

VÝROČNÁ SPRÁVA

O ČINNOSTI ÚRADU VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA
ZA ROK 2015

MAREC 2016

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

Obsah správy

- 1 Identifikácia organizácie
- 2 Poslanie a strednodobý výhľad organizácie
- 3 Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie
- 4 Činnosti organizácie
- 5 Rozpočet organizácie
- 6 Personálne otázky
- 7 Ciele a prehľad ich plnenia
- 8 Hodnotenie a analýza vývoja organizácie v danom roku
- 9 Hlavné skupiny užívateľov výstupov ÚVZ SR
- 10 Prílohy
 - Príloha č. 1 Analýza činnosti jednotlivých odborov ÚVZ SR
 - Príloha č. 2 Publikačná a prednášková činnosť zamestnancov ÚVZ SR

1 Identifikácia organizácie

Názov: Úrad verejného zdravotníctva SR
Sídlo: Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava
Rezort: Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

Kontakt: Telefón: 00421 2 49 284 111
Fax: 00421 2 44 372 641
E-mail: uvzsr@uvzsr.sk

Hlavný hygienik a vedúci služobného úradu: prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH

Členovia vedenia:

Zástupca hlavného hygienika SR a vedúceho služobného úradu pre odborné činnosti:
doc. Mgr. MUDr. Jana Hamade, PhD., MPH, MHA

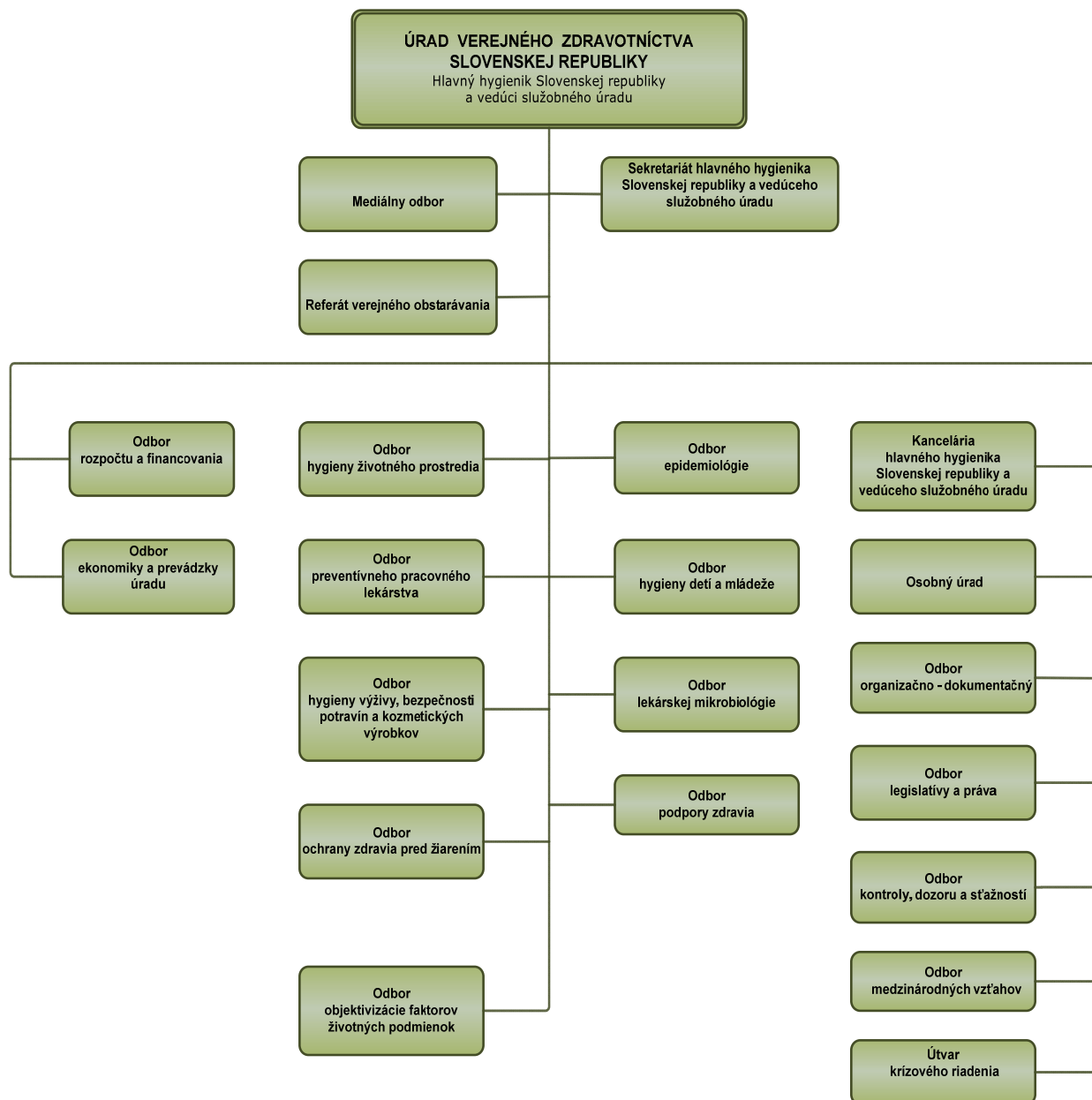
Zástupca hlavného hygienika SR a vedúceho služobného úradu pre ekonomické činnosti:
Mgr. Juraj Lovásik

Vedúca kancelárie HH SR a VSÚ: Mgr. Andrea Fedičová

Vedúci odborov:

JUDr. Marcela Božíková, PhD., MPH	osobný úrad
doc. Mgr. MUDr. Jana Hamade, PhD., MPH, MHA	odbor hygieny detí a mládeže
Mgr. Zuzana Karnasová	odbor organizačno - dokumentačný
JUDr. Ján Hučko	odbor kontroly, dozoru a sťažností
Mgr. Michal Jajcaj	odbor hygieny životného prostredia
RNDr. Vladimír Jurina	odbor ochrany zdravia pred žiarením
Mgr. Juraj Lovásik	odbor ekonomiky a prevádzky úradu
Mgr. RNDr. MUDr. Ján Mikas, PhD., MPH, MHA	odbor epidemiológie
Ing. Dagmar Némethová	odbor medzinárodných vzťahov
Ing. Renáta Pinková	odbor rozpočtu a financovania
Mgr. Ing. Zuzana Sirotná, MPH, MHA	odbor objektivizácie faktorov životných podmienok
Mgr. Lenka Skalická	mediálny odbor
JUDr. Roman Soska	odbor legislatívy a práva
Mgr. et Mgr. Katarína Pastuchová, MPH, MHA	odbor lekárskej mikrobiológie
Mgr. MUDr. Iveta Trusková, PhD., MPH, MHA	odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov
PhDr. Monika Zámečníková	odbor preventívneho pracovného lekárstva
doc. PhDr. Mgr. Róbert Ochaba, PhD., MPH	odbor podpory zdravia

Organizačná štruktúra ÚVZ SR

Hlavné činnosti:

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚVZ SR“) je rozpočtová organizácia štátu, ktorá je zapojená finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.

ÚVZ SR je špecializovaným pracoviskom, nositeľom vývojových trendov v oblasti ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia v SR, ktoré korešpondujú s vývojovými trendmi v EÚ. ÚVZ SR je expertíznym pracoviskom s laboratórnym vybavením na nadštandardnej úrovni v oblasti kontroly rizík životného a pracovného prostredia, pri identifikácii závažných prenosných ochorení (ako sú napr. chrípka, detská obrna a ostatné detské prenosné ochorenia, atď.).

Odborné naplnenie problematiky verejného zdravotníctva je realizované prostredníctvom vedných odborov zdravotníctva v zmysle prijatých koncepcií ako sú epidemiológia, hygiena životného prostredia, hygiena detí a mládeže, hygiena výživy, preventívne pracovné lekárstvo a ďalšie.

2 Poslanie a strednodobý výhľad organizácie

Poslaním ÚVZ SR ako orgánu verejného zdravotníctva je v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov uskutočňovať ciele, ktorými sú zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií. Na dosiahnutie týchto cieľov používa rôzne metódy práce, ku ktorým patrí, napr. riadenie, kontrolovanie, koordinované výkonu štátnej správy uskutočňovaného regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, vykonávanie štátneho zdravotného dozoru vo veciach presahujúcich hranice územného obvodu regionálneho úradu, nariaďovanie opatrení na predchádzanie ochoreniam, príprava návrhov zásadných smerov a priorít štátnej zdravotnej politiky na úseku verejného zdravia atď.

Zdôrazňovanie celospoločenskej prevencie v porovnaní s predchádzajúcimi koncepciami verejného zdravotníctva je významným rozdielnym prístupom k opisu a analýze determinantov zdravia a metódou riešenia problémov verejného zdravotníctva.

Široké spektrum problematik, ktoré sa týkajú ochrany a podpory zdravia obyvateľov Slovenskej republiky, je odborne zastrešené jednotlivými odbormi úradu. Odbor hygieny životného prostredia pripravuje návrhy záväzných stanovísk orgánov verejného zdravotníctva k územnému konaniu, ku konaniam podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní dopadov na životné prostredie, ku konaniam o integrovanom povoľovaní, zabezpečuje, pripravuje a vypracúva stanoviská pre pracovné skupiny EK vo veciach týkajúcich sa pitnej vody, vody na kúpanie, ortuťovej politiky v Európe, hluku v životnom prostredí, ochrany spotrebiteľa v súvislosti so službami a návrhy rozhodnutí o uvedení zariadení do prevádzky a zároveň sa zaoberá aj problematikou pohrebníctva.

V problematike starostlivosti o zdravú výživu odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov presadzuje hlavné smery zdravej výživy a výživovej politiky na podporu a rozvíjanie verejného zdravia, koordinuje a monitoruje vplyv výživy na verejné zdravie, riadi výkon štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami spoločného stravovania a kozmetickými výrobkami a úradnú kontrolu nad zdravotnou bezpečnosťou potravín. Posudzuje a pripravuje návrhy pre rozhodovaciu činnosť ÚVZ SR pre umiestnenie na trh v SR výživových doplnkov a nových potravín. Spolupracuje v oblasti expertných skupín Európskej komisie v problematike zdravotnej bezpečnosti potravín a v problematike bezpečnosti kozmetických výrobkov.

Odbor preventívneho pracovného lekárstva plní úlohy v oblasti ochrany zdravia pri práci, t. j. kontroluje plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom EÚ, najmä dodržiavanie kritérií zdravých pracovných podmienok na pracoviskách zo strany zamestnávateľov, s dôrazom na špecifické riziká vplyvu práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

V oblasti ochrany a podpory zdravia detí a mládeže je činnosť rovnomenného odboru zameraná na rozvoj a zlepšovanie zdravia mladej generácie prostredníctvom systémových opatrení na vylúčenie, resp. zníženie rizika výskytu ochorení a iných porúch zdravia a na starostlivosť o zdravé životné a pracovné podmienky a podporu správneho životného štýlu detí a mládeže.

Odbor epidemiológie systematicky plní úlohy, zamerané na prevenciu, kontrolu a surveillance infekčných ochorení v Slovenskej republike. Koordinuje Národný imunizačný program, v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie. Činnosť, týkajúcu sa ochorení, prioritných z hľadiska ich výskytu a závažnosti, zabezpečujú národné referenčné centrá, ktoré majú významnú úlohu v realizácii surveillance v SR v súčasnosti.

V rámci odbornej problematiky podpory zdravia sú koordinované a realizované významné národné projekty, ktoré nadväzujú na zdravotnú politiku v oblasti ochrany,

podpory a rozvoja verejného zdravia. Činnosť podpory zdravia vychádza z poznatkov o vývoji zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a jeho rizikových populačných skupín (deti, seniori, marginalizované populačné skupiny).

Odbor ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením plní významnú úlohu pri kontrole a regulácii ožiarenia pracovníkov, obyvateľov, ktorí sú ožiarení v dôsledku činností vedúcich k ožiareniu, ožiarenia pacientov a ožiarenia všetkých osôb, ktoré sú ožiarené v dôsledku radiačných udalostí, nehôd a havárií.

Odbor objektívizácie faktorov životných podmienok vykonáva prostredníctvom laboratórií kvalitatívne a kvantitatívne skúšanie chemických, mikrobiologických, biologických a fyzikálnych vlastností životného a pracovného prostredia.

Do organizačnej štruktúry ÚVZ SR sú začlenené odbory lekárskej mikrobiológie, ktoré diagnosticky zabezpečujú surveillance povinne hlásených infekčných ochorení a vykonávajú nastavbovú diagnostiku.

Strednodobý výhľad organizácie

Úrad verejného zdravotníctva, by mal aj v budúcnosti zabezpečovať úlohy osobitného charakteru a celoštátneho významu.

ÚVZ SR by mal v budúcnosti:

- podieľať sa plnení úloh *Strategického rámca v oblasti zdravia pre roky 2014 – 2030*, ktorý by mal v strednodobom a dlhodobom horizonte určovať smerovanie štátnej politiky zdravia na Slovensku prostredníctvom odbornej účasti na:
 - vybudovaní systému starostlivosti o zdravie populácie na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni, spolu so zapojením všetkých relevantných subjektov verejnej a súkromnej správy, vrátane aktívneho zapojenia obyvateľstva, v zmysle navrhnutého funkčného modelu,
 - realizácii programov verejného zdravia v oblasti nemedicínskej prevencie spoločensky závažných chorôb a zdravotných rizík,
 - zvyšovaní úrovne verejného zdravia u sociálne znevýhodnených komunit,
 - zvyšovaní úrovne pripravenosti na biologické, chemické a radiačné ohrozenia verejného zdravia
 - zlepšovaní úrovne nemedicínskych determinantov zdravia prostredníctvom viacerzortnej spolupráce (najmä v oblasti životného, pracovného a sociálneho prostredia),
 - posilňovaní záujmu a zodpovednosti občanov za vlastné zdravie, podpory ich informovanosti o zdravotnej starostlivosti, zdravom životnom štýle, ohrozeniach zdravia, prevencii drogových závislostí s využitím moderných komunikačných nástrojov a technológií
- realizovať úlohy, vyplývajúce z programového vyhlásenia vlády SR na podmienky rezortu zdravotníctva
- zabezpečovať úlohy súvisiace s ochranou a podporou zdravia obyvateľov Slovenskej republiky prostredníctvom riadenia, koordinovania a kontroly štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín
- pokračovať v spolupráci s:
 - európskymi inštitúciami a inštitúciami Svetovej zdravotníckej organizácie
 - Európskou komisiou a Radou Európskej únie v rámci ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravotníctva
- pokračovať v realizácii významných medzinárodných a európskych programov a projektov, zameraných na ochranu zdravia obyvateľov SR, naďalej odborne garantovať prípravu návrhov a aproximáciu právnych predpisov s právom Európskej únie

- plniť funkciu riadiaceho orgánu v systéme Medzinárodných zdravotných predpisov, zameraných na ochranu obyvateľstva v prípade národných a medzinárodných hrozieb biologického, chemického a radiačného pôvodu

3 Kontrakt organizácie s ústredným orgánom a jeho plnenie

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky nie je povinný vypracovávať kontrakt s ústredným orgánom v zmysle uznesenia vlády SR č. 1370.

4 Činnosti / produkty organizácie

Mediálne aktivity

Mediálny odbor ÚVZ SR v roku 2015 zabezpečoval v rámci svojich kompetencií mediálnu komunikáciu. Práca odboru spočívala v organizovaní tlačových konferencií pre masmédiá a verejnosť, informovaní verejnosti prostredníctvom webovej stránky úradu, poskytovaní stanovísk pre novinársku obec – printové, tlačové, internetové, rozhlasové médiá, a tým boli prostredníctvom masmédií sprostredkované informácie aj pre verejnosť.

Mediálny odbor pripravil v spolupráci s kompetentným odborom tlačovú besedu na úrade pre verejnosť a médiá. Tlačová beseda bola zorganizovaná v rámci Svetového dňa zdravia, ktorého témou bola „Bezpečnosť potravín: od farmy na tanier, robme potraviny bezpečné“.

Počas celého roka sa pravidelne aktualizovala webová stránka úradu www.uvzsr.sk. Odstraňovali sa neaktuálne články a správy. Na hlavnej webovej stránke boli zverejnené v elektronickej forme letáky, ktoré pripravili odborníci ÚVZ SR napr.: Preplávajme letom bezpečne; Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny; Očkovací kalendár na rok 2015. Spracované boli aj letáky, ktoré boli preložené do Rómskeho jazyka a to: Ako predísť chrípke; Ako sa chrániť pred ochoreniami prenášanými kliešťami.

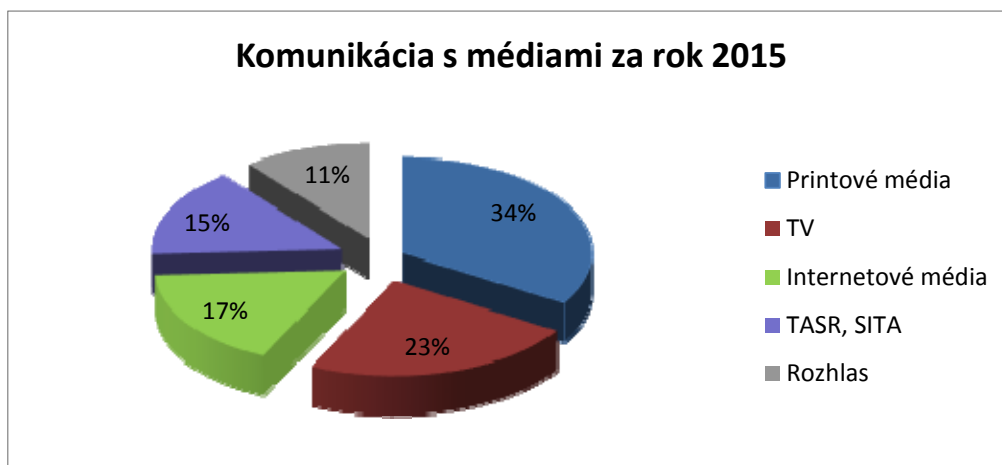
Zverejnené boli aj tlačové správy v spolupráci s kompetentnými odbormi ÚVZ SR v rozsahu našich kompetencií. Sprístupnené a zaslané boli aj do tlačových agentúr a novinárom. Celkovo bolo pripravených 91 správ ako napr.: informácie o výskyte akútnych respiračných a chrípke a chrípke podobných ochorení; kvalita vody v prírodných a umelých kúpaliskách počas letnej sezóny; správy o nevyhovujúcich kozmetických výrobkoch; správy týkajúce sa letnej sezóny a pod. V prípade mimoriadnych situácií sa operatívne a promptne zverejňovali informácie týkajúce sa danej problematiky.

Mediálny odbor na dennej báze sledoval aktuálnu situáciu v oblasti verejného zdravotníctva na Slovensku prostredníctvom monitoringu médií. O tomto prehľade boli informovaní aj jednotliví vedúci odborov. Zároveň referentka mediálneho odboru sledovala situáciu týkajúcu sa imigrantov vo svete ale ja na Slovensku. V tejto súvislosti pripravila sumár mediálnych informácií zameraných na predmetnú tému, a zasielala na vedúceho odboru epidemiológie a vedúcu mediálneho odboru.

Mediálny odbor počas celého roka poskytoval stanoviská na otázky médií (printové, rozhlasové, televízne, internetové, tlačové agentúry). Mediálny odbor celkovo odpovedal na otázky 786-tim novinárom. Médiá, novinári sa samozrejme opakovali, a otázky boli zamerané vždy na inú tému. V nasledujúcej tabuľke č.1 je spracovaná tabuľka za jednotlivé mesiace v roku 2015, v ktorej je uvedená komunikácia s médiami – TV, rozhlas, print, internetové portály, tlačové agentúry. V grafe č. 1 je znázornená komunikácia v percentách.

Rok 2015					
mesiac	TV	rádiá	printy	internet	SITA, TASR
	17	6	24	3	4
február	19	7	32	10	14
marec	15	7	11	5	3
apríl	13	4	8	2	2
máj	9	9	26	7	9
jún	15	12	38	18	18
júl	26	13	28	26	8
august	12	7	29	16	17
september	14	5	19	11	14
október	20	5	22	16	11
november	14	6	14	6	8
december	9	3	15	14	11
Spolu	183	84	266	134	119

Graf č. 1

Mediálny odbor sa podieľal na príprave odpovedí na individuálne otázky občanov s príslušnými odborními ÚVZ SR a pripravoval odpovede v zmysle zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. Celkovo obdržal odbor 69 žiadostí v rámci zákona o slobodnom prístupe k informáciám. V tab. č. 2 je možnosť vidieť, v akom počte, akým spôsobom boli žiadosti vybavené.

Tab. č. 2

Počet podaní spolu:	69
Poskytnutie informácií	31
Poskytnutie informácií k časti žiadosti	8
Počet rozhodnutí zápisom v spise	15
Počet rozhodnutí o nevyhovení	14
Postúpenie celej žiadosti	23
Postúpenie časti žiadosti	7
Počet podaní postúpených z MZ SR	8

Systém manažérstva kvality

Na ÚVZ SR sa aj v roku 2015 dodržiavali pri všetkých činnostiach zásady zavedeného systému manažérstva kvality v súlade s kritériami uvedenými v ISO 9001:2008. V priebehu roka 2015 sa dodržiavanie týchto zásad preverovalo na interných auditoch, ktoré vykonávali vyškolení audítori.

Certifikačný dohľadový audit vykonala certifikačná organizácia SGS Slovakia, s.r.o. a konal sa 02. júla 2015. Pri audite nebola zistená žiadna nezhoda. Odporúčania a návrhy posudzovateľov na zlepšenie činnosti boli zrealizované.

Audit potvrdil efektívne zavedenie a dodržiavanie zásad SMK podľa ISO 9001:2008. ÚVZ SR tým preukázal spôsobilosť uspokojovať potreby a požiadavky zákazníkov/klientov, ako aj spôsobilosť naďalej zlepšovať účinnosť zavedeného systému, skvalitňovať procesy a zvýšiť prestíž a imidž ÚVZ SR.

Interná riadená dokumentácia (ďalej „IRD“) je prehľadne uverejnená na intranete ÚVZ SR a priebežne sa aktualizuje. Všetci zamestnanci sú z IRD preškolení, čo je zdokumentované na formulároch F-RP-02/1 „Záznam z preškolenia“, ktoré sú uložené na jednotlivých odboroch/útvarach. Z IRD sú preškoloňovaní aj noví zamestnanci a zamestnanci, ktorí nastúpili po dlhodobej pracovnej neschopnosti, príp. materskej dovolenke.

V prípade potreby vykonávajú gestori v IRD zmeny, ktorých evidenciu vedie manažér kvality a schvaľuje ich hlavný hygienik Slovenskej republiky a vedúci služobného úradu (ďalej „HH SR a VSÚ“). Celkovo bolo v roku 2015 zaevidovaných v IRD 12 zmien. Pri veľkom počte zmien v dokumente sa vypracovalo nové vydanie, ktoré bolo rozposlané na pripomienkovanie na ostatné odbory / útvary. V roku 2015 bolo vypracované nové vydanie 12 dokumentov. Zoznam všetkých zmien a nových vydaní interných riadených dokumentov za rok 2015, schválený HH SR a VSÚ, je uverejnený na intranete v Prehľade dokumentov.

V roku 2015 sa vykonali na ÚVZ SR štyri interné audity, v súlade s programom interných auditov schváleným hlavným hygienikom SR 12.12.2014:

1. Interný audit – Kontrola plnenia kritérií SM-38 „Bezpečnostný plán“.
2. Interný audit – Preverenie dodržiavania zavedeného SMK podľa ISO 9001:2008 na odboroch/útvarach ÚVZ SR.
3. Interný audit - Kontrola správy registratúry na odboroch/útvarach ÚVZ SR podľa PO-04 „Registratúrny poriadok a registratúrny plán“.
4. Interný audit – Kontrola zabezpečenia ochrany osobných údajov dotknutých osôb, spracúvaných v informačných systémoch osobných údajov v ÚVZ SR v súlade s SM-37 „Bezpečnostný projekt“.

Audity vykonal manažér kvality ÚVZ SR, ako vedúci audítor a zaškolení interní audítori ÚVZ SR, v prípade potreby boli na audit prizvaní odborní pracovníci, garanti danej problematiky.

Nezhody, odporúčania a zistenia z auditov sú popísané v príslušných sumárnych správach, ktoré sú zhrnuté v prílohe „Preskúmania manažmentom za rok 2015“ - príloha č. 1 „Sumárne správy z interných auditov“. Všetky zistené nezhody boli odstránené v určenom termíne a všetky odporúčania vedúceho audítora, interných audítorov a gestorov problematiky boli zrealizované.

V apríli 2015 bola rozposlaná elektronickou poštou požiadavka o vyplnenie dotazníka spokojnosti zákazníka, ktorý je uverejnený na www stránke ÚVZ SR, rôznym organizáciám, ktorým poskytujú odbory/útvary ÚVZ SR služby. Okrem toho bola požiadavka zaslaná na všetky RÚVZ v SR.

Do 15. júna 2015 poslalo vyplnený dotazník spokojnosti zákazníka, príp. vyplnilo dotazník elektronicky spolu 121 subjektov, z toho s uvedením adresy bolo 65, anonymných 56.

V rámci zberu a vyhodnocovania údajov bola zachovaná dôvernosť údajov a anonymita. Hodnoty štatisticky spracovala a konečné vyhodnotenie, s návrhom nápravných

opatrení, vypracovala Ing. Jana Košťálová – manažér kvality ÚVZ SR v spolupráci s vedúcimi odborov.

Pri hodnotení dotazníkov spokojnosti sa na záver vykonalo porovnanie spokojnosti našich klientov za roky 2010 až 2015. Zo štatistických hodnotení a porovnaní percentuálneho zastúpenia hodnotení jednotlivých otázok je zrejmé, že ÚVZ SR si dlhodobo zachováva vysoký štandard pri plnení svojich úloh. Pri porovnaní súm percentuálneho hodnotenia 1 a 2 sa trvalo udržuje hodnota nad 80 % a vyššie, hodnotenie 3, 4, a 5 zase poukazuje na veľmi nízke percento nespokojných zákazníkov. V prípade, že klienti pri hodnotení 3 a horšie zdôvodnili svoje hodnotenia v nasledujúcej časti dotazníka, bol nimi popísaný problém postúpený vedúcemu odboru, ktorého sa problematika týkala a pri vyhodnotení sa uviedli jeho stanovisko

Činnosť knižnice

Dňa 23. 02. 2015 nastúpila do pracovného pomeru nová pracovníčka, ktorá má kumulovanú funkciu so správou registratúry.

Knižnica ÚVZ SR je riadne registrovanou knižnicou na Ministerstve kultúry SR pod evidenčným číslom 3998/2000-400/3532, z čoho má aj povinnosť, vyplývajúcu zo zákona č. 40/2001 Z. z. o štátnej štatistike, vykazovať každoročne údaje o svojej činnosti, ktoré sú súčasťou Programu štátnych štatistických zisťovaní. Štatistický výkaz o činnosti knižnice za rok 2014, KULT 10-01, bol zaslaný elektronickou cestou vo februári 2015 a v marci 2015 bol elektronicky zaslaný Ročný výkaz o neperiodických publikáciách za rok 2014, KULT 4-01, na Ministerstvo kultúry SR. Pre Univerzitnú knižnicu v Bratislave boli v novembri 2015 zaslané údaje pre Súborný katalóg periodík SR a adresár knižníc.

Stav knižničného fondu k 31.12.2015

7395 knižničných jednotiek (knihy, normy a časopisy spolu)

Počet registrovaných členov:

296

Počet návštevníkov za rok 2015:

578

Výpožičky za rok 2015:

1250, z toho::

- absenčné: 186
- prezenčné: 1064

Poskytovanie bibliografických a faktografických informácií

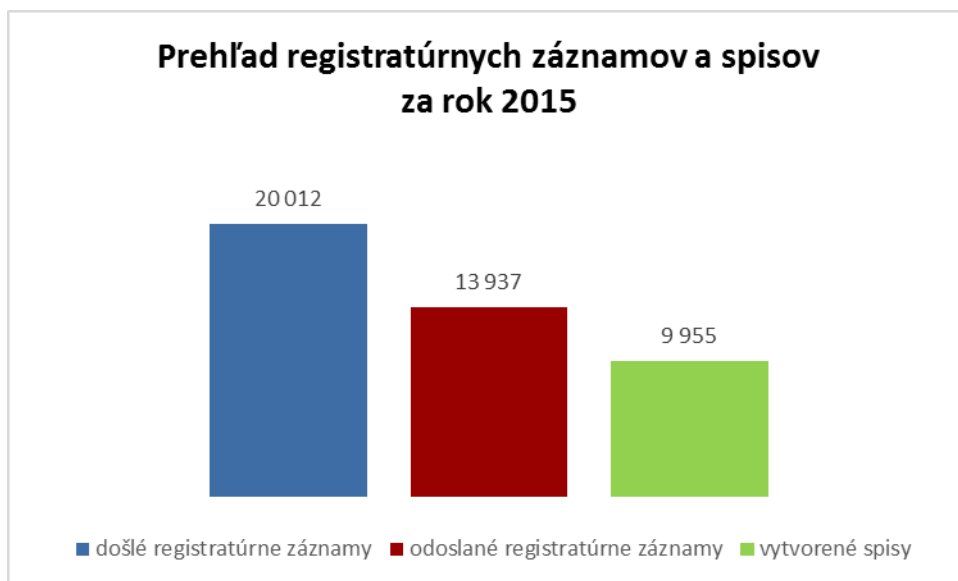
Pre poskytovanie faktografických a bibliografických informácií knižnica využíva hlavne dostupné zdroje cez internet. Prístup do zahraničných databáz realizuje pre svojich zamestnancov na základe spolupráce s NCZI-Slovenskou lekárskou knižnicou, Univerzitnou knižnicou a Slovenskou národnou knižnicou, ktorá poskytuje knižnici národnú licenciu databáz EBSCO. Knižnica má pridelený kód ISIL (International standard identifier for libraries and related organizations) a je začlenená do zoznamu knižníc zverejnenom na webovej stránke medzinárodnej registratúry ISIL. Tento kód je jej medzinárodným identifikátorom a uľahčuje jej prístup k fondom a službám knižníc.

Správa registratúry

ÚVZ SR vedie jeden centrálny elektronický registratúrny denník v automatizovanom systéme správy registratúry (integrováný informačný systém od firmy A.V.I.S. spol. s r. o. - IIS MIS), ktorý je certifikovaný posudkom Odboru archívov a registratúr Ministerstva vnútra Slovenskej republiky. Systém má certifikát o posúdení na zhodu s požiadavkami Výnosu MV SR č. 525/2011 Z. z. o štandardoch pre elektronické informačné systémy na správu registratúry.

Prehľad počtu došlých a odoslaných registratúrnych záznamov zaevidovaných v roku 2015 je znázornený v grafe č. 2.

Graf č. 2

Registratúru ÚVZ SR tvoria v súčasnosti registratúrne záznamy pochádzajúce z činnosti samotného ÚVZ SR a jeho predchodcov: Štátneho zdravotného ústavu SR (ŠZÚ SR), Štátneho fakultného zdravotného ústavu SR (ŠFZ SR). Vyrad'ovacie konanie v roku 2015 bolo vykonané podľa platného Registratúrneho poriadku a Registratúrneho plánu ÚVZ SR v zmysle § 19 zákona NR SR č. 395/2002 Z. z. o archívoch a registratúrach a o doplnení niektorých zákonov. Konanie zahŕňalo činnosť ŠFZÚ SR v rokoch 2002 – 2003 a ÚVZ SR v rokoch 2004 – 2011. Za ŠFZÚ SR boli do stálej archívnej starostlivosti Slovenského národného archívu uložené registratúrne záznamy o objeme 1 archívnej škatule. V tomto roku sa pripravilo aj ďalšie vyrad'ovacie konanie týkajúce sa činnosti ŠZÚ SR v rokoch 1995 – 2003, ŠFZÚ SR v rokoch 2002 – 2003 a ÚVZ SR v rokoch 2003 – 2009. Z dôvodu plánovanej rekonštrukcie priestorov Registratúrneho strediska v roku 2016, upustilo sa v tomto roku od preberania spisov, ktorým uplynula doba uskladnenia v príručnej registratúre jednotlivých odborov.

Počet výpožičiek spisov z registratúrneho strediska: 39

V roku 2015 bola predĺžená platnosť zmluvy so spoločnosťou Green Wave Recycling s. r. o., ktorá bezodplatne zabezpečuje mobilnú skartáciu dokumentov v súlade s platnými predpismi tak, aby bola zachovaná diskretnosť a ochrana pred únikom informácií z dokumentov. Spoločnosť ÚVZ SR prenajíma bezpečnostné separačné nádoby (7 ks nádob s objemom 240 litrov a 1 ks s objemom 120 litrov) určené na likvidáciu kópií dokumentov a nepotrebných spisov, ktoré nepodliehajú skartačnému konaniu. Za rok 2015 bolo týmto

spôsobom mobilne skartovaných 2 320,60 kg papiera, čo je potvrdené aj vydaným Certifikátom o zničení dôverných dokumentov spoločnosťou GWR.

Odborná spôsobilosť

Štatistické spracovanie - osvedčenia o odbornej spôsobilosti za rok 2015	Počet
Celkový počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti	182
z toho počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie	20
z toho počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na hodnotenie dopadov na verejné zdravie alebo hodnotenie zdravotných rizík zo životného prostredia	2
z toho počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na činnosti vedúce k ožiareniu, na uvoľňovanie rádioaktívnych látok a rádioaktívne kontaminovaných predmetov a materiálov, ktoré vznikli alebo sa používali pri činnostiach, spod administratívnej kontroly, na činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany	154
z toho počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na odber vzoriek zo životného prostredia a z pracovného prostredia na účely kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného prostredia a pracovného prostredia	6
z toho počet vydaných osvedčení o odbornej spôsobilosti na prevádzkovanie balzamovania a konzervácie	0
Celkový počet odborne spôsobilých osôb zapísaných v registri odborne spôsobilých osôb	182
Počet vydaných duplikátov osvedčení o odbornej spôsobilosti	14
Počet osôb, ktorí opakovali skúšku z odbornej spôsobilosti	19
Počet uznaných zahraničných certifikátov	5
Počet neuznaných zahraničných certifikátov	0

Medzinárodná spolupráca

- *ÚVZ SR plní úlohy vyplývajúce z členstva SR v EÚ, Svetovej zdravotníckej organizácii a iných v medzinárodných organizáciách. ÚVZ SR plní aj ďalšie úlohy vyplývajúce z bilaterálnych dohôd o spolupráci v oblasti verejného zdravotníctva. Svojimi činnosťami je napojený na európske a WHO siete surveillance infekčných ochorení a na medzinárodné projekty týkajúce sa ochrany zdravia celoeurópskeho a celosvetového významu. V roku 2015 pokračovala medzinárodná spolupráca s európskymi orgánmi a medzinárodnými spolupracujúcimi inštitúciami vo vedeckovýskumnej a laboratórnej činnosti.*
- Odbor medzinárodných vzťahov ÚVZ SR koordinuje zahraničnú spoluprácu medzi ÚVZ SR, RÚVZ v SR a Svetovou zdravotníckou organizáciou, Európskou komisiou, Radou Európy ako aj jednotlivými členskými štátmi EÚ a pracovnými orgánmi na pôde EÚ, Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ďalej len „ECDC“), a v rámci SR

koordinuje spoluprácu medzi ÚVZ SR, Ministerstvom zdravotníctva SR a inými ústrednými orgánmi štátnej správy v oblasti zahraničných vzťahov v rámci verejného zdravotníctva.

- Na základe oficiálnych nominácií Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“) a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR (ďalej len „MZVaEZ SR“) sa odborníci ÚVZ SR zúčastňujú a reprezentujú SR v pracovných skupinách expertov EÚ, Rady EÚ, Európskej komisie, Svetovej zdravotníckej organizácie a v ďalších medzinárodných inštitúciách.
- ÚVZ SR bol aj v roku 2015 v rámci svojej odbornej činnosti zapojený do riešenia významných medzinárodných projektov.
- ÚVZ SR v roku 2015 plnil úlohy v rámci *Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014 – 2015*. K 31. 12. 2015 bol vykonaný záverečný odpočet aktivít, ktoré boli v období zmluvy predmetom riešenia ÚVZ SR.
- SR bude v druhom polroku 2016 predsedať Rade EÚ (ďalej len „SK PRES 2016“) v rámci predsedníckeho tria, spolu s Holandskom a Maltou. *Príprava SK PRES 2016* sa začala už pred dva a pol rokmi a je realizovaná pod patronátom MZVaEZ SR. ÚVZ SR je zapojený do prípravnej fázy SK PRES aktívnou účasťou expertov v rámci *Národného projektu vzdelávania MZVaEZ SR, ktoré zahŕňa inštitucionálno-procedurálnu prípravu, tréning zručností, jazykové vzdelávanie ako aj rezortné odborné vzdelávanie rezortu zdravotníctva*. Počas SK PRES 2016 bude ÚVZ SR participovať na SK PRES 2016 predsedaním expertov ÚVZ SR vo vybraných pracovných skupinách Rady EÚ, účasťou na odborných a expertných podujatiach, ako aj zastúpením expertov v odborných poradných orgánoch európskych štruktúr.
- V rámci *agendy zahraničných pracovných ciest* odbor vedie databázovú evidenciu zahraničných pracovných ciest expertov. V roku 2015 bolo zrealizovaných celkom 199 zahraničných pracovných ciest expertov, čo predstavuje mierny nárast počtu ciest v porovnaní s rokom 2014, čo vyplýva aj z prípravnej fázy na predsedníctvo SR v Rade EÚ a s tým súvisiacej zvýšenej účasti expertov na pracovných skupinách a predsedníckych podujatiach. Z celkového počtu bolo 137 zahraničných ciest hradených MZ SR, pričom z tohto počtu bolo refundovaných celkom 78 zahraničných ciest. 23 zahraničných pracovných ciest t.j. 11% z celkového počtu realizovaných ciest, bolo hradených ÚVZ SR. Najmenej ciest, 5%, bolo hradených z projektov. Celkovo možno konštatovať, že 89% zahraničných pracovných ciest bolo hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.

➤ *Informačné kampane ÚVZ SR*

Už druhýkrát sa uskutočnila *Informačná kampaň ÚVZ SR a VŠZP, a.s. venovaná problematike očkovania - „Očkovací kalendár na rok 2015“*, s cieľom podporiť prevenciu a zvýšiť zdravotné uvedomenie občanov o očkovaní. Praktická forma očkovacieho kalendára na rok 2015 bola pripravená v elektronickej podobe dostupná na webových stránkach ÚVZ SR a RÚVZ v SR, ako aj v tlačenej podobe vo forme tzv. kolesa a tzv. kartičky. Praktická forma Očkovacieho kalendára na rok 2015 bola distribuovaná verejnosti prostredníctvom ambulancií pre deti a dorast (v počte 35 000 ks) a vloženie očkovacieho kalendára do informačného balíčka, ktorý obdržali rodičky v pôrodniciach pri narodení dieťaťa (v počte 55 000 ks).

„*Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny*“, s cieľom poskytnúť rady a odporúčania občanom pre zdravie v súvislosti so Svetovým dňom zdravia WHO 2015 „Bezpečnosť potravín“. Informačný leták bol distribuovaný občanom SR cestou poradní zdravia RÚVZ v SR. Súčasne bol vytvorený dotazník na tému „Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny“ s cieľom zistiť zaužívané zvyky a obyčaje obyvateľstva pri príprave a skladovaní potravín a jedál v domácnostiach.

„Ako predísť chrípke“ a „Ako sa chrániť pred kliešťom“ – informačná kampaň vznikla v rámci spolupráce ÚVZ SR s Rómskym novým listom. Informačné letáky boli pripravené v rómskom a slovenskom jazyku a boli distribuované cestou spolupráce s komunitnými pracovníkmi v oblasti zdravotnej výchovy v rámci zdravotnej výchovy rómskej komunity pre podporu zdravotného uvedomenia rómskych spoluobčanov. Súčasne boli uverejnené v periodiku Rómsky nový list. V danom periodiku boli v rámci spolupráce uverejnené aj články v slovenskom a rómskom jazyku na témy: Bezpečné potraviny – ochránia zdravie; Pozor na nebezpečné kliešte; Blíži sa chrípková sezóna, pozor na zdravie.

- *Vydanie brožúry v anglickom jazyku - „Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky“ s cieľom priniesť odbornej i laickej verejnosti súhrnné informácie o významných aktivitách ÚVZ SR, ktorými prispieva k prevencii a rozvoju zdravia celej populácie.*

Odvolacie konania

	Počet odvolaní					Mimoodvolacie konania	Spolu
	Potvrdené	Zrušené a vrátené	Zrušené	Zmenené	Späťvzatie		
RÚVZ v SR	73	43	5	5		18	144

Kontrola, dozor a sťažnosti

1. Prehľad

Petície:

Petície boli vybavované v súlade so zákonom č. 85/1990 Zb. o petičnom práve v znení neskorších predpisov.

Vybavené petície **2**

Neopodstatnené: **2**

Petície boli zamerané:

- na riešenie problematiky dlhodobého zhoršeného životného prostredia
- proti schváleniu gastronomickej prevádzky v nebytovom priestore

Sťažnosti:

Sťažnosti boli vybavované v súlade so zákonom č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach v znení zákona č. 289/2012 Z. z., ako aj v súlade s ostatnými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Vybavené sťažnosti **2**

Opakované: **0**

Opodstatnené: **1**

Neopodstatnené: **1**

2. Zameranie (a príčiny) opodstatnených sťažností

Porušenie ust. § 74 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z.

Porušenie ust. § 84 ods. 1 a § 75 zákona č. 400/2009 Z. z.

Porušenie ust. § 240 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z.

Porušenie ust. § 97 ods. 1 a ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z.

3. Prijaté opatrenia

- pri vydávaní interných predpisov, alebo zmien a doplnkov, ak je potrebný predchádzajúci súhlas zástupcov zamestnancov (doložka platnosti), tieto nevydať bez tohto súhlasu
- dodržiavanie príslušných ustanovení platných právnych predpisov (Zákonníka práce)
- dôsledne dodržiavať interné predpisy

4. Podania

Evidencia podaní celkom: 195

(žiadosti, podnety, návrhy, oznámenia)

Podnety boli vybavované v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a podľa všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia.

Ostatné podania boli prevažne postúpené na vybavenie regionálnym úradom verejného zdravotníctva, prípadne iným príslušným inštitúciám, napr.:

- Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou
- Štátnej veterinárnej a potravinovej správe
- Ministerstvu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, ďalej Slovenskej obchodnej inšpekcií, Živnostenskému úradu, Národnému inšpektorátu práce a Bratislavskému samosprávnemu kraju.

5. Protispoločenská činnosť

Oznamovanie protispoločenskej činnosti sa vybavuje v súlade so zákonom č. 307/2014 Z. z. o niektorých opatreniach súvisiacich s oznamovaním protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V roku 2015 nebola oznámená žiadna protispoločenská činnosť.

Evidencia : 0

6. Prehľad riešených petícií, sťažností, podaní (podnety, oznámenia, žiadosti) protispoločenská činnosť

	Spolu
Petície	2
Sťažnosti	2
Podania (podnety, oznámenia, žiadosti, atď.)	195
Protispoločenská činnosť	0

7. Kontrolná činnosť

Kontrolnú činnosť odbor kontroly, dozoru a sťažností Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len ÚVZ SR) vykonával v súlade so zákonom č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, v súlade so zákonom NR SR č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov, ako aj v súlade s ostatnými odbornými všeobecne záväznými právnymi predpismi.

Odbor kontroly, dozoru a sťažností v hodnotenom období vykonával kontrolnú činnosť v súlade s právnym režimom zákonov:

- č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov,
- č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov,
- č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach
- č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- ako aj ďalšími odborne súvisiacimi všeobecne záväznými právnymi predpismi, ako aj so všeobecne záväznými právnymi predpismi *lex specialis*.

Prehľad kontrol v roku 2015:

Spolu: 11

Plánované: 8

Mimoriadne: 3

Vykonané: 10

Presunutá do plánu na rok 2016: 1

Kontroly boli vykonané ako:

- **plánované kontroly** - v súlade so Zameraním kontrolnej činnosti Úradu verejného zdravotníctva SR na rok 2015
- **mimoriadne kontroly**

Pri kontrolnej činnosti odbor kontroly, dozoru, a sťažností preveroval súlad príslušnej kontrolovanej oblasti a kontrolovaných skutočností s príslušnými ekonomickými zákonmi, resp. odbornými predpismi vzťahujúcimi sa na danú oblasť, ako aj so zákonom o sťažnostiach.

Predmetom kontrol bolo preverenie dodržiavania nasledovných všeobecne záväzných právnych predpisov :

a/ zákon č. 502/2001 Z. z. o finančnej kontrole a vnútornom audite v znení neskorších predpisov,

b/ zákon 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov,

c/ zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

d/ zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách v znení neskorších predpisov,

e/ zákon č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov,

f/ zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov,

g/ zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

h/ zákon č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov

i/ zákon č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce,

j/ zákon č. 272/1994 Z. z. o ochrane zdravia ľudí v znení neskorších predpisov

k/ zákon č.126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov

l/ zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

m/ a iné všeobecne záväzné právne predpisy, upravujúce príslušnú špecializovanú odbornú oblasť verejného zdravotníctva *lex specialis*.

Kontrolné akcie, vyplývajúce zo zamerania kontrolnej činnosti, ako aj mimoriadne kontrolné akcie boli uskutočnené na základe písomných poverení hlavného hygienika SR ÚVZ SR.

Odbor kontroly, dozoru a sťažností v priebehu roku 2015 vykonal kontrolu na ÚVZ SR a na RÚVZ v nasledovnej štruktúre :

celkove : 10 kontrolných akcií
z toho : 7 vyplývajúcich zo zamerania kontrolnej činnosti – plánované kontroly
3 mimoriadne kontrolné akcie

A/ Na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva odbor kontroly, dozoru a sťažností vykonal v priebehu hodnoteného obdobia nasledovné kontroly:

Celkove : 4 kontroly
Z toho: 3 plánované kontroly
1 mimoriadna kontrola
(1 plánovaná kontrola bola preložená na rok 2016)

Plánované kontroly:

- RÚVZ so sídlom v Žiline
- RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede
- RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach
- RÚVZ so sídlom v Leviciach

Kontroly v regionálnych úradoch verejného zdravotníctva boli vykonané odborom kontroly, dozoru a sťažností Úradu verejného zdravotníctva SR v súčinnosti s jednotlivými odbormi ÚVZ SR a príslušnými RÚVZ. Kontrola v Leviciach bola presunutá na rok 2016.

B/ Na ÚVZ SR (vnútorná kontrola) – odbor kontroly, dozoru a sťažností v priebehu hodnoteného obdobia vykonal nasledovné kontroly:

Celkove : 6 kontrol
Z toho : 4 plánované kontroly
2 mimoriadne kontroly

Z uvedených 6 kontrol vzhľadom na ich charakter išlo o:

- 3 následné finančné kontroly
- 3 kontroly v príslušnej oblasti štátnej správy

Jedna následná finančná kontrola plánovaná na 4. štvrtrok 2015 je v štádiu výkonu a z objektívnych dôvodov prešla do roku 2016 a taktiež jedna kontrolná akcia v oblasti štátnej správy je štádiu ukončenia.

OKDAS kontroly vykonal v nasledovných odborných útvaroch :

- odbor rozpočtu a financovania,
- odbor podpory zdravia
- odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov,
- odbor hygieny životného prostredia,
- odbor legislatívno – právny,
- príslušné odborné útvary podľa zamerania kontrolnej akcie.

Z celkového počtu kontrol vykonaných jednak na príslušných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva, ako aj na odborných útvaroch úradu, vzhľadom na charakter a obsah výsledného materiálu (kontrolné zistenia) boli kontrolné akcie ukončené:

- v počte 8 záznamom, kedy neboli zistené nedostatky
- 2 kontroly z objektívnych dôvodov prešli do roku 2016

- 1 kontrola bola preložená do plánu na rok 2016

V súvislosti s vypracovaním protokolov sa konštatuje, že ani jeden výsledný materiál nebolo potrebné odstúpiť orgánom činným v trestnom konaní.

Zamestnanci odboru kontroly, dozoru a sťažností v hodnotenom období vykonali nasledovné kontroly:

a/ kontroly uskutočnené v príslušných odborných útvaroch úradu vyplývajúce zo zamerania kontrolnej činnosti:

- kontrola plnenia úloh vyplývajúcich z Programového vyhlásenia vlády SR na podmienky rezortu zdravotníctva na roky 2012 – 2016, zročných v roku 2015,
- následná finančná kontrola pokladnice za 1. štvrtrok 2012, pokladničných kníh a pokladničných dokladov,
- následná finančná kontrola pokladnice za 2. štvrtrok 2012, pokladničných kníh a pokladničných dokladov,
- následná finančná kontrola hospodárenia a nakladania s majetkom štátu v správe ÚVZ SR za 1. polrok 2015

mimoriadna kontrola:

- následná finančná kontrola zameraná na kontrolu realizácie verejného obstarávania v roku 2014
- zameraná na evidenciu a registráciu a zverejňovanie zmlúv a ich dodatkov

b/ odborné kontroly vykonané v súčinnosti s dotknutými odbormi na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR:

- odborná kontrola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline,
- odborná kontrola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede,
- odborná kontrola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach
- odborná kontrola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade

Ako **mimoriadna kontrola** bola vykonaná odborná kontrola v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Ostatné boli vykonané ako plánované kontrolné akcie v zmysle zamerania kontrolnej činnosti OKDAS.

Vzhľadom na závery kontrol uskutočnených v roku 2015 ani jeden výsledný materiál z kontroly, alebo z prešetrenia sťažností a podaní nebolo potrebné odstúpiť orgánom činným v trestnom konaní.

Prostredníctvom následných finančných kontrol kontrolné skupiny uskutočnili tieto kontroly:

- následná finančná kontrola pokladnice za 1. štvrtrok 2015, pokladničných kníh a pokladničných dokladov,
- následná finančná kontrola pokladnice za 2. štvrtrok 2015, pokladničných kníh a pokladničných dokladov,
- následná finančná kontrola hospodárenia a nakladania s majetkom štátu v správe ÚVZ SR za 1. polrok 2015,

- následná finančná kontrola zameraná na kontrolu realizácie verejného obstarávania v roku 2014 – vykonaná ako mimoriadna kontrolná akcia

Národné referenčné centrá a špecializované laboratóriá

Národné referenčné centrá (NRC) a špecializované laboratóriá zriadené v Úrade verejného zdravotníctva Slovenskej republiky sú organizačne začlenené v odbore objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok (9 NRC- NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie, NRC pre hydrobiológiu, NRC pre ekotoxikológiu, NRC pre mikrobiológiu životného prostredia, NRC pre legionely v životnom prostredí, NRC pre neionizujúce žiarenie, NRC pre tepelno-vlhkostnú mikroklimu, NRC pre expozičné testy xenobiotík, NRC pre rezíduá pesticídov) a v odbore lekárskej mikrobiológie (7 NRC- NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre meningokoky, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká, NRC pre salmonelózy, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky)

Okrem NRC je v odbore objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok zriadených 7 špecializovaných laboratórií a akreditovaná pracovná skupina pre odbery vzoriek zo životného a pracovného prostredia:

- Špecializované laboratórium chémie vôd (CHV)
- Špecializované laboratórium chémie potravín a predmetov bežného používania (CHP)
- Špecializované laboratórium chémie ovzdušia (CHO)
- Špecializované laboratórium atómovej absorpčnej spektrometrie (AAS)
- Špecializované laboratórium kvapalinovej chromatografie (HPLC)
- Špecializované laboratórium plynovej chromatografie (GC)
- Špecializované laboratórium hluku a vibrácií (LHV)

Špecializované laboratóriá zriadené v odbore lekárskej mikrobiológie:

- Laboratórium molekulárnej diagnostiky
- Laboratórium bunkových kultúr
- Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3

Odpočet činnosti NRC za rok 2015 tvorí samostatný dokument, ktorý je uverejnený na internetovej stránke ÚVZ SR.

Programy a projekty

Odpočet programov a projektov úradov verejného zdravotníctva na rok 2015 a ďalšie roky tvorí samostatný dokument, ktorý je uverejnený na internetovej stránke ÚVZ SR.

5 Rozpočet organizácie

Úrad verejného zdravotníctva SR (ďalej „ÚVZ SR“) je rozpočtová organizácia štátu s pôsobnosťou pre územie Slovenskej republiky so sídlom v Bratislave, ktorá je zapojená finančnými vzťahmi na rozpočet Ministerstva zdravotníctva SR.

Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava je odborným centrom činnosti v jednotlivých odboroch hygieny, epidemiológie a lekárskej mikrobiológie, ako aj špecializovaných činností pre územie Slovenskej republiky. V rámci svojej pôsobnosti zabezpečuje:

- oblasť odborného-metodického usmerňovania ochrany environmentálneho zdravia,
- oblasť výkonu štátneho zdravotného dozoru,
- oblasť výkonu potravinového dozoru,
- oblasť ochrany zdravia pri práci,
- oblasť podpory a ochrany mladej generácie,
- oblasť ochrany zdravia pred žiarením,
- oblasť kontroly infekčných ochorení,
- koordinuje oblasť legislatívy pripravovanej v oblasti životných a pracovných podmienok,
- koordinuje prípravu programov a projektov v oblasti úseku štátnej správy,
- koordinuje realizáciu úloh vyplývajúcich z integračných krokov na úseku ochrany zdravia obyvateľstva,
- stály dohľad spoločensky závažných chorôb a chorobných stavov s usmerňovaním a koordináciou vybraných rizík,
- zber údajov a ukazovateľov zdravotného stavu obyvateľov SR,
- plnenie úloh a priorit NPPZ a činnosti nadväzujúce na priority a programy SZO,
- odborné projektové a grantové úlohy, zamerané na epidemiologickú a mikrobiologickú laboratórnu diagnostiku v NRC a ich spoluprácu so SZO, chemické, fyzikálne, mikrobiologické a biologické laboratórne rozborý pre potreby štátneho zdravotného dozoru a plnenie plánovaných a mimoriadnych úloh na sledovanie vplyvu životného prostredia a problematiku celospoločensky významných nákaz bakteriálneho a vírusového pôvodu
- odborne a metodicky riadi a usmerňuje činnosť regionálnych hygienikov a regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

Vládny návrh zákona o štátnom rozpočte na rok 2015 bol prerokovaný v Národnej rade Slovenskej republiky a schválený zákonom č. 385/2014 Z. z.. Rozpis záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu pre rok 2015 bol ÚVZ SR oznámený prostredníctvom listu MZ SR číslo Z04356/2015 – OVVHR zo dňa 27. 1. 2015. Na základe vyššie uvedeného boli ÚVZ SR na rok 2015 schválené nasledovné záväzné ukazovatele:

Príjmy	175 000,- €
Výdavky celkom:	2 994 920,- €
z toho: Bežné výdavky: (600)	2 994 920,- €
z toho: mzdy a platy (610)	1 603 786,- €
poistné (620)	560 900,- €
tovary a služby (630)	746 234,- €
bežné transfery (640)	84 000,- €
Kapitálové výdavky: (700)	0,- €
z toho: Obstarávanie kapitálových aktív (710)	0,- €

Úpravy rozpočtu ÚVZ SR v priebehu roka 2015

V priebehu roka 2015 bol rozpočet ÚVZ SR z úrovne Ministerstva zdravotníctva SR niekoľkokrát upravovaný nasledovnými rozpočtovými opatreniami:

1. Listom zn. Z10078-2015-OVVHR zo dňa 2. 3. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 571 329,- € a súčasne zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 123 045,- €. Predmetným listom z Ministerstva zdravotníctva SR sa aj rovnako zvýšil rozpočet príjmov vo výške 15 000,- €.
2. Listom zn. Z10078-2015-OVVHR zo dňa 2. 3. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 52 266,- €.
3. Listom zn. Z10078-2015-OVVHR zo dňa 2. 3. 2015 bol znížený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 36 896,- €.
4. Listom zn. Z10078-2015-OVVHR zo dňa 2. 3. 2015 bol znížený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 30 000,- € a súčasne zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 11 097,- €.
5. Listom zn. Z13410-2015-OVVHR zo dňa 23. 3. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 2 001,- € za účelom nákupu pretlakového obleku a servisu existujúcich oblekov.
6. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky na obstaranie automobilov vo výške 12 500,- €. Dôvodom rozpočtového opatrenia je nákup služobného motorového vozidla.
7. Listom zn. Z16945-2015-OVVHR zo dňa 16. 4. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 31 000,- € za účelom údržby a prevádzky IS za 1. štvrťrok 2015 pre ÚVZ SR a RÚVZ v SR.
8. Listom zn. Z2187-2015-OVVHR zo dňa 9. 6. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 38 400,- € a súčasne zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 13 421,- € za účelom zvýšenia plátov zamestnancov.
9. Listom zn. Z29380-2015-OVVHR zo dňa 8. 7. 2015 bol zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky vo výške 200 000,- € za účelom financovania rekonštrukcie havarijného stavu objektu ÚVZ SR – budova C.
10. Listom zn. Z31618-2015-OVVHR zo dňa 10. 7. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 2 710,23 € za účelom vyšetrenia vzoriek biologického materiálu od pacienta s podozrením na ochorenie MERS-CoV.
11. Listom zn. Z30341-2015-OVVHR zo dňa 3. 7. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 31 100,- € za účelom údržby a prevádzky IS. Za 2. štvrťrok 2015 pre ÚVZ SR a RÚVZ v SR.
12. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 1 700,- € a súčasne zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poistné a príspevok do poisťovní vo výške 594,12 € za účelom refundácie SK PRES 2016.
13. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 40 000,- € a súčasne znížený rozpočet na bežné výdavky na bežné transfery vo výške 40 000,- €.
14. Listom zn. Z37333-2015-OVVHR zo dňa 19. 8. 2015 bol znížený rozpočet na bežné výdavky na bežné transfery vo výške 1 150,- €.
15. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 20 000,- € a súčasne znížený rozpočet na bežné výdavky na bežné transfery vo výške 20 000,- €.

16. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky na nákup prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení vo výške 7 000,- € a súčasne zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky na rekonštrukciu a modernizáciu vo výške 5 666,- €.
17. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol znížený rozpočet na kapitálové výdavky na nákup prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení vo výške 7 000,- € a súčasne znížený rozpočet na kapitálové výdavky na rekonštrukciu a modernizáciu vo výške 5 666,- €.
18. Listom zn. Z49368-2015-OVVHR zo dňa 26. 11. 2015 bol zvýšený rozpočet na kapitálové výdavky na nákup prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení vo výške 8 356,40 € za účelom zakúpenia prístroja na prípravu analytickej čistej vody.
19. Listom zn. Z52102-2015-OVVHR zo dňa 2. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 8 000,- € a súčasne znížený rozpočet na bežné výdavky na bežné transfery vo výške 11 000,- €.
20. Listom zn. Z52110-2015-OVVHR zo dňa 2. 12. 2015 bol znížený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 2 000,- € a súčasne znížený rozpočet na bežné výdavky na poisťovnú a príspevok do poisťovní vo výške 699,- €.
21. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol znížený rozpočet na kapitálové výdavky na nákup prevádzkových strojov, prístrojov a zariadení vo výške 8 356,40 €, znížený rozpočet na kapitálové výdavky na prípravnú a projektovú dokumentáciu vo výške 7 050,- € a súčasne znížený rozpočet na kapitálové výdavky na rekonštrukciu a modernizáciu vo výške 192 950,- €. Dôvodom viazania finančných prostriedkov v zmysle § 8 ods. 4 a 6 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov je zdĺhavý proces verejného obstarávania.
22. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol znížený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 2 000,- €.
23. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 4 000,- € a súčasne znížený rozpočet na bežné výdavky na poisťovnú a príspevok do poisťovní vo výške 8 000,- €.
24. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet príjmov vo výške 51 000,- €.
25. Listom zn. Z56070-2015-OVVHR zo dňa 23. 12. 2015 bol zvýšený rozpočet na bežné výdavky na mzdy, platy a služobné príjmy a ostatné služobné vyrovnania vo výške 400,- € a súčasne zvýšený rozpočet na bežné výdavky na poisťovnú a príspevok do poisťovní vo výške 139,80 € za účelom refundácie SK PRES 2016.

Okrem finančných prostriedkov, pridelených ÚVZ SR v roku 2015 zo štátneho rozpočtu z kapitoly Ministerstva zdravotníctva SR, čerpal ÚVZ SR k 31. 12. 2015 finančné prostriedky aj z mimo rozpočtových zdrojov a to vo výške 86 883,64 €. O objem finančných prostriedkov získaných z mimorozpočtových zdrojov, bol rozpočet ÚVZ SR na rok 2015 zvýšený v oblasti bežných výdavkov prostredníctvom zdroja 72c vo výške 65 860,02 €, zdroja 72e vo výške 615,- € ako aj zdroja 72f vo výške 20 408,62 €. V porovnaní s rokom 2014, kedy čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2014 na mimo rozpočtových zdrojoch predstavovalo čiastku 60 156,54 €, je v roku 2015 nárast v čerpaní o 26 727,10 €, t. zn. o 44,4 %.

Po zapracovaní všetkých vyššie uvedených rozpočtových opatrení, ktoré ÚVZ SR obdržal v priebehu roka 2015, hospodáril s nasledovnou výškou finančných prostriedkov:

Príjmy	241 000,- €
Výdavky celkom:	3 806 978,15 €
z toho: Bežné výdavky: (600)	3 794 478,15 €
z toho: mzdy a platy (610)	2 176 719,- €
poistné (620)	752 763,92 €
tovary a služby (630)	853 145,23 €
bežné transfery (640)	11 850,- €
Kapitálové výdavky: (700)	12 500,- €
z toho: Obstarávanie kapitálových aktív (710)	12 500,- €

Rozpočet a čerpanie finančných prostriedkov na bežné výdavky k 31. 12. 2015

V roku 2015 mal Úrad verejného zdravotníctva SR k dispozícii na bežné výdavky rozpočet v celkovej výške 2 994 920,- €. V priebehu roku 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 3 794 478,15 €. Finančné prostriedky boli k 31. 12. 2015 čerpané vo výške 3 794 442,64 €, čo predstavuje čerpanie na 99,9 %. V porovnaní s rokom 2014, kedy čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2014 predstavovalo čiastku 4 470 370,60 €, bolo v roku 2015 čerpanie nižšie o 675 927,96 €, t. zn. o 15,1 %.

610 – Mzdy, platy a služobné príjmy

Pre rok 2015 boli ÚVZ SR v kategórii 610 – Mzdy, platy a služobné príjmy pridelené finančné prostriedky vo výške 1 603 786,- €. V priebehu roka 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 2 176 719,- €. Finančné prostriedky k 31. 12. 2015 na mzdy boli čerpané vo výške 2 176 719,- €, čo predstavuje čerpanie na 100 %. V porovnaní s rokom 2014, kedy čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2014 na mzdy predstavovalo čiastku 2 138 518,- €, je v roku 2015 nárast v čerpaní o 38 201,- €, t. zn. o 1,8 %.

620 – Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovni

Pre rok 2015 boli ÚVZ SR v kategórii 620 – Poistné a príspevok zamestnávateľa do poisťovni pridelené finančné prostriedky vo výške 560 900,- €. V priebehu roku 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 752 763,92 €. Finančné prostriedky na odvody do poisťovni boli k 31. 12. 2015 čerpané vo výške 752 763,92 €, čo predstavuje čerpanie na 100 %. V porovnaní s rokom 2014, kedy čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2014 na odvody predstavovalo čiastku 757 080,98 €, je to pokles v čerpaní o 4 317,06 €, t. zn. o 0,6 %.

630 – Tovary a služby

Pre rok 2015 boli ÚVZ SR v kategórii 630 – Tovary a služby pridelené finančné prostriedky vo výške 746 234,- €. V priebehu roka 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 853 145,23 €. Čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2015 bolo vo výške 853 109,72 €, čo predstavuje čerpanie na 99,9 %. V porovnaní s rokom 2014, kedy na tovary a služby boli vyčerpané finančné prostriedky vo výške 1 498 237,68 €, je v roku 2015 pokles v čerpaní o 645 127,96 €, t. zn. o 43,1 %. Na tejto ekonomickej kategórii v roku 2015 zostali finančné prostriedky vo výške 35,51 €, ktoré neboli vyčerpané na programe ODB0601 – Realizácia II. etapy implementácie MZP SZO v SR. Najviac finančných prostriedkov sa vynaložilo na nákup diagnostík, špeciálneho zdravotného materiálu a chemikálií. Tu treba samozrejme podotknúť, že v roku 2014 listom zn. Z32308/2014-OVVHR zo dňa 14. 7. 2014 bol navýšený rozpočet na bežné výdavky na tovary a služby vo výške 649 170,60 € za účelom úhrady nezrovnalostí v projekte „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“, z tohto dôvodu bolo čerpanie v roku 2014 vyššie.

640 – Bežné transfery

V roku 2015 boli Úradu verejného zdravotníctva SR na bežné transfery pridelené finančné prostriedky vo výške 84 000,- €. V priebehu roku 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 11 850,- €. Čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2015 bolo vo výške 11 850,- €, teda na 100 %. Finančné prostriedky, určené na bežné transfery, boli čerpané na vyplatenie odchodného vo výške 958,- € ako aj na vyplatenie nemocenských dávok vo výške 10 892,- €. V porovnaní s rokom 2014, kedy čerpanie finančných prostriedkov k 31. 12. 2014 na bežné transfery bolo vo výške 76 533,94 €, je v roku 2015 čerpanie na tejto rozpočtovej kategórii nižšie o 64 683,94 €, t. zn. o 84,5 %.

Rozpočet a čerpanie finančných prostriedkov na kapitálové výdavky k 31. 12. 2015

Úradu verejného zdravotníctva SR na začiatku roku 2015 prostredníctvom Štátnej pokladnice Bratislava neboli pridelené žiadne finančné prostriedky na kapitálové výdavky. V priebehu roku 2015 bol rozpočet upravený na čiastku 12 500,- €. Čerpanie finančných prostriedkov na kapitálové výdavky k 31. 12. 2015 bolo vo výške 12 500,- €, teda na 100 %.

V porovnaní s rokom 2014, kedy Úrad verejného zdravotníctva SR k 31. 12. 2014 nevykazoval žiadne čerpanie finančných prostriedkov na kapitálové výdavky, je v roku 2015 nárast v čerpaní o 12 500,- €, t. zn. o 100 %.

Príjmy

Rozpisom záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu pre rok 2015 bol ÚVZ SR stanovený ukazovateľ príjmov vo výške 175 000,- €. V priebehu roku 2015 bol ukazovateľ príjmov upravený na čiastku 241 000,- €. K 31. 12. 2015 odviezol Úrad verejného zdravotníctva SR do štátneho rozpočtu finančné prostriedky v celkovej výške 245 233,19 €. V porovnaní s rokom 2014, kedy príjmy boli vykázané k 31. 12. 2014 vo výške 188 371,15 €, sa vykázal nárast o 56 862,04 €, t. zn. o 30,2 %.

Pohľadávky

Úrad verejného zdravotníctva SR vykázal v roku 2015 pohľadávky vo výške 8 411,40 €. V porovnaní s rokom 2014, kedy pohľadávky úradu k 31. 12. 2014 boli vykázané vo výške 13 099,11 €, sa dosiahol v roku 2015 pokles o 4 687,71 €, t. zn. o 35,8 %. Vymáhanie neuhradených pohľadávok bolo uskutočnené písomnou formou upomienky.

Hospodárenie s majetkom štátu

Stav majetku štátu v správe ÚVZ SR k 1. 1. 2015:	11 587 223,82 €
z toho: dlhodobý hmotný majetok	10 243 621,55 €
dlhodobý nehmotný majetok	433 697,67 €
drobný hmotný majetok	807 001,97 €
drobný nehmotný majetok	98 724,54 €
cudzí majetok-výpožička	0,00 €
majetok hosp. mobilizácie	3 750,26 €
majetok - Program kritická infraštruktúra	427,83 €
Prírastky hnutel'ného majetku k 31. 12. 2015:	108 032,13 €
z toho: dlhodobý hmotný majetok	77 013,26 €
dlhodobý nehmotný majetok	0,00 €
drobný hmotný majetok	24 316,77 €
drobný nehmotný majetok	6 702,10 €

Úbytky hnutel'ného majetku k 31. 12. 2015:	163 259,04 €
z toho: dlhodobý hmotný majetok	136 824,14 €
dlhodobý nehmotný majetok	8 258,65 €
drobný hmotný majetok	15 486,41 €
drobný nehmotný majetok	2 689,84 €

Stav majetku štátu v správe ÚVZ SR k 31. 12. 2015:	11 531 997,11 €
z toho: dlhodobý hmotný majetok	10 183 810,67 €
dlhodobý nehmotný majetok	425 439,02 €
drobný hmotný majetok	815 832,53 €
drobný nehmotný majetok	102 736,80 €

- V roku 2015 Úrad verejného zdravotníctva SR nadobudol bezodplatným prevodom hnutel'ný majetok v celkovej hodnote **64 513,26 €**.
- V roku 2015 Úrad verejného zdravotníctva SR odovzdal bezodplatným prevodom hnutel'ný majetok v celkovej hodnote **102 396,41 €**.

6 Personálne otázky

Úrad verejného zdravotníctva SR mal na rok 2015 určený počet zamestnancov záväzným limitom Ministerstva zdravotníctva SR, ktorý bol stanovený na 217 osôb. Od 1. 7. 2015 bol záväzný limit počtu zamestnancov upravený na 216.

V priebehu roku 2015 bolo prijatých spolu 26 zamestnancov z toho 14 na dobu neurčitú, 12 na dobu určitú, z toho 7 na zastupovanie počas PN a MD, 1 na dobu určitú na sezónne práce – kurič.

Štátnozamestnanecký pomer alebo pracovný pomer skončilo 18 zamestnancov, z toho 4 v skúšobnej dobe, 6 dohodou, 5 výpoveďou zo strany zamestnanca, 1 po uplynutí doby určitej, 1 trvalým preložením, 1 úmrtím.

Úrad verejného zdravotníctva SR zamestnáva 9 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou a 10 zamestnancov so skráteným pracovným úväzkom.

V organizácii je zavedený pružný pracovný čas, základný pracovný čas je 7- hodinový s výnimkou piatka, kedy je 6-hodinový. Týždenný pracovný čas je 37,50 hodiny bez prestávky na odpočinok a jedenie, ktorá sa do pracovného času nezapočítava.

Stav zamestnancov ÚVZ SR k 31. 12. 2015

Zamestnanci zaradení podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone práce vo verejnom záujme v znení neskorších predpisov (vo fyzických osobách)	
Kategória	Počet zamestnancov
Lekár	3
Sestra	1
Verejný zdravotník	10
Zdravotnícky laborant	31
Fyzik	0
Laboratórny diagnostik	23
THP - VŠ	19
THP - ÚSV	15
Robotníci	25
Spolu	127

**Zamestnanci zaradení podľa zákona č. 400/2009 Z. z.
o štátnej službe (vo fyzických osobách)**

Kategória	Hlavný štátny radca	Štátny radca	Hlavný radca	Odborný radca	Samostatný radca	Radca	Hlavný referent	Odborný referent	Samostatný referent	Spolu
Lekár	1	2	1	6						10
Sestra										
Verejný zdravotník			1	6	4	1				12
Zdravotnícky laborant										
Fyzik										
Laboratórny diagnostik										
THP - VŠ		2	9	30,74	1,6					43,34
THP - ÚSV						4	3			7
Robotníci										
Spolu	1	4	11	42,74	5,6	5	3			72,34

**V sledovanom období je
v mimoevidenčnom stave
(spolu verejná aj štátna služba): 16**

materská dovolenka 4
rodičovská dovolenka 11
neplatené voľno 1

Počty zamestnancov	Skutočnosť rok 2015
Evidenčný poč. zam. vo fyzických osobách k poslednému dňu sled. obdobia	201
Priemerný ev. poč. zam. vo fyzických osobách v sledovanom období	197,95
Evidenčný počet zam. prepočítaný k poslednému dňu sled. obdobia	193,8
Priemerný evidenčný počet zam. prepočítaný v sledovanom období	196,32

Prepočítaný počet zamestnancov k 31. 12. 2015 podľa kategórií a vekovej štruktúry

Veková štruktúra zamestnancov podľa kategórií k 31. 12. 2015 (všetci zamestnanci)

	Lekár	Sestra	Verejný zdravotník	Zdrav. laborant	Fyzik	Labor. diagnostik	THP		Robotnícke povolanie	Spolu
							VŠ	ÚSV		
do 20 rokov										
20 - 24			1					1		2
25 - 29			4				10			14
30 - 34			2			1,53	14,85	1		19,38
35 - 39			4,8	4		4	7	1	1	21,8
40 - 44	3		2	6		3	8,6	3	2	27,6
45 - 49	1		4	1		1		4	3	14
50 - 54	1	1	1	5		4	5	5	4	26
55 - 59	2		1	11		7,8	11	4	9	45,8
60 - 64	3,2		2	4		1	3	3	6	22,2
65 a viac	1,11						2,06			3,17
Spolu	11,31	1	21,8	31		22,33	61,51	22	25	195,95

Prepočítaný počet zamestnancov k 31. 12. 2015 podľa kategórií a odborov

	Lekár	Sestra	Verejný zdravotník	Zdrav. laborant	Fyzik	Labor. diagnostik	THP		Robotnícke povolanie	Spolu
							VŠ	ÚSV		
HŽP							8	1		9
HDM	2		1							3
PPL	2,11		1				2			5,11
HV	2		2				10	1		15
EPI	2		5,8				0,6			8,4
Laboratóriá	1,2		3	29		21,33	10,85	5		70,38
Úsek HH	1		4			1	16,5	8	3	33,5
HTČ							2	7	22	31
PZ		1	3				5,32			9,32
OZpŽ	1		2	3			6,24			11,24
Spolu	11,31	1	21,8	31		22,33	61,51	22	25	195,95

Vzdelávacie aktivity zamestnancov ÚVZ SR v roku 2015

Vzdelávanie zamestnancov reagovalo na potreby praxe najmä v dôsledku zmien legislatívy, zamestnanci sa zúčastňovali rôznych vzdelávacích akcií za účelom prehĺbovania vedomostí a získania pracovných zručností.

- počet vzdelávacích aktivít: 51
- počet účastníkov: 63

- počet odborných seminárov v ÚVZ SR: 10
- počet účastníkov: 570

- odborné stáže zamestnancov RÚVZ: 16 účastníkov
- exkurzie študentov stredných škôl: 35 účastníkov
- exkurzia študentov vysokých škôl: 30 účastníkov

7 Ciele a prehľad ich plnenia

7.1 Odbor hygieny životného prostredia

Ako v predchádzajúcich rokoch, i v roku 2015 sa činnosť odboru hygieny životného prostredia sa v roku 2015 odvíjala predovšetkým od úloh a kompetencií vyplývajúcich z národných legislatívnych predpisov, najmä zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia, Smerníc Európskeho parlamentu a Rady, aktuálneho Programového vyhlásenia vlády SR na úseku verejného zdravotníctva ako aj ďalších záväzných dokumentov a uznesení prijatých vládou SR.

Podľa charakteru činnosti odbor vykonával, v súlade s koncepciou odboru hygieny životného prostredia a zdravia, aktivity na úseku štátnej správy na národnej úrovni. Do tejto činnosti spadá najmä príprava odborných stanovísk, prípadne usmernení na základe požiadaviek podnikateľov, právnických osôb či verejnosti, orgánov verejného zdravotníctva vykonávajúcich štátnu správu na regionálnej úrovni, v rámci činnosti v odborných pracovných skupinách a pod. Odborné stanoviská odboru HŽP slúžia tiež ako podklad pri riešení odvolacích konaní a prešetrovaní sťažností príslušnými útvarmi ÚVZ SR, pri príprave stanovísk k materiálom predkladaným na rokovanie vlády SR. V prípade potreby boli tiež RÚVZ vydávané usmernenia pre výkon cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na aktuálnu problematiku spadajúcu do pôsobnosti odboru (štátny zdravotný dozor na kúpaliskách, v zariadeniach poskytujúcich ubytovacie služby v cestovnom ruchu a pod.).

V oblasti legislatívy odbor hygieny životného prostredia v roku 2015 pokračoval v práci spojenej s prípravou novely vyhlášky MZ SR zameranej na problematiku vnútorného prostredia budov a ubytovacích zariadení. Pripravoval tiež vecné podklady k novelizácii ďalších predpisov (novela zákona o pohrebníctve, novela vyhlášky určujúca prípustné hodnoty a požiadavky na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí, novele zákona o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí).

Účasť odboru hygieny životného prostredia na riešení národných a medzinárodných programov a projektov významných pre verejné zdravie, čiastočne spojená s vedeckým výskumom v tejto oblasti sa odvíjala od plnenia 5 zo 6 schválených úloh Programov a projektov ÚVZ SR a RÚVZ v SR pre oblasť environmentálneho zdravia. Participácia na plnení týchto úloh vyžaduje vysokú úroveň odborných vedomostí o vplyvoch environmentálnych faktorov na ľudské zdravie ako aj riadiace a koordinačné zručnosti a schopnosti pracovníkov odboru.

Významnou súčasťou práce odboru sú tiež aktivity zamerané na zvyšovanie povedomia a poskytovanie informácií verejnosti prostredníctvom publikácií, letákov a informácií v slovenských médiách a na internetových stránkach ÚVZ SR.

Podrobnejšie informácie o aktivitách odboru v roku 2015 sú obsiahnuté v prílohovej časti výročnej správy.

V roku 2015 sa činnosť odboru hygieny životného prostredia sústreďovala na plnenie niekoľkých významnejších úloh:

1. Zabezpečiť plnenie aktualizovaného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV (National Environmental and Health Action Plan – NEHAP)

Vláda SR uznesením č. 10 zo dňa 11. januára 2012 schválila Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. a uložila ministrom zdravotníctva

v bode B.1. predkladať na rokovanie vlády Národnú správu o stave implementácie NEHAP IV. v Slovenskej republike jedenkrát za dva roky.

V druhom polroku 2015 sa na základe vyššie uvedeného vypracovala Národná správa o stave implementácie NEHAP IV. v Slovenskej republike, ktorá bola v decembri 2015 predložená na rokovanie vlády. Predložený materiál bol v januári 2016 vládou vzatý na vedomie.

2. Zabezpečiť plnenie národných cieľov SR k Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992

Uznesením vlády SR č. 325 bol 2. júla 2014 odsúhlasený materiál *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, v ktorom je vypracovaných 12 aktualizovaných národných cieľov Slovenska. Plnenie národných cieľov zabezpečujú jednotlivé gestorské inštitúcie rezortu zdravotníctva a životného prostredia podľa termínov stanovených v dokumente (od r. 2015 po r. 2030).

Pracovníčka ÚVZ SR, ktorá je národným kontaktným bodom Protokolu o vode a zdraví za Slovensko, sa počas roka 2015 zúčastnila dvoch pracovných stretnutí v Ženeve, na ktorých sa prediskutovali so Svetovou zdravotníckou organizáciou a Európskou hospodárskou komisiou Organizácie spojených národov reportovacie predlohy v rámci 3. cyklu poskytovania údajov o plnení národných cieľov a pripravovaný plán práce na roky 2017-2019.

V roku 2015 sa aktívne zbierali údaje o vykonaných aktivitách v rámci jednotlivých cieľov od inštitúcií zodpovedných za ich plnenie. Od 2. polroku 2015 sa začala finalizovať národná správa *Informácia o plnení Národných cieľov Slovenskej republiky III k Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, ktorá bola v novembri 2015 odsúhlasená na gremiálnej porade ministra zdravotníctva a 16. decembra 2015 ju vzala na vedomie vláda SR.

3. Pripraviť novelu zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve

Novela zákona o pohrebníctve si kladie za cieľ aktualizovať legislatívne ustanovenia na základe potrieb aplikačnej praxe, najmä vo vzťahu k problematike ochranných pásiem pohrebísk, kompetencií orgánov štátnej správy, povinností prevádzkovateľov zariadení, v ktorých dochádza k manipulácii s ľudskými pozostatkami a pod.

V roku 2015 bol pripravený východiskový návrh novelizačných ustanovení, pričom pokračovanie legislatívneho procesu sa po prerokovaní návrhu s dotknutými subjektmi očakáva v priebehu roka 2016.

4. Pripraviť novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia

Účelom prípravy novely tejto vyhlášky je zohľadnenie dlhoročných skúseností orgánov verejného zdravotníctva pri výkone štátneho zdravotného dozoru v ubytovacích zariadeniach rôzneho typu, ako aj nových poznatkov na rozsah poskytovaných služieb v zariadeniach sociálnych služieb a s tým súvisiacich požiadaviek na priestorové a dispozičné vybavenie ubytovacích zariadení sociálnych služieb a nových poznatkov v oblasti požiadaviek na kvalitu vnútorného ovzdušia. Návrh vyhlášky ďalej spresňuje a zjednocuje terminológiu používanú v oblasti poskytovania ubytovania v zariadeniach sociálnych služieb.

Proces prípravy novely tejto vyhlášky v roku 2015 pokračoval zapracovaním najaktuálnejších poznatkov a požiadaviek vyplývajúcich z aplikácie tohto právneho predpisu v bežnej praxi ako aj z potreby jeho zosúladenia s najnovšou legislatívou v oblasti

poskytovania sociálnych a ubytovacích služieb. V druhej polovici roka 2015 sa rozbehol schvaľovací proces zahŕňajúci vnútrorezortné pripomienkové konanie a následné konzultácie predpisu s vybranými dotknutými subjektmi (napr. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR), ktoré svojimi pripomienkami napomohli zosúladiť novelu predpisu s aktuálnymi požiadavkami praxe. Proces tvorby novely vyhlášky pokračoval v medzirezortnom pripomienkovom konaní, ktorého vyhodnotenie v spolupráci so subjektmi, ktoré pripomienky uplatnili, pokračuje v roku 2016.

7.2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

Odbor preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia sa usiluje o podporu a udržanie telesnej, duševnej a sociálnej pohody zamestnancov všetkých povolání, o prevenciu zmien zdravia zamestnancov vyvolávanú pracovnými podmienkami, o ochranu zamestnancov v zamestnaní pred rizikami spôsobenými faktormi škodlivými pre zdravie, o umiestnenie zamestnancov do pracovného prostredia prispôbeného fyziologickým a psychickým schopnostiam ľudí a o ich udržanie v tomto prostredí. Znamená to prispôbenie práce človeku (definícia Medzinárodnej organizácie práce a Svetovej zdravotníckej organizácie).

Medzi významné okruhy činností odboru preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR patria:

- Legislatívne úlohy
- Plnenie úloh vyplývajúcich z uznesení vlády SR
- Odborné stanoviská k problematike ochrany zdravia pri práci pre MZ SR, pre Európske inštitúcie, pre ústredné orgány štátnej správy, pre zamestnávateľov a zamestnancov
- Celoslovenské odborné usmerňovanie a koordinácia RÚVZ v SR pri výkone štátneho zdravotného dozoru v oblasti ochrany zdravia pri práci
- Evidencia rizikových prác
- Rozhodovacia činnosť ÚVZ SR k návrhom na vydanie oprávnení na vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby
- Rozhodovacia činnosť ÚVZ SR k návrhom na vydanie oprávnení na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb
- Evidencia fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb, ktorí vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby v kategórii 1 a 2
- Evidencia vydaných, odobratých alebo zmenených oprávnení na výkon pracovnej zdravotnej služby
- Evidencia vydaných, odobratých alebo zmenených oprávnení na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb
- Kontroly plnenia podmienok, na základe ktorých boli právnickým osobám alebo fyzickým osobám – podnikateľom vydané oprávnenia na výkon pracovnej zdravotnej služby
- Realizácia a koordinácia úloh, projektov, programov, epidemiologických štúdií zameraných na hodnotenie vplyvu fyzikálnych, chemických, biologických a iných faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov (gestorské a spoluriešiteľské pracovisko)
- Činnosť v oblasti chemickej bezpečnosti
- Činnosť v komisiách na preskúšanie odbornej spôsobilosti zriadených na ÚVZ SR
- Činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov ÚVZ SR

Ciele, úlohy a priority odboru preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR

- Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (gestor)
- znižovanie miery zdravotných rizík - rizikové práce
- znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí
- znižovanie miery zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém
- znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ
- Intervencie na podporu zdravia pri práci (gestor)
- Zdravé pracoviská
- Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci
- Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl (spoluriešiteľské pracovisko)
- Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)
- Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách (gestor)

7.3 Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

V r. 2015 odbor v nadväznosti na princípy ochrany zdravia metodicky a odborne usmerňoval orgány verejného zdravotníctva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín, nad výrobou a manipuláciou s hotovými pokrmami v zariadeniach spoločného stravovania, činností súvisiacich s epidemiologicky rizikovými činnosťami zamestnancov pri výrobe a manipulácii s potravinami, nad výrobou a manipuláciou potravín na osobitné výživové účely, vrátane potravín pre dojčatá a malé deti a výživové doplnky, potravín ošetrených ionizačným žiarením a obalov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami v súlade s príslušnými právnymi predpismi a Národným viacročným plánom pre úradnú kontrolu potravín v SR so zameraním sa na mikrobiologické, chemické a toxikologické riziká (spolu bolo vydaných 5 odborne – metodických usmernení). V danej súvislosti okrem vydaných odborne - metodických usmernení sa zúčastnil výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly vykonávanej pracoviskami hygieny výživy regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR (26 metodických kontrol RÚVZ v SR). Ťažisko práce odboru bolo postavené na posudzovacej činnosti a odpornej činnosti podľa zákona č. 355/2007 Z. z. a zákona č. 152/1995 Z. z. (kde bolo vydaných 713 rozhodnutí ÚVZ SR k uvedeniu 2100 výživových doplnkov na trh a 288 posudkov k prípravkom na ochranu zdravia rastlín) a na odbornej činnosti v oblasti legislatívy EÚ. V oblasti kozmetických výrobkov odbor metodicky a odborne usmerňoval (bolo vydaných 39 odborných usmernení k právnym predpisom a výkonu štátneho zdravotného dozoru) orgány verejného zdravotníctva v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad výrobou a sprístupnením na trh kozmetických výrobkov s osobitným zameraním sa na zdravotnú bezpečnosť, používané nanotechnológie, označovanie a tvrdenia uvedené na obale výrobkov a v ich prezentácii a na ochranu spotrebiteľov v súlade s príslušnými právnymi predpismi, normami a plánom kontroly prijatím členskými štátmi Európskej únie. V rámci uvedenej činnosti okrem vydaných odborných usmernení vydal 167 stanovísk, z toho 73 potvrdení na voľný vývoz tovarov do krajín mimo územia Európskej únie.

V oblasti plnenia úloh vychádzajúcich z cieľov aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR bola v roku 2015 pozornosť zameraná na zníženie príjmu kuchynskej soli prostredníctvom prípravy návrhu výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014 z 20. marca 2015, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Odbor za Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a v mene Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pripravil záverečnú správu o plnení aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR, významného dokumentu, ktorý zasahuje do vývoja a usmerňovania správnej výživy obyvateľov Slovenskej republiky a bol schválený vládou Slovenskej republiky dňa 17. decembra 2008 uznesením č. 940 v záujme dosiahnutia zmeny vo vývoji zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom ovplyvnenia ich výživových zvyklostí. Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí dňa 3. 6. 2015 schválila Správu o vyhodnotení úloh aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

7.4 Odbor hygieny detí a mládeže

Činnosť odboru hygieny detí a mládeže nadväzovala v roku 2015 na plnenie úloh komplexného programu podpory a ochrany zdravia na úseku verejného zdravotníctva. Cieľom práce v oblasti ochrany a podpory zdravia detí a mládeže je rozvoj a zlepšovanie zdravia mladej generácie prostredníctvom systémových opatrení na vylúčenie, resp. zníženie rizika výskytu ochorení a iných porúch zdravia a na starostlivosť o zdravé životné a pracovné podmienky a podporu správneho životného štýlu detí a mládeže. Plnenie cieľov si vyžaduje úzku spoluprácu odboru najmä s Ministerstvom zdravotníctva, s ostatnými odbormi verejného zdravotníctva, poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti, zdravotnými poisťovňami, Sociálnou poisťovňou a Úradom pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou.

Na základe požiadaviek Ministerstva zdravotníctva SR v roku 2015 pracovníci odboru vypracovali viaceré stanoviská z pohľadu ochrany a podpory zdravia detí a mládeže v rámci vnútrorezortných a mimorezortných pripomienkových konaní. Vo väčšine prípadov išlo o pripomienky a stanoviská k návrhom legislatívnych predpisov.

Materiály, vyplývajúce z požiadaviek MZ SR, sa týkali najmä nasledovných oblastí:

- rozpracovania aktivít Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025,
- vypracovania stanoviska týkajúceho sa návrhu vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení vyhláška MZ SR č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov,
- vypracovania stanoviska k návrhu na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie,
- vypracovania stanoviska k pripomienkam Splnomocnenca vlády SR k štatútu MZ SR v rámci MPK,
- vypracovania stanoviska k návrhu vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 9/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásenia údajov do Národného registra zdravotníckych pracovníkov a jeho charakteristiky a mnohých ďalších.

Okrem stanovísk pre MZ SR boli vypracované odborné stanoviská, ktoré sa týkali najmä problematik v oblasti problematiky energetických nealkoholických nápojov fortifikovaných rôznymi látkami, používania kokosového oleja a himalájskej soli v zariadeniach školského stravovania, metodiky odberu vzoriek piesku, návrhu smernice Komisie, ktorou sa na účely prispôsobenia technickému pokroku mení príloha k smernici EP a R 2009/48/ES o bezpečnosti hračiek, zaťaženia detí hmotnosťou školských aktoviek, vyznačovania alergénov na jedálnych lístkoch v materskej škole, problematiky prieskumu telesného vývinu detí a mládeže, legislatívnych zmien v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove

a vzdelávaní (školský zákon) v súvislosti so školskými stravovacími zariadeniami, problematiky prevádzkarní, v ktorých sa poskytuje živnosť starostlivosti o deti do 6 rokov veku, legislatívy na úseku detských jasí, zariadenia detského kútika, spolupráce s EduKids v oblasti ochrany a podpory zdravia detí v materských školách, podmienok prítomnosti zvierat v predškolskom zariadení a mnohých ďalších.

7.5 Odbor epidemiológie

Odbor epidemiológie plní úlohy zamerané na surveillance infekčných ochorení v SR. Prioritnými úlohami sú zabezpečovanie epidemiologickej surveillance infekčných ochorení a koordinácia imunizačného programu. Odbor zabezpečuje najmä:

- a) plnenie úloh, ktoré vyplývajú pre odbor epidemiológie zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- b) koncepčnú a normotvornú činnosť, vypracovávanie návrhov koncepčných materiálov, podkladov a stanovísk pre rozhodovacia činnosť úradu, MZ SR a ústredné orgány štátnej správy v SR na úseku epidemiológie infekčných ochorení,
- c) prípravu návrhov odborných a metodických usmernení a kontroly činnosti odborov epidemiológie RÚVZ v SR a výkonu štátnej správy na úseku epidemiológie infekčných ochorení,
- d) koordináciu komplexnej celoslovenskej surveillance infekčných ochorení v súlade s odporúčaniami WHO a v súlade s realizovanou surveillance v krajinách Európskej únie,
- e) plnenie hlavných úloh a projektov RÚVZ v SR,
- f) surveillance infekčných ochorení, osobitne chrípky a chrípke podobných ochorení, poliomyelitídy, meningokokových invazívnych infekcií, salmonelózy, osýpok a rubeoly, sexuálne prenosných chorôb a HIV/AIDS v SR a analyzuje a vyhodnocuje jej výsledky,
- g) analyzuje faktory ovplyvňujúce vznik, priebeh, šírenie a následky týchto nákaz,
- h) vypracováva návrhy preventívnych a represívnych opatrení a sleduje efekt ich zavedenia,
- i) zabezpečuje pravidelné sledovanie a týždenné vyhodnocovanie výskytu mimoriadnych epidemiologických situácií v SR a napojenie SR na Európsky systém rýchleho varovania a odpovede – EWRS,
- j) pripravuje a koordinuje plnenie Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR cestou Národnej komisie prevencie HIV/AIDS v SR,
- k) pripravuje návrhy stratégie očkovania, očkovacích schém a postupov v súlade s odporúčaniami WHO a v súlade s realizáciou očkovania v krajinách EÚ,
- l) vyhodnocuje úroveň zaočkovanosti v SR, sleduje a analyzuje výskyt postvákcinálnych reakcií a komplikácií, dodržiavanie chladového reťazca,
- m) spolupracuje s ECDC a WHO na úseku surveillance infekčných ochorení preventabilných očkovaním.

Ciele a prehľad plnenia

Cieľ

Koordinácia surveillance infekčných ochorení v SR, koordinácia a plnenie Národného imunizačného programu v SR, zabezpečenie európskeho systému rýchleho varovania (EWRS), medzinárodná spolupráca.

Prehľad plnenia

V Slovenskej republike bolo v roku 2015 celoročne zabezpečené monitorovanie výskytu prenosných ochorení. V zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. sú vybrané prenosné ochorenia hlásené do EPIS – epidemiologického informačného systému.

V rámci Európskej únie je Slovenská republika zapojená na systéme rýchleho varovania a odpovede - EWRS. Na ÚVZ SR je zabezpečené sledovanie informácií vkladanych do EWRS, ich spracovanie a v prípade potreby aj zaslanie odpovedí (24 hodín, 7 dní v týždni). V rámci EWRS bolo tak možné včasne reagovať pokiaľ ide o udalosti, ktoré predstavujú potenciálnu zdravotnú hrozbu a predchádzať tak zavlečeniu prenosného ochorenia a jeho ďalšiemu šíreniu v populácii SR. Nadobudnutím účinnosti Rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1082/2013/EÚ došlo k rozšíreniu typov hrozieb hlásených do systému EWRS aj o chemické, environmentálne a neznáme hrozby. Na zabezpečenie implementácie predmetného rozhodnutia bola potrebná súčinnosť zodpovedných rezortov. Vláda SR dňa 7. januára 2015 prerokovala materiál Návrh na implementáciu rozhodnutia č. 1082/2013/EÚ a vydala Uznesenie vlády SR č. 16/2015, kde je uvedené, že vláda SR schválila predložený návrh a uložila vybraným rezortom, aby do 31. marca 2015 určili vo svojej pôsobnosti kompetentný bod pre komunikáciu s kontaktným miestom pre EWRS v SR a aby tieto kontaktné body priebežne plnili úlohy hlásnej služby kontaktnému miestu pre EWRS prostredníctvom národného varovacieho a vyzozumievacieho centra a v rámci svojej pôsobnosti zabezpečili výmenu informácií medzi kontaktným bodom pre komunikáciu alebo národným varovacím a vyzozumievacím centrom s kontaktným miestom pre EWRS v SR v prípade podozrenia alebo vzniku ohrozenia a udalostí definovaných v kategóriách ZCOZ, a to:

- a) ohrozenia zdravia biologického pôvodu (prenosné ochorenia, antimikrobiálna rezistencia a infekcie spojené so zdravotnou starostlivosťou, ktoré súvisia s prenosnými ochoreniami, biotoxíny alebo iné škodlivé biologické činitele nesúvisiace s prenosnými ochoreniami),
- b) ohrozenia chemického pôvodu,
- c) ohrozenia environmentálneho pôvodu,
- d) ohrozenia neznámeho pôvodu,
- e) udalosti, ktoré môžu vyvolať mimoriadnu situáciu v oblasti verejného zdravia s medzinárodným rozmerom, podľa Medzinárodných zdravotných predpisov Svetovej zdravotníckej organizácie za predpokladu, že patria do jednej z kategórií ohrozenia uvedených v písmenách a) až d).

Epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení na Slovensku v roku 2015 možno hodnotiť ako priaznivú. Do európskeho informačného systému TESSy je pravidelne hlásených 55 druhov prenosných ochorení. Analýza výskytu prenosných ochorení je dostupná denne v tlačových, grafických a mapových zostavách na portáli EPIS (pre registrovaných užívateľov je podrobnejšia na aplikácii portálu EPIS - na portáli pre registrovaných užívateľov www.epis.sk ako aj na www.vzbb.sk).

Výskyt viacerých prenosných ochorení, preventabilných očkovaním, sa v Slovenskej republike plnením Národného imunizačného programu udržiava na nízkych hodnotách. Každoročne sa vykonáva administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania, pri ktorej sa sleduje zaočkovanosť detí očkovaných vzhľadom na dosiahnutý vek, skladovanie očkovacích látok, kontraindikácie očkovania, nežiaduce reakcie po očkovaní a počet odmietnutí povinného očkovania. Odbor epidemiológie Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s Pracovnou skupinou pre imunizáciu pripravuje každoročne očkovací kalendár pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých.

Problematika zabránenia zavlečenia vysoko nebezpečnej nákazy na územie SR je riešená realizáciou implementácie Medzinárodných zdravotných predpisov SZO v SR. V roku 2015 v súvislosti s MERS –CoV bolo vydané Usmernenie hlavného hygienika Slovenskej republiky „Koordinácia postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike.“

Odbor epidemiológie v roku 2015 spolupracoval s Európskou komisiou, SZO, ECDC, UNAIDS a ďalšími organizáciami a inštitúciami najmä v oblasti surveillancie prenosných ochorení, preventívnych a represívnych epidemiologických opatrení s dôrazom na imunizačný program.

V roku 2015 pracovníci Odboru epidemiológie pripravili početné stanoviská pre médiá, odbornú a laickú verejnosť.

Analýza činností Odboru epidemiológie je uvedená v prílohe 1.

7.6 Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok

Hlavné ciele OOFŽP:

1. Plnenie úloh vyplývajúcich z programového vyhlásenia vlády na úseku ochrany a podpory zdravia (surveillance prenosných ochorení, problematika nemocničných nákaz, analýzy pitných a rekreačných vôd, vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, merania fyzikálnych faktorov) a na úseku štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín (stanovovanie chemických škodlivín, ich metabolitov a chromozomálnych aberácií v biologickom materiáli exponovaných pracovníkov, analýzy potravín v rámci sledovania chemického a mikrobiologického rizika, sledovanie patogénnych organizmov a chemického znečistenia vôd na kúpanie).

2. Zabezpečenie nastavbovej a špeciálnej laboratórnej diagnostiky NRC a špecializovaných laboratórií - diagnostická, expertízna činnosť a overovanie nových laboratórnych postupov vyplývajúca z účasti v medzinárodných programoch (siete národných laboratórií EÚ a ECDC), v medzinárodných projektoch (COST, PROMISE) a z ďalších úloh verejného zdravotníctva.

3. Realizácia analýz pre potreby odborov hygieny a epidemiológie a výkon platených služieb pre zákazníkov:

- mikrobiologické, biologické, ekotoxikologické a chemické rozborý pitných, povrchových, rekreačných, technologických, odpadových a iných typov vôd, potravín, predmetov bežného používania, kozmetiky, ovzdušia, sterov z prostredia, kontrola sterilizačných procesov a biologického materiálu pri expozícii chemickým faktorom z pracovného a životného prostredia.

- merania fyzikálnych faktorov (elektromagnetické polia, hluk, vibrácie, lasery, UV žiarenie, tepelno-vlhkostná mikroklíma).

Plnenie jednotlivých úloh je popísané vo výročných správach NRC, v odpočtoch plnení úloh programov a projektov ÚVZ SR a v čiastkových správach vedných odborov OOFŽP (chemické analýzy, biológia životného prostredia, mikrobiológia životného prostredia, fyzikálne faktory) – v prílohe č. 1 pod časťou objektivizácia faktorov životných a pracovných podmienok.

7.7 Odbor lekárskej mikrobiológie

Hlavné ciele a úlohy odboru LM, ktoré sú stanovené v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ďalších všeobecno-záväzných predpisov, sú:

- laboratórna diagnostika pôvodcov vybraných prenosných chorôb bakteriálnej a vírusovej etiológie v klinických vzorkách a vzorkách z vonkajšieho prostredia;
- plnenie úloh NRC- špecializovaná nastavbová mikrobiologická diagnostika vybraných nákaz a overovanie výsledkov;

- zavádzanie a aplikácia nových molekulárno-biologických metód do laboratórnej praxe v zmysle nových diagnostických štandardov odporúčaných WHO a ECDC, čím prispieva ku zvyšovaniu kvality preventívnych programov;
- vykonávanie celoslovenskej laboratórnej surveillance chrípky a chrípke podobných ochorení, poliomyelitídy, ACHO, enterovírusových ochorení, meningokokových invazívnych infekcií, morbill, rubeoly, parotitídy, salmonelózy, hemoragických horúčok a kliešťovej encefalitídy;
- zabezpečovanie medzinárodnej spolupráce, vrátane požadovaných analýz a hlásení do regionálnych pracovísk špecifických sietí EÚ a WHO;
- realizácia úloh a odporúčaní WHO a EK pri eliminácii, eradikácii a kontrole závažných infekčných chorôb;
- v spolupráci s odborom epidemiológie zabezpečovanie kontroly účinnosti Imunizačného programu v Slovenskej republike prostredníctvom imunologických prehľadov;
- vedenie celoslovenskej databázy rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká – SNARS;
- metodické a odborné usmerňovanie spolupracujúcich mikrobiologických pracovísk regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR pri plnení celoštátnych aj medzinárodných programov v ochrane a podpore zdravia;
- plnenie programov a projektov ÚVZ SR;
- metodická a konzultačná činnosť, vzdelávacie aktivity a spolupráca s odbornými spoločnosťami, vzdelávacími inštitúciami a výskumnými inštitúciami v otázkach diagnostiky a prevencie chorôb mikrobiálnej etiológie;
- budovanie a udržiavanie systému kvality podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005 a účasť na medzinárodných a medzilaboratórnych skúškach spôsobilosti;
- spracovávanie vzoriek z podozrivých zásielok a laboratórna diagnostika na detekciu prítomnosti spór *B. anthracis*;
- príprava a udržiavanie zbierky bunkových kultúr pre laboratórnu diagnostiku vo virologických NRC laboratóriách ÚVZ SR a v rámci SR pre spolupracujúce pracoviská na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach;

7.8 Odbor podpory zdravia

Odbor podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky bol v roku 2015 gestorom a svojou činnosťou plnil ciele 4 národných celospoločenských programov schválených vládou SR: Národný program podpory zdravia, Národný program prevencie obezity, Národný program kontroly tabaku, Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020, zároveň sa podieľal na plnení Národného programu aktívneho starnutia v gescii MPSVaR.

V rámci spomínaných celospoločenských programov, spadajúcich do rámca Národného programu podpory zdravia, Odbor podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva SR súhrnne v roku 2015 riešil samostatne alebo participoval na riešení mnohých projektov a vzdelávacích intervenčných a monitorovacích aktivít orientovaných na podporu zdravia.

Ďalšie činnosti boli orientované na prednáškovú a publikačnú činnosť, realizáciu celonárodných kampaní.

Hlavným cieľom odboru podpory zdravia je aktívne sa zúčastňovať na realizácii programov a projektov zameraných na podporu a rozvoj verejného zdravia a spolupracovať s orgánmi a organizáciami SZO, mimovládnyimi organizáciami a orgánmi štátnej správy a samosprávy.

7.9 Odbor ochrany zdravia pred žiarením

Hlavnou činnosťou je zabezpečovať úlohy, ktoré spadajú do kompetencie odboru ochrany zdravia pred žiarením. Konkrétne sú to nasledovné úlohy:

- Z pozície vedúceho odboru plniť úlohy vyplývajúce zo zasadnutí porád vedúcich odborov respektíve koordinovať ich plnenie.
- Sledovať a kontrolovať plnenie terminovaných úloh pridelených na odbore ochrany zdravia pred žiarením.
- Samostatne plniť úlohy najmä medzirezortného charakteru, (príprava koncepčných materiálov, legislatívnych a všetkých materiálov, kde sa vyžaduje medzirezortná spolupráca, havarijne plánovanie, medzinárodné zdravotné predpisy a pod.)
- Pripravovať a zabezpečovať medzinárodné misie (Európska komisia, Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu, OECD, WHO a iné).
- Práca v medzinárodných organizáciách na základe medzinárodných záväzkov prijatých Slovenskou republikou (Národné správy pripravené v súlade s medzinárodnými konvenciami – radiačná ochrana a jadrová bezpečnosť, vzájomná informovanosť a pomoc v prípade jadrových havárií a pod.).
- Príprava ročných hlásení a správ do medzinárodných inštitúcií (WHO, EK, MAAE)

Pracovisko so zdrojmi ionizujúceho žiarenia jeho ciele a ich plnenia:

1. Výkon štátneho zdravotného dozoru: pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve, priemysle, stavebníctve, v školstve, vede a výskume, vo veterinárnom lekárstve, cyklotrón,
2. Hlavné úlohy a ich plnenie, účasť na projektoch: stav plnenia jednotlivých úloh,
3. Vydávanie rozhodnutí: stanoviská posudky a povolenia - prehľad výkonov,
4. Vydávanie osvedčení a skúšky odbornej spôsobilosti - prehľad výkonov,
5. Oznamovacia činnosť a vydávanie potvrdení o zaregistrovaní činností vedúcich k ožiareniu,
6. Havarijná pripravenosť a mimoriadne udalosti - informácia o mimoriadnych udalostiach, ktoré boli zaznamenané na udalosti, nehody, havárie, nálezy, zvýšené dávky ožiarenia, lekárske ožiarenia tehotných žien a pod.,
7. Iné odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť - prehľad výkonov.

Odpočet jednotlivých cieľov a aktivít je uvedený v prílohe č. 1 k výročnej správe pod časťou odboru ochrany zdravia pred žiarením.

7.10 Odbor medzinárodných vzťahov

- *podporuje aktívnu účasť zamestnancov na spolupráci s medzinárodnými organizáciami, v štruktúrach EÚ, WHO a ECDC.*

ÚVZ SR má prostredníctvom svojich expertov široké zastúpenie za SR v problematike prenosných ochorení v rámci Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Experti ÚVZ SR sú národnými kontaktnými bodmi v rôznych odborných oblastiach v rámci štruktúr WHO - európskeho regiónu.

Experti rovnako zastupujú Slovenskú republiku v rámci odborných problematík ÚVZ SR v pracovných skupinách Európskej komisie a Rady EÚ.

V rámci Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a WHO pre Európu na roky 2014 – 2015 získal ÚVZ SR dominantné gestorstvo úloh v oblasti verejného zdravia s aktívnou participáciou na ich plnení a implementácii.

- poskytuje dostupné dokumentácie a odporúčania EÚ, WHO a ECDC odborným útvarom a expertom ÚVZ SR s ich následnou implementáciou na podmienky SR v oblasti ochrany a rozvoja verejného zdravia,
- podieľa sa na príprave odborných stanovísk a pozícií SR k pripomienkujúcim dokumentom EÚ, WHO a ECDC alebo ak sú tieto dokumenty v prípravnej fáze, podľa dispozície a vyžiadania,
- aktívne sa podieľa na zvyšovaní zdravotného uvedomenia občanov SR cestou informačných kampaní ÚVZ SR na aktuálne problematiky verejného zdravia. V roku 2015 sa OMV podieľal na realizácii informačných kampaní – Očkovací kalendár 2015, Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny, Ako predísť chrípke (v rómskom a slovenskom jazyku), Ako sa chrániť pred kliešťom (v rómskom a slovenskom jazyku),
- priebežne aktualizuje interné riadené dokumenty v súlade s novými alebo novelizovanými predpismi a vyjadruje sa k interným riadeným dokumentom ostatných odborov ÚVZ SR,
- zabezpečuje agendu zahraničných pracovných ciest, vypracúva plány zahraničných ciest, plány a prínosy zo ZPC.
Odbor zabezpečuje predkladanie a schvaľovanie návrhov ZPC pre zamestnancov ÚVZ SR a RÚVZ SR na MZ SR.
- zabezpečuje aktívnu spoluprácu s útvarmi zahraničných vzťahov ministerstiev a štátnych inštitúcií.

8 Hodnotenie a analýzy vývoja organizácie v roku 2015

8.1 Odbor hygieny životného prostredia

Poslaním odboru hygieny životného prostredia je zabezpečovať a realizovať na národnej úrovni plnenie úloh a aktivít zameraných na problematiku faktorov životného prostredia vo vzťahu k zdraviu populácie a jednotlivca (environmentálne zdravie) s cieľom neustále zlepšovať zdravotný stav obyvateľstva vytváraním takých podmienok v životnom prostredí, ktoré zabezpečia, resp. prispievajú k ochrane zdravia človeka, jeho zdravému vývoju, fyzickej a psychickej pohode. Odbor sa v rámci svojej činnosti zaoberá problematikou zdravotnej bezpečnosti a kvality pitnej vody, vody na kúpanie, vplyvom komplexu vlastností životného prostredia, ktoré zdravie človeka ovplyvňujú v podmienkach bývania, vo vnútornom prostredí budov, určených najmä na dlhodobý pobyt osôb, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v ubytovacích zariadeniach a pod. Prístup Úradu verejného zdravotníctva SR k riešeniu tejto problematiky sa odvíja najmä od ustanovení zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a súvisiacich vykonávacích predpisov, úlohami, ktoré vyplývajú z koncepčných dokumentov týkajúcich sa verejného zdravia a programov schválených vládou SR, ako aj od záväzkov prijatých na implementáciu politiky európskeho spoločenstva v oblasti environmentálneho zdravia. Zmeny v spôsobe života spoločnosti v posledných desaťročiach a s tým spojené zmeny v životnom prostredí kladú čoraz vyššie nároky na riešenie otázok a výziev v oblasti environmentálneho zdravia. Do popredia vystupujú problémy súvisiace s výraznou urbanizáciou životného prostredia veľkých miest (expozícia hluku, znečistenému ovzdušiu a pod.) či problémy súvisiace s narastajúcim efektom klimatických zmien (extrémne horúčavy, obťažovanie obyvateľstva prenášačmi vektorových ochorení a peľovými alergénmi, častejší výskyt povodní). Účinná prevencia v oblasti ochrany verejného zdravia bude vyžadovať čoraz väčšiu podporu a zavádzanie postupov a metód práce založených na efektívnejšom a komplexnejšom spracovaní a hodnotení údajov prostredníctvom kvalitných informačných systémov vrátane tzv. GIS, využívania moderných štatistických metód, metód ľudského biomonitingu a pod. ako aj podporu budovania zdatných a zaškolených personálnych kapacít.

8.2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

V zbierke zákonov boli publikované novely nariadení vlády SR, účinné od 1. mája 2015:

- Nariadenie vlády SR č. 82/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov
- Nariadenie vlády SR č. 83/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z.

V roku 2015 odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR v spolupráci s hlavnou odborníčkou HH SR pre odbor PPLaT (RÚVZ Banská Bystrica) zabezpečoval podklady pre legislatívny proces uvedených noviel a ich uvedenie do praxe po ich prijatí a nadobudnutí účinnosti.

NV SR č. 82/2015 Z. z. ustanovuje v § 6 povinnosť zamestnávateľa zabezpečiť zníženie rizika z expozície nebezpečnými chemickými faktormi účinnými ochrannými a preventívnymi opatreniami. Jedným z preventívnych opatrení je odborná spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami, ktoré sú zaradené do triedy nebezpečenstva:

- akútna toxicita kategórie 1 a 2, výstražné upozornenia H300, H310, H330,
- akútna toxicita kategórie 3, výstražné upozornenia H301, H311, H331,
- toxicita pre špecifický cieľový orgán po jednorazovej expozícii kategórie 1, výstražné upozornenie H370,
- toxicita pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii kategórie 1, výstražné upozornenie H372.

Odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej „zákon č. 355/2007 Z. z.“) preukazuje

- vedúci zamestnanec, ktorý je na pracovisku zodpovedný za odborné vykonávanie činností, alebo
- fyzická osoba – podnikateľ alebo zamestnanec, ktorý vykonáva prácu samostatne.

Azbest je klasifikovaný podľa prílohy VI Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1272/2008 o klasifikácii, označovaní a balení látok a zmesí ako látka s toxicitou pre špecifický cieľový orgán po opakovanej expozícii kategórie 1, s výstražným upozornením H372.

Vzhľadom na uvedenú klasifikáciu azbestu sa povinnosť mať odbornú spôsobilosť na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami v zmysle § 16 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. vzťahuje aj na vedúceho zamestnanca, ktorý je na pracovisku zodpovedný za odborné vykonávanie činností alebo na fyzickú osobu – podnikateľa alebo zamestnanca, ktorí samostatne vykonávajú prácu pri odstraňovaní azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb (§ 6 ods. 2 písm. d) bod 4 NV SR č. 82/2015 Z. z.).

Táto povinnosť sa uplatňuje od 1.5.2015 (od nadobudnutia účinnosti NV SR č. 82/2015 Z. z.).

V priebehu roka 2015 vyvrcholil legislatívny proces k

- Návrhu vyhlášky MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci
- Návrhu vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií

8.3 Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

V priebehu roka 2015 došlo prvýkrát k zvýšeniu počtu odborných zamestnancov o 2 pracovníkov, ale pri rozšírenom rozsahu agendy o projekty v oblasti výživy. Naďalej pretrváva negatívny trend fluktuácie z predchádzajúcich rokov (v priebehu posledných 8 rokov odišlo cca 16 odborných pracovníkov). V súčasnosti pracuje na OHVBPKV 16 pracovníkov, z toho 13 odborných pracovníkov (1 odborný pracovník dlhodobo na materskej dovolenke). Analýza činnosti odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov je uvedená v prílohe č. 1.

8.4 Odbor hygieny detí a mládeže

Úlohy odboru hygieny detí a mládeže sú celospoločenské a plnia úlohy štátu a z tohto dôvodu aj financovanie činností zabezpečuje štát.

Jednou z hlavných úloh odboru je koncepcná činnosť, v rámci ktorej sa odbor hygieny detí a mládeže zaoberal výkonmi, ktoré sa týkali najmä kompetenčného poriadku Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a regionálnych úradov verejného zdravotníctva, projektu e-verejného zdravia, podmienok kategorizácie regionálnych úradov verejného zdravotníctva, projektu „Expozícia ľudskej populácie PCB vo vybraných regiónoch východného Slovenska“, realizačnej stratégie v oblasti podpory verejného zdravia a mnohých ďalších.

Vývoj odboru je spojený s odborným metodickým vedením a odborným usmerňovaním pracovníkov odborov HDM RÚVZ v SR. Toto bolo zamerané najmä na praktické uplatňovanie požiadaviek zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších prepisov.

Hlavná odborníčka pre odbor HDM v priebehu roka 2015 usporiadala dve pracovné porady krajských odborníkov pre odbor HDM prvú dňa 25.2.2015 a druhú dňa 3.11.2015.

V roku 2015 hl. odborníčka spolu s pracovníčkami odboru HDM sa zúčastnili metodických návštev, spojených s kontrolou výkonu štátneho zdravotného dozoru pracovníkmi regionálnych úradov verejného zdravotníctva so sídlom v Dunajskej Strede, Galante, Komárne, Nových Zámkoch, Nitre, Leviciach, Rožňave, Senici, Topoľčanoch, Trnave, Trebišove, Michalovciach, Humennom, Vranove nad Topľou a Veľkom Krtíši.

Hlavná odborníčka sa spolu s medzirezortnou pracovnou skupinou podieľala na vypracovaní návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.

V roku 2015 vypracovala hlavná odborníčka pre všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR odborné usmernenie, týkajúce sa zdravotnej spôsobilosti pracovníkov v zariadeniach školského stravovania

Činnosť hlavnej odborníčky bola prezentovaná na poradách regionálnych hygienikov.

Nakoľko ÚVZ SR plní aj metodickú a riadiacu funkciu vo vzťahu k RUVZ v SR, tá so sa realizuje okrem iného aj prostredníctvom odborných konzultácií. Tieto sa v roku 2015 týkali prevažne problematiky chrípkových prázdnin v zariadeniach pre deti a mládež, individuálneho dovozu stravy pre deti do stravovacieho zariadenia, Zostavovania jedálnych lístkov a tabuliek nutričných hodnôt, kapacity detí v detských jasliach, prenosného klimatizačného zariadenia v materskej škole, výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolskom zariadení, problematiky tzv. lesných škôlok, tém súvisiacich s listom Únie hydinárov ministrovi školstva, odbornej spôsobilosti pracovníkov v zariadeniach školského stravovania, preukazovania zdravotnej spôsobilosti dieťaťa v materskej škole, posudzovania zariadenia typu ozdravovne, problematiky využívania predmetov z ojazdených pneumatík v predškolskom zariadení, podávania jedál v zariadeniach školského stravovania, podmienok podávania liekov deťom v materskej škole, problematiky preukazovania odbornej spôsobilosti u profesionálnych rodičov, prevádzky rodinného centra, podmienok prevádzky súkromnej materskej školy, použitia UV žiariča v predškolskom zariadení, odbornej spôsobilosti zdravotníka na zotavovacom podujatí a pod.

Písomné usmernenie sa týkalo zdravotnej spôsobilosti pracovníkov v zariadeniach školského stravovania. V rámci odborne – metodickej činnosti sa pracovníci zúčastnili na nasledovných konferenciách:

- XII. vedecko-odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR – 19.3.2015, kongresová sála MZ SR

- medzinárodná konferencia „Pediatria pre prax. 55. Pediatrické dni – 24.4.2015, hotel Safron, Bratislava
- tlačová konferencia „Chráňme deti na cestách“ – 28.4.2015, gymnázium Grosslingova, Bratislava
- medzinárodná konferencia „70. výročie školského stravovania“ – 12.-13.10.2015, hotel Olšanka, Praha

Analýza činnosti odboru hygieny detí a mládeže je uvedená v prílohe č. 1. Celkovo bolo zrealizovaných 716 výkonov. Počet výkonov oproti roku 2014 stúpol o 18 (v r. 2014 celkovo 698 výkonov).

8.5 Odbor epidemiológie

Vďaka efektívnej surveillance je v SR možné hodnotiť epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení ako priaznivú.

V roku 2015 bolo vynaložené značné úsilie najmä na realizáciu opatrení v prípade možného zavlečenia vysoko nebezpečnej nákazy na územie SR z dôvodu zvýšeného cestovania a migrácie obyvateľstva.

Odbor epidemiológie sa v roku 2015 pravidelne zúčastňoval audiokonferencií v rámci systému EWRS a Výboru pre zdravotnú bezpečnosť (HSC) v gescii Európskej komisie.

Plnenie Národného imunizačného programu SR bolo v roku 2015 zabezpečené a realizované v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., čo sa odrazilo na nulovej chorobnosti, resp. na veľmi nízkych hodnotách u všetkých ochorení, proti ktorým sa povinne očkuje, s výnimkou mumpsu a čierneho kašľa.

V roku 2015 sa Slovenská republika zapojila do Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa uskutočnil ako kampaň Euroregiónu Svetovej zdravotníckej organizácie na podporu imunizácie. Cieľom realizácie EIW bolo šírenie kľúčového odkazu, že očkovanie každého dieťaťa je nevyhnutné na predchádzanie ochoreniam a na ochranu života. EIW 2015 bol zameraný na vyplnenie medzery v imunizácii a dosiahnutie rovnosti v úrovni zaočkovanosti, ako je to načrtnuté v Globálnom vakcinačnom akčnom pláne. Témou jubilejného ročníka EIW bola potreba obnovenia záujmu o očkovanie na politickej, profesionálnej a individuálnej. Bola vykonaná administratívna kontrola zaočkovanosti (k 31. 8. 2015), vďaka ktorej bolo možno sledovať úroveň zaočkovanosti detskej populácie. S cieľom určenia ďalšej stratégie a taktiky povinného očkovania a na zistenie kolektívnej imunity proti vybraným infekciám bude nevyhnutné realizovať v SR imunologické prehľady.

Pracovníci Odboru epidemiológie týždenne vyhodnocovali a spracovávali informácie do správ o mimoriadnych epidemiologických a iných havarijných situáciách v Slovenskej republike, ktoré boli zasielané všetkým zainteresovaným. Verejnosť bola informovaná počas chrípkovej sezóny o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípky a chrípke podobných ochorení v SR prostredníctvom webovej stránky ÚVZ SR a masmédií.

Slovenská republika sa prostredníctvom ÚVZ SR a RÚVZ v SR každoročne zapája do aktivít v rámci Svetového dňa AIDS. Cieľom v roku 2015 bolo informovanie verejnosti o tomto ochorení, predovšetkým o možnostiach jeho prevencie.

Dôležité informácie o výskyte a prevencii prenosných ochorení v SR aj vo svete boli priebežne zverejňované na webovej stránke ÚVZ SR.

8.6 Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok

NRC a špecializované laboratóriá objektivizácie faktorov životných podmienok vyšetrili v roku 2015 spolu 4 286 vzoriek (kódových čísel) životného a pracovného prostredia.

Kvalitu metód a spoľahlivosť výsledkov analýz preverili pracovníci kontrolou 16 953 ukazovateľov s výkonom 39 673 analýz. Odbor prispel do štátnej pokladnice príjmami za výkon platených služieb zákazníkom spracovaním 2 493 vzoriek a meraní. Laboratóriá OOFŽP spracovali 1 809 vzoriek pitných, povrchových, rekreačných, technologických, odpadových vôd, 145 vzoriek ovzdušia, 54 vzoriek sterov z prostredia, 100 vzoriek na kontrolu dekontaminácie prostredia, 613 vzoriek potravín, 166 vzoriek materského mlieka a 135 vzoriek biologického materiálu, pričom boli realizované chemické, biologické, mikrobiologické a ekotoxikologické analýzy v súlade so štandardnými pracovnými postupmi jednotlivých pracovísk OOFŽP. Fyzikálne faktory boli stanovované v 978 vzorkách životného a pracovného prostredia.

V rámci surveillance legionelóz v roku 2015 pokračoval monitoring osídlenia životného prostredia legionelami v nemocničných zariadeniach v Slovenskej republike. Na základe doterajších výsledkov bol pripravený návrh Odborného usmernenia MZ SR na zabezpečenie postupu pri prevencii a výskyte nozokomiálnych nákaz spôsobených baktériami rodu *Legionella* v zdravotníckych zariadeniach v Slovenskej republike.

V rámci monitoringu biologických alergénov v ovzduší bolo vyšetrených 287 vzoriek. Pre medzinárodný projekt GERMM bolo odovzdaných 184 vzoriek biologického materiálu. Chemické laboratóriá OOFŽP vyšetrili v rámci Dňa vody 172 vzoriek pitných vôd z individuálnych studní na základné chemické ukazovatele.

Skúšobné laboratórium OOFŽP rozvíjalo a zlepšovalo svoju činnosť v súlade s požiadavkami STN EN ISO/IEC 17025:2005. V laboratóriu bol v júni 2015 vykonaný dohľad SNAS, pri ktorom neboli zistené žiadne nezhody. V rámci dohľadu laboratórium aktualizovalo rozsah akreditácie a zosúladiť ho s platnou legislatívou, ako aj najnovšími poznatkami vedy a výskumu. Skúšobné laboratórium má v súčasnosti osvedčenie o akreditácii na 105 skúšok, 349 ukazovateľov, 5 druhov odberov z ovzdušia, vôd a s vodou súvisiacich matric k 66 skúškam, a má 8 pracovníkov spôsobilých vyjadrovať názory a interpretácie výsledkov skúšok. Pracovníci sa v roku 2015 zúčastnili 11 národných a 21 medzinárodných skúšok spôsobilosti v 184 ukazovateľoch.

Okrem výkonu laboratórnych skúšok a meraní pracovníci OOFŽP vykonávali nasledovné odborné činnosti:

- pripravovali vecné podklady k tvorbe legislatívy verejného zdravotníctva,
- pripomienkovali odborné materiály, vypracovávali posudky a stanoviská pre iné odbory verejného zdravotníctva,
- vypracovávali podklady pre rozhodovaciu činnosť orgánov na ochranu zdravia,
- pripomienkovali STN, ISO, vnútrorezortné a mimorezortné legislatívne predpisy,
- zavádzali a validovali nové analytické metódy v odbornej problematike,
- pracovali v technických komisiách SÚTN TK 27- voda, TK 28- ovzdušie, TK 79- kozmetika, TK 29 –bezpečnosť strojov a ergonómia, TK 58-tepelná ochrana budov, TK 108-svetlo a osvetlenie a TK- 78 poľnohospodárske produkty a potravinárske výrobky,
- boli členmi a aktívne pracovali v odborných spoločnostiach,
- vykonávali konzultačnú, poradenskú a školiacu činnosť pre pracovníkov laboratórií verejného zdravotníctva a pracovníkov mimorezortných inštitúcií, študentov SZU a stredných odborných škôl,
- vykonávali funkcie hlavných odborníkov hlavného hygienika SR a členov pracovných skupín v rámci poradných zborov,
- vedúci NRC organizovali konzultačné dni NRC a zabezpečovali externú kontrolu kvality formou medzilaboratórnych porovnávacích skúšaní,
- zúčastňovali sa na odborných mítingoch, konferenciách a seminároch v SR aj v zahraničí a niektoré aj organizovali, pripravovali prednášky na odborné podujatia a publikovali v odborných časopisoch,

- zvyšovali si svoju kvalifikáciu ďalším špecializačným štúdiom, účasťou na zahraničných stážach, odborných kurzoch, seminároch a školeniach,
- spracovali výročné správy za objektivizáciu faktorov prostredia za Slovensko z podkladov krajských RÚVZ za oblasť biológie životného prostredia, mikrobiológie životného prostredia a fyzikálnych faktorov.

8.7 Odbor lekárskej mikrobiológie

Odbor lekárskej mikrobiológie zabezpečuje laboratórnu diagnostiku pôvodcov vybraných prenosných chorôb bakteriálnej a vírusovej etiológie v klinických vzorkách a vzorkách z vonkajšieho prostredia. Národné referenčné centrá (ďalej len NRC) pre diagnostiku a sledovanie výskytu chorôb, preventabilných očkovaním zabezpečujú medzinárodnú spoluprácu vrátane požadovaných analýz a hlásení do regionálnych pracovísk špecifických sietí EÚ a WHO, realizujú úlohy a odporúčania WHO a EK pri eliminácii, eradikácii a kontrole závažných infekčných chorôb.

Odbor lekárskej mikrobiológie je medicínske laboratórium s fixným rozsahom akreditácie, akreditované SNAS podľa normy ISO/IEC 17025:2005. Zavedený systém manažerstva zabezpečuje nepretržitú kontrolu kvality v laboratóriu vykonávaných skúšok, čo významnou mierou prispieva k zvyšovaniu kreditu a prestíže laboratórií, ale zároveň kladie vysoké nároky na odbornú úroveň personálu, jeho sústavné vzdelávanie a zastupiteľnosť. Prístrojové vybavenie by malo nielen umožňovať zavádzanie aktuálnych trendov v diagnostike, ale zároveň musí spĺňať podmienky stanovené v metodikách, technických normách a metrologickom poriadku, t.j. prístroje podliehajú kalibráciám, validáciám a pravidelnému servisu. NRC, ktoré sú zapojené do európskych a WHO sietí pre surveillance infekčných chorôb, musia pracovať v súlade s najnovšou odporúčanou diagnostikou a v zmysle aktuálnych požiadaviek ECDC a WHO. Z uvedených dôvodov je nevyhnutné prechod akreditovaných laboratórií, pracujúcich v súlade so záväznými medzinárodnými metodikami zabezpečiť dostatočné množstvo stabilného odborného personálu (s čím súvisí aj vhodná morálna a finančná motivácia). V súčasnosti – po opakovanej redukcii zamestnancov v predchádzajúcich rokoch sú NRC na ÚVZ SR personálne poddimenzované, čo prakticky znemožňuje zastupiteľnosť pracovníkov, ohrozuje udržanie národnej (SNAS), ale aj medzinárodných akreditácií NRC (WHO). Dôsledkom dlhodobého pretrvávajúceho trendu znižovania finančných prostriedkov je v niektorých prípadoch zastarané prístrojové vybavenie, ktorého prevádzka sa v dôsledku častých a mnohokrát nákladných opráv stáva nerentabilnou s vysokými nárokmi na prevádzkové médiá, alebo nespĺňa technické požiadavky na zavedenie a používanie nových diagnostických setov. V dôsledku reštrikcie finančných a personálnych zdrojov sa NRC, ako reprezentanti inštitúcií verejného zdravotníctva, ocitajú v zložitom postavení, ktoré sťažuje plnenie náročných úloh pri udržiavaní už dosiahnutej úrovne medzinárodne akceptovanej kvality činnosti NRC a znemožňuje ústretovosť v očakávanej flexibilitate pre zavádzanie požadovaných resp. doporučených progresívnych vyšetrovacích laboratórnych metód. Z týchto dôvodov sa Slovenská republika musí pri diagnostike niektorých nových, resp. zavlečených pôvodcov ochorení spoliehať na voľné kapacity zahraničných laboratórií.

Ďalší rozvoj a udržiavanie „kroku“ minimálne na európskej úrovni je teda podmienený navýšením finančných a personálnych zdrojov, možnosťou ďalšieho vzdelávania zamestnancov na národnej, ale aj medzinárodnej úrovni a pravidelnej obmeny prístrojovej techniky. V súvislosti s pretrvávajúcou hrozbou zavlečenia zamestnanci odboru udržiavali komunikáciu aby v prípade potreby dokázal ÚVZ SR v čo najkratšom termíne zabezpečiť vyšetrowanie takýchto vzoriek na pracovisku WHO Collaborating Centre for Arbovirus and Haemorrhagic Fever Reference and Research National Reference Centre for Tropical

Infectious Diseases, prípadne na pracoviskách Státního zdravotního ústavu Praha a Státního zdravotního ústavu Ostrava, Česká republika. V prípade opodstatnenej požiadavky na takéto vyšetrenie by pracovníci OLM ÚVZ SR logisticky zabezpečovali aj doručenie vzoriek na zahraničné pracovisko. V roku 2015 zamestnanci odboru spolupracovali pri príprave metodického pokynu na postup v prípade podozrenia na ochorenie MERS. Následne odkomunikovali vyšetrenie vzoriek biologického materiálu od pacienta s podozrením na ochorenie MERS v laboratóriu Státního zdravotního ústavu, Praha, pričom logisticky zabezpečovali aj odber a transport vzoriek. OLM participovalo aj pri príprave metodického pokynu na postup pri odbere a transporte vzoriek biologického materiálu a pre prípad potreby odkomunikovalo ich laboratórne vyšetrenie v zahraničnom laboratóriu v prípade podozrenia na ochorenie spôsobené West Nile vírusom. Laboratórium bunkových kultúr pripravovalo a udržiavalo zbierky bunkových kultúr pre laboratórnu diagnostiku virologických NRC a laboratórií ÚVZ SR a v rámci Pracoviská OLM ÚVZ SR zároveň vykonávali metodickú a konzultačnú činnosť pre klinické pracoviská a spolupracujúce mikrobiologické pracoviská RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach. Pripravili Konzultačný deň virologických NRC a Laboratória molekulárnej diagnostiky ÚVZ SR (16.06.2015) a Konzultačný deň bakteriologických NRC a Laboratória molekulárnej diagnostiky ÚVZ SR (4.11.2015).

Spolupracovali s odbornými spoločnosťami, a výskumnými inštitúciami v otázkach diagnostiky a prevencie chorôb mikrobiálnej etiológie. Aktívne sa podieľali na legislatívnej činnosti v rámci vnútrorezortného pripomienkového konania, NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s laboratóriom molekulárnej diagnostiky zaviedlo PCR na bližšiu identifikáciu *Enterobacteriaceae* – detekciu karbapenemázových génov NDM, KPC, VIM, OXA - 48 a vykonalo pravidelnú ročnú aktualizáciu metodických postupov na in „vitro“ stanovovanie a interpretáciu laboratórnych testov citlivosti NRC podľa Európskej komisie pre štandardizáciu testovania citlivosti (Slovenská mutácia normatívu EUCAST). NRC pre chrípku a Laboratórium molekulárnej diagnostiky participovali na realizácii randomizovanej, dvojito zaslepanej, multicentrickej štúdiu kontrolovanej placebom, vo fáze IV., ktorá hodnotila účinnosť lieku Isoprinosine® v porovnaní s placebom u pacientov s potvrdenými akútnymi respiračnými vírusovými infekciami. Zadávatelom bola spoločnosť: Ewopharma AG. OLM sa podieľal na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2015 a na ďalšie roky.

Pracoviská odboru klinickej mikrobiológie v roku 2015 absolvovali 11 medzinárodných porovnávacích testov, v rámci ktorých v 309 skúškach dokazovali spôsobilosť v testovaní 619 ukazovateľov. Vo všetkých už vyhodnotených medzinárodných porovnávacích testoch bola dosiahnutá 90 až 100%-ná úspešnosť. Zároveň boli laboratória OLM organizátormi medzilaboratórnych porovnávacích testov v rámci SR pre klinické a spolupracujúce mikrobiologické pracoviská na RÚVZ a OKM.

8.8 Odbor podpory zdravia

Významnou súčasťou práce bola pre zamestnancov odboru podpory zdravia uzavretá dohoda o spolupráci (BCA) medzi Regionálnym úradom Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu (WHO/Europe) a Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky na roky 2014-2015.

Dôležitými prioritami aj naďalej zostávajú: prevencia chronických neinfekčných ochorení, kontrola tabaku a alkoholu, podpora pohybovej aktivity, podpora zdravia seniorov, detí a mládeže, podpora zdravia znevýhodnených komún. V súvislosti so zlepšením koordinácie aktivít na celom Slovensku bude potrebné zabezpečiť metodické vedenie

regionálnych úradov verejného zdravotníctva a posilnenie odborných kapacít pre plánovanie, prípravu, implementáciu a hodnotenie intervenčných aktivít, programov a projektov.

Odpočet jednotlivých programov a aktivít je uvedený v prílohe č. 1 k výročnej správe pod časťou podpory zdravia.

8.9 Odbor ochrany zdravia pred žiarením

V roku 2015 bola ťažiskovou úlohou príprava a zabezpečenie kontrolnej misie z Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) na výkon štátneho zdravotného dozoru vykonávaného Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (SR) pri mierovom využívaní jadrovej energie. Predmetom kontroly bola ochrana zdravia pracovníkov vo všetkých jadrovo-energetických zariadení v SR so zameraním na pracovné expozície pri vykonávaní činností vedúcich k ožiareniu. Dôležitými boli aj úlohy zamerané na pripravenosť pracovníkov na riešenie mimoriadnych udalostí (havarijné cvičenie „Oliver“ – zásah proti teroristom s rádioaktívnymi žiaričmi - „špinavá bomba“) a pokračovanie spolupráce s medzinárodnými inštitúciami pre znižovanie pravdepodobnosti možného zneužitia vysokoaktívnych žiaričov (spolupráca s odborom pre energetiku vlády USA pri fyzickom zabezpečení takýchto rizikových žiaričov).

Zabezpečenie požiadaviek na odbornú kvalifikáciu pre činnosti vedúce k ožiareniu a činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany (skúšky odbornej spôsobilosti, riešenie sporných prípadov – Česká republika a pod).

9 Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie

9.1 Odbor hygieny životného prostredia

- fyzické osoby (verejnosť)
- fyzické osoby – podnikatelia, právnické osoby
- miestna samospráva (mestské a obecné úrady, stavebné úrady)
- RÚVZ v SR
- ústredné orgány štátnej správy
- vláda SR
- NR SR
- ministerstvá /MZ SR, MŽP SR, MV SR, MDVaRR SR, ... /
- iné orgány štátnej správy a inštitúcie /SAŽP, VÚVH, Štatistický úrad SR, .../
- medzinárodné organizácie /EK, WHO, Európska environmentálna agentúra (EEA), .../
- mimovládne a neziskové organizácie, združenia
- masmédiá
- vzdelávacie inštitúcie – vysoké školy, univerzity
- vedecko-výskumné inštitúcie pôsobiace v oblasti environmentálneho zdravia

9.2 Odbor preventívneho pracovného lekárstva

- vláda SR, MZ SR a ďalšie ministerstvá, Štatistický úrad SR, európske inštitúcie, orgány štátnej správy, ďalšie inštitúcie
- zamestnávateľia
- zamestnanci
- regionálne úrady verejného zdravotníctva

9.3 Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

- fyzické a právnické osoby
- Regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike
- Štátna veterinárna a potravinová správa
- Spotrebiteľia
- Európska komisia
- Rada Európskej Únie
- WHO/FAO Codex Alimentarius
- WHO
- Ministerstvo zdravotníctva SR
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Ministerstvo hospodárstva SR
- ÚNMS
- Ministerstvo vnútra SR (Finančné riaditeľstvo SR)

9.4 Odbor hygieny detí a mládeže

- Ministerstvo zdravotníctva SR
- Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Ministerstvo hospodárstva SR
- Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
- Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
- Kancelária WHO na Slovensku
- Slovenská obchodná inšpekcia

- Národné centrum zdravotníckych informácií
- Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo
- Fyzické a právnické osoby

9.5 Odbor epidemiológie

- Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR
- iné inštitúcie (Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo zahraničných vecí SR, Úrad vlády SR, Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo financií SR, Národné centrum zdravotníckych informácií a štatistiky SR, Štátny ústav na kontrolu liečiv, Všeobecná zdravotná poisťovňa, Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže, Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice, NRC pre vírusové hepatitídy, Ministerstvo zdravotníctva Českej Republiky a Slovenská zdravotnícka univerzita)
- iné odborné spoločnosti a združenia (občianske združenie Hivpomoc, Dom svetla Slovensko, o. z. , Spoločnosť starostlivosti o deti SLP, Iniciatíva pre uvedenie si rizík očkovania, o.z., Slovenská asociácia univerzitného športu, GlaxoSmithKline Slovakia, s.r.o., Čech profesionálov DDD, Merck Sharp & Dohme, s.r.o., MEDISON, s.r.o., Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Pfizer Luxembourg SARL, o.z. a Slovenská lekárska komora)
- mimovládne organizácie
- medzinárodné organizácie (WHO, ECDC, EK, UNAIDS)
- fyzické osoby

9.6 Odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok

- výsledky skúšok a meraní vzoriek životného a pracovného prostredia a biologického materiálu poskytované ostatným odborom hygieny a epidemiológie ÚVZ SR a RÚVZ v SR ako podklady k ich kontrolnej a rozhodovacej činnosti
- výsledky skúšok a meraní, v mnohých prípadoch aj s názormi a interpretáciami, poskytované objednávateľom platených služieb (fyzické aj právnické osoby)
- výsledky laboratórnych analýz, príprava materiálov, odborných posudkov pre účely riešenia medzinárodných a národných projektov, úloh potravinového výskumu (COST, PROMISE, Vodárenské spoločnosti, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Slovenská botanická spoločnosť, Výskumný ústav potravinársky, Fakulta chemickej a potravinárskej technológie STU)
- výsledky medzinárodných štúdií a externých kontrol kvality práce pre národné a medzinárodné organizácie a európske referenčné laboratória
- hlásenia a podklady za Slovenskú republiku pre EFSA v oblasti mikrobiologických nálezov pôvodcov zoonóz a analýz reziduí pesticídov v rámci úradnej kontroly potravín
- pripomienky a stanoviská k materiálom zaslaným z ECDC, DG SANCO, Codex Alimentarius, EFSA a z európskych referenčných laboratórií
- hodnotenia predpokladanej expozície osôb prípravkom na ochranu rastlín pre ÚKSÚP, zonálne hodnotenia pre krajiny EÚ
- poskytovanie sťaží, výuková a konzultačná činnosť pre pracoviská RÚVZ v SR, SZU, a stredné odborné školy
- pripomienkovania STN, EN, ISO štandardov pre technické komisie SÚTN

9.7 Odbor lekárskej mikrobiológie

- pracoviská zdravotníckych zariadení – OKM, ambulancie lekárov prvého kontaktu, sentinelových lekárov, lôžkové oddelenia - ako podklad pre stanovenie alebo potvrdenie diagnózy a indikáciu terapie
- pracoviská patológie Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou – objasňovanie príčin úmrtia
- pracoviská epidemiológie – objasňovanie príčin vzniku, faktorov prenosu a spôsobu šírenia infekčných ochorení, kontrolu účinnosti očkovania
- regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR
- laboratória klinickej mikrobiológie v SR – nadstavbová diagnostika v zmysle odborných usmernení MZ SR
- výskumné pracoviská
- Ministerstvo zdravotníctva SR
- regionálne pracoviská špecifických sietí EÚ (ECDC) a WHO
- odborná a laická verejnosť (médiá, internet..)

9.8 Odbor podpory zdravia

- široká verejnosť (seniori, deti a mládež, znevýhodnené skupiny)
- médiá
- Ministerstvo zdravotníctva SR
- Regionálne úrady verejného zdravotníctva
- Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
- Ministerstvo práce sociálnych vecí a rodiny SR
- vláda SR

9.9 Odbor ochrany zdravia pred žiarením

- Ministerstvá– príprava materiálov a dokumentov v súvislosti s požiadavkami Ministerstva zdravotníctva SR, Ministerstva zahraničných vecí SR na prípravu SR v predsedníctve Európskej komisie, dokumenty pre Medzinárodné zdravotné predpisy WHO (ročná správa o pripravenosti SR na zabezpečenie Medzinárodných zdravotných predpisov), legislatíva (pokračovanie na príprave zákona o jadrovom fonde, transpozícia smerníc Európskej komisie a množstvo ďalších návrhov zákonov ako aj vyhlášok štatútov)
- pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia
- Cyklotrónové centrum
- jadrové elektrárne
- Dozimetrické pracoviská (Slovenská legálna dozimetria)

Medzinárodné inštitúcie:

- Európska komisia– verifikačná misia ročná správa o výsledkoch radiačného monitoringu, zabezpečenie požiadaviek čl. 31 Euratom Treaty, implementácie dokumentov
- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu– príprava Národnej správy o nakladaní s rádioaktívnymi odpadmi, požiadavky so záverov Generálnej konferencie (záchyty rádioaktívnych materiálov neznámeho pôvodu, pripomienkovanie materiálov, množstvo dotazníkov a podobne)
- Kódex inventarizácie činností vedúcich k ožiareniu (napríklad evidencia preprav zdrojov ionizujúceho žiarenia, zabezpečenie a pravidelné doplňovanie informácií do informačných systémov riadenia činnosti vedúcich k ožiareniu a ďalšie činnosti súvisiace s požiadavkami medzinárodných organizácií).

**Analýza činnosti
podľa jednotlivých odborov
Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1. PITNÁ VODA

Začiatkom roka 2015 sa v spolupráci s Výskumným ústavom vodného hospodárstva finalizovala národná *Správa o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu v rokoch 2011 – 2013*. V správe boli zahrnuté údaje o kvalite pitnej vody z podkladov poskytnutých regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva a z podkladov prevádzkovateľov verejných vodovodov a to z 97 veľkých a 944 malých zásobovaných oblastí, ďalej údaje o prekročeníach limitných hodnôt a vykonaných nápravných opatreniach. Správa prešla vnútrorezortným pripomienkovým konaním a po odsúhlasení ministrom zdravotníctva bola vo februári 2015 odoslaná Európskej komisii prostredníctvom Slovenskej agentúry pre životné prostredie.

Pracovníčka odboru konzultovala s príslušnými odbornými inštitúciami legislatívne návrhy nového znenia Príloh II a III smernice o pitnej vode a pripravila stanovisko SR pre Európsku komisiu k tejto novele. V apríly 2015 sa v Bruseli zúčastnila hlasovania Výboru Európskej komisie k smernici o pitnej vode o prijatí návrhov. Návrhy boli konsenzom odsúhlasené členskými štátmi EÚ. Následne sa pracovníčka zaoberala jazykovou korektúrou znenia novely smernice v slovenskom jazyku.

V druhej polovici roka 2015 sa v spolupráci s Ministerstvom životného prostredia SR pripravoval odpočet plnenia národných cieľov III k Protokolu o vode a zdraví, čo znamenalo zber, spracovanie údajov, konzultácie a pracovné stretnutia s dotknutými inštitúciami, ktoré sú zodpovedné za plnenia jednotlivých národných cieľov Protokolu (za rezort zdravotníctva: ÚVZ SR a príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva, Inšpektorát kúpeľov a zriadiel, Národné referenčné centrum pre pitnú vodu v Košiciach; za rezort životného prostredia: Ministerstvo životného prostredia SR, Výskumný ústav vodného hospodárstva, Slovenská agentúra životného prostredia, Štátna ochrana prírody SR; za rezort vnútra: Úrad Splnomocnenca vlády pre Rómske komunity). ÚVZ SR ako gestor Protokolu o vode a zdraví koordinoval všetky spomenuté aktivity. V novembri 2015 bol materiál predložený na vnútrorezortné pripomienkové konanie, v decembri 2015 bol odsúhlasený ministrom zdravotníctva a následne predložený na rokovanie vlády SR, ktorá ho 16.12.2015 vzala na vedomie.

Koncom roka 2015 pracovníčka začala s prípravou Prípadovej štúdie pre Svetovú zdravotnícku organizáciu a Európsku hospodársku komisiu Organizácie spojených národov k procesu stanovenia národných cieľov III v Slovenskej republike.

Počas celého roka pracovníčky odboru priebežne zabezpečovali spracovanie požiadaviek RÚVZ na doplnenie a zmeny údajov v v *Informačnom systéme o pitnej vode*, a to najmä v evidencii vodovodov a spotrebísk, ktoré sú v kompetencii ÚVZ SR. Výstupy zo systému sú využívané nielen pri príprave národnej výročnej správy o pitnej vode a správy o pitnej vody pre Európsku komisiu, ale aj pri spracovaní požiadaviek iných odborov úradu príp. pri príprave odborných stanovísk pre iné rezorty, verejnosť a médiá. Funkčnosť systému v súčasnosti neumožňuje spoľahlivé spracovanie údajov pre národné potreby ani flexibilné generovanie údajov pre reportovanie väčšinu výstupov je potrebné manuálne upravovať. Pracovníci odboru preto v januári pripravili pre odbor organizačno-dokumentačný *Informáciu o aktuálnom stave informačných systémov na odbore hygieny životného prostredia a zdravia a nevyhnutnosti ich upgradu*, v ktorej poukázali na nevyhnutnosť doriešenia otázky upgradu systému pre zníženia rizika chybovosti dát pri manuálnom spracovaní. O spoluprácu pri riešení nedostatkov požiadali v novembri aj Slovenskú agentúru životného prostredia, ktorá je správcem systému. V žiadosti podrobne zadefinovali nedostatky systému a jeho výstupov a navrhli možné riešenia pre zlepšenie funkčnosti systému.

V oblasti legislatívy pracovníčka odboru spolupracovala s odborom ochrany zdravia pred žiarením pri príprave novely *nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody*

určenej na ľudskú spotrebu, ktoré sa stalo ťažiskovým predpisom pre implementáciu *Smernice Rady 2013/51/EURATOM, ktorou sa stanovujú požiadavky na ochranu zdravia obyvateľstva vzhľadom na rádioaktívne látky obsiahnuté vo vode určenej na ľudskú spotrebu.*

V septembri 2015 pracovníčka sumarizovala informácie o monitorovaní pesticídov v pitnej vode na Slovensku a pripravila stanovisko pre Európsku komisiu. Nakoľko je potrebné v budúcnosti vzhľadom na blížiacu sa úlohu v oblasti pitnej vody činnosť NRC zefektívniť, vypracovali pracovníci odboru po konzultáciách s vedením úradu, MZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach návrh na presun centra na ÚVZ SR. Ako podklad k návrhu na zrušenie existujúceho NRC na RÚVZ so sídlom v Košiciach s predpokladom zriadenie nového NRC v rámci ÚVZ SR bola pre MZ SR spracovaná SWOT analýza, návrh štatútu NRC pre pitnú vodu pri ÚVZ SR v Bratislave a návrh prioritných úloh a plánu činnosti na obdobie rokov 2016 a 2017. NRC bude od 1.1.2016 organizačne začlenené do odboru hygieny životného prostredia, ktorý bude pre tieto úlohy personálne podporený a bude zabezpečovať činnosti a špecializované požiadavky v oblasti pitnej vody rámci SR.

Počas roku pokračoval tiež súbor projektov *Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie* a to v spolupráci s odborom OOFŽP, vodárenskými spoločnosťami (BVS a.s., ZsVS a.s., SVS a.s.) a príslušnými regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva - RÚVZ Bratislava hl. m. so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Dunajskej Stredě, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Ich cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie. V nadväznosti na realizáciu projektu vo verejnom vodovode Gabčíkovo a pri príležitosti Svetového dňa vody 2015 zorganizovali pracovníci odboru dňa 19. marca (v spolupráci s odborom OOFŽP a ZsVS a.s.) v Gabčíkove pre verejnosť besedu, v rámci ktorej bolo okrem prezentácií vykonané pre záujemcov z radov občanov aj orientačné vyšetrenie vzoriek vody zo studní v ukazovateľoch dusičnany a celková tvrdosť vody. Skúsenosti z projektov na jednotlivých verejných vodovodoch bez chlórovania boli v októbri 2015 prezentované na konferencii Pitná voda v Trenčianskych Tepliciach pod názvom *Dezinfekcia pitnej vody v projektoch orgánov verejného zdravotníctva.*

Pri príležitosti Svetového dňa vody 21. marca (ďalej len „SDV“) zabezpečili tiež pracovníci OHŽP v spolupráci s OOFŽP pre verejnosť zorganizovanie bezplatných analýz pitnej vody z individuálnych zdrojov pre 2 vybrané chemické ukazovatele (dusičnany a dusitany) a poskytovali odborné poradenstvo a konzultácie k požiadavkám na kvalitu pitnej vody, na jej kontrolu a k ochrane vlastných vodných zdrojov. Pracovníci tiež pripravili informácie, týkajúce sa témy aktuálneho SDV, ktoré boli zverejnené v médiách a na webovom sídle úradu. V rámci materiálu *Vyhodnotenie Svetového dňa vody 2015 – Voda a udržateľný rozvoj* boli spracované údaje o vykonaných aktivitách ÚVZ SR na všetkých RÚVZ z príležitosti tohto dňa a vyhodnotených výsledky analýz pitnej vody zo studní v rámci celého Slovenska.

V oblasti výrobkov, prichádzajúcich do styku s pitnou vodou a chemických látok, používaných pri úpravách pitnej vody boli zaznamenávané mnohé telefonické a elektronické dotazy ich výrobcov a distribútorov (ale napr. aj Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR), ktorým boli v niektorých prípadoch poskytnuté aj osobné konzultácie. Na potrebu aj možnosti úprav pitnej vody sú tiež často zaznamenávané písomné a telefonické dotazy verejnosti. V tejto oblasti spolupracujú pracovníci odboru s Národným referenčným centrom a laboratóriom pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami na RÚVZ so sídlom v Poprade, ktoré sa ako špecializované pracovisko problematikou podrobnejšie zaoberá a výrobky posudzuje.

V súvislosti s aktuálnymi problémami sa pracovníčka odboru spolupracovala s OFŽP na príprave návrhu odborného usmernenia MZ SR na zabezpečenie postupu pri prevencii a výskyte nozokomiálnych nákaz spôsobených baktériami rodu *Legionella* v zdravotníckych

zariadeniach v Slovenskej republike. Vypracovaný návrh bol pre dopracovanie postúpený odboru epidemiológie.

Počas celého roku pracovníčky odboru poskytovali osobné konzultácie a odpovedali na telefonické dotazy od občanov, ktoré sa týkali predovšetkým úrovne kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch a v individuálnych zdrojoch, postupu pri zistení a overení jej kvality, odporúčaní pre využívanie vlastných vodných zdrojov a pre používanie zariadení a technológií na úpravu pitnej vody. So žiadosťami o konzultácie sa na pracovníkov obracali aj občania, ktorým boli vykonané na úrade v rámci platených služieb analýzy pitnej vody. Ich otázky sa týkali získaných výsledkov analýz a možnosti využívania vyšetrených zdrojov vody. Informácie pre médiá boli podobného charakteru s dôrazom na možné zdravotné riziká v prípade používania nevyhovujúcej pitnej vody, na kompetencii orgánov v oblasti pitnej vody, ale aj úpravy pitnej vody (napr. pre Ekobývanie).

Ďalšie činnosti pracovníkov odboru:

- Príprava čiastkových stanovísk na základe požiadaviek iných odborov (odbor legislatívy, odbor kontrolu, dozoru a sťažností, mediálny odbor).
- Príprava správnych rozhodnutí pre chemické látky určené na vodárenskú úpravu pitnej vody na základe žiadosti spoločností a firiem.
- Spracovanie podkladov pre odbor epidemiológie do *Informácií o mimoriadnych epidemiologických situáciách a výskyte havarijných situácií v Slovenskej republike*, ktoré súviseli s nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody a so zákazmi jej používania (napr. v dôsledku zvýšených zrážok, povodňových situácií, kontaminácie pitnej vody v dôsledky prepojenia s inými rozvodmi a pod).
- Konzultácie s RÚVZ pri riešení aktuálnych problémoch súvisiacich s pitnou vodou a spolupráca pri riešení podnetov verejnosti (nevyhovujúca kvalita vody z verejných vodovodov, postup pri monitorovaní pitnej vody).
- Aktívna účasť na celoslovenskej porade vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ.
- Písomné stanoviská k dotazom verejnosti (písomné dotazy sa týkali najmä legislatívnych požiadaviek na kvalitu vody a jej kontrolu, problémov s kontamináciou vody a zariadeniami na úpravu pitnej vody) a k dotazom firiem; tie sa okrem otázok ohľadom posudzovania a hygienických požiadaviek na výrobky a technológie na úpravu vody týkali napr. používania vody z vlastných zdrojov.
- Vypracovanie 65 posudkov pre pitnú vodu, vyšetrovanú v rámci platených služieb ÚVZ SR.
- Účasť na pracovných stretnutiach
 - 19.2.2015 - 1. koordinačná porada autorizovaných osôb a orgánu technického posudzovania, MDVRR SR Bratislava
 - 19.4.2015 - Pracovné stretnutie k novele príloh smernice 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, ÚVZ SR Bratislava
 - 18.6.2015 - Pracovné stretnutie k implementácii novely príloh smernice 98/83/ES o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, ÚVZ SR Bratislava
 - 11.12.2015 - Pracovné stretnutia k implementácii a plánovaniu aktivít Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2016 – 2017, MZ SR Bratislava

2. VODA NA KÚPANIE

Slovenská republika má v súlade so zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) vyhlásených 33 lokalít za vody určené na kúpanie (ďalej VUK). VUK sú lokality s dlhodobou vyhovujúcou kvalitou vody na kúpanie a vysokou návštevnosťou, ktorých výsledky kvality vody na kúpanie sa reportujú Európskej komisii. Pred začiatkom kúpacej sezóny 2015 bol pripravený návrh Zoznamu VUK pre kúpaciu sezónu 2015, ktorý bol od 30.4.2015 do 15.5.2015 k dispozícii na internetovej stránke ÚVZ SR za účelom pripomienkovania verejnosťou. ÚVZ SR nebola doručená žiadna pripomienka k návrhu Zoznamu VUK. V máji 2015 bol zoznam VUK podľa § 5 bodu 4 zákona č. 355/2007 Z. z. odoslaný Európskej komisii.

Pred začiatkom kúpacej sezóny bola vykonaná aktualizácia vybraných *Profilov vôd určených na kúpanie* a to na tých VUK kde došlo k zhoršeniu kvality. Profil VUK je komplexný materiál určený pre verejnosť, ktorý je zameraný na pochopenie rizík environmentálneho znečistenia a na predpoklad vývoja kvality vody na kúpanie v danej lokalite. Profily VUK sú zverejnené na webovom sídle ÚVZ SR (http://www.uvzsr.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=1136:profily-vod-na-kupanie&catid=59:kupaliska&Itemid=66) a príslušných RÚVZ. Pri aktualizácii profilov pracovníci OHŽP spolupracovali s MŽP SR a VÚVH, ďalej s odborom OOFŽP, regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v SR (ďalej len „RÚVZ“), v regióne a kompetencii ktorých sa lokality nachádzajú.

Pracovníci OHŽP pripravili pred začiatkom kúpacej sezóny pre RÚVZ *Pokyny pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacej sezóne 2015*, ktorých cieľom je zabezpečiť jednotný postup a výkon činností v rámci Slovenska. Najväčšia pozornosť bola pri príprave venovaná zabezpečeniu monitorovania VUK. Na konci júna bola vypracovaná a zverejnená *Pripravenosť prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu 2015 (stav ku dňu 16.06.2015)*, ktorá hodnotila aktuálny stav a zmeny pri využívaní a prevádzkovaní prírodných a umelých plôch na kúpanie. Po tomto termíne boli počas celej kúpacej sezóny (od 15. júna do 15. septembra) vždy pred víkendom na webovom sídle ÚVZ SR v *Aktualizácii stavu prírodných a umelých kúpalísk počas kúpacej sezóny* informácie o stave kúpalísk aktualizované a poskytované verejnosti. Celkovo bolo z podkladov RÚVZ pripravených 12 priebežných správ, ktoré boli spracované prostredníctvom *Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie*. Rovnako ako v prípade systému pre pitnú vodu je aj funkčnosť tohto systému v súčasnosti nedostatočná a pri spracúvaní údajov prináša komplikácie. Tie musia byť riešené následnými konzultáciami s RÚVZ a SAŽP a manuálnymi zásahmi do systému, čo ho ešte viac znefunkčňuje. Aj keď bola v máji a júni vykonaná v spolupráci s RÚVZ kontrola všetkých zaevidovaných kúpalísk v systéme, na základe ktorej SAŽP vykonalo časť úprav, nie je možné bez jeho celkového upgradu považovať výstupy zo systému za správne a hodnoverné. Systém neumožňuje v súčasnosti ani spracovanie údajov do správy o vode na kúpanie pre Európsku komisiu ani zverejňovanie údajov a výstupov pre verejnosť a médiá a je v podstate len databázou údajov. Pracovníci odboru zhrnuli informácie a návrhy na riešenia situácie do *Informácie o aktuálnom stave informačných systémov na odbore hygieny životného prostredia a zdravia a nevyhnutnosti ich upgradu* pre odbor organizačno-dokumentačný a do *Žiadosti o opravu údajov v Informačnom systéme o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie* pre Slovenskú agentúru životného prostredia, ktorá je správcou systému.

Na konci júna 2015 bolo vypracované pre všetky RÚVZ usmernenie pre mimoriadny cieleň ŠZD na sezónnych prírodných a umelých kúpaliskách, zameraný na preverenie ich okamžitého stavu. ŠZD bol vykonaný vo všetkých krajoch Slovenskej republiky

v mimoriadnom termíne (6.7.2015 – 18.7.2015), mimo termínu plánovaného dozoru a pravidelného odberu vzoriek vody na kúpanie. Kontrola bola zameraná na plnenie povinností, vyplývajúcich prevádzkovateľom prírodných a umelých kúpalísk z platných predpisov a to najmä v z § 19 zákona č. 355/2007 Z. z. a vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. *Správa z mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru na sezónnych a umelých kúpaliskách* bola spracovaná na základe podkladov RÚVZ dňa 28. júla 2015. Pokyn pre ďalší mimoriadny cielený ŠZD na sezónnych prírodných a umelých kúpaliskách vypracovali pracovníci odboru pre všetky RÚVZ na začiatku augusta. ŠZD bol vykonaný vo všetkých krajoch Slovenskej republiky v mimoriadnom termíne (10.8.2015 – 21.8.2015), opätovne mimo termínu plánovaného dozoru a pravidelného odberu vzoriek vody na kúpanie a bol zameraný na prítomnosť plavčikov a poskytovanie prvej pomoci. *Správa z mimoriadneho cieleného štátneho zdravotného dozoru na sezónnych a umelých kúpaliskách* bola vypracovaná z podkladov RÚVZ dňa 2. septembra 2015. Výsledky oboch mimoriadnych ŠZD boli zverejnené na webovom sídle úradu.

Po ukončení kúpacej sezóny bola zo správ a výsledkov RÚVZ vypracovaná národná hodnotiacia *Správa o sledovaní hygienickej situácie na prírodných vodných plochách a umelých kúpaliskách počas kúpacej sezóny 2015* a *Správa Slovenskej republiky o kvalite vôd určených na kúpanie v roku 2015* pre Európsku komisiu, ktorá hodnotí situáciu počas kúpacej sezóny len na lokalitách so štatútom VUK. V kúpacej sezóne 2015 ÚVZ SR monitoroval kvalitu na 28 VUK. Z dôvodu rekonštrukcie (zníženie hladiny vody, príp. úplné vypustenie vody z vodnej nádrže z dôvodu rekonštrukcie bezpečnostného prepadu alebo rekonštrukcie hrádzí) boli zatvorené nasledovné lokality: Teplý Vrch - pláž ORMET a Drieňok, Dolno Hodrušské jazero, Veľké Richnavské jazero a Zemplínska šírava – Biela hora. V súlade s požiadavkami európskej legislatívy boli frekvencie odberov vzoriek vôd a rozsah analýz z VUK na Slovenku v roku 2015 dodržané. Z poskytnutých údajov vypracúva Európska komisia celoeurópsku správu, ktorá hodnotí kvalitu VUK v členských štátoch. Pracovníci OHŽP spomínanú správu pripomienkujú, prípadne diskutujú o nezrovnalostiach s Európskou environmentálnou agentúrou. Správa je zverejnená na stránke Európskej komisie a Európskej environmentálnej agentúry pred začiatkom nasledujúcej kúpacej sezóny.

Pracovníci odboru HŽP sa tiež v rámci metodickej činnosti ÚVZ SR zúčastňovali na kontrolách RÚVZ (Topoľčany, Veľký Krtíš) pri výkone ŠZD na prírodných a umelých kúpaliskách.

Ďalšou činnosťou, ktorá je rovnako vykonávaná hlavne v letných mesiacoch, ale v menšej miere aj počas celého roka, bola príprava aktuálnych podkladov a informácií k problematike vody na kúpanie a stavu na prírodných a umelých kúpaliskách pre médiá a verejnosť. Dôraz sa kládol na poskytnutie informácií o nevyhovujúcej kvalite vody, o zistených nedostatkoch pri prevádzkovaní kúpalísk a o vydaných zákazoch kúpania. Pracovníci odboru sa k tejto tému napr. zúčastnili rozhlasového vysielania, pripravili rozhovory do printových médií pod názvami *Leto pri vode alebo ...Voda za to nemôže* a *Preplávajme letom bezpečne / Pri vode s deťmi*. Príspevky pre mediálny odbor boli zamerané aj na spôsob a rozsah kontroly kvality vody na kúpanie a problematiku úpravy bazénovej vody; opakovanou témou pre viaceré webové portály boli aj zdravotné riziká pri využívaní nevyhovujúcich vodných útvarov na kúpanie a požiadavky na prevádzku kúpalísk. Elektronické aj telefonické dotazy verejnosti sa najčastejšie týkali kvality vody na kúpanie na konkrétnych lokalitách. Dotazy a podnety, týkajúce sa konkrétnych kúpalísk boli riešené v spolupráci s miestne príslušnými RÚVZ.

V rámci odboru boli tiež pripravené a s finančnou podporou WHO/Europe v rámci BCA spolupráce vydané nové edukačné materiály s názvom *Preplávajme letom bezpečne* (letáky a plagáty), zamerané na prevenciu úrazov detí a mladistvých na kúpaliskách, ktoré boli distribuované na regionálne úrady.

Pracovníčkou odboru boli tiež pripravené nové návrhy zápisníc zo ŠZD na prírodnom kúpalisku a biokúpalisku a na umelom kúpalisku, ktoré boli pred začiatkom kúpacej sezóny poskytnuté RÚVZ na testovanie. Pre každý typ kúpalísk boli spracované 2 druhy zápisníc, prvá podrobnejšia pre uvedenia zariadenia do prevádzky a druhá skrátená pre bežný výkon ŠZD. Po spracovaní pripomienok RÚVZ bude vypracovaná pred budúcou kúpacou sezónou finálna verzia zápisnice.

Ďalšie činnosti pracovníkov odboru:

- Príprava podkladov a čiastkových stanovísk na základe požiadaviek iných odborov (odbor legislatívy, odbor kontrolu, dozoru a sťažností, mediálny odbor).
- Zabezpečenie údajov o kvalite vody v rekreačných jazerách a vodných nádržiach za rok 2015 v spolupráci s dotknutými RÚVZ na základe vyžiadania Štatistického úradu SR.
- Poskytovanie telefonických a písomných informácií k žiadostiam a dotazom prevádzkovateľov a verejnosti napr. k problematike plavčiek, využívaniu bioenzymatických prípravkov pri úprave prírodných vodných plôch, povinnému počtu odberov vzoriek vzorky vody na kúpanie z bazénov atď.
- Konzultácie s RÚVZ pri aktuálne vzniknutých problémoch napr. zaradenie bazénov a požiadavky na prevádzku bazénov pre batolátá, požiadavky na kúpací odev, kúpanie dospelých v detských bazénoch, používanie a plnenia termálnej vody do jednorazových obalov atď.

Účasť na pracovných stretnutiach

9.4.2015 – Pracovné stretnutie pracovníkov biológie životného prostredia a hygieny životného prostredia vybraných RÚVZ, ÚVZ SR Bratislava

15.5.2015 – Konzultačný deň NRC pre ekotoxikológiu a NRC pre hydrobiológiu, ÚVZ SR Bratislava

11.11.2015 – Porada hlavnej odborníčky a poradného zboru HH SR pre odbor BŽP a vedúcich pracovníkov NRC, ÚVZ SR Bratislava

3. ZARIADENIA STAROSTLIVOSTI O ĽUDSKÉ TELO

Nakoľko zariadenia starostlivosti o ľudské telo sú zaradené medzi zariadenia, v ktorých sa vykonávajú epidemiologicky závažné činnosti pri ktorých môže dôjsť k ohrozeniu zdravia zákazníkov i samotných pracovníkov a tiež k vzniku a šíreniu prenosných ochorení, je potrebné venovať im zvýšenú pozornosť.

Pracovníčka odboru HŽP sa v priebehu roku 2015 zúčastnila metodických kontrol výkonu štátneho zdravotného dozoru vo vybraných zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a to na RÚVZ so sídlom v Galante, Nových Zámkoch, Žiline, Trnave a v Komárne. Kontroly boli vykonané v prevádzkach – fitness centra, v 3 prevádzkach solária a kaderníctva a v prevádzke kozmetiky s laserovým pracoviskom. Na základe zistení z kontrol je možné konštatovať, že štátny zdravotný dozor bol vykonaný dôkladne, pričom všetky zistenia sa zapisujú do záznamu. Kontrolovalo sa aj dodržiavanie zákona 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, pričom bolo zistené jeho dodržiavanie.

Nakoľko solária patria medzi zariadenia so zvýšeným rizikom ohrozenia zdravia (UV žiarenie je dokázaný karcinogén) je im venovaná zvýšená pozornosť aj zo strany Svetovej

zdravotníckej organizácie. Na základe žiadosti zástupcu WHO zo Švajčiarska bol ÚVZ SR požiadaný o vyplnenie dotazníka ohľadne toho, či je problematika solárií legislatívne upravená v SR a aké požiadavky sa v nich riešia. Výsledkom medzinárodných aktivít má byť databáza predpisov a požiadaviek upravujúca danú problematiku s cieľom znížiť riziko ohrozenia zdravia v súvislosti s ich používaním.

Počas roka bolo vydaných viacero stanovísk a informácií pre žiadateľov, ktorí uvažujú o zriadení prevádzok zariadení starostlivosti o ľudské telo, resp. ktorí ich majú už zriadené. Stanoviská sa týkali napr. vykonávania služby bez prevádzky, požiadaviek na vykonávanie služieb, ktoré predstavujú zdravotné výkony, ale sú vykonávané v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, potrebného odborného vzdelania, požiadaviek na mikroklimatické parametre a priestorové vybavenie zariadení, požiadaviek na sterilizáciu prístrojov a iných. V roku 2015 bolo v problematike služieb riešených aj viacero odvolaní napr. vo veci preverenia postupu RÚVZ pri uvedení priestorov do prevádzky, uloženia pokuty atď. Pre pracovníkov ÚVZ SR bola pripravená prednáška na tému „Zdravotné riziko z poskytovania služieb rybej pedikúry“.

4. HLUK V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

Hluk v životnom prostredí je každoročne jedným z najčastejších dôvodov podnetov otázok zo strany verejnosti, podnikateľských subjektov i médií. Odbor hygieny ŽP v roku 2015 zabezpečil prípravu väčšieho počtu stanovísk k tejto problematike, najmä však vo forme odborných podkladov k vybavovaniu sťažností a odvolacích konaní príslušnými odborními ÚVZ SR.

V rámci vydávania stanovísk a usmernení sa ÚVZ SR zaoberal problematikou postupu obce pri riešení problémov s nadmerným hlukom v nadväznosti na kompetenciu objektivizácie hluku prostredníctvom odborne spôsobilých osôb. Na základe záverov protokolov merania hluku môže obec všeobecne záväzným nariadením prijať opatrenia, ktoré obmedzia nadmerný hluk v obci napr. určiť prevádzkovú dobu, zakázať činnosti alebo ich obmedziť na určitý čas alebo na určité miesto podľa §4 ods. 3 písm. n) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, atď. Vypracované bolo i stanovisko k otázkam týkajúcim sa akustického zabezpečenia a merania hluku pri diskotékach.

V prípade hluku, ktorý spôsobuje chov pávov na susednom pozemku fyzickou osobou, bol žiadateľ odkázaný na ustanovenia občianskeho zákonníka, nakoľko tieto prípady nie je kompetentný riešiť orgán verejného zdravotníctva. K otázke riešenia verejného poriadku a nočného pokoja bolo zaujaté stanovisko, podľa ktorého tieto prípady nie sú upravené predpismi na ochranu verejného zdravia. Predpis na ochranu pred hlukom z hľadiska ochrany zdravia upravuje povinnosti fyzických osôb - podnikateľov a povinnosti právnických osôb. Namerané hodnoty hluku pri správaní sa ľudí na súkromnom pozemku nie je možné hodnotiť predpismi na ochranu zdravia. Preukázanie porušenia nočného pokoja je potrebné zabezpečiť inou cestou v zmysle kompetencií obce.

Ďalej bolo vypracované usmernenie pri vybavovaní podnetu na nadmerný hluk z premávky na pozemnej komunikácii. Účelom ustanovenia § 27 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z. z. je umožniť orgánom verejného zdravotníctva vyžadovanie opatrení na ochranu pred hlukom v procese posudzovania vplyvov na životné prostredie, v územných konaniach a pri kolaudáciách, t. j. v prípadoch, kedy za realizáciu opatrení zodpovedá investor, nie správca pozemnej komunikácie. Toto ustanovenie však nijako nevylučuje povinnosti vyplývajúce správcovi počas prevádzky pozemnej komunikácie, kedy má správca pozemnej komunikácie v zmysle § 27 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. rovnaké povinnosti ako prevádzkovateľ stacionárnych zdrojov hluku a orgán verejného zdravotníctva je povinný ich dodržiavanie rovnako vymáhať.

Pri vydávaní záväzných stanovísk regionálnych úradov verejného zdravotníctva k návrhom na územné konanie stavby boli posudzované námietky účastníkov konania pri ich odvolaní, a to pri návrhu viacúčelového ihriska, pri distribúcii tlače v nočných hodinách, pri návrhu podzemného parkovacieho domu, pri príprave územia cestnej komunikácie pre výstavbu nových rodinných domov.

Boli tiež posudzované námietky účastníkov konania pri odvolaniach voči rozhodnutiam regionálnych úradov verejného zdravotníctva k postupu orgánov verejného zdravotníctva pri ich činnosti a povoľovaní, napríklad pri udeľovaní pokuty za správny delikt na úseku verejného zdravotníctva spáchaný porušením povinnosti ustanovenej pre prevádzkovateľa zdrojov hluku počas hudobného festivalu v roku 2014, hluku z trafostanice prevádzkovej v obytnom prostredí, pri udeľovaní pokuty za správny delikt podľa § 57 ods. 19 zákona č. 355/2007 Z. z. zistený meraním a hodnotením vplyvu hluku z hudobnej produkcie pohostinstva na susediace obytné prostredie. V ďalších prípadoch bol hodnotený postup RÚVZ vo vzťahu k ochrane zdravia pred hlukom pri uvedení priestorov fitnesscentra, bistra, kultúrneho domu, tréningovej haly, spracovania dreveného odpadu a ďalších priestorov do prevádzky.

Podnety verejnosti sa týkali dopravného hluku, hluku v priemyselných zónach, ale aj hluku vznikajúceho vo viniciach pri používaní plynových diel na odplašenie škodcov a pod.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky sa tiež zaoberá problematikou implementácie Smernice 2002/49/EC, ktorá sa týka posudzovania a riadenia hluku vo vonkajšom prostredí. Zástupca ÚVZ SR sa pravidelne zúčastňuje na stretnutiach európskych pracovných skupín k tejto problematike (Noise Committee pursuant to Article 13(1) of Directive 2002/49/EC, Noise Expert Group, EIONET – meeting of NRC for Noise). V roku 2015 bola na európskej úrovni dokončená príprava a ukončený schvaľovací proces novely prílohy č. 2 (Annex II) tejto smernice v súvislosti so zavedením nových spoločných metodík pre hodnotenie environmentálneho hluku (CNOSSOS-EU). Prebiehali tiež diskusie k pripravovanej novelizácii prílohy č. 3 (Annex III) tejto smernice ako aj k dokumentom vypracovaným tromi hodnotiacimi organizáciami vo vzťahu k doterajšej implementácii smernice v praxi a jej prínosu v oblasti znižovania expozície obyvateľstva hluku v krajinách EÚ. Hodnotenie sa uskutočňovalo v rámci hodnotiaceho procesu REFIT aplikovanému priebežne na rôznych právnych predpisoch v Európe.

5. VNÚTORNÉ PROSTREDIE BUDOV A KVALITA OVZDUŠIA

Vzhľadom na to, že človek sa zdržiava až 90 % denného času v uzatvorených priestoroch (byty, pracoviská), nadobúda z hľadiska zdravotného významu ovzdušie vnútorných priestorov. Kvalita vnútorného ovzdušia je hodnotená orgánmi verejného zdravotníctva, najmä na základe žiadosti obyvateľov bytov o odborné posúdenie podmienok bývania z hľadiska ohrozenia zdravia. Vnútorné prostredie budov má oporu aj v legislatíve rezortu zdravotníctva.

V roku 2015 bola najväčšia časť práce venovaná príprave návrhu vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia. Hlavným dôvodom novely je potreba ustanoviť požiadavky na všetky typy zariadení, ktoré doteraz neboli legislatívne upravené, a to na zariadenia cestovného ruchu, školské a sociálne zariadenia s dlhodobým aj krátkodobým pobytom, poskytujúce hromadné aj rodinné ubytovanie určené pre rôzne skupiny obyvateľstva. Ďalej požiadavky na jednoduché ubytovacie zariadenia s prechodným ubytovaním, zariadenia nižšieho štandardu a väzenské zariadenia. Návrh vyhlášky prináša niektoré zmeny v požiadavkách na priestorové,

materiálno-technické, dispozičné a plošné riešenie uvedených typov zariadení. Z problematiky vnútorného ovzdušia boli doplnené požiadavky na tepelno-vlhkostnú mikroklímu pre kryté a umelé kúpaliská a zariadenia pre deti a mládež. Zosúladiť sa limitné hodnoty chemických látok vo vnútornom ovzduší budov s limitmi WHO.

V rámci aktivít Regionálneho prioritného cieľa III. „Prevenca a zníženie výskytu respiračných ochorení spôsobených znečistením vonkajšieho a vnútorného ovzdušia“ sa v roku 2015 pokračovalo v realizácii projektu „Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska“. Projekt je zameraný na sledovanie kvality vnútorného ovzdušia v slovenských školách za účelom následného zlepšovania kvality tohto prostredia uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov a zlepšovania prevencie akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí. Po vložení údajov z dotazníkov do excelovských súborov a vykonaní meraní fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a chemických faktorov (VOC, formaldehyd, NO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀, CO₂) vo vybraných školách na zapojených RÚVZ, boli naplnené súbory zaslané na ÚVZ SR a následne spracovaná komplexná databáza získaných údajov pre ďalšie spracovanie a štatistické vyhodnotenie získaných výsledkov. Súčasťou Správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR, ktorú predkladá ÚVZ SR bola vypracovaná aj kapitola zaoberajúca sa hodnotením vzťahu ovzdušia a zdravia. Problematika vnútorného ovzdušia je tiež súčasťou Agendy 21. Kapitoly 6: Ochrana a podpora ľudského zdravia.

V roku 2015 bolo vydané usmernenie pre dotknuté regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR za účelom vykonania mimoriadnych cielených štátnych zdravotných dozorov zameraných na kontrolu vybraných ubytovacích zariadení v SR. Kontroly boli vykonané v mesiacoch február a november 2015 na základe podnetov SOI, kedy pri výkone kontroly zo strany SOI bolo zistené prevádzkovanie ubytovacieho zariadenia bez súhlasného rozhodnutia príslušného RÚVZ (porušenie § 52 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.) a tiež zamerané na dodržiavanie zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení najmä § 13 (existencia súhlasného rozhodnutia príslušného RÚVZ k uvedeniu priestorov ubytovacieho zariadenia do prevádzky, prevádzkových poriadkov) a dodržiavanie vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. Vykonaním mimoriadnych cielených ŠZD sa zistilo, že v čase výkonu ŠZD 26 ubytovacích zariadení malo vydané súhlasné rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva a 6 zariadení bolo prevádzkovaných bez súhlasného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva.

V oblasti kvality ovzdušia bolo viac podnetov riešených v problematike vnútorného ovzdušia, než vo vonkajšom ovzduší, čo súvisí s gesciou a legislatívou rezortu zdravotníctva. V priebehu roku 2015 bolo vypracovaných viacero posudkov na kvalitu vnútorného ovzdušia pre fyzické osoby aj firmy, kde vo vzorkách ovzdušia boli analyzované mikroorganizmy a plesne. Vnútorné ovzdušie bolo priebežne riešené v podaniach občanov v rámci poskytovania informácií a stanovísk k problémom týkajúcim sa napr. otázok ochrany verejného zdravia pri zabezpečovaní tepelno-vlhkostnej mikroklímy vo vnútornom prostredí budov, problémov s výskytom plesní súvisiacich so zatekaním a celkove s nadmernou vlhkosťou bytov, ako aj so zatepľovaním budov, problematiky používania klimatizácie (údržba, vplyv na zdravie obyvateľov). Odpovede pre verejnosť boli poskytované aj v problematike požiadaviek na riziká zo zvlhčovačov vzduchu, k riešeniu problému zo zápachu z benzínu, obsahu olova v náteroch v byte a v menšej miere aj v problematike vonkajšieho ovzdušia najmä vzhľadom k šíreniu zápachu z chovu domácich zvierat, problematike prachových častíc, zápachu z reštauračných prevádzok umiestnených v polyfunkčných budovách, problémov súvisiacich s nevhodným nasmerovaním komína atď.

Podnety boli riešené nielen v problematike kvality vnútorného prostredia, ale aj v problematike ubytovacích zariadení, kde bolo vypracované odborné usmernenie vo veci posudzovania denných stacionárov za účelom zjednotiť postup RÚVZ v SR pri posudzovaní

prevádzok denných stacionárov orgánmi verejného zdravotníctva. Bolo vydaných viacero stanovísk napr. vo veci zohľadnenia výnimky z vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z., pri posudzovaní detskej ozdravovne, k požiadavkám na prevádzku toaliet v obchodných reťazcoch, k inštalácii laserových zariadení na koncertoch, ohľadne legislatívnych predpisov upravujúcich požiadavky na domovy dôchodcov a domovy sociálnych služieb, k vykonanému dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb u fyzickej osoby, k legislatívnym predpisom upravujúcim hygienické požiadavky na tanečné štúdio/školu, poskytnutie výnimky z vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. v ubytovacom zariadení Slovenskej zdravotníckej univerzity, ktoré je zaradené medzi ubytovacie zariadenia s časovo obmedzeným ubytovaním a iné.

Pre verejnosť boli poskytované informácie nielen priamo vypracovaním odpovedí žiadateľom, ale tiež prostredníctvom médií. Pre médiá bolo vypracované stanovisko k dotazom týkajúcim sa najmä kvality vnútorného prostredia napr. v nákupných centrách, verejných budovách, či veľkých firmách, riešenie zdravotných problémov z nedostatočne udržiavanej klimatizácie, legislatívnych požiadaviek na kvalitu vnútorného prostredia.

Nakoľko vonkajšie ovzdušie je v gescii Ministerstva životného prostredia SR orgány verejného zdravotníctva sa spolupodieľajú na riešení tejto problematiky pri vypracovaní rôznych stanovísk a pri tvorbe legislatívnych predpisov a to z hľadiska kompetencií orgánov verejného zdravia. V problematike vonkajšieho ovzdušia boli vypracované informácie o možných zdravotných účinkoch a odporúčanom správaní pri prekročení limitnej hodnoty ozónu, ako aj navrhnuté predbežné opatrenia, ktoré by mala dotknutá skupina obyvateľstva vykonať. Zvýšená pozornosť bola venovaná aj problematike prachových častíc vo vonkajšom ovzduší z hľadiska zdravotno-hygienického hodnotenia vplyvu, ako aj návrhu opatrení. Bolo tiež vypracované stanovisko k riešeniu problematiky tzv. „chemtrails“. ÚVZ SR bol požiadaný o zaujatie stanoviska k žiadosti poslancov NR SR klubu OĽaNO vo veci ohrozovania zdravia obyvateľov Ružomberka, miestnej časti Hrboltová zapáchajúcimi látkami (oxidom chloričitým). V rámci spolupráce so Slovenským hydrometeorologickým ústavom Bratislava boli ÚVZ SR naďalej poskytované informácie o výskyte prekročenia informačného alebo výstražného hraničného prahu ozónu.

6. KLIMATICKÉ ZMENY A ZDRAVIE

Problematika klimatických zmien predstavuje v súčasnosti jednu z najviac diskutovaných otázok. Z toho dôvodu je považovaná za jeden z najväčších environmentálnych problémov dnešnej doby. Pracovníci odboru hygieny životného prostredia (OHŽP) sa v roku 2015 aktívne zúčastňovali pracovných stretnutí v tejto oblasti a poskytovali relevantné stanoviská v rámci kompetencií za rezort zdravotníctva. Sú členmi rôznych medzisektorových komisií, ktoré sa zaoberajú klimatickými zmenami a ich potenciálnymi účinkami na životné prostredie a zdravie.

Od roku 2012 sme členmi stálej „Komisie pre koordináciu politiky zmeny klímy“ (ďalej Komisia). Komisia je koordinačný, poradný, kontrolný a odborný orgán pre otázky týkajúce sa dlhodobej stratégie nízko uhlíkového rozvoja a plnenia prijatých medzinárodných záväzkov v oblasti politiky zmeny klímy a adaptácie na jej nepriaznivé dôsledky. Zároveň sme členmi expertnej skupiny zloženej zo zástupcov jednotlivých rezortov, ktorá spolupracuje pri zabezpečení plnenia záväzkov SR, pripravovať podklady na rokovania Komisie a na rokovania vlády SR.

V súvislosti so zabezpečením spolupráce pri vypracovaní Národnej stratégie manažovania rizík Slovenskej republiky vyplývajúcej z prijatia Stratégie adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy, ako aj vydania rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1313/2013 EÚ o mechanizme Únie v oblasti civilnej ochrany sme od roku 2014

členmi pracovnej skupiny, ktorá spolupracuje v rámci kompetencií jednotlivých rezortov na príprave dokumentu „Národný register rizík Slovenskej republiky“. Gestorom je MV SR, ktoré v spolupráci s ostatnými rezortmi vypracúva identifikáciu rizík (prírodných, antropogénnych) ohrozujúcich život, zdravie, majetok obyvateľov Slovenskej republiky a životné prostredie.

V roku 2015 pracovníci OHŽP pokračovali v príprave projektových zámerov spolupráci s MZ SR pre Operačný program Kvalita životného prostredia (OPKŽP) na programové obdobie 2014 – 2020. Úrad verejného zdravotníctva SR - OHŽP v zmysle predchádzajúcich rokovani poskytovalo svoju súčinnosť pri vypracovaní žiadosti o NFP v rámci definovaných projektových zámerov ako odborný garant. Projektové zámery na ktoré budeme žiadať finančné prostriedky sú nasledovné: „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc vo vonkajšom ovzduší“ a „Systém včasného informovania a varovania verejnosti pri extrémnom počasi“. Hlavným cieľom prvého projektového zámeru je rozšírenie existujúcej siete peľových monitorovacích staníc, ktoré je nutné pre presnejšie a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) bude slúžiť pre uskutočňovanie monitorovania výskytu biologických alergénov v ovzduší a prispievať aj k preventívnym činnostiam v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia. Druhý projektový zámer má za cieľ vytvoriť a trvale udržiavať systém včasného informovania a varovania verejnosti v prípade extrémnych výkyvov počasia (vlny horúčav, mrazy, záplavy, suchá, alergény v ovzduší, vypuknutie ohnísk nákazy) ako jedno z adaptačných opatrení v rezorte zdravotníctva.

S klimatickými zmenami nepriamo súvisí aj ďalšia medzirezortná pracovná skupina ktorej sme členmi. Zaoberá sa prípravou novej „Koncepcie ochrany prírody a krajiny na roky 2016-2025“. Ako jednu z priorít rieši boj s invazívnymi nepôvodnými druhmi rastlín a živočíchov a ich zmeny v geografickej distribúcii v dôsledku zmeny klímy. Invazívne druhy predstavujú hrozbu aj pre ľudí. Niektoré z nich vyvolávajú alergie, podráždenie kože, popáleniny (napr. boľševník obrovský), iné sú prenášačmi rôznych vírusov ako napr. horúčky dengue (ázijský moskyt tigrovany). Podporujeme všetky aktivity v zmysle definovaných opatrení na podporu ochrany prírody a krajiny ako prostriedku na udržanie a zlepšovanie kvality životného prostredia, a teda aj zdravia obyvateľov. Nakoľko zdravie v značnej miere ovplyvňujú externé faktory, a teda aj fyzické prostredie presadzujeme na medzisektorovej úrovni prístup „Zdravie vo všetkých politikách“.

Pracovníčka OHŽP sa v súvislosti s klimatickými zmenami zúčastnila v roku 2015 dvoch pracovných stretnutí organizovaných WHO pre oblasť „Health effects of flood events“ a „Environmentally sustainable health systems“. Na národnej úrovni sa pracovníci OHŽP zúčastnili rôznych seminárov a workshopov, ktoré pojednávajú o tejto oblasti.

O všetkých aktuálnych informáciách týkajúcich sa vplyvu klimatických zmien na zdravie pravidelne uverejňujeme na domovskej stránke ÚVZ SR.

7. POHREBNÍCTVO

V roku 2015 Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky naďalej usmerňoval tak regionálne úrady verejného zdravotníctva, verejnosť, jednotlivé obce, prevádzkovateľov pohrebných služieb, prevádzkovateľov pohrebísk, aj zdravotnícke zariadenia vo veci správneho postupu pri nakladaní s mŕtvym v zmysle zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve.

V oblasti pohrebníctva sa poskytovali informácie v oblasti vydávania osvedčení, exhumácií, opakovaného použitia transportných rakiev. Bola vypracovaná odpoveď pre obec

v otázke nájomných zmlúv na použitie chladiaceho zariadenia pre potreby viacerých pohrebných služieb.

V oblasti sociálnych služieb bolo vypracované stanovisko k otázke poskytovania sociálnych služieb a nakladanie s mŕtvym na základe určenia smrti. Otázkou bolo, či sa tieto povinnosti viažu na úsudok odborného personálu zariadenia sociálnych služieb o úmrtí klienta. Smrť určuje lekár alebo konzílium podľa § 43 zákona č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Až po určení smrti lekárom môže zariadenie sociálnych služieb si plniť povinnosť informovať príbuzných o úmrtí klienta. Mŕtve telo musí byť pripravené na obhliadku lekárom v mieste úmrtia.

Ďalší podnet sa týkal uzatvárania resp. neuzatvárania nájomných zmlúv na užívanie hrobových miest. Spory sa riešia v občianskom súdnom konaní.

Jedným závažným podnetom bola zámena mŕtvych ľudských pozostatkov 2 zosnulých žien pri pochovávaní. K zámene došlo pri obliekaní v spoločných priestoroch na úpravu ľudských pozostatkov následkom nedostatočnej identifikácie zosnulých a neoznačenia rakiev. Média sa zamerali na otázky etiky, exhumácie tiel a porušenia zákona o pohrebníctve. Výkonom dozoru bolo zistené, že nedošlo k porušeniu zákona o pohrebníctve ale k porušeniu obchodnej dohody medzi obstarávateľmi pohrebov a pohrebnou službou.

V tomto roku 2015 bol vykonaný mimoriadny cieleňy dozor v oblasti pohrebníctva u 331 prevádzkovateľov pohrebných služieb na celom Slovensku, pričom 27 regionálnych úradov verejného zdravotníctva uviedlo, že nebolo zistené porušovanie zákona č. 131/2010 Z. z.. Nedostatky boli zistené 9 regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva, a to u 40 prevádzkovateľov pohrebných služieb. Najčastejším nedostatkom zisteným pri výkone dozoru bola nedostatočne vedená evidencia zaobchádzania s ľudskými pozostatkami. V jednom prípade bolo konštatované, že priestory na úpravu ľudských pozostatkov nezodpovedajú NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. V dvoch prípadoch boli zistené nezrovnalosti pri preukázaní zmluvy o prenájme priestoru na úpravu ľudských pozostatkov. Miestnosti na úpravu ľudských pozostatkov boli aj nevhodne využívané. Ďalším nedostatkom bolo nezabezpečenie umiestnenia cenníka služieb na viditeľnom a dostupnom mieste. V dvoch prípadoch bol vypracovaný návrh na uloženie pokuty. Nedostatky boli zistené aj v povinnosti schválenia prevádzkového poriadku pohrebnej služby podľa § 36 ods. 2 zákona č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve. Odstránenie menších nedostatkov bolo riešené v zápisniciach z dozoru s termínom odstránenia nedostatkov.

8. ĎALŠIE ČINNOSTI ODBORU

Uplatňovanie procesu Hodnotenia dopadov na zdravie (HIA) v praxi

Rok 2015 bol prvým rokom implementácie vyhlášky o hodnotení vplyvov na verejné zdravie (HIA). Vzhľadom na krátky čas jej platnosti zatiaľ nie je dosť dobre možné vyhodnotiť poznatky z implementácie tejto vyhlášky v praxi z pohľadu odboru HŽP na ÚVZ SR. V rámci posudkovej činnosti bola požiadavka na vypracovanie HIA v jednom prípade v rámci procesu SEA a to pri strategickom dokumente, ktorý predložil Prešovský samosprávny kraj.

Pre získanie informácií o prvých skúsenostiach s uplatňovaním HIA v praxi RÚVZ na Slovensku odbor HŽP usporiadal Seminár na túto tému na ÚVZ SR, na ktorom sa zúčastnili všetci vedúci odborov a oddelení HŽP zo Slovenska. Bolo konštatované, že takéto pracovné stretnutia je potrebné organizovať pravidelne, minimálne raz za rok, najmä z dôvodu vzájomnej výmeny skúseností a poznatkov čo môže viesť k lepšiemu pochopeniu významu a podstaty procesu HIA, k uľahčeniu argumentácie orgánov VZ pre vykonanie HIA a tým aj

ich komunikácie s predkladateľmi návrhov, čo v konečnom dôsledku vedie k posilneniu ochrany zdravia obyvateľov.

Na pozvanie WHO sa v septembri 2015 Ing. Katarína Halzlová, MPH ako expert zúčastnila meetingu v Bonne na tému *HIA and Health Integration into Environmental Assessment developing further implementation strategies*, kde prezentovala poznatky a skúsenosti Slovenska so implementovaním metodiky HIA, nakoľko ako jedna z mála krajín v Európe ale aj vo svete je požiadavka na vykonanie HIA uplatňovaná zo zákona. Viacerí experti z iných krajín zhodnotili túto tzv. Slovenskú cestu“ za efektívnu a za účelnú; zároveň však bolo konštatované, že cesta a forma uplatňovania HIA je do veľkej miery závislá od stupňa uvedomelosti daného národa, jeho rešpektu k ochrane verejného zdravia a zároveň uvedomenia si zodpovednosti štátu, samosprávy, podnikateľskej sféry i jednotlivcov za zdravie.

Ďalšia oblasť týkajúca sa činností v oblasti HIA je preskúšanie odbornosti pre hodnotenie vplyvov na verejné zdravie. V roku 2015 boli vydané 2 osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

Programy a projekty

V roku 2015 sa pracovníci odboru hygieny životného prostredia podieľali na riešení úloh v rámci nasledovných programov a projektov:

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Gestor: ÚVZ SR

Vláda SR uznesením č. 10 zo dňa 11. januára 2012 schválila Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. a uložila ministromi zdravotníctva v bode B.1. predkladať na rokovanie vlády Národnú správu o stave implementácie NEHAP IV. v Slovenskej republike jedenkrát za dva roky.

V druhom polroku 2015 sa na základe vyššie uvedeného vypracovala Národná správa o stave implementácie NEHAP IV. v Slovenskej republike, ktorá bola v decembri 2015 predložená na rokovanie vlády. Predložený materiál bol v januári 2016 vládou vzatý na vedomie.

1.2 Protokol o vode a zdraví – plnenie nových národných cieľov

Gestor: ÚVZ SR

Uznesením vlády SR č. 325 bol 2. júla 2014 odsúhlasený materiál *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III*, v ktorom je vypracovaných 12 aktualizovaných národných cieľov Slovenska. Plnenie národných cieľov zabezpečujú jednotlivé gestorské inštitúcie rezortu zdravotníctva a životného prostredia podľa termínov stanovených v dokumente (od r. 2015 po r. 2030).

Pracovníčka ÚVZ SR, ktorá je národným kontaktným bodom Protokolu o vode a zdraví za Slovensko, sa počas roka 2015 zúčastnila dvoch pracovných stretnutí v Ženeve na ktorých sa prediskutovali so Svetovou zdravotníckou organizáciou a Európskou hospodárskou komisiou Organizácie spojených národov reportovacie predlohy v rámci 3. cyklu poskytovania údajov o plnení národných cieľov a pripravovaný plán práce na roky 2017-2019.

V roku 2015 sa aktívne zbierali údaje o vykonaných aktivitách v rámci jednotlivých cieľov od inštitúcií zodpovedných za ich plnenie. Od 2. polroku 2015 sa začala finalizovať národná správa *Informácia o plnení Národných cieľov Slovenskej republiky III k Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných*

jazier z roku 1992, ktorá bola v novembri 2015 odsúhlasená na gremiálnej porade ministra zdravotníctva a 16. decembra 2015 ju vzala na vedomie vláda SR.

Národná správa, v ktorej je uvedený detailný odpočet realizovaných úloh v rámci jednotlivých národných cieľov, je dostupná na internetovej stránke *Rokovania vlády Slovenskej republiky* - Program 191. schôdze vlády Slovenskej republiky - 16. december 2015 – bod b. Materiálov pre informáciu

(<http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=25212>).

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľov vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Gestor: ÚVZ SR (medziodborová úloha - HŽP, PPL, OFŽP)

Vzhlľadom na mimoriadne úsilie, ktoré sa od začiatku roka 2015 vynakladá v celoeurópskom meradle na získanie pozornosti a hlavne podpory vedeckých autorít i administratívnych štruktúr Európskej komisie pre ľudský biomonitoring (HBM) bolo nevyhnutné prehodnotiť uskutočniteľnosť tejto úlohy navrhnutým spôsobom, t.j. na národnej úrovni. Ukázalo sa, že omnoho užitočnejšia, zmysluplnejšia a hlavne efektívnejšia cesta k realizácii zámeru HBM povedie prostredníctvom zapojenia sa do medzinárodnej aktivity, ktorá je zhodná aj s úmyslami ÚVZ SR. Za týmto účelom boli snahy pracovníkov odboru HŽP orientované na riešenie otázok a požiadaviek súvisiacich s etablovaním sa do rozhodujúcich štruktúr pripravovaného európskeho projektu (EHBMI). V prvom rade bolo zabezpečené, že sa členmi Riadiacej komisie (Steering Group) pre EHBMI stali aj zástupcovia ÚVZ SR a SZÚ ako odborníci v problematike HBM. Ďalej bolo na pôde ÚVZ SR vytvorené tzv. národné centrum (National Hub) pre koordináciu všetkých činností na národnej úrovni a komunikáciu s riešiteľskými lídrami na európskej úrovni vo veci prípravy návrhu projektu EHBMI. Uskutočnilo sa 5 pracovných rokovaní s potenciálnymi partnermi v projekte zo Slovenska, ktorí predstavujú výskumný a vedecký potenciál pre účasť na takomto významnom projekte. Ide o Slovenskú zdravotnícku Univerzitu, Slovenskú Technickú Univerzitu v Bratislave, Univerzitu Konštantína Filozofa v Nitre a Univerzitu Komenského v Bratislave. Proces prípravy návrhu projektu je mimoriadne náročný okrem iného aj z dôvodu, že sa hlási do neho viac ako 40 odborných, výskumných a vedeckých pracovísk z viac ako 20 krajín Európy. Konečný návrh projektu musí byť podaný do EK v apríli 2016.

Ďalšie činnosti v tejto oblasti:

- zabezpečenie nominácie dvoch zástupcov Slovenska do SG
- zorganizovanie pracovných stretnutí (5) s potenciálnymi partnermi v projekte (SZU, STU, UK, UKF)
- ustanovenie National Hub na ÚVZ SR
- zabezpečenie dokumentov vyžadovaných od jednotlivých partnerov v projekte (Description of Partners, Letter of Intent, Declaration Agreement)
- poskytnutie podkladov pre posúdenie zapojenia jednotlivých partnerov za SR do určitých Working Groups (WGs)
- zabezpečenie komunikácie s riešiteľmi EHBMI prostredníctvom e-pošty
- pripomienkovanie pracovných návrhov jednotlivých úloh v rámci WG

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Gestor: ÚVZ SR (medziodborová úloha - HŽP, HDM, OFŽP)

Úloha je plnením Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania

kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov. Úloha sa realizuje v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Po vložení údajov z dotazníkov do excelovských súborov a vykonaní meraní fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a chemických faktorov (VOC, formaldehyd, NO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀, CO₂) vo vybraných školách na zapojených RÚVZ, boli naplnené súbory zaslané na ÚVZ SR. V novembri 2015 sa na ÚVZ SR spracovala komplexná databáza získaných údajov pre ďalšie spracovanie a štatistické vyhodnotenie získaných výsledkov.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody a ÚVZ SR

Úloha sa plní od roku 2014, kedy bol vypracovaný zoznam metabolitov pesticídnych látok a ich účinných látok, ktoré v súčasnosti predstavujú riziko znečistenia najmä pre podzemné vody na Slovensku. Pre celé územie SR boli vytypované tieto účinné látky: acetochlór, glyphosat, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

V priebehu roka 2015 bola nadviazaná spolupráca so spoločnosťou „Pražské vodovody a kanalizácie, a.s.“, kde riešia podobnú problematiku. Po získaní informácií z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach a doručení zoznamu metabolitov pesticídnych látok a ich účinných látok boli pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Košiciach oslovené ďalšie inštitúcie so žiadosťou o spoluprácu, a to VÚVH Bratislava, ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Nitre. Ani jedna z oslovených inštitúcií vytypované pesticídy laboratórne nestanovuje. V podmienkach RÚVZ so sídlom v Košiciach sa laboratórne stanovujú len tzv. chlórované insekticídy, ako sú hexachlórbenzén, lindán, heptachlór, aldrín, dieldrín a trans - heptachlórperoxid. V auguste 2015 pracovníci RÚVZ so sídlom v Košiciach oslovili aj Štátny veterinárny a potravinový ústav (ŠVPÚ) so sídlom v Dolnom Kubíne s otázkou, či disponujú prístrojovým vybavením na objektivizáciu nami vytypovaných účinných pesticídnych látok, ktorých prítomnosť v pitnej vode možno predpokladať. Podľa informácie generálneho riaditeľa ŠVPÚ ich jednotlivé pracoviská na Slovensku nie sú schopné analyzovať pesticídne látky v pitnej vode, ale iba v potravinách. Na základe preverenia hlavného odborníka HH SR pre chemické analýzy, aký je súčasný stav prístrojovej a laboratórnej techniky na jednotlivých RÚVZ v sídle krajov vyplynulo, že okrem ÚVZ SR žiadne laboratórium nie je schopné stanovovať všetky vytypované pesticídy v pitných vodách a bez pridelenia investičných prostriedkov to nebude možné ani v budúcnosti. V dvoch laboratóriách (RÚVZ Bratislava, RÚVZ Nitra) teoreticky je možné stanovenie chlórovaných pesticídov metódou GC-ECD, pričom je treba zakúpiť potrebný pomocný materiál a štandardy. V súčasnosti sa taktiež prehodnocujú údaje o ekotoxicite, resp. toxicite vybraných pesticídnych látok.

V plnení úlohy sa aj naďalej bude pokračovať, pričom jedným z výsledkov by malo byť aj vypracovanie metodického usmernenia pre výrobcov a dodávateľov pitnej vody ako aj pre orgány verejného zdravotníctva. Usmernenie bude zamerané na sledovanie týchto látok v pitných vodách, ako aj na hodnotenie ich laboratórnych nálezov z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva.

Bilaterálna spolupráca MZ SR so Svetovou zdravotníckou organizáciou (BCA) na roky 2014-2015

V nadväznosti na projekt TACTICS, v rámci ktorého boli zhromaždené okrem iného aj dostupné údaje o situácii v oblasti neúmyselných úrazov detí na Slovensku bola táto problematika zaradená do aktivít dvojročnej dohody BCA na roky 2014 – 2015 medzi MZ SR a WHO. V roku 2015 bol plánovaný aj uskutočnený workshop, ktorého sa okrem odborníkov na národnej úrovni, ktorí aktívne prispeli do programu workshopu, zúčastnil odborný gestor danej problematiky za WHO dr Sethi Dinesh. Workshop sa uskutočnil 27.apríla 2015 na ministerstve zdravotníctva.

V rámci aktivity BCA pracovníci odboru pripravili návrh letáku cieleného na detskú populáciu, zámerom čoho bolo upozorniť tak deti ako aj rodičov na potrebu prevencie neúmyselným úrazom v dôsledku pádov a utopenia počas kúpacej/letnej sezóny. Tieto letáky boli distribuované na všetky regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR, ktoré následne poskytli letáky prevádzkovateľom letných kúpalísk všade tam, kde sa takého zariadenia nachádzajú. Reakcia prevádzkovateľov bola pozitívna rovnako aj záujem návštevníkov kúpalísk (najmä umelých) o tento informatívny materiál, preto budeme aj v následných rokoch túto akciu opakovať.

V súvislosti s preukázaním plnenia úloh vyplývajúcich z BCA na roky 2014-2015 boli vypracované dve Správy o plnení aktivity prevencia neúmyselným úrazom detí, vrátane oprávnenosti čerpania finančných prostriedkov z príspevku WHO.

Slovensko-Maďarská zmiešaná komisia

Vo februári 2015 sa uskutočnilo zasadnutie zástupcov všetkých pracovných skupín Slovensko-Maďarskej zmiešanej komisie hosťované maďarským ministerstvom životného prostredia, na ktorom boli prítomní i zástupcovia oboch strán pre pracovnú skupinu pre hygienu životného prostredia. Zástupcovia referovali o vzájomnej spolupráci v oblasti environmentálno-zdravotných indikátorov a v oblasti ľudského biomonitoringu (príprava spoločného článku).

V novembri 2015 sa v Budapešti uskutočnilo pracovné stretnutie skupiny pre hygienu životného prostredia, na ktorom sa zúčastnili traja zástupcovia ÚVZ SR, odboru hygieny ŽP. Na tomto stretnutí sa po prezentácii aktuálneho stavu problematiky obe strany dohodli na pokračovaní spolupráce v oblasti indikátorov životného prostredia a zdravia, najmä so zameraním na problematiku klimatických zmien, najmä v súvislosti s vplyvom vln horúčav na zdravie a predčasné úmrtia obyvateľstva ako aj monitorovaním peľovej situácie prostredníctvom siete monitorovacích staníc v oboch krajinách. Obe strany sa dohodli na vzájomnej spolupráci a výmene údajov v tejto oblasti, ako aj na nožnej spolupráci v ďalších oblastiach (zavedenie plánov bezpečnosti pitnej vody do praxe, aplikovanie postupov hodnotenia vplyvov na verejné zdravie (HIA) a pod. Zástupcovia pracovnej skupiny pre problematiku hygienu životného prostredia z Maďarska, Dr. Gyula Dura, bol na tomto stretnutí odmenený príležitostnou medailou vydanou v súvislosti s 60. výročím hygienických služieb na Slovensku, ktorú mu za dlhoročnú prácu, vytváranie vzájomných vzťahov a úspešnej spolupráce medzi oboma krajinami venoval hlavný hygienik SR, prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH.

Mimoriadne udalosti

V priebehu roka 2015 boli vypracované správy o vyhodnocovaní výdavkov vynaložených na činnosť regionálnych úradov verejného zdravotníctva súvisiacu so záplavami spôsobenými povodňou. Tieto správy boli vypracované v auguste 2015 a v januári 2016 v zmysle zákona č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami. Za obdobie 1. polroka boli povodňami postihnuté územia dozorované regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v prešovskom kraji - RÚVZ Poprad (6 644,93€), RÚVZ Stará Ľubovňa (188,69 €), a RÚVZ Prešov (7 778,52€). Celkové výdavky boli v sume 14 612,14 Eur. V 2. polroku nevznikli výdavky na povodňové záchranné práce ani škody na hnutel'nom majetku, stavbách a pozemkoch.

Pracovné skupiny:

Na národnej úrovni:

- Pracovná skupina na riešenie problematiky týkajúcej sa zariadení starostlivosti o ľudské telo
- Komisia pre koordináciu politiky zmeny klímy
- Medzirezortná pracovná skupina v rámci Komisie pre koordináciu politiky zmeny klímy
- Medzirezortná pracovná skupina pre implementáciu NEHAP/CEHAPÉ
- Skúšobná komisia pre odbornú spôsobilosť pre hodnotenie vplyvov na verejné zdravie
- Skúšobná komisia pre odbornú spôsobilosť pre hodnotenie zdravotných rizík
- Národný koordinačný výbor pre prevenciu detských úrazov
- Poradný zbor hlavnej odborníčky pre odbor HŽP HH SR
- Expertná skupina národnej infraštruktúry pre priestorové informácie (NIPI / INSPIRE),
- Pracovná skupina pre návrh novely vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia
- Medzirezortná pracovná skupina pre adaptáciu zmeny klímy
- Medzirezortná pracovná skupina pre vypracovanie materiálu „Národný register rizík Slovenskej republiky“
- Medzirezortná pracovná skupina pre vypracovanie projektových zámerov OPKŽP
- Medzirezortná pracovná skupina pre vypracovanie materiálu „Koncepcia ochrany prírody a krajiny na roky 2016-2025“
- Medzirezortná pracovná skupina UN HABITAT SR
- Pracovná skupina k príprave Správy o zdravotnom stave obyvateľstva SR
- Medzirezortná pracovná skupina „Terminologická skupina MŽP SR“
- Medzirezortná pracovná skupina autorizovaných osôb a orgánov technického posudzovania
- Medzirezortná pracovná skupina pre Štátny program sanácie environmentálnych záťažů
- Medzirezortná pracovná skupina pre Agendu 21 a ukazovateľov TUR

Na medzinárodnej úrovni:

- Pracovná skupina Voda a zdravie k Protokolu o vode a zdraví
- Pracovná skupina k Nastaveniu cieľov a reportovaniu k Protokolu o vode a zdraví
- Pracovná skupina Smernice 98/83/ES pitná voda
- Expertná pracovná skupina pod Smernicou 98/83/ES pitná voda
- Pracovná skupina Smernice 2006/7/ES voda na kúpanie
- Expertná pracovná skupina pod Smernicou 2006/7/ES voda na kúpanie

- Pracovná skupina EIONET – NRC Noise (EEA)
- Pracovná skupina EIONET - NRC Environment and Health (EEA)
- Výbor Európskej komisie pre problematiku environmentálneho hluku ustanovený na základe Smernice 2002/49/EC Európskeho parlamentu a Rady
- Expertná skupina pri EK pre problematiku hluku v životnom prostredí
- WHO / Task Force for Environment and Health
- Zmiešaná Slovensko – Maďarská komisia pre životné prostredie, Pracovná skupina pre otázky hygieny životného prostredia

Pracovné cesty

Zahraničné pracovné cesty:

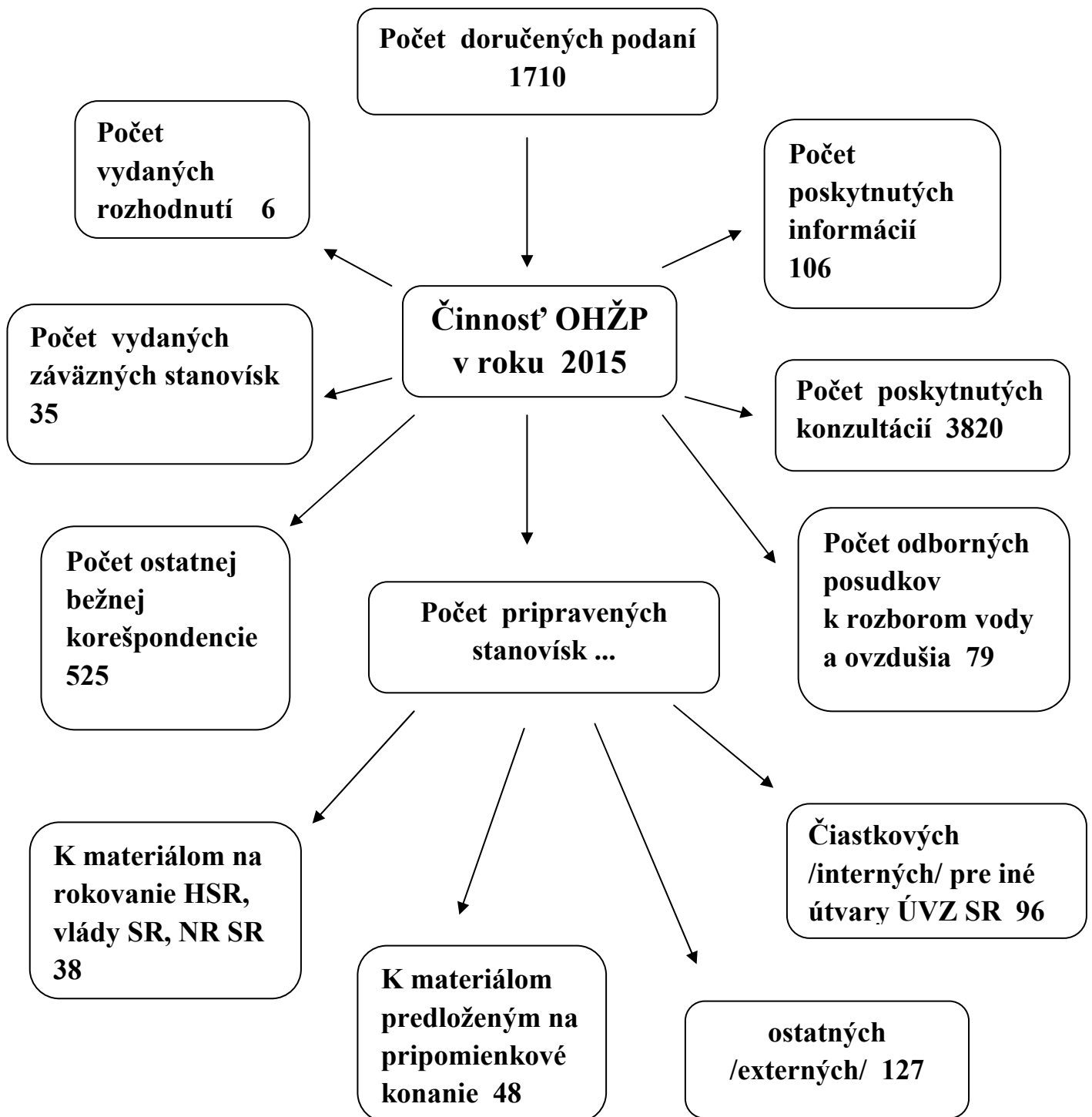
- Stretnutie Výboru k smernici o pitnej vode – 20.4.2015, Belgicko, Brusel
- Pracovné stretnutie Expertnej skupiny k smernici o pitnej vode – 27.5.2015, Belgicko, Brusel
- Pracovné stretnutie Svetovej zdravotníckej organizácie Efektívne prístupy v dohľade nad kvalitou pitnej vody – 5.5.2015 – 7.5.2015, Nórsko, Oslo
- 8. stretnutie pracovnej skupiny Stanovenie cieľov a reportovanie k Protokolu o vode a zdraví – 2.7.2015, Švajčiarsko, Ženeva
- 8. stretnutie pracovnej skupiny Voda a zdravie k Protokolu o vode a zdraví – 21.10.2015 – 22.10.2015, Švajčiarsko, Ženeva
- Health effects of flood events – WHO meeting, 18.- 20.10. 2015, Bonn
- Environmentally sustainable health systems – WHO meeting, 10.-12. 11. 2015, Bonn
- Towards a Joint EHBMI, 16-17.03.2015, Brusel, Belgicko
- High level meeting, Mid-term Review meeting, 28.04.-1.05.2015, Hajfa, Izrael
- First plenary Conference – COST Action IS1408, 30.09-3.10.2015, Rím, Taliansko
- HIA and Health Integration into Environmental Assessment developing further implementation strategies, 23-25.09.2015, Bonn, Nemecko
- Fift meeting of the EEHTF, 24-25.11.2015, Skopje, Macedónsko
- Meeting of the Noise Committee under Art 13(1) of Directive 2002/49/EC / Meeting of the Noise Expert Group, 4.2.2015, Brusel, Belgicko
- 15. zasadnutie Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre otázky ŽP a ochrany prírody, 18.2.2015, Budapešť, Maďarsko
- First Meeting of the Management Committee of COST Action IS 1408, 29.4.2015, Brusel, Belgicko
- Meeting of the Noise Committee under Art 13(1) of Directive 2002/49/EC / Meeting of the Noise Expert Group, 14.9.2015, Brusel, Belgicko
- Validation workshop – Evaluation of the END and 2-nd Implementation Review, 22.9.2015 – 23.9.2015, Brusel, Belgicko
- Manganese Showcase Symposium 2015 – Recent Advances in Health and Environmental Research, 13.10.2015 – 16.10.2015, Ottawa, Kanada
- Workshop of the EIONET - NRC for Noise, 21.10.2015 – 23.10.2015, Utrecht, Holandsko
- Stretnutie zástupcov Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre otázky ŽP a ochrany prírody – pracovnej skupiny pre hygienu životného prostredia, 5.11.2015, Budapešť

Domáce pracovné cesty

- 31. ročník medzinárodnej konferencie asociácie SEGH „Society for Environmental Geochemistry and Health“, 22.6. – 26.6.2015, Bratislava
- XXIII. ročník vedecko-odbornej konferencie Životné podmienky a zdravie, 21. - 23. 9. 2015, Nový Smokovec
- 1. Konzultačný deň NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitoringu, 3.11.2015, RÚVZ Banská Bystrica
- Francúzsko-slovenský seminár „Zoči-voči klimatickým hrozbám“, 24.9.2015, SHMÚ Bratislava
- 12. zasadnutie Medzirezortnej pracovnej skupiny pre cyklistickú dopravu a cykloturistiku, 1.12.2015, MDVRR SR, Bratislava
- VI. ročník konferencie „Hodnotenie kvality prostredia“, 8.12. – 10.12. 2015, Herľany
- Beseda Pitná voda v Gabčíkove - 19.3.2015, Gabčíkovo
- Pracovné stretnutie členov poradného zboru HH SR pre odbor HŽP - 27.5.2015, RÚVZ Banská Bystrica
- Celoslovenská porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia - 10. až 11. 6.2015, Ľubovnianske Kúpele
- Metodická kontrola výkonu ŠZD - 10.9.2015, RÚVZ Topoľčany
- Metodická kontrola výkonu ŠZD - 5.10.2015, RÚVZ Veľký Krtíš
- XVI. konferencia s medzinárodnou účasťou Pitná voda - 6. až 8.10.2015, Trenčianske Teplice
- Medzinárodný seminár Voda v meste - 3. 11.2015 – 4. 11.2015, Primaciálny palác, Bratislava
- Pracovné stretnutie členov poradného zboru HH SR pre odbor HŽP - 18.11.2015, RÚVZ Banská Bystrica
- Odborný seminár Problémy ochrany podzemných vôd - 8.12.2015, ÚUVH Bratislava
- XX. medzinárodný akustický seminár Kočovce, 25.-26. máj 2015, Kočovce
- Vedecké podujatie s medzinárodnou účasťou Manažment povodí a povodňových rizík 2015, 06.-08. októbra 2015, Bratislava
- Metodická kontrola výkonu ŠZD, 17.9.2015, RÚVZ Levice, RÚVZ Nitra
- Metodická kontrola výkonu ŠZD, 12.-13.10.2015, RÚVZ Poprad, RÚVZ Bardejov
- Metodická kontrola výkonu ŠZD, 19.10.2015, RÚVZ Rožňava
- Workshop „Kyberšikana a neúmyselné úrazy“, 27.4. 2015, MZ SR, Bratislava
- Celoslovenská porada riaditeľov RÚVZ, 28.-30. 4. 2015, Stropkov
- Konferencia SOER, EEA, SAŽP, 5.5. 2015, Bratislava
- Školenie EPI-info, 13.11. 2015, Bratislava
- EIONET meeting, 24.11. 2015, Bratislava
- Šetrenie petície Shule, Poprad , 19.03.2015, Poprad
- Plánovaná kontrola činnosti RÚVZ, 12.5.2015, Žilina
- Pracovné stretnutie členov poradného zboru HH SR pre odbor hygiena ŽP a zdravia, 27.5.2015, Banská Bystrica
- Plánovaná kontrola činnosti RÚVZ, 28.5.2015, Dunajská Streda
- Metodická kontrola výkonu ŠZD, 24.9.2015, RÚVZ Dunajská Streda
- Metodická kontrola výkonu ŠZD, 26.-28.10.2015, RÚVZ Vranov nad Topľou, RÚVZ Humenné, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Trebišov
- Celoslovenská pracovná porada RH a vedúcich osobných úradov RÚVZ v SR, 10.12.2015, Sliač – Sielnica

- Konferencia „Vetrание a klimatizácia 2015“, 1.6. – 3.6.2015, Horný Smokovec
- 45. Fórum metroológov „Meranie a metrologia v zdravotníctve“, 27.5. – 28.5.2015, Zvolen
- Odborná konferencia „Vnútrotná klíma budov 2015“, 8.12. – 9.12.2015, Štrbské Pleso

Prehľad výkonov OHŽP

**ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO
LEKÁRSTVA**

1. Legislatívne úlohy

Zabezpečovanie legislatívneho procesu schvaľovania

- Nariadenie vlády SR č. 82/2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (účinnosť: 1.5.2015)
- Nariadenie vlády SR č. 83/2015 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. (účinnosť: 1.5.2015)
- Návrh nariadenia vlády SR o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou elektromagnetickému poľu

Príprava vecných podkladov

- Návrh vyhlášky MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci
- Návrh vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií
- Návrh vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci – úloha vyplýva z uznesenia vlády SR č. 486/2011

2. Plnenie úloh vyplývajúcich z uznesení vlády SR

- Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za r. 2014 - príprava časti správy na rokovanie vlády SR týkajúcej sa ochrany zdravia pri práci a hodnotenia stavu a vývoja chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce; predkladá sa každoročne spoločne s MPSVR SR, MH SR a ďalšími zainteresovanými rezortami (uznesenie vlády SR č. 475/2003, úlohy B.1 a B.4) – 27.3.2015
- Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike do roku 2020 a program jej realizácie na roky 2013 až 2015 s výhľadom do roku 2020 – odpočet plnenia úloh za rok 2014, ktoré vyplývajú pre MZ SR (uznesenie vlády SR č. 391/2013, úlohy B.2 a B.3) – 27.3.2015
- Programové vyhlásenie vlády SR rozpracované na podmienky verejného zdravotníctva – odpočet úloh za oblasť PPL (uznesenie vlády SR č. 26/2010) – 15.12.2015
- Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách v roku 2014 – plnenie opatrenia 4.10.3. k úlohe A.2 uznesenia vlády SR č. 25/2014 – 31.3.2015
- Podklady k odpočtu opatrení na zlepšenie podnikateľského prostredia a zníženie administratívnej záťaže podnikateľov (kapitola MZ SR) – uznesenie vlády SR č. 14/2015 – 1.10.2015
- Podklady k aktualizácii kapitoly 19 Agendy 21 „Environmentálne vhodné zaobchádzanie s toxickými chemickými látkami vrátane zamedzenia nezákonnej medzinárodnej prepravy toxických a nebezpečných zmesí“ a príslušného ukazovateľa trvalo udržateľného rozvoja – uznesenie vlády SR č. 655/1997 – január 2015
- Podklady k odpočtu aktivity „Posudzovanie dovozov vybraných nebezpečných chemických látok a vybraných nebezpečných chemických prípravkov, ktoré sú obmedzené na určité použitie pre ich účinky na trhu“ v rámci NEHAP IV (Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV), regionálny prioritný cieľ IV, aktivita 27 – uznesenie vlády SR č. 10/2012 – 14.8.2015

- Pripomienky k metodickému usmerneniu NIP, ktorým sa upravuje postup pri realizácii inšpekcie práce u zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami z hľadiska dodržiavania zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení (k uzneseniu vlády SR č. 688/2013 – k cieľu 7 časti 7. 3. Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020) - 14.12.2015

3. Plnenie úloh pre MZ SR - stanoviská a podklady k materiálom s problematikou ochrany zdravia pri práci

- Realizačná stratégia v oblasti podpory verejného zdravia – návrh strategických cieľov programov a projektov verejného zdravotníctva
- Národný program podpory zdravia – aktualizácia kapitoly Vytváranie zdravých pracovných a životných podmienok
- Informácia o zabezpečení zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou – pre ŠT MZ SR (14.1.2015)
- Stanovisko k podnetu p. Mareka Andrejka vo veci zabezpečenia zdravotného dohľadu pracovnou zdravotnou službou a cien za tieto služby – pre ŠT MZ SR (17.2.2015, 11.3.2015)
- Odpovede na otázky spoločnosti AJUVA 5+S s.r.o. k pracovnej zdravotnej službe - pre ŠT MZ SR (21.5.2015)
- Metodické usmernenie k hodnoteniu zdravotných rizík - informácia pre VDS (25.5.2015)
- Zrušenie úlohy č. 6 v mesiaci november z Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2015 – informácia k odôvodneniu (10.7.2015)
- Právo na výber poskytovateľa zdravotnej starostlivosti pri posudzovaní podozrenia na chorobu z povolania v novelizácii zákona č. 579/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti - stanovisko k zásadnej pripomienke KOZ (16.7.2015)
- Stanovisko k poslaneckému návrhu zákona č. 355/2007 Z. z. (Parlamentná tlač 1738) (1.10.2015)
- Stanovisko k odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (30.12.2015)
- Stanovisko k návrhu NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci
- Stanovisko k návrhu vyhlášky MZ SR, ktorou sa mení vyhláška MZ SR č. 298/2013 Z. z., ktorou sa vydáva zoznam rizikových látok
- Stanovisko k návrhu NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 272/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca 9. mesiaca po pôrode a pre dojčiace ženy ...
- Stanovisko k návrhu NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 286/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom ...
- Stanovisko k návrhu NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 296/2010 Z. z., o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov ...
- Stanovisko k návrhu vyhlášky MO SR o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti občana na prijatie do štátnej služby ...
- Stanovisko k návrhu vyhlášky MO SR o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti na prijatie do dobrovoľnej vojenskej prípravy ...
- Stanovisko k návrhu výnosu MO SR, ktorým sa ustanovujú činnosti v mimoriadne náročnom prostredí, v ktorom by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia na účely nároku na dodatkovú dovolenku
- Stanovisko k návrhu vyhlášky MZ SR o kritériách a spôsobe hodnotenia sústavného vzdelávania zdravotníckych pracovníkov

- Stanovisko pre MZ SR k návrhu na začatie prejudiciálneho konania C-535/15 týkajúceho sa vývozu chemickej látky (nikotínsulfátu)
- Stanovisko pre MZ SR k návrhu odčlenenia Národného toxikologického informačného centra z organizačnej štruktúry Univerzity nemocnice Bratislava (29.9.2015)
- Stanovisko pre MZ SR k návrhu rezolúcie „Úlohy zdravotníckeho sektora v manažmente chemikálií: riešenie nepriaznivých účinkov chemikálií na zdravie“ (17.12.2015)
- Pracovné a informačné stretnutie na MZ SR s predstaviteľmi odboru bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Ministerstva práce, zamestnanosti, veteránov a sociálnych vecí Srbska k spôsobu legislatívnej transpozície rámcovej smernice EP a Rady 89/391/EP o BOZP a k aplikačným skúsenostiam SR s pracovnou zdravotnou službou (30.10.2015)

4. Príprava materiálov pre Európske a iné medzinárodné inštitúcie

- Správa o členstve SR v EÚ za r. 2014
- Výročná správa orgánov verejného zdravotníctva pre SLIC za r. 2014
- Stanovisko k návrhu pokynu Európskej Komisie k minimu informácií pre spracovanie do systému ICSMS
- Vypracovanie odpovedí na otázky poslankyne Európskeho parlamentu pani Žitňanskej vo veci implementácie nariadenia Komisie (EÚ) č. 1297/2014
- Dotazník pre Európsku Komisiu k hodnoteniu implementácie Dohody o ochrane zdravia pracovníkov na základe manipulácie s kryštalickým kremíkom a výrobkami s obsahom kryštalického kremíka
- Vypracovanie národnej správy o pokroku Slovenskej republiky v implementácii SAICM
- Dotazník SAICM týkajúci sa nebezpečných chemických látok v elektrických a elektronických výrobkoch
- Dotazník OSN týkajúci sa prístupu k informáciám o nebezpečných chemických látkach
- Vypracovanie odpovedí na otázky súvisiace so Zmluvou NEPSI č. 2006/C 279/01
- Chemicals and occupational health data pre Raluca Aurora Stepa, The National Research and Development Institute on Occupational Safety (INCDPM), Romania (25.2.2015)
- Occupational beryllium exposure pre Heleen Vollers, Director EU Affairs, Beryllium Science & Technology Association (24.4.2015)
- Dotazníky týkajúce sa medzinárodných porovnaní v oblasti neionizujúceho žiarenia pre German Federal Office for Radiation Protection (Bundesamt für Strahlenschutz) (9.2.2015)
- Dotazník EK týkajúci sa návrhu na zmeny smerníc EÚ pre BOZP
- Odpovede na otázky v rámci medzinárodného výmenného informačného systému (siete) SLIC – KSS (Knowledge Sharing Site)
 - Belgicko: Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci
 - Veľká Británia: CHEMEX – implementácia expozičných limitov pri práci na národnej úrovni
 - Cyprus: Výskyt legionely vo vode v SR
 - Rakúsko: Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci v impulzovom a ustálenom hluku
 - Rakúsko: Karcinogény a ich limity

5. Spolupráca s ústrednými orgánmi štátnej správy a s ich výkonnými zložkami, ktoré pôsobia v oblasti ochrany pracovného prostredia, so zástupcami zamestnávateľov a zamestnancov

- Spolupráca zástupcov Národnej siete BOZP
- Spolupráca s NIP
- v rámci Dohody o spolupráci a koordinácii činnosti medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci (podpísaná 15.3.2011)
- v rámci Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálneho riaditeľa NIP (štatút nadobudol účinnosť 5.4.2011) (24.3.2015)
- ako Národným kontaktným miestom Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci
 - Stanovisko k vyjadreniu Národného kontaktného miesta EU-OSHA k prioritám Portfólia na rok 2016 (18.8.2015)
- Spolupráca s Ministerstvom životného prostredia SR
- pri výkone štátneho zdravotného dozoru na úseku prevencie závažných priemyselných havárií v rozsahu svojej pôsobnosti podľa zákona č. 355/2007 Z. z.
- pri spracúvaní plánu kontrol podnikov podľa zákona č. 128/2015 Z. z.
- vyjadrujú sa k bezpečnostnej správe alebo jej aktualizácii podľa zák. č.128/2015 Z. z.
- Spolupráca so Slovenskou inšpekciou životného prostredia
- pri spracúvaní plánu bežných kontrol podľa zákona č. 128/2015 Z. z.
- Spolupráca v oblasti chemickej bezpečnosti
- s MŽP SR, MPSVR SR, MH SR, MPRV SR, MDVRR SR, MV SR (odbor civilnej ochrany a krízového riadenia, Hasičský a požiarny zbor), Finančným riaditeľstvom SR (colná správa), MZV SR Slovenskou inšpekciou životného prostredia, Národným toxikologickým informačným centrom, Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym, so Zväzom chemického a farmaceutického priemyslu SR
- Spolupráca s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- v rámci ratifikácie Dohovoru MOP č. 170/1990 o bezpečnosti používania chemikálií pri práci
- v oblasti výskumu BOZP – stanovisko k návrhu Hlavných priorít MPSVR SR v oblasti výskumu BOZP na roky 2016 až 2018 pre Radu MPSVaR SR pre vzdelávanie a výskum v oblasti BOZP (13.11.2015)
- spolupráca v pracovnej skupine MPSVR SR k návrhu smernice EÚ zameranej na lepšiu ochranu zdravia pred vplyvom karcinogénov a mutagénov pri práci
- Pripomienky k metodickému usmerneniu NIP, ktorým sa upravuje postup pri realizácii inšpekcie práce u zamestnávateľov s vyhlásenými rizikovými prácami z hľadiska dodržiavania zákona o doplnkovom dôchodkovom sporení
- Spolupráca s Ministerstvom vnútra SR
- v rámci členstva v multidisciplinárnej integrovanej skupine zameranej na elimináciu environmentálnej kriminality
- Spolupráca s Ministerstvom hospodárstva SR - Slovenskou obchodnou inšpekciou
- v rámci výmeny informácií o presadzovaní nariadenia (ES) č. 1907/2006 (REACH) v Európskej únii
- Spolupráca s Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR
- spolupráca na transpozícii 2 smerníc - smernica Rady 2009/13/ES zo 16. februára 2009, ktorou sa vykonáva Dohoda uzavretá Združením vlastníkov lodí Európskeho spoločenstva (ECSA) a Európskou federáciou pracovníkov v doprave (ETF) o Dohovore o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006 a ktorou sa mení a dopĺňa smernica 1999/63/ES a smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/54/EÚ z 20. novembra 2013

o určitých zodpovednostiach vlajkového štátu za plnenie Dohovoru o pracovných normách v námornej doprave z roku 2006 a jeho presadzovanie

- Spolupráca so Štatistickým úradom SR
- Spolupráca s Národným lesníckym centrom
- Spolupráca s KOZ SR v rámci Dohody o spolupráci v oblasti ochrany zdravia pri práci (podpísaná 27.5.2008)

Činnosť v medzirezortných a rezortných komisiách

- Koordinačný výbor pre BOZP
- Medzirezortná komisia chemickej bezpečnosti v SR
- Medzirezortná komisia pre prevenciu závažných priemyselných havárií
- Medzirezortná komisia pre spoluprácu pri plnení úloh vyplývajúcich z Rotterdamského dohovoru
- Multidisciplinárna integrovaná skupina odborníkov zameraná na elimináciu environmentálnej kriminality pri medzirezortnom Expertnom koordinačnom orgáne pre boj so zločinnosťou
- Rezortná koordinačná skupina MŽP SR pre oblasť súvisiacu s manažmentom chemických látok
- Medzirezortná pracovná skupina pre výmenu informácií o presadzovaní nariadenia ES č. 1907/2006 (REACH) v rámci EÚ
- Medzirezortná pracovná skupina pre sporné otázky v oblasti trvalo udržateľnej chémie
- Medzirezortná pracovná skupina na prípravu „Pozícií MŽP SR“
- Sektorová pracovná skupina k návrhu „Predbežného stanoviska k návrhu nariadenia EP a Rady o umiestňovaní biocídnych výrobkov na trh a o používaní biocídnych výrobkov“
- Poradný orgán generálneho riaditeľa SÚTN pre oblasť bezpečnosti spoločnosti a občana
- Technická komisia SÚTN TK 91 Osobné ochranné prostriedky
- Medzirezortná pracovná skupina na prípravu smernice EÚ zameranej na lepšiu ochranu zdravia pred vplyvom karcinogénov a mutagénov pri práci

6. Celoslovenské odborné usmerňovanie a koordinácia RÚVZ v SR pri výkone štátneho zdravotného dozoru v oblasti ochrany zdravia pri práci

- Usmerňovanie prostredníctvom Celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR (20.5.2015)
- Usmerňovanie prostredníctvom Poradného zboru hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLaT (14.4.2015, 26.10.2015)
- Usmerňovanie prostredníctvom Poradného orgánu HH SR a GR NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci (24.3.2015)
- Koordinácia a metodické usmerňovanie spoločných dozorných aktivít RÚVZ v SR a orgánov inšpekcie práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.
Spoločné dozorné aktivity boli zamerané najmä na ochranu zdravia zamestnancov pred chemickými, biologickými a fyzikálnymi faktormi pracovného prostredia podľa zákona č. 355/2007 Z. z., na zabezpečenie požiadaviek podľa NV SR č. 391/2006 Z. z. a na prevádzky, v ktorých boli vyhlásené rizikové práce.
- Koordinácia a metodické usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru RÚVZ v SR v teréne
 - 16.4.2015 RÚVZ Nové Zámky
 - 20.4.2015 RÚVZ Senica
 - 9.6.2015 RÚVZ Galanta
 - 8.9.2015 RÚVZ Trnava

- 10.9.2015 RÚVZ Topoľčany
 - 17.9.2015 RÚVZ Nitra
 - 17.9.2015 RÚVZ Levice
 - 19.10.2015 RÚVZ Rožňava
 - 26.10.2015 RÚVZ Vranov nad Topľou
 - 27.10.2015 RÚVZ Humenné
 - 27.10.2015 RÚVZ Michalovce
 - 28.10.2015 RÚVZ Trebišov
- Koordinácia spoločných dozorných aktivít RÚVZ v SR a zainteresovaných orgánov štátnej správy vo vybraných podnikoch v SR podľa zákona č. 261/2002 Z. z., resp. zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií
 - Aktualizácia osnovy celoslovenskej výročnej správy RÚVZ v SR
 - Príprava stanovísk pre RÚVZ (písomne, elektronickou poštou, telefonicky)

7. Príprava podkladov na rozhodovaciu činnosť ÚVZ SR

- Počet rozhodnutí (spolu): 53
- a) rozhodovacia činnosť ÚVZ SR k návrhom na vydanie oprávnení na vykonávanie činnosti pracovnej zdravotnej služby**
 - Počet rozhodnutí - vydané oprávnenia: 7
 - odobraté oprávnenia: 6
 - prerušené konania: 3
 - zmena rozhodnutia (vedúceho tímu PZS): 2
 - zastavené konanie: 3
- b) rozhodovacia činnosť ÚVZ SR k návrhom na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb**
 - Počet rozhodnutí - vydané oprávnenia: 26 (týkajúce sa interiéru budov: 3; interiéru budov, exteriéru, bytových jadier: 1; exteriéru budov: 7; exteriéru budov a bytových jadier: 13; bytových jadier: 2)
 - odobraté oprávnenia: 1
 - prerušenie konania: 3
 - zastavené konania: 2

8. Evidencia fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávajú samostatne niektoré činnosti pracovnej zdravotnej služby v kategórii 1 a 2

Podľa § 5 ods. 4 písm. s) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vedie Úrad verejného zdravotníctva SR (odbor PPL) na svojej internetovej stránke zoznam fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb, ktoré vykonávajú samostatne dodávateľským spôsobom činnosť pracovnej zdravotnej služby (dohľad nad pracovnými podmienkami) podľa § 30a ods. 4 písm. b) až d) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na základe ohlásenia Úradu verejného zdravotníctva SR pre zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do kategórie 1 a 2.

V roku 2015 bolo evidovaných 640 subjektov – fyzických osôb-podnikateľov a právnických osôb vykonávajúcich uvedenú činnosť (lekári, verejní zdravotníci, iní

zdravotníckí pracovníci, bezpečnostní technici, autorizovaní bezpečnostní technici a bezpečnostnotechnické služby). Podiel zdravotníckych pracovníkov v evidencii ÚVZ SR je približne 16,5 % (z 1264 subjektov k 31.12.2015).

9. Kontrolná činnosť

Kontroly plnenia podmienok, na základe ktorých bolo právnickým osobám alebo fyzickým osobám – podnikateľom vydané oprávnenie na **výkon pracovnej zdravotnej služby** a plnenia povinností pracovnej zdravotnej služby - 6

- TeamPrevent Santé, s.r.o., Bratislava (8.10.2015)
- Nemocnica Poprad, a.s., Poprad (21.10.2015)
- GHP Medical Services, s.r.o., Michalovce (22.10.2015)
- Medicentrum MUDr. Pavel Slanina, s.r.o., Rimavská Sobota (23.10.2015)
- MED – ES, s.r.o., Levice (24.11.2015)
- HealthWork, s.r.o., Pezinok (1.12.2015)

10. Realizácia a koordinácia úloh, projektov, programov, epidemiologických štúdií zameraných na hodnotenie vplyvu fyzikálnych, chemických, biologických a iných faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov

(gestorské a spoluriešiteľské pracovisko)

- Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce (gestor)
 - znižovanie miery zdravotných rizík - rizikové práce
 - znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí
 - znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém
 - znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ
- Intervencie na podporu zdravia pri práci (gestor)
 - Zdravé pracoviská
 - Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci
- Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl (spoluriešiteľské pracovisko)
 - Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)
- Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách (gestor)

V rámci podpory zdravia pri práci odbor PPL ÚVZ SR každoročne organizuje počas Európskeho týždňa BOZP Deň otvorených dverí pre odbornú i laickú verejnosť, zamestnávateľov aj zamestnancov (20.10.2015).

V roku 2015 sa odbor PPL ÚVZ SR zapojil do medzinárodnej informačnej kampane WHO Medzinárodný týždeň prevencie otravy olovom (25. – 31. októbra 2015).

11. Činnosť v oblasti chemickej bezpečnosti

Národné kontaktné miesto chemickej bezpečnosti v SR

- Vypracovanie národnej správy o pokroku Slovenskej republiky v implementácii SAICM (Strategického prístupu k medzinárodnému manažmentu chemických látok)
- Vypracovanie propagačných materiálov k účasti Slovenskej republiky na kampani „Prevencia otravy olovom“ v rámci medzinárodného týždňa prevencie otravy olovom uskutočneného v dňoch 25.-31.októbra 2015 a preklad materiálov z angl. jazyka
- Vypracovanie aktualizácie uplatňovania Agendy 21 kapitoly 19: „Environmentálne vhodné zaobchádzanie s toxickými chemickými látkami vrátane zamedzenia nezákonnej medzinárodnej prepravy toxických a nebezpečných zmesí“ a vyhodnotenie ukazovateľov trvalo udržateľného rozvoja
- Vypracovanie súhrnnej správy za r. 2015 o spoločných koordinovaných kontrolách vykonaných RÚVZ v SR a orgánmi štátnej správy na úseku prevencie závažných priemyselných havárií vo vybraných podnikoch (vrátane zistených nedostatkov a opatrení uložených RÚVZ v SR)
- Vypracovanie súhrnnej správy za r. 2015 o spoločných previerkach vykonaných orgánmi verejného zdravotníctva a orgánmi inšpekcie práce vo vybraných organizáciách
- Vypracovanie súhrnnej správy o spoločných štvrtročných pracovných stretnutiach zástupcov RÚVZ v SR a Inšpektorátov práce uskutočnených v roku 2015
- Plnenie úloh vyplývajúcich zo spolupráce pri posilňovaní a implementácii SAICM (Strategického prístupu k medzinárodnému manažmentu chemických látok)
- Priebežná kontrola dodržiavania stanoveného harmonogramu spoločných koordinovaných kontrol podľa zákona č. 128/2015 Z. z., požadovaného zasielania záznamov z kontrol a oznámení o začatí kontrol
- Preklad anglických dokumentov a záverečných správ zo zasadaní najmä SAICM, ICCM, IOCM, SZO, ILO, OECD a UNEP
- Priebežné spracovávanie rešerše obsahu časopisov „Environmental Health Perspectives“ č. 1/2015 – 12/2015 a ich zverejňovanie na webovú stránku ÚVZ SR
- Priebežná aktualizácia materiálov a legislatívnych úprav týkajúcich sa chemickej bezpečnosti v SR umiestnených na webovej stránke ÚVZ SR
- Stanovisko k návrhu vyhlášky MŽP SR, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Stanovisko k návrhu výnosu MŽP SR o jednotných metódach analytickej kontroly odpadov
- Vypracovanie aktualizácie pôvodných a návrh nových otázok do písomnej a ústnej skúšky v zmysle zákona č. 128/2015 Z. z.
- Stanovisko k otvorenému listu ministrovi zdravotníctva SR vo veci masového poškodzovania zdravia ľudí
- Vypracovanie zoznamu zamestnancov RÚVZ v SR zodpovedných za problematiku závažných priemyselných havárií
- Vypracovanie súpisu podnikov s nebezpečnými chemickými látkami z hľadiska ochrany zdravia, v ktorých v roku 2014 orgány verejného zdravotníctva v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia vykonali štátny zdravotný dozor v rámci spoločných koordinovaných kontrol

Medzirezortná komisia chemickej bezpečnosti v SR

V priebehu roka 2015 členovia Medzirezortnej komisie chemickej bezpečnosti v SR sa podieľali na príprave rôznych stanovísk a čiastkových správ týkajúcich sa problematiky chemickej bezpečnosti v SR.

Prostredníctvom uvedenej Komisie odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR ako Národné kontaktné miesto chemickej bezpečnosti v SR a pre styk s IFCS (Medzivládny fórum chemickej bezpečnosti) prispieval k implementácii SAICM (Strategického prístupu k medzinárodnému manažmentu chemických látok), ktorý bol prijatý na Medzinárodnej konferencii manažmentu chemických látok (ICCM) konanej v Dubaji v dňoch 4. – 6. februára 2006.

Najdôležitejším materiálom vypracovaným Medzirezortnou komisiou chemickej bezpečnosti v SR v roku 2015 bola národná správa o pokroku Slovenskej republiky v implementácii SAICM (Strategického prístupu k medzinárodnému manažmentu chemických látok). Uvedenú národnú správu odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR zaslal medzinárodnému koordinátorovi SAICM (Švajčiarsko), koordinátorovi SAICM pre región strednej a východnej Európy (Poľsko,) Svetovej zdravotníckej organizácii (Švajčiarsko) a manažérovi Programu manažmentu chemických látok a odpadov (Švajčiarsko).

Národným kontaktným miestom pre SAICM v Slovenskej republike je Ministerstvo životného prostredia SR.

12. Činnosť v komisiách na preskúšanie odbornej spôsobilosti zriadených na ÚVZ SR

- Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie
- Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na odber vzoriek zo životného a pracovného prostredia na účely kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného a pracovného prostredia

13. Plnenie ďalších úloh

• Odborné stanoviská k problematike ochrany zdravia pri práci: 620

Z toho:

- Stanoviská k materiálom predkladaným do GP ministra, vlády SR, HSR SR, NR SR: 5
- Čiastkové stanoviská pre iné odbory: 186
- Pripomienkovanie legislatívnych a nelegislatívnych úprav MZ SR a iných rezortov
- Príprava podkladov na interné audity
- Preverenie dodržiavania zavedeného SMK podľa ISO 9001:2008 (27.5.2015)
- Kontrola správy registratúry na odboroch/útvoroch ÚVZ SR podľa PO-04 „Registratúrny poriadok a registratúrny plán“ (23.9.2015)
- Kontrola dodržiavania zásad bezpečnej prevádzky IS ÚVZ SR, ako aj všeobecných zásad ochrany a prístupu k údajom v elektronickej forme, ktoré sa nachádzajú na pamäťových médiách serverov, personálnych počítačov a zálohových médiách používaných v rámci IS ÚVZ SR na všetkých stupňoch riadenia v súlade so smernicami SM-03 a SM-37 (27.10.2015)

- Príprava podkladov na dohľadový audit
- Dohľadový audit podľa ISO 9001:2008 (2.7.2015)
- Príprava celoslovenskej výročnej správy odborov a oddelení PPL RÚVZ v SR
- Odpočet plnenia Programov a projektov ÚVZ SR a RÚVZ v SR za r. 2015
- Príprava stanovísk k odvolaniam proti rozhodnutiu RÚVZ a k sťažnostiam: 14
- Činnosť v poradnom zbore hlavnej odborníčky HH SR pre odbor PPLaT
- Činnosť v Poradnom orgáne HH SR pre pracovnú zdravotnú službu (11.2.2015)
- Činnosť v Poradnom orgáne HH SR a GR NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci (24.3.2015)
- Aktívna účasť na pracovnej porade regionálnych hygienikov v SR (1-2.10.2015 Bojnice)
- Centrálny register rizikových prác (sumarizácia údajov z RÚVZ v SR za I. polrok 2014 a k 31.12.2014, priebežné aktualizácie programu a konzultácie)
- Koordinácia aktivít RÚVZ v SR v rámci Európskej informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“ a dodržiavanie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z platnej legislatívy na úseku ochrany zdravia pri práci (dni otvorených dverí, poradenstvo)
- Deň otvorených dverí na odbore PPL ÚVZ SR (23.10.2015) – poskytnutie osobných konzultácií pre PZS a fyzické osoby, telefonické konzultácie
- Poskytovanie informácií, konzultácií a poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov, pre KOZ SR a jednotlivé odborové zväzy, pre jednotlivé rezorty, pracovníkmi odboru PPL osobne, telefonicky, elektronickou poštou
- Aktualizácia internetovej stránky ÚVZ SR
- Príprava stanovísk pre mediálny odbor
- Redakčná rada časopisu Bezpečná práca

14. Činnosť pracovnej zdravotnej služby pre zamestnancov ÚVZ SR

- Stanovisko k preškoleniu pracovníkov Odboru objektivizácie faktorov životných podmienok (29.4.2015)
- Návrh na využitie objektu bývalej knižnice pre potreby Odboru lekárskej mikrobiológie (4.6.2015)
- Riešenie problematiky mikroklímy počas horúcich dní v miestnostiach 4. poschodia ÚVZ SR (návrh postupu riešenia, meranie, hodnotenie objektivizácie mikroklimatických podmienok, návrh opatrení) – jún až august 2015
- Informácia o činnosti pracovnej zdravotnej služby ÚVZ SR v roku 2015 – pre HH SR (15.10.2015)
- Hodnotenie zdravotného rizika na pracoviskách ÚVZ SR – žiadosť o súhlas HH SR (9.11.2015)
- Kontrolný list zamestnávateľa „Informácia o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, opatreniach na ich zníženie a o zdravotnom dohľade“ – zaslanie podkladov za ÚVZ SR na RÚVZ Bratislava (10.11.2015)
- Informácia o možnosti úpravy zmluvného vzťahu doc. MUDr. F. Krutého, PhD. – pre HH SR (4.12.2015)
- Vykonanie kontroly pracovísk ÚVZ SR z hľadiska dodržiavania pracovných podmienok a opatrení na ochranu zdravia zamestnancov:
 - Odbor objektivizácie faktorov životných podmienok (OOFŽP) ÚVZ SR (2.12.2015)
 - Odbor lekárskej mikrobiológie (OLM) ÚVZ SR (9.12.2015)
 - Odbor ochrany zdravia pred žiarením (OOZPŽ) ÚVZ SR (9.12.2015)
- Aktualizovanie kategórií prác na ÚVZ SR k 31.12.2015 (18.12.2015)
- Hodnotenie zdravotného rizika na pracoviskách ÚVZ SR – záznam z vykonaného

hodnotenia na odboroch OLM, OOFŽP a OOZPŽ – pre HH SR (18.12.2015)

- Vypracovanie návrhu smernice SM-13, ktorou sa upravuje činnosť pracovnej zdravotnej služby (18.12.2015)
- Stanovisko k Správe z kontroly priestorov a pracovných podmienok z pohľadu BOZP a OPP

15. Výuková činnosť

Pregraduálne vzdelávanie

Študenti na ÚVZ SR

Slovenská zdravotnícka univerzita

- Odborná prax študentov III. ročníka balakárskeho štúdia (dennej formy) FVZ na odbore PPL (16.12.2015)

16. Informačný bulletin HH SR

- Informačný bulletin HH SR č. 1/2015 a č. 7/2015
 - Návrh NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov
 - Návrh NV SR, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z.
 - Informácia o používaní programu ASTR 2011

**ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI
POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV**

a. Výkon ŠZD v rozsahu pôsobnosti vymedzenej zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov

V nadväznosti na požiadavku vyplývajúcu zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a zo zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, týkajúcu sa umiestňovania výživových doplnkov na trh v SR, podľa siedmej hlavy Potravinového kódexu Slovenskej republiky, bolo odborne posúdených a následne schválených rozhodnutím Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky približne 2200 výživových doplnkov a následne vydaných 713 rozhodnutí Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vo veci súhlasu s umiestnením na trh týchto výživových doplnkov.

V nadväznosti na požiadavku vyplývajúcu zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo taktiež vydaných 93 rozhodnutí Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v iných veciach (90 rozhodnutí ÚVZ SR vo veci súhlasu s ambulantom predajom potravín a pokrmov, 1 rozhodnutie ÚVZ SR na mobilný predaj zmrzlín, 1 rozhodnutie ÚVZ SR vo veci zavedenia nového technologického postupu- zariadenia na dávkovanie a balenie nebalených pekárenských výrobkov a 1 rozhodnutie ÚVZ SR v oblasti kozmetických výrobkov).

b. Výkon úradnej kontroly v zmysle platnej legislatívy v oblasti ochrany verejného zdravia

V roku 2015 bol koordinovaný a metodicky vedený štátny zdravotný dozor a úradná kontrola, vykonávaná nad výrobou, manipuláciou s hotovými pokrmami v zariadeniach spoločného stravovania a nad výrobou, manipuláciou a umiestnením na trh potravín a zložiek potravín v zmysle kompetencií vyplývajúcich z § 23 ods. 2 zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami podľa zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V uvedenej oblasti bolo pripravených viacero odborných a metodických materiálov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky so zameraním sa na koordináciu výkonu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru odborov/oddelení hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov alebo v prípade kozmetických výrobkov iných odborov regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Okrem metodického materiálu Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - národného viacročného plánu úradnej kontroly potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva podľa nariadenia (ES) č. 882/2004 na rok 2015 bolo odborom vydaných **5 odborných usmernení** a metodických materiálov k výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly pre pracoviská hygieny výživy regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR, najmä v nadväznosti na vykonané audity Európskej komisie - FVO Dublin v Slovenskej republike. Ďalej bolo vydaných **39 odborných usmernení na výkon ŠZD** a iných odborných usmernení **v problematike kozmetických výrobkov** pre pracoviská hygieny výživy regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR.

V priebehu roku 2015 bola zabezpečená organizačná a odborná príprava a vedenie 1 celoslovenskej pracovnej porady zamestnancov, ktorí vykonávajú ŠZD nad kozmetickými výrobkami a 1 porady vedúcich laboratórií, ktoré vykonávajú laboratórnu diagnostiku kozmetických výrobkov. Na úrovni odborného a metodického vedenia hlavného odborníka hlavného hygienika Slovenskej republiky pre hygienu výživy sa uskutočnili 3 pracovné porady krajských odborníkov hlavného hygienika Slovenskej republiky pre hygienu výživy a členov Poradného zboru pod vedením hlavnej odborníčky pre hygienu výživy hlavného hygienika SR.

Okrem plánovaných kontrol bolo v roku 2015 vyhlásených hlavným hygienikom Slovenskej republiky **7 mimoriadnych cielených kontrol** (mimoriadna kontrola zameraná na

dodržiavanie hygienických požiadaviek v „ázijských reštauráciách“, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v domovoch sociálnej starostlivosti, vrátane domovov dôchodcov, domovov špeciálnej starostlivosti, ktoré nepatria medzi zdravotnícke zariadenia, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu pokrmov v stánkoch s rýchlym občerstvením a ostaných zariadení spoločného stravovania na umelých a sezónnych kúpaliskách významných pre kúpaciu sezónu, kontroly v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas letnej sezóny 2015, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v zariadeniach spoločného stravovania v blízkosti stredísk významných z hľadiska letnej turistickej sezóny, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v zariadeniach spoločného stravovania na pracoviskách a mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulantného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov). V oblasti kozmetických výrobkov bola vykonaná **1 mimoriadna kontrola u výrobcov mydiel** zameraná na dodržiavanie zásad správnej výrobných praxe, kontrolu informačnej zložky v rozsahu čl. 11, označovanie výrobkov v rozsahu čl. 19 a 20 nariadenia (ES) č. 1223/2009 a splnenie ohlásenia výrobkov na portál CPNP a **1 kontrola v spolupráci s Colnou správou Slovenskej republiky**, zameraná na kontrolu výrobkov na bielenie zubov pri dovoze z tretích krajín

c. Monitoring

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok prebieha od roku 2010 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Od roku 2012 sú zapojené aj pracoviská hygieny detí a mládeže. V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín v roku 2015 sa sledovala spotreba prídavných látok – kyseliny sorbovej – sorbanov a kyseliny benzoovej – benzoanov a aromatických látok mentofuránu a kumarínu prostredníctvom spotreby potravín u dospelých populácie. Štúdiá sa vykonávala formou dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Skupinu respondentov tvorila dospelá populácia v dvoch vekových kategóriách 19 až 35 a 36 – 54 ročné ženy a muži, ľahko pracujúci. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov. Celkovo bolo do projektu zapojených v roku 2015 - 150 mužov a 170 žien. V prípade výpočtu naplnenia ADI a TDI sa vychádzalo z hodnôt legislatívne stanovených najvyšších prípustných množstiev pre sledované prídavné látky a aromatické látky.

Najvyššie hodnoty v prípade naplnenia hodnoty ADI sa dosahovali u benzoanov a aromatickej látky mentofurán. V prípade benzoanov predstavovalo naplnenie ADI 48,6 % u mladších žien a 61 % u starších žien, 84 % u mladších mužov a 39 % u starších mužov. Hlavnými prispievateľmi príjmu benzoanov boli ochutené nápoje, priemyselne vyrábané šaláty a pikantné nátierky, nakladaná zelenina v octe, oleji. V prípade mentofuránu predstavovalo naplnenie TDI 48 % u mladších žien, 32 % u starších žien, 67 % u starších mužov a 17 % u mladších mužov. Hlavnými prispievateľmi príjmu mentofuránu sú malé cukríky osviežujúce dych, cukrovinky.

d. Posudková činnosť

Ďalej bolo pripravených a následne vydaných 288 odborných posudkov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k prípravkom na ochranu rastlín, k problematike posudzovania zdravotnej bezpečnosti, maximálnych množstiev rezíduí pesticídov a k ochrane zdravia pri práci s týmito prípravkami podľa § 5 ods. 4 písm. v) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

e. Plnenie programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR

V roku 2015 sa realizovali v spolupráci s odborními/oddeleniami hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov regionálnych úradov verejného zdravotníctva nasledovné projekty

- projekt **„Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov Slovenskej republiky“** zameraný na monitorovanie a ovplyvňovanie stravovacích návykov a ich vplyv na somatometrické a vybrané biochemické ukazovatele vo dvoch vekovo vybraných a populačne odlišných skupinách žien a mužov. Projekt je súčasťou projektov v rámci NPPZ a vychádza z Aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov v Slovenskej republiky.
- **monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín** podľa zaslanej metodiky. V roku 2015 sa sledovala spotreba prídavných – kyseliny sorbovej – sorbanov a kyseliny benzoovej – benzoanov a aromatických látok mentofuránu a kumarínu prostredníctvom spotreby potravín u dospelaj populácie.
- EÚ projekt **FOOD**, ktorý zastrešuje fyEdenred Slovensko. Odbor participuje na uvedenom projekte ako odborný garant. Hlavným cieľom projektu FOOD je podpora a presadzovanie zdravšieho stravovania prostredníctvom vybraných reštaurácií.
- **monitoring jodidácie kuchynskej soli** pozostávajúci z monitoringu obsahu jódu v kuchynskej soli (vo forme KJ, resp. KJO₃) a z kontroly jodúrie (obsahu jódu v moči) a príjmu jódu prostredníctvom potravín (stravovacích návykov). Úloha bola začlenená do aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR a riešená v rámci spolupráce s WHO prostredníctvom BCA. Podrobnosti sú uvedené v prílohe č. 1 tejto správy.
- projekt **Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂** zameraný na kontrolu bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc. Úloha končí 31. 12 2015 a bude spracovaná do záverečnej správy vypracovanej do 30. marca 2016.
- projekt **Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov** zameraný na bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť. Úloha končí 31. 12 2015 a bude spracovaná do záverečnej správy vypracovanej do 30. marca 2016.
- **monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch** - cieľom úlohy bolo prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotických kmeňov baktérií vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.
- projekt **Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa** zameraný na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, povinného označenia výrobkov, spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre

spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky. Projekt končí 31. 3. 2016 s bude spracovaný do záverečnej správy.

- projekt **Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch**, zameraná na monitoring zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály, monitoring kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme, látok, ktoré sa používajú v nano forme, veľkosť nano častíc a tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť. Projekt končil v apríli 2015. Záverečná správa slúži ako podklad pre správu Európskej komisii pre Európsky parlament a Radu o situácii v oblasti nanotechnológií v kozmetike, k legislatívnym zmenám, v prípade potreby, a zároveň ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

Podrobnosti k uvedeným projektom sa nachádzajú na webovej stránke ÚVZ SR a v prílohe č. 1 k tejto správe.

f. Ostatné úlohy

1. Legislatívne úlohy

V oblasti legislatívnych úloh Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky OHVBPKV bol aj v roku 2015 aktívne zapojený do procesu tvorby spoločnej európskej legislatívy v oblasti bezpečnosti potravín a hygieny výživy (výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách, nové potraviny a nové zložky potravín, materiály a predmety na styk s potravinami, kontaminanty, prídavné látky, arómy, enzýmy, potraviny na osobitné výživové účely) a kozmetických výrobkov (regulácia UV filtrov, farieb a konzervačných látok, tvorba nových laboratórných metód a tvrdenia o výrobku) prostredníctvom zastúpenia v pracovných výboroch Európskej komisie a Rady EÚ. OHVBPKV sa v uvedenom období aktívne zúčastňoval na realizácii úloh vyplývajúcich z návrhu nariadenia EP a Rady o výživových a zdravotných tvrdeniach v označení potravín (nariadenie č. 1924/2006 z 20. decembra 2006), nariadenia ES 1223/2009 o kozmetických výrobkoch (nariadenia 1223/2009) a nariadenia EÚ 655/2003, ktorým sa stanovujú spoločné kritériá na odôvodnenie tvrdení používaných v súvislosti s kozmetickými výrobkami (nariadenie 655/2013).

V oblasti bezpečnosti potravín a hygieny výživy bol pripravený a schválený výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014 z 20. marca 2015, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V oblasti kozmetických výrobkov boli na úrovni európskej únie pripravené a schválené 2 legislatívne návrhy, týkajúce sa zmien príloh nariadenia ES 1223/2009 a to Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1190 z 20. júla 2015, ktorým sa mení príloha III k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 a Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1298 z 28. júla 2015, ktorým sa menia prílohy II a VI k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania boli priebežne pripravované odborné stanoviská, najmä k materiálom predkladaným Ministerstvom zdravotníctva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvom hospodárstva a Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.

2. Činnosť v medzirezortných pracovných skupinách a pracovných výboroch pri Európskej komisii, Rade Európskej únie a Rade Európy

V roku 2015 sa pracovníci odboru v nadväznosti na kompetencie vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení

neskorších predpisov a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, ako zástupcovia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky priebežne zúčastňovali pracovných rokovaní v pracovných skupinách a výboroch Európskej komisie a na zasadnutiach pracovných skupín Rady Európskej Únie. Spolu bola zamestnancami odboru zabezpečená účasť na 67 (z toho 17 v oblasti kozmetických výrobkov) zasadnutiach uvedených pracovných skupín expertov a výborov.

V rámci medzirezortných komisií bolo zabezpečené odborné zastúpenie, najmä v komisiách Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (napr. v Národnej komisii pre bezpečnosť potravín pri MP SR – so zameraním na legislatívne úlohy a hodnotenie rizika v oblasti bezpečnosti potravín, v Pracovnej skupine k predaju potravín cez internet, v Komisii pre udeľovanie značky kvality SK u oceňovaných potravín)

3. Vydávanie odborných stanovísk a záverečných posudkov

V roku 2015 bolo pripravených 1433 odborných stanovísk Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k problematike hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. V problematike bezpečnosti potravín bolo vydaných 123 záverečných posudkov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky o zdravotnej neškodnosti vzoriek vyšetrených potravín (vrátane výživových doplnkov).

4. Zabezpečenie činnosti kontaktného bodu

V roku 2015 odbor vykonával činnosť kontaktného bodu pre:

- Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá (Rapid AlertSystem),
- Systém rýchleho varovného hlásenia pri zistení nebezpečných kozmetických výrobkov (RAPEX) a
- Systém výmeny informácií pre aplikáciu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa (CPCS),
- Systém výmeny informácií medzi kontrolnými orgánmi (ICSMS),
- Systém notifikácie kozmetických výrobkov (CPNP).

1. Legislatívne úlohy

V oblasti legislatívnych úloh Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky a Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky OHVBPKV bol aj v roku 2015 aktívne zapojený do procesu tvorby spoločnej európskej legislatívy v oblasti bezpečnosti potravín a hygieny výživy (výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách, nové potraviny a nové zložky potravín, materiály a predmety na styk s potravinami, kontaminanty, prídavné látky, arómy, potraviny na osobitné výživové účely). OHVBPKV sa v uvedenom období aktívne zúčastňoval na realizácii úloh vyplývajúcich z návrhu nariadenia EP a Rady o výživových a zdravotných tvrdeniach v označení potravín (nariadenie č. 1924/2006 z 20. decembra 2006).

V oblasti bezpečnosti potravín a hygieny výživy bol pripravený a schválený výnos Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014 z 20. marca 2015, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

V oblasti kozmetických výrobkov boli na úrovni Európskej únie pripravené a schválené 2 legislatívne návrhy, týkajúce sa zmien príloh nariadenia ES 1223/2009 a to Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1190 z 20. júla 2015, ktorým sa mení príloha III k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 a Nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1298 z 28. júla 2015, ktorým sa menia prílohy II a VI k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 a ich následná implementácia v praxi.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania boli priebežne pripravované odborné stanoviská, najmä k materiálom predkladaným Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvom hospodárstva a Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR týkajúcich sa

- problematiky bezpečnosti potravín a legislatívnych návrhov vykonávajúcich vyhlášok k zákonu č. 152/1995 Z.z. o potravinách v platnom znení,
- problematiky trhového dozoru a
- ochrany spotrebiteľa.

V oblasti plnenia úloh vychádzajúcich z cieľov aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR bola v roku 2015 pozornosť zameraná na zníženie príjmu kuchynskej soli prostredníctvom prípravy návrhu výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S08975-OL-2014 z 20. marca 2015, ktorým sa ustanovujú požiadavky na jedlú soľ v potravinách.

Odbor za Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a v mene Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky pripravil záverečnú správu o plnení aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR, významného dokumentu, ktorý zasahuje do vývoja a usmerňovania správnej výživy obyvateľov Slovenskej republiky a bol schválený vládou Slovenskej republiky dňa 17. decembra 2008 uznesením č. 940 v záujme dosiahnutia zmeny vo vývoji zdravotného stavu obyvateľstva prostredníctvom ovplyvnenia ich výživových zvyklostí. Vláda Slovenskej republiky na svojom zasadnutí dňa 3. 6. 2015 schválila Správu o vyhodnotení úloh aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

2. Úlohy vyplývajúce z prípravy potravinovej bezpečnosti a výkonu dozoru

Na úseku prípravy potravinovej bezpečnosti Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a ostatných orgánov verejného zdravotníctva ako orgánov úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2015 odborom priebežne odborne a organizačne pripravované priebežné plnenie odporúčaní, ktoré vyplynuli zo záverečných správ

k špecifickým auditom Európskej komisie - FVO Dublin, ktoré sa uskutočnili v Slovenskej republike v priebehu predchádzajúcich rokov (od 2008- orgánov verejného zdravotníctva sa týkala problematika prevencie salmonel pri používaní živočíšnych potravín pri výrobohotových pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania, problematika všeobecnej hygieny, prídavných látok, problematika obalov a predmetov určených na styk s potravinami, problematika kontroly nakladania s odpadom z medzinárodných dopravných prostriedkov, problematika kontroly nakladania s vedľajším živočíšnym odpadom, problematika kontaminantov v potravinách, problematika krmív).

3. Činnosť v medzirezortných pracovných skupinách a pracovných výboroch pri Európskej komisii a Rade Európskej únie

V roku 2015 sa pracovníci odboru v nadväznosti na kompetencie vyplývajúce zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení neskorších predpisov a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, ako zástupcovia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky priebežne zúčastňovali pracovných rokovaní v nasledovných pracovných skupinách a výboroch Európskej komisie a na zasadnutiach nasledovných pracovných skupín Rady Európskej Únie:

- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre dietetické potraviny,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre výživové a zdrav. tvrdenia o potravinách,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre nové potraviny,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre prídavné látky,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre arómy,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre POPs,
- Pracovná skupina Európskej komisie expertov pre environmentálne kontaminanty,
- - Pracovná skupina Európskej komisie pre rezíduá pesticídov,
- Pracovná skupina Európskej komisie HLG (High Level Group) pre výživu a fyzickú aktivitu
- Stály výbor Európskej komisie pre potraviny a zdravie zvierat – rezíduá pesticídov,
- Stály výbor Európskej komisie pre potraviny a zdravie zvierat –všeobecné potravinové právo,
- Stály výbor Európskej komisie pre potraviny a zdravie zvierat –toxikologická bezpečnosť,
- Pracovná skupina Rady Európskej Únie pre potraviny (nové potraviny)
- Pracovná skupina Codex Alimentarius Rady Európskej Únie (dietetické potraviny, kontaminanty, prídavné látky, rezíduá pesticídov),
- Pracovná skupina Európskej komisie pre kozmetické výrobky,
- Stály výbor Európskej komisie pre kozmetické výrobky,
- Pracovná skupina Európskej komisie pre tetovacie látky a permanentný makeup.
- Pracovná skupina Európskej komisie PEMSAC analytické metódy,
- Pracovná skupina Európskej komisie PEMSAC trhový dozor,
- Pracovná skupina Európskej komisie PEMSAC spolupráca kontrolných orgánov,
- Stály výbor pri Rade Európy P-SC-COS.

Spolu bola zamestnancami odboru zabezpečená účasť na 67 (z toho 17 v oblasti kozmetických výrobkov) zasadnutiach uvedených pracovných skupín expertov a výborov.

Zastupovanie v uvedených pracovných skupinách a výboroch Európskej komisie a na zasadnutiach pracovných skupín Rady Európskej únie úzko súviselo s legislatívnymi úlohami v oblasti bezpečnosti potravín, kozmetických výrobkov, tetovacích látok, zavádzania nových laboratórnych metód na kontrolu zloženia a mikrobiologickej čistoty kozmetických výrobkov a s výkonom úradnej kontroly nad potravinami a štátnym zdravotným dozorom nad kozmetickými výrobkami. V súvislosti s prípravou uverejňovania legislatívnych návrhov

prerokovaných v uvedených pracovných skupinách Európskej komisie a Rady Európskej Únie a odsúhlasených vo výboroch Európskej komisie boli odbornými pracovníkmi odboru zabezpečované aj odborné jazykové korektúry uvedených legislatívnych návrhov.

V rámci medzirezortných komisií bolo zabezpečené odborné zastúpenie, najmä v komisiách

- Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (napr. v Národnej komisii pre bezpečnosť potravín pri MP SR – so zameraním na legislatívne úlohy a hodnotenie rizika v oblasti bezpečnosti potravín, v Pracovnej skupine k predaju potravín cez internet, v Komisii pre udeľovanie značky kvality SK u oceňovaných potravín, ďalej sa realizovala spolupráca v oblasti nepoužívania zvierat na testovacie účely pre účely výroby kozmetických výrobkov),
- Ministerstva hospodárstva SR (v Rade pre spotrebiteľskú politiku so zameraním na bezpečnosť spotrebiteľských výrobkov, najmä pri tvorbe usmernenia Európskej Komisie pre riadenie systému Spoločenstva na rýchlu výmenu informácií (RAPEX) a riadení oznamovacieho postupu nebezpečných spotrebiteľských výrobkov),
- Úradu pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (napr. v Pracovnej skupine na implementáciu nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 764/2008/ES, 765/2008/ES a 768/2008/ES) – zavedenie a využívanie ICSMS systému na komunikáciu a výmenu informácií s kontrolnými orgánmi členských štátov EÚ.

4. Príprava podkladov pre rozhodovaciu činnosť ÚVZ SR

V nadväznosti na požiadavku vyplývajúcu zo zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, týkajúcu sa umiestňovania výživových doplnkov na trh v SR, podľa siedmej hlavy Potravinového kódexu Slovenskej republiky, bolo odborne posúdených a následne schválených rozhodnutím Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky približne 2300 výživových doplnkov a následne vydaných 713 rozhodnutí Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vo veci súhlasu s umiestnením na trh týchto výživových doplnkov.

V nadväznosti na požiadavku vyplývajúcu zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo taktiež vydaných 93 rozhodnutí Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v iných veciach (90 rozhodnutí ÚVZ SR vo veci súhlasu s ambulantným predajom potravín a pokrmov, 1 rozhodnutie ÚVZ SR na mobilný predaj zmrzliny, 1 rozhodnutie ÚVZ SR vo veci zavedenia nového technologického postupu- zariadenia na dávkovanie a balenie nebalených pekárenských výrobkov a 1 rozhodnutie ÚVZ SR v oblasti kozmetických výrobkov).

Ďalej bolo pripravených a následne vydaných 288 odborných posudkov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k prípravkom na ochranu rastlín, k problematike posudzovania zdravotnej bezpečnosti, maximálnych množstiev rezíduí pesticídov a k ochrane zdravia pri práci s týmito prípravkami. Ďalej bolo pripravených 1433 odborných stanovísk Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky k problematike hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. V problematike bezpečnosti potravín bolo vydaných 123 záverečných posudkov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky o zdravotnej neškodnosti vzoriek vyšetrených potravín (vrátane výživových doplnkov).

5. Oblasť metodicko – riadiacej činnosti

V roku 2015 bol koordinovaný a metodicky vedený štátny zdravotný dozor a úradná kontrola, vykonávaná nad výrobou, manipuláciou s hotovými pokrmami v zariadeniach spoločného stravovania a nad výrobou, manipuláciou a umiestnením na trh potravín a zložiek potravín v zmysle kompetencií vyplývajúcich z § 23 ods. 2 zákona č.152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov a štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami podľa zákona č. 355/2007 o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V uvedenej oblasti bolo pripravených viacero odborných a metodických materiálov Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky so zameraním sa na koordináciu výkonu úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru odborov/oddelení hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov alebo v prípade kozmetických výrobkov iných odborov regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Okrem metodického materiálu Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky - národného viacročného plánu úradnej kontroly potravín v pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva podľa nariadenia (ES) č. 882/2004 na rok 2012 bolo odborom vydaných **5 odborných usmernení** a metodických materiálov k výkonu štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly v oblasti hygieny výživy a bezpečnosti potravín, najmä v nadväznosti na vykonané audity Európskej komisie - FVO Dublin v Slovenskej republike. Ide o nasledovné odborné usmernenia a metodické materiály pripravené odborom: Úrad verejného zdravotníctva SR (odbor) v súlade s požiadavkami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 882/2004 z 29. apríla 2004 o úradných kontrolách pripravil a vydal aktualizáciu úloh v rámci Viacročného národného plánu pre úradnú kontrolu potravín v SR vykonávanú orgánmi verejného zdravotníctva na rok 2015 (vrátane aktualizovaného metodického pokynu k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami na rok 2015) ako usmerňujúci materiál pre regionálne úrady verejného zdravotníctva.

Okrem uvedenej aktualizácie Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydal nasledovné usmernenia:

- Usmernenie Označovanie alegénov u hotových pokrmov v zariadeniach spoločného stravovania zo dňa 28.8.2015, pod číslom OHVBPKV/7511/2015/Trs,
- Usmernenie Zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov zo dňa 27.8.2015, pod číslom OHVBPKV/7494/2015/Jo,
- Usmernenie Zápisnica z úradnej kontroly potravín a zápisnica z výkonu štátneho zdravotného dozoru zo dňa 21.7.2015, pod číslom OHVBPKV/6754/2015/Jo
- Usmernenie Monitoring spotreby vybraných prídavných látok a aróm na rok 2015 zo dňa 17. 2. 2015, pod číslom OHVBPKV/2907/2015/Tru
- Usmernenie Ambulantný predaj teplých nápojov z bicyklov zo dňa 14.8.2015, pod číslom č. OHVBPKV8/6867-1/2015/Tru.

V roku 2015 odbor zabezpečoval v oblasti hygieny výživy a bezpečnosti aj usmerňovanie výkonu úradnej kontrol a štátneho zdravotného dozoru pri plánovaných aj pri mimoriadnych kontrolách vyhlásených hlavným hygienikom Slovenskej republiky. Spolu bolo v roku 2015 vykonaných **36 850 kontrol v 19 859 kontrolovaných potravinárskych prevádzkach**, vrátane zariadení spoločného stravovania z celkového počtu 76 124 prevádzok registrovaných orgánmi verejného zdravotníctva. Okrem uvedených kontrol bolo vykonaných ešte **4 256 kontrol v ostatných prevádzkach**, ako sú napr. lekárne, drogérie, novinové stánky a pod.. Pri kontrolách bolo zistených spolu **6 187 nezhôd** so súčasne platnými právnymi predpismi. Uvedené nezhody boli zistené v **3 308 prevádzkach**. V roku

2015 bolo spolu odobratých a vyšetrených **13 166 vzoriek potravín, pokrmov, prídavných látok do potravín a materiálov a predmetov určených na styk s potravinami**, z toho bolo nevyhovujúcich **1 013 vzoriek**, čo predstavuje 7,69 %.

Okrem plánovaných kontrol bolo v roku 2015 vyhlásených hlavným hygienikom Slovenskej republiky **7 mimoriadnych cielených kontrol** (mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v „ázijských reštauráciách“, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v domovoch sociálnej starostlivosti, vrátane domovov dôchodcov, domovov špeciálnej starostlivosti, ktoré nepatria medzi zdravotnícke zariadenia, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu pokrmov v stánkoch s rýchlym občerstvením a ostaných zariadení spoločného stravovania na umelých a sezónnych kúpaliskách významných pre kúpaciu sezónu, kontroly v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas letnej sezóny 2015, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v zariadeniach spoločného stravovania v blízkosti stredísk významných z hľadiska letnej turistickej sezóny, mimoriadna kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v zariadeniach spoločného stravovania na pracoviskách a mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulantného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania hromadných podujatí – vianočných (Mikulášskych) trhov).

V priebehu roku 2015 sa síce neuskutočnila celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov/oddelení hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov jednotlivých regionálnych úradov verejného zdravotníctva v hygiene výživy, ale na úrovni odborného a metodického vedenia hlavného odborníka hlavného hygienika Slovenskej republiky pre hygienu výživy sa uskutočnili 3 pracovné porady krajských odborníkov hlavného hygienika Slovenskej republiky pre hygienu výživy a členov Poradného zboru pod vedením hlavnej odborníčky pre hygienu výživy hlavného hygienika SR.

Štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami v roku 2015 bol vykonávaný v zmysle ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z., nariadenia 1223/2009, nariadenia 655/2013, predpismi na ochranu spotrebiteľa - nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 765/2008, ktorým sa stanovujú požiadavky akreditácie a dohľadu nad trhom v súvislosti s uvádzaním výrobkov na trh a ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 339/93 (nariadenie 765/2008) a nariadenia ES 2006/2004 o spolupráci medzi národnými orgánmi zodpovednými za vynucovanie právnych predpisov na ochranu spotrebiteľa (nariadenie 2006/2004).

Úrad verejného zdravotníctva vydal listom HH SR č. OHVBPKV/16-9330/2015/Ko Príručku pre výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami, ktorá bola v priebehu roka 3-krát doplnená (OHVBPKV/16-15376/2015/Ki, OHVBPKV/16-20626/2015/Ko, OHVBPKV/16-30223/2015/Ko), ktorá obsahuje

- zoznam platných právnych predpisov a noriem v oblasti kozmetických výrobkov na európskej a národnej úrovni
- 15 usmernení Európske komisie a 18 usmernení Úradu verejného zdravotníctva k právnym predpisom
- 10 usmernení na výkon ŠZD
- 11 vzorov tlačív

V rámci usmernení výkonu ŠZD boli vypracované nové usmernenia, respektíve doplnené predchádzajúce usmernenia

- postup na odber vzoriek
- postup na výkon ŠZD u zodpovednej osoby
- postup na výkon ŠZD u distribútora
- postup na kontrolu porušovania práv duševného vlastníctva
- postup na zaraďovanie výrobcov do kategórií podľa rizikivosti

- postup kontroly dodržiavania zákazov testovať kozmetické výrobky a ich zložky na zvieratách
- plán ŠZD 2015 (plán cieľených sledovaní, plán laboratórných analýz podľa laboratórií, plán odberu vzoriek pre jednotlivé RÚVZ;
- osnova pre výročnú správu
- výkon posudkovej činnosti na priestory, v ktorých sa vykonáva internetový predaj.

V roku 2015 vykonali regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR v rámci výkonu ŠZD nad kozmetickými výrobkami spolu 7 403 kontrol v 1 497 kontrolovaných subjektoch, odobrali a skontrolovali 1 223 vzoriek kozmetických výrobkov (493 bolo testovaných v laboratóriách, 994 skontrolovaných na označovanie, 121 na pravdivosť tvrdení a 48 výrobkov v rámci kontroly informačnej zložky). Podľa celoslovenského plánu odberu vzoriek boli na kontrolu zloženia odoberané kozmetické výrobky pre deti a dospelých, výrobky vyrábané v Slovenskej republike, ako i výrobky dovezené z ostatných štátov Európskej únie alebo krajín mimo územia Európskej únie. Vzorky boli prednostne odoberané u výrobcov a dovozcov, kde bola vykonaná aj kontrola dokumentácie o bezpečnosti kozmetických výrobkov, ďalej u distribútorov, vo veľkoobchode, maloobchode, v lekárňach, v sektore služieb a v internetových predajniach. Cieľene sa sledovali zakázané, regulované látky, mikrobiologická čistota, úroveň konzervácie, povinné označovanie a pravdivosť tvrdení uvedených na obale kozmetických výrobkov a v reklame .

V rámci cieľených sledovaní sa v laboratóriách RUVZ BA, ZA a PP analyzovali vzorky výrobkov na

zakázané látky, a to

- hormóny (estrodol, estriol, progesteron, glucocorticoides) vo výrobkoch pre dospelých proti starnutiu a na bielenie pokožky
- ťažké kovy (Ni, Cd, Hg, Pb, Cr^{VI}) vo výrobkoch dekoratívnej kozmetiky pre deti, v hračkách a dekoratívnej kozmetike pre dospelých,
- farbivá na vlasy (o- phenylenediamine, m-phenylenediamine, 2-aminopfenol) vo výrobkoch na farbenie vlasov, obočia a mihalnic,
- dietylenglykol (diethylenglycol) v zubných pastách a ústnych vodách pre deti a zubných pastách s bieliacim účinkom pre dospelých,
- ftaláty (1,2-benzenedicarboxylic acid, dipentylester, branched and linear [1]; n-pentyl-isopentylphthalate [2]; di-n-pentylphthalate [3]; diisopentylphthalate [4], benzyl butyl phthalate, diethylhexyl 2,6-phthalate, bis(2-methoxyethyl) phthalate, dibutylphthalate) vo vonnej kozmetike pre dospelých a výrobkoch do kúpeľa v obale pripomínajúcom hračku pre deti.

Regulované látky, a to

- konzervačné látky (p-chloro-m-cresol, chlorxylenol, benzalkonium chloride, bromide, saccharinate+, benzetonium chloride, triclosan, chlorbutanol, salicylic acid and its salts+ (Ca, Mg, Mea, K, Na, Teasalicylate), benzylparaben, butylparaben, ethylparaben, isobutylparaben, isopropylparaben, methylparaben, propylparaben, benzoic acid and sodiumbenzoate, fenoxoethanol, 1-phenoxypropan-2-ol, propionic acid) v čistiacich výrobkoch pre deti a dospelých,
- ultrafialové filtre (PABA, benzophenone-3, butyl methoxydibenzoylmethane, octylmethoxycinnamate, octylsalicylate, octyldimethylpaba, benzophenone-5, octocrylene, 4-methylbenzylidene camphor, phenylbenzimidazolesulfonic acid) v detských výrobkoch na ochranu pred slnečným žiarením,
- fluór (fluorine) v zubných pastách a ústnych vodách pre deti a bieliacich zubných pastách pre dospelých,
- vonné látky - potenciálne alergény (eugenol, isoeugenol, coumarin, benzylalcohol, benzylbenzoate, cinnamylalcohol, cinnamal, benzylsalicylate, benzylcinnamate,

amylcinnamal, hexylcinnamal, geraniol, linalool, citronellol, citral, methyl 2-octynoate, amylcinnamylalcohol, cinnamylalcohol, anisealcohol, d-Limonene) vo výrobkoch vonnej kozmetiky,

- farbivá (p-phenylenediamine, o-, m-, p-aminophenol, 2-methylresorcinol, hydroquinone, resorcinol, 4-amino-3-nitrofenol, 4-amino-2-methylfenol, 4-amino-3-methylfenol, toluene-2,5-diamine sulphate) vo výrobkoch na farbenie vlasov, obočia a mihalníc,
- formaldehyd (formaldehyde) v profesionálnych výrobkoch na onduláciu a vyrovnávanie vlasov,
- kyselina tioglykolová a pH (thioglycolicacid) vo výrobkoch na onduláciu a vyrovnávanie vlasov,
- peroxid vodíka (hydroxid peroxide) vo výrobkoch na bielenie zubov a v zubných pastách.

V rámci pravdivosti tvrdení sa sledovalo

- koenzým Q10 (ubiquinon) vo výrobkoch proti starnutiu pokožky,
- pravdivosť tvrdení uvedených na obale výrobku, v printových a hovorových médiách.

V spolupráci s Colnou správou Slovenskej republiky boli vykonané kontroly výrobkov

- na bielenie zubov pri dovoze z tretích krajín a
- dokumentačná kontrola dodržiavania zákazu testovania kozmetických výrobkov a zložiek na zvieratách.

Okrem toho sa kontrolovalo

- u výrobcov dodržiavanie zásad správnej výrobnjej praxe
- u výrobcov a dovozcov vypracovanie informačnej zložky o výrobku.

V oblasti kozmetických výrobkov bolo v roku 2015 realizovaných 5 celoslovenských porád – seminárov pre zamestnancov, ktorí vykonávajú ŠZD nad kozmetickými výrobkami a 1 porada vedúcich laboratórií, ktoré vykonávajú laboratórnu diagnostiku kozmetických výrobkov. Pracovné porady boli zamerané na koordináciu plnenia úloh pri výkone štátneho zdravotného dozoru, na legislatívne zmeny, kontrolu informačnej zložky, používanie informačného systému ICSMS a riešenie modelových situácií pri výkone dozoru nad kozmetickými výrobkami.

V roku 2015 odbor vykonával činnosť kontaktného bodu pre:

- Rýchly výstražný systém pre potraviny a krmivá (Rapid AlertSystem),
- Systém rýchleho varovného hlásenia pri zistení nebezpečných kozmetických výrobkov (RAPEX) a
- Systém výmeny informácií pre aplikáciu nariadenia 2006/2004 (CPCS),
- Systém výmeny informácií medzi kontrolnými orgánmi (ICSMS),
- Systém notifikácie kozmetických výrobkov (CPCN).

6. Programy a projekty

V roku 2015 sa naďalej pokračovalo v spolupráci s odborními/oddeleniami hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov Regionálneho úradu so sídlom v Poprade a ostatných regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike v realizácii **projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie obyvateľov Slovenskej republiky“**. Projekt je zameraný na monitorovanie a ovplyvňovanie stravovacích návykov a ich vplyv na somatometrické a vybrané biochemické ukazovatele vo dvoch vekovo vybraných a populačne odlišných skupinách žien a mužov. Projekt je súčasťou projektov v rámci NPPZ a vychádza z Aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov v Slovenskej republike.

V roku 2015 sa pod odborným metodickým vedením odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov Úradu verejného zdravotníctva SR realizoval **monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín** podľa zaslanej metodiky.

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok prebieha od roku 2010 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Od roku 2012 sú zapojené aj pracoviská hygieny detí a mládeže. V rámci monitoringu spotreby vybraných prídavných látok do potravín v roku 2015 sa sledovala spotreba prídavných látok – kyseliny sorbovej – sorbanov a kyseliny benzoovej – benzoanov a aromatických látok mentofuránu a kumarínu prostredníctvom spotreby potravín u dospeljej populácie. Štúdiá sa vykonávala formou dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín. Skupinu respondentov tvorila dospelá populácia v dvoch vekových kategóriách 19 až 35 a 36 – 54 ročné ženy a muži, ľahko pracujúci. Respondenti vyplnili 24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov. Celkovo bolo do projektu zapojených v roku 2015 - 150 mužov a 170 žien. V prípade výpočtu naplnenia ADI a TDI sa vychádzalo z hodnôt legislatívne stanovených najvyšších prípustných množstiev pre sledované prídavné látky a aromatické látky.

Najvyššie hodnoty v prípade naplnenia hodnoty ADI sa dosahovali u benzoanov a aromatickej látky mentofurán. V prípade benzoanov predstavovalo naplnenie ADI 48,6 % u mladších žien a 61 % u starších žien, 84 % u mladších mužov a 39 % u starších mužov. Hlavnými prispievateľmi príjmu benzoanov boli ochutené nápoje, priemyselne vyrábané šaláty a pikantné nátierky, nakladaná zelenina v octe, oleji. V prípade mentofuránu predstavovalo naplnenie TDI 48 % u mladších žien, 32 % u starších žien, 67 % u starších mužov a 17 % u mladších mužov. Hlavnými prispievateľmi príjmu mentofuránu sú malé cukríky osviežujúce dych, cukrovinky.

Podrobnosti sú uverejnené na webovej stránke ÚVZ SR.

V roku 2015 bol odbor naďalej zapojený do **EÚ projektu FOOD**, ktorý zastrešuje fyEdenred Slovensko. Odbor participuje na uvedenom projekte ako odborný garant. Hlavným cieľom projektu FOOD je podpora a presadzovanie zdravšieho stravovania prostredníctvom vybraných reštaurácií.

V roku 2015 naďalej prebiehal **monitoring jodidácie kuchynskej soli**. Úloha naďalej pozostávala z viacerých častí. K nim patrí monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli (vo forme KI, resp. KIO₃), z kontroly jodúrie (obsahu jódu v moči) a príjmu jódu prostredníctvom potravín (stravovacích návykov). Úloha bola začlenená do aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR spolu s prieskumom príjmu jódu vo vybraných populačných skupinách (prostredníctvom stravovacích návykov a vyšetrením jodúrie). V roku 2015 sa postupovalo podľa štandardnej metodiky ako v predchádzajúcich rokoch. Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsaťštvrtá hlava - pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené v členských štátoch EU nevzťahuje. Vzhľadom ku skutočnosti, že pôvod soli v distribučnej sieti SR je rôzny, mnohokrát označený len „vyrobené v EU“, (aj v SR je balená soľ rôzneho pôvodu) bol RÚVZ so sídlom v Košiciach v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Laboratórne bolo vyšetrených celkom **850 vzoriek** jedlej soli, čo je o **1** vzorku viac ako v roku 2014. Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vzorkách jedlej soli vyplýva:

- z celkového počtu **850** skúšaných vzoriek požiadavke stanovenej Potravinovým kódexom SR na **minimálny** obsah KI (15 mg/kg soli) **nevyhovelo 11** vzoriek t. j. **1,29 %**,
- **vyšší** obsah KI ako stanovuje Potravinový kódex SR (35 mg/kg) bol zistený v **32 vzorkách t.j. 3,76 %** (v roku 2014 bol zistený vyšší obsah KI v 14- tich vzorkách t.j. 1,64 %).

- požiadavke PK SR (15-35 mg/kg) **vyhovelo** celkom **807 vzoriek t.j. 94,94 %** (v roku 2014 - 96,32%).

Spracovaním zaslaných výsledkov bolo zistené, že 56,71 % vyšetrených vzoriek obsahovalo KI v rozpätí 25-35 mg/kg (tab. č. 2), priemerná hodnota obsahu KI (tab. č. 3) je 26,54 mg/kg, pričom priemerná hodnota je už niekoľko rokov.

Z odobratých 850 vzoriek jedlej soli bol obsah **ferokynidu draselného** vyšetrený v **840-tich** vzorkách, všetky vyšetrené vzorky **vyhoveli** požiadavke podľa prílohy II časť E nariadenia komisie (EÚ) č. 1129/2011, ktorým sa mení a dopĺňa príloha II k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1333/2008 vytvorením zoznamu Únie obsahujúceho prídavné látky v potravinách (najvyššie množstvo ako bezvodý ferokynid draselný 20 mg/kg), prehľad o vyšetrených vzorkách je v tab. č. 4.

Projekt **Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂**

V roku 2015 sa pokračovalo v úlohe v nadväznosti na prijatý cieľ úlohy - kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a nožnej migrácie nanočastíc. sledovanie možných zmien v kvalite modelových potravinových simulátorov a bola odobratá jedna vzorka náterovej hmoty obsahujúca nanočastice TiO₂. Vykonala sa aplikácia náterovej hmoty obsahujúcej nanočastice TiO₂ narôzne plochy (37 vzoriek sterov a 27 vzoriek ovzdušia) a ovocie a zeleninu a fóliu (135 vzoriek), do ktorej je balené ovocie a zelenina a testovanie mikrobiálnej rezistentnosti a senzoričné hodnotenie.

Úloha končí 31. 12. 2015 a bude spracovaná **do záverečnej správy vypracovanej do 30. marca 2016.**

Projekt **Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov**

V roku 2015 sa v nadväznosti na cieľ úlohy - bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť pokračovalo v odbere a laboratórnem sledovaní vzoriek. Bolo odobratých 7 vzoriek plastových dóz a plastových nádob a ich následné laboratórne vyšetrenie v 6 ukazovateľoch (celková migrácia látok, formaldehyd, primárne aromatické amíny, senzoričné hodnotenie), pričom bolo vykonaných 185 laboratórných analýz. Zároveň bolo posudzované aj označovanie výrobkov v súlade s platnou legislatívou, vyhlásenia o zhode a podporná dokumentácia.. Úloha končí 31. 12 2015 a bude spracovaná **do záverečnej správy vypracovanej do 30. marca 2016.**

V roku 2015 sa pod odborným metodickým vedením odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov Úradu verejného zdravotníctva SR realizoval **monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.** Cieľom úlohy bolo prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotických kmeňov baktérií vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

V roku 2015 bolo vyšetrených 19 vzoriek výživových doplnkov s obsahom baktérií mliečneho kvasenia v spolupráci s RÚVZ Prievidza a RÚVZ Považská Bystrica. Odber predmetných vzoriek bol vykonaný u výrobcov, distribučných skladoch, v špecializovaných predajniach a lekárnach. Pri mikrobiologickom vyšetrení výživových doplnkov na kvantitatívne zastúpenie jednotlivých rodov baktérií mliečneho kvasenia boli použité kultivačné média v zmysle platných noriem STN ISO 15214 a ČSN ISO 29981.

Z celkového počtu vyšetrených vzoriek v 2 vzorkách t.j. 10,5 % bolo zistené množstvo baktérií mliečného kvasenia menej ako 1.10^7 KTJ/výrobcom stanovená dávka, čo nenapĺňa požiadavky na tzv. „účinnú dávku“.

Pri posudzovaní údajov, ktoré výrobca uvádza na obale a výsledkov laboratórnej analýzy bolo zistené, že v 9 vzorkách t.j. 47,3 % bol stanovený obsah baktérií mliečného kvasenia rádovo nižší ako údaj uvádzaný výrobcom na obale.

Iba v 4 vzorkách t.j. 21,1 % zodpovedal skutočný obsah baktérií mliečného kvasenia zistený laboratórnou analýzou údajom, ktoré výrobca uvádza na obale. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov.

Tabuľka č. 1
Obsah „probiotík“ vo výživových doplnkoch

RÚVZ Trenčín 2015

Číslo protokolu/ vzorky	Deklarovaný rod	Deklarované množstvo KTJ/výrobcom stanovený objem	Celkový výsledok KTJ/výrobcom stanovený objem
1789/15 3108	Baktérie mliečného kvasenia	4.10^7 /5 ml	$1,1.10^8$ /5 ml
2271/15 3914	Baktérie mliečného kvasenia	10.10^9 /1 kapsula	$1,1.10^6$ /1 kapsula
2291/15 3973	Baktérie mliečného kvasenia	1.10^9 /1 tableta	6.10^7 /1 tableta
2292/15 3974	Baktérie mliečného kvasenia	5.10^9 /1 kapsula	$3,7.10^9$ /1 kapsula
2472/15 4307	Baktérie mliečného kvasenia	5.10^8 /1 tableta	1.10^8 /1 tableta
2473/13 4308	Baktérie mliečného kvasenia	6.10^9 /1 kapsula	$2,8. 10^8$ /1 kapsula
2475/15 4310	Baktérie mliečného kvasenia	4.10^7 /1 tableta	$6,2.10^7$ /1 tableta

3250/15 5543	Baktérie mliečného kvasenia	$4 \cdot 10^9$ /1 kapsula	$2,8 \cdot 10^9$ /kapsula
3251/15 5544	Baktérie mliečného kvasenia	$4 \cdot 10^9$ /1 kapsula	$1,6 \cdot 10^9$ /kapsula
3252/15 5545	Baktérie mliečného kvasenia	$8 \cdot 10^9$ /1 kapsula	$7,5 \cdot 10^9$ /1 kapsula
3253/15 5546	Baktérie mliečného kvasenia	$5 \cdot 10^8$ /g	$2 \cdot 10^8$ /g
2474/15 4309	Baktérie mliečného kvasenia	$5 \cdot 10^9$ /1 kapsula	$3,1 \cdot 10^9$ /1 kapsula
5588/15 8200	Baktérie mliečného kvasenia	$10,5 \cdot 10^9$ /kapsula	$4,4 \cdot 10^8$ /kapsula
5589/15 8201	Baktérie mliečného kvasenia	$1 \cdot 10^9$ /tableta	$4 \cdot 10^7$ /tableta
5252/15 7632	Baktérie mliečného kvasenia	$10 \cdot 10^9$ /2 kapsuly	$8,4 \cdot 10^7$ /2 kapsuly
5253/15 7633	Baktérie mliečného kvasenia	$15 \cdot 10^9$ /2 kapsuly	$1 \cdot 10^8$ /2 kapsuly
5254/15 7634	Baktérie mliečného kvasenia	$6 \cdot 10^7$ /1 tableta	$8 \cdot 10^6$ /1 tableta
3967/15 6741	Baktérie mliečného kvasenia	$20 \cdot 10^9$ /2 kapsuly	$2 \cdot 10^8$ /2 kapsuly
3968/15 6742	Baktérie mliečného kvasenia	$14 \cdot 10^9$ /2 tobolky	$10,6 \cdot 10^9$ /2 tobolky

V priebehu rokov 2013 – 2015 bola vyšetrená celá škála výživových doplnkov s obsahom baktérií mliečného kvasenia, ktoré sú dostupné na trhu pre spotrebiteľa. Bolo

zistené, že obsah baktérií mliečného kvasenia sa mení počas doby použiteľnosti výživového doplnku v závislosti i od podmienok manipulácie a skladovania. Výrobcovia, distribútori upúšťajú od nutnosti skladovať výživové doplnky s obsahom baktérií mliečného kvasenia v chladených skladoch.

Výsledkom projektu je zavedenie akreditovanej laboratórnej metódy na stanovenie počtu baktérií mliečného kvasenia, ktoré bude realizované v roku 2016.

Projekt Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa zameraný na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, povinného označenia výrobkov, spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky. Projekt končí 31. 3. 2016 s bude spracovaný do záverečnej správy.

Projekt Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch, zameraná na monitoring zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály, monitoring kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme, látok, ktoré sa používajú v nano forme, veľkosť nano častíc a tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť. Projekt bol ukončený v apríli 2015. Záverečná správa, bude slúžiť ako podklad pre správu Európskej komisii pre Európsky parlament a Radu o situácii v oblasti nanotechnológií v kozmetike, k legislatívnym zmenám, v prípade potreby, a zároveň ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

Podrobnosti k uvedeným projektom sa nachádzajú na webovej stránke ÚVZ SR.

7. Vzdelávanie zamestnancov

V roku 2015 bolo odbornými pracovníkmi oboru zabezpečené odborné vedenie školiacich akcií a prednášková činnosť v hygiene výživy a bezpečnosti kozmetických výrobkov. Bol pripravený návrh školiacich akcií v oblasti hygieny výživy, bezpečnosti potravín, kozmetických výrobkov, úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru v nadväznosti na požiadavky vyplývajúce z Akčného plánu Slovenskej republiky, požiadaviek Európskej komisie a nariadenia (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách. Pracovníci odboru sa zúčastnili školiacich akcií usporiadaných EK MZ SR, MV SR a rôznych konferencií, seminárov a workshopov.

8. Osobitná činnosť a agenda odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Personálne obsadenie odboru v roku 2015	
lekár	2
IVŠ	12*
AHS	2
SOP	-
SPOLU	16*

* z toho 1 VŠ dlhodobo na MD

V prednáškovej činnosti bolo odbornými pracovníkmi odprednášaných spolu 52 (z toho kozmetika 33) prednášok na odborných seminároch a konferenciách. Ďalej boli publikované 2 abstrakty prednášok z konferencií. Priebežne bola zabezpečovaná účasť v masmédiách k problematike výživy, hygieny a zdravotnej bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. Pracovníci odboru sa zúčastnili viacerých medzinárodných podujatí, týkajúcich sa zdravotnej bezpečnosti potravín a rokovaní pri Európskej komisii a Rade EU k problematike bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov (tabuľka č. 2).

Prehľad o počte výkonov v problematike hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Tabuľka č. 2

Hygiena výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov Druh činnosti za rok 2012		Počet výkonov	Poznámka
Rozhodnutia ÚVZ SR	rozhodnutia o umiestňovaní výživových doplnkov na trh	713	2 100 výživových doplnkov
	iné rozhodnutia	95 (z toho 1 kozmetické výrobky)	
Expertízne posudky na prípravky na ochranu rastlín		288	
Záverečné posudky o zdravotnej neškodnosti potravín, výživových doplnkov		123	určenie rozsahu vyšetrenia, zhodnotenie zdravotnej neškodnosti vyšetovaných potravín a vydanie posudku
Stanoviská ÚVZ SR a iné odborné stanoviská		1433 (167 KV)	
Hlásenia Rapid AlertSystem (potraviny) - v pôsobnosti ÚVZ SR a RÚVZ SR		30	
Hlásenia RAPEX (kozmetické výrobky)		57	
Publikačno-prednášková činnosť	prednášky (semináre, konferencie)	52 (33 KV)	
	seminár (ÚVZ SR)	26	
	publikácie	2	

Konzultácie (písomné, telefonické, osobné, mailom)	3 251	
Písomne poskytnuté informácie podľa z. č. 211/2000 Z. z.	12 (z toho 3 v oblasti kozmetických výrobkov) informácií poskytnutých podľa z. č. 211/2000 Z. z. a 128 informácií poskytnutých na základe žiadosti bez citácie uvedeného zákona	
Projekty (medzinárodný) (spoluúčasť)	1	
Účasť na pracovných skupinách EK, Rada EU, FAO/WHO, WHO	67 (z toho 17 v oblasti kozmetických výrobkov)	
Legislatívne návrhy k zák. 355/2007 Z. z. a zák. 152/1995 Z. z.	3	1 problematika bezpečnosti potravín a hygieny výživy 2 problematika v oblasti kozmetiky

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Odbor hygieny detí a mládeže ÚVZ SR sa v roku 2015 zaoberal riešením nasledovných oznámení, sťažností a podnetov (**celkovo 24 podnetov a sťažností**):

- Podnet na vykonanie hygienickej kontroly v detských jasliach Kuriatko. Z výsledkov šetrenia vyplynulo, že podnet bol opodstatnený. Stravovanie detí bolo riešené v rozpore s vydaným rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bratislave. V jedálnom lístku boli jedlá, ktoré nie sú uvedené v Materiálno-spotrebných normách a receptúrach vydaných MŠ SR. Niektoré podávané jedlá neboli vhodné pre deti vekovej kategórie 1-3 roky. V JL neboli uvedené údaje o alergénoch. S prevádzkovateľom zariadenia bolo začaté samostatné konanie.
- Podnet na kontrolu jedálne Súkromného gymnázia Mercury. Na základe výsledkov hygienickej kontroly v predmetnom zariadení sa nepotvrdili pripomienky sťažovateľa.
- Podnet na prešetrenie kapacity funkčných WC v škole v Podunajských Biskupiciach. Pri kontrole bolo zistené, že pri počte 229 žiakov (114 chlapcov a 115 dievčat) je počet zariadení na osobnú hygienu nedostačujúci. Riaditeľka základnej školy prijala opatrenie na riešenie nepriaznivej hygienickej situácie, ktoré spočívali v zabezpečení vyučovania mimo priestorov školy. Vykonaním opakovanej hygienickej kontroly bolo zistené, že rekonštrukčné práce zariadení pre osobnú hygienu boli ukončené na 3. NP. Na 2. a 1. NP prebiehali rekonštrukčné práce. Z dôvodu rekonštrukčných prác bolo vyučovanie sústredené prevažne na 3. NP, kde bol dostatočný počet zariadení pre osobnú hygienu vo vyhovujúcom stave.
- Podnet na kontrolu detského pieskoviska v Žiline. Zamestnankyne RÚVZ so sídlom v Žiline vykonali na základe podnetu kontrolu predmetného pieskoviska a súčasne odobrali dve vzorky piesku na laboratórne vyšetrenie. Na základe výsledkov šetrenia a po zhodnotení protokolov o odbere vzoriek piesku bol podnet považovaný za neopodstatnený.
- Podnet na prešetrenie nevyhovujúcich podmienok (sprchy v telocvičniciach v dezolátnom stave, nedostatky v školskej jedálni) na ZŠ v Bratislave. Hygienickou kontrolou telovýchovného traktu bol potvrdený zlý technický stav spŕch a šíriaci sa nepríjemný zápach z nich. Štatutárny zástupca preukázal, že opakovane písomne žiadal zriaďovateľa Miestny úrad mestskej časti Bratislava – Petržalka o pridelenie finančných prostriedkov na vykonanie rekonštrukčných prác. V čase kontroly boli sprchy uzamknuté a podľa vyjadrenia riaditeľky školy sa sprchy nevyužívali pre ich zlý technický stav a to až do ukončenia rekonštrukčných prác. Nedostatky v stravovacej časti zariadenia neboli zistené.
- Sťažnosť na nízku teplotu v učebniach gymnázia v Trenčíne. Z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že sťažnosť bola neopodstatnená.
- Sťažnosť na nevykonávanie ranného filtra v predškolskom zariadení (MŠ v Moravskom Lieskovom). Z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplynulo, že sťažnosť bola neopodstatnená.

Mediálne aktivity sa týkali nasledovných oblastí:

- činnosti poradenských centier na úradoch verejného zdravotníctva
- legislatívy na úseku verejného zdravotníctva v prípade stravovania detí-celiakov
- vypracovania odpovedí na otázky ohľadom energetických nápojov pre redaktora ekonomického oddelenia Hospodárskych novín
- vypracovania odpovedí pre MO na otázky, týkajúce sa chorobnosti detí v škôlke
- vypracovania stanoviska pre MO v súvislosti s očkovaním detí v materskej škole
- vypracovania odpovedí na otázky redaktorky Sekcie spravodajstva, športu a publicistiky Odboru rozhlasového spravodajstva o intolerancii laktózy u detí
- podmienok pre stanovenie kapacity v predškolskom zariadení
- vypracovania stanoviska pre MO ohľadom kompetencie orgánov verejného zdravotníctva pri riešení problematiky detských táborov
- vypracovania podkladov k tlačovej besede na tému novelizácie vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z.

- vypracovania odpovedí pre redaktorku „Ženyvmeste“ na tému obezity populácie na Slovensku
- vypracovania odpovedí pre MO na tému sortimentu školských bufetov
- vypracovania stanoviska pre MO v súvislosti s kontrolou pieskovísk
- spracovanie článku pre redaktorku časopisu Zdravie na tému dusičnanovej methemoglobínémie
- spracovanie podkladov pre MO v súvislosti s IX. revíziou odporúčaných výživových dávok pre obyvateľstvo SR
- spracovanie článku pre MO na tému prevencie prehriatia organizmu detí v letnom období
- vypracovanie odpovedí na otázky komunikačného odboru MZS v súvislosti so soľou
- vypracovanie odpovedí na otázky redaktorky Denníka N v súvislosti so správnou výživou detí
- vypracovanie odpovedí na otázky reportérky Aktuality.sk, týkajúcich sa vedomostí rodičov a osvetu o zdravej výžive detí
- vypracovanie stanoviska pre redaktorku ekonomickej redakcie SITA z hľadiska príčin predloženia novelizácie vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z.
- vypracovanie podkladov pre MZ SR v súvislosti s návrhom Akčného plánu prevencie obezity na roky 2015 – 2025
- vypracovania odpovedí na otázky pre MO, týkajúcich sa problematiky pedikulózy u detí
- vypracovania odpovedí pre redaktorku SRo v súvislosti s vybavením ihriska pre deti
- vypracovania odpovedí na otázky redaktorky z portálu rodinka.sk, ktoré sa týkali usmernenia pre pedagogických (či nepedagogických) pracovníkov škôl a škôlok, ako treba postupovať v prípade, že dieťať u počas pobytu v škôlke či škole nájdu kliešťa
- vypracovanie vyjadrenia pre redaktora TREND.sk v súvislosti s problematikou zdravotníka v detskom tábore
- vypracovanie stanoviska pre MO, týkajúceho sa problematiky zotavovacích podujatí

Plnenie programov a projektov:

4.1 Projekt „Monitoring výskytu chronických neprenosných ochorení u detí a adolescentov, ktoré si vyžadujú osobitný spôsob stravovania“

Cieľom projektu je na základe výsledkov prieskumu zhodnotiť situáciu na úseku stravovania detí a mládeže s vybraným typom ochorení a sústrediť sa na plošnú propagáciu vhodnosti stravovania v školských stravovacích zariadeniach aj u týchto detí, podporovať spoluprácu s metodičkami školského stravovania a v spolupráci s odborními podpory zdravia zvýšiť edukáciu rodičov detí so zdravotným postihnutím v zmysle využívania zdravého diétného stravovania v zariadeniach spoločného stravovania. Projekt je rozdelený do 5. etáp s trvaním do roku 2019.

V roku 2015 bola realizovaná prvá etapa projektu - návrh projektu, príprava metodiky a dotazníkov, pripomienkové konanie a schválenie projektu.

4.2 Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“

Prieskum je zameraný na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov, drog a pod. Gestormi projektu sú Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

V súvislosti s týmto projektom prebehol v septembri 2014 dotazníkový prieskum s názvom „Projekt školského prieskumu o tabaku, alkohole a ostatných drogách“. Tento prieskum prebiehal u žiakov vybraných 5. – 9. ročníkov základných škôl, u žiakov 8-ročných gymnázií v príme až oktáve a v 1. – 4. ročníkov stredných škôl na Slovensku a u učiteľov. Do prieskumu bolo celkovo vybraných 100 škôl. TAD (Tabak, Alkohol, Drogy) sa na Slovensku realizoval už štvrtýkrát. Výberový súbor tvorilo 5436 žiakov ZŠ, 4908 študentov SŠ a 1612 učiteľov (z toho 82 koordinátorov).

V prvej polovici r. 2015 prebehla ďalšia vlna prieskumu ESPAD (Európsky školský prieskum o alkohole a ostatných drogách). Do prieskumu bolo celkovo vybratých 120 škôl. Prieskum sa vykonával u žiakov 9. ročníkov ZŠ, u študentov 8-ročných gymnázií (penta až octava – 15-18 roční žiaci) a u študentov 1.-4. ročníkov SŠ. Zozbierané údaje sa v súčasnosti štatisticky spracúvajú a vyhodnocujú.

4.3 Projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Databáza údajov je realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Do súboru boli zaradené vekové skupiny 3-6 ročných detí, 7-10 ročných detí a 11- 14 ročných detí.

V roku 2014 sa realizoval návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov a následne prebehla realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí. Základný súbor tvorilo 1066 detí (505 chlapcov a 561 dievčat).

V roku 2015 prebehla 2. etapa projektu - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7-10 ročných detí. Do tejto vlny prieskumu boli vybrané 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) po 30 detí, t.j. spolu 60 detí. Výsledky prieskumu sa v súčasnosti štatisticky spracúvajú a vyhodnocujú.

4.4 Projekt „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku.

Gestormi projektu sú RÚVZ so sídlom vo Zvolene a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Termínom ukončenia projektu je rok 2016.

Počas priebehu projektu sa sledovalo sa využitie hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov na hodinách TV, chronometráž žiakov na hodine TV, poskytovanie LTV – zdravotné

cvičenia pre žiakov, monitorovanie chorobnosti, zdravotného stavu žiakov (so zameraním sa na pohybový aparát žiakov), akútne, chronické ochorenia – dotazník a prípadne objektívne posúdenie držania tela žiakov, zistenie počtu žiakov ZŠ a SŠ, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV, zistenie možností telesnej aktivity detí, oslobodených od cvičenia na hodinách telesnej výchovy a ich názory na hodiny telesnej výchovy, zistenie názorov detí 3., 5. a 9. ročníka vybraných ZŠ a 3.ročníka vybraných SŠ na hodiny telesnej výchovy v školách, zistenie názorov učiteľov v týchto školách na hodiny telesnej výchovy v školách, zistenie názorov rodičov týchto detí na hodiny telesnej výchovy v školách, sledovanie malých foriem telesnej výchovy, využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod. V súčasnosti sa zozbierané údaje štatisticky spracúvajú a vyhodnocujú.

Ciele a prehľad plnenia

Jedným z dôležitých cieľov odboru je odovzdávanie odborných poznatkov, získaných realizáciou odborných úloh. Táto činnosť bola prezentovaná formou účasti na odborných podujatiach:

- Butkajová, J., Mackaničová, M.: účasť na rezortnom odbornom vzdelávaní – príprava na SK PRES 2016 „Výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách“ – 3.2.2015, kongresová sála MZ SR
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na národnom seminári „Prevencia a kontrola chronických neprenosných ochorení“ – 4.2.2015, kongresová sála MZ SR
- Hamade, J., Janechová H.: účasť na workshope „Perspektívy implementácie MKCH - 11 v Slovenskej republike – 5.2.2015, kongresová sála MZ SR
- Hamade, J.: - účasť na Workshope k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 – 9.2.2015, zasadačka MZ SR
- Butkajová, J., Mackaničová, M.: účasť na rezortnom odbornom vzdelávaní – príprava na SK PRES 2016 „Kozmetické výrobky“ – 11.2.2015, kongresová sála MZ SR
- Butkajová, J., Mackaničová, M.: účasť na rezortnom odbornom vzdelávaní – príprava na SK PRES 2016 „Obaly a predmety určené na styk s potravinami“ – 18.2.2015, kongresová sála MZ SR
- Janechová, H.: účasť na workshope o materských školách – 18.3.2015, zasadačka MŠVVaŠ SR
- Hamade, J.: účasť na XII. vedecko-odbornej konferencii národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR – 19.3.2015, kongresová sála MZ SR
- Hamade, J.: účasť na workshope k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 - 23.3.2015, zasadačka MZ SR
- Hamade, J.: účasť na medzinárodnej konferencii „Pediatria pre prax. 55. Pediatrické dni – 24.4..2015, hotel Safron, Bratislava
- Hamade, J.: účasť v relácii „5 minút po 12tej“ – 18.4.2015, štúdio RTVS
- Hamade, J.: účasť na workshope „Kyberšikana a neúmyselné úrazy detí“ – 27.4.2015, kongresová sála MZ SR
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na tlačovej konferencii „Chráňme deti na cestách“ – 28.4.2015, gymnázium Grosslingova, Bratislava
- Hamade, J.: účasť na workshope k zákonu č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní – 21.5.2015, ÚVZ SR
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na medzinárodnom stretnutí odborníkov pri príležitosti zverejnenia Európskej správy o drogách 2015 – Trendy a vývojové zmeny Európskej agentúry pre drogy a drogovú závislosť – 4.6.2015, kongresová sála MZ SR

- Hamade, J.; Janechová, H.: účasť na workshope k návrhu novely vyhlášky MZ SR č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež – 8.6.2015, zasadačka MŠVVaŠ SR
- Hamade, J.: účasť na workshope vo veci riešenia požiadaviek na priestorové usporiadanie, funkčné členenie, vybavenie a prevádzku škôl a školských zariadení – 17.6.2015, zasadačka MŠVVaŠ SR
- Janechová, H.: účasť na workshope k príprave manuálu pre Základné poradne zdravia – 26.6.2015, ÚVZ SR
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na workshope na tému „Skvalitnenie školského stravovania a podpora regionálnych produktov z regiónov SR“ – 1.7.2015, zasadacia miestnosť MPSVaR SR
- Hamade, J.: účasť na workshope „Školy a školské zariadenia – normy a procedúry spojené so zriaďovaním a prevádzkou“ – 27.8.2015, Ekoivent, Bratislava
- Hamade, J.: účasť na medzinárodnom workshope na tému Epidemiologický informačný systém – 7.10.2015, Holliday Inn, Brno
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na medzinárodnej konferencii „70. výročie školského stravovania“ – 12.-13.10.2015, hotel Olšanka, Praha
- Hamade, J., Janechová, H.: účasť na vzdelávacej akcii – 3.12.2015, hotel Holliday Inn, Bratislava

Jedným z cieľov odboru hygieny detí a mládeže je aj výchova a príprava študentov na prácu vo verejnom zdravotníctve. V tejto súvislosti pracovníci odboru spolupracujú so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave a VŠZaSP sv. Alžbety formou členstva v komisiách na štátniciach, prednáškami pre študentov pregraduálu, ako aj špecializačného štúdia MPH a MHA a spracovávaním oponentských a školských posudkov

Príloha č. 1

Analýza činnosti odboru HDM ÚVZSR za rok 2015

Úsek činnosti	Úlohy vyplývajúce z požiadaviek MZ SR	Odborných stanovísk	Riešených projektov	Konceptnej činnosti	Odborne - metodická činnosť			Spolu- práca s VŠ a vzdel.	Účasť na odbor- ných podujatiach		Činnosť hlavného odborníka	Iné	Celkom
					Konzul- tácie	Písomné usmerne- nia	Konfe- rencie		rezortné	mimo- rezortné			
					P o č e t								
Zameranie činnosti odboru HDM				18	7				3				28
Legislatíva	28	75	X	57	6	1			3	4	9	0	183
STN, EN			X	X	-	X	X	X					
Projekty sledovania zdr. stavu	10	28	4	27	29		3	X	4			1	106
Zariadenia pre deti a mládež		87		X	39			X	1	2	7	5	141
Stravovanie detí a mládeže		81		X	28		1	X	3	3	8	6	130
Predmety bežného používania				X				X					
Správy				11		X	X	X	X				11
Iné	8	15		19	6			53	10	4	2	0	117
S P O L U:	46	286	4	132	115	1	4	53	24	13	26	12	716

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

1. MATERIÁLY PREDLOŽENÉ DO VLÁDY SR

V roku 2015 odbor epidemiológie ÚVZ SR pripravil na rokovanie vlády SR materiál:

Správa o plnení Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016 za rok 2014.

Predmetný materiál bol schválený uznesením vlády SR č. 359 z 1. 7. 2015 na rokovaní vlády SR.

2. PLNENIE ÚLOH PRE MINISTERSTVO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2.1 Vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania v Slovenskej republike k 31. 8. 2015

2.1.1 ÚROVEŇ ZAOČKOVANOSTI

Pravidelné povinné očkovanie detí

V rámci administratívnej kontroly pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť detí kontrolovaná vo všetkých ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast v SR. Zisťovaná bola zaočkovanosť ročníkov detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovačím kalendárom k termínu kontroly kompletne očkované alebo preočkované.

Celoslovenské výsledky zaočkovanosti v rámci pravidelného povinného očkovania detí prekročili hranicu 95 % s výnimkou základného očkovania proti MMR - ročník narodenia 2013, kde celoslovenská zaočkovanosť dosiahla 93,9 %. Celoslovenská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 93,9 % až 98,1 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím klesla zaočkovanosť pri všetkých druhoch pravidelného povinného očkovania.

Na úrovni krajov sa nižšia ako 95 % zaočkovanosť zistila v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2013 v piatich krajoch (Bratislavský kraj - 90,1 %, Trenčiansky kraj - 93,0 %, Banskobystrický kraj - 94,0 %, Žilinský kraj - 94,6 %, Košický kraj - 93,7 %), v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2012 v dvoch krajoch (Bratislavský kraj - 91,4 %, Trenčiansky kraj - 93,9 %), v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2011 v Bratislavskom kraji (93,2 %) a v rámci základného očkovania proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam v dvoch krajoch (Bratislavský kraj - 94,3 %, Trenčiansky kraj - 94,9 %). Krajská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 90,1 % (základné očkovanie proti MMR ročník 2013 v Bratislavskom kraji) po 99,2 % (preočkovaní proti DTaP-IPV v 13. roku života v Trnavskom kraji).

Na úrovni okresov hranicu 95 % zaočkovanosti nedosiahlo 40 okresov:

- *základné očkovanie dojčiat tromi dávkami hexavalentnej vakcíny proti DI-TE-PER-VHB-HIB-POLIO v ročníku narodenia 2013:*

Bratislava I - 93,8 %, Bratislava II - 93,0 %, Bratislava III - 93,6 %, Považská Bystrica - 94,8 %, Prievidza 93,2 %, Myjava 92,9 %, Zvolen - 91,1 %, Žiar nad Hronom - 92,7 %, Banská Štiavnica - 92,3 %, Martin - 93,0 %, Tvrdošín - 93,5 %, Prešov - 92,7 %, Levoča - 91,4 %, Košice I - 91,9 %, Košice II - 90,3 %, Košice III - 93,8 %, Spišská Nová Ves - 91,5 %,

- *základné očkovanie dojčiat tromi dávkami konjugovanej vakcíny proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam v ročníku narodenia 2013:*

Bratislava I - 91,4 %, Bratislava II - 92,9%, Bratislava III - 93,0 %, Bratislava V - 93,9 %, Nové Mesto nad Váhom - 94,9 %, Považská Bystrica - 94,5 %, Myjava - 93,8 %, Prievidza - 92,3 %, Tvrdošín - 93,1 %, Martin - 94,5 %, Zvolen - 89,6 %, Lučenec - 94,9%, Žiar nad Hronom - 92,9 %, Banská Štiavnica - 90,9 %, Košice I - 91,9 %, Košice II - 90,3 %, Košice III - 93,8 %, Spišská Nová Ves - 91,5 %, Prešov - 92,7 %, Levoča - 91,2 %,

- *základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2013:*

Bratislava I - 84,8 %, Bratislava II - 89,1 %, Bratislava III - 88,0 %, Bratislava IV - 89,5 %, Bratislava V - 91,2 %, Malacky - 94,0 %, Pezinok - 92,4 %, Senec - 90,9 %, Trnava - 94,6 %, Skalica - 94,6 %, Nitra - 92,2 %, Trenčín - 93,7 %, Nové Mesto nad Váhom - 90,4 %, Myjava - 93,4 %, Považská Bystrica - 92,8 %, Púchov - 94,8 %, Prievidza - 90,0 %, Partizánske - 94,1 %, Banská Bystrica - 91,6 %, Zvolen - 86,3 %, Detva - 93,0 %, Lučenec - 93,8 %, Žiar nad Hronom - 89,3 %, Žarnovica - 92,7 %, Banská Štiavnica - 93,0 %, Bytča - 94,4 %, Liptovský Mikuláš - 93,6 %, Martin - 92,1 %, Ružomberok - 93,4 %, Trenčianske Teplice - 96,4 %, Tvrdošín - 91,0 %, Žilina - 94,4 %, Prešov - 91,6 %, Levoča - 90,4 %, Vranov nad Topľou - 93,9 %, Košice I - 91,2 %, Košice II - 86,1 %, Košice III - 89,6 %, Spišská Nová Ves - 90,3 %,

- *základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2012:*

Bratislava I - 85,7 %, Bratislava II - 91,1%, Bratislava III - 90,2%, Bratislava IV - 90,9%, Bratislava V - 92,1%, Malacky - 94,0 %, Pezinok 93,8%, Senec - 91,4%, Trnava - 94,6 %, Levica - 94,1 %, Nitra - 92,9 %, Trenčín - 94, %, Nové Mesto nad Váhom - 93,1 %, Považská Bystrica - 91,8 %, Prievidza - 92,0 %, Partizánske - 92,4 %, Banská Bystrica - 92,3 %, Zvolen - 91,9 %, Detva - 94,2 %, Lučenec - 93,5 %, Žiar nad Hronom - 91,8%, Banská Štiavnica - 94,9 %, Dolný Kubín - 94,0 %, Liptovský Mikuláš - 94,4 %, Martin - 94,6 %, Tvrdošín - 93,9 %, Žilina - 94,9 %, Prešov - 94,7 %, Levoča - 94,6 %, Košice I - 94,9 %, Košice II - 89,2 %, Košice IV - 94,8 %, Spišská Nová Ves - 92,8 %,

- *základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2011:*

Bratislava I - 90,3%, Bratislava II - 91,2%, Bratislava III - 91,6%, Bratislava IV - 94,0%, Bratislava V - 93,1%, Senec - 93,1%, Považská Bystrica - 93,6 %, Banská Bystrica - 94,6% Zvolen - 93,0 %, Košice II - 92,3 %,

- *preočkovanie proti MMR v 11. roku života v ročníku narodenia 2003:*

B. Bystrica - 94,7 %, Prešov - 94,8 %, Levoča - 92,3 %, Spišská Nová Ves - 89,2 %, Bratislava I - 93,2 %, Bratislava III - 94,2 %,

- *preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 6. roku života v ročníku narodenia 2008:*

Prešov - 93,9 %, Levoča - 88,8 %, Košice II - 93,8 %, Spišská Nová Ves - 85,9 %, Bratislava I - 93,8 %, Bratislava III - 93,8 %, Senec - 93,5 %,

- *preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 13. roku života v ročníku narodenia 2001:*

Levoča - 92,1 %, Spišská Nová Ves - 89,1 %, Bratislava I - 93,8 %.

Na úrovni pediatrických obvodov hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo 250 obvodov (20,2 % z celkového počtu 1 239 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Bratislavského kraja (32,4 %) a Košického kraja (28,6 %).

Tabuľka 1: CELKOVÝ POČET PEDIATRICKÝCH OBVODOV SO ZAOČKOVANOSŤOU NIŽŠOU AKO 90 %

Kraj	Celkový počet pediatrických obvodov	Zaočkovanosť nižšia ako 90 %	
		abs.	%
Bratislavský	148	48	32,4
Trnavský	124	19	15,3
Trenčiansky	134	32	23,9
Nitriansky	165	20	12,1
Žilinský	145	22	15,2
Banskobystrický	135	28	20,7
Prešovský	196	26	13,3
Košický	192	55	28,6
SPOLU	1239	250	20,2

Príčiny nízkej zaočkovanosti na okresnej úrovni, resp. na úrovni obvodov:

- odmietanie povinného očkovania detí napriek poučeniu pediatrov o význame povinného očkovania - očkujúci lekári v súlade s platnou legislatívou majú hlásiť odmietnutie povinného očkovania príslušnému regionálnemu úradu verejného zdravotníctva, ktorý si pozýva rodičov na prediskutovanie odmietnutia povinného očkovania; odmietnutím povinného očkovania dieťaťa sa zákonný zástupca dopúšťa priestupku na úseku verejného zdravotníctva,
- antivakcinačné aktivity,
- nezodpovedný prístup rómskych rodičov k očkovaniu, ktorí navštevujú ambulanciu lekára len v prípade zdravotných ťažkostí dieťaťa, alebo nenavštevujú lekára vôbec,
- migrácia rómskych detí (doočkovanie týchto detí je takmer nemožné pre ľahostajný prístup rodičov k očkovaniu; deti sú pritom u pediatra naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí),
- problém doočkovania rómskych detí s nízkou pôrodnou hmotnosťou, nedonosenosť,
- uplatňovanie dočasných kontraindikácií,
- uplatňovanie trvalých kontraindikácií vo väčšine prípadov detským neurológom,
- dlhodobý pobyt v zahraničí,
- neochota zo strany zdravotných poisťovní uhrádzať očkovaciu látku určenú na očkovanie mimo schémy očkovacieho kalendára,
- chyba malých čísel.

Riešenie týchto situácií zo strany pediatrov a epidemiológov:

- edukácia rodičov o význame očkovania,
- zlepšenie spolupráce so sociálnymi odborníkmi a rómskymi asistentmi.

Zaočkovanosť proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, infekciám vyvolaným H. influenzae typu b, vírusovej hepatitíde typu B, detskej obrne a pneumokokovým invazívnym ochoreniam (tab. 1a, 1b)

- **základné očkovanie dojčiat tromi dávkami hexavalentnej vakcíny proti DI-TE-PER-VHB-HIB-POLIO (tab. 1a):**

ročník 2013: SR - 96,0 %; kraje - od 95,0 % (Košický kraj) do 97,1 % (Nitriansky kraj).

Na celoslovenskej aj krajskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím celoslovenská zaočkovanosť klesla o 0,8 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (95,2 %), Trenčiansky kraj (95,5 %) a Košický kraj (95,0 %). Na okresnej úrovni hranicu 95 % zaočkovanosti nedosiahlo 17 okresov. Všetky deti boli očkované hexavalentnou vakcínou INFANRIX HEXA s acelulárnou zložkou proti pertussis.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo bez ohľadu na počet podaných dávok zistených 1381 odmietnutých povinných očkovaní proti DI-TE-PER-VHB-HIB-POLIO, čo predstavuje 2,53 % z celkového počtu detí v kontrolovanom ročníku narodenia. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (4,0 %).

- **základné očkovanie dojčiat tromi dávkami konjugovanej vakcíny proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam (tab. 1b):**

ročník 2013: SR - 95,7 %; kraje - od 94,3 % (Bratislavský kraj) do 96,9 % (Trnavský kraj).

Na celoslovenskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %, v porovnaní s predchádzajúcim obdobím bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti o 1,2 %. Na krajskej úrovni klesla zaočkovanosť pod 95 % v dvoch krajoch a to v Bratislavskom kraji (94,3 %) a v Trenčianskom kraji (94,9 %). Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli štyri kraje a to Bratislavský kraj (94,3 %), Trenčiansky kraj (94,9 %), Banskobystrický kraj (95,6 %) a Košický kraj (95,0 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 20 okresov.

Z celkového počtu 54 671 detí v ročníku narodenia bolo konjugovanou pneumokokovou vakcínou PCV 10 (Synflorix) očkovaných 68,9 % detí a konjugovanou vakcínou PCV 13 (Prevenar 13) bolo očkovaných 26,8 % detí.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo bez ohľadu na počet podaných dávok zistených 1522 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 2,8 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (4,8 %).

- **preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 6. roku života (tab. 2):**

ročník 2008: SR - 97,1 %; kraje - od 95,2 % (Bratislavský kraj) do 98,9 % (Trnavský kraj). Na celoslovenskej aj krajskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %. Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,8 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (95,2 %), Prešovský kraj (95,7 %) a Košický kraj (95,4 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo sedem okresov. Na očkovanie bola použitá tetravalentná vakcína INFANRIX POLIO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 600 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 1,1 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (2,7 %).

- **preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 13. roku života (tab. 3):**

ročník 2001: SR - 98,1 %; kraje - od 96,6 % (Bratislavský kraj) do 99,2 % (Trnavský kraj). Na celoslovenskej aj krajskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %. Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,3 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (96,6 %), Prešovský kraj (97,7 %) a Košický kraj (96,7 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahli tri okresy. Na očkovanie bola použitá tetravalentná vakcína BOOSTRIX POLIO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 244 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 0,5 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (1,3 %).

Zaočkovanosť proti osýpkam, ružienke a mumpsu (tab. 4, 5)

- **základné očkovanie proti MMR v 15. až 18. mesiaci života prvou dávkou (tab. 4):**

ročník 2013: SR - 93,9 %; kraje - od 90,1 % (Bratislavský kraj) do 95,8 % (Trnavský kraj). Na celoslovenskej a aj na krajskej úrovni bola zistená zaočkovanosť pod 95 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (90,1 %), Trenčiansky kraj (93,0 %) a Košický kraj (93,7 %). Na krajskej úrovni bol zistená zaočkovanosť pod 95 % v piatich krajoch (Bratislavský kraj - 90,1 %, Trenčiansky kraj - 93,0 %, Banskobystrický kraj - 94,0 %, Žilinský kraj - 94,6 %, Košický kraj - 93,7 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 39 okresov.

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 54 671 detí v ročníku narodenia bolo 91,6 % očkovaných vakcínou PRIORIX a 2,4 % vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 972 odmietnutých očkovaní, čo predstavuje 3,6 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (7,1 %).

ročník 2012: SR - 95,2 %; kraje - od 91,4 % (Bratislavský kraj) do 97,1 % (Prešovský kraj). Na celoslovenskej úrovni nebola zistená zaočkovanosť pod 95 %. Nižšia ako 95 % zaočkovanosť bola zistená na krajskej úrovni v dvoch krajoch (Bratislavský kraj - 91,4 %, Trenčiansky kraj - 93,9 %), ktoré nedosiahli celoslovenský priemer zaočkovanosti. Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 33 okresov.

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 55 587 detí v ročníku narodenia bolo 93,8 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 1,5 % detí očkovaných vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 846 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 3,3 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (6,4 %).

ročník 2011: SR - 96,8 %; kraje - od 93,2 % (Bratislavský kraj) do 97,8 % (Trnavský kraj).

Uvedený ročník narodenia bol v rámci administratívnej kontroly očkovania kontrolovaný tretíkrát. Na celoslovenskej úrovni nebola zistená zaočkovanosť pod 95 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli dva kraje a to Bratislavský kraj (93,2 %) a Trenčiansky kraj (96,4 %). Na krajskej úrovni 95 % zaočkovanosť nedosiahol Bratislavský kraj (93,2 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 10 okresov.

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 55 213 detí v ročníku narodenia bolo 95,4 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 1,3 % detí očkovaných vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 154 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 2,1 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (5,0 %).

• **preočkovanie proti MMR v 11. roku života druhou dávkou (tab. 5):**

ročník 2003: SR - 97,6 %; kraje - od 95,8 % (Bratislavský kraj) do 99,0 % (Trnavský). Na celoslovenskej aj krajskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %. Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,5 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli dva kraje a to Bratislavský kraj (95,8 %) a Košický kraj (96,4 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo šesť okresov.

Na preočkovanie bola použitá trivakcína PRORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 48 915 detí v ročníku narodenia bolo 97,0 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 0,7 % detí vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 325 odmietnutých očkovaní, čo predstavuje 0,7 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (1,9 %).

Iné druhy očkovania

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu B (VHB) u vybraných skupín populácie vo vysokom riziku nákazy (tab. 6 - 9)

Očkovanie študentov zdravotníckych škôl, nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania, lekárskeho fakúlt a ostatných fakúlt (tab. 6)

U študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania bola zistená vysoká zaočkovanosť. Z celkového počtu 2 077 študentov bolo k 31. 8. 2015 očkovaných spolu 1 911 študentov (92,0 %).

Výsledky zaočkovanosti u poslucháčov lekárskeho fakúlt a iných fakúlt zdravotníckeho zamerania boli priaznivé. U poslucháčov lekárskeho fakúlt dosiahla celková zaočkovanosť 95,5 %. Zaočkovanosť študentov prvých ročníkov dosiahla 90,4 %, zaočkovanosť študentov V. a VI. ročníkov dosiahla 99,7 % a v ostatných ročníkoch sa pohybovala od 90,4 % do 98,8 %.

Celková zaočkovanosť študentov iných fakúlt zdravotníckeho zamerania dosiahla 86,9 %. V jednotlivých ročníkoch sa zaočkovanosť pohybovala od 73,1 % po 94,2 %. V Trenčianskom a v Prešovskom kraji zaočkovanosť študentov fakúlt zdravotníckeho zamerania dosiahla 100 %.

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek (tab. 7)

Celkový počet novorodencov HBsAg pozitívnych matiek podliehajúcich očkovaniu v oboch kontrolovaných ročníkoch narodenia bol 256, z toho až 176 detí (68,8 %) detí bolo z Košického a Prešovského kraja.

- **ročník 2015:** z celkového počtu 123 novorodencov podliehajúcich očkovaniu bolo očkovaných 99,2 % detí narodených do 31. 8. 2015. V Prešovskom kraji (okres Prešov) nebolo očkované jedno dieťa, narodené na konci kontrolovaného obdobia (očkovanie sa začalo realizovať začiatkom septembra).
- **ročník 2014:** z celkového počtu 133 novorodencov bolo očkovaných 100 % novorodencov.

V ročníku narodenia 2015 bol **hyperimúnnny gamaglobulín proti vírusovej hepatitíde typu B (HBIG)** aplikovaný súčasne s prvou dávkou vakcíny proti VHB u 84,4 % novorodencov a v ročníku narodenia 2014 u 91,0 % novorodencov. Zaznamenané boli rozdiely podľa krajov v profylaktickom podávaní HBIG. V ročníku narodenia 2014 bol HBIG podaný všetkým deťom v šiestich krajoch (Bratislavský kraj, Trnavský kraj, Trenčiansky kraj, Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj a Žilinský kraj). V ročníku narodenia 2015 bol HBIG podaný všetkým deťom iba v Bratislavskom kraji, v ostatných krajoch sa proporcia kompletne chránených detí v tomto ročníku narodenia pohybovala približne od 66,7 % do 96,3 %. Príčiny nepodania HBIG sú podobné ako v uplynulých rokoch - finančná situácia v zdravotníckych zariadeniach, problémy pri zabezpečení tohto preparátu na novorodeneckom oddelení, prechodný nedostatok HBIG.

Očkovanie pacientov dialyzačných oddelení proti vírusovej hepatitíde typu B (tab. 8)

Očkovaniu podliehalo 1 832 pacientov zaradených do dialyzačného programu (DP) a v peritoneálnej dialýze, vrátane 1 000 pacientov v príprave na zaradenie do dialyzačného programu. Z celkového počtu pacientov zaradených do DP bolo očkovaných aspoň jednou dávkou vakcíny proti VHB 1 760 (96,1 %) pacientov, neočkovaných bolo 72 pacientov. Z celkového počtu pacientov v príprave do DP bolo očkovaných aspoň jednou dávkou vakcíny proti VHB 958 (95,8 %) pacientov.

Očkovanie vybraných skupín osôb, vystavených zvýšenému riziku nákazy vírusom hepatitídy typu B, nariadené od roku 1990 (tab. 9a, 9b)

• **Očkovanie kontaktov chorých na VHB:**

V kontrolovanom období bolo z celkového počtu 262 kontaktov chorých na VHB spolu očkovaných 219 osôb (83,6 %). Kompletne očkovaných (tromi dávkami) bolo 149 (68,0 %) kontaktov chorých na VHB. V Bratislavskom a v Žilinskom kraji zaočkovanosť dosiahla 100 %, v ostatných krajoch sa pohybovala od 60,7 % do 97,7 %. K 31. 8. 2015 bolo od zavedenia očkovania kompletne očkovaných 18 716 kontaktov chorých na VHB.

• **Očkovanie kontaktov nosičov HBsAg:**

Z celkového počtu 780 zistených kontaktov nosičov HBsAg bolo očkovaných 603 (77,3 %). Kompletne očkovaných (tromi dávkami) bolo 394 (65,3 %) kontaktov chorých na VHB. K 31. 8. 2015 bolo od zavedenia očkovania kompletne očkovaných 14 028 kontaktov nosičov HBsAg.

• **Očkovanie ďalších osôb:**

V kontrolovanom období bolo kompletne očkovaných 3 532 (70,1 %) chovancov zariadení sociálnych služieb pre mentálne postihnutých a 87 (77,7 %) detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby, z celkového počtu osôb podliehajúcich očkovaniu.

Odporúčané očkovanie alebo očkovanie na žiadosť rodičov detí do 15 rokov života (tab. 10)

Celkový počet detí očkovaných mimo stanovených povinných očkovaní v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne klesol. V kontrolovanom období bolo na žiadosť rodičov alebo na odporúčanie ošetrojúceho lekára očkovaných spolu 39 227 detí mimo pravidelného povinného očkovania, čo je pokles o 552 (1,4 %) očkovaných detí v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Najvyšší pokles počtu očkovaných detí bol zaznamenaný pri očkovaní proti chrípke u detí od troch rokov života (pokles o 2 144 detí), najvyšší nárast počtu očkovaných detí bol zaznamenaný pri očkovaní proti vírusovej hepatitíde typu A (nárast o 2 358 detí).

Očkovanie proti sezónnej chrípke a proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb (tab. 11)

• Očkovanie proti chrípke:

V chrípkovej sezóne 2014/2015 bolo spolu očkovaných 23 575 (72,2 %) osôb z celkového počtu 32 673 osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaočkovanosť stúpila o 3,3 %. Najviac očkovaných bolo vo vekovej skupine 20 - 59 ročných (84,0 %) z celkového počtu osôb v tejto vekovej skupine. Na krajskej úrovni sa zaočkovanosť pohybovala od 57,7 % (Bratislavský kraj) do 79,7 % (Prešovský kraj) z celkového počtu klientov v zariadeniach. Očkovanie bolo vykonané vakcínami INFLUVAC (Abbott), VAXIGRIP (Sanofi Pasteur), FLUARIX (GlaxoSmithKline).

V chrípkovej sezóne 2014/2015 bolo v Slovenskej republike očkovaním proti chrípke chránených 247 887 osôb. Zaočkovanosť populácie Slovenskej republiky dosiahla 4,6 %, čo predstavuje pokles zaočkovanosti o 0,2 % v porovnaní s predchádzajúcou chrípkovou sezónou. V chrípkovej sezóne 2014/2015 bolo očkovanie proti chrípke plne hrazené zdravotnými poisťovňami všetkým poistencom, ktorí o očkovanie prejavili záujem.

• Očkovanie proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam:

Z celkového počtu 32 673 osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb bolo k 31. 8. 2015 očkovaných 4 349 (13,3 %) klientov.

Očkovanie v azylových zariadeniach

V Trnavskom kraji (okres Dunajská Streda) neboli v utečeneckých táboroch umiestnené žiadne deti.

V Trenčianskom kraji neboli očkované žiadne osoby prijaté do zariadenia Detského domova maloletých bez sprievodu (ďalej DDMBS) v okrese Trenčín. DDMBS ukončil svoju činnosť ku koncu októbra 2013.

V Banskobystrickom kraji je azylové zariadenie zriadené len v okrese Veľký Krtíš - pobytový tábor v Opatovskej Novej Vsi. Deti do 15 rokov veku neboli očkované, nakoľko sú očkované už v záchytných táboroch.

V rámci Prešovského kraja sa azylové zariadenie nachádza iba v okrese Humenné. Záchytný tábor bol zriadený v decembri 2006. Očkovanie spadá do kompetencie Ministerstva vnútra SR. Do záchytného tábora bolo prijatých 11 detí (emigranti - z nich bolo očkované jedno dieťa Infanrixom Hexa a Synflorixom (1 dávkou) a ďalej bolo prijatých 21 detí utečencov, z ktorých nebolo očkované žiadne dieťa.

V Košickom kraji bolo v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovciach v priebehu kontrolovaného obdobia umiestnených 237 detí na prechodné obdobie. V období umiestnenia v zariadení bol očkovací status týchto detí neznámy, očkovanie proti detskej obrne, osýpkam ani proti iným infekciám v sledovanom období nebolo vykonané.

Mimoriadne očkovanie

V Nitrianskom kraji bolo realizované mimoriadne očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu A (VHA) v súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA v okresoch Levice a Zlaté

Moravce. V okrese Levice bolo v mesiaci september 2014 v rámci protrahovanej epidémie VHA u 61 obyvateľov obce Šalov do veku 40 rokov nariadené mimoriadne očkovanie proti VHA. Vzhľadom na výskyt ďalších prípadov ochorení vo vyšších vekových kategóriách u obyvateľov uvedenej obce bolo v mesiaci november 2014 nariadené doočkovanie ďalších obyvateľov do veku 60 rokov (47 osôb). V okrese Zlaté Moravce v rómskej komunite v obciach Čaradice, Nemčiňany a Tekovské Nemce bolo nariadené očkovanie u 56 detí do veku 15 rokov a u 13 dospelých osôb - zamestnancov obecných úradov, Slovenskej pošty a vodičov autobusov prímestských liniek.

V Prešovskom kraji bolo mimoriadne očkovanie nariadené:

RÚVZ so sídlom v Poprade u novorodencov a detí narodených v roku 2012, žijúcich v prostredí s nízkym hygienickým štandardom. Išlo o očkovanie proti TBC v obciach Výborná, Krížová Ves v okrese Kežmarok a Hranovnica v okrese Poprad. Okrem týchto novorodencov sú očkované aj detské tuberkulín negatívne kontakty TBC a záujemcovia o očkovanie na vlastnú žiadosť. Očkovanie vykonáva detská pneumologická ambulancia v Poprade s pôsobnosťou pre celý Prešovský kraj. Proti TBC bolo zaočkovaných 67 detí z okresu Poprad, 98 detí z okresu Kežmarok a 9 detí z iných okresov. Z regiónu pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Poprade bolo zaočkovaných 165 detí, z ktorých 136 detí bolo očkovaných na základe rozhodnutia RÚVZ Poprad. 5 detí z okresu Poprad a Kežmarok bolo očkovaných ako kontakty s aktívnou TBC. Z ostatných okresov boli zaočkované len 4 deti ako kontakty s TBC napriek tomu, že detská pneumologická ambulancia v Poprade je určená pre očkovanie v celom Prešovskom kraji.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou nariadil:

- očkovanie detí od 1 – 15 rokov žijúcich v rómskej osade v Hlinnom pre epidemický výskyt ochorenia na VHA v roku 2014. V rámci tohto očkovania bolo zaočkovaných spolu 9 detí. Vo vekovej kategórii od 1 do 5 rokov bolo zaočkované 1 dieťa (Havrix) a vo veku od 6 – 15 rokov bolo zaočkovaných 8 detí (Havrix).
- očkovanie bolo nariadené deťom od 1 – 15 rokov žijúcich v meste Hanušovce nad Topľou (ulica Pod Šibenou) pre epidemický výskyt ochorenia na VHA. V sledovanom období bolo vo veku 1 – 15 rokov zaočkovaných 75 detí vakcínou Havrix, 4 deti vakcínou Avaxim a jedno 16-ročné dievča vakcínou Vaqta.
- očkovanie detí od 1 – 15 rokov žijúcich na uliciach Družstevná, Lesná a Poľná v obci Vehec pre epidemický výskyt ochorenia na VHA. Vo vekovej kategórii od 1 do 15 rokov bolo zaočkovaných 48 detí vakcínou Havrix.

Na základe nariadenia onkológa bola jednému dieťaťu podaná vakcína NIMENRIX.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nariadil očkovanie v dôsledku vzniku epidémie VHA v rómskej osade v obci Kamienka. Nariadená bola aktívna imunizácia 60 kontaktom vo vekovej skupine 1 – 18 rokov (deti v rómskej osade a žiaci ZŠ v obci). Na očkovanie bola použitá vakcína Havrix 720 a Havrix 1440.

V Košickom kraji nariadil RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi z dôvodu epidemických výskytov ochorení na VHA:

- v obci Nálepko (okres Gelnica) očkovanie detí narodených od 1.9.2008 do 30.4.2014, ktoré neprekonali a nie sú očkované proti VHA. V rámci mimoriadneho očkovania bolo proti VHA zaočkovaných 199 detí.
- v obci Bystrany (okres Spišská Nová Ves) očkovanie detí narodených od 1.9.2008 do 28.2.2014, ktoré neprekonali a nie sú očkované proti VHA. V rámci mimoriadneho očkovania bolo proti VHA zaočkovaných 93 detí.
- v obci Letanovce časť Strelníky (okres Spišská Nová Ves) očkovanie detí narodených od 1.9.2008 do 8.12.2013, ktoré neprekonali a nie sú očkované proti VHA. V rámci mimoriadneho očkovania bolo proti VHA zaočkovaných 120 detí.

- v obci Markušovce (okres Spišská Nová Ves) očkovanie detí narodených od 1.9.2008 do 31.8.2013, ktoré neprekonali a nie sú očkované proti VHA. V rámci mimoriadneho očkovania bolo proti VHA zaočkovaných 157 detí.

- v meste Spišská Nová Ves: ulica Potočná a Lesná očkovanie detí narodených od 1.9.2008 do 30.9.2013, ktoré neprekonali a nie sú očkované proti VHA. V rámci mimoriadneho očkovania bolo proti VHA zaočkovaných 95 detí.

2.1.2 ODMIETANIE PRAVIDELNÉHO POVINNÉHO OČKOVANIA DETÍ

V rámci sledovania počtu odmietnutí povinného očkovania sa zisťovalo:

1. odmietnutie povinného očkovania v ročníkoch narodenia, ktoré podliehali aktuálnej administratívnej kontrole očkovania k 31. 8. 2015,
2. čiastočné odmietnutie povinného očkovania zaevidované RÚVZ v kontrolovanom období (ide o ročníky narodenia detí, ktoré nepodliehali administratívnej kontrole očkovania k 31. 8. 2015) a počet detí s nahláseným kompletným odmietnutím povinného očkovania v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015.

1. Odmietanie pravidelného povinného očkovania detí v ročníkoch narodenia, ktoré podliehali kontrole očkovania v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015

V ročníkoch narodenia detí podliehajúcich aktuálnej kontrole očkovania bolo zistených spolu 9 044 odmietnutých povinných očkovaní. Najvyššia miera odmietania povinného očkovania bola zistená v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2013, kde bolo zistených 1 972 (3,6 %) odmietnutých očkovaní a v ročníku narodenia 2012, kde bolo zistených 1 846 (3,3 %) z celkového počtu detí v uvedených ročníkoch narodenia. V rámci kontrolovaných ročníkov narodenia bola najvyššia miera odmietania povinného očkovania zaznamenaná v Bratislavskom kraji a to pri každom povinnom očkovaní. Na úrovni Bratislavského kraja sa úroveň odmietania očkovania pohybovala od 1,3 % do 7,1 % z počtu detí podliehajúcich očkovaniu.

2. Odmietanie pravidelného povinného očkovania zaevidované RÚVZ v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015 v ročníkoch narodenia detí, ktoré nepodliehali kontrole očkovania v uvedenom období:

- Čiastočné odmietnutia povinného očkovania zaevidované RÚVZ v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015 (tab. 1):

Základné očkovanie: zistených bolo 684 odmietnutých povinných očkovaní (nie detí), z toho bolo 243 odmietnutých očkovaní proti DTP-VHB-HIB-POLIO, 274 odmietnutých očkovaní proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam a 167 odmietnutých očkovaní proti osýpkam, mumpsu a ružienke.

Preočkovanie: zistených bolo 447 odmietnutých očkovaní, z toho 244 bolo odmietnutých preočkovaní v 6. roku života proti DTP-POLIO, 112 odmietnutých preočkovaní proti osýpkam, mumpsu a ružienke a 91 odmietnutých preočkovaní proti DTP-POLIO v 13. roku života.

Tabuľka 1: ČIASŤOČNÉ ODMIETNUTIA POVINNÉHO OČKOVANIA PODĽA DRUHU OČKOVANIA V OBDOBÍ OD 1. 9. 2014 DO 31. 8. 2015 V ROČNÍKOCH NARODENIA, KTORÉ NEPODLIEHALI KONTROLE OČKOVANIA V UVEDENOM OBDOBÍ

Kraj	Čiastočné odmietnutia povinného očkovania v období od 1. 9. 2013 do 31. 8. 2014 v ročníkoch narodenia, ktoré nepodliehali kontrole očkovania v uvedenom období					
	DTP VHB HIB POLIO	pneumokokové invazívne ochorenia	osýpky mumps ružienka	DTP-POLIO v 6. roku života	osýpky mumps ružienka v 11. roku života	DTP-POLIO v 13. roku života
BA	14	2	11	26	9	8
TT	37	42	3	30	8	8
NR	78	85	29	38	20	17
TN	37	50	17	25	16	10
BB	11	15	49	38	5	6
ZA	26	38	40	49	35	25
PO	30	33	9	11	6	5
KE	10	9	9	27	13	12
SPOLU	243	274	167	244	112	91

- **Počet detí s nahláseným kompletným odmietnutím povinného očkovania, zaevidovaných RÚVZ v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015 (tab. 2):**

U 623 detí bolo v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015 nahlásené kompletné odmietnutie povinného očkovania, t. j. rodičia odmietli všetky povinné očkovania dieťaťa aj do budúcnosti. Najvyšší počet kompletných odmietnutí povinného očkovania v uvedenom období bol zaznamenaný v Nitrianskom kraji (138). Kumulatívne je k 31. 8. 2015 v SR nahlásených 3 018 detí s kompletným odmietnutím povinného očkovania (najviac v Košickom kraji - 580).

Tabuľka 2: POČET DETÍ S NAHLÁSENÝM KOMPLETNÝM ODMIETNUTÍM POVINNÉHO OČKOVANIA

Kraj	Počet detí s nahláseným kompletným odmietnutím povinného očkovania od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015	Kumulatívny počet detí s kompletným odmietnutím povinného očkovania k 31. 8. 2015
Bratislavský	47	360
Trnavský	42	238
Nitriansky	138	473
Trenčiansky	107	281
Banskobystrický	90	421
Žilinský	107	491
Prešovský	27	174
Košický	65	580
SPOLU	623	3 018

2.1.3 KONTRAINDIKÁCIE OČKOVANIA

V rámci administratívnej kontroly očkovania bolo zistených 2 369 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 527 (22,8 %) bolo trvalého a 1 842 (77,8 %) dočasného charakteru (tab. 1). Medzi dočasné kontraindikácie patrili najmä akútne ochorenie, dlhodobá imunologická a alergologická liečba, operácie dieťaťa, nízka pôrodná hmotnosť. Najčastejšie trvalé kontraindikácie tvorili detská mozgová obrna, závažné onkologické a neurologické ochorenia, vrodené vývojové chyby, alergia na vaječný bielok, imunodeficiencia, epilepsia.

Tabuľka 1: PREHĽAD POČTU ZDRAVOTNÝCH KONTRAINDIKÁCIÍ OČKOVANIA

Kraj	Kontraindikácie		Spolu
	Dočasné	Trvalé	
Bratislavský	284	45	329
Trnavský	104	41	145
Nitriansky	137	43	180
Trenčiansky	301	45	346
Banskobystrický	189	65	254
Žilinský	229	66	295
Prešovský	243	137	380
Košický	355	85	440
Spolu	1 842	527	2 369

V kontrolovaných ročníkoch narodenia bolo zistených 13 191 iných dôvodov neočkovania, z toho bolo 9 044 odmietnutých očkování (ide o počet všetkých odmietnutých očkování, nie počet detí) v rámci kontrolovaných ročníkov narodenia, v 2 403 prípadoch išlo o pobyt v zahraničí, v 1 393 prípadoch o nedostavenie sa na očkovanie a v 351 prípadoch išlo o iné dôvody (najmä žiadosť rodičov o posun termínu očkovania, nedodržanie včasnosti očkovania podľa očkovacieho kalendára, posun termínu očkovania) (tab. 2).

Tabuľka 2: INÉ DÔVODY NEOČKOVANIA

Kraj	Počet detí s iným dôvodom neočkovania v kontrolovaných ročníkoch narodenia zistených od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015				Spolu
	odmietnutie očkovania	pobyt v zahraničí	nedostavenie sa na očkovanie	iné (uviesť) žiadosť o posun zo strany rodičov	
Bratislavský	2 484	250	190	187	3 111
Trnavský	813	17	18	0	848
Nitriansky	993	81	53	0	1 127
Trenčiansky	1 239	19	18	38	1 314
Banskobystrický	925	170	183	37	1 315
Žilinský	1 104	14	46	75	1 239
Prešovský	545	683	500	0	1 728
Košický	941	1 169	385	14	2 509
Spolu	9 044	2 403	1 393	351	13 191

Doočkovanie detí s dočasnými kontraindikáciami očkovania, zistenými v predchádzajúcej kontrole očkovania: V čase od 1. 9. 2013 do 31. 8. 2014 bolo zistených 1681 dočasných kontraindikácií. Z toho bolo k 31. 8. 2014 doočkovaných 874 (52,0 %) detí a 807 (48,0 %) detí zostalo nezaočkovaných (tab. 3).

Tabuľka 3: DOOČKOVANIE DETÍ S DOČASNÝMI KONTRAINDIKÁCIAMI

Kraj	Dočasné kontraindikácie zistené od 1. 9. 2013 do 31. 8. 2014		
	celkový počet	z toho počet doočkovaných detí k 31. 8. 2015	
		abs.	%
Bratislavský	377	193	51,2
Trnavský	71	16	22,5
Nitriansky	89	48	53,9
Trenčiansky	254	90	35,4
Banskobystrický	141	68	48,2
Žilinský	203	120	59,1
Prešovský	230	173	75,2
Košický	316	166	52,5
Spolu	1 681	874	52,0

2.1.4 POSTVAKCINAČNÉ REAKCIE

Spolu bolo zo zdravotnej dokumentácie detí zistených 58 postvakačných reakcií, z toho 36 celkových reakcií a 22 lokálnych. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa počet postvakačných reakcií zistených v rámci administratívnej kontroly očkovania znížil o 30,1

% Najviac reakcií bolo zistených z Prešovského kraja (13). Hospitalizácia bola potrebná v 12 prípadoch. Úmrtie v súvislosti s očkovaním hlásené nebolo.

INFANRIX HEXA

Hlásených bolo spolu 10 reakcií, z toho 5 celkových a 5 lokálnych. Hospitalizácia bola potrebná v 5 prípadoch.

Lokálne reakcie: 5

- erytém: 1
- erytém, opuch: 1
- zápalový infiltrát v mieste vpichu: 3

Celkové reakcie: 6

- teplota do 40 °C, zimnica, dýchavica opuch v mieste aplikácie: 1
- teplota 39 °C, bolestivosť, opuch, erytém, zatvrdnutie: 1
- teplota do 38,5 °C, opuch a bolestivosť: 1
- teplota do 39°C, kŕče: 1
- teplota 39,2 °C, bolestivosť, febrilné tachypnoe, prekonvulzívny stav, lymfadenitis inguinalis: 1

Hospitalizácia bola potrebná v 5 prípadoch:

1. *okres Prešov* - u dieťaťa (ročník narodenia 2012), očkovaného 3. dávkou vakcíny INFANRIX HEXA, č. š. A21CO156A, bola hlásená celková reakcia. V klinickom obraze išlo o opuch (60x50 mm) v mieste aplikácie očkovacej látky, opakované teploty do 40 °C, zimnicu, dýchavičnosť. Dieťa bolo hospitalizované vo FNŠP J. A. Reimana v Prešove.

2. *okres Svidník* – u 4-mesačného dieťaťa sa po očkovaní vakcínou INFANRIX HEXA, č. š. A21CC393A, objavil zápalový infiltrát v mieste vpichu. Komplikácie začali dva týždne po očkovaní. Dieťa bolo hospitalizované na chirurgickom oddelení, kde bolo abscesové ložisko revidované, kultivačne bol potvrdený *S. aureus*.

3. *okres Svidník* - u 5-mesačného dieťaťa sa po očkovaní vakcínou INFANRIX HEXA, č. š. A21CC393A, objavil zápalový infiltrát v mieste vpichu. Komplikácie začali dva týždne po očkovaní. Dieťa bolo hospitalizované na chirurgickom oddelení, kde bolo abscesové ložisko revidované, kultivačne bol potvrdený *S. aureus*.

4. *okres Malacky* – u 6-mesačného dieťaťa bola po podaní 1. dávky vakcíny INFANRIX HEXA č. š. A21CC339B, hlásená celková reakcia. Do 8 hodín po aplikácii vakcíny sa u dieťaťa objavili kŕče s horúčkou do 39 °C. Dieťa bolo hospitalizované 2 dni na pozorovaní v DFNSP v Bratislave.

5. *okres Lučenec* - po aplikácii 3. dávky vakcíny INFANRIX HEXA, č. š. A21CC242A, sa 16 hodín po očkovaní objavila u dieťaťa celková reakcia. Klinické príznaky boli bolestivosť, lymfadenitis inguinalis, horúčka 39,2 °C, febrilné tachypnoe, prekonvulzívny stav. Stav si vyžadoval hospitalizáciu dieťaťa vo VŠNSP Lučenec.

INFANRIX HEXA a PREVENAR 13

Hlásené boli spolu 4 celkové reakcie. Hospitalizácia bola potrebná v 2 prípadoch.

Celkové reakcie: 4

- teplota 39,3 °C, bolestivosť, opuch, erytém, zdurené lymfatické uzliny v inguine: 1
- teplota 37,4°C, opuch, erytém: 1
- teplota, bolestivosť, opuch, erytém, infiltrát: 1
- zvýšená teplota, vyvrátené oči, prehnutý hrudník, tonicko-klonické kŕče s cyanózou: 1

Hospitalizácia bola potrebná v 2 prípadoch

1. *okres Piešťany* - u 4-mesačného dieťaťa očkovaného druhou dávkou vakcíny INFANRIX HEXA, č. š. A21FC243A a vakcíny PREVENAR 13, č. š. J52864, sa po

očkovaní objavila reakcia, ktorá sa prejavila opuchom a erytémom o veľkosti 15 x 20 mm (Prevenar) a 5x5 mm (Infanrix Hexa) a teplotou 37,4 °C. Dieťa bolo tri dni hospitalizované na detskom oddelení NAW Piešťany.

2. *okres Dolný Kubín* - u 4-mesačného dieťaťa očkovaného druhou dávkou vakcíny *Infanrix Hexa*, č. š. A21CC354A a *Prevenar 13*, č. š. J52864, sa po očkovaní objavila zvýšená teplota, neskôr bolo dieťa už afebrilné. Na druhý deň bolo pozorované u dieťaťa vyvrátenie očí, prehnutý hrudník, kľč v jednej ruke a tento stav sa zopakoval ešte raz v ten istý deň. Na tretí deň po očkovaní sa objavili u dieťaťa tonicko-klonické kľče s cyanózou. Stav sa opakoval, dieťa bolo RZP privezené do nemocnice v Dolnom Kubíne, kde sa kľče opakovali. Dieťa bolo v ten istý deň prevezené na JIS detskej kliniky UN v Martine. Výsledky laboratórnych aj zobrazovacích vyšetrení boli negatívne. Stav bol hodnotený ako kľče v postvakcinačnom období. Dieťa bolo opakovane hospitalizované pre pretrvávanie kľčov. Neurológom bola ambulantne potvrdená epilepsia. Na základe opakovaného EEG vyšetrenia bola zistená epileptiformná aktivita, dieťa bolo nastavené na antiepileptickú liečbu.

INFANRIX HEXA A SYNFLORIX

Hlásené boli spolu dve celkové reakcie. Hospitalizácia bola potrebná v oboch prípadoch.

Celkové reakcie: 2

- teplota 38,5 °C - 40,0 °C, zvracanie, riedka stolica, na dolných končatinách urtikárny exantém splývajúci do makuly: 1
- teplota 38,2 °C, opuch, erytém, zvracanie, prítomná porucha vedomia, vytočenie bulbov postupne tras končatín: 1

1. *okres Žilina* - Pri kontrole očkovania bola hlásená postvakcinačná reakcia u 16 mesačného dieťaťa. Po podaní 3. dávky *INFANRIX HEXA* č. š. A21CC242A a *SYNFLORIX* č. š. ASPNA463BC sa po očkovaní objavila teplota 38,9 °C, neklud, na dolných končatinách urtikárny exantém splývajúci do makuly, riedka stolica a zvracanie. Dieťa bolo odoslané na hospitalizáciu na detské oddelenie FNŠP Žilina, ktorá trvala tri dni. Záver: parainfekčný exantém po očkovaní.

2. *okres Spišská Nová Ves* – u dieťaťa narodeného v roku 2013 sa po očkovaní druhou dávkou vakcíny *Infanrix Hexa* č. š. A21CB912A a *Synflorix* č. š. ASPNA362AE objavila reakcia, ktorá sa prejavila zvracaním a výstupom teploty do 38,2 °C, opuchom, erytémom do 6 cm, prítomná bola porucha vedomia, vytočenie bulbov a postupne tras končatín. Privolaná bola RZP s následnou hospitalizáciou na detskom oddelení nemocnice v Spišskej Novej Vsi v trvaní 3 dní.

PREVENAR 13

Hlásené boli spolu 2 reakcie, z toho jedna celková a jedna lokálna. Hospitalizácia nebola potrebná.

Lokálna reakcia: 1

- erytém, opuch: 1

Celková reakcia: 1

- zvýšená teplota 38 °C, erytém: 1

PRIORIX

Hlásených bolo spolu 5 celkových reakcií. Hospitalizácia bola potrebná v jednom prípade.

Celková reakcia: 5

- teplota 39,7 °C, vracanie, papulovezikulárny exantém na končatinách a hlave: 1

- teplota 38,5 °C, dyspepsia, gingivostomatitída, drobný morbiliformný exantém na bruchu: 1
- teplota, exantém ružienkového charakteru na trupe, menej v stehennej oblasti: 1
- morbiliformný exantém a teplota: 1
- porucha chôdze, krívanie: 1

Hospitalizácia bola potrebná v jednom prípade:

1. *okres Piešťany* - u 16-mesačného dieťaťa sa po očkovaní vakcínou PRIORIX č. š. A69FD659A, sa objavila celková reakcia, ktorá sa prejavila najskôr papulovezikulárnym exantémom na končatinách a hlave a následne horúčkou 39,7 °C, vracaním, výrazným nekludom v noci. Dieťa bolo 6 dní hospitalizované na detskom oddelení NAW Piešťany.

INFANRIX POLIO

Celkovo bolo hlásených 30 reakcií, z toho 18 celkových a 12 lokálnych reakcií. Hospitalizácia bola potrebná v jednom prípade.

Lokálne reakcie:

- opuch: 4
- opuch, erytém: 2
- bolestivosť, erytém: 1
- opuch, erytém, bolestivosť: 3
- opuch, erytém, infiltrát, bolestivosť: 2

Celkové reakcie:

- teplota nad 39 °C: 2
- teplota 38,5, erytém: 1
- teplota, erytém, opuch: 3
- teplota, opuch, erytém, bolestivosť: 4
- teplota, bolestivosť, opuch, erytém, zatvrdnutie: 1
- teplota 41°C, nauzea, kolaps, opuch, erytém, bolestivosť: 1
- teplota 39,1 °C, opuch, erytém, zatvrdnutie bolesti hrdla, brucha, na horných končatinách a trupe nesvrbivý exantém: 1
- teplota do 39 °C, dušnosť, erytém, infiltrát, kašeľ: 1
- teplota, opuch, erytém, infiltrát, exantém: 1
- toxoalergický papulózný exantém: 1
- teplota 38,5 °C, opuch, erytém, axilárna lymfadenitída: 1
- bolesti hlavy, pokles vízusu, neuritída n. optici parainfectiosa: 1

Hospitalizácia bola potrebná v jednom prípade

1. *okres Topoľčany* - po očkovaní vakcínou Infanrix Polio č. š. AC20B272CB, sa u dievčaťa (ročník narodenia 2008) objavila na 29. deň po očkovaní reakcia, ktorá sa prejavila náhlým výrazným poklesom vízusu a bolesťami hlavy, ktoré trvali približne 2 týždne. Bola prijatá do Detskej fakultnej nemocnice s poliklinikou Bratislava. Počas hospitalizácie boli realizované všetky potrebné vyšetrenia. Na základe realizovaných vyšetrení a pomerne krátkeho odstupu od očkovania bol záver ochorenia neuritída n. optici bilat. v.s parainfectiosa po očkovaní. Po kortikosteroidnej pulznej liečbe bola pacientka na 15. deň hospitalizácie v dobrom zdravotnom stave prepustená do ambulantnej starostlivosti.

BOOSTRIX POLIO

Hlásená bola jedna lokálna reakcia.

Lokálna reakcia: 1

- opuch, začervenanie

PNEUMO 23

Hlásená bola jedna lokálna reakcia, ktorá si vyžiadala hospitalizáciu.

Lokálna reakcia:

- flegmóna: 1

Hospitalizácia:

1. okres Žiar nad Hronom - dieťa (ročník narodenia 2009) bolo po očkovaní vakcínou Pneumo 23 na odporúčenie imunológom dva dni hospitalizované na Detskom oddelení (Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom) pre vytvorenú flegmónu. Hospitalizácia trvala päť dní.

IMOVAX D.T.ADULT

Hlásené boli dve reakcie, z toho jedna lokálna a jedna celková reakcia.

Lokálna reakcia:

- opuch, erytém, bolestivosť: 1

Celková reakcia:

- teplota 38°C, infiltrát, erytém a edém: 1

NIMENRIX

Hlásená bola jedna celková reakcia.

Celková reakcia: 1

- výrazná svalová slabosť dolných končatín, bez atralgie a predošlej infekcie: 1

2.1.5 KONTROLA CHLADOVÉHO REŤAZCA V PEDIATRICKÝCH OBLASTIACH

Kraj	Celkový počet pediatrických oblastí	Počet kontrolovaných oblastí			
		Spolu	Z toho počet ambulancií		
			So samostatnými chladničkami na uskladnenie vakcín bez výparníka, vybavených chladničkovými teplomerami	S písomnou evidenciou teploty v chladničke	
			iba v pracovných dňoch	nepretržite	
Bratislavský	148	148	148	80	5
Trnavský	124	124	73	123	1
Nitriansky	165	165	126	161	1
Trenčiansky	134	134	57	100	19
Banskobystrický	135	135	96	131	2
Žilinský	145	145	99	115	22
Prešovský	196	196	162	146	50
Košický	192	192	109	140	52
Spolu	1 239	1 239	870	996	152

Kontrola uchovávaní vakcín bola vykonaná vo všetkých 1 239 pediatrických ambulanciách. Z celkového počtu kontrolovaných oblastí nebolo vôbec vybavených chladničkami 22 ambulancií (4 ambulancie v Žilinskom kraji, 3 ambulancie v Nitrianskom kraji a 15 ambulancií v Trenčianskom kraji), vakcíny sú u odoberané priamo z lekárne.

Z celkového počtu 1 239 kontrolovaných pediatrických obvodov má 870 (70,2 %) k dispozícii samostatné chladničky bez výparníka vybavené chladničkovými teplomermi určené výlučne na skladovanie očkovacích látok. Chladničkami bez výparníka sú vybavené všetky ambulancie v Bratislavskom kraji. V ostatných krajoch má chladničky bez výparníka 56,8 % - 82,7 % pediatrických obvodov, okrem Trenčianskeho kraja, kde je iba 42,5 % obvodov vybavených chladničkami bez výparníka.

Písomná evidencia teploty v chladničke (s výparníkom aj bez výparníka) s uskladnenými vakcínami bola písomne vedená v 996 kontrolovaných pediatrických obvodoch (80,4 %) iba v pracovných dňoch. Nepretržitá denná kontrola teploty v chladničkách s vakcínami bola zabezpečená v 152 z celkového počtu kontrolovaných pediatrických obvodov (12,2 %). V Bratislavskom kraji 63 pediatrických obvodov vykonáva kontrolu teploty v chladničke iba vizuálne len v pracovných dňoch.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky v skladovaní očkovacích látok ani v preplnení chladničiek. Zistenými nedostatkami naďalej zostávajú: absencia vedenia písomnej evidencie teploty v chladničkách, absencia vedenia písomnej evidencie teploty v chladničkách počas dní pracovného voľna a prechod na chladničky bez výparníka.

2.1.6 EVIDENCIA A DOKUMENTÁCIA

Údaje o očkovaní sú naďalej vo väčšine pediatrických obvodov evidované v zdravotnej dokumentácii dieťaťa a v osobitných záznamoch o očkovaní. Očkovanie je do zdravotnej dokumentácie zaznamenávané ihneď po vykonaní, priebežne je dopĺňané do očkovacích záznamov. Počítače využívajú pediatri na registráciu očkovacieho výkonu pre zdravotné poisťovne, programy pre kontrolu očkovania nepoužívajú. Závažné nedostatky v evidencii a dokumentácii pravidelného povinného očkovania u praktických lekárov pre deti a dorast neboli zistené. Vyskytli sa nedostatky menšieho charakteru (včasnosť očkovania podľa platnej legislatívy, presné popisovanie šarže očkovacej látky, povinnosť hlásenia nežiaducich účinkov), ktoré boli odstránené a vykonzultované na mieste. Výkon očkovania bol v mnohých prípadoch ovplyvnený prístupom niektorých rodičov k očkovaniu, ktorí nerešpektujú opakované výzvy pediatrov, pričom odmietanie povinného očkovania nepotvrdili. Na výkone očkovania sa podieľalo i tiež vycestovanie rodičov za prácou spolu s dieťaťom - zdravotná dokumentácia zostala v mieste trvalého bydliska. Údaje mimo povinného očkovania detí sa naďalej získavajú obťažným vyhľadávaním v zdravotnej dokumentácii.

2.1.7 PROBLÉMY PRI VÝKONE OČKOVANIA

Vo všetkých krajoch bolo zaznamenané odmietanie povinného očkovania detí. Pediatri sú povinní hlásiť odmietanie očkovania na príslušný regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ), ktorý následne rodičov predvolá na prerokovanie odmietnutia očkovania. Pracovníci odboru epidemiológie sa snažia rodičom zdôrazniť význam očkovania a poučiť ich o možných následkoch týkajúcich sa ohrozenia dieťaťa ako aj verejného zdravia v prípade neočkovania. Z jednotlivých krajoov boli hlásené nasledovné nedostatky a pripomienky:

Bratislavský kraj

- Príčinou poklesu zaočkovanosti je najmä odmietanie očkovania, prípadne posunutie očkovania až po dovŕšení 2-3 rokov dieťaťa na žiadosť rodičov. V posledných rokoch narastá počet prípadov, kedy rodičia odmietajú očkovanie detí. Najčastejšou príčinou sú obavy z vedľajších účinkov očkovania a celková nedôvera k očkovaniu. Pri zabezpečení výkonu očkovania lekári často uvádzali nedostatok očkovacích látok určených na povinné očkovanie.

Trnavský kraj

- Decentralizovaný systém zabezpečovania očkovacích látok v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec v sledovanom období neprebíhal na niektorých ambulanciách plynule. Zaznamenané boli výpadky dodávok vakcín Infanrix Hexa, Boostrix Polio a Prevenar 13.

V okrese Trnava bol v piatich ambulanciách zaznamenaný prechodný nedostatok vakcíny Infanrix Hexa (1-3 mesiace), v štyroch ambulanciách výpadok vakcíny Boostrix Polio (1-2 mesiace) a v dvoch ambulanciách výpadok vakcíny Prevenar 13 (1-2 mesiace). V okrese Piešťany bol v dvoch ambulanciách zaevidovaný prechodný nedostatok vakcíny Infanrix Hexa (1 mesiac) a v jednej ambulancii výpadok vakcíny Boostrix Polio. V okrese Hlohovec bol v dvoch ambulanciách zaznamenaný prechodný výpadok vakcíny Boostrix Polio (1-2 mesiace) a v jednej ambulancii výpadok vakcíny Infanrix Hexa (2 týždne).

Nitriansky kraj

- Pri kontrole skladovania a transportu očkovacích látok neboli zistené nedostatky. Problémy s dostupnosťou vakcín u pediatrov boli zaznamenané pri zabezpečovaní očkovania proti VHA v priebehu epidemického výskytu VHA (Levice, Nitra, Nové Zámky a Zlaté Moravce). V troch okresoch kraja (Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce) boli zaznamenané problémy aj s dostupnosťou vakcín pre povinné pravidelné očkovanie detí - očkovacie látky na očkovanie detí do 1 roka (Priorix, ale najmä Infanrix Polio), čo spôsobilo posuny v časovom harmonograme očkovania detí.

Trenčiansky kraj

- Počas kontroly neboli zistené závažné nedostatky vo výkone očkovania. Deti so spornými kontraindikáciami nie sú vždy odosielané na konzultáciu do centier na očkovanie detí. Narastajúcim problémom je očkovanie detí žijúcich dlhodobo v zahraničí, kde sa očkujú podľa inej schémy. Naďalej pretrvávajú prípady odmietania povinného očkovania zo strany rodičov detí. Po pohovore s očkujúcim lekárom rodičia podpisujú do zdravotného záznamu prehlásenie o odmietnutí očkovania. Uvedené prípady lekári písomne hlásia. Rodičia sú postupne pozývaní na pohovor na RÚVZ. Z takmer všetkých okresov, okrem okresu Považská Bystrica, bola hlásená dlhodobo alebo prechodne nedostupnosť vakcín Boostrix Polio a Infanrix Hexa.

Banskobystrický kraj

- Nedostatky v súvislosti s dostupnosťou vakcín v rámci povinného očkovania boli hlásené vo viacerých okresoch, najmä v letných mesiacoch. Išlo o dodávky vakcín Infanrix Hexa, Boostrix Polio a Priorix, čo spôsobovalo problémy dodržiavať intervaly očkovacej schémy.

Problémy v očkovaní sa vyskytovali u nezodpovedných rodičov ignorujúcich opakované pozvánky na očkovanie, týka sa to najmä rómskych rodín a asociálov. Ďalším problémom je odmietanie očkovania rodičmi detí podľa platného očkovacieho kalendára, prípadne snaha o posun očkovania. Ide väčšinou o deti vysokoškolsky vzdelaných rodičov, ktorí sledujú antivakcinačne zamerané informácie o očkovaní na internete. Vyžaduje si to celkové riešenie situácie. Narastajúcim problémom vo výkone očkovania je očkovanie detí, ktoré dlhodobo žijú v zahraničí a po návrate domov sa pokračuje vo výkone očkovania s tým, že sú narušené intervaly medzi jednotlivými dávkami (v zahraničí sú očkované podľa inej schémy očkovania). Dochádza aj k problému s neuhrádzaním očkovacích látok zdravotnými poisťovňami určenými na doočkovanie detí mimo stanovených termínov očkovania. Deti, ktoré mali kontraindikáciu očkovania v stanovenom termíne, majú pediatri problém doočkovať po odznení kontraindikácie.

Žilinský kraj

- Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania. Zistené boli problémy v súvislosti s výpadkom vakcíny Boostrix Polio, Prevenar 13, Infanrix Hexa a Priorix. Zistený bol stúpajúci počet rodičov, ktorí žiadajú o posun očkovania v neskoršom veku, alebo odmietajú očkovanie. Lekári boli upozornení na povinnosť hlásiť reakcie po očkovaní a bolo im odporučené v prípade starších detí preferovať pri aplikácii vakcín horné končatiny.

Prešovský kraj

- V kontrolovanom období bol v pôsobnosti všetkých RÚVZ Prešovského kraja okrem RÚVZ so sídlom v Humennom hlásený výpadok očkovacích látok určených na povinné

očkovanie detí, prípadne očkovacích látok potrebných na zabezpečenie protiepidemických opatrení v ohniskách nákazy:

RÚVZ so sídlom v Prešove: opakovaný nedostatok vakcín Infanrix Hexa, Boostrix Polio a Priorix v 13 ambulanciách v okrese Prešov a v 4 ambulanciách v okrese Sabinov,

RÚVZ so sídlom v Poprade: problémy so zásobovaním vakcínami Priorix, Priorix Tetra, Havrix a Infanrix Hexa,

RÚVZ so sídlom vo Svidníku: nedostatok očkovacích látok Priorix, Boostrix Polio a Infanrix Hexa a v ohniskách nákazy VHA nebol dostatok vakcín proti VHA. Pre novorodencov HBsAg pozitívnych matiek nie je k dispozícii imunoglobulín na pasívnu imunizáciu.

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni: nedostatky v dostupnosti vakcín Infanrix Hexa (5 mesiacov) a Priorix (3 týždne),

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou: výpadok očkovacej látky Infanrix Hexa v období od apríla do septembra 2015, s dostupnosťou očkovacej látky Boostrix Polio bol problém od januára do septembra 2015 a výpadok očkovacej látky Priorix bol zaznamenaný v období august až september 2015.

Košický kraj

- Nedostatky vo výkone očkovania boli osobne prerokované s jednotlivými pediatriami, u ktorých boli zistené nedostatky, priamo pri výkone kontroly a opakovane aj po porovnaní výsledkov kontroly očkovania jednotlivých obvodov v rámci okresov. Pediatri si sú vedomí nedostatkov, ale mnohokrát je problém na strane rodičov, hlavne rómskych detí, ale aj určitá rezignácia lekárov neustále sa dohadovať s rómskymi matkami, ktoré nevedú k dosiahnutiu úspešnej spolupráce. Z iniciatívy RÚVZ so sídlom v Trebišove bola zlepšená a posilnená spolupráca s terénnymi sociálnymi pracovníkmi ako aj s asistentmi osvedy zdravia (Platforma na podporu zdravia znevýhodnených komunít – Trebišov, Sečovce, Bačkov, Zemplínska Teplica), ktorí pôsobia v najväčších rómskych komunitách v rámci okresu. Následne prišlo k zvýšeniu zaočkovanosti v najproblematickejších pediatrických obvodoch.

Hlásené boli viaceré problémy v súvislosti s výpadkami vakcín určených na povinné očkovanie:

RÚVZ so sídlom v Košiciach: krátkodobá nedostupnosť vakcín Infanrix Hexa a Boostrix Polio;

RÚVZ so sídlom v Michalovciach: problémy dostupnosťou vakcín Boostrix Polio (1-2 mesiace), Infanrix Hexa (2-3 mesiace), Synflorix (1-2 mesiace), Priorix (2 mesiace);

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi: výpadok v distribúcii očkovacích látok Infanrix Hexa, Priorix, Infanrix Polio, Boostrix Polio a Havrix.

RÚVZ so sídlom v Trebišove: problémy s dostupnosťou vakcín Infanrix Hexa, Boostrix Polio a Priorix.

Návrhy na riešenie problémov:

- výpadky v dodávke vakcín určených na povinné pravidelné očkovanie detí riešiť prijatím systémových riešení na centrálnej úrovni,
- problém s odmietaním povinného očkovania je potrebné riešiť na celoslovenskej úrovni (príčinou odmietania očkovania je nielen nevedomosť rodičov ale aj mediálne šírené informácie o škodlivosti očkovania),
- pokračovať v aktivitách na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania pre laickú verejnú, zintenzívniť činnosť poradní očkovania,
- dôslednejšie sledovať doočkovanie detí, ktoré z rôznych príčin neboli očkované podľa očkovacieho kalendára, upozorňovať lekárov o potrebe konzultácií s odbornými lekármi pri sporných kontraindikáciách očkovania,
- zvýšenú pozornosť venovať hláseniu postvaccinačných reakcií,
- pri skladovaní očkovacích látok v ambulanciách pediatrov naďalej venovať pozornosť dodržiavaniu chladového reťazca, apelovať na výmenu chladničiek bez výparníka u lekárov, ktorí naďalej skladujú vakcíny v chladničkách s výparníkom,

- vydať odborné usmernenie na výkon očkovania a kontrolu očkovania,
- spolupráca s rómskymi asistentmi, zdravotná výchova v otázkach vakcinológie rodičov detí žijúcich v nízkom hygienickom štandarde a tiež pracovníkov komunitných centier, terénnych pracovníkov a pracovníkov zdravotnej osvetly,
- úzka komunikácia RÚVZ s pediatrickými ambulanciami, zástupcami obcí za účelom koordinácie spolupráce medzi pediatriami a poverenými osobami na obecných úradoch zodpovedajúcich za činnosť rómskych asistentov a komunikácia s pediatriami o postupnom doočkovaní detí,
- pre prípad poruchy chladničky alebo výpadku elektrického prúdu je potrebné v každej ambulancii zabezpečiť možnosť náhradného uskladnenia očkovacích látok, resp. mať zabezpečený náhradný energetický zdroj.

2.1.8 ZÁVERY

Celoslovenské výsledky zaočkovanosti v rámci pravidelného povinného očkovania prekročili hranicu 95 % s výnimkou základného očkovania proti MMR (ročník narodenia 2013 - 93,9 %). Bol zaznamenaný pokles zaočkovanosti pri všetkých druhoch povinného očkovania v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Celoslovenská zaočkovanosť detskej populácie sa pohybovala na úrovni 93,9 % až 98,1 %.

Na úrovni krajov sa nižšia ako 95 % zaočkovanosť zistila v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2013 v piatich krajoch. Krajská zaočkovanosť sa pohybovala na úrovni 90,1 % (základné očkovanie proti MMR ročník 2013 v Bratislavskom kraji) po 99,2 % (preočkovanie proti DTaP-IPV v 13. roku života v Trnavskom kraji).

Na úrovni okresov hranicu 95 % zaočkovanosti nedosiahlo 40 okresov a to 17 okresov v rámci základného očkovania proti DTaP-VHB-HIB-IPV, 20 okresov v rámci očkovania proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam, 39 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2013), 33 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2012), 10 okresov v rámci základného očkovania proti MMR (ročník 2011), sedem okresov pri preočkovaní proti DTaP-IPV v 6. roku života, šesť okresov v rámci preočkovania proti MMR v 11. roku života a tri okresy v rámci preočkovania proti DTaP-IPV v 13. roku života.

Na úrovni pediatrických obvodov hranicu 90 % zaočkovanosti nedosiahlo 250 obvodov (20,2 % z celkového počtu 1 239 obvodov). Najviac obvodov so zaočkovanosťou nižšou ako 90 % bolo v rámci Bratislavského kraja (32,4 %) a Košického kraja (28,6 %).

Príčinami nízkej zaočkovanosti na úrovni okresov, resp. pediatrických obvodov je najmä odmietanie povinného očkovania detí napriek poučeniu pediatrov o význame povinného očkovania ako aj antivakcinačné aktivity. Očkujúci lekári sú povinní hlásiť odmietnutie povinného očkovania v súlade s platnou legislatívou príslušnému regionálnemu úradu verejného zdravotníctva, ktorý si pozyva rodičov na prerokovanie odmietnutia povinného očkovania. V mnohých prípadoch však napriek snahe epidemiológov a pediatrov rodičia trvajú na odmietnutí povinného očkovania a dieťa zostáva nezaočkované. Regionálne úrady verejného zdravotníctva majú možnosť riešiť odmietnutie očkovania priestupkovým konaním a uložením sankcií. Ďalšími príčinami nízkej zaočkovanosti je nezodpovedný prístup rómskych rodičov k očkovaniu, ktorí navštevujú ambulanciu lekára len v prípade zdravotných ťažkostí dieťaťa, keď sa dieťa nedá očkovať, alebo niektorí lekára nenavštevujú vôbec a v súčasnosti ani spolupráca pediatrov so sociálnymi odborníkmi a rómskymi asistentmi situáciu nerieši; migrácia rómskych detí doočkovania rómskych detí s nízkou pôrodnou hmotnosťou, nedonosenosť, uplatňovanie dočasných a trvalých kontraindikácií.

Kontrola zaočkovanosti proti VHB u vybraných skupín populácie vo vysokom riziku nákazy ukázala priaznivé výsledky najmä u študentov nadstavbového zamerania, poslucháčov lekárskeho fakúlt a fakúlt zdravotníckeho zamerania.

Nadalej pretrvávajú nepriaznivé situácie v podávaní hyperimúnného špecifického imunoglobulínu (HBIG) súčasne s prvou dávkou vakcíny novorodencom HBsAg pozitívnych matiek i dialyzovaným pacientom. Boli zaznamenané rozdiely podľa krajov v profylaktickom

podávaní HBIG. Príčiny nepodania HBIG sú podobné ako v uplynulých rokoch - ekonomická situácia v zdravotníckych zariadeniach, problémy pri zabezpečení tohto preparátu na novorodeneckom oddelení, prechodný nedostatok HBIG.

Zaočkovanosť proti VHB bola zisťovaná aj u kontaktov chorých na VHB, kontaktov nosičov HBsAg, chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby.

Celkový počet očkovaných detí mimo stanovených povinných očkovaní v porovnaní s predchádzajúcim rokom mierne klesol. V kontrolovanom období bolo na žiadosť rodičov alebo na odporúčanie ošetrojúceho lekára očkovaných 39 227 detí mimo pravidelného povinného očkovania, čo je pokles o 552 (1,4 %) očkovaných detí v porovnaní s predchádzajúcim obdobím.

V chrípkovej sezóne 2014/2015 bolo spolu očkovaných 23 575 (72,2 %) osôb z celkového počtu 32 673 osôb umiestnených zariadeniach sociálnych služieb. V porovnaní s predchádzajúcim rokom zaočkovanosť stúpla o 3,3 %. Proti invazívnym pneumokokovým ochoreniam bolo zaočkovaných z celkového počtu osôb umiestnených zariadeniach sociálnych služieb 13,3 % klientov.

V rámci administratívnej kontroly očkovania bolo zistených 2 369 zdravotných kontraindikácií očkovania, z toho 527 (22,8 %) bolo trvalého a 1 842 (77,8 %) dočasného charakteru.

Spolu bolo zo zdravotnej dokumentácie detí zistených 58 postvakcinačných reakcií, z toho 36 celkových reakcií a 22 lokálnych. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím sa počet postvakcinačných reakcií zistených v rámci administratívnej kontroly očkovania znížil o 30,1 %. Najviac reakcií bolo zistených z Prešovského kraja (13). Hospitalizácia bola potrebná v 12 prípadoch. Úmrtie v súvislosti s očkovaním hlásené nebolo.

Z celkového počtu 1 239 kontrolovaných pediatrických obvodov má 870 (70,2 %) k dispozícii samostatné chladničky bez výparníka vybavené chladničkovými teplomermi určené výlučne na skladovanie očkovacích látok. Chladničkami bez výparníka sú vybavené všetky ambulancie v Bratislavskom kraji. V ostatných krajoch má chladničky bez výparníka 56,8 % - 82,7 % pediatrických obvodov, okrem Trenčianskeho kraja, kde je iba 42,5 % obvodov vybavených chladničkami bez výparníka.

Odmietanie pravidelného povinného očkovania detí bolo sledované v ročníkoch narodenia, ktoré podliehali aktuálnej administratívnej kontrole očkovania k 31. 8. 2015, ďalej čiastočné odmietnutie povinného očkovania zaevidované RÚVZ v kontrolovanom období (ročníky narodenia detí, ktoré nepodliehali administratívnej kontrole očkovania k 31. 8. 2015) a počet detí s nahláseným kompletným odmietnutím povinného očkovania v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015:

✓ V ročníkoch narodenia detí podliehajúcich aktuálnej kontrole očkovania bolo zistených spolu 9 044 odmietnutých povinných očkovaní. Najvyššia miera odmietania povinného očkovania bola zistená v rámci základného očkovania proti MMR v ročníku narodenia 2013, V rámci kontrolovaných ročníkov narodenia bola najvyššia miera odmietania povinného očkovania zaznamenaná v Bratislavskom kraji a to pri každom povinnom očkovaní.

✓ V období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015 bolo RÚVZ zaevidovaných spolu 684 odmietnutých povinných očkovaní (nie detí) v základnom očkovaní a 447 odmietnutých očkovaní v rámci preočkovania. U 623 detí bolo nahlásené kompletné odmietnutie povinného očkovania, t. j. rodičia odmietli všetky povinné očkovania dieťaťa aj do budúcnosti.

Údaje o zaočkovanosti boli i v roku 2015 naďalej zisťované zo zdravotnej dokumentácie detí.

Tabuľka 1a: ZÁKLADNÉ OČKOVANIE PROTI DIFTÉRII, TETANU, PERTUSIS, VÍRUSOVEJ HEPATITÍDE TYPU B, HEMOFILOVÝM INVAZÍVNYM INFEKCIÁM, POLIOMYELITÍDE A PNEUMOKOKOVÝM INVAZÍVNYM OCHORENIAM K 31. 8. 2015 V SR, Ročník narodenia 2013

Celkový počet detí v ročníku	Z toho počet			
	očkovaných tromi dávkami kombinovanej vakcíny (INFANRIX HEXA)		odmietnutých očkovaní bez ohľadu na počet podaných dávok	
	abs.	%	abs.	%
54 671	52 472	96,0	1 381	2,53

Tabuľka 1b: ZÁKLADNÉ OČKOVANIE PROTI DIFTÉRII, TETANU, PERTUSIS, VÍRUSOVEJ HEPATITÍDE TYPU B, HEMOFILOVÝM INVAZÍVNYM INFEKCIÁM, POLIOMYELITÍDE A PNEUMOKOKOVÝM INVAZÍVNYM OCHORENIAM K 31. 8. 2015 V SR, Ročník narodenia 2013

Celkový počet detí v ročníku	Spolu počet očkovaných		Počet očkovaných tromi dávkami pneumokokovej konjugovanej vakcíny (PCV)				Počet odmietnutých očkovaní bez ohľadu na počet podaných dávok	
			SYNFLORIX		PREVENAR 13		abs.	%
	abs.	%	abs.	%	abs.	%		
54 671	52 309	95,7	37 655	68,9	14 654	26,8	1 522	2,8

Tabuľka 2: PŘEOČKOVANIE PROTI DIFTÉRII, TETANU, PERTUSIS A POLIOMYELITÍDE K 31. 8. 2015 V SR, Ročník narodenia 2008 (preočkovanie v 6. roku života)

Celkový počet detí v ročníku	Z toho počet			
	očkovaných vakcínou INFANRIX POLIO		odmietnutých očkovaní	
	abs.	%	abs.	%
53 646	52 087	97,1	600	1,1

Tabuľka 3: PREOČKOVANIE PROTI DIFTÉRII, TETANU, PERTUSIS A POLIOMYELITÍDE K 31. 8. 2015 V SR, Ročník narodenia 2001 (preočkovanie v 13. roku života)

Celkový počet detí v ročníku	Z toho počet			
	očkovaných vakcínou BOOSTRIX POLIO		odmietnutých očkovaní	
	abs.	%	abs.	%
48 880	47 929	98,1	244	0,5

Tabuľka 4: ZÁKLADNÉ OČKOVANIE PROTI OSÝPKAM, RUBEOLE A PAROTITÍDE K 31. 8. 2015 V SR, Ročníky narodenia 2013, 2012, 2011

Ročník narodenia	Celkový počet detí v ročníku	Spolu počet očkovaných		Počet očkovaných vakcínou				Počet odmietnutých očkovaní	
		abs.	%	PRIORIX*		M-M-RVAXPRO		abs.	%
				abs.	%	abs.	%		
2013	54 671	51 342	93,9	50 054	91,6	1 288	2,4	1 972	3,6
2012	55 587	52 935	95,2	52 117	93,8	818	1,5	1 846	3,3
2011	55 213	53 438	96,8	52 700	95,4	738	1,3	1 154	2,1

*vrátane očkovania vakcínou Priorix Tetra

Tabuľka 5: PREOČKOVANIE PROTI OSÝPKAM, RUBEOLE A PAROTITÍDE K 31. 8. 2015 V SR, Ročník narodenia 2003 (preočkovanie v 11. roku života)

Celkový počet detí v ročníku	Spolu počet očkovaných		Počet očkovaných vakcínou				Počet odmietnutých očkovaní	
	abs.	%	PRIORIX*		M-M-RVAXPRO		abs.	%
			abs.	%	abs.	%		
48 915	47 761	97,6	47 430	97,0	331	0,7	325	0,7

*vrátane očkovania vakcínou Priorix Tetra

Tabuľka 6: OČKOVANIE ŠTUDENTOV NADSTAVBOVÉHO ŠTÚDIA ZDRAVOTNÍCKEHO ZAMERANIA, LEKÁRSKÝCH FAKÚLT A OSTATNÝCH FAKÚLT proti Vírusovej hepatitíde TYPU B K 31. 8. 2015 V SR

Školský rok 2014/2015	Celkový počet študentov	Z toho počet očkovaných tromi dávkami	
		abs.	%

Nadstavbové štúdium zdravotníckeho zamerania	I. roč.	882	738	83,7
	II. roč.	689	675	98,0
	III. roč.	506	498	98,4
Spolu		2 077	1 911	92,0

Lekárske fakulty	I. roč.	1 427	1 290	90,4
	II. roč.	1 333	1 245	93,4
	III. roč.	1 254	1 169	93,2
	IV. roč.	1 262	1 247	98,8
	V. roč.	1 125	1 122	99,7
	VI. roč.	1 031	1 028	99,7
Spolu		7 432	7 101	95,5

Fakulty zdravotníckeho zamerania	I. roč.	1 112	813	73,1
	II. roč.	1 052	976	92,8
	III. roč.	968	882	91,1
	IV. roč.	498	460	92,4
	V. roč.	326	307	94,2
Spolu		3 956	3 438	86,9

Tabuľka 7: OČKOVANIE NOVORODENCOV HBSAG POZITÍVNYCH MATIEK PROTI VÍRUSOVEJ HEPATITÍDE TYPU B K 31. 8. 2015 V SR

Ročník narodenia	Počet detí podliehajúcich očkovaniu	Počet očkovaných					Z toho počet detí, ktorým bol podaný aj HBIG *	
		tromi dávkami	iba		S p o l u		abs.	% z počtu očkovaných
			dvoma dávkami	jednou dávkou	abs.	% z počtu podliehajúcich		
2015 (do 31.8.)	123	18	69	35	122	99,2	103	84,4
2014	133	121	10	2	133	100,0	121	91,0

* hyperimúnnny ľudský gamaglobulín proti vírusovej hepatitíde typu B

Tabuľka 8: OČKOVANIE PROTI VÍRUSOVEJ HEPATITÍDE TYPU B K 31. 8. 2015

Očkovanie pacientov hemodialýz a peritoneálnej dialýzy

Kontrolujú sa pacienti zaradení do dialyzačného programu v čase kontroly očkovania, resp. pacienti v príprave na zaradenie do dialyzačného programu.

Pacienti	Počet pacientov podliehajúcich očkovaniu	Z toho počet			
		očkovaných aspoň jednou dávkou		neočkovaných	
		abs.	%	abs.	%
zaradení do DP	1 832	1 760	96,1	72	3,9
v príprave do DP	1 000	958	95,8	X	

Tabuľka 9a: OČKOVANIE PROTI VÍRUSOVEJ HEPATITÍDE TYPU B K 31. 8. 2015 V SR VYBRANÉ SKUPINY OSÔB, VYSTAVENÝCH ZVÝŠENÉMU RIZIKU NÁKAZY VHB

Očkovanie kontaktov osôb infikovaných vírusom hepatitídy typu B

Skupina očkovaných osôb	Počet novozistených osôb v období od 1. 9. 2014 do 31. 8. 2015	Z toho počet očkovaných			Spolu počet očkovaných	
		tromi dávkami	iba		abs.	%
			dvomi dávkami	jednou dávkou		
Kontakty chorých na VHB	262	149	55	15	219	83,6
Kontakty nosičov HBsAg	780	394	166	43	603	77,3
Spolu	1042	543	221	58	822	78,9

Tabuľka 9b: OČKOVANIE ĎALŠÍCH OSÔB

Skupina očkovaných osôb	Celkový počet osôb v zariadení	Z toho počet kompletne očkovaných k 31. 8. 2015	
		abs.	%
Chovanci zariadení pre mentálne postihnutých	5 036	3 532	70,1
Deti v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby	112	87	77,7
SPOLU	5 148	3 619	70,3

Tabuľka 10: ODPORÚČANÉ OČKOVANIE ALEBO OČKOVANIE NA ŽIADOSŤ RODIČOV DETÍ DO 15 ROKOV ŽIVOTA K 31. 8. 2014 V SR

Očkovanie proti		Počet očkovaných detí				
		spolu	z toho			
			očkovaných			revakci- novaných
			jednou dávku	dvoma dávkami	tromi dávkami	
Kliešťovej encefalitíde		5 805	1 019	1 532	1 284	1 970
Chrípke	od 6 mesiacov do 3 rokov života	185	111	74	X	X
	od 3 rokov života	9 927	9 181	746	X	X
Vírusovej hepatitíde typu A		9 862	5 885	3 977	X	X
Meningokokovej meningitíde		718	696	X	X	22
Infekciám vyvolaným S. pneumoniae (polysacharidová vakcína)		818	522	X	X	296
Rotavírusovým infekciám		9 067	1 994	6 341	732	X
Ovčím kiahňam		1 313	578	735	X	X
Rakovine krčka maternice		1 300	334	520	446	X
Tuberkulóze		232	232	X	X	X
SPOLU		39 227	X	X	X	X

Tabuľka 11: OČKOVANIE PROTI CHRÍPKE A PROTI INVAZÍVNYM PNEUMOKOKOVÝM OCHORENIAM U OSÔB, UMIESTNENÝCH V ZARIADENIACH SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBDOBÍ OD 1. 9. 2014 DO 31. 8. 2015 V SR

Vek očkovaných osôb v rokoch	Celkový počet osôb v kolektívnych zariadeniach	Počet očkovaných vakcínou proti chrípke					Počet očkovaných vakcínou proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam	
		Vaxigrip	Influvac	Fluarix	Spolu		abs.	%
					abs.	%		
0 - 5	229	44	17	10	71	31,0	10	4,4
6 -14	946	250	244	69	563	59,5	87	9,2
15 - 19	790	253	267	33	553	70,0	66	8,4
20 - 59	6 859	2 492	2 728	539	5759	84,0	1 071	15,6
60 +	23 849	6 884	9 056	689	16 629	69,7	3 115	13,1
S p o l u	32 673	9 923	12 312	1 340	23 575	72,2	4 349	13,3

3. ČINNOSŤ V MEDZIREZORTNÝCH PRACOVNÝCH SKUPINÁCH A KOMISIÁCH

Činnosť v pracovných skupinách, komisiách a projektoch v rámci medzinárodnej spolupráce

Odbor epidemiológie aj v roku 2015 intenzívne spolupracoval s Európskou komisiou (EK), Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO), Európskym centrom pre prevenciu a liečbu ochorení (ECDC) a ďalšími európskymi organizáciami a inštitúciami najmä v rámci rôznych programov surveillance prenosných ochorení, preventívnych a represívnych epidemiologických opatrení s dôrazom na imunizačný program.

V oblasti kontroly infekčných ochorení:

- spolupracoval s európskou sieťou WHO pre surveillance chrípky (EuroFlu) a paralelne aj s európskou sieťou ECDC pre surveillance chrípky. Do sietí WHO a ECDC boli zasielané v priebehu celého roka 2015 týždenné hlásenia o epidemiologickej situácii vo výskyte a o aktivite chrípky v SR a spracovávané do bulletinu a iných správ vydávaných ECDC a WHO,
- mesačne zasielal do Európskej siete WHO – CISID všetky požadované údaje o surveillance osýpok, rubeoly a kongenitálneho rubeolového syndrómu (KRS) v SR. Naďalej zabezpečoval týždenné monitorovanie všetkých suspektných ochorení s dôrazom na ich laboratórne vyšetrenie a s cieľom okamžitých protiepidemických opatrení v prípade podozrenia na osýpky, rubeolu, prípadne KRS,
- zasielal týždenné celoslovenské analýzy výskytu akútnych chabých obrn u detí do 15 rokov do WHO EURO
- spracoval a zaslal aktualizovaný materiál o všetkých aktivitách realizovaných v roku 2014 na udržanie stavu eradikácie poliomyelitídy v Slovenskej republike, ktorý obsahuje predpísané kapitoly o činnosti členov Národnej certifikačnej komisie, imunizačné aktivity, výsledky epidemiologickej a laboratórnej surveillance vrátane laboratórneho uchovávaní divých poliovírusov v laboratóriách tak v rezorte ako aj mimo rezortu zdravotníctva pre európsku regionálnu certifikačnú komisiu WHO,
- spracoval a zaslal výročnú správu o stave eliminácie osýpok a rubeoly za rok 2014 Regionálnej verifikačnej komisii pre elimináciu osýpok a rubeoly WHO EURO,
- vypracoval materiál pre WHO/UNICEF „Joint Reporting Form for Other communicable diseases and major communicable disease outbreaks“, v rámci ktorého zaslal údaje o výskyte vybraných infekčných ochorení, vírusových hepatitíd a epidémií,
- vypracoval materiál pre WHO/UNICEF „Joint Reporting Form for Sexually Transmitted Infections“, v rámci ktorého zaslal údaje o výskyte sexuálne prenosných ochorení ako syfilis, kvapavka, chlamýdia, herpes simplex a HPV,
- plnil úlohy vyplývajúce z medzinárodných aktivít v oblasti alimentárnych ochorení a zoonóz na európskej úrovni, ktoré sú koordinované ECDC a prebiehajú v rámci európskeho Programu surveillance zoonóz a ochorení prenášaných vodou a potravinami - Food and Waterborne Diseases and Zoonoses network (ďalej len FWD). V rámci surveillance FWD sa sleduje 6 prioritných ochorení - salmonelóza, kampylobakteriáza, VTEC (verotoxigénne E. coli), yersinióza, shigelóza a listerióza. Odbor epidemiológie celoslovensky analyzuje predovšetkým epidémie, ktoré sa v tejto skupine nákaz vyskytujú.

V oblasti očkovania:

- vypracoval materiál pre WHO/UNICEF „Joint Reporting Form on Vaccine Preventable Disease“, v rámci ktorého zaslal údaje o chorobnosti a zaočkovanosti proti očkovaním preventabilným ochoreniam, o indikátoroch imunizačného systému, spôsobe hradenia a počte dávok očkovacích látok použitých v rámci pravidelného povinného očkovania, vrátane podrobnej očkovacej schémy platnej v SR a údajov o krajskej zaočkovanosti proti jednotlivým ochoreniam Imunizačného programu,
- spracoval celoslovenské výsledky kampane WHO EIW – „Európsky imunizačný týždeň 2015“, ktorá zahŕňala prípravu informačných materiálov pre laickú verejnosť a pre rómsku menšinu, prípravu a prezentovanie prednášok na podujatiach pre zdravotníckych pracovníkov, rómskych zdravotníckych komunitných pracovníkov,
- zaslal hodnotiacu správu aktivít Európskeho imunizačného týždňa pre WHO.

V oblasti cezhraničných ohrození zdravia:

- zúčastňoval sa na stretnutiach Výboru EK pre zdravotnú bezpečnosť, ktorá riešila najmä problematiku ochorenia MERS-CoV a nedostatku očkovacích látok,

Ďalšie aktivity:

- priebežne komunikoval so zástupcami verejného zdravotníctva členských štátov Európskej únie, EK a zdravotníckymi autoritami pomocou Systému rýchleho varovania a reakcie na prevenciu a kontrolu prenosných ochorení EWRS,
- realizoval aktivity v rámci implementácie International Health Regulations WHO.

4. GESTORSTVO PRI RIEŠENÍ PREVENTÍVNYCH PROGRAMOV A PROJEKTOV OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA VEREJNOSTI

4.1 Plnenie Národného imunizačného programu v SR

Úvod

Slovenská republika sa od roku 1986 riadi jednotným imunizačným programom, ktorého cieľom je eliminovať až eradikovať výskyt prenosných ochorení dôsledným zabezpečením efektívnej imunizácie detí a dospelých. Okrem toho zahŕňa kontrolu zaočkovanosti, sledovanie nežiaducich účinkov po očkovaní, hodnotenie imunitného stavu populácie, sledovanie výskytu ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním a sledovanie cirkulácie pôvodcov nákazy v populácii, resp. vo vonkajšom prostredí.

Program sa plní v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie a v súlade s praxou členských štátov krajín Európskej únie. Stratégia Svetovej zdravotníckej organizácie v oblasti očkovania je zameraná na jeho rozšírenie o ďalšie cieľové skupiny populácie, na zavádzanie nových očkovacích látok do bežnej praxe, nových očkovacích programov, ktoré znížia výskyt infekčných ochorení ovplyvniteľných očkovaním a zvýši sa bezpečnosť, účinnosť a compliance (akceptovateľnosť) cieľovej skupiny populácie.

Ciele

Národný imunizačný program sa zabezpečuje v súlade s cieľmi programu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO) č. 7 "Zdravie pre všetkých v 21. storočí".

Plnenie cieľov Svetovej zdravotníckej organizácie v Slovenskej republike

Plnením Národného imunizačného programu sa podarilo väčšinu z prioritných cieľov v Slovenskej republike dosiahnuť. Slovensko patrilo medzi prvé štáty na svete, ktoré dosiahli elimináciu detskej obrny, a to 40 rokov pred jej dosiahnutím v rámci Euroregiónu SZO. V roku 2002 bola potvrdená eradikácia detskej obrny v Euroregióne SZO, vrátane Slovenskej republiky. Realizáciou systematického celoplošného očkovania sa podarilo eliminovať na území Slovenskej republiky tak závažné infekcie ako záškrt, tetanus detí a mladistvých a u ostatných ochorení imunizačného programu sa ich výskyt výrazne redukoval.

Od roku 1998 s výnimkou troch ochorení v epidemiologickej súvislosti s importovanými prípadmi osýpok u utečencov v azylových zariadeniach Slovenskej republiky a troch prípadoch importovaných osýpok sa ochorenie na osýpky nezaznamenalo. U ostatných ochorení preventabilných očkovaním sa chorobnosť pohybuje na nízkych až nulových hodnotách. K významnému poklesu chorobnosti na vírusovú hepatitídu typu B došlo od zavedenia pravidelného povinného očkovania dojčiat proti vírusovej hepatitíde typu B v roku 1998.

Organizácia očkovania

Očkovanie sa realizuje v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a v súlade s jeho vykonávacím predpisom Vyhláškou 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov.

Očkovanie plánuje, organizuje, koordinuje a kontroluje Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s Regionálnymi úradmi verejného zdravotníctva v Slovenskej republike. V roku 2006 bola ministrom zdravotníctva Slovenskej republiky menovaná PSPI. Pracovná skupina predkladá návrhy na antigénne zloženie očkovacích látok na pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých, odporúča mimoriadne očkovanie a aplikačné postupy pri použití očkovacích látok, navrhuje krátkodobú a dlhodobú stratégiu Národného imunizačného programu v Slovenskej republike. Odporúča zavádzanie nových druhov očkovacích látok, nových druhov očkovania v Slovenskej republike a predkladá návrhy na zosúladenie stratégie Národného imunizačného programu v Slovenskej republike s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie, Európskej komisie a s praxou členských štátov Európskej únie.

Do Národného imunizačného programu je zaradené pravidelné povinné očkovanie detí proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym nákazám, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu. Národný imunizačný program ďalej zahŕňa povinné očkovanie osôb vo vysokom riziku nákazy proti tetanu, hemofilovým invazívnym nákazám, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, tuberkulóze, chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, meningokokovým infekciám a besnote.

Okrem pravidelného povinného očkovania sa v Slovenskej republike odporúčajú a väčšinou aj realizujú nasledovné očkovania: proti vírusovej hepatitíde typu A, vírusovej hepatitíde typu B, meningokokovej meningitíde, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, chrípke, hemofilovým invazívnym nákazám a kliešťovej encefalitíde.

Prehľad najvýznamnejších zmien v stratégii pravidelného celoplošného očkovania v Slovenskej republike od roku 1998 je v **tabuľke 1**.

Tabuľka 1: PREHĽAD NAJVÝZNAMNEJŠÍCH ZMIEN V STRATÉGIÍ OČKOVANIA OD ROKU 1998

Očkovanie proti	Zmena	Rok
VHB	zavedenie povinného očkovania dojčiat	1998
Hib	zavedenie povinného očkovania dojčiat	2000
diftérii	zavedenie preočkovania 13 ročných detí (bivalentná vakcína proti záškrtu a tetanu)	2004
VHB	zavedenie povinného očkovania adolescentov	2004
poliomyelitíde	zavedenie povinného očkovania dojčiat neživou parenterálnou poliovakcínou, ktorá nahradila živú poliovakcínu	2005
diftérii, tetanu, čiernemu kašľu, detskej obrne, VHB a Hib	zavedenie očkovania hexavalentnou vakcínou s obsahom aceluárnej pertusickej zložky	2007
diftérii, tetanu a poliomyelitíde	zavedenie preočkovania 13 ročných detí trivalentnou očkovacou látkou	
pneumokokovým infekciám	zavedenie povinného očkovania dojčiat 7-valentnou očkovacou látkou	2009
diftérii a tetanu	zavedenie povinného preočkovania dospelých bivalentnou očkovacou látkou	
tuberkulóze	zrušenie preočkovania tuberkulín negatívnych detí v 11. roku života	2010
diftérii, tetanu, poliomyelitíde a čiernemu kašľu	zavedenie preočkovania v 13. roku života	
vírusovej hepatitíde typu A	zavedenie odporúčaného očkovania 2-ročným deťom žijúcim v zlých hygienických podmienkach plne hrazené z verejného poistenia	
tuberkulóze	zrušenie očkovania novorodencov	2012

Kontrola očkovania

V súlade so Zákom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s Vyhláškou 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov sa každoročne vykonáva administratívna kontrola pravidelného povinného očkovania, pri ktorej sa sleduje zaočkovanosť detí očkovaných vzhľadom na dosiahnutý vek. Zaočkovanosť sa vyhodnocuje na úrovni obvodov, okresov, krajov a celého Slovenska.

Kontrolujú sa tie ročníky narodenia, ktoré by mali byť vzhľadom na dovŕšený vek všetky zaočkované. Ďalej sa kontroluje očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek, zaočkovanosť pacientov na hemodialyzačných oddeleniach proti VHB, zaočkovanosť kontaktov osôb infikovaných vírusom hepatitídy B, zaočkovanosť proti chrípke a pneumokokovým infekciám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb.

Kontrola zahŕňa aj správnosť postupu pri očkovaní a úplnosť záznamov o očkovaní v zdravotnej dokumentácii, skladovanie očkovacích látok, kontraindikácie očkovania, nežiaduce reakcie po očkovaní a počet odmietnutí povinného očkovania podľa druhu

očkovaní. Podmienkou dosiahnutia dostatočnej kolektívnej imunity proti ochoreniam preventabilným očkovaním je 95 % zaočkovanosť na celoslovenskej úrovni. Celoslovenská zaočkovanosť populácie detí prekračuje 95 %. V posledných rokoch je zaznamenaný nárast počtu rodičov, ktorí z rôznych príčin odmietajú očkovaní svojich detí. Prejavuje sa to aj na zaočkovanosti, ktorá oproti minulým rokom mierne klesla (**tab. 2**). Dostatočná kolektívna imunita na celoslovenskej úrovni je síce dodržaná, ale v budúcnosti bude potrebné, aby bola 95 % zaočkovanosť dosiahnutá aj na úrovni okresov a minimálne 90 % zaočkovanosť na úrovni obvodov.

Tabuľka 2: POROVNANIE CHOROBNOSTI A ZAOČKOVANOSTI VYBRANÝCH INFEKČNÝCH OCHORENÍ PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM

Ochorenie	2011		2012		2013		2014		2015	
	rel. chorob.	zaoč.	rel. chorob.	zaoč.	rel. chorob.	zaoč.	rel. chorob.	zaoč.	rel. chorob.	zaoč.
Záškrt	0	99,0	0	98,7	0	97,9	0	96,8	0	96,0
Tetanus	0,02	99,0	0	98,7	0	97,9	0	96,8	0	96,0
Čierny kašeľ	17,22	99,0	17,6	98,7	16,8	97,9	20,73	96,8	6,16	96,0
Osýpky	0,04	98,3	0,02	98,9	0	98,2	0	96,6	0	95,2
Ružienka	0	98,3	0	98,9	0	98,2	0	96,6	0	95,2
Mumps	0,04	98,3	0,09	98,9	4,04	98,2	29,32	96,6	31,49	95,2
Detská obrna	0	99,0	0	98,7	0	97,9	0	96,8	0	96,0
VHB	1,71	99,0	1,35	98,7	1,37	97,9	1,57	96,8	1,20	96,0
Hib	0,07	99,0	0,06	98,7	0,64	97,9	0,08	96,8	0,17	96,0
Pneumok. invazívne ochorenia	1,04	98,9	0,93	98,6	1,54	97,7	1,36	96,5	1,27	95,7

Záver:

Plnenie Národného imunizačného programu je v súčasnosti v Slovenskej republike zabezpečené a očkovaní proti jednotlivým infekčným ochoreniam je kompatibilné s očkovaním realizovaným v ostatných členských štátoch Európskej únie (EÚ). Neplnenie Národného imunizačného programu by malo závažný dopad na zdravotný stav populácie Slovenska. Došlo by k vzostupu chorobnosti a úmrtnosti na infekčné ochorenia ovplyvnené očkovaním, k vzniku epidémií ako aj k znovuobjaveniu takých ochorení, ktoré sa u nás vďaka očkovaní nevyskytujú už celé desaťročia. Okrem medicínskeho významu je systematické očkovaní dôležité aj po ekonomickej stránke. Náklady na liečbu, hospitalizáciu, liečbu komplikácií a ďalšie náklady v súvislosti s ochoreniami, ktorým možno predchádzať očkovaním sú neporovnateľne vyššie ako náklady na očkovaní.

Vzhľadom na súčasný intenzívny pohyb obyvateľstva vo svete nie je vylúčené zavlečenie akejkoľvek infekčnej choroby do ktorejkoľvek krajiny vrátane Slovenska. Preto je aj naďalej nevyhnutné udržať doterajšiu vysokú zaočkovanosť detskej populácie, zvyšovať zaočkovanosť dospelých a venovať osobitnú pozornosť očkovaní ťažko dosiahnuteľných skupín populácie.

4.2 Surveillance infekčných ochorení

Cieľ:

1. Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života.
2. Skvalitnenie surveillance prenosných ochorení.
3. Edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

V roku 2015 sa pokračovalo v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z celoslovenskej surveillance boli vkladané, analyzované a registrované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS.

V roku 2015 sa celoslovensky pokračovalo v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z celoslovenskej epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané, analyzované a registrované prostredníctvom Epidemiologického informačného systému prenosných ochorení (EPIS). Bola vypracovaná analýza výskytu ochorení v Slovenskej republike za rok 2014, analýza výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení v chrípkovej sezóne 2014/2015 a vyhodnotenie zaočkovanosti proti chrípke. Pokračovala medzinárodná spolupráca a hlásenie ochorení do databáz ECDC a WHO.

V Slovenskej republike možno roku 2015 hodnotiť epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení ako priaznivú. Z celého územia Slovenskej republiky boli hromadne hlásené akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípky a chrípke podobné ochorenia (CHPO) a individuálne hlásené prípady prenosných ochorení. Výskyt ochorení bol sporadický, rodinný a epidemický. Hlásených bolo 686 epidemických výskytov

V skupine črevných nákaz ochorenia na brušný týfus, paratýfus a detskú obrnu neboli hlásené. Zaznamenané boli tri ochorenia na botulizmus. Oproti rovnakému obdobiu roka 2014 došlo v roku 2015 k miernemu poklesu u bacilovej dyzentérie (z 230 ochorení na 210), chorobnosť 3,87/100 000 obyvateľov a iných bakteriálnych otráv potravinami (zo 173 na 128), chorobnosť 2,37/100 000 obyvateľov. K vzostupu došlo z črevných ochorení u salmonelóz (5 041 ochorení, chorobnosť 92,98) a tiež u vírusových hepatitíd typu A (833 ochorení, chorobnosť 16,29), z dôvodu početných protrahovaných epidemických výskytov u marginalizovaných skupín obyvateľstva žijúcich v zlých hygienických podmienkach. Na približne rovnakej úrovni predchádzajúceho roka bola chorobnosť na kampylobakteriázy 7 040 ochorení, chorobnosť 129,86) a hnačkové ochorenia s neobjasnenou etiológiou (2 610 ochorení, chorobnosť 48,14). Najväčšia epidémia v skupine črevných nákaz bola epidémia gastroenteritíd, u ktorej sa nepotvrdila etiológia, a v ktorej ochorelo 231 osôb v zdravotníckom zariadení (148 zdravotníckych pracovníkov, 83 pacientov a 14 zamestnancov kuchyne).

V skupine nákaz dýchacích ciest nebolo hlásené ochorenia na záškrť, rubeolu, domáci, ani importovaný prípad osýpok. Mierny vzostup ochorení a chorobnosti sa zaznamenal u ochorení na mumps, ktorý pokračoval od druhého polroka 2013. (z 1 559 na 1 707 ochorení). Takmer všetky ochorenia na mumps boli zaznamenané v Košickom, no najmä v Prešovskom kraji a to v epidemickom výskyte, najmä u obyvateľov žijúcich v rómskych osadách v nízkych hygienických podmienkach, ktorí nedodržiavali nariadenú izoláciu v domácom prostredí. Výrazný, niekoľkonásobný pokles chorobnosti bol zaznamenaný u ochorení na čierny kašeľ (z 1 123 ochorení, chorobnosť 20,73 na 1 707, chorobnosť 31,49). V porovnaní s predchádzajúcimi sezónami bola úroveň chorobnosti na ARO a CHPO v sezóne 2014/2015 najvyššia od sezóny 2006/2007. V chrípkovej sezóne 2014 – 2015 bolo hlásených 1 715 529 ARO, z toho 200 045 CHPO. Počas chrípkovej sezóny vznikali početné lokálne aj okresné epidémie. V porovnaní s predchádzajúcimi sezónou

bola úroveň chorobnosti na ARO a CHPO v sezóne 2014/2015 vyššia. V etiológii ochorení prevládali vírusy chrípky typu A (83,5 %) nad vírusmi chrípky typu B (16,5 %). V roku 2015 bola vypracovaná analýza výskytu ochorení v Slovenskej republike za rok 2014, analýza výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení v chrípkovej sezóne 2014/2015 a vyhodnotenie zaočkovanosti proti chrípke.

Z nákaz prenosných zo zvierat na človeka bol zaznamenaný výrazný pokles na leptospirózu (7 z 12 ochorení) a listeriózu (17 z 27 ochorení), mierny pokles ochorení na kliešťovú encefalitídu (88 zo 117 ochorení). Výrazný vzostup chorobnosti bol zaznamenaný na tularémiu (zo 7 ochorení na 28, chorobnosť 0,57), a mierny vzostup na toxoplazmózu a lymfskú boreliózu. Z krvných nákaz bol evidovaný mierny pokles ochorení na vírusovú hepatitídu typu B a C.

Výskyt neuroinfekcií bol stabilizovaný. Približne na úrovni predchádzajúceho roka bola chorobnosť na meningokokovú meningitídu, na rovnakej úrovni bol výskyt bakteriálnych u vírusových meningitíd, resp. encefalitíd bol evidovaný pokles ochorení.

Z krvných nákaz bol zaznamenaný pokles ochorení na vírusovú hepatitídu typu B (24 oproti 36) a typu C (24 ochorení oproti 36).

Z pohlavných nákaz bolo od 1.1.2015 do 30.9.2015 diagnostikovaných a epidemiologicky vyšetrovaných 73 nových prípadov HIV infekcie, diagnostikovaných bolo 5 prípadov syndrómu získanej imunitnej nedostatočnosti (AIDS) a hlásené boli 4 prípady úmrtia pacientov s HIV infekciou. Zo 73 nových prípadov HIV infekcie boli 4 diagnostikované u cudzincov pri ich pobyte v Slovenskej republike.

4.3 Prevencia HIV/AIDS

HIV/AIDS predstavuje celosvetový problém a zasahuje do všetkých úrovní spoločnosti. Podľa organizácie UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/AIDS) žije na svete viac ako 35 miliónov HIV infikovaných ľudí.

Sledovanie a kontrola HIV/AIDS sa v Slovenskej republike zaviedla už v roku 1985. Vyšetrovanie anti - HIV protilátok je v Slovenskej republike prístupné každému. Ak vyšetrovaná osoba trvá na anonymnom vyšetrení, lekár jej prideli kódové označenie a je vyšetrená anonymne. Ľudia s HIV/AIDS v Slovenskej republike sú dispenzarizovaní a je im zabezpečená adekvátna liečba, čo je dôležité nielen pre týchto ľudí, ale aj v prevencii a v spomalení šírenia tohto ochorenia.

Národný program prevencie HIV/AIDS nadväzuje na predchádzajúce aktivity v boji proti HIV/AIDS v Slovenskej republike a zohľadňuje odporúčania Svetovej zdravotníckej organizácie a UNAIDS. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016 je obmedzovať šírenie vírusu HIV v Slovenskej republike a zmierňovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Nástrojmi na plnenie cieľov sú preventívne aktivity, testovanie, poradenstvo, sledovanie výskytu HIV/AIDS a liečba a starostlivosť o osoby s HIV/AIDS.

V roku 2015 bol pripravený materiál Správa o plnení Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016 za rok 2014. Predmetný materiál bol schválený uznesením vlády SR č. 359 z 1. 7. 2015 na rokovaní vlády SR.

5. PLNENIE ĎALŠÍCH ÚLOH

Surveillance vybraných infekčných ochorení

5.1 Akútne chabé obrny

Činnosť epidemiologickej časti NRC pre poliomyelitídu vykonávaná pracovníkmi odboru epidemiológie bola v roku 2015 rovnako ako v predchádzajúcich rokoch zameraná predovšetkým na koordináciu celoslovenskej surveillance poliomyelitídy s osobitným dôrazom na zabezpečovanie plnenia úloh na udržanie stavu bez poliomyelitídy v Slovenskej republike. Koncom roka bol Išlo najmä o nasledovné úlohy:

Monitorovanie výskytu akútnych chabých obrn (ACHO)

V roku 2015 bolo v SR hlásených 34 akútnych chabých obrn (chorobnosť 0,63/100 000 obyvateľov), z toho 31 u dospelých (chorobnosť 0,68/100 000 obyvateľov) a tri u detí do 15 rokov (chorobnosť 0,36/1000 000 detí do 15 rokov) (**Tab. č. 1**). Išlo o:

- chlapca vo veku sedem rokov z okresu Košice okolie, Košický kraj. Od 9. 6. 2015 bol pre respiračný infekť liečený antibiotikami. Dňa 19. 6. 2015 bol hospitalizovaný na Klinike detí a dorastu DFN Košice pre bolesti brucha a retenciu moča, z dôvodu ktorého mu bol zavedený permanentný močový katéter. Pre meningeálne príznaky bol dňa 22. 6. 2015 preložený na detské infekčné oddelenie s dg. serózna meningitída. V ten istý deň sa u neho objavila chabá paraparéza dolných končatín. Z dôvodu zhoršovania neurologického nálezu bolo dieťa preložené na oddelenie detskej neurológie. Ochorenie bolo hlásené z detského oddelenia dňa 25. 6. 2015. Epidemiologicky bolo ochorenie vyšetrené dňa 26. 6. 2015. Laboratórne vyšetrenia dvoch adekvátne odobratých vzoriek stolice boli v pokusoch o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov negatívne. Po 60 dňoch od vzniku obrny reziduálna obrna ani slabosť končatín nepretrvávala. Dieťa bolo riadne očkované 4 dávkami IPV. Ochorenie bolo klinicky uzavreté ako akútna myelitída neinfekčnej etiológie a chabá paraparéza dolných končatín so sfinkterovou poruchou st. p.
- chlapca vo veku 10 rokov z okresu Liptovský Mikuláš. Dňa 16. 2. 2015 sa objavili bolesti stehien po namáhavej turistike. Dátum vzniku chabej obrny dolných končatín dňa 21. 2. 2015. S dg. Guillain - Barré syndróm bol dňa 2. 3. 2015 hospitalizovaný na detskom oddelení v Liptovskej nemocnici s poliklinikou liptovský Mikuláš, pre zhoršený zdravotný stav bol v ten istý deň preložený do Univerzitnej nemocnice Martin v trvaní do 1. 4. 2015. Ochorenie bolo hlásené dňa 10. 3. 2015 z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine. Epidemiologicky bolo ochorenie vyšetrené dňa 11. 3. 2015. Vyšetrenie dvoch stolíc, ktoré neboli adekvátne odobrané na pokus o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov, boli negatívne. Po 60 dňoch od vzniku obrny reziduálna obrna ani slabosť končatín nepretrvávala. Dieťa bolo riadne očkované 4 dávkami IPV. Ochorenie bolo klinicky uzavreté ako polyradikuloneuritída.
- dievča vo veku dvoch rokov z okresu Zlaté Moravce. Od 2. 11. 2015 diagnostikovaný zápal horných dýchacích ciest (HDC). Dňa 3. 11. 2015 bolo hospitalizované na Detskej klinike v FN Nitra pre bolesť pravej nožičky, ortopédom stanovená dg. susp. koxitída pri zápale HDC. Po ATB liečbe bolo dieťa dňa 5. 11. 2015 prepustené do domov. Pre zhoršenie klinického stavu bolo dieťa dňa 26. 11. 2015 vyšetrené neurológom a následne hospitalizované na Infekčnej klinike FN Nitra s podozrením na polyradikuloneuritídu (Guillain – Barré sy). Dátum vzniku chabej obrny dňa 31. 10. 2016.

Ochorenie bolo infektológom hlásené 27. 11. 2015. Odber vzoriek stolice na pokus o izoláciu poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebol indikovaný.. Epidemiologické vyšetrenie bolo dňa 27. 11. 2015. Dg. polyradikuloneuritídy bola stanovená na základe EMG vyšetrenia. Dňa 5. 12. 2015 bolo dieťa na žiadosť rodičov prepustené do domácej starostlivosti. Kontrolné neurologické vyšetrenie dňa 10. 12. 2015 nepreukázalo reziduálna obrna ani slabosť končatín.

Ostatných 31 ochorení u dospelých osôb vo veku 19 až 78 rokov bolo z okresov: Komárno – 6, Trenčín – 3, Spišská Nová Ves – 3, Levice - 2, Košice I– 2, Košice II – 2 a po jednom ochorení Nové Zámky, Piešťany, Nové Mesto nad Váhom, Prievidza, Ilava, Lučenec, Žarnovica, Žilina, Bytča, Kežmarok, Stropkov, Vranov nad Topľou, Sobrance a Košice okolie (**Tab.**).

Ochorenia vznikli v mesiacoch január (3), február (3), marec (1), apríl (1), máj (6), jún (2), júl (5), august (6), september (2), október (4), november (1) a december (0).

Všetky prípady boli epidemiológmi vyšetrené do 48 hodín od hlásenia, resp. zistenia ochorenia. Výsledky všetkých vyšetrených vzoriek odobratých od chorých na pokus o izoláciu poliovírusov boli negatívne.

Tabuľka 1: AKÚTNE CHABÉ OBRNY, SR 2015, VÝSKYT PODĽA OKRESOV

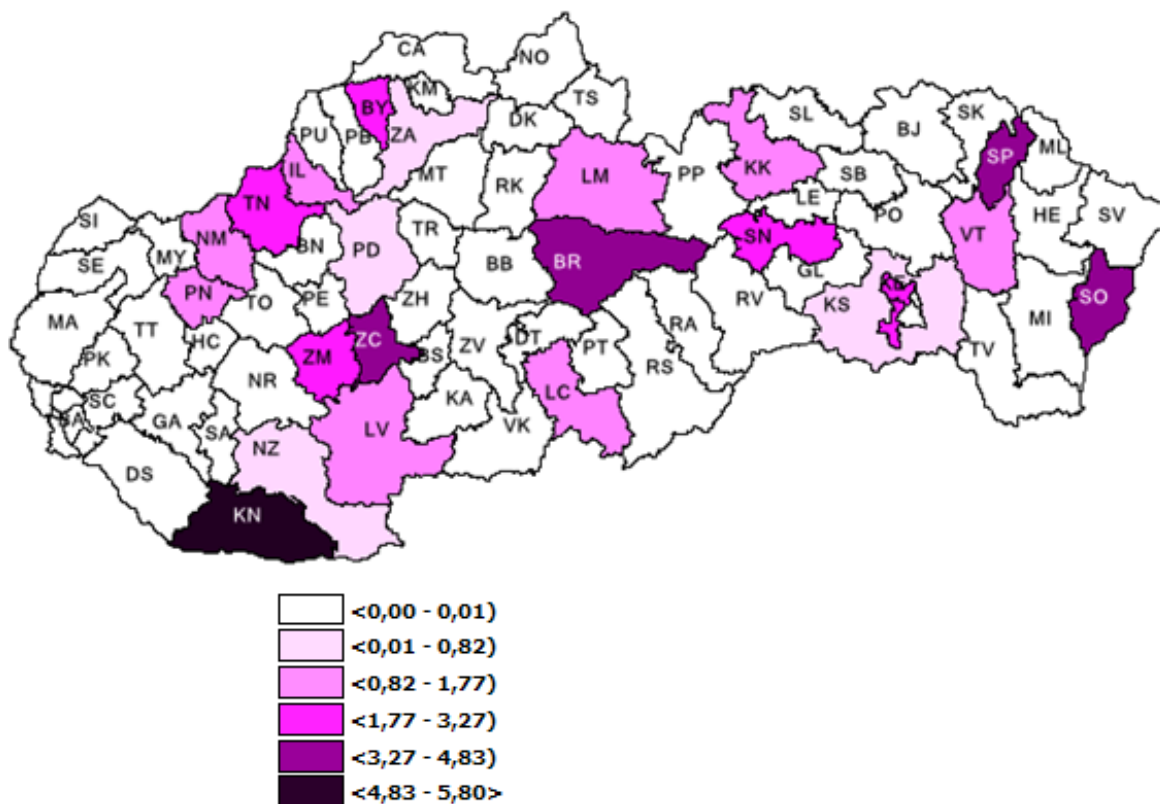
Kraj	Počet ochorení		Okres	Počet ochorení	
	abs.	chorobnosť/ 100000		abs.	chorobnosť/ 100000
Nitriansky	10	1,46	Levice	2	1,76
			Zlaté Moravce	1	2,43
			Nové Zámky	1	0,70
			Komárno	6	5,80
Trnavský	1	0,18	Piešťany	1	1,58
Trenčiansky	6	1,01	Trenčín	3	2,63
			Nové Mesto nad Váhom	1	1,60
			Prievidza	1	0,73
			Ilava	1	1,66
Banskobystrický	2	0,31	Lučenec	1	1,34
			Žarnovica	1	3,74
Žilinský	3	0,43	Liptovský Mikuláš	1	1,38
			Žilina	1	0,64
			Bytča	1	3,26

Prešovský	3	0,37	Kežmarok	1	1,38
			Stropkov	1	4,82
			Vranov nad Topľou	1	1,25
Košícký	9	1,13	Spišská Nová Ves	3	3,03
			Košice I	2	1,47
			Košice II	2	2,42
			Sobrance	1	4,39
			Košice okolie	1	0,81
Spolu	34	0,63	Spolu	34	0,63

Zdroj: EPIS

Mapa

Akútne chabé obrny, SR 2015
výskyt podľa okresov

Zdroj: EPIS

Očkovanie detskej populácie proti poliomyelitíde

Kontrola zaočkovanosťi detskej populácie proti poliomyelitíde v Slovenskej republike bola vykonaná k 31. 8. 2015. Zaočkovanosť dojíciat proti poliomyelitíde sa zisťovala v rámci základného očkovania kombinovanou vakcínou proti záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, infekciám vyvolaným H. influenzae typu b, vírusovej hepatitíde typu B a detskej obrne:

- **základné očkovanie dojíciat tromi dávkami hexavalentnej vakcíny proti DI-TE-PER-VHB-HIB-POLIO:**

ročník 2013: SR - 96,0 %; kraje - od 95,0 % (Košický kraj) do 97,1 % (Nitriansky kraj).

Na celoslovenskej aj krajskej úrovni zaočkovanosť neklesla pod 95 %. V porovnaní s predchádzajúcim obdobím celoslovenská zaočkovanosť klesla o 0,8 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosťi nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (95,2 %), Trenčiansky kraj (95,5 %) a Košický kraj (95,0 %). Okresy - hranicu 95 % zaočkovanosťi nedosiahlo 16 okresov. Všetky deti boli očkované hexavakcínou INFANRIX HEXA s acelulárnou zložkou proti pertussis.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo bez ohľadu na počet podaných dávok zistených 1381 odmietnutých povinných očkovaní proti DI-TE-PER-VHB-HIB-POLIO, čo predstavuje 2,53 % z celkového počtu detí v kontrolovanom ročníku narodenia. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (4,0 %).

- **preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 6. roku života:**

ročník 2008: SR - 97,1 %; kraje - od 95,2 % (Bratislavský kraj) do 98,9 % (Trnavský kraj).

Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,8 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosťi nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (95,2 %), Prešovský kraj (95,7 %) a Košický kraj (95,4 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosťi nedosiahlo sedem okresov. Na očkovanie bola použitá tetravalentná vakcína INFANRIX POLIO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 600 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 1,1 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (2,7 %).

- **preočkovanie proti DI-TE-PER-POLIO v 13. roku života:**

ročník 2001: SR - 98,1 %; kraje - od 96,6 % (Bratislavský kraj) do 99,2 % (Trnavský kraj).

Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,3 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosťi nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (96,6 %), Prešovský kraj (97,7 %) a Košický kraj (96,7 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosťi nedosiahli tri okresy. Na očkovanie bola použitá tetravalentná vakcína BOOSTRIX POLIO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 244 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 0,5 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (1,3 %).

Sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí

Enviromentálna surveillance sa v Slovenskej republike vykonáva už od roku 1970, a to sledovaním cirkulácie poliovírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd. NRC pre poliomyelitídu pravidelne monitoruje odpadové vody na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov podľa ním vypracovaného harmonogramu odberov.

V roku 2015 boli v NRC pre poliomyelitídu vyšetrené odpadové vody zo 16 - tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV), z troch utečeneckých táborov (Rohovce a Medveďov a Gabčíkovo) Gabčíkovo bol zaradený do vyšetrovania odpadových vôd v novembri 2015 - po jeho opätovnom sprevádzkovaní. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RdA a L20B. Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 127, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 254 vzoriek. V pokuse o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo z 43 pozitívnych vzoriek izolovaných 63 nepoliomyelitických enterovírusov. Poliomyelitické vírusy v odpadových vodách v roku 2015 izolované neboli. PV3 SL bol izolovaný zo vzorky odpadových vôd odobratej 24.11.2015 v lokalite ČOV v Piešťanoch. Potvrdenie identifikácie a intratypová diferenciacia bola vykonaná v Regionálnom referenčnom laboratóriu WHO v Helsinkách. Potvrdenie identifikácie a intratypová diferenciacia bola vykonaná v Regionálnom referenčnom laboratóriu WHO v Helsinkách. Zo vzoriek suspektne pozitívnych vzoriek odpadových vôd zaslaných na identifikáciu z virologických pracovísk z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (zo 14 lokalít vyšetrených 84 vzoriek odpadových vôd) v Košiciach (zo 14 lokalít vyšetrených 95 vzoriek odpadových vôd) bolo izolovaných 5 nepoliomyelitických enterovírusov .

Medzinárodná spolupráca pri zabezpečovaní surveillance poliomyelitídy

Okrem zasielania týždenných hlásení do WHO, bol pre európsku regionálnu certifikačnú komisiu WHO v roku 2015 spracovaný aktualizovaný materiál o všetkých aktivitách realizovaných v roku 2014 na udržanie stavu eradikácie poliomyelitídy v Slovenskej republike. Materiál obsahuje predpísané kapitoly o činnosti členov Národnej certifikačnej komisie, imunizačných aktivitách, výsledkoch epidemiologickej a laboratórnej surveillance, vrátane laboratórneho uchovávanía divých poliovírusov v laboratóriách v rezorte zdravotníctva, aj mimo rezortu zdravotníctva. Koncom roka 2015 bol aktualizovaný akčný plán úloh na udržanie stavu bez poliomyelitídy v Slovenskej republike, ktorý bude zaslaný európskej certifikačnej komisii WHO zaslaný v apríli 2016.

5.2 Surveillance meningokokových invazívnych ochorení

V roku 2015 pracovníci odboru epidemiológie pokračovali v koordinovaní celoslovenskej surveillance invazívnych meningokokových ochorení. Zabezpečoval sa týždenný zber a vyhodnocovanie údajov o týchto ochoreniach zo všetkých okresov Slovenskej republiky.

Analýza výskytu meningokokových invazívnych ochorení A 39

V roku 2015 bolo v Slovenskej republike hlásených 30 invazívnych meningokokových ochorení čo je chorobnosť 0,55/100 000 obyvateľov. Chorobnosť je na úrovni predchádzajúceho roka. Z počtu hlásených ochorení bolo 25 laboratórne potvrdených. Klinicky išlo 17x o meningitídu, v ostatných prípadoch išlo o sepsu alebo o meningitídu so sepsou. Výskyt ochorení bol prevažne sporadický, dve ochorenia sa vyskytli v jednej rodine. Vývoj chorobnosti na meningokokové invazívne ochorenia od roku 1987 je zobrazený v **Grafe 1**. Ochorenia boli hlásené zo všetkých krajov Slovenska okrem Trenčianskeho kraja. Najvyššia chorobnosť bola v Prešovskom kraji (1,34/100 000). Ochorenia sa vyskytli v 17 (21,52%) zo 79 okresov Slovenska. Najvyššia chorobnosť na 100 000 obyvateľov bola zaznamenaná v okresoch Sabinov (6,78), Kežmarok (5,51) a Sobrance (4,39), (**Tab. 1, Mapa**). Hlásené boli štyri úmrtia (smrtnosť 13,33 %). Úmrtia boli vyvolané 1 x *N.*

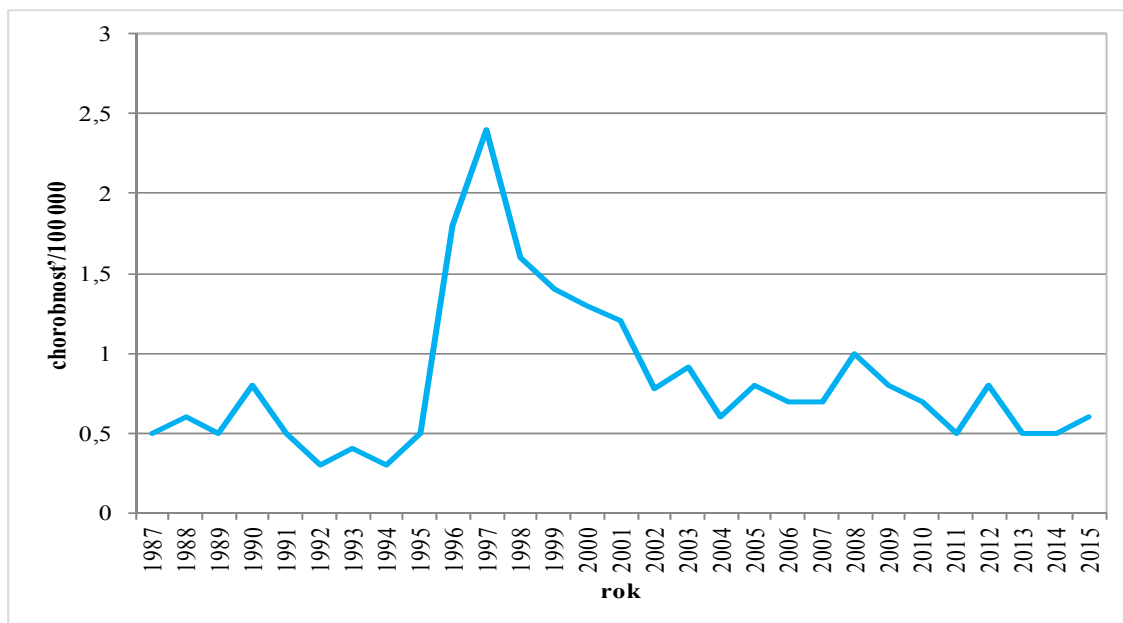
meningitidis séroskupiny C z hemokultúry a sekčného materiálu (2 ročné dieťa), 2 x *N. meningitidis* séroskupiny B (1x u 8 mesačného dieťaťa zo séra a sekčného materiálu a 1x u 1 ročného dieťaťa z hemokultúry) a u jedného 5 mesačného dieťaťa bolo kultivačné vyšetrenie likvoru negatívne. Ochorenia sa vyskytli vo všetkých štandardných vekových skupinách okrem 15 – 19 ročných, 35 – 44 ročných a 65 ročných a starších. Najvyššia vekovošpecifická chorobnosť bola rovnako ako v predchádzajúcich rokoch evidovaná u detí 0 ročných (21,62/100 000) a u 1 - 4 ročných (3,88/100 000), (**Tab. 2**).

Tabuľka 1: INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2015 VÝSKYT PODĽA OKRESOV A KRAJOV

Kraj	Počet ochorení		Okres	Počet ochorení	
	abs.	chorobnosť/100 000		abs.	chorobnosť/100 000
Bratislavský	2	0,32	Bratislava II	1	0,89
			Bratislava V	1	0,90
Trnavský	1	0,18	Piešťany	1	1,58
Trenčiansky	0	-	-	-	-
Nitriansky	2	0,29	Komárno	2	1,94
Banskobystrický	3	0,46	Rimavská Sobota	2	2,36
Žilinský	1	0,14	Tvrdošín	1	2,77
Prešovský	11	1,34	Kežmarok	4	5,51
			Sabinov	4	6,78
			Poprad	2	1,91
			Prešov	1	0,58
Košický	10	1,26	Trebišov	3	2,83
			Košice okolie	2	1,62
			Spišská Nová Ves	2	2,02
			Michalovce	1	0,90
			Gelnica	1	3,17
			Sobrance	1	4,39
Slovenská republika	30	0,55		30	0,55

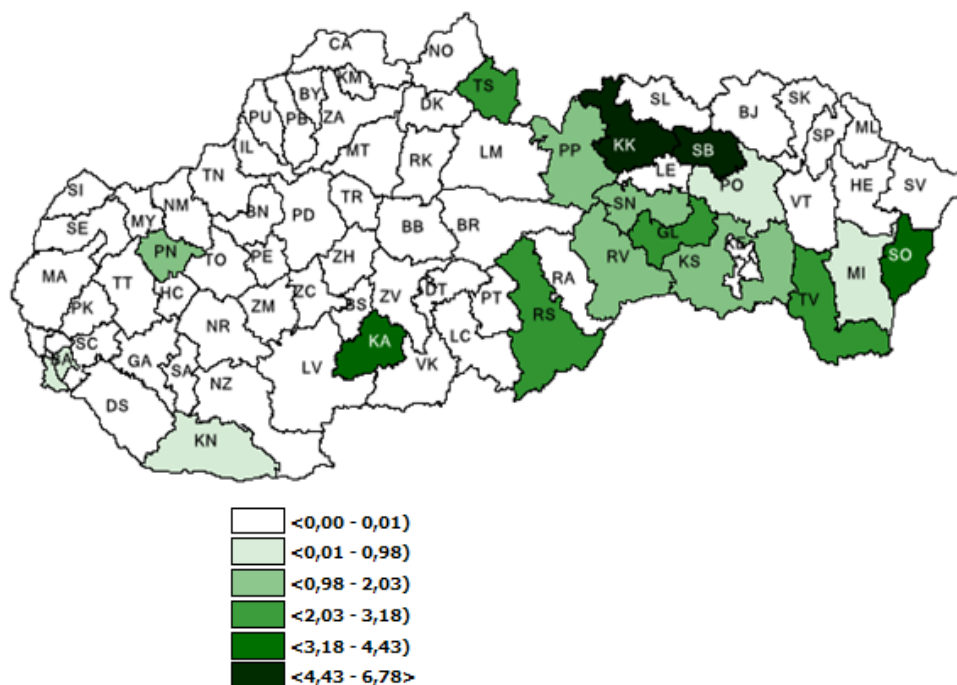
Zdroj: EPIS

Graf 1: MENINGOKOKOVÉ INVAZÍVNE OCHORENIA V SR, 1987–2015

Zdroj: EPIS

**Mapa : INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2015
VÝSKYT PODĽA OKRESOV**

Zdroj: EPIS

**Tabuľka 2: INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR, 2015
VEKOVOSPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ**

Veková skupina	Počet ochorení	
	abs.	chor.
0	12	21,62
1 – 4	9	3,88
5 – 9	1	0,36
10 – 14	2	0,76
15 – 19	-	-
20 – 24	3	0,82
25 – 34	1	0,12
35 – 44	-	-
45 – 54	1	0,14
55 – 64	1	0,14
65 +	-	-
Spolu	30	0,55

Zdroj: EPIS

Analýza výskytu podľa kalendárnych mesiacov ukázala, že najviac ochorení vzniklo v mesiaci október (6), t. j. 20,00 % (Tab. 3).

**Tabuľka 3: INVAZÍVNE MENINGOKOKOVÉ OCHORENIA, SR,
SEZÓNNY VÝSKYT OCHORENÍ V ROKU 2015**

Mesiac	Počet ochorení	
	abs.	%
Január	4	13,33
Február	1	3,33
Marec	4	13,33
Apríl	2	6,67
Máj	3	10,00
Jún	1	3,33
Júl	4	13,33
August	2	6,67
September	-	-
Október	6	20,00
November	2	6,67
December	1	3,33
Spolu	30	100,0

Zdroj: EPIS

Z 25 laboratórne potvrdených ochorení bola skupinová sérotypizácia meningokokov vykonaná v NRC pre meningokoky u 23 chorých (76,67%). Prevažovala séroskupina B (15x),

4x sa zistila séro skupina C, u 4 chorých sa skupinu nepodarilo určiť. Z ostatných potvrdených ochorení v iných laboratóriách išlo 1x o pozitívnu kultiváciu *N. meningitidis* z hemokultúry a 1x o priamy dôkaz antigénov *N. meningitidis* v likvore.

Medzinárodná spolupráca

Pravidelné hlásenia všetkých požadovaných údajov boli zasielané do európskej databázy ECDC (TESSy).

5.3 Surveillance osýpok, rubeoly a kongenitálneho rubeolového syndrómu

V priebehu roka 2015 pracovníci odboru epidemiológie pokračovali vo vykonávaní surveillance osýpok, rubeoly a kongenitálneho rubeolového syndrómu (KRS), v rámci ktorej zabezpečovali predovšetkým plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu eliminácie osýpok, KRS a na elimináciu rubeoly v Slovenskej republike. Plán obsahuje aktivity, ktoré treba na Slovensku realizovať na dosiahnutie uvedených cieľov. Išlo o priebežné týždenné monitorovanie suspektných ochorení na osýpky a rubeolu, mesačné hlásenia týchto údajov do Európskej siete SZO – CISID, organizačné zabezpečenie a koordináciu očkovania a vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania.

Analýza výskytu

Osýpky B 05

V Slovenskej republike nebolo v roku 2015 hlásené autochtónne ani importované ochorenie na osýpky. Posledné autochtónne ochorenie bolo v Slovenskej republike hlásené v roku 1998. Bolo hlásené jedno suspektné ochorenie na osýpky u dvojročného dieťaťa z okresu Banská Bystrica. S teplotami a exantémom bol dňa 30. 9. 2015 hospitalizovaný na infekčnom oddelení v Banskej Bystrici. Laboratórnym vyšetrením 1. vzorky krvi pozitívne IgM aj IgG protilátky proti osýpkam, 2. vzorky IgM negat, IgG pozit. Dátum očkovania proti osýpkam, rubeole a mumpsu bol dňa 13. 1. 2015. Po konzultácii s NRC dg. osýpok bola vylúčená a prípad bol uzavretý ako nepotvrdený, nakoľko, zvýšené protilátky súviseli s krátkym odstupom od očkovania a zvýšené IgM protilátky s inou vírusovou infekciou, ktorej sa pripisoval aj celkový klinický obraz aj vznik exantému.

Rubeola B 06

V roku 2015 nebolo na Slovensku hlásené ochorenie na rubeolu. Posledné dve ochorenia boli hlásené v roku 2007.

Očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde

Kontrola zaočkovanosti detskej populácie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v Slovenskej republike bola vykonaná k 31. 8. 2015.

- **základné očkovanie detí proti MMR v 15. až 18. mesiaci života prvou dávkou: ročník 2013: SR - 93,9 %; kraje - od 90,1 % (Bratislavský kraj) do 95,8 % (Trnavský kraj). Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli tri kraje a to Bratislavský kraj (90,1 %), Trenčiansky kraj (93,0 %) a Košický kraj (93,7 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 39 okresov.**

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 54 671 detí v ročníku narodenia bolo 91,6 % očkovaných vakcínou PRIORIX a 2,4 % vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 972 odmietnutých očkovaní, čo predstavuje 3,6 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (7,1 %).

ročník 2012: SR - 95,2 %; kraje - od 91,4 % (Bratislavský kraj) do 97,1 % (Prešovský kraj). Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli dva kraje a to Bratislavský kraj (91,4 %) a Trenčiansky kraj (93,9 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 33 okresov.

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 55 587 detí v ročníku narodenia bolo 93,8 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 1,5 % detí očkovaných vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 846 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 3,3 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (6,4 %).

ročník 2011: SR - 96,8 %; kraje - od 93,2 % (Bratislavský kraj) do 97,8 % (Trnavský kraj).

Uvedený ročník narodenia bol v rámci administratívnej kontroly očkovania kontrolovaný tretíkrát. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli dva kraje a to Bratislavský kraj (93,2 %) a Trenčiansky kraj (96,4 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo 10 okresov.

Na očkovanie bola použitá trivakcína PRIORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 55 213 detí v ročníku narodenia bolo 95,4 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 1,3 % detí očkovaných vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 1 154 odmietnutých povinných očkovaní, čo predstavuje 2,1 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (5,0 %).

- **preočkovanie detí proti MMR v 11. roku života druhou dávkou:**

ročník 2003: SR - 97,6 %; kraje - od 95,8 % (Bratislavský kraj) do 99,0 % (Trnavský). Celoslovenská zaočkovanosť v porovnaní s predchádzajúcim rokom klesla o 0,5 %. Celoslovenský priemer zaočkovanosti nedosiahli dva kraje a to Bratislavský kraj (95,8 %) a Košický kraj (96,4 %). Na okresnej úrovni 95 % hranicu zaočkovanosti nedosiahlo šesť okresov.

Na preočkovanie bola použitá trivakcína PRORIX a trivakcína M-M-RVAXPRO. Z celkového počtu 48 915 detí v ročníku narodenia bolo 97,0 % detí očkovaných vakcínou PRIORIX a 0,7 % detí vakcínou M-M-RVAXPRO.

V kontrolovanom ročníku narodenia bolo zistených 325 odmietnutých očkovaní, čo predstavuje 0,7 % z celkového počtu detí v ročníku. Najvyššia miera odmietania očkovania bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (1,9 %).

Medzinárodná spolupráca

V rámci medzinárodnej spolupráce sa mesačne zasielali hlásenia údajov o osýpkach, rubeole a KRS do Európskej siete SZO – CISID a do európskej databázy ECDC (TESSy).

5. 4 Surveillance chrípky

Analýza výskytu chrípky a chrípke podobných akútnych respiračných ochorení (ARO) na Slovensku v roku 2015

V roku 2015 bolo na Slovensku hlásených 2 119 341 prípadov akútnych respiračných

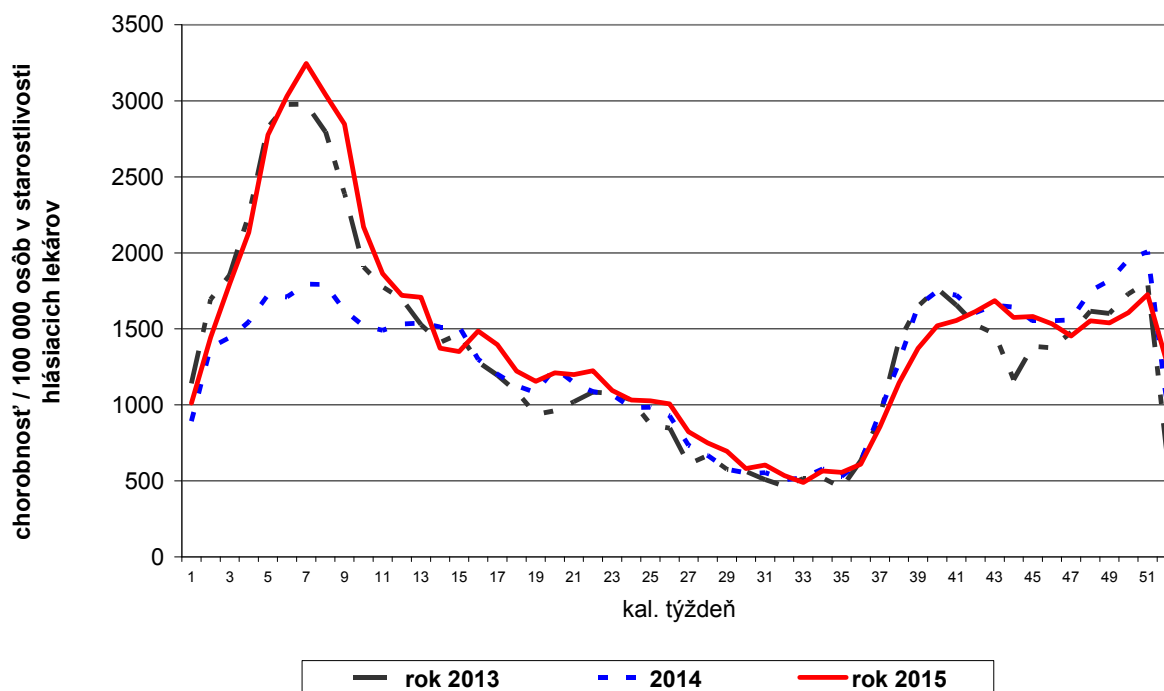
ochorení, čo predstavuje chorobnosť 79 535,1/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov (**Tab. 1**). V porovnaní s rokom 2014, kedy bolo hlásených 1 903 793 ochorení, ide o nárast počtu hlásených ochorení o 17,1 %.

Tabuľka 1: AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA PODĽA KRAJOV, SR, 2015

Územná jednotka	Počet ochorení vo vekovej skupine					Spolu	Chorobnosť na 100 000
	0 - 5 r.	6 - 14 r.	15 - 19 r.	20 - 59 r.	60 + r.		
Bratislavský kraj	25 564	21 919	11 634	66 540	10 977	136 634	88 573,8
Trnavský kraj	43 635	47 255	30 293	93 270	23 803	238 256	81 975,2
Trenčiansky kraj	52 077	58 288	38 116	87 575	23 552	259 608	80 948,5
Nitriansky kraj	70 105	80 315	50 092	138 909	31 292	370 713	87 162,1
Žilinský kraj	66 505	68 932	43 902	86 787	29 209	295 335	77 586,4
Banskobystrický kraj	41 774	49 778	31 052	78 289	27 495	228 388	75 624,7
Prešovský kraj	63 454	66 850	41 634	94 489	26 217	292 644	70 345,4
Košický kraj	58 640	67 128	36 809	110 225	24 950	297 752	74 131,5
SR	421 754	460 465	283 532	756 092	197 498	2 119 341	79 535,1
Vekovo-spezifická chorobnosť	212 507,7	166 727,4	169 839,7	52 375,1	39 110,2	79 535,1	

Začiatkom roka 2015 bol hlásený zvýšený výskyt akútnych respiračných ochorení (ARO) dočasne prerušený vianočnými sviatkami a školskými prázdninami. Maximum ochorení bolo evidovaných v 7. kalendárnom týždni (**Graf 1**), kedy ochorelo 109 448 osôb, čo predstavuje chorobnosť 3 245,8/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. V tomto období boli zaznamenané viaceré okresné epidémie a početné lokálne epidémie. Z dôvodu vysokej absencie žiakov bola v prerušená prevádzka v jasliach, materských, základných i stredných školách, spolu išlo o 351 zatvorených výchovno-vzdelávacích zariadení. Krivka chorobnosti na ARO v čase vrcholiacej epidémie bola v porovnaní s rokmi 2014 a 2013 najvyššia. V etiológii chrípkových a chrípke podobných ochorení v čase najvyššej chorobnosti dominoval vírus chrípky typu A, **predovšetkým A/California/7/2009 (H1N1)pdm09 – like, A(H1)pdm09, A/Texas/50/2012 (H3N2) – like a A/H3. Vírus chrípky typu B sa uplatnil v oveľa menšej miere, išlo o vírus B/Massachusetts/2/2012-like.** Z nechrípkových etiologických agens sa zaznamenal najmä respiračno-syncyciálny vírus. Krivka chorobnosti v nasledujúcich mesiacoch prebiehala veľmi podobne ako krivky chorobnosti z predchádzajúcich dvoch rokov. K prudšiemu nárastu chorobnosti prišlo už tri týždne pred začiatkom chrípkovej sezóny 2015/2016 a to v 37. kalendárnom týždni. Po stúpajúcom trende trvajúcom do 43. kalendárneho týždňa nastal mierny poklese chorobnosti v 47. kalendárnom týždni, následne začala krivka chorobnosti na ARO vykazovať ďalší vzostup (od začiatku 48. kalendárneho týždňa) s vrcholom v 51. kalendárnom týždni, kedy bolo hlásených 47 533 akútnych respiračných ochorení (chorobnosť 1 726,4/100 000). Úroveň chorobnosti bola koncom roka 2015 na mierne nižšej úrovni, než v predchádzajúce dva roky. V etiológii chrípkových a chrípke podobných ochorení sa v tomto čase zaznamenal predovšetkým adenovírus.

Graf 1: ARO PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV, SR, ROKY 2013 - 2015

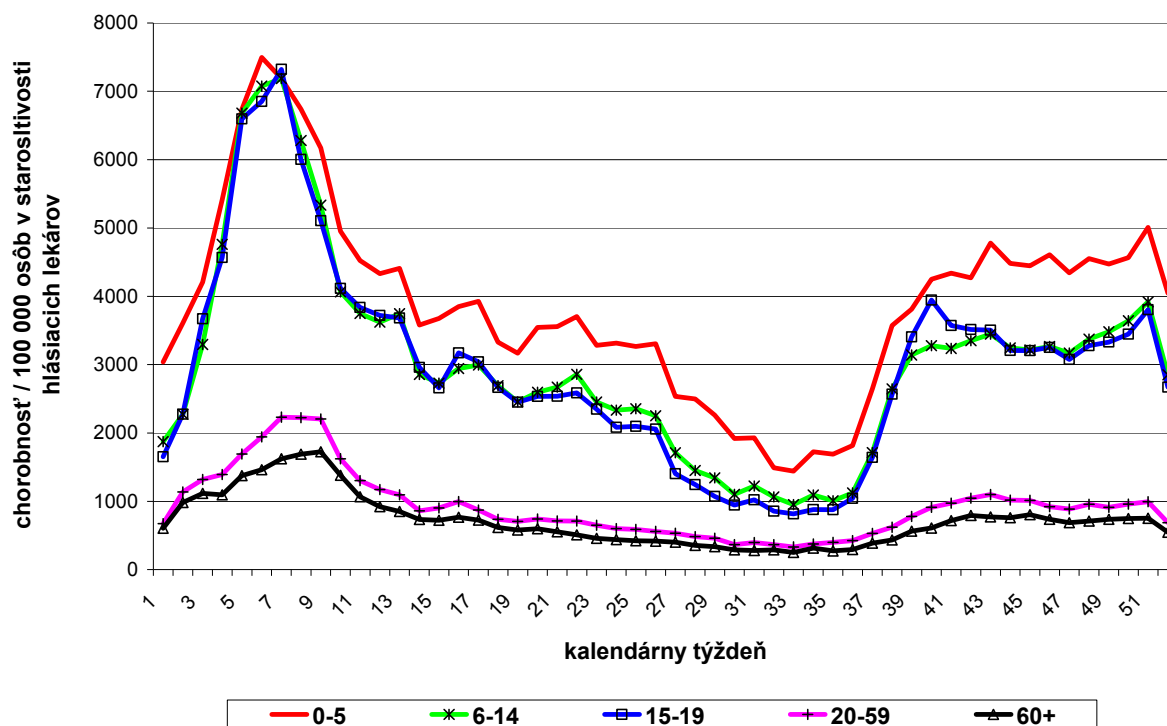
Najvyššia incidencia akútnych respiračných ochorení bola zaznamenaná v Bratislavskom kraji (88 573,8/100 000). Nad úroveň celoslovenskej chorobnosti bola aj chorobnosť v Nitrianskom kraji (87 162,1/100 000), v Trnavskom kraji (81 975,2/100 000) a v Trenčianskom kraji (80 948,5/100 000). Najnižšia chorobnosť (70 345,4/100 000) bola hlásená z Prešovského kraja (**Tab. 1**).

Vekovo-špecifická chorobnosť na ARO (**Tab. 1, Tab. 2, Graf 2**) bola najvyššia vo vekovej skupine 0 až 5 ročných detí (212 507,7/100 000) po celý rok 2015 s výnimkou 7. kalendárneho týždňa, kedy bola prevýšená chorobnosťou vo vekovej skupine od 15 do 19 rokov. Od 42. kalendárneho týždňa až do konca roka krivka chorobnosti 0 – 5 ročných vykazovala výraznejší nárast chorobnosti oproti vekovým skupinám 6 – 14 ročných a 15 – 19 ročných detí. Najnižšia chorobnosť bola hlásená u 60 ročných a starších.

Tabuľka 2: ARO, VEKOVO-ŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ, SR, 2015

Veková skupina (v rokoch)	Ochorenia na ARO	
	abs. počet	chorobnosť/ 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov
0 - 5	421 754	212 507,7
6 - 14	460 465	166 727,4
15 - 19	283 532	169 839,7
20 - 59	756 092	52 375,1
60 +	197 498	39 110,2
Spolu	2 119 341	79 535,1

Graf 2: ARO, VEKOVŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽŇOV, SR, 2015

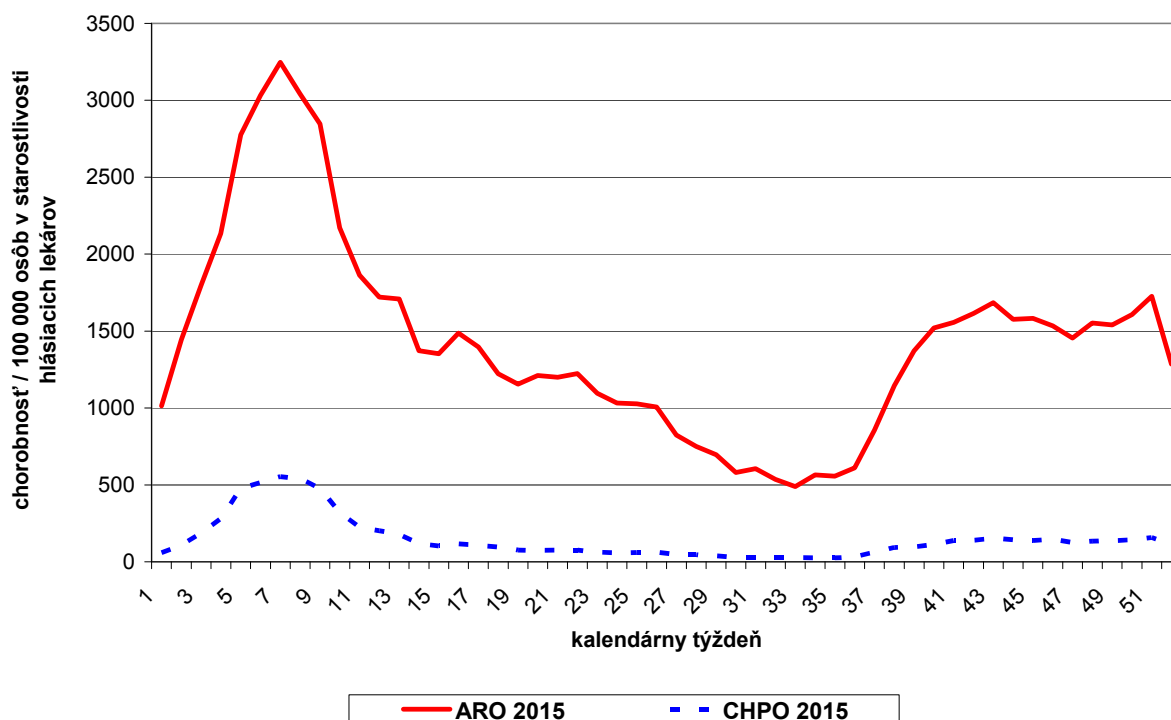
Z celkového počtu ARO hlásených v roku 2015 bol klinický priebeh komplikovaný u 48 283 (2,3 %) chorých (**Tab. 3**), čo je na rovnakej úrovni, ako v predchádzajúcom roku. Najvyšší podiel komplikácií ARO tvorili sínusitídy (1,1 % z počtu ochorení). Otitídy, bronchopneumónie a pneumónie predstavovali zhodne po 0,6 % z celkového počtu ochorení ARO.

Tabuľka 3: ARO PODĽA DRUHU KOMPLIKÁCIÍ, SR, 2015

Druh komplikácie	Komplikácie ARO		
	abs. počet	% z celkového počtu komplikácií	% z počtu ochorení na ARO
bronchopneumónie a pneumónie	12 043	24,9	0,6
otitída	12 677	26,3	0,6
sínusitída	23 563	48,8	1,1
SR	48 283	100,0	2,3
Celkový počet ochorení na ARO	2 119 341		

V roku 2015 bolo zaznamenaných 225 442 prípadov chrípky a chrípke podobných ochorení (CHPO) s chorobnosťou 8 460,4/100 000 obyvateľov v starostlivosti hlásiacich lekárov (**Tab. 4, Tab. 5, Graf 3**). Uvedený počet prípadov CHPO predstavuje 10,6 % z celkového počtu ARO.

Graf 3: ARO A CHPO PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV, SR, 2015

Vekovo špecifická chorobnosť na CHPO (Tab. 4, Tab. 5) bola najvyššia u 0 až 5 ročných detí (23 124,5/100 000). Najnižšia chorobnosť bola u osôb starších ako 60 rokov (Tab. 5, Graf 4).

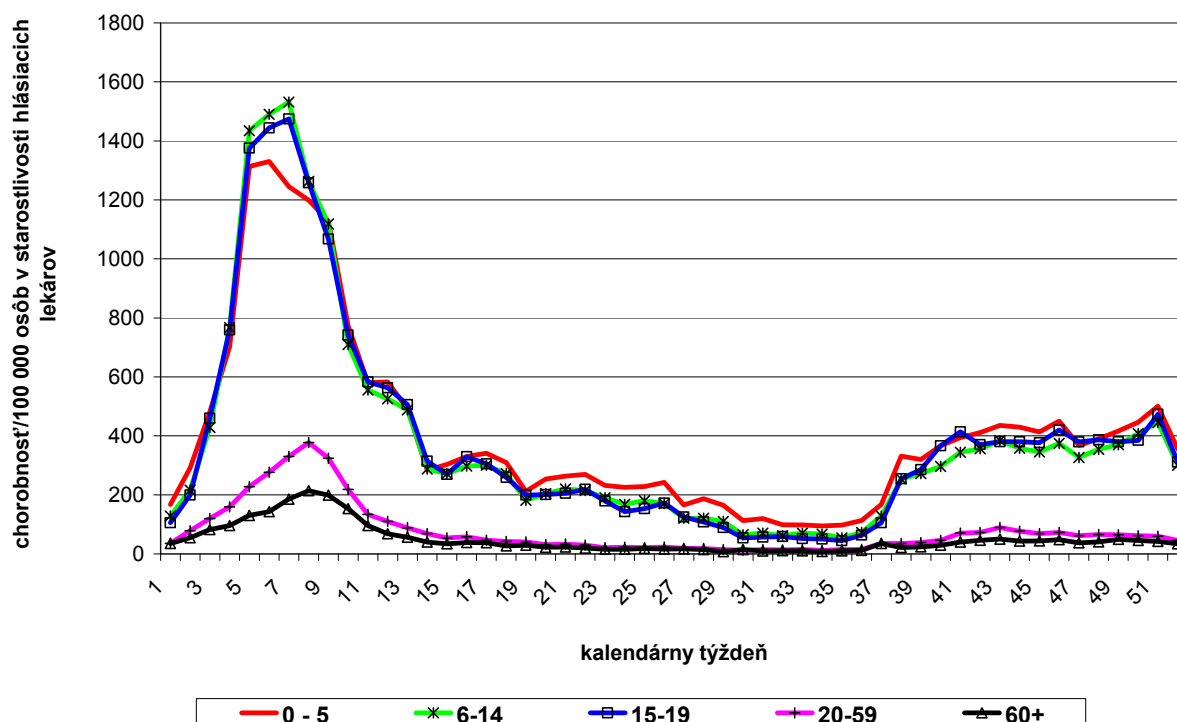
Tabuľka 4: CHPO PODĽA KRAJOV, SR, 2015

Územná jednotka	Počet ochorení vo vekovej skupine					Spolu	Chorobnosť na 100 000
	0 - 5 r.	6 - 14 r.	15 - 19 r.	20 - 59 r.	60 + r.		
Bratislavský kraj	1 799	2 063	1 025	4 685	523	10 095	6544,1
Trnavský kraj	6 150	7 504	4 977	11 829	1 833	32 293	11110,8
Trenčiansky kraj	4 906	7 462	4 959	7 311	1 524	26 162	8157,6
Nitriansky kraj	11 542	15 031	9 425	17 899	3 301	57 198	13448,4
Žilinský kraj	7 657	9 572	6 663	7 627	2 496	34 015	8936,0
Banskobystrický kraj	3 642	5 081	3 351	6 488	1 843	20 405	6756,6
Prešovský kraj	7 468	8 194	4 357	6 649	1 661	28 329	6809,7
Košický kraj	2 730	4 982	2 998	5 163	1 067	16 940	4217,6
SR	45 894	59 889	37 755	67 655	14 249	225 442	8 460,4
Vekovo-špecifická chorobnosť	23 124,5	21 684,9	22 615,8	4 686,5	2 821,7		

Tabuľka 5: CHPO, VEKOVOŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ, SR, 2015

Veková skupina (v rokoch)	Ochorenia na CHPO	
	abs. počet	chorobnosť/ 100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov
0 - 5	45 894	23 124,5
6 - 14	59 889	21 684,9
15 - 19	37 755	22 615,8
20 - 59 r.	67 655	4 686,5
60 +	14 249	2 821,7
Spolu	225 442	8 460,4

Graf 4: CHPO, VEKOVOŠPECIFICKÁ CHOROBNOSŤ, SR, 2015

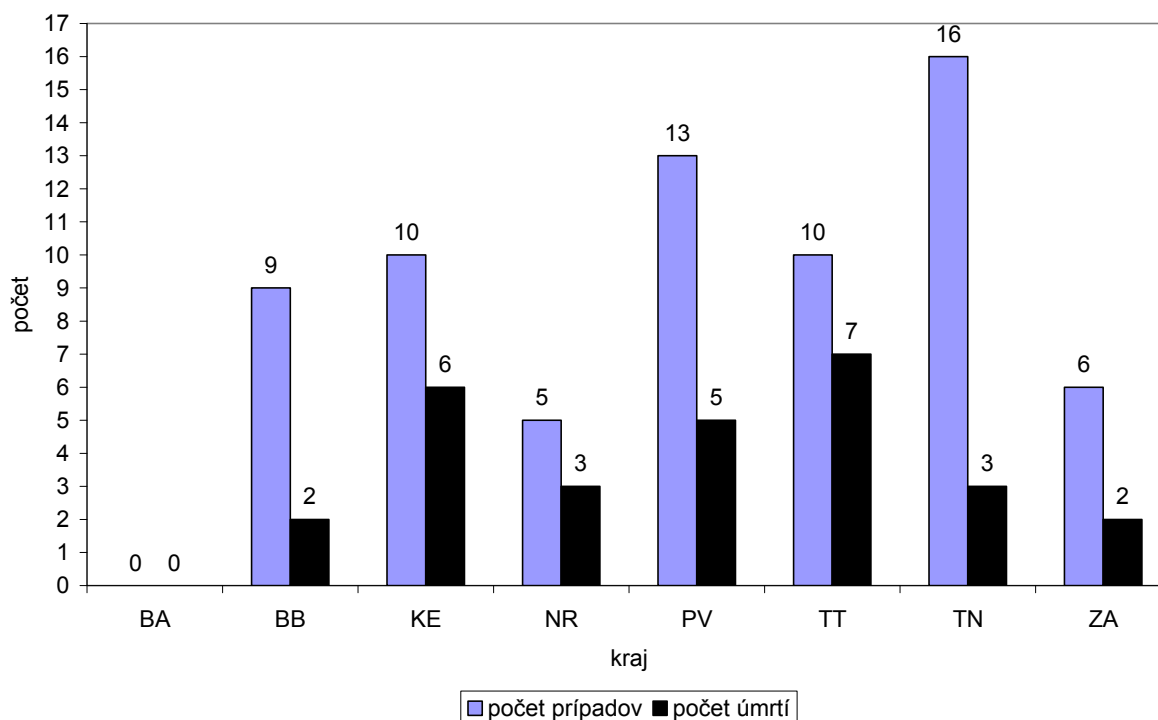
Na základe pokračujúceho monitorovania a okamžitého hlásenia ťažkých akútnych respiračných ochorení označovaných ako SARI (Severe Acute Respiratory Infection) mal Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v roku 2015 k dispozícii aktuálne informácie o počte SARI, hospitalizovaných pacientoch a o počte úmrtí osôb na SARI.

Od 1. 1. 2015 do 31. 12. 2015 bolo hlásených 69 prípadov SARI (chorobnosť 1,27/100 000), z toho ochorelo 38 mužov (55,1 %) a 31 žien (44,9 %).

Z celkového počtu 69 prípadov SARI trpelo 41 pacientov (59,4 %) aj iným závažným ochorením (najčastejšie ochorenie kardiovaskulárneho systému, onkologické ochorenie, metabolické ochorenie, ochorenie pľúc). V dvoch prípadoch ochoreli tehotné ženy.

Najvyšší výskyt ochorení na SARI bol zaznamenaný v Trenčianskom kraji (16 prípadov, chorobnosť 2,71/100 000), najmenej prípadov bolo hlásených z Nitrianskeho kraja (5 prípadov, chorobnosť 0,73/100 000), v Bratislavskom kraji nebol hlásený výskyt SARI (Graf 5).

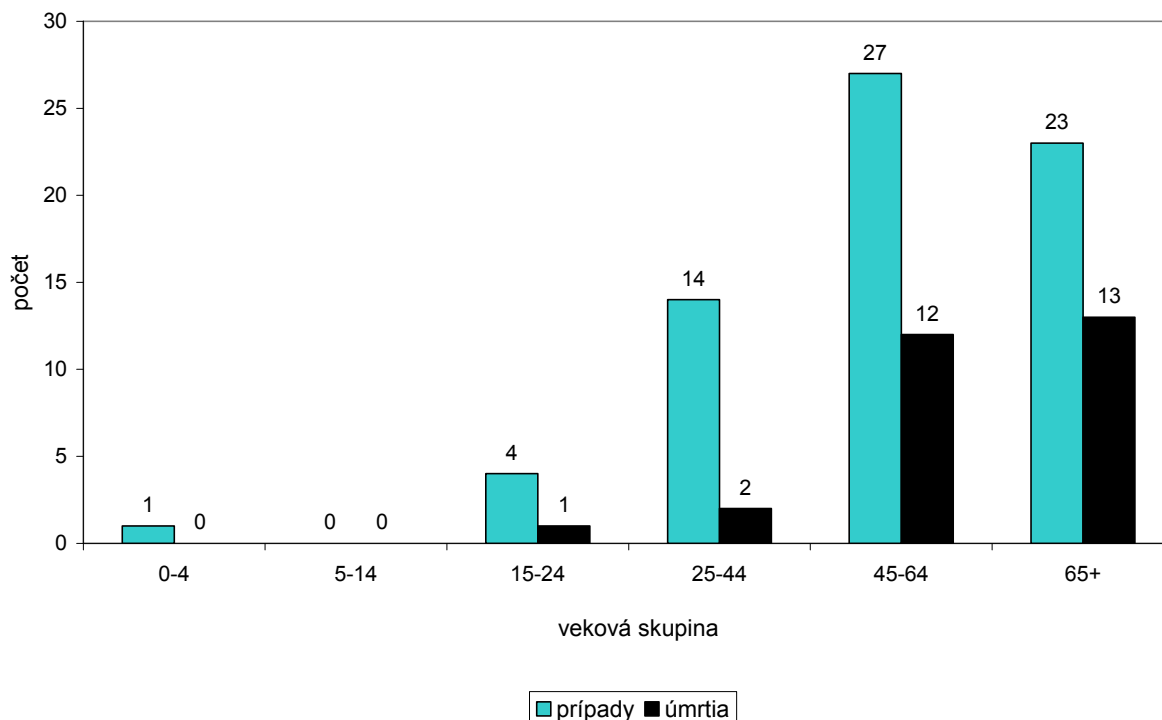
Graf 5: OCHORENIA A ÚMRTIA NA SARI, KRAJE SR, 2015

Zo 69 prípadov ochorenia na SARI skončilo 28 prípadov úmrtím (20 prípadov na infekčnú príčinu, 8 prípadov na inú príčinu). Z 20 úmrtí na infekčnú príčinu bol v šestnástich prípadoch laboratórne potvrdený vírus chrípky, z toho išlo v desiatich prípadoch o vírus A(H1N1)pdm09, v dvoch prípadoch o nešpecifikovaný vírus chrípky, v jednom prípade o bližšie nešpecifikovaný vírus chrípky typu A, v jednom prípade o bližšie nešpecifikovaný vírus chrípky typu B, v jednom prípade o vírus chrípky A/Texas/50/2012 (H3N2) - like a v jednom prípade o vírus A(H3). Z celkového počtu prípadov SARI (69) bola proti chrípke zaočkovaná jedna osoba. Z 28 zomrelých na SARI nebola ani jedna osoba zaočkovaná.

Najvyšší počet prípadov SARI bol zaznamenaný vo vekovej skupine 45 – 64 ročných (27) a vo vekovej skupine 65 ročných a starších (23), nasledovala veková skupina 25 – 44 ročných (14), veková skupina 15 – 24 ročných (4), vo vekovej skupine 0 – 4 ročných bol hlásený jeden prípad, u 5 – 14 ročných prípad SARI hlásený nebol. Najviac úmrtí (13) bolo hlásených v najstaršej vekovej skupine 65 ročných a starších. Vo vekovej skupine 45 – 64 ročných bolo hlásených 12 úmrtí. Dve úmrtia sa zaznamenali vo vekovej skupine 25-44 ročných a jedno úmrtie vo vekovej skupine 15-24 ročných (Graf 6).

Graf 6: OCHORENIA A ÚMRTIA NA SARI, PODĽA VEKOVÝCH SKUPÍN, SR, 2015

Analýza výsledkov laboratórnej diagnostiky ARO a CHPO vychádza z údajov Národného referenčného centra pre chrípku (NRC pre chrípku) Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, z Oddelenia lekárskej virológie a Oddelenia molekulárnej biológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici a z Oddelenia virológie a antiinfekčnej imunológie Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

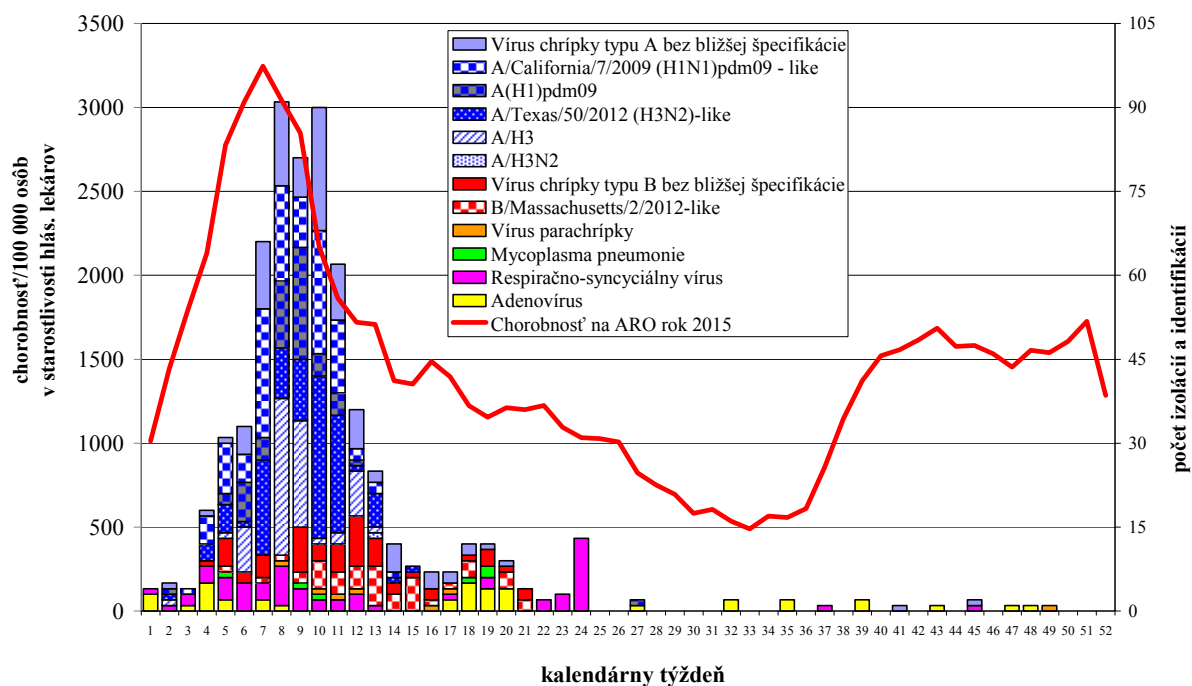
V rámci celoslovenskej surveillancie chrípky bolo vyšetrených 6 555 vzoriek biologického materiálu, z toho 635 vzoriek bolo pozitívnych (9,7 %). V 538 prípadoch boli izolované kmene vírusu chrípky, čo predstavuje 84,7 % z celkového počtu pozitívnych vzoriek. V etiológii prevládal vírus chrípky typu A s počtom 440 prípadov, čo predstavuje 69,3 % zo všetkých laboratórne potvrdených prípadov. Vírus chrípky typu B bol potvrdený v 98 prípadoch (15,4 %). Okrem toho bolo laboratórne potvrdených 61 respiračno-synecyálnych vírusov (9,4 %), 39 adenovírusov (6 %), sedem prípadov vírusu parachrípky (1,1 %) a šesťkrát sa potvrdila *Mycoplasma pneumoniae* (**Graf 8**).

Z 440 vírusov chrípky typu A bolo bližšie identifikovaných 341 (77,5 %). Išlo o nasledovné subtypy:

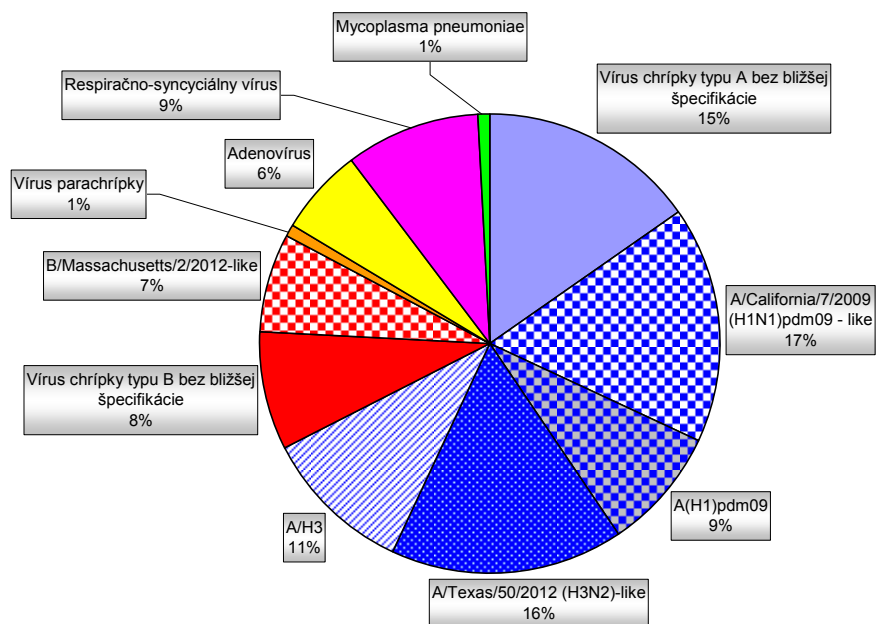
- 109 x A/California/7/2009 (H1N1)pdm09 – like,
- 106 x A/Texas/50/2012 (H3N2) – like,
- 69 x A/H3,
- 56 x A(H1)pdm09,
- 1 x A(H3N2).

Z 98 vírusov chrípky typu B bolo bližšie identifikovaných 44 prípadov (44,9 %), pričom vo všetkých prípadoch išlo rovnako ako v predchádzajúcom roku o B/Massachusetts/2/2012-like (**Graf 7, Graf 8**).

Graf 7: CHOROBNOSŤ NA ARO A ETIOLOGICKÉ AGENSY IDENTIFIKOVANÉ PODĽA KALENDÁRNYCH TÝŽDŇOV, SR, 2015

Graf 8: ROZDELENIE LABORATÓRNE POTVRDENÝCH PRÍPADOV ARO A CHPO PODĽA ETIOLOGICKÝCH AGENSOV, SR, 2015, N=651

5.5 Surveillance ochorení prenášaných vodou a potravinami (FWD - Food and Waterborne Diseases) v Slovenskej republike v roku 2015

V rámci surveillance FWD sa sleduje 6 prioritných a celý rad ďalších ochorení. Prioritnými ochoreniami sú salmonelóza, kampylobakteriáza, VTEC (verotoxigénne *E. coli*), yersinióza, shigelóza a listerióza. Odbor epidemiológie celoslovensky analyzuje predovšetkým epidémie, ktoré sa v tejto skupine nákaz vyskytujú. Najčastejší výskyt epidémií sa zaznamenal v skupine salmonelóz a kampylobakteriáz.

Analýza epidémií salmonelóz

Salmonelózy patria k ochoreniam s najvyššou chorobnosťou v SR. V roku 2015 bolo na Slovensku hlásených 5 103 ochorení na salmonelózu, čo je chorobnosť 94,12/100 000 obyvateľov. Od chorých sa izolovalo 50 sérotypov rodu *Salmonella*. Najčastejším sérotypom u chorých bola *Salmonella enteritidis*, ktorá predstavovala 85,7 % z počtu kmeňov, u ktorých bol sérotyp zisťovaný. Ďalšími najčastejšími vyskytujúcimi sérotypmi boli *Salmonella typhimurium*, ktorá tvorila 5,3 %, *Salmonella infantis* 2,14 % a *Salmonella enteritica*, ktorá predstavovala 1,10 %. Ostatné sa vyskytovali ojedinele a predstavovali obvykle len zlomok percenta z celkového počtu.

V roku 2015 bolo na Slovensku hlásených celkovo 223 epidémií salmonelóz (dvaja a viac chorých osôb), z toho 102 epidémií s počtom chorých 3 a viac osôb v jednom ohnisku. V 102 tohtoročných epidémiách sa zistilo spolu 647 infikovaných osôb, čo je 12,7 % z celkového počtu 5 103 hlásených salmonelových infekcií na Slovensku v roku 2015. Oproti roku 2014 bolo hlásených o 17 epidémií s počtom chorých 3 a viac osôb viac. Z počtu chorých v epidémiách s 3 a viac chorými osobami bolo 99 (15,3 %) hospitalizovaných. Dominantným etiologickým agensom bola tak ako aj v predchádzajúcich rokoch *S. enteritidis*, ktorá sa potvrdila v 93 epidémiách. Z nich boli v 66 epidémiách zistené atypické lytické reakcie (ALR), v jednej epidémii bol určený fágotyp *S. enteritidis* PT8 a 26 x nebol fágotyp špecifikovaný. Tri epidémie s 3 a viac infikovanými osobami boli spôsobené *S. typhimurium*, dve epidémie *S. infantis* a jednu epidémiu spôsobila *S. Skupiny B*. V troch epidémiách nebola salmonela špecifikovaná.

Z celkového počtu 102 epidémií s počtom 3 a viac chorých osôb v jednom ohnisku nákazy bol faktor prenosu laboratórne dokázaný v troch epidémiách. Zo vzoriek inkriminovanej stravy sa v piatich prípadoch izolovala *S. enteritidis* (2 x koláče, 1 x syr, 1 x sviečková a 1 x hovädzie mä

so). V ďalších epidémiách bol faktor prenosu zistený na základe epidemiologického vyšetrovania. Najčastejšími príčinami vzniku epidémií s počtom chorých osôb 3 a viac v jednom ohnisku nákazy bolo použitie kontaminovaných surovín pri príprave stravy, nedodržiavanie správnej technológie pri príprave stravy, najmä nedostatočná tepelná úprava a nedostatky pri skladovaní surovín ako aj hotových výrobkov. Najčastejším faktorom prenosu boli vajcia a výrobky z vajec. Udávané boli v 60 epidémiách (29 x vajcia z obchodnej siete, 20 x vajcia domáce, 5 x výrobky z vajec, 4 x cukrárenské výrobky a sladkosti, 2 x lahôdkárske výrobky). Druhým najčastejším faktorom prenosu bolo mäso a mäsové výrobky, ktoré sa uplatnili v 21 epidémiách (13 x kuracie mäso, 5 x mäsové výrobky, 1 x hovädzie mäso, 1 x bravčové mäso a 1 x iná hydina). Ďalšími faktormi prenosu boli 1 x mliečne výrobky, 1 x nepasterizované mlieko a 1 x syry. Zmiešaná strava bola ako faktor prenosu zistená v 6 epidémiách. V 12 epidémiách sa faktor prenosu ochorenia nepodarilo zistiť.

Z hľadiska miesta vzniku nákazy najviac epidémií s počtom infikovaných 3 a viac osôb v jednom ohnisku bolo rodinných - 87 epidémií s počtom chorých 435, v najväčšej ochorelo 33 osôb. V spoločných stravovacích zariadeniach bolo evidovaných 15 epidémií s 212

chorými osobami – 5 x sociálne zariadenie (43 chorých), 4 x stravovacie zariadenie pre verejnosť (49 chorých) a 6 x školské stravovacie zariadenie (120 chorých).

V roku 2015 bola zaznamenaná jedna väčšia epidémia salmonelózy. Ochorenia sa vyskytli u žiakov základnej školy v Prešove. Z celkového počtu 613 exponovaných (557 žiakov a 56 zamestnancov) ochorelo 81 osôb (78 detí a 3 zamestnanci). U všetkých chorých bola vo výteroch z konečníka laboratórnym vyšetrením potvrdená *S. enteritidis*. Pravdepodobný faktorom prenosu bola konzumovaná strava v školskej jedálni (šarišská ľušta a špenátové halušky so syrovou omáčkou). Na laboratórne vyšetrenie neboli v čase epidemiologického vyšetrenia vzorky inkriminovanej stravy k dispozícii. Laboratórne výsledky sterov z pracovného prostredia a rúk zamestnancov školskej jedálne boli negatívne.

Z hľadiska geografickej distribúcie postihli epidémie salmonelózy s 3 a viac chorými osobami v jednom ohnisku všetky kraje Slovenska, okrem Bratislavského kraja. Najviac epidémií bolo hlásených zo Žilinského kraja (21) a Prešovského kraja (20). Ďalej nasledovali Trnavský kraj s počtom epidémií 17, Nitriansky kraj so 14 epidémiami, Trenčiansky kraj s 12 epidémiami, Banskobystrický kraj s 11 epidémiami a Košický kraj so 7 epidémiami.

Medzinárodná spolupráca v rámci FWD (FWD - Food and Waterborne Diseases) v Slovenskej republike v roku 2015

V priebehu roka 2015, tak ako v predchádzajúcich rokoch, sa zabezpečovala medzinárodná spolupráca aj v oblasti salmonelóz a iných alimentárnych infekcií. Išlo o spoluprácu s EU, WHO, EFSA a Európskym centrom pre kontrolu chorôb (ECDC). Zabezpečené bolo plnenie úloh v rámci osobitnej európskej siete Epidemic Intelligence System pre ochorenia prenášané vodou a potravinami (food and waterborne diseases) EPIS-FWD. Sieť EPIS-FWD rieši vynárajúce sa hrozby prostredníctvom tzv. urgentných požiadaviek (Urgent Inquires - UI), ktoré sú rozposielané kontaktným miestam všetkých členských štátov, vrátane Slovenska. Kontaktným miestom pre EPIS-FWD a pre koordináciu epidemiologickej surveillancie dotknutých nákaz v SR je odbor epidemiológie ÚVZ SR.

5.6 Pohlavne prenosné ochorenia

Choroby vyvolané vírusom HIV, B20 – B24

Slovenská republika patrí v ostatných rokoch naďalej k členským štátom Európskej únie s najnižšou incidenciou HIV infekcie. Avšak od začiatku XXI. storočia pozorujeme u nás vzostupný trend vo výskyte nových prípadov HIV infekcie. Po roku 2014 keď bol zaznamenaný doteraz najvyšší počet prípadov v jednom kalendárnom roku (86 prípadov, incidencia 1,59 prípadov HIV infekcie na 100 000 obyvateľov SR) bol evidovaný rovnaký počet nových prípadov HIV infekcie aj v roku 2015. Z 86 nových prípadov HIV infekcie bolo šesť diagnostikovaných u cudzincov pri ich pobyte v Slovenskej republike (bez prechodu infekcie do štádia AIDS). V roku 2015 bolo diagnostikovaných 7 prípadov syndrómu získanej imunitnej nedostatočnosti (AIDS) a hlásených bolo 6 prípadov úmrtí pacientov s HIV infekciou. Všetky prípady AIDS sa vyskytli u občanov SR, jedno z úmrtí bolo hlásené u HIV infikovaného cudzinca.

Od začiatku monitorovania prípadov HIV/AIDS v Slovenskej republike v roku 1985 do 31.12.2015 bolo registrovaných u občanov SR i cudzincov spolu 811 prípadov infekcie vírusom ľudskej imunitnej nedostatočnosti. Zo 675 prípadov u občanov Slovenskej republiky sa 588 vyskytlo u mužov a 87 u žien. U 85 osôb (73 mužov, 12 žien) prešla HIV infekcia do

štádia AIDS a zaznamenaných bolo 59 úmrtí HIV infikovaných osôb (z toho 45 v štádiu AIDS).

Väčšina HIV infekcií bola v SR zaznamenaná v skupine mužov majúcich sex s mužmi a získanie nákazy homosexuálnym stykom bolo stanovené v 63,6% prípadov. Heterosexuálnym stykom bolo prenesených 23,4% infekcií, 2,1% injekčným užívaním drog (zo 14 prípadov väčšina získaná mimo SR), 0,1% transfúziou krvi (jeden prípad nákazy mimo SR v roku 1986) a v 10,8% prípadov nebol spôsob prenosu stanovený. Najviac HIV infikovaných ľudí žije vo väčších mestách a najvyššia kumulatívna incidencia HIV infekcie je dlhodobo v Bratislavskom kraji.

**ODBOR OBJEKTIVIZÁCIE FAKTOROV ŽIVOTNÝCH
A PRACOVNÝCH PODMIENOK**

Objektivizáciu faktorov životných podmienok vykonávali pracoviská odboru analýzami a meraniami zameranými na kvalitatívne a kvantitatívne skúšanie chemických, mikrobiologických, biologických a fyzikálnych vlastností životného a pracovného prostredia. Ich úlohou bolo objektivizovať faktory v zložkách životného a pracovného prostredia, ktoré môžu mať škodlivý účinok na zdravie a tiež faktory, ktorých prítomnosť v prostredí zdraviu človeka prospieva. Laboratóriá sledovali škodliviny alebo ich metabolity v biologickom materiáli pracovníkov exponovaných biologickým, chemickým a karcinogénnym faktorom a tiež genetické poškodenia týchto pracovníkov. Pracoviská tiež objektivizovali akustické hladiny zvuku, vibrácie, osvetlenie vo viditeľnej oblasti, infračervené a ultrafialové a elektromagnetické žiarenie a tepelno-vlhkostnú mikroklimu v životnom a pracovnom prostredí.

Laboratóriá objektivizácie faktorov životných podmienok v zmysle zákona 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji zdravia v znení neskorších predpisov vykonávali laboratórne analýzy, ktoré boli súčasťou

- štátneho zdravotného dozoru ŠZD v rozsahu pôsobnosti vymedzenej zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov,
- úradnej kontroly potravín v zmysle platnej legislatívy v oblasti ochrany verejného zdravia,
- monitoringu – zabezpečovali odbery vzoriek pitných vôd, vôd na kúpanie, ovzdušia, sterov z prostredia a laboratórne analýzy týchto vzoriek, vzoriek potravín, biologického materiálu a zabezpečovali aerobiologický monitoring ovzdušia,
- pracovníci OOFŽP pôsobili v komisiách pre skúšky odbornej spôsobilosti v oblasti kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie a na odber vzoriek zo životného prostredia a z pracovného prostredia na účely kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného prostredia a pracovného prostredia,
- národné referenčné centrá (NRC) zriadené v odbore vykonávali chemické, mikrobiologické a biologické analýzy vzoriek vôd, ovzdušia, potravín, kozmetiky, predmetov bežného používania a biologického materiálu, ekotoxikologické, genotoxikologické testy, kontrolovali účinok dezinfekčných a sterilizačných procesov a merali chemické a fyzikálne faktory v pracovnom prostredí. Vykonávali odbery vzoriek, vyjadrovali názory a interpretácie výsledkov analýz. NRC zavádzali nadstavbovú diagnostiku v zmysle usmernení európskych sietí národných laboratórií. Zabezpečovali a vykonávali špeciálne analýzy pre ostatné RÚVZ v SR.

NRC zriadené v OOFŽP:

NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie (NRC GEN)

NRC pre hydrobiológiu (NRC BIO)

NRC pre ekotoxikológiu (NRC EKO)

NRC pre mikrobiológiu životného prostredia (NRC MŽP)

NRC pre legionely v životnom prostredí (NRC LEG)

NRC pre neionizujúce žiarenie (NRC NIŽ)

NRC pre tepelno-vlhkostnú mikroklimu (NRC TVM)

NRC pre expozičné testy xenobiotík (NRC ETX)

NRC pre rezíduá pesticídov (NRC RP)

Činnosť NRC v medzinárodných sieťach referenčných laboratórií

- NRC pre MŽP je od roku 2006 zapojené do činnosti sietí Národných referenčných laboratórií členských štátov EÚ (EU-RL) v úradnej kontrole potravín podľa čl. 33 ods. 1 nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady č. 882/2004 o úradných kontrolách pre oblasť:
 1. *Listeria monocytogenes* (sídlo EU-RL Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)
 2. Koagulázapozitívne stafylokoky a ich enterotoxíny (sídlo EU-RL Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)
 3. *Escherichia coli* vrátane VTEC (sídlo EU-RL Istituto Superiore di Sanita, Roma, IT).
- NRC pre legionely v životnom prostredí - vedúca NRC pracovala ako kontaktný bod v ECDC (Štokholm) za mikrobiológiu v oblasti problematiky legionel.
- NRC pre ekotoxikológiu - pracovníčka NRC je členom riadiaceho výboru v medzinárodnom projekte CYANOCOST.
- NRC pre hydrobiológiu – zúčastnilo sa prípravy odborných materiálov, odberov vzoriek a ich spracovania a expedície podľa požiadaviek medzinárodného projektu CYANOCOST.
- NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie vykonávalo týždenný monitoring peľovej situácie; výsledky sa odosielať do koordinačného pracoviska na RÚVZ v Banskej Bystrici, ktoré reportuje výsledky do európskej centrály vo Viedni.
- NRC pre rezíduá pesticídov riešilo Európsky monitoring pesticídov v dojčenskej a detskej výžive.

Pracoviská OOFŽP riešili úlohy v rámci programov a projektov verejného zdravotníctva:

- Cyanobaktérie
- Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach
- Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch
- Materské mlieko
- Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu
- Identifikácia a typizácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie
- Stanovenie olova v krvi exponovaných zamestnancov
- Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí
- Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie
- Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody
- Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší
- Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska
- Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách
- Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl. Geneticko – epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM).

Ostatné úlohy

Pracoviská odboru riešili iné projekty a úlohy národného a medzinárodného charakteru:

- CYANOCOST (Cyanobacterial blooms and toxins in water resources) – Sinicové vodné kvety a toxíny vo vodách. Projekt je prostriedkom na rozšírenie vedomostí o výskyte siníc a ich toxínov v celej Európe s cieľom potlačiť nepriaznivé účinky na zdravie pri ich hromadných výskytoch a produkcii jedovatých látok.

- PROMISE - Ochrana spotrebiteľov znižovaním mikrobiologických rizík prostredníctvom boja proti segregácii odborných znalostí. Trojročný projekt Európskej Komisie bol zameraný na posilnenie spolupráce medzi starými, novými a prístupovými krajinami EÚ vo výskume týkajúcom sa potravinovej bezpečnosti (zameranie na mikrobiologické riziko). V januári 2015 bola vypracovaná záverečná správa za čiastkové úlohy projektu plnené pracovníčkami NRC pre mikrobiológiu životného prostredia, ktorá bola predložená koordinátorovi projektu. V apríli sa pracovníčky zúčastnili na stretnutí riešiteľov projektov v rámci siete FOODSEG (Rím, Taliansko).

- Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie – 2 medzirezortné projekty s vodárenskými spoločnosťami: Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. (StVS), Stredoslovenskou vodárenskou prevádzkovou spoločnosťou, a.s. (StVPS) a Západoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s. Hlavným cieľom projektov bolo zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie.

Pracoviská v odbore objektivizácie faktorov životných podmienok plnia úlohy vyplývajúce z koncepcií vedných odborov:

Chemické analýzy

Biológia životného prostredia

Mikrobiológia životného prostredia

Fyzikálne faktory

Podľa týchto vedných odborov je spracovaná činnosť jednotlivých pracovísk OOFŽP. Správy o činnosti národných referenčných centier sú spracované v samostatnom materiáli.

CHEMICKÉ ANALÝZY (CHA)

Pracoviská:

- Špecializované laboratórium chémie potravín a PBP (CHP)
- Špecializované laboratórium chémie vôd (CHV)
- Špecializované laboratórium chémie ovzdušia (CHO)
- Špecializované laboratórium atómovej absorpčnej spektrometrie (AAS)
- Špecializované laboratórium plynovej chromatografie (GC)
- Špecializované laboratórium kvapalinovej chromatografie (HPLC)
- NRC pre rezíduá pesticídov (NRC RP)
- NRC pre expozičné testy xenobiotík (NRC ETX)

Personálne obsadenie: 14 vysokoškolsky vzdelaných pracovníkov (ďalej len „VŠ“),
7 pracovníkov s úplným stredným odborným vzdelaním (ďalej len „ÚSOV“)

Analytická činnosť pracovísk CHA v OOFŽP v roku 2015

a) podľa typu komodít

Názov pracoviska	Druh výkonu	Typ vzorky										Spolu
		Voda pitná	Voda na kúpanie	Minerálne vody	Potraviny	Materské mlieko	PBP	Kozmetika	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné	
CHP	vzorky	26	-	-	207	46	-	1	-	32	-	312
	ukazovatele	26	-	-	229	273	-	1	-	32	-	561
	analýzy	59	-	-	508	509	-	2	-	69	-	1147
CHV	vzorky	963	56	-	-	-	-	-	-	-	185	1204
	ukazovatele	2882	80	-	-	-	-	-	-	-	1390	4352
	analýzy	6498	160	-	-	-	-	-	-	-	2780	9438
CHO	vzorky	-	-	-	-	-	-	-	43	-	-	43
	ukazovatele	-	-	-	-	-	-	-	43	-	-	43
	analýzy	-	-	-	-	-	-	-	86	-	-	86
AAS	vzorky	68	-	-	17	45	-	1	-	33	171	335
	ukazovatele	273	-	-	52	159	-	2	-	40	178	704
	analýzy	546	-	-	134	494	-	4	-	80	367	1625
GC	vzorky	33	-	-	85	-	-	-	30	-	-	148
	ukazovatele	528	-	-	1228	-	-	-	150	-	-	1906
	analýzy	1206	-	-	2067	-	-	-	300	-	-	3573
HPLC	vzorky	87	9	-	136	-	-	-	24	-	11	267
	ukazovatele	320	25	-	249	-	-	-	24	-	24	642
	analýzy	630	50	-	498	-	-	-	48	-	48	1274
NRC	vzorky	13	-	-	40	-	-	-	-	-	-	53

pre RP	ukazovatele	26	-	-	1880	-	-	-	-	-	-	1906
	analýzy	52	-	-	3090	-	-	-	-	-	-	3142
NRC pre ETX	vzorky	-	-	-	-	-	-	-	-	110	-	110
	ukazovatele	-	-	-	-	-	-	-	-	131	-	131
	analýzy	-	-	-	-	-	-	-	-	264	-	264
Spolu	vzorky	1190	65	-	485	91	-	2	97	175	367	2472
	ukazovatele	4055	105	-	3638	432	-	3	217	203	1592	10245
	analýzy	8991	210	-	6297	1003	-	6	434	413	3195	20549

b) zabezpečenie kvality skúšok

Názov pracoviska		Typ vzorky									Spolu
		Vody	Potraviny	Materské mlieko	PBP	Kozmetika	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné		
CHP	ukazovatele	5	48	186	-	1	-	23	1	264	
	analýzy	5	92	186	-	1	-	26	15	325	
CHV	ukazovatele	771	-	-	-	-	-	-	-	771	
	analýzy	3054	-	-	-	-	-	-	-	3054	
CHO	ukazovatele	-	-	-	-	-	71	-	-	71	
	analýzy	-	-	-	-	-	135	-	-	135	
AAS	ukazovatele	780	93	283	-	4	-	71	-	1231	
	analýzy	1916	289	1034	-	8	-	170	-	3417	
GC	ukazovatele	2011	2047	-	-	-	187	-	-	4245	
	analýzy	3742	3858	-	-	-	371	-	-	7971	
HPLC	ukazovatele	181	245	-	-	-	4	-	21	451	
	analýzy	482	504	-	-	-	15	-	42	1043	
NRC pre RP	ukazovatele	60	5787	-	-	-	-	-	-	5847	
	analýzy	342	9559	-	-	-	-	-	-	9901	
NRC pre ETX	ukazovatele	-	-	-	-	-	-	106	-	106	
	analýzy	-	-	-	-	-	-	184	-	184	
Spolu	ukazovatele	3808	8220	469	-	5	262	200	22	12986	
	analýzy	9541	14302	1220	-	9	521	380	57	26030	

c) meranie mikroklimatických faktorov pri odbere ovzdušia

Názov pracoviska	Počet ukazovateľov	Počet analýz
CHO	30	43

Účasť na medzilaboratórnych porovnávacích testoch a porovnaníach pracovísk CHA v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska	Počet		Typ vzorky					Spolu
			Vody	Potraviny	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné	
CHP	testov	prihlásené	-	1	-	-	-	1
		ukončené	-	1	-	-	-	1
	ukazovateľov	prihlásené	-	3	-	-	-	3
		ukončené	-	3 + 2*	-	-	-	3 + 2*
CHV	testov	prihlásené	1	-	-	-	-	1
		ukončené	1	-	-	-	-	1
	ukazovateľov	prihlásené	3	-	-	-	-	3
		ukončené	3	-	-	-	-	3
CHO	testov	prihlásené	-	-	-	-	-	-
		ukončené	-	-	-	-	-	-
	ukazovateľov	prihlásené	-	-	-	-	-	-
		ukončené	-	-	-	-	-	-
AAS	testov	prihlásené	-	-	-	1	-	1
		ukončené	-	-	-	1	-	1
	ukazovateľov	prihlásené	-	-	-	1	-	1
		ukončené	-	-	-	1	-	1
GC	testov	prihlásené	-	2	1	-	-	3
		ukončené	-	2	1	-	-	3
	ukazovateľov	prihlásené	-	71	6	-	-	77
		ukončené	-	71	6	-	-	77
HPLC	testov	prihlásené	-	1	-	-	-	1
		ukončené	-	1	-	-	-	1
	ukazovateľov	prihlásené	-	3	-	-	-	3
		ukončené	-	3	-	-	-	3
NRC pre RP	testov	prihlásené	-	2	-	-	-	2
		ukončené	-	2	-	-	-	2
	ukazovateľov	prihlásené	-	196	-	-	-	196
		ukončené	-	196	-	-	-	196
NRC pre ETX	testov	prihlásené	-	-	-	2	-	2
		ukončené	-	-	-	2	-	2
	ukazovateľov	prihlásené	-	-	-	10	-	16
		ukončené	-	-	-	10	-	16
Spolu	testov	prihlásené	1	6	1	3	-	11
		ukončené	1	6	1	3	-	11
	ukazovateľov	prihlásené	3	273	6	11	-	293
		ukončené	3	273 + 2*	6	11	-	293 + 2*

* účasť v teste v decembri 2014, vyhodnotenie testu a zaslanie záverečnej správy vo februári 2015

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov pracoviskami CHA v OOFŽP v roku 2015

Organizátor	Názov testu	Typ testu	Počet ukazovateľov	Počet účastníkov testu
NRC pre ETX	MPS-BET-1/15 Stanovenie kreatinínu v moči	PT	2	7

Typ testu:

PT – skúška spôsobilosti, porovnávacie meranie

BP – bilaterálne porovnanie

EP – experimenty presnosti, validácia metód

Nové analytické metódy a postupy meraní (a odberov) zavedené v pracoviskách CHA v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska	Typ vzorky (komodita)	Ukazovateľ	Druh metódy	Pôvod metódy (STN, ISO, EN, vlastná metóda)
GC	Potraviny – detská výživa	Pesticídy: - tolylfluánid - δ – HCH - 2,4' - DDE - 2,4' - DDD - cis – heptachlóreoxid - chlorothalonil - tetradifon	Príprava vzorky: metóda D-SPE-QuEChERS Prístrojové meranie: GC/ECD	STN EN 15662 – Potraviny rastlinného pôvodu. Stanovenie rezíduí pesticídov metódou GC-MS a/alebo LC-MS/MS po predchádzajúcej extrakcii acetonitrilom, fázovom oddelení a prečistení metódou D-SPE-QuEChERS
HPLC	dojčenská výživa	benzo(a)antracén chryzén benzo(b)fluorantén	HPLC s fluorencenčnou detekciou	1.) Journal of AOAC 2011, roč. 94, č. 5, str. 267-280. 2.) Norma CSN P CEN/TS 16621
	výživové doplnky	kyselina listová nikotínamid (vit. B ₃)	HPLC s UV detekciou	Croat. J. Food Sci. Technol. 2014, roč. 6(2) 116-123
NRC RP	Potraviny-detská výživa	dietofenkarb	GC-MS/MS (triplequad)	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	dinikonazol	GC-MS/MS (triplequad)	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	famoxadón	GC-MS/MS (triplequad)	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	fenpyroximát	GC-MS/MS (triplequad)	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	fluopyram	GC-MS/MS (triplequad)	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	izokarbofos	GC-MS/MS (triplequad), GC-ECD, GC-PFPD	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	metolachlór	GC-MS/MS (triplequad), GC-ECD	vlastná metóda
	Potraviny-detská výživa	spiromezifén	GC-MS/MS (triplequad), GC-ECD	vlastná metóda

Odborná činnosť pracovísk CHA v OOFŽP v roku 2015

Programy, projekty, ťažiskové úlohy verejného zdravotníctva

Číslo úlohy: 1.4	NÁZOV ÚLOHY: Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHO	30	30
GC	30	150
HPLC	24	24
Číslo úlohy: 7.1	NÁZOV ÚLOHY: Cyanobaktérie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHV	12	34
HPLC	17	53
Číslo úlohy: 7.2	NÁZOV ÚLOHY: Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHV	6	72
HPLC	7	7
Číslo úlohy: 7.4	NÁZOV ÚLOHY: Materské mlieko	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHP	46	273
AAS	45	159
Číslo úlohy: 7.5	NÁZOV ÚLOHY: Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
GC	40	914
NRC RP	40	1880
Číslo úlohy: 7.8	NÁZOV ÚLOHY: Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHP	6	6
NRC ETX	76	90
AAS	33	40
Číslo úlohy: 7.11	NÁZOV ÚLOHY: Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHV	73	235
HPLC	46	138
Číslo úlohy: 7.17	NÁZOV ÚLOHY: Monitoring TOC v bazénoch a prírodných kúpaliskách	

Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
CHV	56	56

Plnenie ďalších úloh a projektov v rámci SR

Názov pracoviska	Organizátor úlohy	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
CHP	Úradná kontrola potravín	Glutén v diétnych potravinách	40	40	100
		Radiačne ošetrované potraviny	5	5	10
		Kontrola špecifikácie čistoty prídavných látok	10	27	54
		Skríning rezíduí antibiotík	130	130	268
		Stanovenie vápnika a fosforu vo výživových doplnkoch	6	10	24
		Stanovenie ortuti vo výživových doplnkoch	4	4	10
AAS	Úradná kontrola potravín	Kontrola špecifikácie čistoty prídavných látok	9	28	84
	ÚVZ SR	Monitoring príjmu jódu u vybranej skupiny populácie	149	149	498
	Úradná kontrola potravín	Stanovenie ťažkých kovov v čajoch	21	64	192
		Stanovenie ťažkých kovov vo výživových doplnkoch	10	33	99
GC	Úradná kontrola potravín	Kongenéry PCB v potravinách na osobitné výživové účely potraviny pre dojčiat a malé deti	6	42	112
		Kyselina eruková v potravinách na osobitné výživové účely potraviny pre dojčiat a malé deti	13	13	26
		Radiačne ošetrované potraviny	23	253	506
HPLC	Úradná kontrola potravín	Prídavné látky – mentofurán, kumarín, glykosidy steviolu	87	123	246
		Kontrola melamínu a benzo(a)pyrénu v potravinách na počiatočnú výživu dojčiat a potravínach na následnú výživu dojčiat	22	44	88
		Potraviny na osobitné výživové účely a výživové doplnky	10	66	132
NRC pre ETX	ÚVZ SR	Monitoring príjmu jódu u vybranej skupiny populácie	149	149	298

Iná odborná činnosť

Pracovisko	Forma činnosti
Chemické laboratóriá OOFŽP ÚVZ SR	<p><u>Členstvo v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Tajomník Poradného zboru HO HH SR pre OCHA • Členovia pracovných skupín poradného zboru HH SR pre spektrofotometrickú, chromatografickú, chemometrickú skupinu a PS pre chémiu ovzdušia • Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie, ÚVZ SR • Komisie TK 27 Kvalita a ochrana vody, TK 28 Kvalita a ochrana ovzdušia • Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov <p><u>Výuková činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prednášky o činnosti chemických laboratórií OOFŽP ÚVZ SR, o využití chemických vyšetrovacích metód pri analýze zložiek životného prostredia pre študentov zo Strednej odbornej školy chemickej v Bratislave a študentov Fakulty verejného zdravotníctva SZU v Bratislave. • Teoretická a praktická príprava pracovníkov RÚVZ na výkon programov a projektov úradov verejného zdravotníctva SR: 1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska. Sťahovanie nameraných údajov z prístrojov a ich kompletizácia pre HŽP. <p><u>Iná odborná činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Laboratóriá CHO, GC a HPLC participovali na medzinárodnom projekte SINPHONIE. Účelom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov. Monitoruje sa kvalita vnútorného ovzdušia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska na obsah prechavých organických látok, oxidov dusíka, formaldehydu, a prašnosti. • V špecializovanom laboratóriu chémie potravín bol stanovovaný obsah ortuti v 19 vzorkách pitných vôd pre HŽP ÚVZ SR a obsah ortuti v 14 vzorkách biologického materiálu (krv, moč a vlasy) pre PPL ÚVZ SR. • Na základe požiadavky zákazníka boli vypracované názory a interpretácie pre riešenie trestného oznámenia ČVS:ORP-2962/TK-B2-2015. • Z výsledkov sledovania kvality vôd na prírodných kúpaliskách a vodárenských nádržiach boli vypracované názory a interpretácie výsledkov z lokalít: Šaštín – Gazarka, Zemplínska Šírava a Vinné. • Pracovníci HPLC vypracovali k správne konaniu - prepočty igrediencií, zadefinovanie správneho deklarovania obsahu látok uvedených na etikete výrobku, metódy stanovenia. • V špecializovanom laboratóriu chémie vôd bolo v rámci Dňa vody vyšetrených 178 vzoriek pitných vôd z individuálnych studní na obsah dusitanov a dusičnanov. • Pracovníci chemických laboratórií pripomienkovali STN, ISO, vnútrorežortné a mimorežortné legislatívne predpisy, vypracovali podklady pre verejné obstarávania tovarov a služieb. • Pracovníci chemických laboratórií (Ing. S. Vršanská, RNDr. M. Kaníková, RNDr. J. Ráčzová, Ing. L. Drobová) vykonávali funkciu interných auditorov OOFŽP. • Pracovníčka špecializovaného laboratória chémie vôd sa zúčastňovala služobných ciest zameraných na odber vzoriek vôd z vodárenských nádrží prírodných lokalít určených na kúpanie v rámci HÚ 7.1. Cyanobaktérie a platených služieb.
NRC ETX	<ul style="list-style-type: none"> • PharmDr. Tatiana Takáčová - člen národnej odbornej vedeckej skupiny: Pesticídy a ich rezíduá. • Vypracovanie 15 hodnotení predpokladanej expozície operátorov, zamestnancov, rezidentov a iných osôb pre 21 účinných látok prípravkov na ochranu rastlín (z toho 6 zonálnych hodnotenia pre 11 účinných látok). • Zavedenie nových modelov na hodnotenie predpokladanej expozície osôb prípravkom na ochranu rastlín požadovaných EK a EFSA – pre ich zonálne hodnotenia.

	<ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie interpretácií pri stanovení ťažkých kovov v biologickom materiáloch (krv, moč, vlasy) pre pracoviská OOFŽP. • Spracovanie výsledkov analýz jódu a kreatinínu v moči (150 vzoriek močov) a príprava podkladov pre správu k projektu <i>Monitoring príjmu jódu u vybranej skupiny populácie</i>. • Konzultačná činnosť- problematika expozície chemickým faktorom (z pracovného i životného prostredia) a ich biologické monitorovanie: pracoviská poľnohospodárskeho zamerania, RÚVZ v SR, zdravotnícke zariadenia: KPL BA, KE, FNŠP – BA, Trnava, Galanta, Prešov, PZS, praktickí lekári, pracoviská s expozíciou chemickým faktorom – napr. Bekaert Hlohovec, Bekaert Sládkovičovo, súkromné osoby a iné. • Výuka: SZU (študenti) – 1 prednáška – Biologické monitorovanie chemických faktorov pracovného prostredia (23.11.2015), exkurzie - žiaci stredných odborných škôl (chemické, zdravotnícke) 4 v r.2015. • PharmDr. T. Takáčová a I. Tilingerová viedli sklad a evidenciu toxických látok a zmesí toxických látok pre OOFŽP a OLM.
--	---

Medzinárodná činnosť pracovísk CHA v OOFŽP v roku 2015

Pracovisko	Forma činnosti
GC	<ul style="list-style-type: none"> • Spolupráca s Národným referenčným centrom pre dioxíny a príbuzné zlúčeniny so sídlom na SZU v Bratislave, ktorého činnosť je koordinovaná EU-RL pre dioxíny a PCB v potravinách a krmivách v nemeckom Freiburgu. Laboratórium GC spolupracuje s uvedenou inštitúciou v rámci preverenia spôsobilosti úradných laboratórií vykonávať stanovenia indikátorových kongénov PCB v potravinách. • Laboratórium analyzuje rezíduá pesticídov vo vzorkách potravín spracovaných na báze obilnín, ovocia a zeleniny určených pre dojčatá a malé deti podľa Nariadenia Komisie (EÚ) č. 915/2010 z 12.10.2010, týkajúceho sa viacročného kontrolného programu Spoločenstva s cieľom zabezpečiť dodržiavanie maximálnych hladín rezíduí pesticídov v potravinách. • Laboratórium participuje na monitoringu krajín EÚ v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti potravinového dozoru nad radiačne ošetrovanými potravinami v spotrebiteľskej sieti dovážané z tretích krajín a výrobky vyrobené v SR z dovezených surovín. V rámci tejto úlohy laboratórium vyšetruje, či vzorky tukových potravín z obchodnej siete rastlinného aj živočíšneho pôvodu vykazujú vlastnosti potravín ošetrovaných ionizujúcim žiarením – podľa STN EN 1784. Cieľom projektu je ochrana zdravia obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín dovážaných z tretích krajín a ochrana obyvateľstva pred nepriaznivými účinkami radiačne ošetrovaných potravín vyrábaných v SR zo surovín dovážaných z tretích krajín.
NRC RP	<ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie ročnej súbernej databázy o analýzach rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčatá a malé deti na EFSA medzinárodný monitoring. • Podľa Nariadenia Komisie (EÚ) č. 915/2010 z 12.10.2010, týkajúceho sa viacročného kontrolného programu Spoločenstva s cieľom zabezpečiť dodržiavanie maximálnych hladín rezíduí pesticídov v potravinách, laboratórium povinne analyzuje rezíduá pesticídov vo vzorkách potravín spracovaných na báze obilnín, ovocia a zeleniny určených pre dojčatá a malé deti.
HPLC	<ul style="list-style-type: none"> • Účasť v medzinárodnom projekte COST ES 1105 Sinicové vodné kvety a ich toxíny vo vodách. • Podľa požiadaviek organizátorov projektu CYANOCOST bolo zaslané odborné stanovisko k revízii smernice o pitnej vode, ktorú prerokovali zástupcovia členských štátov EÚ 8. decembra 2015 na svojom zasadnutí v Bruseli. Revízia sa týkala návrhu na zaradenie ukazovateľa mikrocystíny do smernice o pitnej vode. • Spolupráca na projekte s NRC pre hydrobiológiu, NRC pre ekotoxikológiu a

	<p>odborom HŽP ÚVZ SR.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Príprava vzoriek vôd a lyofilizácia vodných kvetov, ktoré boli zaslané na špeciálne analýzy do Francúzska.
NRC ETX	<ul style="list-style-type: none"> • Medzinárodné siete NRL. • Kontaktný bod ECDC,EFSA. • Pracovné skupiny EK. • Medzinárodný monitoring. • Účasť v medzinárodných projektoch. • Spolupráca s SZU v Prahe (metódy, RM, medzilaboratórne porovnanie). • Spolupráca s PSD, York, VB – hodnotenie expozície prípravkom na ochranu rastlín. • Spolupráca s BfR, Berlín, Nemecko, AGES, Viedeň, Rakúsko – nové modely pre zonálne hodnotenia prípravkov na ochranu rastlín. • Medzinárodná spolupráca s odbornými pracoviskami.

BIOLÓGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (BŽP)

Pracoviská:

NRC pre hydrobiológiu (NRC BIO)

NRC pre ekotoxikológiu (NRC EKO)

NRC pre genetickú toxikológiu (NRC GEN)

Personálne obsadenie pracovísk BŽP v OOFŽP a stav akreditácie v roku 2015

Pracovisko	Pracovníci					Akreditácia				platnosť do
	VŠ	SZP	NZP	Spolu		počet skúšok/počet ukazovateľov		počet odberov/počet ukazovateľov		
						A	N	A	N	
NRC BIO	2	0	0	2	S	5	5	0	0	29.5.2018
					U	12	6	0	0	
NRC EKO	2	1	0	3	S	4	4	0	0	29.5.2018
					U	4	4	0	0	
NRC GEN	1	1	0	2	S	1	4	0	0	29.5.2018
					U	1	4	0	0	
SPOLU	5	2	0	7	S	10	13	0	0	29.5.2018
					U	17	14	0	0	

Vysvetlivky:

VŠ – vysokoškolsky vzdelaní pracovníci

SZP – strední zdravotnícki pracovníci

NZP – pomocný personál

MD – materská dovolenka

A – akreditované (skúšky, odbery, ukazovatele)

N - neakreditované (skúšky, odbery, ukazovatele)

S – skúšky

U – ukazovatele

Analytická činnosť pracovísk BŽP v OOFŽP v roku 2015

a) podľa typu komodít

Názov pracoviska		Vody pitné a úžitkové	Vody minerálne, pramenité, bal. pitné	Vody bazénové	Vody z prírodných kúpalísk	Vodné kvety	Makrofyty	Stery	Piesok	Ovzdušie a bytový prach	Pele	Biol. materiál	Zabezpečenie kvality	Iné	SPOLU
NRC BIO	vzorky	836	11	137	22	5	0	0	0	0	0	0	1	11	1023
	ukazovatele	5473	44	274	58	5	0	0	0	0	0	0	10	34	5898
	analýzy	5820	49	297	398	21	0	0	0	0	0	0	14	120	6719
NRC EKO	vzorky	97	0	0	43	6	0	0	0	0	0	0	-	69	215
	ukazovatele	1429	0	0	106	39	0	0	0	0	0	0	137	323	2034
	analýzy	8888	0	0	1155	486	0	0	0	0	0	0	1176	2423	14128
NRC GEN	vzorky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	287	15	0	0	302
	ukazovatele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	852	24	0	0	876
	analýzy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5475	5200	0	0	10675

Vysvetlivky: NRC EKO - Iné – odpadová voda, vody z vodárenských nádrží (napr. surová voda, povrchová voda z VN, povrchová voda v mieste najväčšieho výskytu vodného kvetu a upravená voda) a améby

b) prehľad výkonov analytických skúšok BŽP

Názov pracoviska		Abiosestón a biosestón pitných vôd	Biosestón prírodných kúpalísk	Vodné kvety kvalita - kvantita	Biosestón umelých kúpalísk	Améby	Chlorofyl a	Makrofyty	Testy ekotoxicity	Vajčka helmintov	Cytogenetika	Pele	Biologický materiál	Roztoče	Enterovírusy
NRC BIO	vzorky	809	22	5	137	56	15	0	0	0	0	0	0	0	0
	ukazovatele	5420	58	5	274	145	30	0	0	0	0	0	0	0	0
	analýzy	5772	398	21	297	167	60	0	0	0	0	0	0	0	0
NRC EKO	vzorky	0	0	0	0	44	0	0	154	0	0	0	0	0	36
	ukazovatele	0	0	0	0	62	0	0	1835	0	0	0	0	0	17
	analýzy	0	0	0	0	124	0	0	12828	0	0	0	0	0	187
NRC GEN	vzorky	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	287	0	0	0
	ukazovatele	0	0	0	0	0	0	0	0	0	13	852	0	0	0
	analýzy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1300	5475	0	0	0

Vysvetlivky: NRC EKO - Enterovírusy (počet vzoriek predstavuje sumárny počet vzoriek na stanovenie enterovírusov za ÚVZ SR - 17 vzoriek vrátane vzoriek z ostatných RÚVZ, počet ukazovateľov a analýz zodpovedá iba vzorkám, pri ktorých odber a spracovanie realizoval ÚVZ SR)

Účasť na medzilaboratórnych porovnávacích testoch a porovnaníach pracovísk BŽP v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska	Počet		Typ vzorky					Spolu
			Vody	Potraviny	Ovzdušie	Biologický materiál	Iné	
NRC BIO	testov	prihlásené	1	0	0	0	0	1
		ukončené	1	0	0	0	0	1
	ukazovateľov	prihlásené	2	0	0	0	0	2
		ukončené	2	0	0	0	0	2
NRC EKO	testov	prihlásené	0	0	0	0	1	1
		ukončené	0	0	0	0	1	1
	ukazovateľov	prihlásené	0	0	0	0	1	1
		ukončené	0	0	0	0	1	1
NRC GEN	testov	prihlásené	0	0	0	1	0	1
		ukončené	0	0	0	1	0	1
	ukazovateľov	prihlásené	0	0	0	27	0	27
		ukončené	0	0	0	27	0	27
Spolu	testov	prihlásené	1	0	0	1	1	3
		ukončené	1	0	0	1	1	3
	ukazovateľov	prihlásené	2	0	0	27	1	30
		ukončené	2	0	0	27	1	30

Vysvetlivky: NRC EKO- Iné - extrakt vodného kvetu

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov pracoviskami BŽP v OOFŽP v roku 2015

Organizátor	Názov testu	Typ testu	Počet ukazovateľov	Počet účastníkov testu
NRC BIO	MPS-BIO-1/2015 Stanovenie cyanobaktérií v povrchovej vode	PT	2	6
NRC EKO	MPV-EKO-1/2015 Stanovenie akútnej ekotoxicity extraktu vodného kvetu. Skúška s <i>Thamnocephalus platyurus</i>	BP	1	2

Typ testu:

PT – skúška spôsobilosti, porovnávacie meranie

BP – bilaterálne porovnanie

EP – experimenty presnosti, validácia metód

Odborná činnosť pracovísk BŽP v OOFŽP v roku 2015

a) programy, projekty, ťažiskové úlohy verejného zdravotníctva

Číslo úlohy: 7.1	NÁZOV ÚLOHY: Cyanobaktérie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC BIO	29	70
NRC EKO	25	296

Číslo úlohy: 7.2	NÁZOV ÚLOHY: Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC BIO	55	135
NRC EKO	44	62

Číslo úlohy: 7.3	NÁZOV ÚLOHY: Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC BIO	4	16

Číslo úlohy: 7.10	NÁZOV ÚLOHY: Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC BIO	17	46
NRC EKO	36	17

Číslo úlohy: 7.11	NÁZOV ÚLOHY: Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC BIO	12	84
NRC EKO	35	532

Číslo úlohy: 7.12	NÁZOV ÚLOHY: Peľová informačná služba (PIS) - Monitoring biologických alergénov v ovzduší	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC GEN	287	5475

b) Plnenie ďalších úloh a projektov v rámci SR

Názov pracoviska	Organizátor úlohy, projektu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
NRC EKO	ÚVZ SR Bratislava RÚVZ D. Streda ZsVS Nitra, a.s.	Medzirezortný projekt: Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie	12	*	*
	ÚVZ SR Bratislava RÚVZ B. Bystrica Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Banská Bystrica; Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica	Medzirezortný projekt: Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie	36	533	2397

* ZsVS odobrala v rámci projektu NRC EKO 12 vzoriek, v ktorých laboratória OOFŽP ÚVZ SR vykonali mikrobiologické, biologické a fyzikálno-chemické analýzy

c) Iná odborná činnosť

Pracovisko	Forma činnosti
NRC BIO	<p><u>1/ Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Poradný zbor hlavnej odborníčky hlavného hygienika pre biológiu životného prostredia • Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie, ÚVZ SR • Komisia TK 27 Kvalita a ochrana vody • Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov • Interné audítorstvo <p><u>2/ Metodická, konzultačná a výuková činnosť</u></p> <p>Konzultačná činnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konzultačný deň NRC pre hydrobiológiu s príspevkami, 22.4.2015 • Porada hlavnej odborníčky HH SR, ÚVZ SR s aktívnou účasťou, 11.11.2015 • telefonické a mailové konzultácie pracovníkom laboratórií RÚVZ týkajúcich sa determinácie organizmov vo vodách, stanovenia chlorofylu-a (RÚVZ Trnava, RÚVZ Trenčín). <p>Výuková činnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Školenie o odberoch povrchových vôd v súvislosti s vyšetrovaním cyanobaktérií v zmysle aktuálnej legislatívy – teoretická aj praktická časť, pre pracovníkov RÚVZ Bratislava, hl. mesto, areál Kuchajda, Bratislava, 19.6.2015. • Školenie odberov povrchových vôd v súvislosti s vyšetrovaním cyanobaktérií – teoretická aj praktická časť, pre pracovníkov RÚVZ Michalovce, areál Kamenec, Zemplínska Šírava, 18.8. 2015 • Krátke prednášky o odbornej činnosti NRC s praktickými ukážkami pre niekoľko skupín študentov strednej chemickej školy a SŽU v rámci exkurzií <p><u>3/ Legislatívna činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pravidelné sledovanie normotvornej činnosti • Účasť na ustanovujúcom rokovaní na Úrade normalizácie, metrológie a skúšobníctva. Predmet rokovania - štatút TK, strategické vyhlásenie, plán práce komisie na r. 2016, 18. 12. 2015 <p><u>4/ Iná odborná činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • V spolupráci s NRC pre ekotoxikológiu vypracovanie dokumentu Pokyny na odbery vzoriek z vôd určených na kúpanie, z prírodných kúpalísk a biokúpalísk a na stanovenie biologických a ekotoxikologických ukazovateľov pre kúpaciu sezónu 2015

	<ul style="list-style-type: none"> • V spolupráci s HŽP a NRC pre ekotoxikológiu organizovanie a účasť na pracovnom stretnutí pracovníkov biológie životného prostredia a hygieny životného prostredia ÚVZ SR a vybraných RÚVZ. Predmetom rokovania boli odbery rekreačných vôd vzhľadom na výskyt cyanobaktérií na problémových lokalitách, zlepšenie komunikácie pri zabezpečovaní odberov, poskytovanie informácií o premnožení cyanobaktérií ÚVZ SR a ďalšie problematické body, 9.4.2015 • V spolupráci s RÚVZ Bratislava vypracovanie dokumentu Metodika odberu vzoriek piesku z pieskovišiek na mikrobiologické a parazitologické rozbor • Vypracovanie a spolupráca na vypracovaní 21 odborných stanovísk, názorov a interpretácií k biologickým skúškam <p><u>5/ Zvyšovanie odbornosti</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mgr. Chomová, PhD.: RNDr. Miloslav Šeďa, PhD. – Výskum zooplanktónu v Čechách, história a súčasnosť, pravda a mýty. Účasť na prednáške, Ústav zoológie SAV, 24.2.2015. • Mgr. Chomová, PhD.: XII. Vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, Ministerstvo zdravotníctva SR Bratislava, 19.3.2015, aktívna účasť - poster: Cyanobaktérie v medzinárodnom projekte COST. • Ing. Némová: Seminár COST info Day. Slovenské centrum vedecko-technických informácií, 20.3.2015. • Mgr. Chomová, PhD.: Jarný algologický seminár. Bratislava, Botanický ústav SAV, 20.4. 2015. • Mgr. Chomová, PhD.: Determinačný kurz pre hydrobiológov zameraný na problematiku povrchových vôd. VÚVH Bratislava, 29.9.2015. • Ing. Némová: Odborné školenie SNAS – Činnosť interných audítorov v akreditovaných skúšobných a kalibračných laboratóriách. Bratislava, 10.11.-12.11.2015. • Mgr. Chomová, PhD.: Jesenný algologický seminár. Bratislava, Botanický ústav SAV, 7.12.2015. • Účasť na seminároch ÚVZ SR
NRC EKO	<p><u>1/ Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • RNDr. V. Nagyová, PhD. - hlavná odborníčka HH SR pre biológiu životného prostredia a predseda poradného zboru HH SR pre BŽP • RNDr. I. Drastichová - gestor medzinárodného projektu CYANOCOST za ÚVZ SR (Cyanobacterial blooms and toxins in water resources) – Sinicové vodné kvety a toxíny vo vodách: Výskyt, vplyv na zdravie a opatrenia. • Limnologická spoločnosť - RNDr. V. Nagyová, PhD. • Interný audítor OOFŽP - RNDr. I. Drastichová • Interný audítor ÚVZ SR (v zmysle normy ISO 9001 a ISO 19011) - RNDr. I. Drastichová • Manažér kvality OOFŽP - RNDr. V. Nagyová, PhD. • Skúšobná komisia na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie - RNDr. V. Nagyová, PhD., RNDr. I. Drastichová • Skúšobná komisia na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia na odber vzoriek zo životného prostredia a pracovného prostredia na účely kvalitatívneho a kvantitatívneho zisťovania faktorov životného prostredia a pracovného prostredia – RNDr. I. Drastichová • Skúšobná komisia na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na vydanie osvedčenia na hodnotenie dopadov na zdravie a na hodnotenie zdravotných rizík zo životného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie – RNDr. I. Drastichová je podpredsedom tejto skúšobnej komisie. • Pracovná skupina „Hodnotenie dopadu na zdravie“ - RNDr. I. Drastichová je členom pracovnej skupiny pre hodnotenie dopadov na zdravie a plní úlohy vyplývajúce z porád tejto skupiny v oblasti HIA. • Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov – RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová <p><u>2/ Metodická, konzultačná a výuková činnosť</u></p> <p>Pracovníci vykonávali metodickú činnosť, organizovali konzultačné dni a prednášali na školeniach, stážach, kurzoch, a pod.</p> <p>Metodické materiály</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pokyny na odbery vzoriek z vôd určených na kúpanie, z prírodných kúpalísk a biokúpalísk a na stanovenie biologických a ekotoxikologických ukazovateľov pre kúpaciu sezónu 2015. Pokyny boli odoslané všetkým RUVZ. • Usmernenie k úlohe 7.10 Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách na kúpanie pre rok 2015, ktoré bolo zaslané všetkým účastníkom projektu a príslušným regionálnym úradom verejného

	<p>zdravotníctva.</p> <p>Konzultačná činnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • V súvislosti s plnením úlohy z porady hlavnej odborníčky HH SR pre biológiu životného prostredia NRC pre ekotoxikológiu v spolupráci s NRC pre hydrobiológiu zorganizovali spoločné stretnutie pracovníkov BŽP a HŽP vybraných úradov verejného zdravotníctva v SR, ktorí sa zaoberajú odbermi a monitorovaním kvality vody na lokalitách s pretrvávajúcimi problémami s premožením cyanobaktérií - Zemplínska Šírava, Šaštín-Stráže (Gazarka), Lipovina - Bátorce, Jazero Košice a Duchonka. Stretnutie sa uskutočnilo 9. 4. 2015 v ÚVZ SR v Bratislave a zúčastnilo sa na ňom 18 pracovníkov. • Konzultačný deň NRC pre ekotoxikológiu, ktorý sa konal 22. 4. 2015 na ÚVZ SR v Bratislave. Zúčastnilo sa 23 účastníkov. • Porada hlavnej odborníčky a poradného zboru HH SR pre odbor BŽP a vedúcich pracovníkov NRC, ktorá sa konala 11. 11. 2015. Prítomní boli informovaní o zmenách v oblasti legislatívy pitnej vody, o nových možnostiach monitoringu bioindikátorov, o činnosti jednotlivých pracovísk BŽP a NRC v SR v roku 2015 a o úlohách pracovísk BŽP v SR v nasledujúcom období. Zúčastnilo sa na nej 22 pracovníkov. <p>Výuková činnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výklad k ekotoxikologickým metódam a činnosti NRC pre študentov zo FCHPT STU v Bratislave, 12. 3. 2015 • Školenie pre OOFŽP o bezpečnosti pri práci s chemickými a biologickými faktormi, 22. 5. 2015, ÚVZ SR Bratislava • Školenie zamestnancov RÚVZ Michalovce v oblasti odberov vzoriek na biologické a ekotoxikologické ukazovatele, 18. 8. 2015 • Odborná exkurzia študentov Strednej zdravotníckej školy (študijný odbor zdravotnícky asistent), Strečnianska 20, Bratislava (23. 11. 2015) • Zimná prax študentov SZU, 3. ročník Bc. štúdia, denná forma (14.- 18. 12. 2015). <p>3/ Legislatívna a normotvorná činnosť</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vypracovanie stanovísk k materiálom na základe požiadaviek odboru legislatívy a práva • Pripomienkovanie návrhu revízie príloh smernice 98/83/ES o kvalite pitnej vody <p>4/ Iná odborná činnosť</p> <p>V roku 2015 pracovníci NRC pre ekotoxikológiu spolu s odborom HŽP pracovali na projekte „Kvalita vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“, ktorého cieľom bolo zistiť vplyv dezinfekcie na kvalitu vody. Na projekte NRC spolupracovalo s 3 vodárenskými spoločnosťami: Stredoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s., Stredoslovenskou vodárenskou prevádzkovou spoločnosťou, a.s., a Západoslovenskou vodárenskou spoločnosťou, a.s.</p> <p>NRC pre ekotoxikológiu sa s pracovníkmi OHŽP ÚVZ SR a ZsVS, a.s. podieľalo na organizácii besedy na tému Pitná voda v Gabčíkove, ktorá sa konala 19. 3. 2015 v kultúrnom dome v Gabčíkove, na ktorej boli obyvatelia a ďalší účastníci oboznámení s projektom „Kvalita vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ a s hodnotením a výsledkami kvality vody.</p> <p>Na základe požiadaviek zákazníka NRC pre ekotoxikológiu sledovalo ekotoxicitu odpadových vôd, pričom analyzovalo 13 vzoriek, čo predstavuje 93 ukazovateľov a 731 analýz. Skúšky ekotoxicity boli vykonané na testovacích organizmoch <i>Sinapis alba</i>, <i>Daphnia magna</i> Straus, resp. <i>Sinapis alba</i>, <i>Vibrio fischeri</i> a <i>Desmodesmus subspicatus</i>.</p> <p>Z výsledkov sledovania kvality vôd na prírodných kúpaliskách a vodárenských nádržiach bolo vypracovaných 7 príloh k protokolom o skúškach s názormi a interpretáciami výsledkov pre 25 vzoriek z lokalít: Kuchajda (4 vzorky), Málinec (11 vzoriek), Hriňová (4 vzorky), Šaštín-Stráže (1 vzorka), Vinné (2 vzorky) a Zemplínska Šírava (3 vzorky). Z výsledkov sledovania kvality pitných vôd bola vypracovaná 1 príloha pre 4 vzorky z RÚVZ Trnava a na základe požiadaviek zákazníkov bolo vypracovaných 6 príloh k protokolom o skúškach s názormi a interpretáciami výsledkov k 27 vzorkám. Celkovo bolo pre 56 vzoriek vypracovaných 14 príloh k protokolom o skúškach s názormi a interpretáciami výsledkov.</p> <p>NRC pre ekotoxikológiu intenzívne spolupracovalo s NRC pre hydrobiológiu a laboratóriom HPLC na ÚVZ SR pri stanovení akútnej ekotoxicity vôd určených na kúpanie a sinicových vodných kvetoch, analýzach cyanotoxínov v sinicových vodných kvetoch a pri určovaní druhového zloženia vodných kvetov.</p> <p>5/ Zvyšovanie odbornosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Seminár „Spracovanie dát v zdravotníctve a data mining v biomedicíne“, 4. 2. 2015, Acrea CR s. r. o., Bratislava • Celoslovenský seminár k problematike uplatňovania vyhlášky MZ SR č. 233/2014 Z. z., 24. 2. 2015, ÚVZ SR Bratislava (RNDr. Drastichová)
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • Beseda „Pitná voda v Gabčíkove“, 19. 3. 2015, Gabčíkovo (RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová) • Preškolenie z Príručky kvality PO-12 OOFŽP a Metrologického poriadku, OOFŽP, 24. 3. 2015 OOFŽP ÚVZ SR Bratislava (RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová, p. Kilbergerová) • Pracovné stretnutia pracovníkov BŽP a HŽP vybraných RÚVZ, 9. 4. 2015, ÚVZ SR v Bratislave (RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová, p. Kilbergerová) • Školenie „Klasifikácia, balenie a značenie chemických látok a zmesí“, 17. 4. 2015, VÚSAPL, a. s. Nitra (RNDr. Drastichová) • Seminár SNAS, 10. 6. 2015, SNAS, Bratislava (RNDr. Nagyová, PhD.) • 35. medzinárodné vedecké sympóziu „Priemyselná toxikológia 2015“, 17. - 19. 6. 2015, Svit (RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová) • Seminár „Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015“, 23. 9. – 25. 9. 2015, Nový Smokovec (RNDr. Nagyová, PhD.) • Konferencia „Pitná voda“, 6. - 8. 10. 2015, Trenčianske Teplice (RNDr. Nagyová, PhD.) • Sympóziu “Manganese Showcase Symposium 2015“, ktoré zorganizovali 13. 10. - 16. 10. 2015 International Manganese Institute (IMnI) spolu s University of Ottawa a Risk Sciences International (RSI) of Ottawa. Sympóziu bolo venované nedávno dokončenému päťročnému výskumnému programu IMnI o potenciálnych účinkoch mangánu na zdravie a životné prostredie (RNDr. Drastichová) • Účasti na ústavných seminároch, ktoré sa konajú na ÚVZ SR v Bratislave; (RNDr. Nagyová, PhD., RNDr. Drastichová, p. Kilbergerová)
<p>NRC GEN</p>	<p><u>1/ Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov • Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov • Česká a slovenská spoločnosť pre mutagenézu vonkajšieho prostredia pri Československej biologickej spoločnosti <p><u>2/ Metodická, konzultačná a výuková činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Konzultácia ohľadom projektu GERMM pre RNDr. Hudákovú z RÚVZ Banská Bystrica (20.1.2015) • Konzultácia ohľadom cytogenetického vyšetrenia pracovníkov v zdravotníctve pre MVDr. Odnechtu z NOÚ Bratislava (19.2.2015) • Konzultácia ohľadom genotoxikologického vyšetrenia pracovníkov profesionálne exponovaných etylénoxidu pre Mgr. Izraelovú z PZS Alsana s.r.o. Nová Dubnica (29.4.2015, 30.4.2015, 3.8.2015) • Konzultácia o odbere vzoriek krvi na genotoxikologické vyšetrenie pre PhDr. Chovancovú z CHIRANA T. Injecta a.s. Stará Turá (4.5.2015) • Odborná exkurzia pre študentov Strednej zdravotníckej školy v Bratislave o činnosti NRC, genotoxikologických metódach a monitorovaní biologických alergénov v ovzduš (23.11.2015) • Prednáška s praktickými ukážkami v problematike genotoxikologických metód, monitorovania biologických alergénov a činnosti NRC pre študentov z FCHT STU v Bratislave (12.3.2015) • Odborná prax pre študentov SZU v Bratislave, 3. ročník Bc. ohľadom genotoxikologických metód, monitorovania biologických alergénov a činnosti NRC (14.12.2015) • Vypracovanie metodického materiálu: Metodické usmernenie spôsobu vyhodnocovania biologických analýz pre metódu: Cytogenetická analýza ľudských periférnych lymfocytov <p><u>3/ Iná odborná činnosť</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • RNDr. Zámečniková vykonáva funkciu interného audítora na pracovisku OOFŽP • K. Gregušová zastupuje hlavnú laborantku a pracovníčku registratúry pošty počas ich neprítomnosti na pracovisku • Pravidelne boli poskytované podklady ohľadom „Informácie o peľovej situácii v Bratislave“ pre týždenné uverejňovanie na webovej stránke ÚVZ SR www.uvzs.sk a pre tlačové agentúry (SITA, TASR). Spolupráca s portálom www.alergia.sk a www.zdravie.sk prostredníctvom priameho vkladania údajov do systému • Pracovníci vypracovali odborné stanoviská ohľadom aerobiologického monitorovania ovzdušia pre mediálny odbor ÚVZ SR (16.3.2015, 23.3.2015, 12.5.2015, 28.7.2015) a pre RÚVZ Žilina (8.7.2015)

Medzinárodná činnosť pracovísk BŽP v OOFŽP v roku 2015

Pracovisko	Forma činnosti
<p>NRC BIO</p>	<p>Projekt CYANOCOST</p> <ul style="list-style-type: none"> • spolupráca s koordinátormi ÚVZ SR na príprave materiálov podľa požiadaviek medzinárodného projektu COST (Európska kooperácia v oblasti vedecko-technického výskumu) ES 1105: Sinicové vodné kvety a toxíny vo vodách: výskyt, vplyv na zdravie a opatrenia - Cyanobacterial blooms and toxins in water resources: Occurrence, impacts and management • organizácia a účasť na odberoch vzoriek z vybraných vodných nádrží podľa pokynov organizátorov projektu • analýzy a spracovanie vzoriek predpísaným spôsobom vrátane ich zaslania do určeného laboratória na ďalšie analýzy • Ing. Némová sa v rámci projektu zúčastnila stretnutia Netlake training school. Stretnutie bolo zamerané na zjednotenie metodiky odberov vzoriek, spôsob ich analyzovania, na spôsob monitorovania cyanobaktérií v jednotlivých krajinách. Francúzsko, 11.5 – 13.5.2015.
<p>NRC EKO</p>	<p>Medzinárodný projekt CYANOCOST (Cyanobacterial blooms and toxins in water resources) – Sinicové vodné kvety a toxíny vo vodách: Výskyt, vplyv na zdravie a opatrenia</p> <p>NRC pre ekotoxikológiu sa zúčastnilo odberov a spracovania vzoriek vôd a vodných kvetov z lokality Zemplínska Šírava, Vinné jazero, Málinec a Kuchajda. Na zjednotenie metodiky sa vykonali odbery aj spracovanie vzoriek podľa pokynov projektu CYANOCOST. Pracovisko spolupracovalo na projekte CYANOCOST s NRC pre hydrobiológiu, špecializovaným laboratóriom HPLC, odborom HŽP ÚVZ SR, RÚVZ Michalovce, RÚVZ Košice a RÚVZ Banská Bystrica.</p>

MIKROBIOLÓGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA (MŽP)

Pracoviská:

NRC pre mikrobiológiu životného prostredia (NRC MŽP)

NRC pre legionely v životnom prostredí (NRC LEG)

Personálne obsadenie: 5 VŠ II. stupňa, 1 VŠ III. stupňa (2 VŠ MD), 2 ÚSOV

Analytická činnosť pracovísk MŽP v OOFŽP v roku 2015

Prehľad o počte a druhu vzoriek vyšetrených v pracoviskách MŽP v OOFŽP v roku 2015

Komodita	Počet		
	vzoriek	ukazovateľov	analýz
voda	623	2598	6724
ovzdušie	93	252	719
stery	37	111	310
potraviny	157	578	2057
materské mlieko	167	372	2212
dekontaminácia prostredia, skúšky sterility	1200	1534	3791
vzorky zabezpečenia kvality meraní, MPS	1144	2285	7115
identifikácia bakteriálneho kmeňa	15	15	166
iné	4	29	77
SPOLU	3440	7774	23171

MPS- medzilaboratórne skúšanie

Prehľad o druhoch a počte vôd vyšetrených v pracoviskách MŽP v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska		Druh analyzovanej vody								
		vodovody	studne	vrty	technologické vody	nádrže	štrkoviská	bazény	iné	spolu
NRC MŽP NRC LEG	vzorky	166	89	16	135	4	6	148	59	623
	ukazovatele	789	411	80	531	9	12	580	186	2598
	analýzy	2182	1284	244	1824	43	48	1532	856	8013

Prehľad vybraných ukazovateľov vyšetrených pre potreby európskych referenčných laboratórií (EU-RL) v pracoviskách MŽP v OOFŽP v roku 2015

Ukazovateľ	počet vzoriek potravín		počet vzoriek vôd	
	vyšetrených	pozitívnych	vyšetrených	pozitívnych
<i>Salmonella</i>	40	0	1	1
<i>Listeria monocytogenes</i>	54	0	-	-
<i>Escherichia coli</i>	55	20	598	36
<i>Escherichia coli</i> O 157	15	2	-	-
iné patogénne ECO	21	4	-	-
CPS	90	17	134	21
stafylokokový enterotoxín - materské mlieko	10	0	-	-
stafylokokový enterotoxín - bakteriálny kmeň	34	34	-	-
stafylokokový enterotoxín - iné vzorky	59	24	-	-

Prehľad izolácií *Cronobacter spp.* v sušenej mliečnej detskej výžive v pracoviskách MŽP v OOFŽP v roku 2015

Ukazovateľ	počet vzoriek detskej mliečnej výživy počiatočnej			počet vzoriek detskej mliečnej výživy následnej		
	vyšetrených		pozitívnych	vyšetrených		pozitívnych
	pätica	kus		pätica	kus	
<i>Cronobacter spp.</i>	0	27	0	0	0	0

Nadstavbová molekulárna diagnostika MŽP 2015

Baktériálny kmeň	Počet vyšetrených vzoriek	Počet pozitívnych vzoriek
<i>Verocytotoxín-produkujúce E.coli (VTEC)</i>	15	4
<i>Enteropatogénne E.coli (EAggEC)</i>	2	0
<i>Enterotoxinogénne E.coli (ETEC)</i>	2	0
<i>Enteroinvazívne E.coli (EIEC)</i>	2	0
<i>Enteropatogénne E.coli (EPEC)</i>	15	4
<i>Escherichia coli</i> O157	15	2

<i>Escherichia coli</i> O146	4	0
<i>Escherichia coli</i> O145	15	0
<i>Escherichia coli</i> O128	4	0
<i>Escherichia coli</i> O121	4	0
<i>Escherichia coli</i> O113	4	0
<i>Escherichia coli</i> O111	15	2
<i>Escherichia coli</i> O104	15	0
<i>Escherichia coli</i> O103	15	0
<i>Escherichia coli</i> O91	4	0
<i>Escherichia coli</i> O55	4	0
<i>Escherichia coli</i> O45	4	1
<i>Escherichia coli</i> O26	15	0
<i>Staphylococcus aureus</i>	17	17
<i>Legionella</i> spp.	22	21
<i>Legionella pneumophila</i>	37	28
stafylokokový enterotoxín	34	34
typizácia - PFGE profil ECO	10	10

Nadstavbová diagnostika NRC LEG v roku 2015

Izolované kmene	Vody				Spolu
	pitné	bazénové	technologické	TÚV	
<i>Legionella pneumophila</i> ser.1	0	2	1	3	6
<i>Legionella pneumophila</i> ser.3	1	0	0	9	10
<i>Legionella pneumophila</i> ser.6	0	0	1	0	1
<i>Legionella pneumophila</i> ser. 2-15	1	0	1	15	17
<i>Legionella</i> species	1	0	0	1	2

TÚV – teplá úžitková voda

Účasť pracovísk MŽP v OOFŽP v medzilaboratórnych porovnávacích testoch a porovnaníach v roku 2015

1. Bilaterálne porovnávacie stanovenie počtu baktérií *Pseudomonas aeruginosa* v potravinách. Štátny veterinárny a potravinový ústav v Bratislave, 25.3.2015 (2 vzorky vody, 1 ukazovateľ)
2. Interlaboratory proficiency testing trial on detection of Staphylococcal enterotoxins types sea to see in three different food matrices (smoked salmon, milk, cheese), EU-RL for Coagulase Positive Staphylococci, ANSES, 8.4-31.5.2015 (5 vzoriek, 1 ukazovateľ)
3. MPS – MBR – 4/2015 Stanovenie ukazovateľov pre zistenie mikrobiologickej kvality vody, Výskumný ústav vodného hospodárstva (VÚVH), 14.-30.4.2015 (5 vzoriek, 10 ukazovateľov)

4. 15th Interlaboratory study on the detection of verocytotoxin-producing *E. coli* (VTEC) in sprouts, EU-RL for *E.coli*, Istituto Superiore di Sanita, Roma, IT, 20.4. - 15.5.2015 (3 vzorky, 9 ukazovateľov)
5. 4th Interlaboratory study on Pulsed Field Gel Electrophoresis typing of *E.coli* strains, EU-RL for *E.coli*, Istituto Superiore di Sanita, Roma, IT, 20.4. - 30.6.2015 (10 vzoriek, 1 ukazovateľ)
6. MŽP-MP/MV-28/2015 – Stanovenie baktérií rodu *Salmonella* v potravinách v zmysle STN EN ISO 6579 a Stanovenie baktérií rodu *Salmonella* vo vodách v zmysle STN EN ISO 19250, ÚVZ SR, NRC pre MŽP, 10. 6. – 6.7. 2015 (4 vzorky, 1 ukazovateľ)
7. Inter-laboratory proficiency testing trial on coagulase positive staphylococci enumeration in powdered infant food formula by EN ISO 6888-1 and/or 6888-2, EU-RL for Coagulase Positive Staphylococci, ANSES, 21.10- 6.11.2015 (4 vzorky, 1 ukazovateľ)
8. Proficiency Testing trial on *Listeria monocytogenes* enumeration in iceberg salad, EU-RL for *Listeria monocytogenes*, ANSES, 5.10- 26.10.2015 (4 vzorky, 1 ukazovateľ)
9. 2015 inter-laboratory validation trial on multiplex real-time PCR-based detection of 11 staphylococcal enterotoxin genes, EU-RL for Coagulase Positive Staphylococci, ANSES, 21.10- 18.12.2015 (29 vzoriek, 12 ukazovateľov)
10. 16th Interlaboratory study on the detection of verocytotoxin-producing *E. coli* (VTEC) in sprout spent irrigation water, EU-RL for *E.coli*, Istituto Superiore di Sanita, Roma, IT, 1.12. - 20.12.2015 (3 vzorky, 9 ukazovateľov)
11. DLW-2015-R1 External quality assessment (EQA) for the detection of *Legionella* spp. in water, ielab, Alicante, ES, 9.2. – 20.2.2015
12. ECDC-PC-2015-R1 Quality Control for Molecular Diagnostic: ECDC 2015 *Legionella pneumophila* detection EQA Programme, Glasgow, Scotland, 15.3.- 1.4.2015
13. DLW-2015-R1 External quality assessment (EQA) for the detection of *Legionella* spp. in water, ielab, Alicante, ES, 24.9. – 9.10.2015.

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov pracoviskami MŽP v OOFŽP v roku 2015

Organizátor	Názov testu	Typ testu	Počet ukazovateľov	Počet účastníkov testu
ÚVZ SR, NRC MŽP	MŽP-MP/MV-28/2015 – Stanovenie baktérií rodu <i>Salmonella</i> v potravinách v zmysle STN EN ISO 6579 Stanovenie baktérií rodu <i>Salmonella</i> vo vodách v zmysle STN EN ISO 19250	PT	2	11
ÚVZ SR, NRC LEG	LEG-MV-29/2015 – Stanovenie baktérií rodu <i>Legionella</i> vo vodách v zmysle STN ISO 11731, STN ISO časť 2	PT	1	2

Typ testu:

PT – skúška spôsobilosti, porovnávacie meranie

Nové analytické metódy zavedené v pracoviskách MŽP v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska	Typ vzorky (komodita)	Ukazovateľ	Druh metódy	Pôvod metódy
NRC MŽP, NRC LEG	vzorky životného prostredia, biologický materiál	gén sea	multiplex real-time PCR (polymerázová reťazová reakcia)	na základe odporúčaného protokolu EU-RL
		gén sec		
		gén sed		
		gén see	multiplex real-time PCR (polymerázová reťazová reakcia)	na základe odporúčaného protokolu EU-RL
		gén seb		
		gén nuc		
		gén seg	multiplex real-time PCR (polymerázová reťazová reakcia)	na základe odporúčaného protokolu EU-RL
		gén sei		
		gén sej		
		gén sep	multiplex real-time PCR (polymerázová reťazová reakcia)	na základe odporúčaného protokolu EU-RL
		gén ser		
		gén seh		
	potraviny - technologické vody v potravinárskom priemysle	prítomnosť VTEC	spracovanie vzorky pre STN ISO/TS 13136:2012	na základe odporúčaného protokolu EU-RL
vzorky životného prostredia, biologický materiál	pulzný profil <i>E.coli</i>	pulzná elektroforéza (PFGE)	SOP PulseNet PFGE	

Odborná činnosť pracovísk MŽP v OOFŽP v roku 2015

Programy, projekty, ťažiskové úlohy verejného zdravotníctva

Číslo úlohy: 7.1.	NÁZOV ÚLOHY: Cyanobaktérie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP	13	30
Číslo úlohy: 7.2.	NÁZOV ÚLOHY: Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC LEG	79	149
Číslo úlohy: 7.3.	NÁZOV ÚLOHY: Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP	4	32
Číslo úlohy: 7.4.	NÁZOV ÚLOHY: Materské mlieko	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP	167	372
Číslo úlohy: 7.6.	NÁZOV ÚLOHY: Identifikácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP, NRC LEG	743	2128
Číslo úlohy: 7.10.	NÁZOV ÚLOHY: Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP	8	12
Číslo úlohy: 7.11.	NÁZOV ÚLOHY: Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC MŽP	12	60

Plnenie ďalších úloh a projektov v rámci SR

Názov pracoviska	Organizátor úlohy, projektu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
NRC MŽP	ÚVZ SR, RÚVZ BA, RÚVZ DS, vodárenské spoločnosti	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	23	139	379
NRC MŽP	ÚVZ SR	úradná kontrola potravín- sledovanie mikrobiologického rizika v komoditách: - potraviny na počiatočnú alebo následnú výživu dojčiat a malých detí - výživové doplnky	42	194	690

Iná odborná činnosť

Pracovisko	Forma činnosti
NRC pre MŽP NRC pre LEG	<ul style="list-style-type: none"> Zabezpečenie zberu údajov o počte vzoriek, vyšetrení a o izolátoch zo vzoriek z úradnej kontroly potravín analyzovaných v mikrobiologických laboratóriách RÚVZ v SR a finalizácia tabuľkových výstupov do EFSA (január - apríl 2015) Príprava výročnej správy za mikrobiológiu životného prostredia vo verejnom zdravotníctve v SR za rok 2014 (február 2015) Spolupráca na projektoch potravinového výskumu s Ústavom biotechnológie a potravinárstva, Oddelenie potravinárskej technológie FCHTP na riešení úlohy „Prežívanie laktogénnej mikroflóry (probiotických kultúr) v mäsovom výrobku malokarpatská saláma“ (marec – máj 2015) Účasť na pracovnom stretnutí predstaviteľov Národných referenčných laboratórií (ďalej len „NRL“) (MPaRV SR, 9.4.2015) Zber údajov z pracovísk MŽP v RÚVZ v SR a príprava podkladov a vypracovanie jednotlivých kapitol pre spoločnú Správu o zoonózach a pôvodcoch zoonóz v potravinách, krmivách a u zvierat v Slovenskej republike za rok 2014 v spolupráci s MPRV SR (máj-júl 2015) Príprava materiálu k aktualizácii NRL a laboratórií úradnej kontroly potravín vo verejnom zdravotníctve (august 2015) Vedúca NRC LEG organizovala 20.8.2015 odborné stretnutie odborníkov HŽP a OE ÚVZ SR a hygienikov nemocničných zariadení k pripomienkovaniu návrhu Odborného usmernenia MZ SR na zabezpečenie postupu pri prevencii a výskyte nozokomiálnych nákaz spôsobených baktériami rodu <i>Legionella</i> v zdravotníckych zariadeniach Príprava príručky pre spoluprácu NRL a úradných laboratórií pre kontrolu potravín a krmív v SR v spolupráci s MPaRV SR (august-október 2015) Účasť na cvičení komunikačných aktivít v oblasti bezpečnosti potravín (MPaRV SR, 23.10.2015) Organizačné zabezpečenie zberu bakteriálnych kmeňov z nemocničného prostredia izolovaných na pracoviskách MŽP v RÚVZ v SR pre potreby projektu <i>Sledovanie rezistencie na antibiotiká u environmentálnych izolátov baktérií z prostredia lôžkových zdravotníckych zariadení na Slovensku</i>“ (spolupráca s VŠ Zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, SZU, ÚVZ SR a RÚVZ v SR (celoročne v mesačných intervaloch 2015) Vedúca NRC LEG spolupracovala s Ústavom epidemiológie LF UK, Bratislava a DFNSP v Bratislave v súvislosti s nemocničnými nákazami. NRC zabezpečovalo vyšetrenie vzoriek zo životného prostredia v objekte nemocnice. <p><u>Legislatívna činnosť:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Príprava a pripomienkovanie materiálov v rámci pracovnej skupiny členských štátov EÚ pre

	<p>veterinárnu legislatívu za SR v spolupráci so ŠVPS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pripomienkovanie legislatívnych materiálov v rámci rezortných a mimorezortných pripomienkových konaní • Pripomienkovanie návrhu revízie príloh smernice 98/83/ES o kvalite pitnej vody <p><u>Konzultačná a metodická činnosť:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pracovníčky NRC pripravili pre vedúcich pracovníkov MŽP v RÚVZ v SR konzultačný deň (9. 6. 2015) • Príprava návrhu Metodického usmernenia hlavného hygienika SR na vyšetrenie vôd a biologického materiálu v zdravotníckych zariadeniach na prítomnosť legionel <p><u>Pracovníci aktívne spolupracovali s pracoviskami:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • zahraničnými (ECDC Štokholm, HPA Londýn, EU-RL Paríž, EU-RL Rím, SZÚ Praha, Krajská hygienická stanica Jihlava ČR, NRL pre legionely KHS Ostrava, ČR), • mimorezortnými (Výskumný ústav potravinársky Bratislava, VÚVH Bratislava, ŠPVÚ Bratislava) • akademickými (FCHPT Bratislava, Ústav epidemiológie LF UK Bratislava, Prírodovedecká fakulta UK Bratislava, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnava, Univerzita Mateja Bela Banská Bystrica) • a s inými spoločnosťami (SNAS, SÚTN). <p><u>Výuková činnosť:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Prednáška s praktickými ukážkami v problematike vyšetrovacích metód v mikrobiológii životného prostredia počas exkurzie študentov Fakulty chemickej a potravinovej technológie STU (12. 3.2015) • Odborná a výskumná činnosť v problematike vyšetrovacích metód v laboratóriách mikrobiológie životného a pracovného prostredia študentov Fakulty chemickej a potravinovej technológie STU (2 študenti, apríl 2015) • Odborná stáž pracovníčky MŽP v RÚVZ Bratislava, hl. mesto v laboratóriách MŽP v ÚVZ SR (máj-júl 2015) • Školenie v metodike stanovenia legionel pre pracovníkov MŽP v RÚVZ v SR (17.9.2015) • Odborná exkurzia študentov Strednej zdravotníckej školy (študijný odbor zdravotnícky asistent), Strečnianska 20 v Bratislave (23.11.2015) • Zimná prax študentov SZU, 3. ročník Bc. štúdia, denná forma (14.-18.12.2015) <p>Ing. Sirotná:</p> <ul style="list-style-type: none"> • člen stálej pracovnej skupiny pre veterinárnu legislatívu členských krajín EÚ, • člen národných odborných vedeckých skupín pre Hygienu potravín a Biologické riziká, • tajomník výboru Slovenskej spoločnosti pre poľnohospodárske, lesnícke, potravinárske a veterinárne vedy pri SAV, • člen TK 78 Poľnohospodárske produkty a potravinárske, • podpredseda skúšobnej komisie ÚVZ SR na účely overenia odbornej spôsobilosti potrebnej na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie, • hlavná odborníčka HH SR pre mikrobiológiu životného prostredia, predsedníčka Poradného zboru pre mikrobiológiu životného prostredia. <p>Ing. Šimonyiová:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je kontaktným bodom (mikrobiológ) za SR v ECDC Štokholm v oblasti problematiky legionel v životnom prostredí, • tajomníčka poradného zboru HH SR pre odbor mikrobiológia životného prostredia, • predsedníčka skúšobnej komisie na účely overenia odbornej spôsobilosti v oblasti mikrobiológie životného prostredia potrebnej na vydanie osvedčenia na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného a pracovného prostredia pre účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie, • členka národnej odbornej skupiny pre biologické riziká pri MPRV SR, • vedúca posudzovateľka - aktívne spolupracuje so SNAS pri posudzovaní spôsobilosti skúšobných laboratórií.
--	---

Medzinárodná činnosť pracovísk MŽP v OOFŽP v roku 2014

Pracovisko	Forma činnosti
<p>NRC pre MŽP NRC pre LEG</p>	<ul style="list-style-type: none"> • NRC MŽP je zapojené do činnosti siete Národných referenčných laboratórií členských štátov EÚ v úradnej kontrole potravín podľa čl. 33 ods. 1 nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady č. 882/2004 o úradných kontrolách pre oblasť : <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Listeria monocytogenes</i> (sídlo EU-RL Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR), 2. Koagulázapozitívne stafylokoky a ich toxíny (sídlo EU-RL Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR), 3. <i>Escherichia coli</i>/ VTEC (sídlo EU-RL Instituto Superiore di Sanita, Roma, IT). <p>V rámci tejto činnosti sa NRC zapájalo do aktivít organizovaných EU-RL:</p> <ul style="list-style-type: none"> • účasť v siedmich medzinárodných štúdiách týkajúcich sa špeciálnej diagnostiky <i>Listeria monocytogenes</i>, <i>E.coli</i>/VTEC, koagulázapozitívnych stafylokokov a stafylokokových enterotoxínov • účasť v dvoch validačných štúdiách usporiadaných EU-RL: • Project Measurement uncertainty test portion size enumeration of Coagulase Positive Staphylococci, EU-RL for Coagulase Positive Staphylococci, ANSES • Project Measurement uncertainty test portion size enumeration of <i>Listeria monocytogenes</i>, EU-RL for <i>Listeria monocytogenes</i>, ANSES <p>NRC pre potreby EU-RL spracovalo a pripomienkovalo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Questionnaire: EAEC (Enterococci) in Food, Feed and Animal samples. Biohaz Panel and Network, EFSA • Survey of EC/JRC/IRMM on the need of certified reference materials for Lm PFGE subtyping, EU-RL LMO, ANSES • Survey: FWD molecular typing evaluation 2015 – the status of molecular typing at the national level for SLM, LMO, VTEC. ECDC molecular surveillance team • Survey for the molecular Typing Data Collection (EFSA) regarding Lm PFGE subtyping, EU-RL LMO, ANSES <ul style="list-style-type: none"> • NRC MŽP participovalo ako spoluriešiteľ s Výskumným ústavom potravinárskym (VÚP) v Bratislave na medzinárodnom projekte PROMISE - Ochrana spotrebiteľov znižovaním mikrobiologických rizík prostredníctvom boja proti segregácii odborných znalostí. Trojročný projekt Európskej Komisie bol zameraný na posilnenie spolupráce medzi starými, novými a prístupovými krajinami EÚ vo výskume týkajúcom sa potravinovej bezpečnosti (zameranie na mikrobiologické riziko) a spoluprácu pri výmene odborných vedomostí prostredníctvom výmenných stáží a vedeckých workshopov. V januári 2015 bola vypracovaná záverečná správa za čiastkové úlohy projektu plnené pracovníčkami NRC, ktorá bola predložená koordinátorovi projektu. V apríli sa pracovníčky zúčastnili na stretnutí riešiteľov projektov v rámci siete FOODSEG (Rím, Taliansko). • Účasť na zahraničných pracovných cestách, stážach a odborných podujatiach: Zahraničná pracovná cesta: projekt PROMISE - Odborné sympóziu Foodseg, Rím, Taliansko, 22. – 25.4. 2015 (Z. Sirotná, A. Gičová) Zahraničná odborná stáž- Európske referenčné laboratórium pre <i>E. coli</i>/VTEC, Rím, Taliansko, 3. - 8.5 2015 (L. Dinčáková) Zahraničná pracovná cesta: Odborná konferencia Tomáškovy dny mladých mikrobiológov, Brno, Česká Republika, 5. – 6.6.2015 (L. Dinčáková, A. Gičová, A. Varcholová) Zahraničný odborný kurz – Food-borne outbreaks investigation, Barcelona, Španielsko, 14.-19.6.2015 (L. Dinčáková) Zahraničný odborný kurz – Food-borne outbreaks investigation, Talin, Estónsko, 31.8. – 4.9.2015 (A. Gičová) Zahraničná pracovná cesta: 6th ANNUAL MEETING OF THE EUROPEAN LEGIONNAIRES' DISEASE SURVEILLANCE NETWORK (ELDSNET), Londýn, GB 13-15.9.2015 (Gičová A.) Zahraničný odborný kurz – FoodChain – Lab, Berlín, Nemecko, 11.–13.11. 2015 (A. Gičová, L. Dinčáková) Zahraničný odborný kurz – Microbiological criteria in foodstuffs, Rím, Taliansko, 22. – 26.11.2015 (A. Gičová)

FYZIKÁLNE FAKTORY (FF)

Pracoviská:

NRC pre neionizujúce žiarenie (NRC NIŽ)

NRC pre tepelno-vlhkostnú mikroklímu (NRC TVM)

Špecializované laboratórium pre hluk a vibrácie (LHV)

Personálne obsadenie: 3 VŠ, 2 ÚSOV

Prehľad meraní veličín fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí v OOFŽP v roku 2015

Názov pracoviska	HLUK			VIBRÁCIE			OPTICKÉ ŽIARENIE (osvetlenie, lasery, UV, IR)			TEPELNO-VLHKOSTNÁ MIKROKLÍMA			ELEKTROMAGN. POLE		
	POČET			POČET			POČET			POČET			POČET		
	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz	vzoriek	ukaz.	analýz
NRC TMV										68	414	2945			
NRC NIŽ							692 ¹⁾	765 ¹⁾	842 ¹⁾				162	491	2494
Špecializované laboratórium pre hluk a vibrácie	40	206	492	2	6	6									

Poznámky k tabuľke:

počet vzoriek = počet meraných miest, napr. vysielateľ, miestnosť, pracovné miesto, stroj, stanovište apod. (označených kódovým číslom centrálného príjmu)

počet ukazovateľov = počet fyz. veličín (faktorov) zmeraných na meraných miestach

počet analýz = počet meraní

¹⁾ z toho (vzorky/ukazovatele/analýzy) osvetlenie 5/10/85, UV 627/695/695, lasery 47/47/47, IR 13/13/15

Účasť pracovísk FF v OOFŽP v medzilaboratórnych porovnávacích testoch a porovnaníach pracovísk v roku 2015

Názov pracoviska	Počet		Typ vzorky						Spolu
			Hluk	Vibrácie	Umelé osvetlenie	Elektromagn. etické pole	TVM	UV žiarenie	
NRC TVM	testov	prihlásené							
		ukončené							
	ukazovateľov	prihlásené							
		ukončené							
NRC NIŽ	testov	prihlásené						1	1
		ukončené						1	1
	ukazovateľov	prihlásené						1	1
		ukončené						1	1
Špecializované laboratórium pre hluk a vibrácie	testov	prihlásené							
		ukončené							
	ukazovateľov	prihlásené							
		ukončené							

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov pracoviskami FF v OOFŽP v roku 2015

Organizátor	Názov testu	Typ testu	Počet ukazovateľov	Počet účastníkov testu
ÚVZ SR +RÚVZ KE	MPM-NIŽ-2015/UV	BP	1	2

Typ testu:

BP – bilaterálne porovnanie

Odborná činnosť pracovísk FF v OOFŽP v roku 2015

Programy, projekty, ťažiskové úlohy verejného zdravotníctva

Číslo úlohy: 7.9	NÁZOV ÚLOHY: Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí	
Názov pracoviska	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
NRC NIŽ	15	15

Iná odborná činnosť

Pracovisko	Forma činnosti
FF v OOFŽP	<ul style="list-style-type: none">• účasť v skúšobných komisiách na vydávanie osvedčenia o spôsobilosti na kvalitatívne a kvantitatívne skúšanie zložiek životného a pracovného prostredia pre potreby verejného zdravotníctva• pracovná skupina na vypracovanie metodík FF• pracovná skupina návrhu novely vyhlášky MZ SR č. 549/2007• členstvo SKAS• vypracovávanie odborných stanovísk• prednášky študentom v rámci stáží a exkurzií o činnosti NRC a špecializovaného laboratória• konzultačný deň a poskytovanie osobných, telefonických a mailových konzultácií• vypracovanie čiastkových stanovísk k odvolacím konaniam ÚVZ SR v oblasti hluku 9 a 3 čiastkových stanovísk v oblasti UV žiarenia• konzultácie z problematiky jednotlivých fyzikálnych faktorov, 33 osobných konzultácií, 63 konzultácií elektronickou poštou, 36 telefonických konzultácií• expertná činnosť pre SNAS

LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Tabuľka č. 2: Personálne obsadenie OLM v SR v roku 2015

	ÚVZ SR	RÚVZ Banská Bystrica	RÚVZ Košice
Lekári bez špecializácie	0		
Lekári so špecializáciou	2		
Laborant s VŠ	1		
Laborant s VOV	1		
Lab. bez špecializácie	3		
Lab. so špecializáciou	10		
AHS	0		
Zdravot. prac. spolu	17		
VŠ – nelekári – špec.	4/1		
VŠ – nelekári – bez špec.	2/1		
Iní zdr.zam.ÚSV– so špec. Chem lab.. lab. bez špecializácie	-		
Iní zdr.zam.ÚSV– bez špec. chem. lab. so špecializáciou	3		
Iní zdr. prac. spolu:	9/2		
Odb. zamestnanci ÚSV	1		
Pomocní zamestnanci	4		
Upratovačky	-		
Iní	-		
PRACOVNÍCI SPOLU	31/2*		

* MD – materská dovolenka

K 31.12.2015 mal OLM v evidenčnom stave spolu 31 pracovníkov, z toho 2 pracovníkov na rodičovskej dovolenke.

Organizačné členenie OLM

a) Národné referenčné centrá (NRC)

- NRC pre chrípku
- NRC pre poliomyelitídu
- NRC pre meningokoky
- NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu
- NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká
- NRC pre salmonelózy
- NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky

b) Špecializované laboratóriá

1. Laboratórium molekulárnej diagnostiky
2. Laboratórium bunkových kultúr
3. Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3

c) Úsek zabezpečenia laboratórnych a sanitárnych činností

1. centrálny príjem materiálu
2. prípravovňa kultivačných pôd a roztokov
3. deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu pre bakteriológiu

4. deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu pre virológiu
5. sanitárne práce v laboratóriách a ostatných priestoroch OLM.

Ťažiskové úlohy OLM

Akreditácia

Laboratóriá OLM pracujú v súlade s STN EN ISO/IEC 17025:2005

- akreditácia od roku 2005 ,
- posledná reakreditácia v roku 2014 s platnosťou do roku 2019,
- dohľad v roku 2017,
- vydané osvedčenie o akreditácii na 28 skúšok a 143 ukazovateľov mikrobiologického a virologického vyšetřovania biologického materiálu a prípravy bunkových kultúr

Počet prijatého materiálu a vyšetřených vzoriek

- Do centrálného príjmu (CP) OLM bolo doručených 8.836 vzoriek biologického materiálu, izolátov a vzoriek odpadových vôd . Súčasťou evidencie prijatého materiálu do CP bolo aj vkladanie dát do programu EPIS.
- príslušné NRC a špecializované laboratóriá celkovo spracovali 10.374 vzoriek, vyšetrili 59.304 ukazovateľov a realizovali 64.141 analýz,
- testovanie na zabezpečenie kvality výkonu skúšok a internú kontrolu kvality pracovného prostredia, účinnosti dezinfekčných a sterilizačných procesov OLM 421 ukazovateľov a 5 592 analýz,
- NRC a špecializované laboratóriá v roku 2015 absolvovali 11 medzinárodných porovnávacích testov, kde spolu v 309 skúškach dokazovali spôsobilosť v testovaní 619 ukazovateľov. V dosiaľ vyhodnotených medzinárodných porovnávacích testoch dosahovali úroveň 90-100%.

Plnenie programov a projektov verejného zdravotníctva

8.1. Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení.

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network .

Spolupráca:

NRC pre chrípku ÚVZ SR, OLM RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, oddelenia epidemiológie RÚVZ Prešovského a Košického kraja a sentineloví lekári Prešovského a Košického kraja.

Cieľ:

Úlohou projektu je zabezpečiť rýchlu výmenu informácií o aktivite chrípky, hodnotiť epidemiologické a virologické údaje, identifikovať vírusy kolujúce v populácii s cieľom porovnať ich so zložením očkovacej látky.

Diagnostika respiračných ochorení vírusového pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno – biologických metód.

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach a dôkaz vírusov chrípky metódou PCR.

V roku 2015 bolo vyšetřených 503 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho 54 odberov od sentinelových lekárov, 17 pitevných materiálov od 5 pacientov a 4 materiály s diagnózou SARI. S diagnózou ARDS sme vyšetrili 3 pitevné materiály od jedného pacienta.

140 materiálov bolo pozitívnych na vírusy chrípky, z toho bola identifikovaná 118-krát chrípka A a 22-krát chrípka B, z toho jedna koinfekcia vírusmi chrípky typu A aj B. Za účelom bližšej identifikácie izolovaných kmeňov bolo 54 materiálov zaslaných do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave.

Metódou PCR bolo vyšetrených 173 materiálov, z toho 115 materiálov bolo pozitívnych na vírusy chrípky.

Pozitívne vzorky boli identifikované nasledovne:

- 21-krát A/California/7/2009(H1N1) pdm-like (z toho 6-krát od sentinelových lekárov),
- 27-krát A/H1N1 (z toho 1-krát od sentinelového lekára a 2-krát pitevný materiál od jedného pacienta),
- 15-krát A/Texas/50/2012(H3N2) - like (z toho 6-krát od sentinelového lekára),
- 54-krát A/H3 (z toho 22-krát sentinelový lekár a jeden materiál v koinfekcii s vírusom chrípky B/Massachusetts/2/2012-like),
- 1-krát A bez bližšej špecifikácie (materiál s diagnózou SARI),
- 18-krát B/Massachusetts/2/2012 - like
- 4-krát B bez bližšej špecifikácie.

Rýchlotestom bolo vyšetrených 58 materiálov na chrípku A a B, z nich bolo 18 pozitívnych na chrípku A a 7 na chrípku B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2015 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 3288 sérologických vyšetrení metódou KFR. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 6 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumónie a parachrípku).

Pozitívne vyšetrenia: 19x chrípka A, 10x chrípka B, 8x RS-vírus, 5x mykoplazma a 3x parachrípka).

Metódou ELISA na dôkaz špecifických protilátok triedy IgM a IgG proti chrípke bolo vyšetrených 21 pacientov (84 vyšetrení), z toho bolo pozitívnych:

- chrípka A – 1x IgM, 20 x IgG,
- chrípka B – 12 x IgG.

Na vyžiadanie vyšetrujeme metódou KFR aj protilátky proti ornitóze, Q-horúčke, chlamýdióvemu skupinovému antigénu a legionelám. V tomto prípade sme vyšetřili 45 vzoriek, z toho 1 vzorka mala pozitívne protilátky proti ornitóze.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4. Diagnostika exantémových ochorení.

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Spolupráca:

NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu, oddelenia epidemiológie RÚVZ a ošetrojúci lekári Prešovského a Košického kraja.

Cieľ:

Diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusmi morbíl, rubeoly a parotitídy.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20.dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2015 bolo vyšetrených 57 vzoriek sér a 36 vzoriek liquorov na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 186 vyšetrení s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

6.6. Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Aktívna účasť v programe na udržanie stavu bez poliomyelitídy v Slovenskej republike a úloh SZO v rámci celosvetového programu eradikácie poliomyelitídy.

Spolupráca:

NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR, oddelenia epidemiológie RÚVZ Prešovského a Košického kraja.

Cieľ:

Monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv.VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses), vyšetrenie stolíc a iného biologického materiálu od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna (ACHO), vyšetrenie klinického materiálu na prítomnosť enterovírusov pomocou kultivačných a sérologických metód.

Dosiahnuté výsledky:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

V roku 2015 bolo odobratých 95 vzoriek odpadových vôd, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 190 vzoriek.

V troch vzorkách bolo kultivačné vyšetrenie pozitívne: 3x non-polio enterovírusy:

- ČOV Stročín - Svidník, odber: 23.9.2015:

spodná fáza (SF): negat, interfáza (IF): non-polio enterovírus

- ČOV Trebišov, odber: 30.9.2015:

spodná fáza (SF): non-polio enterovírus, interfáza (IF): non-polio enterovírus.

Izolované vírusy boli potvrdené a identifikované v NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR.

V hodnotenom období sme vyšetrili 416 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov, zatiaľ všetky s negatívnym výsledkom (sedem materiálov ešte čaká na ukončenie vyšetrenia).

S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) od pacientov do 15 rokov sme vyšetrili tri materiály od jedného pacienta a nad 15 rokov sme vyšetrili 22 materiálov od 9 pacientov, všetky s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetovanie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2015/16 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2015 – február 2016.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

Prehľad programov NRC OLM ÚVZ SR v EU a WHO siet'ach pre surveillance prenosných ochorení v roku 2015

➤ **NRC pre chrípku** (Mgr. Edita Staroňová, PhD.-MD; RNDr. Elena Tichá, PhD.-zastupujúca)

názov siete: European Influenza Surveillance Network, EISN

hlásenie do informačného systému:

The European Surveillance System - TESSY (ECDC),

WHO/Europe influenza surveillance - EUROFLU (WHO)

nadnárodné laboratórium: National Institute for Medical Research, WHO Influenza Centre, London, United Kingdom

➤ **NRC pre poliomyelitídu** (Mgr. Katarína Pastuchová, MPH, MHA)

názov siete: Polio Laboratory Network WHO European Region

hlásenie do informačného systému: Laboratory Data Management System - LDMS

nadnárodné laboratórium: Regional Reference Laboratory Helsinki, Finland

➤ **NRC pre meningokoky** (MUDr. Dagmar Gavačová do 15.11.2015, RNDr. Anna Kružlíková, od 16.11.2015)

názov siete:

European Invasive Bacterial Diseases labnet - EU-IBD labnet

European Meningococcal Disease Society - EMGM

hlásenie do informačného systému:

European Meningococcal Epidemiology in Real Time - EMERT

Konzultačné laboratórium: NRC pre meningokokové nákazy, Praha

➤ **NRC pre MMR** (RNDr. Elena Tichá, PhD. – zastupujúca, RNDr. Alexandra Polčíčová, od 3.8.2015 nástup po MD)

názov siete:

European Regional Measles/Rubella Laboratory - WHO/EURO –EMRLN

hlásenie do informačného systému: The Centralized Information System for Infectious Diseases - CISID

nadnárodné laboratórium: NRC MMR Robert Koch Institut, Berlín

➤ **NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov ATB**
(Doc. MUDr. Milan Nikš, CSc.)

hlásenie do informačného systému: ECDC: EARS-Net - European Network of National Surveillance Systems on Antimicrobial Resistance for Public Health Purposes

zber dát do národného informačného systému SNARS

➤ **NRC pre salmonelózy** (MUDr. Dagmar Gavačová)

názov siete: 1. Európska sieť pre surveillance chorôb z potravín a vody (FWD)ECDC

nadnárodné laboratóriá:

CRL for Salmonella, RIVM, Bilthoven, NL,
HPA Collindale Ave, London, UK

hlásenie do informačného systému: EPIS, TESSY

názov siete 2. Svetová sieť pre surveillance chorôb z potravín WHO-Global Foodborne Network- (WHO GFN)

nadnárodné laboratóriá:

National Food Institute, Technical University of Denmark, Kodaň, Denmark,
WHO Collaborating Centre for Reference and Research on *Salmonella*, Institute Pasteur, Paríž, Francúzsko,

WHO Center, Geneve, Suisse

Centers for Diseases Control and Prevention, Atlanta, USA.

hlásenie do informačného systému: GFN

➤ **NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky** (Mgr. Edita Staroňová, PhD.-MD; RNDr. Elena Tichá, PhD.- zastupujúca)

názov siete: European Network for Diagnostics of "Imported" Viral Diseases – ENIVD

- zastúpenie a hlásenie do siete prostredníctvom Virologického ústavu SAV (RNDr. Boris Klempa, PhD., zástupca za SR)

Iné

Odbor lekárskej mikrobiológie (OLM) Úradu verejného zdravotníctva SR zabezpečuje najmä tieto činnosti:

- vykonáva nadstavbovú mikrobiologickú diagnostiku vybraných nákaz, zavádza a aplikuje nové progresívne molekulárno-biologické metódy do laboratórnej praxe v zmysle nových diagnostických štandardov odporúčaných WHO, čím prispieva ku zvyšovaniu kvality preventívnych programov,
- zabezpečuje v spolupráci s odborom epidemiológie realizáciu Imunizačného programu v Slovenskej republike a prostredníctvom Národných referenčných centier vykonáva celoslovenskú laboratórnu surveillance chrípky a chrípke podobných ochorení, poliomyelitídy, ACHO, enterovírusov, meningokokových invazívnych infekcií, morbill, rubeoly, parotitídy, salmonelóz, hemoragických horúčok a kliešťovej encefalitídy a vedie celoslovenskú databázu rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká,
- zabezpečuje medzinárodnú spoluprácu vrátane požadovaných analýz a hlásení do regionálnych pracovísk špecifických sietí EÚ a WHO,
- realizuje úlohy a odporúčania WHO a EK pri eliminácii a eradikácii a kontrole závažných infekčných ochorení,
- priežne udržiava spoluprácu so zahraničnými laboratóriami a zabezpečuje logistiku prepravy vzoriek biologického materiálu v prípade potreby zabezpečenia mikrobiologických analýz na detekciu pôvodcov ochorení, ktoré sa v SR nevykonávajú (*Flaviviridae* a *Togaviridae*, MERS...),
- podieľa sa na riešení významných celospoločenských programov a prioritných úloh MZ SR,
- podieľa sa na plnení programov a projektov úradov verejného zdravotníctva,
- spracováva a diagnostikuje podozrivé zásielky na prítomnosť spór *B. anthracis*,
- metodicky a odborne usmerňuje a koordinuje spolupracujúce regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR pri plnení celoštátnych aj medzinárodných programov v ochrane a podpore zdravia,
- zabezpečuje prípravu a udržiavanie zbierky bunkových kultúr pre laboratórnu diagnostiku virologických NRC laboratórií ÚVZ SR a v rámci SR aj pre spolupracujúce pracoviská na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach,

- poskytuje odborné informácie, konzultácie a školiace akcie v diagnostických metódach.

Zamestnanci OLM

- sa zúčastnili na 4 zahraničných služobných cestách,
- zabezpečili odborné prezentácie na domácich a zahraničných podujatiach, a zúčastnili sa odborných podujatí s prezentáciou činností NRC,
- zabezpečili prednášky a prezentácie svojej činnosti na Odbornej konferencii Národných referenčných centier pre surveillance infekčných ochorení v SR (19.3.2015),
- usporiadali Konzultačný deň virologických NRC a Laboratória molekulárnej diagnostiky ÚVZ SR (16.5.2015) a Konzultačný deň bakteriologických NRC a Laboratória molekulárnej diagnostiky ÚVZ SR (4.11.2015),
- spolupracovali s odbornými spoločnosťami, a výskumnými inštitúciami v otázkach diagnostiky a prevencie ochorení mikrobiálnej etiológie,
- aktívne sa podieľali na legislatívnej činnosti v rámci vnútrorezortného pripomienkového konania,
- v NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB vykonali pravidelnú ročnú aktualizáciu metodických postupov na in „vitro“ stanovovanie a interpretáciu laboratórnych testov citlivosti NRC podľa Európskej komisie pre štandardizáciu testovania citlivosti (Slovenská mutácia normatívu EUCAST).
- v NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB vykonávali expertíznu činnosť v hodnotení stavu a vývoja bakteriálnej rezistencie na antibiotiká v SR.
- v NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s Laboratóriom molekulárnej diagnostiky zaviedli PCR na bližšiu identifikáciu *Enterobacteriaceae*–detekcia karbapenemázových génov NDM, KPC, VIM, OXA- 48

Tabuľka č. 1 : Činnosť NRC a špecializovaných laboratórií OLM v ÚVZ SR v roku 2015

Názov pracoviska	Oblasť pôsobnosti	Spektrum vyšetrení	
ÚVZ SR	SR	NRC pre poliomyelitídu	Izolácia enterovírusov v pokuse o izoláciu vírusov na BK zo vzoriek biologického materiálu a vzoriek z vonkajšieho prostredia; identifikácia: poliovírusov (PV) – VNT a non-polio enterovírusov (NPEV) – VNT; dôkaz protilátok proti enterovírusom - VNT;; dôkaz sekrečných a včasných protilátok proti EV infekciám (ELISA), stanovenie citlivosti BK na poliovirusy, konfirmácia enterovírusov metódou NIFT, testovanie BK na kontamináciu mykoplazmami. Detekcia rotavírusov, adenovírusov, norovírusov (Norwalk-like), astrovírusov metódami ELISA, imunochromatografia, PCR. Stanovenie vírusneutralizačných protilátok voči EV (VNT).
		NRC pre chrípku	Izolácia vírusu chrípky typu A a B na BK; identifikácia izolátov vírusu chrípky - určenie jednotlivých variantov hemaglutinačno-inhibičným testom; detekcia nukleovej kyseliny vírusu chrípky typu A a B molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR); subtypizácia vírusov chrípky: A(H1), A(H3), A(H1)pdm09 molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR); detekcia nukleovej kyseliny vírusu parachrípky sérotypov 1 a 3, respiračného syncyriálneho vírusu a adenovírusu molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR). Dôkaz protilátok proti vírusu chrípky typu A a B, adenovírusu, respiračnému syncyriálnemu vírusu; vírusu parachrípky sérotypov 1,2,3; vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy, <i>Chlamydia psittaci</i> , <i>Coxiella burnetii</i> , <i>Mycoplasma pneumoniae</i> - metódou komplementfixačnej reakcie. Dôkaz protilátok IgA, IgM a IgG proti adenovírusu, respiračnému syncyriálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1,2,3; vírusu chrípky typu A a typu B - metódou ELISA.
		NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky	Dôkaz protilátok IgM a IgG proti vírusu kliešťovej encefalitídy a proti hantavírusom (sérotyp Dobrava/Hantaan a Puumala) – metódou ELISA.
		NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu	Dôkaz protilátok: Anti-Morbilli vírus IgM, IgG; Anti-Rubeola vírus IgM, IgG; Avidita: Anti-Rubeola vírus IgG; Anti-Parotitis vírus IgM, IgG a Anti-Parvovírus B19 IgM, IgG – metódou ELISA. Dôkaz nukleovej kyseliny vírusu osýpok, rubeoly, parotitídy – molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR). Izolácia vírusu osýpok, rubeoly a parotitídy na BK.
		NRC pre meningokoky	Druhovú fenotypizačnú identifikáciu a verifikáciu kultivačných izolátov <i>N. meningitidis</i> – biochemická typizácia; určenie séroskupiny antisérami skľíčkovou aglutináciou; stanovenie citlivosti <i>N. meningitidis</i> na ATB– E-test, identifikácia kmeňov genotypizačnými metódami vrátane sekvenčných (MLST – multilocus sequence typing, identifikácia proteínov vonkajšej membrány PorA –VR1,VR2,VR3, FetA) v laboratóriu molekulárnej diagnostiky.
		NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB	Identifikácia a verifikácia bakt. kmeňa; citlivosť na ATB-disková difúzna a mikrodilučná metóda podľa CLSI; prehľady rezistencie na antibiotiká v SR (SNARS) a pre ECDC (EARSNet); identifikácia mechanizmov rezistencie podľa CLSI a EUCAST; konfirmácia produkcie karbapenemáz klinickými izolátmi enterobaktérií a <i>Ps. aeruginosa</i> pomocou testov Carba NP 1 a Carba NP2.

Názov pracoviska	Oblasť pôsobnosti	Spektrum vyšetrení	
ÚVZ SR	SR	NRC pre salmonelózy	Biochemická identifikácia <i>Salmonella</i> spp.; sérotypizácia izolátov <i>Salmonella</i> spp. metódou aglutinácie na sklíčku; stanovenie citlivosti na ATB diskovou difúznou metódou; verifikácia izolátov <i>Salmonella</i> spp. pred fágovou typizáciou; adjustácia a zasielanie izolátov <i>Salmonella</i> spp. na fágovú typizáciu, selekcia a adjustácia izolátov <i>Salmonella</i> spp. na analýzy, vykonávané metódami génovej typizácie, tvorba zbierky kultúr <i>Salmonella</i> spp., absolvovanie-medzilaboratórnych medzinárodných porovnaní (externej kontroly kvality), vykonávania typizácie-neznámych izolátov <i>Salmonella</i> spp. z referenčných pracovísk v medzinárodných sieťach pre surveillance salmonelóz (WHO- GFN, ECDC-FWD), spolupráca v systéme rýchleho varovania(EWS) a UI pri riešení epidémií z potravín v rámci EÚ, vykonanie externej kontroly kvality typizácie <i>Salmonella</i> spp. v diagnostických laboratóriách klinickej mikrobiológie v SR.
	pre potreby NRC a špecializovaných laboratórií OLM ÚVZ SR	Laboratórium molekulárnej diagnostiky	Stanovenie možnej kontaminácie bunkových kultúr Mycoplasma spp. metódou PCR, identifikácia izolátov <i>Salmonella</i> spp. metódou PCR, odlišenie izolátov <i>Salmonella</i> spp. schopných metabolizovať D-tartarát metódou PCR, určenie vybraných flagelárnych antigénov prvej a druhej fázy u izolátov <i>Salmonella</i> spp. metódou PCR, charakterizácia vybraných kmeňov <i>Salmonella</i> spp. metódou pulznej elektroforézy, identifikácia izolátov <i>Neisseria meningitidis</i> metódou PCR, určenie séroskupiny izolátov <i>N. meningitidis</i> metódou PCR, charakterizácia vybraných izolátov <i>N. meningitidis</i> metódou MLST (Multi Locus Sequence Typing), určenie typu PorA <i>N. meningitidis</i> metódou amplifikácie a sekvenácie génu porA, určenie typu PorB <i>N. meningitidis</i> metódou amplifikácie a sekvenácie génu porB, určenie typu FetA proteínu <i>N. meningitidis</i> metódou amplifikácie a sekvenácie génu fetA, detekcia vírusov rodu Enterovirus metódou nested PCR, doplnenie diagnostiky norovírusov a astrovírusov metódou PCR v prípade hraničných hodnôt serologického vyšetrenia, určenie génoskupiny norovírusov metódou real-time RT-PCR, určenie vybraných sérotypov rotavírusov metódou RT-PCR, detekcia prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu chřipky a subtypizácia vírusu chřipky A/H1N1 pdm 09, A/H3, B metódou real-time RT-PCR a RT-PCR; detekcia prítomnosti vírusovej nukleovej kyseliny vírusov parachřipky 1,3, respiračno-syncyciálneho vírusu metódou RT-PCR a adenovírusov metódou PCR, koronavírusov, detekcia prítomnosti karbapenemázových génov NDM, KPC, VIM, OXA-48 metódou PCR.
	SR	Laboratórium bunkových kultúr	Centrálna príprava štandardných bunkových línii pre potreby virologických laboratórií OLM a v rámci SR pre spolupracujúce virologické laboratóriá zriadené na báze RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach; priebežné doplňovanie a udržiavanie zbierky bunkových kultúr (<i>RD(A)</i> ; <i>L20B</i> ; <i>Hep-2c</i> ; <i>VERO</i> ; <i>VERO/hSLAM</i> ; <i>MDCK</i> ; <i>MDCK-SIAT1</i> ; <i>RK-13</i> ; <i>NCI-H292</i> ; <i>A 549</i>).
	Západoslovenský región	Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3	Dôkaz prítomnosti spór <i>B. anthracis</i> (kultivačne, RT-PCR); screening – DEFENDER <i>B. anthracis</i> (imunochromatografia).

Tabuľka č. 3: Akreditácia pracovísk OLM v SR a účasť na externej kontrole kvality skúšok v roku 2015

	ÚVZ SR	RÚVZ BB	RÚVZ KE
Akreditácia od/do	13.6. 2007/13.9. 2010 18.8.2010/18.8.2014 19.8.2014/19.8.2019		
Počet akreditovaných skúšok	28		
Počet akreditovaných ukazovateľov	143		
Počet absolvovaných medzilaboratórných porovnávacích testov	11		

Tabuľka č. 4: Prehľad druhov vyšetrení a inej laboratórnej činnosti, počtu vyšetrených vzoriek a analýz v laboratóriách OLM v SR v roku 2015

Druh vyšetrenia	Počet	2015		
		ÚVZ	BB	KE
Rizikové zásielky	vzoriek	11		
	analýz	136		
Bakteriológia	vzoriek	1466		
	analýz	27859		
Viroológia	vzoriek	7269		
	analýz	27806		
Antiinfekčná imunológia	vzoriek	-		
	analýz	-		
Parazitológia	vzoriek	-		
	analýz	-		
MŽP	vzoriek	-		
	analýz	-		
Mykológia	vzoriek	-		
	analýz	-		
BŽP	vzoriek	-		
	analýz	-		
Laboratórium molekulárnej diagnostiky	vzoriek	1628		
	analýz	8340		
SPOLU	vzoriek	10374		
	analýz	64141		
Laboratórium bunkových kultúr	počet bunkových línií	5		
	množstvo pripravenej bunkovej susp. x 10 ⁶	11937		
Prípravňa pôd a tekutých médií	Pevné pôdy, l	1868,5		
	Tekuté pôdy, l	535		
	Roztoky, l	854		
SPOLU		3257,5		

Analýza činnosti jednotlivých pracovísk OLM

Národné referenčné centrum pre chrípku

1. NRC zriadené rozhodnutím MZ SR č. 1814/1990 - A/III - 3 zo dňa 18. decembra 1990 – doplnok z 22. októbra

2. Personálne obsadenie

počet iných odborných pracovníkov v VŠ vzdelaní III. stupňa: 2 (z toho 1 MD)
počet laborantov: 2

3. Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od roku 2014 s platnosťou do roku 2019
- počet skúšok 2
- počet ukazovateľov 5

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1. Ťažiskové úlohy

- vykonávanie laboratórnej diagnostiky vírusu chrípky zo vzoriek biologického materiálu metódou izolácie vírusu na bunkových kultúrach a molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR),
- vykonávanie nadstavbovej diagnostiky - identifikácia izolovaných kmeňov vírusu chrípky na bunkových kultúrach metódou hemaglutinačno-inhibičného testu,
- zabezpečovanie diagnostiky špecifických protilátok proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky A(H1)pdm09, vírusu chrípky typu B, respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu parachrípky sérotypov 1, 2 a 3, adenovírusu a vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy,
- vykonávanie sérologickej diagnostiky nevírusových agensov: *Chlamydia psittaci*, *Coxiella burnetii* a *Mycoplasma pneumoniae*,
- spolupracovanie s WHO a ECDC - týždenné hlásenie virologických výsledkov,
- vedenie databázy laboratórných údajov,
- metodické vedenie a odborné usmerňovanie spolupracujúcich virologických laboratórií na RÚVZ v Banskej Bystrici a RÚVZ v Košiciach a kontrola kvality ich laboratórnej práce
- spolupráca s Referenčnými centrami WHO a CDC
- spolupráca s ECDC a EISN (European Influenza Surveillance Network),
- účasť na medzinárodných kontrolách kvality laboratórnej práce.

V roku 2015 bolo v NRC laboratórne vyšetrených 2020 vzoriek biologického materiálu: 1105 výterov z nosa, výterov z hrdla, broncho-alveolárnych laváží, spút, izolátov vírusov na bunkových kultúrach, z ktorých sa vykonalo 2544 analýz (izolácia vírusu na bunkových kultúrach, identifikácia vírusových izolátov hemaglutinačno-inhibičným testom a molekulárno-biologická metóda - RT-PCR) a 915 vzoriek sér, z ktorých sa vykonalo 3733 analýz (komplementfixačná reakcia a ELISA). Metódou izolácie vírusu na bunkových kultúrach a identifikáciou vírusových izolátov hemaglutinačno-inhibičným testom bolo dokázaných 108 prípadov chrípky A/California/7/2009 (H1N1)pdm09-like, 105 prípadov chrípky A/Texas/50/2012(H3N2)-like, 44 prípadov chrípky B/Massachusetts/2/2012-like a 4 prípady vírusu chrípky typu A bez bližšieho určenia subtypu. Metódou RT-PCR bol v 14 vzorkách dokázaný vírus chrípky A/H3, v siedmich vzorkách A(H1)pdm09, v jednej vzorke adenovírus a v troch vzorkách vírus chrípky typu B.

Metódou komplementfíxačnej reakcie sa vyšetrovali séra na prítomnosť protilátok proti adenovírusu, respiračnému syncyciálnemu vírusu, vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1,2,3, *Mycoplasma pneumoniae*, *Coxiella burnetii*, *Chlamydia psittaci*, vírusu lymfocytárnej choriomeningitídy. Metódou ELISA sa vyšetrovali protilátky proti adenovírusu, respiračnému syncyciálnemu vírusu, proti vírusu chrípky typu A, vírusu chrípky typu B, vírusu parachrípky sérotypov 1,2,3.

Prítomnosť IgA protilátok proti adenovírusu bola dokázaná v 31 prípadoch. U 14 pacientov boli stanovené protilátky IgM proti vírusu chrípky typu A. Prítomnosť IgA protilátok proti vírusu parachrípky bola zistená v štyroch prípadoch. Prítomnosť IgA protilátok proti respiračnému syncyciálnemu vírusu bola stanovená v jednej vzorke. U jedného pacienta sa zaznamenal významný vzostup titra protilátok proti adenovírusu v druhej vzorke séra, poukazujúci na akútne ochorenie v čase prvého odberu krvi.

V NRC sa laboratórne vyšetrovali vzorky biologického materiálu z regiónu mesta Bratislavy, zo západoslovenského regiónu a vykonávali konfirmačné analýzy pre celú SR. NRC pre chrípku vykonávalo bližšiu identifikáciu izolátov vírusov na bunkových kultúrach od RÚVZ Košice a RÚVZ Banská Bystrica.

NRC spolupracovalo na projekte úradov verejného zdravotníctva č. 8.1. Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení. Gestorom je ÚVZ SR. Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.

NRC pre chrípku a Laboratórium molekulárnej diagnostiky participovali v období od 15.septembra do 15.mája na realizácii klinickej štúdie, ktorej zadávateľom bola spoločnosť: Ewopharma AG (Sídlo: Vordegass 43, CH-8200 Schaffhausen, Švajčiarsko). Jednalo sa o randomizovanú, dvojito zaslepenú, multicentrickú štúdiu kontrolovanú placebom, vo fáze IV., ktorá hodnotila účinnosť lieku Isoprinosine® v porovnaní s placebom u pacientov s potvrdenými akútnymi respiračnými vírusovými infekciami (EudraCT number: EUDRACT 2014-001863-11). Účasť na štúdiu zahŕňala poskytovanie laboratórnych vyšetrení na diagnostiku vírusu chrípky a vybraných respiračných vírusov (respiračný syncyciálny vírus, vírus parachrípky 1 a 3, adenovírus) zo vzoriek biologického materiálu metódami molekulárnej biológie: RT-PCR a PCR. V rámci štúdie bolo celkovo vyšetrených 469 výterov nosa a hrdla: z toho bolo 62 vzoriek pozitívnych na vírus chrípky A/H3, 52 vzoriek pozitívnych na A(H1N1)pdm09, 28 vzoriek pozitívnych na vírus chrípky typu B. Jedna vzorka bola pozitívna na vírus parachrípky sérotypu 3 a jedna vzorka na adenovírus.

4.1.2. Novozavedené metódy

V rámci detekcie vírusu chrípky molekulárno-biologickými metódami bola úspešne otestovaná nová diagnostická súprava.

4.1.3. Medzilaboratórne porovnania

Účasť na medzilaboratórnych testoch

NRC sa zúčastnilo dvoch medzinárodných kontrol kvality laboratórnej práce. Prvá externá kontrola: External Quality Assessment Programme EQAP for the Detection of Influenza virus by PCR, bola organizovaná WHO. Druhá externá kontrola: EISN Influenza virus Culture EQA – detection, culture, typing, bola organizovaná ECDC. Úlohou prvej bolo identifikovať neznáme vzorky vírusu chrípky metódou RT-PCR. Úlohou druhej bolo identifikovať neznáme vzorky vírusu chrípky metódou RT-PCR, metódou izolácie vírusu na bunkových kultúrach a metódou hemaglutinačno-inhibičného testu. NRC úspešne absolvovalo obidve kontroly.

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov

NRC pre chrípku organizovalo v októbri 2015 externú kontrolu kvality laboratórnej práce pre spolupracujúce virologické laboratóriá RÚVZ Košice a RÚVZ Banská Bystrica. Predmetom kontroly bola diagnostika vírusu chrípky pomocou molekulárno-biologických metód a metód

izolácie vírusu na bunkových kultúrach. Sledovaná bola schopnosť detekcie vírusu chrípky subtypu A(H1)pdm09, A/H3 a typu B v šiestich neznámych vzorkách. Vzorky boli distribuované v dohodnutých termínoch. Termín na spracovanie a odoslanie výsledkov bol 1 mesiac. Laboratóriá absolvovali externú kontrolu kvality so 100% úspešnosťou.

4.1.4. Iná odborná činnosť

- NRC priebežne usmerňovalo odborných lekárov pri odbere a transporte materiálu a poskytovalo odborné konzultácie pre pacientov a odbornú verejnosť.
- NRC spolupracovalo na projekte úradov verejného zdravotníctva č. 8.1.: Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení. Gestorom je ÚVZ SR. Cieľom projektu je diagnostika respiračných ochorení vírusového aj bakteriálneho pôvodu pomocou kultivačných, sérologických a molekulárno-biologických metód.
- NRC priebežne doplňalo, aktualizovalo dokumentáciu a udržiavalo v praxi procesy v súvislosti s procesným auditom systému manažérstva kvality podľa ISO 9001:2000 na ÚVZ SR.
- V procese certifikácie systému manažérstva kvality na ÚVZ SR zamestnanci NRC priebežne pripomienkovali IRD – Smernice.

5. **Legislatívna činnosť**

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Koncepce štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a doplňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a doplňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, systave špecializačných odborov a systave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“, VPK, stanovisko k materiálu, September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. **Metodická, konzultačná a výuková činnosť**

Konzultačná činnosť

- NRC pre chrípku, v spolupráci s NRC pre poliomyelitídu, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu a Laboratóriom molekulárnej diagnostiky, pripravilo Konzultačný deň pre spolupracujúce virologické laboratóriá RÚVZ

v Košiciach a RÚVZ v Banskej Bystrici, ktorý sa konal 16.6.2015 na Odbore lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR. Zamestnanci si vzájomne vymenili skúsenosti z predchádzajúcej chrípkovej sezóny a dohodli sa na vzájomnej spolupráci v nasledujúcej chrípkovej sezóne. NRC pre chrípku prisľúbilo pomoc v odbornej problematike týkajúcej sa chrípky, prípadne iných respiračných vírusov.

- NRC pravidelne uskutočňovalo konzultácie pre spolupracujúce virologické laboratória na Odboroch lekárskej mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice.

Výuková činnosť

- NRC pravidelne uskutočňuje školenia pre stredoškolských študentov farmácie a chémie-biotechnológie a pre vysokoškolských študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity a Trnavskej univerzity v laboratóriách NRC pre chrípku na pôde ÚVZ SR.

- Dňa 23.11.2015 sa na Odbore lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR uskutočnila exkurzia študentov strednej zdravotnej školy v odbore zdravotnícky asistent s odborným výkladom v jednotlivých laboratóriách, NRC sa aktívne zapojilo.

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

Mgr. Edita Staroňová, PhD. (MD) Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov
Pracovná skupina PCR ÚVZ SR

Poradný zbor Hlavného hygienika SR pre Odbor lekárska mikrobiológia

RNDr. Elena Tichá, PhD. Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov

Eva Lojková Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov

Jana Drimalová Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

Tichá, E.: „ECDC Annual Influenza Meeting“ - Stockholm (10.6.-12.6.2015) – posterová prezentácia: Tichá, E., Mikas J., Krajčírová, K.: *Laboratory and Epidemiological Influenza Surveillance in the Slovak Republic.*

NRC pre poliomyelitídu

1. NRC pre poliomyelitídu zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR rozhodnutím č.:1814/1990 – A/III-3 zo dňa 18. Decembra 1990 – doplnok z 22.októbra 1993

2. Personálne obsadenie

Počet iných odborných pracovníkov s VŠ II. stupňa: 1

Počet pracovníkov s ÚSOV: 4

3. Akreditácia

I. Akreditácia SNAS

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od roku 2007 s platnosťou do roku 2019
- počet skúšok 4
- počet ukazovateľov 15

II. Akreditácia WHO – „WHO Euro Polio Laboratory“

- od roku 1998, platnosť sa každoročne obnovuje

4. Činnosť NRC

4.1 Odborná činnosť

4.1.1 Ťažiskové úlohy

V rámci WHO programu – „Globálna eradikácia poliomyelitídy“ vykonáva:

- surveillance poliomyelitídy a poliomyelitídu napodobňujúcich ochorení (ACHO),
- enterovírusovú surveillance,
- sledovanie cirkulácie poliovírusov a non-polio enterovírusov vo vonkajšom prostredí,
- konzultačnú a metodickú činnosť,
- spolupracuje na domácich a zahraničných projektoch,
- kontrolu citlivosti bunkových substrátov na referenčné poliovírusové kmene používané pokuse o izoláciu vírusov a kontrolu bunkových substrátov na prítomnosť kontaminácie mykoplazmami,
- externú kontrolu kvality laboratórnej práce pre spolupracujúce virologické pracoviská na báze RÚVZ SR so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach

Plnenie:

- Surveillance poliomyelitídy a polio napodobňujúcich ochorení v SR – v NRC pre poliomyelitídu bolo v pokuse o izoláciu vírusu vyšetrených 587 vzoriek stolíc, 260 vzoriek mozgomiešneho moku, 2 vzorky výteru (nosohltan), 1 eluát, 3 perikardiálny výpotok, 2 vzorky plodovej vody, 254 vzoriek odpadových vôd (zo 127 odberov), a 19 suspektne pozitívnych vzoriek eluátov odpadových vôd a 2 vzorky pasáže. Spolu bolo realizovaných 11 889 analýz.
- Z uvedeného počtu materiálov boli 4 vzorky stolíc a 1 likvor od dvoch pacientov s dg. ACHO mladších ako 15 rokov. Z týchto materiálov bol výsledok pokusu o izoláciu vírusu negatívny.
- Z biologického materiálu od pacientov s inými diagnózami bolo izolovaných 42 NPEV, z toho 5 izolácií bolo zo suspektne pozitívnych vzoriek zaslaných z virologických pracovísk z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Košiciach. Poliovírus v roku 2015 z klinických materiálov izolovaný nebol.
- Zo vzoriek suspektne pozitívnych vzoriek odpadových vôd zaslaných na identifikáciu z virologických pracovísk z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Košiciach bolo izolovaných 5 NPEV.
- V zmysle nariadenia Hlavného hygienika SR, NRC pravidelne monitoruje odpadové vody na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov podľa ním vypracovaného harmonogramu odberov. Za obdobie roku 2015, boli v NRC pre poliomyelitídu vyšetrené v Západoslovenskom regióne odpadové vody zo 16-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV), z 3 utečeneckých táborov (Rohovce, Medveďov, Gabčíkovo). UT Gabčíkovo bol zaradený do vyšetrovania odpadových vôd v novembri 2015 - po jeho opätovnom sprevádzkovaní. Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RdA a L20B.
- Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 127, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 254 vzoriek.
- V pokuse o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach bolo zo 43 pozitívnych odberov zo 16 –tich odberových lokalít izolovaných 63 NPEV.
- PV3 SL bol izolovaný zo vzorky odpadových vôd odobratej 24.11.2015 v lokalite ČOV v Piešťanoch. Potvrdenie identifikácie a intratypová diferenciácia bola vykonaná v Regionálnom referenčnom laboratóriu WHO v Helsinskách.
- Boli zasielané hlásenia o priebehu laboratórneho vyšetrovania pacientov s dg. ACHO v programe WHO on-line LDMS.
- Bol spracovaný „Check List for Annual WHO Accreditation“ NRC pre poliomyelitídu.
- Na základe vyhodnotenia testu profesionality v roku 2015 v ktorom NRC pre poliomyelitídu opakovane dosiahlo 100% a vyhodnotenia činnosti („Check List for Annual WHO Accreditation“), NRC pre poliomyelitídu naďalej zostáva plne akreditované ako „WHO EURO Polio laboratórium“ zaradené do siete WHO Euro polio laboratórií.

- Bola vypracovaná „National Documentation for Certification of Poliomyelitis Eradication“, pre RCC European Region of the WHO, Kodaň - aktualizované informácie pre európsku regionálnu certifikačnú komisiu.

- NRC spolupracuje s Odborom epidemiológie ÚVZ SR na úlohe 6.6 Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR: Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV s cieľom monitorovania cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses.)

V rámci diagnostiky neuroinfekcií a ochorení kardiovaskulárneho systému, zažívacieho traktu bolo realizovaných:

- 2886 vyšetrení metódiu EIA na dôkaz IgM, IgA a IgG protilátok proti Enterovírusom z patientských sér.

IgA protilátky v 36 vzorkách vykazovali pozitívny výsledok a v 34 vzorkách hraničnú hodnotu.

IgM protilátky v 62 vzorkách vykazovali pozitívny výsledok a v 18 vzorkách hraničnú hodnotu.

IgG protilátky boli pozitívne v 100 vzorkách a v 37 vzorkách vykazovali hraničnú hodnotu,

- 3673 vyšetrení bolo vykonaných z 1344 biologických materiálov od pacientov s dg. vírusová gastroenteritída metódami imunochromatografie, EIA zo vzoriek stolíc. Metódou imunochromatografie sa prítomnosť Rotavírusov dokázala v 523 vzorkách. Adenovírusy metódou imunochromatografie vykazovali pozitívny výsledok v 64 vzorkách a v 3 vzorkách vykazovali hraničnú hodnotu. Vzorky, ktoré vykazovali hraničnú hodnotu boli dovyšetrované metódou EIA, ktorá potvrdila pozitívitu. Norovírusy boli metódou EIA pozitívne identifikované v 203 vzorkách a hraničná hodnota bola nameraná v 1 vzorke. 13 vzoriek stolíc z ohniska hnačkovej epidémie, ktoré metódou EIA vykazovali hraničné hodnoty, alebo negatívny výsledok bolo dovyšetrovaných metódou PCR, ktorá potvrdila pozitívitu v 6 vzorkách (GenotypII).

Tab.č.1 Výsledky izolačných pokusov na bunkových kultúrach

Vyšetrovaný materiál	Počet			vírusové sérotypy
	pacientov/ odberových miest	vzoriek	vyšetrení	
Stolica	391	587	6049	CBV4 3x CBV5 4x ECHO 6 9x ECHO 7 5x ECHO 13 6x ECHO 14 1x ECHO 30 2x NPEV bližšie neidentifikovaný 7x Adenovírus 2x
Mozgomiešny mok	260	260	2093	CBV5 1x
Výter (nosohltan, rectum)	2	2	16	-
Plodová voda	2	2	16	-
Perikardiálny výpotok	3	3	24	-
Eluáty + pasáže	3	3	107	ECHO 25 2x Adenovírus 3x
Eluáty - odpadové vody	19	13	382	CBV5 2x NPEV bližšie neidentifikovaný 3x
Odpadové vody	127	254	3212	NPEV bližšie neidentifikovaný 8x CV zo skup.B 3x

				CAV16	1x
				CBV2	2x
				CBV4	13x
				CBV5	14x
				ECHO 6	10x
				ECHO 7	5x
				ECHO 11	4x
				ECHO 15	1x
				ECHO 27	2x
				PV 3 SL	1x

Tab.č.2 Dôkaz protilátok, EIA

EIA testy	Celkový počet vzoriek	Počet dvojíc	Celkový počet vyšetrení	Hraničná hodnota (vzorky)	Pozitívne (vzorky)
Entero IgA	690	345	864	34	36
Entero IgM	690	345	1728	18	62
Entero IgG	202	101	294	37	100

Tab.č.3 Vyšetrovanie vírusových gastroenteritíd

	Celkový počet vzoriek	Celkový počet vyšetrení	Hraničná hodnota (vzorky)	Pozitívne (vzorky)
Rotavírusy Imunochromatografiou	1342	1342	-	523
Adenovírusy Imunochromatografiou	1342	1342	3	64
Adenovírusy EIA	5	16	-	3
Norovírusy EIA	756	973	1	203
Norovírusy PCR	13	Vid'. LMD	-	6 / GenotypII

Laboratórne metódy

- Pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach
- EIA test na dôkaz špecifických protilátok v sére
- EIA test na dôkaz špecifických antigénov v stolici
- Imunochromatografia na dôkaz špecifických antigénov v stolici
- Molekulárno-biologické metódy PCR

4.1.2 Novozavedené metódy

V roku 2015 nebola v NRC pre poliomyelitídu zavedená nová metóda

4.1.3 Medzilaboratórne porovnania

NRC sa v roku 2015 zúčastnilo testu profesionality „Proficiency test for National Laboratories of the WHO Polio Laboratory Network in the European Region.“ organizovanom v rámci „WHO Euro Polio Laboratory Network“. Organizátorom bolo

Regionálne referenčné laboratórium WHO v Helsinkách a úradovňou WHO v Kodani. NRC pre poliomyelitídu dosiahlo 100% úspešnosť.

4.1.4 Iná odborná činnosť

- NRC priebežne dopĺňa a aktualizuje dokumentáciu a udržiava v praxi procesy v súvislosti s procesným auditom systému manažérstva kvality podľa ISO 9001:2000 na ÚVZ SR.
- V procese certifikácie systému manažérstva kvality na ÚVZ SR pracovníci NRC priebežne pripomienkovali IRD – Smernice.
- V súvislosti s reakreditáciou SNAS odboru boli za NRC vypracované zmeny v dokumentácii – príslušných ŠPP a metodických pokynoch.
- NRC vypracovalo podklady k nariadeniu HH SR „*Sledovanie cirkulácie poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí*“, (OLM/2216/3459/2015 zo dňa 2.2.2015)
- NRC vypracovalo a rozposlalo RÚVZ v Západoslovenskom regióne harmonogram odberov pre vykonanie celoplošného vyšetrovania odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. (OLM/2216/3697/2015, zo dňa 3.2.2015)

Spolupráca s mimorezortnými a medzinárodnými pracoviskami:

- Činnosť NRC je koordinovaná a kontrolovaná SZO prostredníctvom Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách a úradovňou SZO v Kodani zastúpenou „Coordinator European Polio Laboratory Network“ – Dr. Eugenom V. Gavrilinom.

5. Legislatívna činnosť

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Konceptie štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“, VPK, stanovisko k materiálu, September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

Metodická a konzultačná činnosť

- NRC pripravilo na ÚVZ SR pre pracovníkov spolupracujúcich virologických laboratórií z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach konzultačný deň s programom zameraným na aktuálne problémy „Surveillance poliomyelitidy a polionapodobňujúcich ochorení“ v laboratórnej diagnostike. (16.5.2015)
- V priebehu prvého polroka NRC pravidelne uskutočňovalo konzultácie pre spolupracujúce laboratóriá na pracoviskách lekárskej mikrobiológie v RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Košiciach.
- NRC poskytuje konzultácie v rámci laboratórnej diagnostiky enterovírusov, adenovírusov a rotavírusov u neuroinfekcií a ochorení kardiovaskulárneho systému, zažívacieho traktu klinickým pracoviskám.

Výuková činnosť

- 25.11.2015 Mgr. Katarína Pastuchová – prax študentov 2 ročníka Mgr., Verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity – prednáška o činnosti Odboru lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR, Mgr. Katarína Pastuchová
- 2.12.2015 Mgr. Katarína Pastuchová – prax študentov 2 ročníka Mgr., Verejného zdravotníctva Slovenskej zdravotníckej univerzity – prednáška o činnosti Odboru lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR, Mgr. Katarína Pastuchová

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

Mgr. Katarína Pastuchová Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov

Kovalovská Helena Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov asistentov, laborantov a technikov

Petergáčová Miroslava Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov asistentov, laborantov a technikov

Červená Martina Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov asistentov, laborantov a technikov

Matlahová Denisa Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov asistentov, laborantov a technikov

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

Mgr. Katarína Pastuchová; WHO simulačné cvičenie v oblasti vypuknutia poliomyelitídy: „Exercice POSE Regional Programme“, organizátor: WHO/Europe; Bukurešť, Rumunsko.

NRC pre salmonelózy

1. Národné referenčné centrum/d'alej NRC/ pre salmonelózy bolo zriadené na Štátnom zdravotnom ústave SR / ŠZÚ /1.5.2002 rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva (zmenou zriaďovacej listiny z 29.4.2002, č.M/1985/2002).

2. Personálne obsadenie

Počet lekárov : 1

Počet pracovníkov s ÚSOV: 2 (do 31.3.2014), 1 (od 1.4.2014)

3. Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od 13.6.2007 , reakreditácia 19.8.2014 s platnosťou do 19.8.2019
- počet skúšok 3
- počet ukazovateľov 36

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1 Ťažiskové úlohy

Identifikácia, typizácia a verifikácia izolátov *Salmonella* spp. kolujúcich na teritóriu SR.

Do NRC bolo doručených od 1.1.-31.12.2015 561 materiálov/ izolátov susp. *Salmonella* spp. na identifikáciu, typizáciu a verifikáciu. V 14 vzorkách sa prítomnosť *Salmonella* spp. nepotvrdila.

Všetky vzorky boli vyšetrované akreditovanými metódami, stanovených bolo 7 812 ukazovateľov a vykonaných 8 571 analýz. Na stanovenie citlivosti verifikovaných izolátov *Salmonella* spp. na antibakteriálne látky bolo vykonaných 2 343 jednotlivých analýz.

Izoláty *Salmonella* spp. od pacientov boli zasielané z diagnostických klinických laboratórií a laboratórií a oddelení epidemiológie RÚVZ Z 510 vzoriek z biologického materiálu od pacientov bolo 42 vzoriek z mimočrevnej lokalizácie. Z 24 izolátov z moča boli detegované: *S. Enteritidis* (12x), *S. Bredeney* (1x), *S. Orion* (1x), *S. Infantis* (2x), *S. Mbandaka*, *S. enterica* subsp. *enterica* 6,7:-:1,5 (3x). *S. enterica* subsp. *enterica* 4,12:i (1), *S. Bovismorbificans* (1), *S. Derby* (1), *S. Kentucky* (1x) Z hemokultúr (8) boli detegované *S. enterica* subsp. *enterica* 6,7:-:1,5 (3x), *S. Enteritidis* (5x). Z abscesu (1) bola izolovaná *S. enterica* subsp. *enterica* 4,5,12:i:-, zo vzoriek hnisu (2) *S. Infantis* a *S. enterica* subsp. *enterica* 6,7:-:1,5, z pleurálneho punktátu (1) *S. Enteritidis*, z výterov z očí (2) *S. diarizonae*, z gynekologického výteru (1) *S. Indiana*. Z drénu typu Tygon bola zachytená *S. Mbandaka*, z výteru z ucha bola identifikovaná *S. Enteritidis* Z rektálnych výterov a stolice bolo 468 izolátov. Najčastejšie sérovary *S. enterica* subsp. *enterica* monofázická (106), *S. Typhimurium* (97), *S. Infantis* (84), *S. Enteritidis* (73), *S. Paratyphi B*, var. *Java* (35).

- V spolupráci so špecializovaným laboratóriom molekulárnej diagnostiky (LMD) OLM ÚVZ SR NRC selektuje relevantné izoláty *Salmonella* spp na detekciu pulzotypov pre potvrdenie resp. vylúčenie susp. epidemickej súvislosti izolátov z ľudských materiálov, Tvorba podkladov pre surveillance salmonelóz v SR - Spolupráca pri detekcii zdrojov a faktorov prenosu salmonelóz- základy pre integrovanú surveillance- analýzy *Salmonella* spp. izolovaných z potravín a surovín, z prostredia a veterinárnych izolátov pri predpokladanom súvisi s ochoreniami ľudí.

Izoláty *Salmonella* spp. z potravín boli zaslané z pracovísk mikrobiológie životného prostredia RÚVZ. Prevažovali izoláty zo slepačích vajec a z výrobkov, kde boli použité tepelne neupravené slepačie vajcia (krémové zákusky). Zo vzoriek potravín bolo identifikovaných a typizovaných 12 kmeňov salmonel, *S. Enteritidis* (zo škrupiny a vnútra domácich vajec 6x), *S. Enteritidis* zo zákuskov (vyšetrenie v súvislosti s rodinnou epidémiou 3x), *S. Enteritidis* z tvrdého neúdeného syra zo súkromnej výroby (1x), *S. Enteritidis* bola zachytená (2x) aj z tepelne spracovaných potravín (sviečková omáčka a mäso k omáčke).

- Izoláty *Salmonella* spp. z prostredia (18) boli zaslané do NRC z pracovísk mikrobiológie životného prostredia na typizáciu a následné porovnávacie analýzy na detekciu spôsobu vzniku a prenosu sporadických salmonelóz detí aj dospelých osôb, vyvolaných zriedkavými sérovarmi *Salmonella* spp. Boli izolované z vody akvárií/terárií na základe požiadavky NRC na ciele epidemiologické a mikrobiologické vyšetrenia. Konfirmovali sa a typizovali nálezy *Salmonella* spp. zo vzoriek biologického materiálu ako aj vzoriek prostredia, ktoré boli ciele vyšetrované na záchyt salmonel v súvislosti s humánnymi ochoreniami na salmonelózu. Zo 7 vzoriek prostredia, vody z akvária vodných korytnačiek bola 1 x izolovaná *S. Potsdam*, čím bol dokázaný faktor prenosu u sporadického ochorenia dieťaťa vo vekovej skupine 5-9 ročných, 5x NRC identifikovalo *S. Paratyphi B*, var. *Java*, zachytenú z vody akvária ako aj zo steru z korytnačky, čím bol dokázaný faktor prenosu u sporadického ochorenia dieťaťa vo vekovej skupine 10-14 ročných aj u dospelého chovateľa. *S. Vitkin* sme identifikovali z vody z akvária vodnej korytnačky v súvislosti s ochorením dieťaťa vo

vekovej skupine 0 ročných. Zo steru z akvarijnej trávy bola zachytená *S. Carrau*, tento sérovar bol identifikovaný aj zo sterov z 2 korytnáčiek v rodine chovateľa. V podstielkach plazov boli identifikované *S. Kentucky* (*Agama bradată*), (ochorenie 6 mes. dieťaťa), *S. Fluntern* a *S. Vitkin* (2x) (gekony) zachytené cieľným vyšetrením prostredia gekonov pri ochorení 5 mesačné dieťaťa), *S. Kottbus* izolovaná z podstielky korytnačky-potvrdila prameň pôvodcu nákazy a faktor prenosu u ochorenia 6 ročného dieťaťa. Zo vzorky podstielky z terária leguána bola identifikovaná *S. enterica IV houtenae*. Cieľným vyšetrením z trusu *Agamy bradatej* bola izolovaná a typizovaná *S. Cotham*, čím sa laboratórne dokázal prameň pôvodcu ako aj faktor prenosu u ochorenia dieťaťa vekovej skupiny 1-4 ročných., z trusu jašterice bola izolovaná *S. Infantis*, izolát totožný s kmeňom, ktorý sa kultivačne zachytil od chorého 1 ročného dieťaťa. Tieto nálezy upozorňujú na riziká z chovu plazov ako exotických domácich zvierat, pozornosť treba venovať aj sérovarom salmonel, ktoré sa na teritóriu SR vyskytujú bežne. Ako dôkaz môže poslúžiť aj izolát *S. Enteritidis* z akvária s rybičkami.

- V prvom polroku boli zachytené 2 izoláty salmonel z prostredia bazénového sveta (z vodovodnej batérie a podlahy). Jeden izolát bol kompletný sérovar *S. Java* (D-Tartarát pozit. varianta *S. Paratyphi B*) a jeden izolát, u ktorého absentoval bičkový antigén druhej fázy. Z detských pieskovísk v MŠ sledovaných 1x ročne v rámci bežného hygienického dozoru v prvom polroku 2015 bol zachytený izolát *Salmonella Infantis*. V druhom polroku boli z povrchových vôd typizované kompletný sérovar *S. Java* (D-Tartarát pozit. varianta *S. Paratyphi B*), *S. Derby* a *S. Infantis* zo vzoriek odobratých z Dunaja, z toku Hrona bola identifikovaná *Salmonella enterica* subsp. *enterica* 6,7:-:1,5 biochemicky typizovaná ako *S. choleraesuis* (2x) a zo vzorky vody z Váhu sa zachytila *S. Infantis*.
- Prehľad analytickej činnosti NRC pre salmonelózy za obdobie od 1.1.2015-31.12.2015 vrátane vzoriek zabezpečenia kvality je uvedený v tabuľke č.1.

Tabuľka č. 1: Prehľad analytickej činnosti NRC pre salmonelózy za obdobie od 1.1.2015-31.12.2015

Vzorky	Počet		
	vzoriek	ukazovateľov	analýz
Pacientské izoláty	510	18 360	19 890
Potraviny (MŽP, VET)	12	432	468
Prostredie	32	1 152	1 248
Veterinárne izoláty	6	216	234
Vzorky zabezpečenia kvality vykonávaných skúšok	14	170	176
SPOLU	574	20 330	22 016

- Výsledky sérotypizačných analýz dávajú obraz širokého spektra sérovarov salmonel, vyskytujúcich sa na teritóriu SR. Výskyt *S. Enteritidis* a *S. Typhimurium* ešte stále prevláda, mení sa zastúpenie sérovarov iných séroskupín ako sú O9 (D) a O4 (B). Od roku 2009 NRC zameriava pozornosť na výskyt zriedkavých sérovarov a žiada klinické laboratóriá o zasielanie netypizovateľných a raritných sérovarov izolátov *Salmonella* spp. V roku 2015 bolo v NRC pre salmonelózy identifikovaných 59 rôznych typov sérovarov *Salmonella* spp. V prevažnej miere sa vyskytovali na teritóriu SR sérovary z biochemickej podskupiny *Salmonella enterica* subsp. *enterica*. Na prvej priečke vo výskyte izolátov, zasielaných na typizačné analýzy, pozorujeme monofázickú variantu *S. Typhimurium* (106) nasleduje *S. Typhimurium* (97), *S. Infantis* (84), na štvrtej priečke *S. Enteritidis* (73), nasledovaná D-tartarát pozitívnu *S. Paratyphi B*, var. *Java* (35). Prehľad sérovarov izolátov *Salmonella* spp. v SR, typizovaných v NRC pre salmonelózy ÚVZ SR v prvom polroku roku 2015, je uvedený v tabuľke č.2.

Tab.č.2: Prehľad sérovarov izolátov *Salmonella* spp. v SR typizovaných v NRC pre salmonelózy ÚVZ SR v období od 1.1.-31.12.2015

S.enterica subsp.enterica4,(5),12: i,- (106)	S. Oranienburg (6)	S. Livingstone(2)	S. Montevideo(1)
S.Typhimurium (97)	S. Cotham (5)	S. enterica	S. Rissen(1)
S.Infantis (84)	S. Coeln (5)	subsp.diarizonae(2)	S. Stanleyville(1)
S.Enteritidis (73)	S. Goldcoast (5)	S. Bareilly (1)	S. Putten(1)
S.Paratyphi B, v.Java (35)	S. Vitkin(5)	S. Orion (1)	S. Grumpensis(1)
S. Derby (31)	S. Newport(4)	S. Hwittingfoss(1)	S. Fluntern(1)
S. Stanley (15)	S. Abony(4)	S. Blockley(1)	S. Gatuni(1)
S. Ohio (13)	S. Carrau (4)	S. Oritamerin(1)	S. Sandiego(1)
S. Indiana (11)	S. Irumu (4)	S. Mikawasima(1)	S.Schwarzengrund(1)
S. Kottbus (9)	S. Poona (3)	S. Bredeney (1)	S.enterica subsp. enterica
S. Bovismorbificans(9)	S. Munchen(3)	S. Thompson (1)	4,5,12:b::-(1)
S. Kentucky(8)	S. Litchfield (3)	S. Takoradi(1)	S.enterica subsp. enterica
S. Virchow(7)	S.enterica subsp. enterica	S. Hindmarsh(1)	4,5,12:d::-(1)
S. Mbandaka (7)	6,7::-1,5(3)	S. Amersfoort(1)	S.enterica subsp.salamae
S. Saintpaul (6),	S. London(2)	S. Hato(1)	9,12:l,v:e,n,x
	S. Brandenburg (2)	S. Urbana(1)	S.enterica subsp.IV houtenae(1)
	S. Potsdam(2)		

- Pre špecifické požiadavky národnej a medzinárodnej surveillancie a epidemiologického vyšetrovania metódou fágovej typizácie NRC pre salmonelózy adjustovalo a na SZU dodalo 215 izolátov salmonel tých sérovarov, u ktorých NRC pre fágovú typizáciu salmonel SZU tieto analýzy vykonáva -*S. Enteritidis* (67), *S. Typhimurium* (77), *S. Paratyphi B*, var. Java (16), *S. enterica subsp. enterica* monofázická 4, (5), 12, Hi:(55), ktoré boli verifikované a typizované v NRC pre salmonelózy v období od 1.1. do 31.12.2015.

- NRC uchováva zbierku izolátov *Salmonella* spp. na možné vykonanie retrográdných porovnávacích laboratórnych analýz

Nadstavbová diagnostika v spolupráci so špecializovaným laboratóriom molekulárnej diagnostiky(LMD) OLM ÚVZ SR- LMD:

- NRC vykonalo identifikačné metódy ID PCR na prítomnosť *Salmonella* spp. Metóda identifikačnej typizácie ID PCR na detekciu prítomnosti nukleovej kyseliny *Salmonella* spp. u 412 izolátov vzoriek vykonaných 412 vyšetrení.

- PCR identifikácia génu pre utilizáciu D-Tartarátu u 412 izolátov vzoriek vykonaných 412 vyšetrení.

4.1.2 Novozavedené metódy

Novozavedené metódy na identifikáciu prítomnosti neexprimovaných bičkových antigénov ako aj konfirmáciu vybraných flagelárnych génov pre typizáciu H1 flag1(flyi1) a na stanovenie H 2 flag 2 (flyi2) fázy netytizovateľných sérovarov *Salmonella* spp. boli vykonané v tomto rozsahu: PCR flyi1(detekcia flagelárnych antigénov 1.fázy H1 (u 412 vzoriek vykonaných 412 vyšetrení), PCR flyi2 (detekcia flagelárnych antigénov 2.fázy H2 (u 412 vzoriek vykonaných 412 vyšetrení).

Pokračovalo sa v príprave na izoláciu vzoriek DNA z vyselektovaných kmeňov salmonel na stanovenie pulzotypov izolátov *Salmonella* spp. metódou PFGE, reštrikčnou analýzou a elektroforézou v pulznom poli na porovnávacie analýzy pre zabezpečenie požiadaviek aktuálnej národnej laboratórnej surveillancie a reakcie v medzinárodnom systéme rýchleho varovania (EWRS) a odpovede v systéme UI v medzinárodných sieťach pre surveillancie salmonelóz.

4.1.3 Medzilaboratórne porovnanie

Účasť na medzilaboratórnych testoch:

- NRC pre salmonelózy v spolupráci s LMD participovalo na medzinárodnom porovnávacom teste kvality vykonávania genotypizačnej metódy PFGE (restrikčná analýza a elektroforéza v pulznom poli) *Salmonella* EQA -6-2014-2015, organizovanou EQA teamom FWD Unit, SSI Denmark. Výsledky, hodnotenie a certifikát o účasti doručené v marci 2015. Výsledky analýz boli v 100% zhode s výsledkami zadávateľa.
- V spolupráci s NRC pre monitorovanie rezistencie na ATB absolvovalo NRC pre salmonelózy EQA1- AST, prvé testovanie kvality stanovovania citlivosti na ATB a monitorovania možných mechanizmov vzniku rezistencie salmonel na ATB pre NRC siete pre choroby z potravín a vody (FWD- NET) v inštitúciách verejného zdravotníctva. Podľa vyhodnotenia organizátorov boli dosiahnuté výsledky analýz v 100% zhode s výsledkami zadávateľa. (EQA team FWD Unit, SSI Denmark)
- V súlade s ročným plánom účasti v systéme medzinárodných externých kontrol NRC pre salmonelózy vykonalo externú kontrolu kvality vykonávania sérotypizácie a testovania citlivosti na ATB 8 neznámych kmeňov *Salmonella* spp. WHO GFN Salm EQA 2015. Výsledky analýz preukázali 100%
- V spolupráci s LMD vykonaná EQAS – PFGE analýzy 10 neznámych kmeňov *Salmonella* spp. v decembri 2015. V súčasnosti organizátor vykonáva vyhodnocovanie.

Organizovanie medzilaboratórnych porovnávacích testov

V súlade s ročným plánom NRC pre salmonelózy OLM ÚVZ SR pripravilo pre 51 diagnostických laboratórií klinickej mikrobiológie na teritóriu Slovenskej republiky Externú kontrolu kvality vykonávania sérotypizácie dvoch kmeňov *Salmonella* spp. a stanovenia citlivosti každého z nich na tri ATB látky EK1-SAL-2015 v decembri 2015.

4.1.4 Iná odborná činnosť

- Výstupy činnosti NRC pre salmonelózy sú nosnou témou prezentácií o aktuálnej situácii výskytu a etiológie salmonelóz :
- Prezentácia prednášky o aktuálnej situácii výskytu a etiológie salmonelóz v SR v rámci TK - 3 3007 – 26.1.2015 -29.1.2015, SZU, Limbová 8, Bratislava
- Prezentácia prednášky o aktuálnej situácii výskytu a etiológie salmonelóz v rámci medziodborovej spolupráce laboratórií klinickej mikrobiológie, oddelení epidemiológie a NRC vo verejnom zdravotníctve (XII.Odborná konferencia Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných chorôb,(19.3.2015)
 - Prezentácia prednášky o aktuálnej situácii výskytu a etiológie salmonelóz v SR v rámci kontinuálneho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov (Seminár ÚVZ SR 23.4.2015),

Spolupráca a činnosť NRC v EÚ a WHO sieťach a programoch (vrátane pravidelných hlásení)

1. Európska sieť pre surveillance chorôb z potravín a vody (FWD)ECDC s nadnárodnými laboratóriami :

- CRL for Salmonella, RIVM, Bilthoven, NL a
- HPA, Collindale Ave, London, UK.

2. Svetová sieť pre surveillance chorôb z potravín WHO-Global Foodborne Network-(WHO GFN) : s nadnárodnými laboratóriami:

- National Food Institute, Technical University of Denmark, Kodaň, Denmark,
- WHO Collaborating Centre for Reference and Research on *Salmonella*, Institute Pasteur, Paríž, France,
- WHO Center, Geneve, Suisse,
- Centers for Diseases Control and Prevention, Atlanta, USA.

5. Legislatívna činnosť

Pripomienkovanie materiálov:

- Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Koncepce štátnej politiky technickej normalizácie, metrologie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrowaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015
- „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“ , VPK, stanovisko k materiálu , September2015,
- „ Vyhláška, Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

- Poskytovanie odborných konzultácií lekárom z praxe, laboratórnym pracovníkom, laickej verejnosti (odber a zasielanie materiálov na bakteriologické vyšetrenia, interpretácia výsledkov, spolupráca pri epidemiologickom vyšetrowaní)
- NRC pre salmonelózy pripravilo a prezentovalo prednášky o aktuálnej situácii výskytu a etiologie salmonelóz v SR:
- V rámci kontinuálneho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov(Seminár ÚVZ SR),
- V rámci medziodborovej spolupráce v rezorte MZ SR(Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných chorôb(18.3.2014)
- Konzultačný deň NRC pre meningokoky, NRC pre salmonelózy , NRC pre sledovanie ATB rezistencie a Laboratória pre molekulárnu diagnostiku ÚVZ SR (4.11.2015)
- Kurzy,štáže,exkurzie:

Výklad k činnosti NRC pre salmonelózy v problematike vyšetrowacích metód v lekárskej mikrobiológii a surveillance salmonelóz. NRC prezentovalo poznatky a výstupy z obdobia desiatich rokov odbornej činnosti, zameralo pozornosť účastníkov na zmeny , ktoré sa zaznamenali vo výskyte salmonelových sérovarov , zdrojov výskytu salmonel a faktorov prenosu salmonelóz. - Salmonelózy včera, dnes a zajtra– čo priniesli roky 2005 – 2014 v laboratórnej diagnostike a epidemiologickom vyšetrowaní

TK - 3 3007 – 26.1.2015 -29.1.2015, SZU, Limbová 8, Bratislava

Exkurzie: Odborná exkurzia študentov odboru zdravotnícky asistent, SZŠ Strečnianska ul., 23.11.2015

Zimná prax: Odborná exkurzia poslucháčov 3. ročníka dennej formy bakalárskeho štúdia študijného odboru Verejné zdravotníctvo SZU, 14.12.2015

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách.

MUDr. Dagmar Gavačová - Pracovná skupina pre biologickú bezpečnosť potravín
Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

- Sekcia klinickej mikrobiológie SLS
- Sekcia klinickej mikrobiológie SLK
- Spoločnosť infektológov SLS
- Chemoterapeutická spoločnosť SLS

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

V prvom polroku 2015 nebolo organizované žiadne zahraničné medzinárodné pracovné stretnutie zástupcov Európy v oblasti integrovanej surveillance chorôb prenášaných vodou a potravinami pod gesciou ECDC FWD Group (Európske centrum pre kontrolu prenosných chorôb) ani svetovej siete GFN pod gesciou SZO WHO. Vedúca NRC sa zúčastnila na Odbornom stretnutí (ECDC FWD Meeting) 7. ročník stretnutia zástupcov Európy v oblasti ochorení prenášaných vodou a potravinami; ktoré sa konalo 14. 10. – 16. 10.2015, v Štokholme, Švédsko. Účelom pracovnej cesty bola výmena informácií a určenie ďalších aktivít v oblasti diagnostiky a surveillance ochorení prenášaných vodou a potravinami (FWD).

NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu

1. NRC zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR rozhodnutím č.568/1997-A.s účinnosťou od 1. februára 1997

2. Personálne obsadenie:

Počet iných odborných pracovníkov s VŠ II. stupňa: 1 (návrat po materskej dovolenke 3.8.15)

Počet iných odborných pracovníkov s VŠ III. stupňa: 1

Počet laborantov s ÚSOV: 2

3. Akreditácia:

- podľa SNT EN ISO/IEC17 025:2005 od roku 2014 s platnosťou do roku 2019.

- počet skúšok 10

- počet ukazovateľov 10

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1 Ťažiskové úlohy

- zabezpečovať laboratórnu diagnostiku suspektných osýpok a rubeoly dôkazom špecifických protilátok IgM a IgG testom ELISA,

- vykonávať testy avidity IgG protilátok proti vírusu rubeoly, ktoré umožňujú odlišiť akútnu infekciu od infekcie prekonanej v minulosti,

- zabezpečovať sérologickú diagnostiku vírusu parotitídy a parvovírusu B19 dôkazom špecifických protilátok IgM a IgG testom ELISA,

- v rámci SR zabezpečovať nadstavbovú, špecializovanú diagnostiku vírusu osýpok, rubeoly a parotitídy, ktorá sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulovej biológie -

priamy dôkaz vírusovej nukleovej kyseliny metódou polymerázovej reťazovej reakcie (RT-PCR),

- vykonávať izoláciu uvedených vírusov na bunkových kultúrach a v spolupráci s Regionálnym referenčným laboratóriom WHO pre osýpky a rubeolu (RKI-Berlín) sa podieľať na bližšej identifikácii izolovaných kmeňov z hľadiska genotypovej príslušnosti,
- konfirmovať výsledky vyšetrení z iných laboratórií,
- vykonávať surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy v SR,
- aktívne sa zúčastňovať na procese eliminácie osýpok vo WHO euroregióne a monitorovať kongenitálny rubeolový syndróm,
- odborne a metodicky usmerňovať spolupracujúce virologické laboratóriá na RÚVZ,
- zabezpečovať externú kontrolu laboratórnej práce pre spolupracujúce virologické laboratóriá na RÚVZ,
- plniť úlohy vyplývajúce z členstva v sieti národných referenčných laboratórií pre surveillance osýpok a rubeoly WHO pre Európu.

NRC zabezpečovalo laboratórnu diagnostiku osýpok, rubeoly, parotitídy a parvovírusu B19, dôkazom špecifických protilátok triedy IgM a IgG testom ELISA a molekulárno-biologickými metódami (RT-PCR).

- V roku 2015 bolo do NRC doručených 802 klinických materiálov. Z daného materiálu sa celkovo vykonalo 1493 analýz, ktoré zahŕňali metódu ELISA na stanovenie hladín špecifických IgM a IgG protilátok proti vírusu osýpok, rubeoly, parotitídy a parvovírusu B19, na stanovenie avidity IgG protilátok proti vírusu rubeoly a metódu RT-PCR.
- Na prítomnosť IgM protilátok proti vírusu osýpok bolo vykonaných 81 vyšetrení. IgM protilátky sa dokázali v 2 prípadoch, v 1 vzorke mali hraničnú hodnotu. 83 vyšetrení sa vykonalo na stanovenie IgG protilátok, s pozitívnym výsledkom v 62 prípadoch. Boli vyšetrované aj párové vzorky sér kvôli sledovaniu dynamiky IgG. V žiadnom prípade sa nezaznamenal vzostup IgG v druhej vzorke séra.
- 127 vyšetrení sa vykonalo na dôkaz IgM protilátok proti vírusu rubeoly, pozitívne boli v 25 prípadoch. 129 vyšetrení sa vykonalo na stanovenie IgG protilátok, s pozitívnym výsledkom v 126 prípadoch. Boli vyšetrované aj párové vzorky sér kvôli sledovaniu dynamiky IgG. V žiadnom prípade sa nezaznamenal vzostup IgG v druhej vzorke séra.
- 56 vyšetrení sa vykonalo na aviditu IgG protilátok proti vírusu rubeoly. V 53 vzorkách mala avidita vysokú hodnotu.
- Vyšetřilo sa 9 vzoriek plodovej vody a v žiadnej sa nedokázala prítomnosť RNA vírusu rubeoly. Pri vyšetřeniach na rubeolu sa väčšinou jednalo o skriningové vyšetřenia tehotných žien, pričom infekcia nebola dokázaná ani v jednom prípade.
- Na prítomnosť IgM protilátok proti vírusu parotitídy bolo vykonaných 384 vyšetření. Dokázali sa v 44 prípadoch. 388 vyšetření sa vykonalo na stanovenie IgG protilátok, s pozitívnym výsledkom v 280 prípadoch. Vyšetřila sa aj 1 vzorka plnej krvi na prítomnosť RNA vírusu parotitídy, výsledok bol negatívny.
- IgM protilátky proti parvovírusu B19 sa zisťovali pri 181 vyšetřeniach, dokázané boli v 42 prípadoch. Zo 181 vyšetření IgG protilátok proti parvovírusu B19, bolo pozitívnych 100.
- NRC naďalej pokračovalo v úzkej spolupráci s Regionálnym Referenčným Laboratóriom WHO (RRL, Robert Koch Institute, Berlín), kam boli zaslané vzorky sér na retestovanie v rámci externej kontroly kvality skúšok (100% úspešnosť).
- V rámci účasti SR na projekte Európskej séro-epidemiologickej siete ESEN bol úspešne vyšetřený referenčný panel (20 vzoriek sér) na prítomnosť špecifických IgM protilátok proti vírusu osýpok a rubeoly (40 vyšetření) (100 % úspešnosť).

- Úspešne sa pretestovala citlivosť VERO/hSlam buniek na vírus rubeoly, osýpok a VERO buniek na vírus parotitídy.
- Nadstavbová diagnostika NRC sa opiera o vyšetrovacie metódy na báze molekulárnej biológie a izolácie na bunkových kultúrach.
- NRC oboznámilo s vyhodnotením diagnostiky v NRC pre MMR kolegov z virologických oddelení RÚVZ v Banskej Bystrici a Košiciach na Konzultačnom dni NRC, ktorý sa konal na Odbore lekárskej mikrobiológie dňa 16.6.2015.
- NRC zasielalo pravidelné mesačné hlásenia výsledkov vyšetrení na osýpky a rubeolu do siete CISID (*Centralized information system for infectious diseases*).
- NRC spolupracovalo na projekte č. 8.4. Exantémové ochorenia. Gestorom ÚVZ SR. Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusmi osýpok, rubeoly a parotitídy v rámci surveillance týchto ochorení v SR.

Stanovený cieľ WHO eliminovať osýpky v európskom regióne do konca roka 2015 je aj naďalej aktuálny. V súlade s tým je potrebné pokračovať vo vykonávaní dôslednej surveillance osýpok a rubeoly. Dôležitá je spolupráca medzi lekármi, epidemiológmi a laboratórnymi pracovníkmi.

Tab. Prehľad výsledkov laboratórných vyšetrení v NRC pre MMR za rok 2015

<i>Infekčné agens</i>	<i>Materiál</i>	<i>Metóda dôkazu</i>	<i>Počet vyšetrení</i>	<i>Výsledok POZIT</i>	<i>Výsledok NEGAT</i>	<i>Výsledok HRAN. HODNOTA</i>
Morbilli	sérum	IgG EIA	83	62	16	5
		IgM EIA	81	2	78	1
Parotitída	sérum	IgG EIA	388	280	68	40
		IgM EIA	384	44	284	56
Rubeola	sérum	IgG EIAavidita	129	126	2	1
		IgG EIA	56	1	53	2
		IgM EIA	127	25	90	12
Parvovírus B19	sérum	IgG EIA	181	100	61	20
		IgM EIA	181	42	138	1

NRC má akreditovaných 10 skúšok

- Dôkaz Anti- Morbilli vírus IgM- ELISA
- Dôkaz Anti- Morbilli vírus IgG- ELISA
- Dôkaz Anti- Rubeola vírus IgM- ELISA
- Dôkaz Anti- Rubeola vírus IgG- ELISA
- Dôkaz avidity Anti- Rubeola vírus IgG
- Dôkaz Anti- Parotitis vírus IgM- ELISA
- Dôkaz Anti- Parotitis vírus IgG- ELISA

- Izolácia vírusu osýpok na bunkových kultúrach
- Izolácia vírusu rubeoly na bunkových kultúrach
- Izolácia vírusu parotitídy na bunkových kultúrach
- PCR diagnostika

4.1.2 Novozavedené metódy

V roku 2015 bola v rámci detekcie vírusu osýpok, rubeoly a parotitídy molekulárno-biologickými metódami zavedená nová diagnostická súprava.

4.1.3 Medzilaboratórne porovnania

NRC naďalej pokračovalo v úzkej spolupráci s Regionálnym Referenčným Laboratóriom WHO (RRL, Robert Koch Institute, Berlín), kam boli zaslané vzorky sér na retestovanie v rámci externej kontroly kvality skúšok (45 vzoriek, 100% úspešnosť).

V rámci účasti SR na projekte Európskej séro - epidemiologickej siete ESEN bol úspešne vyšetrený referenčný panel (20 vzoriek sér) na prítomnosť špecifických IgM protilátok proti vírusu osýpok a rubeoly (40 vyšetrení) (100 % úspešnosť).

4.1.4 Iná odborná činnosť

- NRC priebežne dopĺňa a aktualizuje dokumentáciu a udržiava v praxi procesy v súvislosti s procesným auditom systému manažérstva kvality podľa ISO 9001:200 na ÚVZ SR
- V procese certifikácie systému manažérstva kvality na ÚVZ SR pracovníci NRC priebežne pripomienkujú IRD – Smernice
- NRC pravidelne usmerňuje lekárov pri odoberaní a zasielaní materiálov určených na vyšetrenie, poskytuje odborné poradenstvo v oblasti diagnostiky
- NRC zasiela pravidelné mesačné hlásenia o počtoch a výsledkoch laboratórnych vyšetrení s podozrením na suspektné osýpky a rubeolu do CISID-u (*The Centralized Information System for Infectious Diseases*)
- NRC participuje na projekte: 8.4 Diagnostika exantémových ochorení. Gestorom je ÚVZ SR. Cieľom projektu je diagnostika exantémových ochorení spôsobených vírusmi osýpok, rubeoly a parotitídy v rámci surveillancie týchto ochorení v SR.

5. **Legislatívna činnosť**

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Konceptie štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetřovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015

- „ Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“ , VPK, stanovisko k materiálu , September 2015,
- „ Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

Konzultačná činnosť

NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu, v spolupráci s NRC pre poliomyelitídu, NRC pre chrípku, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a Laboratóriom molekulárnej diagnostiky pripravilo Konzultačný deň (16.6.2015) pre spolupracujúce virologické laboratória z RÚVZ Košice a RÚVZ Banská Bystrica. NRC oboznámilo kolegov s vyhodnotením diagnostiky v NRC pre MMR. Zdôraznila sa potreba vykonávať dôslednú surveillance osýpok a rubeoly, zároveň boli načrtnuté opatrenia, ako ju možno zlepšiť.

Spomenula sa dôležitosť včasného hlásenia suspektných prípadov osýpok a rubeoly do epidemiologického systému EPIS v rámci SR.

Výuková činnosť

NRC uskutočňuje školenia pre stredoškolských študentov farmácie a chémie biotechnológie, pre vysokoškolských študentov Slovenskej zdravotníckej univerzity a Trnavskej univerzity na pôde ÚVZ SR

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

RNDr. Alexandra Polčičová	Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov
RNDr. Elena Tichá, PhD.	Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, Národná komisia na verifikáciu eliminácie osýpok a rubeoly na Slovensku
Štefánia Ďurdíková	Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov
Jana Gašparovičová	Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

Tichá, E., „ECDC Annual Influenza Meeting“ - Stockholm (10.6.-12.6.2015) – posterová prezentácia: Tichá, E., Mikas J., Krajčírová, K.: *Laboratory and Epidemiological Influenza Surveillance in the Slovak Republic.*

Národné referenčné centrum pre meningokoky

1. NRC pre meningokoky zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR rozhodnutím č.1814 /1990 –A / III-3 zo dňa 22.10.1993

2. Personálne obsadenie:

počet lekárov : 1 (do 15.11.2015),

počet VŠ nelekárov so špecializáciou (od 16.11.2015)

Počet pracovníkov s ÚSOV: 1

3. Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od roku 2007, reakreditácia r.2014, s platnosťou do roku 2017
- počet skúšok 3
- počet ukazovateľov 11

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1 Ťažiskové úlohy

- NRC vykonávalo komplexnú fenotypizačnú a genotypizačnú identifikáciu hlavne invazívnych kmeňov *N. meningitidis* izolovaných na území SR ako aj čiastočnú identifikáciu zaslaných nosičských kmeňov. Napriek tomu, že v SR nie je v tomto smere situácia dramatická, úlohou NRC pre meningokoky je čo možno najkomplexnejšie zmapovať situáciu a monitorovať jej vývoj na území štátu, resp. porovnávať so susedmi a situáciou v Európe.
- Používa progresívne molekulárno-biologické metódy zamerané na rýchlu a presnú laboratórnu diagnostiku. Genotypizačná identifikácia kmeňov je vykázaná v činnosti LMD (laboratória molekulárnej diagnostiky). PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny *N. meningitidis* a PCR na určenie séroskupiny *N. meningitidis*.
- Genotypizačnými metódami neboli v prvom polroku roku 2015 invazívne kmene komplexne identifikované podľa medzinárodného konsenzu a požiadaviek európskej siete pre invazívne bakteriálne infekcie (IBD labnet) v požadovanom rozsahu. Po stabilizácii v personálnom zabezpečení a prekonaní dočasných obmedzení vo finančnej dostupnosti sekvenčných metód, ktoré sú zabezpečované dodávateľsky, NRC pokračuje v požadovaných vyšetrovacích typizačných metódach.
- V období od 1.1. 2015 do 31.12. 2015 bolo dodaných 379 vzoriek zaslaných bakteriálnych kmeňov event. biologického materiálu. Z tohto počtu bolo 59 vzoriek z primárne sterilných lokalít (42x likvor, 1x DNA z likvoru, 1x izolát z likvoru, 12x hemokultúra, 2x izolát z hemokultúry, 1 sérum) od 33 pacientov so suspektným invazívnym meningokokovým ochorením (IMO). 320 vzoriek pochádzalo z primárne nesterilných miest.
- ID PCR bolo spolu testovaných 375 vzoriek, v 354 prípadoch (94%) bola identifikovaná *N. meningitidis*, v 21 (6%) vzorkách sa nepotvrdila.
- V priebehu celého roka 2015 v SR ako vyvolávateľ (IMO) invazívnych meningokokových ochorení dominovala *N. meningitidis* séroskupiny B, tento výskyt kopíruje dlhodobé trendy. Séroskupina B bola potvrdená v 25 prípadoch vzoriek, (42% pacientov). U 10 prípadov vzoriek (15 % pacientov) bolo invazívne ochorenie vyvolané *N. meningitidis* séroskupiny C. V európskom priestore sú endemické a dominujúce séroskupiny B a C, spôsobujúce skôr sporadické prípady. Situácia v jednotlivých európskych štátoch je rôzna. Na porovnanie s niektorými krajinami EÚ sa v danom období v SR neprejavil výskyt *N. meningitidis* ostatných séroskupín (A, 29E, Y, W135) ako vyvolávateľov invazívnych meningokokových ochorení (IMO). V 19 prípadoch vzoriek (48% pacientov) sa prítomnosť *N. meningitidis* nepotvrdila. V 5 prípadoch vzoriek (12% pacientov) sa metódou PCR *N. meningitidis* dokázala, ale séroskupinu sa nepodarilo určiť s použitými primermi.
- Sekčný patologický materiál bol v prvom polroku r.2015 doručený do NRC pre meningokoky v jednom prípade suspektného úmrtia na IMO. DNA analýzy prítomnosť *N. meningitidis* nepotvrdili. V druhom polroku boli doručené do NRC 4 vzorky od dvoch pacientov. V prvom prípade bol pozitívny dôkaz prítomnosti *N. meningitidis* séroskupiny B v druhom prípade sa prítomnosť *N. meningitidis* nepotvrdila. V prípade exitu s pravdepodobnou meningokokovou etiológiou by patologické pracoviská mali automaticky zaslať sekčný materiál, bez fixácie vo formaldehyde.

- Monitoruje séroskupiny nosičských kmeňov *N. meningitidis* kolujúcich v populácii v SR. Z 315 nosičských kmeňov *N. meningitidis* bolo 145 zo séroskupiny B (46 %), 8 kmeňov zo séroskupiny C (2%), 24 kmeňov zo séroskupiny Y (8 %), 10 kmeňov *N. meningitidis* zo séroskupiny W135 (3 %) a 15 kmeňov séroskupiny 29E (5%). Z 2 materiálov (1 %) bola identifikovaná *N. meningitidis* séroskupiny X. U 111 (35%) nosičských kmeňov sa seroskupina nepodarila identifikovať, PCR nezachytila signifikantne interpretovateľné bendy s dostupnými primermi.
- Na konfirmáciu prítomnosti suspektnej *N. gonorrhoeae* bol zaslaný jeden izolát z urogenitálneho systému, kmeň počas transportu vyhynul a preto sa nedali vykonať fenotypizačné analýzy biochemických vlastností bakteriálneho kmeňa.
- Testy biochemickej identifikácie boli vykonané u všetkých invazívnych a vybraných neinvazívnych kmeňov. U kmeňov izolovaných z likvoru, krvi taktiež u kmeňov zo vzoriek patologického materiálu a vzoriek dolného dýchacieho traktu sa overili ich biochemické a metabolické vlastnosti komerčnými diagnostickými setmi vrátane dôkazu oxidázy.
- Presnejšia identifikácia kmeňov sa klasicky vykonávala na základe stanovenia polysacharidového antigénu bakteriálneho púzdra (určovanie séroskupiny sklíčkovou aglutináciou s antisérami) predovšetkým u invazívnych kmeňov *N.meningitidis*.
- Kvantitatívna citlivosť (MIC $\mu\text{g/ml}$) sa stanovovala na 4 antimikróbne látky (penicilín, cefotaxim, rifampicin, ciprofloxacín) E-testami u všetkých kultivačne potvrdených invazívnych kmeňov *N. meningitidis*.

4.1.2 Novozavedené metódy

V ostatných rokoch prešla identifikácia meningokokov zásadnými zmenami. Na úrovni NRC jednoznačným štandardom v identifikácii a charakterizácii kmeňov, spôsobujúcich hlavne invazívne ochorenia, sú genotypizačné a v nich dominujúce a medzinárodnými pracoviskami pre surveillance IMO požadované sekvenačné metódy. V ostatnom čase nadobúda význam a najväčšiu výpovednú typizačnú hodnotu metóda sekvenácie celých genómov. Kompletnú zmenu identifikačných charakteristík NRC v spolupráci s Laboratóriom molekulárnej diagnostiky postupne zavádzalo od r.2008: Typizáciu MLST (multilokusová sekvenčná typizácia), a subtypizáciu PorA: (VR1, VR2, VR3). Posledný požadovaný základný sekvenačný parameter FetA NRC pre meningokoky zaviedlo v r.2010.

4.1.3 Medzilaboratórne porovnanie

UK NEQAS (United Kingdom National External Quality Assessment Services) zasiela obvykle externú kontrolu kvality jedenkrát za dva roky. V auguste roku 2014 NRC pre meningokoky v spolupráci s Laboratóriom molekulárnej diagnostiky úspešne vykonalo fenotypizačné a genotypizačné metódy zaslaných kmeňov a vzoriek biologických materiálov. Certifikát o vykonaní a vyhodnotení (100% úspešnosť) bol doručený v prvom polroku 2015. V roku 2015 sa EQAS nekonala.

4.1.4 Iná odborná činnosť

- Zasielanie a aktualizovanie komplexných identifikačných charakteristík kmeňov do európskej databázy prostredníctvom systému EMERT (európskeho monitorovacieho systému pre priebežné sledovanie meningokokov spôsobujúcich invazívne ochorenia) V druhom polroku 2015 NRC zahájilo ďalšiu sériu vykonávania gémovej typizácie na stanovenie komplexných identifikačných charakteristík 11 invazívnych kmeňov *N. meningitidis*, podľa požiadaviek EMERT
- Príprava podkladov týkajúcich sa invazívnych meningokokov pre epidemiológov na zasielanie dát do TESSy (The European Surveillance System). Spolupráca v EU-IBD Labnet (European Invasive Bacterial Diseases Labnet, európska laboratórna sieť pre sledovanie inváznych bakteriálnych ochorení) a EMGM (European Meningococcal Disease Society), zameranej na metódy identifikácie a detailného monitoringu meningokokov V rámci tejto inštitúcie je aj priebežne kontrolované v dvojročných intervaloch.

- Príprava na zaslanie invazívnych kmeňov zachytených v SR do EMSC (European Meningococcal Strain Collection), budovanej v Norwegian Institute of Public Health v Oslo od r.2012, v prípade pokračovania projektu WGS (Whole Genome Sequencing) IBD Labnet.
- NRC vedie databázu údajov o izolovaných kmeňoch. Archivuje všetky invazívne a nosičské kmene *N. meningitidis* zaslané do laboratória a udržuje zbierku archivovaných kmeňov.

5. Legislatívna činnosť

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Koncepce štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrowaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“, VPK, stanovisko k materiálu, September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

Konzultačná činnosť

- Telefonické konzultácie so spolupracujúcimi laboratóriami klinickej mikrobiológie na teritóriu Slovenskej republiky ohľadne manažmentu zasielania biologického materiálu a izolátov *N. meningitidis* na požadované analýzy, Konzultácie ohľadom laboratórnej diagnostiky a antibiotickej citlivosti týkajúcej sa meningokokov.
- Usporiadanie Konzultačného dňa bakteriologických NRC (NRC pre meningokoky, NRC pre salmonelózy, NRC pre sledovanie rezistencie na antibiotiká), ktorý sa konal 4. novembra 2015.

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

- MUDr. Dagmar Gavačová - Sekcia klinickej mikrobiológie SLS
- Sekcia klinickej mikrobiológie SLK

- Spoločnosť infektológov SLS
- Chemoterapeutická spoločnosť SLS

RNDr. Anna Kružlíková - Sekcia klinickej mikrobiológie SLS
(od 16.11.2015) - Sekcia laboratórnej diagnostiky SKIZP

8. Zahraničné pracovné cesty

V roku 2015 neboli uskutočnené zahraničné pracovné cesty.

NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká

1. NRC zriadené Ministerstvom zdravotníctva SR rozhodnutím MZ SR č. M/4401/2001 zo dňa 29.10.2001

2. Personálne obsadenie

počet lekárov : 1 (0,2 úväzok)

počet iných odborných pracovníkov s VŠ II. stupňa: 1 (od 12/2014)

počet pracovníkov s ÚSOV: 1

3. Akreditácia

- podľa STN EN ISO / IEC 17 025:2005
- od roku 2007 s platnosťou do roku 2019
- počet skúšok 2
- počet ukazovateľov 25

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1. Ťažiskové úlohy

- NRC posudzuje, overuje, odporúča a následne pomáha pri aktualizácii metód a postupov na stanovovanie citlivosti mikroorganizmov na antibiotiká do laboratórnej praxe. V spolupráci s Národnou breakpointovou komisiou MZ SR (NAC) sa podieľa na definovaní národne platných interpretačných kritérií pre testovanie antibiotickej citlivosti.
- Na základe zdrojových údajov o laboratórnych testoch citlivosti vykonaných v laboratóriách klinickej mikrobiológie pravidelne aktualizuje celoštátnu databázu údajov o rezistencii mikroorganizmov na antibiotiká v SR. Regionálne aj celoslovenské údaje o citlivosti na ATB sú prístupné rôznym užívateľom podľa hierarchie prístupových práv na internetovej stránke www.snars.sk.
- Zabezpečuje poskytovanie národných údajov pre potreby európskej siete monitorovania antibiotickej rezistencie ECDC EARS-Net: European network of national surveillance systems on antimicrobial resistance for public health purposes.
- Zabezpečuje národné zastúpenie v projektoch ECDC zameraných na monitorovanie nových mechanizmov rezistencie u klinicky významných baktérií.
- Organizuje a vykonáva pravidelný systém národnej externej kontroly kvality laboratórneho stanovovania citlivostí (kruhové vzorky) pre laboratóriá klinickej mikrobiológie zaradené do siete zdravotníckych zariadení SR.
- Poskytuje konzultácie v odborných, metodických a organizačných otázkach testovania citlivosti.
- Vykonáva expertízu činnosť v hodnotení stavu a vývoja bakteriálnej rezistencie na antibiotiká v SR. Prostredníctvom Ústrednej komisie pre antiinfekčnú liečbu a antibiotickú politiku MZ SR zabezpečuje národné zastúpenie, komunikáciu s medzinárodnými

organizáciami, poskytovanie údajov a spoluprácu s medzinárodnými sieťami a orgánmi Európskej komisie, zaoberajúcimi sa problematikou antibiotickej rezistencie (pracovné skupiny Európskej komisie, ECDC, EARS-Net a pod.).

Tabuľka 1. Prehľad laboratórnych vyšetrení

Typ materiálu	Spôsob vyšetrenia	Počet vzoriek	Počet vyšetrení / stanovení	Počet ukazovateľov
Charakteristika kmeňov pre externú kontrolu v SR organizovanú NRC EQAS ÚVZ SR	stanovenie antibiogramu, charakteristika mechanizmov rezistencie	8	10	80
Medzinárodné kontroly EQA-1 AST DK <i>Salmonella spp.</i>	stanovenie antibiogramu, charakteristika mechanizmov rezistencie	9	20	180
Príprava vzoriek pre 46 laboratórií EQAS ÚVZ SR	inkorporácia do nosiča, adjustácia, kontrola čistoty, denzity, distribúcia	8	6	48
Centralizovaná analýza klinických izolátov karbapeném rezistentných eterobaktérií (CRE)	izolácia, identifikácia, charakterizácia antibiogramu, stanovenie mechanizmov rezistencie	526	2630	6312
Klinické izoláty baktérií z OKM, zazbierkovanie do zbierky UVZ SR	izolácia, identifikácia, charakterizácia antibiogramu, stanovenie mechanizmov rezistencie	240	2160	5280
Klinické izoláty baktérií z OKM na kontrolu MDR, nezazbierkované	Konfirmácia identifikácie, antibiogramu	286	858	2860
Udržiavanie zbierkových kmeňov NRC ATB UVZ SR	Kontrola životnosti, čistoty, pravidelné preočkovanie na stabilizačné médiá	40	160	120
Činnosť na zabezpečenie kvality výsledku : int. refer. materiály, kultivačné médiá	Referenčné kmene	24	48	1152

4.1.2. Novozavedené metódy

- V spolupráci s Laboratóriom molekulárnej diagnostiky zaviedlo PCR na bližšiu identifikáciu *Enterobacteriaceae* – detekcia karbapenemázových génov NDM, KPC, VIM, OXA - 48

4.1.3. Medzilaboratórne porovnania

Účasť na medzilaboratórných testoch :

1. V rámci medzinárodnej kontroly kvality EQA1-AST 2014-2015 sa vyšetrila antibiotická citlivosť u 9 kmeňov *Salmonella spp.* na 17 antibiotík a detekovala sa produkcia ESBL, AmpC a karbapenemáz.

2. V rámci medzinárodnej kontroly EQAS 2015 sa vyšetrila antibiotická citlivosť u 9 kmeňov *Salmonella spp.* Na 10 antibiotík.

Organizovanie medzilaboratórných porovnávacích testov:

NRC organizovalo, odborne zabezpečovalo a vyhodnocovalo pravidelnú externú kontrolu stanovovania kvalitatívnej a kvantitatívnej citlivosti pre 46 laboratórií klinickej mikrobiológie, zaradených do siete zdravotníckych zariadení v SR. Počas roku 2015 sa do zúčastnených laboratórií zaslali 4 kruhové vzorky. Každá vzorka obsahovala 2 mikroorganizmy. Sumárne výsledky kontrolného testovania spolu s anonymným vyhodnotením sa zaslali účastníkom okruhu a pravidelne sa zverejňovali aj na internetovej stránke UVZ SR (projekty/mikrobiológia)

4.1.4. Iná odborná činnosť

- Monitoroval sa výskyt karbapeném rezistentných enterobaktérií pomocou PCR. V SR sa potvrdila produkcia karbapenemáz typu KPC, NDM, VIM a OXA-48 u kmeňov *Klebsiella pneumoniae* a typu VIM a NDM u kmeňov *Enterobacter cloacae*.

- Vypracovanie národných stanovísk a podkladov pre Európsku komisiu pre štandardizáciu testovania antibiotickej citlivosti (EUCAST).

- Národný informačný systém pre sledovanie rezistencie na antibiotiká SNARS SK. V roku 2015 sa pokračovalo v zbere údajov o stave a vývoji rezistencie na antimikrobiálne liečivá v SR. Databázový systém snars.sk registroval údaje o vyšetreniach. Počas roku 2015 sa zaevidovali a spracovali vyšetrenia antibiotickej citlivosti zo slovenských laboratórií klinickej mikrobiológie. Údaje boli začleňované do databázy priebežne a všetky údaje sú trvale dostupné na internetovej stránke <http://www.snars.sk>.

5. Legislatívna činnosť

- NRC sa podieľalo na pokračujúcej príprave bodovania laboratórných výkonov SVLZ a príprave systému DRG MZ SR

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015

- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015

- „Návrh Koncepce štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015

- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015

- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015

- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného

programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015

- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“ , VPK, stanovisko k materiálu , September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

- Pravidelná ročná aktualizácia metodických postupov na in „vitro“ stanovovanie a interpretáciu laboratórnych testov citlivosti NRC podľa Európskej komisie pre štandardizáciu testovania citlivosti (Slovenská mutácia normatívu EUCAST V 5.0, 1.1.2015).
- V spolupráci s RUVZ mesta Bratislavy prostredníctvom MZ SR zabezpečilo informáciu a metodické materiály o mikrobiologickej diagnostike a protipepidemických opatreniach opatreniach pri šírení multirezistentných bakteriálnych kmeňoch formou seminárov pre všetky nemocničné zariadenia v SR.
- NRC priebežne poskytovalo konzultačnú činnosť pre zdravotnícke zariadenia v rámci SR. Konzultácie sa dotýkali predovšetkým interpretácie výsledkov vyšetrenia citlivosti rezistentných izolátov baktérií a návrhov na antibiotickú terapiu v konkrétnych klinických situáciách.
- Činnosť NRC ATB pri ÚVZ SR, výsledky sledovania stavu a vývoja antibiotickej rezistencie a nové poznatky v oblasti stratégií antibiotickej terapie boli prezentované formou prednášok na kurzoch v rámci pregraduálneho štúdia (študijný odbor Všeobecné lekárstvo) a postgraduálnej prípravy atestantov (odbor Klinická mikrobiológia) na SZU. Formou praktickej výuky sa NRC podieľalo na predatestačnej príprave vysokoškolských pracovníkov v odbore Laboratórne vyšetrovacie metódy v klinickej mikrobiológii a v odbore Klinická mikrobiológia. Vedúci NRC pôsobil ako predseda skúšobnej komisie pri atestačných skúškach v špecializácii Klinická mikrobiológia a člen atestačnej komisie v odbore Laboratórne vyšetrovacie metódy v klinickej mikrobiológii na SZU.

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

Doc. MUDr. Milan Nikš, CSc.

- člen a predseda výboru Sekcie klinickej mikrobiológie Slovenskej lekárskej komory
- hlavný odborník MZ SR pre odbor klinická mikrobiológia
- predseda výboru Slovenskej spoločnosti klinickej mikrobiológie SLS a člen Slovenskej infektologickej spoločnosti SLS
- člen Katalogizačnej komisie MZ SR pre odbor klinická mikrobiológia
- člen redakčnej rady a vedúci redaktor časopisu Správy klinickej mikrobiológie

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

NIKŠ,M.: Národné zastúpenie na „Workshop on Antimicrobial Resistance Monitoring in *Salmonella* and *Campylobacter*“, 23 – 24.4.2015, Kodaň, Dánsko

Národné referenčné centrum pre arbovírusy a hemoragické horúčky

1. NRC zriadené rozhodnutím MZ SR v zmysle § 8 zákona č. 126/2006 Z. z. o verejnom zdravotníctve s účinnosťou od 1. mája 2007

2. Personálne obsadenie

počet iných odborných pracovníkov v VŠ vzdelaní III. stupňa: 2 (1 na MD)

počet pracovníkov s ÚSOV: 1

3. Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od roku 2014 s platnosťou do roku 2019
- počet skúšok 2
- počet ukazovateľov 2

4. Činnosť NRC

4.1. Odborná činnosť

4.1.1. Ťažiskové úlohy

- vykonávanie laboratórnej diagnostiky protilátok proti vírusu kliešťovej encefalitídy,
- vykonávanie laboratórnej diagnostiky protilátok proti hantavírusom (Dobrava/Hantaan, Puumala),
- pravidelné aktualizovanie celoštátnej databázy údajov o prípadoch kliešťovej encefalitídy a prípadoch ochorení na hemoragické horúčky s renálnym syndrómom na Slovensku,
- poskytovanie konzultácií v odborných a v organizačných otázkach diagnostiky,
- sumarizovanie laboratórnych výsledkov a epidemiologických údajov pre ENIVD (Európska sieť pre importované vírusové ochorenia),
- zúčastňovanie sa na externých kontrolách kvality laboratórnej práce.

Plnenie:

V NRC sa metódou ELISA diagnostikovali protilátky IgM a IgG proti vírusu kliešťovej encefalitídy a protilátky IgM a IgG proti hantavírusom sérotypov Hantaan/Dobrava a Puumala. Vzorky biologického materiálu na diagnostiku boli dodávané zo zdravotníckych zariadení a nemocníc, prevažne z infekčných a neurologických kliník.

V roku 2015 bolo do NRC doručených 587 klinických materiálov – vzoriek sér resp. krvi (411 vzoriek na stanovenie protilátok proti vírusu kliešťovej encefalitídy a 176 vzoriek na stanovenie protilátok proti hantavírusom). Na zistenie prítomnosti protilátok IgM a IgG proti vírusu kliešťovej encefalitídy sérologickou metódou ELISA sa celkovo vykonalo 462 analýz. Protilátky IgM boli dokázané v 10 prípadoch. Protilátky IgG boli stanovené v 41 prípadoch. V NRC sa celkovo vykonalo 704 analýz na zistenie prítomnosti protilátok IgM a IgG proti hantavírusom (Hantaan/Dobrava a Puumala) metódou ELISA. Prítomnosť protilátok IgM Hantaan/Dobrava bola zistená v 42 prípadoch. V 11 prípadoch bola dokázaná prítomnosť protilátok IgG Hantaan/Dobrava. V 21 prípadoch bola stanovená prítomnosť protilátok IgM Puumala. Prítomnosť protilátok IgG sérotypu Puumala bola zistená v 15 prípadoch.

NRC nadviazalo spoluprácu s Virologickým ústavom SAV (RNDr. Borisom Klempom, PhD., Oddelenie ekológie vírusov) v oblasti molekulárnej epidemiológie hantavírusov. Hoci je Slovensko všeobecne vnímané ako krajina s typickým výskytom hantavírusových infekcií a v prirodzených hostiteľoch boli na Slovensku molekulárne dokázané takmer všetky doteraz známe európske hantavírusy, v oblasti molekulárnej

epidemiológii máme zatiaľ len minimálne poznatky. NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky poskytuje, v rámci Slovenska fakticky exkluzívne, základnú sérologickú diagnostiku hantavírusových infekcií. Vďaka tomu dochádza k vzácnemu zhromažďovaniu všetkých pozitívnych vzoriek v NRC. NRC bude poskytovať časť týchto zvyškových, IgM-pozitívnych vzoriek pre molekulárnu diagnostiku hantavírusov pomocou RT-PCR a následnú genetickú charakterizáciu pracovisku Virologického ústavu SAV.

4.1.2. Novozavedené metódy

V roku 2015 neboli v NRC zavedené žiadne nové metódy.

4.1.3. Medzilaboratórne porovnania

V júni 2015 sa NRC zúčastnilo externej kontroly kvality skúšok. Organizátor medzinárodného porovnávacieho testu bol: INSTAND e.V, Dusseldorf, Nemecko. Test bol zameraný na sérologickú diagnostiku protilátok IgM a IgG proti vírusu kliešťovej encefalitídy (100% úspešnosť).

4.1.4. Iná odborná činnosť

- NRC pravidelne usmerňuje lekárov o správnosti pri odoberaní a zasielaní materiálov, určených na vyšetrenie, ako aj poskytuje odborné poradenstvo z oblasti diagnostiky
- NRC priebežne dopĺňa a aktualizuje dokumentáciu a udržiava v praxi procesy v súvislosti s procesným auditom systému manažérstva kvality podľa ISO 9001:2000 na ÚVZ SR
- V procese certifikácie systému manažérstva kvality na ÚVZ SR zamestnanci NRC priebežne pripomienkovali IRD – Smernice

5. **Legislatívna činnosť**

- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Konceptie štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, systave špecializačných odborov a systave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“, VPK, stanovisko k materiálu, September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

6. Metodická, konzultačná a výuková činnosť

Konzultačná činnosť

NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky, v spolupráci s NRC pre poliomyelitídu, NRC pre chrípku, NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu a Laboratóriom molekulárnej diagnostiky, pripravilo pre spolupracujúce virologické laboratória RÚVZ v Košiciach a RÚVZ v Banskej Bystrici Konzultačný deň, ktorý sa konal dňa 16.6.2014 na Odbore lekárskej mikrobiológie ÚVZ SR. V rámci Konzultačného dňa boli kolegovia oboznámení s aktuálnou situáciou v diagnostike kliešťovej encefalitídy a hantavírusov. Bola zdôraznená sezonalita vo vyšetrení, to znamená, že počas sezóny (apríl-október) sa uprednostňuje vyšetrenie prítomnosti protilátok IgM, v indikovaných prípadoch sa uskutoční aj vyšetrenie prítomnosti IgG protilátok. Mimo sezóny sa uprednostňuje vyšetrenie prítomnosti IgG protilátok. Kolegovia boli v rámci Konzultačného dňa oboznámení aj so systémom hlásenia výsledkov vyšetrení kliešťovej encefalitídy a hantavírusov do Epidemiologického informačného systému (EPIS) a následne do európskej databázy TESSy.

Výuková činnosť

- NRC pravidelne uskutočňuje školenia pre študentov stredných a vysokých škôl, ktorí v rámci vzdelávacích stáží a exkurzií navštevujú pracoviská ÚVZ SR
- Dňa 23.11.2015 sa na Odbore lekárskej mikrobiológie uskutočnila exkurzia študentov strednej zdravotnej školy v odbore zdravotnícky asistent s odborným výkladom v jednotlivých laboratóriách, NRC sa aktívne zapojilo.

7. Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

Mgr. Edita Staroňová, PhD. (MD) Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov
Pracovná skupina PCR ÚVZ SR
Poradný zbor Hlavného hygienika SR pre odbor lekárska mikrobiológia

RNDr. Elena Tichá, PhD. Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov
Eva Honzová Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov

8. Účasť na zahraničných pracovných cestách a odborných podujatiach

Laboratórium molekulárnej diagnostiky

Personálne obsadenie

počet iných odborných pracovníkov s VŠ vzdelaním II. a III stupňa: 1
počet laborantov: 1

Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od 13.6.2007 do roku 2015
- počet skúšok 1
- počet ukazovateľov 35

Odborná činnosť

Ťažiskové úlohy

Cieľom laboratória je zavádzať do praxe metódy molekulárnej biológie na detekciu pôvodcov rôznych infekčných ochorení, úzko spolupracovať s národnými referenčnými

centrami a laboratóriami OLM a novými metodikami prispieť k rýchlejšej a citlivejšej diagnostike závažných infekčných ochorení. Laboratórium taktiež zavádza metódy, ktoré pomáhajú určiť klonálnu príbuznosť vyšetovaných izolátov, ako aj iné metódy, ktorých výsledky sú potrebné pre epidemiologické analýzy.

LMD zabezpečuje diagnostické metódy PCR, RT-PCR, real-time PCR, MLST, PFGE, izolačné a vizualizačné metódy pre nadstavbovú diagnostiku pre NRC pre salmonelózy, NRC pre chrípku, NRC pre meningokoky, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre MMR, Laboratórium bunkových kultúr, NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Taktiež zabezpečuje nadstavbovú diagnostiku pre RÚVZ SR i ďalších poskytovateľov zdravotnej starostlivosti vrátane nemocníc a súkromných laboratórií poskytujúcich diagnostické služby v zdravotníctve.

Do Laboratória molekulárnej diagnostiky bolo za obdobie 1.1.2015 až 31.12.2015 prijatých spolu 1628 vzoriek. S týmito vzorkami sa realizovalo 8340 špeciálnych analýz.

Prehľad vyšetrení v Laboratóriu molekulárnej diagnostiky v období 1.1.2015 – 31.12.2015

Žiadateľ	Druh vyšetrenia, metóda	počet vzoriek	počet vyšetrení
Laboratórium bunkových kultúr	PCR na určenie prítomnosti nukleovej kyseliny Mycoplasma	26	52
NRC pre salmonelózy	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny Salmonella spp.	455	910
	PCR na potvrdenie produkcie D-tartarátu	455	455
	PCR na určenie vybraných bičkových antigénov 1. fázy salmonel	455	455
	PCR na určenie vybraných bičkových antigénov 2. fázy salmonel	455	455
NRC pre meningokoky	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny Neisseria meningitidis	374	748
	PCR na určenie séroskupiny N. meningitidis	374	748
RÚVZ Trenčín	PCR na typizáciu rotavírusov	66	198
DFNsP Banská Bystrica	PCR na typizáciu rotavírusov	1	3
Všeob. ambulancia pre deti a dorast, Kežmarok	PCR na typizáciu rotavírusov	1	3
NRC pre poliomyelitídu	PCR na určenie génoskupiny Norovirus	13	39
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny Enterovirus	72	144
NRC pre chrípku	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu chrípky (H1N1)pdm09	550 (81+469*)	1100

	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu chrípky A/H3	550 (81+469*)	550
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu chrípky B	550 (81+469*)	550
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu parachrípky 1	485 (16+469*)	485
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny vírusu parachrípky 3	482 (13+469*)	482
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny adenovírusov	488 (19+469*)	976
	PCR na potvrdenie prítomnosti nukleovej kyseliny respiračného syncytiálneho vírusu	487 (18+469*)	487
NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká	PCR detekcia karbapenemázového génu NDM	120	240
	PCR detekcia karbapenemázového génu VIM	120	120
	PCR detekcia karbapenemázového génu OXA-48	120	120
	PCR detekcia karbapenemázového génu KPC	120	120

* projekt EWOPHARMA

Novozavedené metódy

LMD zaviedlo v tomto období novú diagnostiku - PCR detekciu karbapenemázových génov NDM, VIM, OXA-48, KPC, ktorá je nevyhnutná pre úplné určenie vzoriek v NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Medzilaboratórne porovnania

➤ PFGE Salmonella

Pulzná elektroforéza na odlíšenie jednotlivých pulzotypov rodu Salmonella.

Zasiela Statens Serum Institut, Copenhagen, Denmark. Test bol realizovaný v decembri 2015.

➤ Norovirus 2015

Real-time RT PCR na diagnostiku génoskupín norovírusov. Zasiela Quality Control for Molecular Diagnostics, Glasgow, Scotland. Test bol realizovaný v júli 2015.

➤ Mycoplasma spp. 2015

PCR testovanie bunkových línií na prítomnosť Mycoplasma spp. Spoluúčasť na testovaní bunkových línií spolu s Laboratóriom bunkových kultúr a NRC pre poliomyelitídu. Zasiela WHO Regional Reference Laboratory, Helsinki, Finland.

➤ Influenza 2015

Detekcia vírusu chrípky metódou PCR. Zasiela WHO Influenza EQAP Team, Virology Division, Public Health Laboratory Centre, Kowloon Hong Kong SAR. Test bol realizovaný v júni 2015.

➤ Influenza 2015

Detekcia vírusu chrípky metódou PCR. Zasiela Public Health England, 61 Colindale Avenue, Colindale London, NW9 5EQ, United Kingdom.. Test bol realizovaný v júli 2015.

➤ Salmonella spp. 2015

PCR detekcia mikroorganizmu Salmonella spp, stanovenie fermentácie d-tartarátu a určenie flagelárnych antigénov 1. a 2. fázy. National Food Institute, Technical University of Denmark, WHO Centers for Diseases Control and Prevention, Atlanta. Test bol realizovaný v novembri 2015.

Iná odborná činnosť

- Testovanie nových diagnostických súprav s cieľom aktualizovať metódy molekulárnej biológie v laboratóriu.

- Činnosť v EÚ (WHO) sieťach a programoch

Laboratórium molekulárnej diagnostiky priamo nie je zahrnuté v niektorej z európskych laboratórnych sietí. V tejto súvislosti však treba spomenúť, že výsledky vyšetrení MLST a typizácie PorA a FetA, realizované v spolupráci s NRC pre meningokoky, sú následne posielené prostredníctvom NRC pre meningokoky a epidemiológov do sietí EU-IBD labnet, EMERT a TESSy. Tiež profily izolátov salmonel, získané metódou pulznej elektroforézy, sú archivované a priebežne porovnávané s profilmí izolátov v rámci urgentnej výzvy „urgent inquiry“ v spolupráci s NRC pre salmonelózy ako súčasť integrovanej surveillance salmonelóz.

V období september 2014 - máj 2015 bol celý kolektív Laboratória molekulárnej diagnostiky zapojený do projektu EWOPHARMA, kde zabezpečoval kompletnú diagnostiku všetkých vzoriek zahrnutých do tohto projektu.

Konzultačná činnosť:

Laboratórium molekulárnej diagnostiky sa aktívne podieľalo na konzultačných dňoch:

- Konzultačný deň NRC pre chrípku, NRC pre poliomyelitídu, NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu, NRC pre arbovírusy a hemoragické horúčky a Laboratória molekulárnej diagnostiky, Bratislava..

- Konzultačný deň pre NRC pre meningokoky, NRC pre salmonelózy, NRC pre sledovanie rezistencie mikroorganizmov na antibiotika a Laboratória molekulárnej diagnostiky, Bratislava.

V rámci konzultačných dní boli prezentované vyšetrovacie metódy a výsledky realizované Laboratóriom molekulárnej diagnostiky v diagnostike salmonel a meningokokov, ale taktiež respiračných vírusov a chrípky, rotavírusov, enterovírusov a norovírusov.

RNDr. Alena Jakušová Reháková, PhD. taktiež prednášala metódu PCR a jej použitie v Laboratóriu molekulárnej diagnostiky v rámci pravidelných seminárov ÚVZ SR.

Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

RNDr. Alena Jakušová Reháková, PhD.

Pracovná skupina PCR ÚVZ SR

Pracovná skupina v Laboratóriu so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3

Martina Michalíková

Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov

Pracovná skupina PCR ÚVZ SR

Laboratórium so stupňom biologickej bezpečnosti pre biofaktory 3

Aktuálne zabezpečuje spracovávanie a laboratórne vyšetrenie podozrivých zásielok zo západoslovenského regiónu.

Personálne obsadenie

pracovná skupina :

Mgr. Katarína Pastuchová, MPH, MHA., RNDr. Elena Tichá, PhD., RNDr. Alena Jakušová Reháková, PhD., Helena Kovalovská, Mgr. Ing. Zuzana Sirotná, MPH, MHA., RNDr. Anna Gičová, PhD.

Odborná činnosť

Ťažiskové úlohy

Laboratórium zabezpečuje spracovávanie a diagnostiku podozrivých zásielok a materiálov z vonkajšieho prostredia zo západoslovenského regiónu, na prítomnosť spór *B. anthracis* v týchto vzorkách. Pracovníci OLM, ktorí sú členmi pracovnej skupiny spracovávajúcej rizikové zásielky, sú zaradení do vykonávania pracovnej pohotovosti mimo pracoviska (striedanie v týždňových intervaloch), čím je zabezpečená nepretržitá prevádzka laboratória.

Prehľad laboratórnej činnosti

V roku 2015 bolo v laboratóriu LBB3 prijatých 11 zásielok definovaných ako rizikové zásielky. Zásielky boli vyšetrované na prítomnosť *B. anthracis*. 8 zásielok bolo negatívnych na prítomnosť *B. anthracis*. 3 zásielky boli z vyšetovania vylúčené pre neprítomnosť analytu. Na potvrdenie výsledku bolo vykonaných spolu 136 analýz - z toho 8 analýz metódou imunochromatografie na prístroji Defender a 128 kultivačných.

Laboratórne metódy

- kultivačné vyšetrenie na základných, selektívnych a diagnostických médiách
- biochemická typizácia vykultivovaných izolovaných kmeňov
- RT – PCR vyšetrenie

Laboratórium bunkových kultúr

Personálne obsadenie

Počet lekárov: 0

Počet iných odborných pracovníkov s VŠ III. stupňa: 1

Počet pracovníkov s ÚSOV: 1

Počet pomocného pracovného personálu: 0

Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od 13.6. 2007 do 19.8. 2019
- počet skúšok: 1
- počet ukazovateľov: 10

Odborná činnosť

Ťažiskové úlohy

- Laboratórium bunkových kultúr centrálnne zabezpečovalo prípravu bunkových substrátov pre virologické laboratória ÚVZ v rámci SR, čím významnou mierou prispievalo nielen k skvalitneniu a štandardizácii podmienok izolácie a identifikácie patogénnych mikroorganizmov z biologických materiálov, porovnateľnosti získaných výsledkov v medzinárodnom meradle, ale aj k efektívnemu vynakladaniu finančných prostriedkov,
- laboratórium v priebehu roka 2015 priebežne pracovalo s 5-mimi bunkovými líniami, pričom každá bunková línia sa sériovo pasážovala v rámci týždňa v 2-3 paralelných sledoch po dobu maximálne 15 pasáží,
- v roku 2015 pripravilo laboratórium pre potreby virologických laboratórií na ÚVZ SR a pre spolupracujúce laboratória zriadené na báze RÚVZ v Bánskej Bystrici a v Košiciach celkovo 11 937 miliónov bunkových suspenzií, čo predstavuje s rokom 2014 nárast požiadaviek o 2 300 miliónov ($9\,637 \times 10^6$) z toho pre laboratória RÚVZ v BB 2 010 miliónov bunkových suspenzií a pre RÚVZ v KE 1 840 miliónov bunkových suspenzií (Tab. č.1),
- počas pasážovacieho cyklu sa bunkové línie priebežne testovali v LMD metódou PCR na vylúčenie kontaminácie mykoplazmami, čo predstavovalo celkovo 26 vzoriek.

Tab. č. 1 Bunkové línie pripravené v LBK v roku 2015

Bunková línia	NRC / Laboratórium množstvo $\times 10^6$				
	ÚVZ SR			RÚVZ	
	NRC -POL	NRC -CH	NRC - MMR	BB	KE
RD (A)	1094	-	-	490	520
L 20B	836	-	-	410	520
Hep – 2c	-	-	-	410	-
VERO	-	-	12	270	240
VERO /hSLAM	-	-	18	-	-
MDCK	-	6127	-	430	560
NCI-H292	-	-	-	-	-
RK 13	-	-	-	-	-
MDCK-SIAT 1	-	-	-	-	-
A 549	-	-	-	-	-
Spolu:	1930	6127	30	2010	1840
Celkovo:	$11\,937 \times 10^6$				

Plnenie

Laboratórium bunkových kultúr v priebehu celého roka 2015 bez prerušenia zabezpečovalo prípravu bunkových substrátov aj pre virologické laboratória ÚVZ v rámci SR RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Košiciach, čo významnou mierou prispelo k skvalitneniu a štandardizácii podmienok izolácie a identifikácie vírusov z biologických materiálov, porovnateľnosti získaných výsledkov v medzinárodnom meradle a taktiež k efektívnemu vynakladaniu finančných prostriedkov.

Medzilaboratórne porovnania

LBK v roku 2015 úspešne (100%) absolvovalo jeden medzinárodný medzilaboratórny porovnávací test zameraný na kontrolu bunkových línii RD(A) a L20B z hľadiska vylúčenia ich kontaminácie mykoplazmami, ktorý organizovalo Regionálne referenčné laboratórium WHO pre poliovírusy v Helsinkách.

Novozavedené metódy

V roku 2015 nebola v Laboratóriu bunkových kultúr zavedená nová metóda.

Iná odborná činnosť

- operatívne zapracovávanie zmien do príslušných IRD odborov v súlade s PK odborom a v súlade so štruktúrou normy ISO/IEC 17 025:2005 pri zohľadnení požiadaviek na riadenie IRD úradu v súvislosti so zavedením SMK úradu v súlade s (ISO 9001:2008 a ISO 19011:2012,
- priebežná evidencia vykonaných zmien formou zápisu do zmenových listov (ZP/LM/70 Listy zmien a revízií),
- príprava krátkodobých cieľov kvality a odpočet ich plnenia za rok 2015,
- vypracovanie Plánu aktivít a cieľov Národného programu kvality SR na roky 2013-2016 a odpočet za rok 2015.

Legislatívna činnosť

- Laboratórium sa podieľalo na pokračujúcej príprave bodovania laboratórnych výkonov SVLZ a príprave systému DRG MZ SR
- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Koncepcie štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“ –zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrovaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, systave špecializačných odborov a systave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“ , VPK, stanovisko k materiálu , September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

RNDr. Tietzová Jaroslava CSc.:

- Slovenská spoločnosť klinickej mikrobiológie,
- Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov,

Saturiová Beata:

- Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov

Úsek zabezpečenia laboratórnych a sanitárnych činností

Personálne obsadenie

Počet lekárov: 0

Počet iných odborných pracovníkov s VŠ III. stupňa: 1

Počet pracovníkov s ÚSOV: 3

Počet pomocného pracovného personálu: 3

Akreditácia

- podľa STN EN ISO/IEC 17 025:2005
- od 13.6. 2007 do 19.8. 2019
- počet skúšok: 0
- počet ukazovateľov: 0

Odborná činnosť

Ťažiskové úlohy

Centrálny príjem materiálu (CP)

Počet vzoriek prijatých v roku 2015 cez CP bol 8 836. Pracovníčky zabezpečili príjem a distribúciu všetkého infekčného materiálu do jednotlivých NRC a laboratórií OLM a taktiež zabezpečili príjem baranej defibrinovanej krvi pre potreby OLM a OOFŽP. Súčasťou evidencie došlého materiálu na CP bolo aj vkladanie dát do programu EPIS.

Prípravovňa kultivačných pôd a roztokov

Podľa štandardných metodických postupov sa pracovníčky podieľali na príprave a sterilizácii kultivačných pôd a roztokov podľa požiadaviek jednotlivých NRC OLM a OOFŽP. Zabezpečili internú kontrolu kvality prostredia - účinok dezinfekcie a sanitácie priestorov laboratórií OLM a sterilizácie pomôcok a v príručnom sklade médií, živných pôd a chemikálií.

Množstvo pripravených kultivačných pôd a roztokov sumarizuje Tab. č.1:

- celkový objem pripravených médií pre OLM a OOFŽP bol 3 257,5 litrov,
- z toho bolo 535 litrov tekutých pôd, 1 868,5 litrov tuhých pôd a 854,0 litrov roztokov,
- tuhých pôd pripravených do PM bolo 69 378 kusov (plast/sklo),
- tuhých a tekutých špeciálnych pôd do skúmaviek bolo pripravených celkovo 149 788 kusov (plast/sklo),
- z uvedeného objemu bolo pre potreby OLM pripravených 1 859,5 litrov (57,1 %) a pre potreby OOFŽP 1 398,0 litrov (42,9 %) kultivačných pôd a roztokov.

Deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a pomocného zdravotníckeho materiálu pre bakteriológiu

Pracovníčky podľa štandardných metodických postupov:

- dekontaminovali bakteriálne kontaminovaný infekčný materiál na OLM fyzikálnou dekontamináciou vlhkým teplom v autoklávoch,
- pripravili laboratórne sklo a pomocný zdravotnícky materiál na sterilizáciu,
- sterilizovali laboratórne sklo a pomocný zdravotnícky materiál v sterilizátoroch,
- podieľali sa na príprave destilovanej a redestilovanej vody.

Deštrukcia infekčného materiálu a príprava laboratórneho skla a zdravotníckeho materiálu pre virológiu

Pracovníčky podľa doporučených metodických postupov:

- dekontaminovali virologicky kontaminovaný infekčný materiál na OLM fyzikálnou dekontamináciou vlhkým teplom v autoklávoch,
- pripravili laboratórne sklo a pomocný zdravotnícky materiál na sterilizáciu,
- sterilizovali laboratórne sklo a pomocný zdravotnícky materiál v sterilizátoroch,
- podieľali sa na príprave destilovanej a redestilovanej vody.

Sanitárne práce v laboratóriách a ostatných priestoroch OLM

- čistenie priestorov laboratórií (mechanická očista, preventívna dezinfekcia, v prípade potreby represívna dezinfekcia) a spoločných priestorov OLM,
- čistenie vybavenia laboratórií a likvidácia odpadu na OLM.

Tabuľka č. 1: Objem a druhy pripravených kultivačných médií a roztokov za rok 2015

Druh	Celkový objem (l / ks
Tioglykolátová pôda	9,0 l
Sabourodov agar	14,0 l
Slanetz- Bartley agar	15,0 l
Tuhé základy	684,0 l
Krvný agar	205,0 l
VČŽL agar, VČŽG agar	25,0 l
Tekuté základy	344 l
Endova pôda	78,0 l
Dezoxycholát-citrátový agar	86,0 l
Mueller Hinton agar	78,5 l
Mueller Hinton agar + krv	39,5 l
Baird-Parker agar	21,5 l
Hajnov agar	5,5 l
SIM médium	5,5 l
Trypsínový bujón	8,5 l
Týfové cukry	49 l
Selenitová pôda	12,5 l
Živný bujón č.2	57,0 l
Tekuté špeciálne pôdy	299,0 l
Tuhé špeciálne pôdy	312,0 l
GTK agar	29,5 l
GKCH agar	25,5 l
Indikátory	25,0 l
Fyziologický roztok	228,0 l
Rôzne roztoky	601,0 l
CELKOVÝ OBJEM:	3 257,5 l
-tekuté pôdy	535,0 l
-tuhé pôdy	1 868,5 l
-roztoky	854,0 l
Tuhé pôdy na PM (plast/sklo)	69 378 ks

Tuhé a tekuté špeciálne pôdy do skúmaviek (plast/sklo)	149 788 ks
Výdaj sterilných plastových PM	2 300 ks
Celková spotreba sterilných plastových PM	20 700 ks

Legislatívna činnosť

- Laboratórium sa podieľalo na pokračujúcej príprave bodovania laboratórných výkonov SVLZ a príprave systému DRG MZ SR
- „Výzva na predkladanie žiadostí o NFP OPZ 2015/PO1/01“- zaujatie stanoviska v rámci VPK -január 2015
- „Návrh štatútu MZ SR“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK –marec 2015
- „Návrh Koncepce štátnej politiky technickej normalizácie, metrológie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020“- zaujatie stanoviska v rámci MPK – marec 2015
- „Vyjadrenie sa k aproximačnému nariadeniu vlády SR“- zaujatie stanoviska – máj 2015
- „Návrh novely nariadenia vlády č. 622/2007 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrowaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatreniach“ - zaujatie stanoviska v rámci VPK -jún 2015
- „Informácie o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK –jún 2015 „Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky“ - zaujatie stanoviska v rámci MPK – jún 2015
- „Vyhláška, Návrh Nariadenia vlády slovenskej republiky z..... 2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády slovenskej republiky č. 296/2010 z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.“, VPK, stanovisko k materiálu, September 2015,
- „Vyhláška, Návrh VYHLÁŠKA Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z..... 2016, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov“, VPK, stanovisko k materiálu, December 2015

Členstvo a zastupovanie v pracovných skupinách a výboroch, v odborných spoločnostiach, technických a skúšobných komisiách

Poláčiková Barbora:

- Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov,

Miháliková Tatiana:

- Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov,

Sládeková Emília:

- Slovenská komora iných zdravotníckych pracovníkov, asistentov, laborantov a technikov.

ODBOR PODPORY ZDRAVIA

V roku 2015 participovali pracovníci odboru na plnení nasledovných programov a aktivít:

Národný program podpory zdravia (ďalej len NPPZ) je integrovaný program, do ktorého sa mohli zapojiť všetky zložky spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. NPPZ naďalej vychádza z politiky „Zdravie pre všetkých“ – Svetovej zdravotníckej organizácie (ďalej len „WHO“) zakotvenej v politike „Zdravie 2020: Európsky politický rámec na podporu vládnych a spoločenských aktivít pre zdravie a prosperitu“. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Ambíciou aktualizovaného programu je pozitívne prispievať k presadzovaniu a uplatňovaniu zásad zdravého spôsobu života, k presadzovaniu a monitoringu preventívnych opatrení smerujúcich k znižovaniu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva, ako aj k spoluvytváraniu priaznivého životného a pracovného prostredia. Tieto úlohy v celej šírke plnia poradenské centrá ochrany a podpory zdravia zriadené pri regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike.

Odbor podpory zdravia ÚVZ SR pripravil Aktualizáciu Národného programu podpory zdravia, zlučujúceho viaceré preventívne národné programy: Národný program prevencie ochorení srdca a ciev; Národný diabetologický program; Skriningové programy onkologických ochorení – karcinómu hrubého čreva, karcinómu prsníka a karcinómu krčka maternice. Aktualizácia Národného programu podpory zdravia bola schválená 10. 12. 2014 uznesením Vlády SR č. 634/2014.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015. Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR. Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

V priebehu roka 2014 sa na pôde ÚVZ SR (v marci a októbri 2014) uskutočnili dve zasadnutia Národného koordinačného výboru na kontrolu tabaku. Zasadnutia prebiehali podľa nasledovného programu:

- prístupenie Slovenskej republiky k Protokolu WHO o eliminácii nelegálneho obchodovania s tabakovými výrobkami,
- správa o implementácii Rámcového dohovoru o kontrole tabaku, príprava zasadnutia Konferencie zmluvných strán k Rámcovému dohovoru o kontrole tabaku (Moskva, 13. – 17. 10.2014),
- príprava transpozície smernice EK 40/2014 z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby prezentácie a predaj tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/SE,

- informácie o príprave Správy WHO o Globálnej tabakovej epidémii 2014.

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Pracovná skupina „Duševné zdravie a prevencia drogových závislostí“ vypracovala aktualizáciu manuálu pre pracovníkov nadstavbovej protidrogovej poradne s názvom „MANUÁL PRE NADSTAVBOVÚ PORADNU PREVENČIE ZAVISLOSTÍ“. Manuál tvoria nižšie uvedené kapitoly: 1. História drog, 2. Delenie drog, 3. Charakteristika drog, 4. Nové typy drog, 5. Nelátkové závislosti, 6. Vznik a rozvoj závislosti, 7. Kompetencie regionálnych úradov verejného zdravotníctva v rámci nadstavbovej poradni v prevencii závislostí, 8. Individuálne poradenstvo (proces poradenstva, evidencia klientov, Etický kódex poradcu), 9. Technické vybavenie poradne, 10. Ekonomické a sociálne dôsledky drog a alkoholu, 11. Zoznam inštitúcií poskytujúcich liečbu alkoholovej a drogových závislostí na Slovensku.

V súvislosti s „Medzinárodným dňom povedomia o fetálnom alkoholovom syndróme“, ktorý bol určený na 9.9.2015 bola zrealizovaná edukačná kampaň dňa pre ženy vo veku od 15 do 35 rokov. Pracovníci odborov podpory zdravia zrealizovali množstvo edukačných aktivít boli zamerané na dve hlavné témy „Alkohol a ženy“ a „Fetálny alkoholový syndróm“. Posolstvom tohto dňa je odkaz, aby sa ženy počas tehotenstva zdržali akéhokoľvek množstva alkoholu, aby im na to prostredie, v ktorom žijú, vytváralo podmienky a podporovalo ich v tomto rozhodnutí.

V súvislosti s „Európskym týždňom boja proti drogám“ (16.-20.11.2015), vyhláseným z iniciatívy Európskej únie odbory podpory zdravia/výchovy k zdraviu realizovali interaktívne prednášky pre deti a mládež v základných a stredných školách so zameraním sa najmä na legálnu drogu – alkohol. Prvýkrát bol tento Európsky týždeň boja proti drogám vyhlásený v roku 1998. Drogová závislosť nevzniká náhle, ale vyvíja sa postupne a súvisí so spôsobom života jednotlivca. Náklonnosť k tomuto nebezpečeniu vzniká najmä v detskom a dospievajúcom veku. A práve toto obdobie je veľmi dôležité pre rozvoj zdravej osobnosti a slobodného rozhodovania. Alkohol je najpoužívanejšou legálnou drogou na svete s hlbokými tradíciami. Spoločnosť ho vo veľkej miere toleruje aj napriek skutočnosti, že spôsobuje mnohé zdravotné a sociálne poškodenia.

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky inicioval stretnutia odborníkov za okrúhlym stolom k širšiemu dialógu o kontrole alkoholu v Slovenskej republike. Na pracovné stretnutia boli pozvaní členovia medzirezortnej pracovnej skupiny Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 a odborníci v oblasti kontroly alkoholu.

Na prvom stretnutí za okrúhlym stolom boli prezentované tieto príspevky:

- A. Epidemiologická situácia v užívaní alkoholických nápojov v SR – PhDr. Mgr. R. Ochaba, PhD., MPH, vedúci odboru podpory zdravia, ÚVZ SR,
- B. Prezentácie odpočtov úloh z NAPPA 2013 – 2020 od zástupcov jednotlivých orgánov štátnej správy,
- C. Kontrola alkoholu - pohľad na kontrolu alkoholu z poslednej globálnej správy WHO o alkohole a zdraví 2014 - PhDr. et Mgr. R. Ochaba, PhD.

Na druhom stretnutí za okrúhlym stolom boli prezentované tieto príspevky.

- A. Vyhodnotenie zaslaných 3 TOP opatrení (intervencií) v kontrole alkoholu od účastníkov z prvého stretnutia okrúhleho stola, Mgr. P. Kadličeková, ÚVZ SR,
- B. Návrh odporúčaní na zavedenie varovaných označení na alkoholové výrobky, PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH, vedúci odboru podpory zdravia, ÚVZ SR,
- C. Návrh odporúčaní na reguláciu reklamy na alkoholové nápoje a etické zásady, PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH, vedúci odboru podpory zdravia, ÚVZ SR,
- D. Konzumácia alkoholu v Bratislave z pohľadu detského psychiatra, MUDr. J. Šuba, hlavný odborník pre pedopsychiatriu MZ SR.

Na treťom stretnutí za okrúhlym stolom boli prezentované tieto príspevky:

A. Vyhodnotenie zaslaných názorov na zavedenie varovných označení na alkoholické výrobky v SR, Mgr. P. Kadličeková, ÚVZ SR,

B. Závery z 15. plenárneho zasadnutia Európskeho fóra pre alkohol a zdravie, PhDr. R. Ochaba, PhD., MPH, vedúci odboru podpory zdravia, ÚVZ SR,

C. Samoregulácia a preventívne projekty pivovarov zamerané na zvyšovanie povedomia o nezodpovednej konzumácii alkoholu, Mgr. Júlia Hurná, PhD., prezidentka SZVPS,

D. Alkohol v tehotenstve - kto má informácie o fetálnom alkoholovom syndróme na Slovensku – MUDr. Jana Nosková, MPH – pediatrička.

Prezentácie s názvom „Návrh odporúčaní na zavedenie varovaných označení na alkoholové výrobky“ a „Návrh odporúčaní na reguláciu reklamy na alkoholové nápoje“ boli prezentované na druhom stretnutí okrúhleho stola. Zmena právnych predpisov týkajúcich sa zavedenia varovných označení a regulácie alkoholu v SR nebola zo strany jednotlivých orgánov štátnej správy v tomto období prijateľná. Odborníci za okrúhlym stolom odporučili zrealizovať prierezovú štúdiu s cieľom zistiť efektívnosť zavedenia varovných označení na alkoholových nápojoch. Pracovné stretnutia odborníkov za okrúhlym stolom prispeli k : výmene názorov rezortov a odborníkov v oblasti ďalšej regulácie označovania a reklamy na alkoholové výrobky, vytvoreniu platformy na spoluprácu s Radou pre reklamu v sprísnení podmienok v etickom kódexe, podľa ktorého sú určené podmienky používania reklamy na alkohol v SR. iniciovaniu prípravy realizácie prieskumov so zameraním na hodnotenie efektívnosti zavedenia varovných označení a regulácie reklamy na alkoholové výrobky.

Na základe 3 pracovných stretnutí odborníkov za okrúhlym stolom Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky predkladá nasledovné odporúčania:

1. Pokračovať v koordinácii a priebežnom hodnotení aktivít NAPPA na roky 2013 – 2020 prostredníctvom medzirezortnej pracovnej skupiny

2. Pokračovať v diskusii v rámci pracovnej skupiny pre implementáciu NAPPA o príprave monitoringu varovných označení na alkoholických nápojoch zavedených v členských štátoch EÚ a o možnostiach plnenia NAPPA na Slovensku. Monitorovanie odporúčame vykonať prostredníctvom úlohy č. 12 v NAPPA 2013 – 2020 (prierezová štúdia o vplyve a dopade zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti od 15 – 29 rokov).

3. Podľa vyhodnotenia názorov účastníkov okrúhleho stola je potrebné sa zamerať na tieto efektívne aktivity: zlepšiť kontrolu veku kupujúceho, edukácia detí a mládeže.

4. Zriadiť stálu telefonickú linku pre ľudí, ktorí majú problém s alkoholom. Uvedené odporúčanie je potrebné ďalej riešiť v spolupráci s alkoholovým priemyslom.

Úrad verejného zdravotníctva SR zriadil pracovnú skupinu k vypracovaniu dotazníka prierezovej štúdie o vplyve a dopade zdravotnej výchovy v prevencii alkoholovej závislosti u mládeže. V prvej fáze realizácie prierezovej štúdie sa uskutočnil pilotný prieskum na prelome mesiacov jún/júl 2015 v mestách Trnava, Považská Bystrica a Trebišov. Pripomienky z pilotného prieskumu boli zapracované do finálnej verzie dotazníka. Vypracovala sa muštra na zadávanie dotazníkov v elektronickej forme. Dotazník bol zaslaný aj na pripomienkovanie hlavnému odborníkovi MZ SR pre pedopsychiatriu. Reprezentatívnosť za Slovensko je zachovaná podľa pohlavia a podľa 5 ročných vekových kategórií 15-19, 20-24, 25-29 roční. Dotazník obsahoval 45 otázok a skladal sa z 8 oblastí. Išlo o otázky venujúce sa charakteristiky súboru, triediace znaky, frekvencia užívania alkoholu, vnímanie rizika škodlivých účinkov alkoholu, vnímanie reklamy na alkoholické nápoje, vnímanie varovných označení na alkoholických nápojoch, vplyv/dopad hromadnej intervencie, vplyv/dopad skupinovej intervencie, vplyv/dopad individuálnej intervencie. Prieskumný súbor tvoril 3289 respondentov z toho 51,1 % mužov a 48,9 % žien. Respondentov z dediny sa zapojilo 48,8 % a z mesta 50,8 %. Výsledky z prierezovej štúdie budú prvý krát prezentované na najbližšom stretnutí medzirezortnej pracovnej skupiny NAPPA.

Národný akčný plán prevencie obezity na roky 2015-2025

V roku 2015 bola Odborom verejného zdravia MZ SR vytvorená medzirezortná pracovná skupina pre prípravu súvislosti s prípravou Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025, ktorý bol 2.9.2015 schválený vládou uznesením č. 488. Poradenské centrá ochrany a podpory zdravia pri úradoch verejného zdravotníctva v Slovenskej republike realizovali „Dni otvorených dverí“, aktivity mobilných poradní zdravia (meranie TK, meranie antropometrických ukazovateľov, stanovenie BMI a WHR indexu, meranie percenta telesného tuku, hladiny CO). Bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti výživy, pohybovej aktivity ako aj meranie fyzickej zdatnosti a následných odporúčaní k zmene životného štýlu pre mužov, ženy i seniorov. Uskutočnili sa prednášky a besedy zamerané na význam pohybu a prevencie obezity. Hlavným cieľom spomínaných aktivít bolo zvýšenie zdravotného uvedomenia a správania sa celej populácie v oblasti fyzickej aktivity, s následným pozitívnym efektom na ich zdravie.

V priebehu druhého polroku 2015 bolo zrealizované školenie pre pracovníkov Poradenských centier ochrany a podpory zdravia pri RÚVZ v SR v hoteli Poráč park, okr. Spišská Nová Ves, v súvislosti s aktualizáciou metodických príručiek pre základné a nadstavbové poradne zdravia.

ÚVZ SR ako jeden zo šiestich zástupcov medzirezortnej skupiny pod gesciou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, realizuje projekt EÚ „Schéma školského ovocia“. Projekt je realizovaný od roku 2008. Všeobecným cieľom projektu je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí predškolského a mladšieho školského veku, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Súčasťou projektu sú aj sprievodné preventívne opatrenia. Aj v šk. r. 2014/2015 uskutočňovali za rezort zdravotníctva pracovníci všetkých RÚVZ v SR početné sprievodné edukačné aktivity, v súvislosti s danou problematikou (besedy v problematike správna výživa a stravovanie, dávajúc do popredia zeleninu a ovocie, diskusie s odborníkmi, využívanie edukačných a zdravotno- osvetových materiálov, exkurzie, odborné konzultácie, prezentácie, vymaľovánky pre deti v MŠ a pod.). Každoročne sú tieto odpočítované do Hlásenia k programu „Školské ovocie“ a zasielané Pôdohospodárskej platobnej agentúre SR.

Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015

V priebehu roka 2014 bol pripravený nový projekt Zdravé komunity. Daným projektom bola zabezpečená terénna práca asistentov osvetu zdravia v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorí sú zamestnancami za týchto účelom zriadenej novej neziskovej organizácie „Zdravé komunity n.o.“. Túto úlohu zabezpečuje od 1.10.2014 Ministerstvo zdravotníctva SR v spolupráci s Platformou na podporu zdravia znevýhodnených skupín.

V nadväznosti na uvedené Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“) je od októbra 2014 gestorom národného projektu Zdravé komunity. Program pokračoval aj v roku 2015. Na projekte spolu s Ministerstvom zdravotníctva SR participuje nezisková organizácia Zdravé komunity a Úrad verejného zdravotníctva SR. Projekt je financovaný v rámci Operačného programu zamestnanosť a sociálna inklúzia. Cieľom je podpora zdravia marginalizovaných komunit (v segregovaných a separovaných osadách) prostredníctvom zvýšenia informovanosti a zdravotnej osvetu. V priebehu 1. polroku 2015 boli uskutočnené dve pracovné stretnutia zainteresovaných subjektov (MZ SR, zástupcovia RÚVZ, ÚVZ SR, Zdravé komunity n.o.) zamerané na možné formy spolupráce v rámci riešenia daného projektu.

Dňa 26. marca 2015 sa v hoteli Mercure v Bratislave uskutočnilo pracovné stretnutie za okrúhlym stolom na tému „Možnosti sledovania objektívnych údajov charakterizujúcich stav zdravia rómskej populácie v Slovenskej republike“. Stretnutie zorganizoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v spolupráci s kanceláriou Svetovej zdravotníckej

organizácie na Slovensku. Uvedená úloha vyplynula z dvojročnej dohody o spolupráci medzi Regionálnym úradom Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu (WHO/Europe) a Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky na roky 2014-2015. Cieľom stretnutia bolo vytvoriť priestor na odbornú a vecnú diskusiu k možnostiam a zodpovednosti jednotlivých inštitúcií k zisťovaniu objektívnych údajov o stave zdravia rómskej populácie v SR a určiť, ktoré údaje o zdraví Rómov sú relevantné pre budúce stratégie.

V rámci expertného stretnutia na vyššej úrovni hlavných hygienikov V4, ktoré sa uskutočnilo v hoteli Bôrik v Bratislave v dňoch 22.-23.4. bola odprezentovaná téma: Situácia v sledovaní stavu zdravia rómskej populácie na Slovensku. Uvedená téma bola odprezentovaná aj na vnútroúradnom seminári dňa 24.9., ktorý organizoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky.

V priebehu druhého polroku 2015 bol zrealizovaný monitoring zdravotno-hygienickej situácie v rómskych osadách, ktoré sú v spádovej oblasti 36-tich RÚVZ v SR. Zároveň bola spracovaná informatívna správa o zdravotno-hygienickej situácii v rómskych osadách.

V súlade s uznesením vlády SR č. 609 z 10.9.2008 bola vypracovaná Správa o realizácii 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015. V decembri 2015 bola predložená na vnútrorezortné pripomienkové konanie v rámci Ministerstva zdravotníctva SR. Uvedená správa bola vypracovaná v spolupráci s Inštitútom zdravotnej politiky na Ministerstve zdravotníctva Slovenskej republiky a neziskovou organizáciou Zdravé komunity.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPDD), schválený uznesením vlády Slovenskej republiky č. 192 z 26. marca 2008, je integrovaný program, vychádza zo siedmich hlavných priorít, v súvislosti s určenými cieľmi programu na základe medzirezortnej spolupráce, ale i spolupráce s mimovládnyimi organizáciami bola zabezpečovaná jeho realizácia.

V 1. polroku 2015 sa v rámci BCA spolupráce medzi Regionálnym úradom Svetovej zdravotníckej organizácie pre Európu (WHO/Europe) a Ministerstvom zdravotníctva SR na roky 2014 – 2015 uskutočnil v kongresovej sále MZ SR workshop. Ústrednými témami boli kyberšikana a neúmyselné úrazy detí. Expertné stretnutie odborníkov v týchto oblastiach sa realizovalo pod záštitou Kancelárie WHO na Slovensku. Odbor podpory zdravia ÚVZ SR sa zaoberal oblasťou Kyberšikany, cieľom je pritiahnutie väčšej pozornosti k problematike kyberšikany a návrh odporúčaní vo forme príručky pre kompetentné inštitúcie, (verejných zdravotníkov), prostredníctvom nich aj pre verejnosť.

Ďalšie aktivity v rámci podpory zdravia detí a mládeže: Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR – odbory podpory zdravia - sa podieľali na realizácii skupinových intervencií na školách. Boli uskutočňované interaktívne skupinové intervencie – prednášky, besedy, panely a pod. Jednalo sa o edukačné aktivity zamerané na: Zdravý životný štýl, Podporu pohybových aktivít, Podporu duševného zdravia., Zvládanie stresu, Prevenciu závislostí a pod.

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia

Cieľom regionálnych aktivít v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Od 10. mája (*Svetový deň pohybu ku zdraviu*) do 15. júna 2015 realizovali pracovníci odborov podpory zdravia 22 RÚVZ v SR edukačné aktivity zamerané na podpory pohybovej aktivity seniorov, napr. *Deň otvorených dverí*, *Športový deň seniorov*, cvičenia so seniormi, prednášky a besedy, ktoré boli obsahovo zamerané na zdravý životný štýl, význam pohybovej aktivity, jej vplyv na telesné a duševné zdravie.

V súvislosti s plnením úloh v rámci BCA, v oblasti zlepšovania verejných politík pre „Zdravie a aktívne starnutie“, Úrad verejného zdravotníctva SR participoval na príprave medzinárodného workshopu, ktorý sa uskutočnil na pôde MZ SR v dňoch 9. a 10. júla 2015 za účasti zástupcov zo Slovinska, Chorvátky, Českej a Slovenskej republiky. Jeho cieľom bolo budovanie kapacít na podporu zavádzania priateľského prostredia pre zdravé starnutie.

Počas októbra 2015 – „Mesiaca úcty k starším“, úrady verejného zdravotníctva Slovenskej republiky zamerali svoje edukačné aktivity na zlepšenie zdravotného uvedomenia starších ľudí v oblasti preventívneho očkovania a zdravého životného štýlu. Pracovníci regionálnych úradov verejného zdravotníctva pre seniorov zrealizovali na obecných úradoch, v domovoch dôchodcov a v domovoch sociálnych služieb 139 prednášok na tri nosné témy: *Očkovanie seniorov proti chrípke a pneumokokom, Osteoporóza a riziká vzniku osteoporotických zlomenín, Chráňte si svoje zdravie a absolvujte preventívne prehliadky.*

Edukovaných bolo 3445 seniorov.

Úrady verejného zdravotníctva SR počas „Medzinárodného dňa starších“ v roku 2015 po 2. krát pre cieľovú skupinu seniorov na vidieku zrealizovali celoslovenskú aktivitu „Dni zdravia pre seniorov“. V rámci spomínanej zdravotno-výchovnej aktivity pracovníci odborov podpory zdravia 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v SR prostredníctvom výjazdových poradní seniorom na vidieku vyšetřili cholesterol, stanovili hodnoty BMI, WHR, poskytli poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl v prevencii rizikových faktorov civilizačných ochorení. V obciach bolo vyšetřených 1366 seniorov, z toho 1037 žien a 329 mužov, najviac vo vekovej kategórii 65 – 69 rokov.

Aktivity pri príležitosti významných dní

V rámci významných Dní vyhlásených na prevenciu ochorení a podporu zdravia, ÚVZ SR metodicky viedol RÚVZ v SR, ktoré vykonávali sprievodné edukačné aktivity v súvislosti napr. so Svetovým dňom diabetu bol distribuovaný Leták „Diabetes mellitus a pohybová aktivita“ na všetky RÚVZ v SR. Zabezpečené boli edukačné aktivity u študentov stredných škôl a gymnázií so zameraním na *zdravý životný štýl v súvislosti s prevenciou diabetes mellitus 2. typu*. Pri príležitosti Svetového dňa srdca sa realizovala celonárodná edukácia občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Zriadenie meracieho miesta (tlak krvi, cholesterol, obvod pásu, BMI), prípadne iné parametre. Poskytnuté bolo aj odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Informovať verejnosť (laickú aj odbornú) o problémoch týkajúcich sa zdravia. Využívanie rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti (nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ v SR, informačné tabule, prednášky, informatívne články - uverejnené na webovej stránke RÚVZ, v regionálnej tlači, výjazd do terénu).

Úrad verejného zdravotníctva SR v roku 2015 metodicky viedol RÚVZ v SR, ktoré vykonávali sprievodné edukačné aktivity organizované pri príležitosti „svetových dní“. Jednou z nich je medzinárodná aktivita s názvom *Týždeň mozgu*, nad ktorou ÚVZ SR prevzal záštitu, ďalšími sú napr.: *Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň pohybu, Medzinárodný deň starších, Svetový deň osteoporózy*, či aktivity realizované v októbri, počas *Mesiaca úcty k starším*.

Spolupráca s orgánmi a organizáciami SZO, SČK, nadáciami orgánmi štátnej správy a samosprávy.

Odbor podpory zdravia spolupracoval v roku 2015 s:

a) Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky na koordinácii plnenia úloh v rámci Dvojročnej dohody o spolupráci medzi WHO a MZ SR na roky 2014 – 2015 a na príprave národného projektu pre financovanie zdravotných asistentov,

- b)** Kanceláriou Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku a v Kodani v oblasti plnenia úloh v rámci Dvojoročnej dohody o spolupráci medzi WHO a MZ SR na roky 2014 – 2015 (alkohol, podpora zdravia znevýhodnených komunit, podpora zdravia seniorov, násilie na deťoch, vzdelávanie vo verejnom zdravotníctve)
- c)** Európskou komisiou na úrovni členstva v rade pre verejné zdravie, pracovnej skupine na implementáciu smernice 40/2014 o výrobe, uvádzaní a predaji tabakových a súvisiacich výrobkov,
- d)** Úradom splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity pri realizácii aktivít zameraných na podporu zdravia obyvateľov rómskych komunit; a v rámci členstva v pracovnej skupine Monitorovacia skupina komplexného prístupu,
- e)** Platformou na podporu zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku pri realizácii aktivít zameraných na podporu zdravia obyvateľov rómskych komunit,
- f)** Medzinárodnou organizáciou pre migráciu – spolupráca v národnom konzultačnom výbore na príprave správy o integrácii rómskej populácie v oblasti zdravia v Slovenskej republike pre Európsku komisiu formou účasti na pracovných stretnutiach uvedeného výboru a príprave stanovísk za oblasť verejného zdravotníctva.
Ministerstvom práce sociálnych vecí a rodiny SR v rámci riešenia Národnej stratégie na ochranu detí pred násilím.
- g)** Pôdohospodárskou platobnou agentúrou v súvislosti s riešením programu „Školské ovocie.“
- i)** Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a.s. v rámci realizácie celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“ pre žiakov 7. ročníkov ZŠ.

Materiály predložené do legislatívneho procesu (schválené vládou SR)

Odbor podpory zdravia pripravil a predložil do legislatívneho procesu nasledovné materiály: V súlade s uznesením vlády SR č. 609 z 10.9.2008 bola vypracovaná Správa o realizácii 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015. V decembri 2015 bola predložená na vnútrorezortné pripomienkové konanie v rámci Ministerstva zdravotníctva SR.

Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 bola spracovaná Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015. Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Slovenským hydrometeorologickým ústavom, Sociálnou poisťovňou, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Metodické vedenie RÚVZ SR

ÚVZ SR metodicky vedie činnosť 36 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v rôznych oblastiach s cieľom výchovy k zdraviu a podpory zdravia obyvateľstva. Metodické vedenie sa realizuje v oblastiach uvedených v prioritách (programy a projekty). Metodické vedenie sa realizuje v spolupráci s hlavným odborníkom HH SR pre odbor výchova k zdraviu a Poradným zborom HH SR pre odbor výchova k zdraviu.

Členstvo v medzirezortných a medzinárodných pracovných skupinách

Pracovníci odboru podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky boli v roku 2015 členmi nasledovných národných a medzinárodných pracovných skupín:

Národný koordinátor WHO na kontrolu tabaku
Národný koordinátor EÚ pre politiku kontroly tabaku

Národný koordinátor WHO pre podporu pohybovej aktivity
Ústredná koordináčna rada na ochranu a podpory zdravia (podpredseda, tajomník)
Rada pre duševné zdravie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky,
Pracovná skupina Úradu vlády SR - Monitorovacia skupina komplexného prístupu,
Národný koordináčny výbor na kontrolu tabaku,
Poradný výbor na kontrolu tabaku,
Pracovná skupina Slovenského inštitútu mládeže IUVENTA k príprave Stratégie SR pre mládež na roky 2014 – 2020,
Pracovná skupina Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR k Národnej stratégii na ochranu detí pred násilím,
Pracovná skupina Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky pre „Schému školské ovocie“,
Medzirezortná pracovná skupina k realizácii a implementácii Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2014 – 2020,
Medzirezortná pracovná skupina pre prípravu Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015-2025.

Členstvo v pracovných skupinách v rámci ÚVZ SR, RÚVZ v SR a poradných zboroch HH SR

Pracovníci odboru podpory zdravia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky boli v roku 2015 členmi alebo gestorovali niekoľko pracovných skupín:
Poradný zbor HH SR pre odbor výchova k zdraviu,
Pracovná skupina na podporu zdravia seniorov,
Pracovná skupina pre program „Školské ovocie“
Pracovná skupina na prevenciu fajčenia,
Pracovná skupina pre podporu duševného zdravia a prevenciu drogových závislostí,
Pracovná skupina pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Pracovisko so zdrojmi ionizujúceho žiarenia jeho ciele a ich plnenia:

1. Výkon štátneho zdravotného dozoru: pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve, priemysle, stavebníctve, v školstve, vede a výskume, vo veterinárnom lekárstve, cyklotrón,
2. Hlavné úlohy a ich plnenie, účasť na projektoch: stav plnenia jednotlivých úloh,
3. Vydávanie rozhodnutí: stanoviská posudky a povolenia - prehľad výkonov,
4. Vydávanie osvedčení a skúšky odbornej spôsobilosti - prehľad výkonov,
5. Oznamovacia činnosť a vydávanie potvrdení o zaregistrovaní činností vedúcich k ožiareniu,
6. Havarijná pripravenosť a mimoriadne udalosti - informácia o mimoriadnych udalostiach, ktoré boli zaznamenané na udalosti, nehody, havárie, nálezy, zvýšené dávky ožiarenia, lekárske ožiarenia tehotných žien a pod.,
7. Iné odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť - prehľad výkonov.

Výkon štátneho zdravotného dozoru

Štátny zdravotný dozor sa vykonával na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v regióne Trnavského kraja, Trenčianskeho kraja, vedenie evidencie o pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a vedenie registra vydaných povolení za SR v oblasti radiačnej ochrany.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa v roku 2015 postupovalo v súlade s platnými právnymi predpismi v oblasti radiačnej ochrany.

Dôsledkom nárastu agendy bolo pretrvávajúce zníženie výkonov pri štátnom zdravotnom dozore na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktorý bol zabezpečovaný pod hranicou potreby a zúžil sa len na dozor na novo zriaďovaných pracoviskách, ktoré požiadali o povolenie na prevádzku. Štátny zdravotný dozor na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, či už v zdravotníctve alebo v priemysle vykonáva 1 pracovník.

V roku 2015 sa neuskutočnilo meranie objemovej aktivity radónu v jaskyni Driny pri Smoleniciach a hodnotenie možného rizika ožiarenia u pracovníkov vykonávajúcich prácu turistického sprievodcu v uvedenej jaskyni, jediný pracovník, ktorý zabezpečoval problematiku prírodnej rádioaktivity z nášho pracoviska odišiel ešte v roku 2007.

V súvislosti s odchodom jedného pracovníka z pracovnej skupiny pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia zabezpečujúceho vydávanie odborných stanovísk o porovnateľnosti prostredia v podzemných rudných baniach s prostredím v uránových baniach pre sociálnu poisťovňu bola táto agenda priebežne vybavovaná ďalším pracovníkom pracovnej skupiny pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Agenda znamená na zisťovanie a hodnotenie veľkého množstva údajov o meraniach koncentrácií dcérskych produktov rozpadu radónu v ovzduší baní. Vzhľadom na skutočnosť, že od predmetných hodnotených období (70-te a 80-te roky 20. storočia) uplynula dlhá doba, bolo v niektorých prípadoch mimoriadne sťažené získavanie relevantných podkladov. V tejto súvislosti bolo v roku 2015 vydaných 10 odborných stanovísk.

Činnosti vedúce k ožiareniu v zdravotníctve

V rámci prípravy podkladov na vydávanie nových povolení bola hlavná pozornosť venovaná fyzickej kontrole všetkých zdravotníckych röntgenových prístrojov a ostatných zdrojov žiarenia, posudzovaniu prevádzkových a bezpečnostných predpisov, havarijných a monitorovacích plánov na pracoviskách, programov kvality radiačnej ochrany, vykonávaniu

skúšok dlhodobej stability zdrojov ionizujúceho žiarenia a kontrola odbornej spôsobilosti pre činnosti vedúce k ožiareniu u odborných zástupcov pre radiačnú ochranu.

Pokračujúcim najväčším problémom pre zabezpečenie odborného usmernenia pre komplexnú realizáciu a aplikáciu programov kvality pre zdravotnícke rádiodiagnostické pracoviská bolo chýbajúce prístrojové a technické vybavenie jednotlivých pracovísk dozoru (testovacie fantómy, zariadenie na meranie veľkosti ohniska, prístroje na meranie homogenity primárneho zväzku a vyclonenia zväzku röntgenového žiarenia, dozimetrické prístroje pre absolútnu dozimetriu a pod.). Rovnako v uvedenom je problémom personálne obsadenie odboru a nedostatok finančných prostriedkov pre zvýšenie odbornej úrovne pracovníkov školením, odbornými stážami a účasťou na odborných konferenciách a workshopoch.

V rámci štátneho zdravotného dozoru na zdravotníckych rádiodiagnostických pracoviskách, v roku 2015 boli vykonané previerky: rádiodiagnostika 4, zubné 43, veterinárna prax 4. Celkovo bolo vykonaných 51 previerok.

V roku 2015 bolo vypracované 1 odborné stanovisko k predloženému posudku o riziku s rizikovým faktorom „ionizujúce žiarenie“ pracoviska so zdrojmi ionizujúceho žiarenia Semikron, s.r.o., Vrbové k zaradeniu prác do rizika.

Najväčší rozsah prác s otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi je na pracoviskách nukleárnej medicíny v zdravotníckych zariadeniach, ktoré sú súčasne najväčšími spotrebiteľmi rádioaktívnych látok v Slovenskej republike. Tieto pracoviská spotrebujú viac ako 95% všetkých rádioaktívnych látok na diagnostické vyšetrenia in vivo a in vitro a na terapiu rádionuklidmi. Na oddeleniach nukleárnej medicíny sa najčastejšie používajú rádionuklidy ^{99m}Tc , ^{131}I , ^{125}I , ^{90}Y , ^{201}Tl , ^{51}Cr , ^{111}In , ^{87m}Kr a ^{67}Ga . Okrem toho sa využívajú v menšej miere rádioaktívne látky vo výskumných ústavoch. Na pracoviskách nukleárnej medicíny neboli vykonané previerky.

V súvislosti s nefunkčnosťou systému odberu a likvidácie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov, ktoré má v zmysle viacerých uznesení vlády a podľa „kompetenčného“ zákona v kompetencii Ministerstvo hospodárstva SR a ním zriadená štátna akciová spoločnosť JAVYS, pretrvávali problémy s dodržaním relevantných ustanovení legislatívy o použitých žiaričoch a viaceré nemocnice sú takto nútené skladovať dlhodobo nepoužívané rádiové ihly a tuby.

Činnosti vedúce k ožiareniu v školstve, vede a výskume

Lekárske ožiarovanie pri biomedicínskych, diagnostických alebo terapeutických výskumných programoch

V roku 2015 naďalej pokračuje snaha farmaceutických firiem ako zadávateľov žiadostí o povolenie na lekárske ožiarovanie pri biomedicínskych, diagnostických alebo terapeutických výskumných programoch o zmenu legislatívy, z čoho vyplynulo množstvo pracovných stretnutí a konzultácií. Táto komplikovaná problematika je riešená aj v rámci pracovnej skupiny Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, aj v rámci implementácie Nariadenia č. 536/2014 o klinickom skúšaní liekov na humánne použitie. V roku 2016 sa očakáva veľký nárast žiadostí o povolenie na lekárske ožiarovanie pri biomedicínskych, diagnostických alebo terapeutických výskumných programoch. V roku 2015 bolo vydaných 6 povolení na lekárske ožiarovanie pri biomedicínskych, diagnostických alebo terapeutických výskumných programoch.

Činnosti vedúce k ožiareniu v priemysle a stavebníctve

Technické röntgenové a defektoskopické pracoviská

Používanie technických röntgenových prístrojov v priemyselnej praxi je zamerané predovšetkým na defektoskopické skúšky pri sledovaní a kontrole kvality zvarov, materiálov a výrobkov nedeštruktívnym spôsobom a na mikroštruktúrálnu a makroštruktúrálnu analýzu rozličných surovín a materiálov. V roku 2015 neboli vykonané previerky.

Pri výkone defektoskopických prác v roku 2015 neboli hlásené v Trenčianskom a Trnavskom kraji žiadne nehody ani nadexpozície pracovníkov defektoskopických pracovísk.

Pracoviská s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi

Pracoviská s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi tvoria rozhodujúcu časť z celkového počtu pracovísk, ktoré pracujú s rádioaktívnymi žiaričmi. Najrozšírenejšie je používanie uzavretých žiaričov ako súčasť rozličných zariadení na riadenie a kontrolu technologických procesov, na meranie kvality finálnych výrobkov a ako súčasť rozličných meracích prístrojov. Rozsah používania uzavretých žiaričov v priemyselnej praxi sa postupne znižuje.

Priemyselné indikačné zariadenia sa nachádzajú najmä v prevádzkových priestoroch s vysokým rizikom prašnosti, resp. s veľkou koncentráciou chemických látok, kde sa pracovníci trvalo nezdržujú a na miestach bežne osobám neprístupných, preto sa pracovníci pri previerkach sústredili hlavne na technický stav používaných zariadení (či sú udržiavané v dobrom technickom stave a pravidelne kontrolované) a či sú zabezpečené proti nepovolanej manipulácii a odcudzeniu.

V roku 2015 v rámci štátneho zdravotného dozoru na priemyselných pracoviskách s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi bola vykonaná 1 previerka na pracoviskách.

Jedným z dlhodobých pokračujúcich problémov súvisiacich s absenciou trvalého úložiska rádioaktívnych odpadov, ktoré pokračovali aj počas roka 2015, bola problematika likvidácie uzavretých žiaričov na pracoviskách a finančnej zábezpeky za nové a používané žiariče.

Nadväzujúcim vážnym problémom je stanovovanie zábezpeky za vysokoaktívne žiariče v zmysle § 3 NV č. 348/2006 Z. z., ktorá je stanovovaná oprávnenou organizáciou vo výške, ktorá niekoľkonásobne prekračuje cenu nového žiariča alebo náklady na jeho likvidáciu prostredníctvom výrobcu.

Činnosti vedúce k ožiareniu na cyklotróne a iných urýchľovačoch

Výroba otvorených rádioaktívnych žiaričov

V roku 2005 sa začala pokusná výroba PET rádionuklidov, hlavne ^{18}F , na cyklotróne spoločnosti BIONT a.s. v areáli SMÚ na Karloveskej ceste a v roku 2015 BIONT a. s. dodávala rádiofarmaká na vlastné oddelenie nukleárnej medicíny, do Onkologického ústavu sv. Alžbety v Bratislave a spoločnosti Izotopcentrum, s.r.o., Nitra a zahraničným odberateľom. Naďalej absentujú poznatky pre dozor v uvedenej oblasti, t.j. ako sa postupuje v zahraničí, kde sa tieto rádiofarmaká používajú už viac rokov.

Lineárne urýchľovače

V roku 2015 bol vykonaný štátny zdravotný dozor na pracovisku materiálového výskumu s laboratóriami, Materiálovo-technologická fakulta STU so sídlom v Trnave, kde boli novozriadené pracoviská s dvomi lineárnymi urýchľovačmi častíc a to 6 MV tandemový urýchľovač a 500 kV urýchľovač s experimentálnymi komorami, ktoré sa budú využívať na vedeckovýskumné a technické účely.

Činnosti vedúce k ožiareniu vo veterinárnom lekárstve

V roku 2015 v rámci štátneho zdravotného dozoru na veterinárnych pracoviskách, na ktorých sa používajú rtg prístroje na diagnostiku, boli vykonané 4 preverky na pracoviskách.

Je možné konštatovať, že úroveň zabezpečenia radiačnej ochrany na týchto pracoviskách bola na uspokojujúcej úrovni a neboli zistené vážne nedostatky.

Najväčším nedostatkom pri výkone dozornej činnosti na pracoviskách so zdrojmi žiarenia zostáva naďalej nedostatok finančných prostriedkov na doplnenie potrebného prístrojového vybavenia, nedostatok odborných pracovníkov s fyzikálnym vzdelaním, ako aj finančné ohodnotenie pracovníkov, ktoré nezodpovedá dôležitosti, významu, zodpovednosti a množstvu vykonávanej práce a vysokému pracovnému zaťaženiu.

Hlavné úlohy a ich plnenie, účasť na projektoch

Hlavná úloha verejného zdravotníctva v oblasti radiačnej ochrany č. 5.3: „**Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri lekárskom ožiarení**“ bude pokračovať aj v nasledujúcich rokoch. V nasledujúcom období bude činnosť zameraná na spracovanie údajov získaných v rámci celoštátneho prieskumu, prípravu a získanie potrebných údajov pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri jednotlivých vyšetreniach počítačovou tomografiou a klasickou rádiodiagnostikou.

Vydávanie rozhodnutí: stanoviská posudky a povolenia - prehľad výkonov

Hlavnou úlohou pracovnej skupiny pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia bolo vydávanie povolení pre pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike.

Pracovná skupina pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia plnila základné úlohy vyplývajúce z platnej legislatívy Slovenskej republiky v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z.: vydávanie povolení na činnosti vedúce k žiareniu a činnosti dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany. Celkovo bolo vydaných 100 rozhodnutí, z toho posudkov a projektov bolo 9, pre zdravotnícke rtg zariadenia 54, pre priemyselné rtg zariadenia 1, pre dovoz, distribúciu a predaj 13, prerušenia konaní boli 4, zmien rozhodnutí 6 a ostatných rozhodnutí bolo 13.

Nedostatok kvalifikovaného personálu viedol k tomu, že pokračoval stav, keď neboli dodržiavané lehoty v správnom konaní aj v roku 2015.

Vydávanie osvedčení a skúšky odbornej spôsobilosti - prehľad výkonov

Pracovníci odboru sa zúčastňovali na práce komisie pre skúšky odbornej spôsobilosti.

Oznamovaná činnosť a vydávanie potvrdení o zaregistrovaní činností vedúcich k ožiareniu

V roku 2015 sa naďalej vydávali potvrdenia o registrácii činností vedúcich k ožiareniu na základe oznámení jednotlivých prevádzkovateľ zdrojov ionizujúceho žiarenia, ktorí používajú zdroje ionizujúceho žiarenia, na používanie ktorých nie je potrebné povolenie. V priebehu roku 2015 bolo riešených celkovo 72 oznámení prevádzkovateľov zdrojov ionizujúceho žiarenia o vykonávaní činností vedúcich k ožiareniu: vydaných bolo celkovo 64 potvrdení o registrácii činností vedúcich k ožiareniu. Podľa vykonávanej činnosti sa jednalo o nasledovné oznamované činnosti:

- 26 oznámení o používaní röntgenfluorescenčných spektrometrov alebo laboratórnych mikroštruktúrnych röntgenových zariadení,
- 6 oznámení o používaní röntgenových kostných denzitometrov,
- 10 oznámení o používaní technických röntgenových zariadení na kontrolu kvality výrobkov,
- 2 oznámenia o používaní röntgenových zariadení na kontrolu balíkov a zásielok
- 2 oznámenia o používaní röntgenového difraktometra,
- 2 oznámenia o používaní kalibračných žiaričov,
- 1 oznámenie o prevoze pacientok po aplikácii rádioaktívnej látky,
- 1 oznámenie o vykonávaní diagnostiky pri ochoreniach prsníka aplikáciou rádioaktívnej látky.

Najväčší počet oznámení o vykonávaní činností vedúcich k ožiareniu v roku 2015 sa týkal používania prenosných röntgenfluorescenčných analyzátorov na kontrolu zloženia rôznych materiálov, najmä kovov.

Oznamovacia povinnosť sa vzťahovala aj na externých dodávateľov, kde v roku 2015 bolo doručených 24 oznámení, v rámci ktorých bolo vydaných 16 potvrdení.

Úplne zbytočnú komplikáciu do registrácie oznamovaných činností a vydávaní potvrdení o registrácii oznamovanej činnosti priniesla zmena zákona o správnych poplatkoch, na základe ktorej sú oznamovatelia povinní zaplatiť správny poplatok za oznámenie činnosti vedúcej k ožiareniu. Oznamovatelia túto povinnosť nepoznajú a bolo preto nutné písať písomné výzvy na zaplatenie správneho poplatku, čo úplne zbytočne celý proces registrácie predĺžilo a nezmyselne skomplikovalo a došlo aj k nezaplateniu poplatku, v dôsledku čoho museli byť konanie vo veci registrácie zastavené. Pritom za neuhradenie správneho poplatku za registráciu činností vedúcich k ožiareniu nie je možné udeliť oznamovateľovi žiadnu sankciu.

Havarijná pripravenosť a mimoriadne udalosti

Osobitnou činnosťou bolo riešenie mimoriadnych radiačných situácií na pracoviskách so zdrojmi žiarenia, riešenie expozícií tehotných pacientok, alebo pri náleze kontaminovaných rádioaktívnych materiálov.

V roku 2015 sa pracovníci OOZPŽ podieľali na prešetrení a riešení 1 prípadu neplánovaného ožiarenia tehotnej ženy pri rádiodiagnostickom vyšetrení a na stanovení veľkosti dávky na plod a možného zvýšeného rizika poškodenia plodu z dôvodov ožiarenia ionizujúcim žiarením. V prípade nebolo zistené také významné ožiarenie plodu, ktoré by vzhľadom na predpokladanú dávku na plod, prekročovalo pravdepodobnosť spontánneho rizika tehotenstva, vyplývajúceho z iných faktorov.

Nálezy rádioaktívneho materiálu sa v roku 2015 v našom regióne vyskytli v dvoch prípadoch. Na základe oznámenia bol vykonaný štátny zdravotný dozor v areáli spoločnosti ADA WASTE, s.r.o., Šintava. Pri premeriavaní železného šrotu zamewstnancom zberných surovín bola zistená zvýšená úroveň dávkového príkonu oproti prírodnému pozadiu. Ajo

rádioaktívna bola zistená trezorová skriňa neznámeho pôvodu. V druhom prípade sa tiež na základe oznámenia vykonal štátny zdravotný dozor v areáli prevádzky spoločnosti Plastic People, s.r.o., Vlčie Hory v katastrálnom území Hlohovec, pri ktorom bol nájdený rádioaktívny odpad. Bola zistená zvýšená úroveň dávkového príkonu oproti prírodnému pozadiu. Ako rádioaktívne boli zistené v počte 11 kusov ampulky Thoria, 200 l sud kontaminovaný Thoriom a 50 g kovová nádoba s obsahom ^{226}Ra .

Iné vyžiadané odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť

V priebehu roku 2015 pracovníci pracovnej skupiny pracovnísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia poskytli veľké množstvo odborných telefonických a e-mailových konzultácií v súvislosti so zriaďovaním a prevádzkou pracovnísk.

Ciele a prehľad plnenia – JAVYS

Vyrad'ovanie jadrového energetických zariadení z prevádzky, nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým palivom – JAVYS, a.s.

Prevádzkovanie, udržiavanie a vyrad'ovanie jadrových zariadení, nakladanie s vyhoretým jadrovým palivom a realizácia prepráv čerstvého jadrového paliva a vyhoretého jadrového paliva, nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi a realizácia prepráv rádioaktívnych odpadov – Jadrová a vyrad'ovacia spoločnosť, a. s. (ďalej len „JAVYS, a. s.“).

JAVYS, a. s. vznikla rozdelením Slovenských elektrární na dva subjekty JAVYS, a. s. a Slovenské elektrárne, a. s. (Enel). Spoločnosť JAVYS, a. s. združuje zariadenia a prevádzky na spracovanie a ukladanie rádioaktívnych odpadov (ďalej len „RAO“) na dvoch lokalitách Slovenskej republiky. Do tohto podniku patrí JE A-1, JE V-1, Medzisklad vyhoretého paliva (MSVP), Technológie pre spracovanie a úpravu RAO (ďalej len „TSÚ RAO“) v Jaslovských Bohuniciach a Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov (ďalej len „RÚ RAO“) a pracovisko Finálne spracovanie kvapalných rádioaktívnych odpadov (ďalej len „FS KRAO“) v Mochovciach.

JE A-1 bola prvou jadrovou elektrárnou v bývalej ČSSR. Po dokončení elektrárne v roku 1972 a skúškach bola 25.12.1972 prifázovaná k energetickej sieti. Reaktor JE A-1 KS-150 využíval ako palivo prírodný urán, bol chladený oxidom uhličitým a moderovaný ťažkou vodou, jeho výhodou bolo vymieňanie paliva počas prevádzky reaktora. Konkrétne pri výmene paliva došlo k dvom vážnym nehodám, v dôsledku zlyhania blokového mechanizmu bol vystrelený palivový komplet z reaktora do reaktorovej sály, išlo o technickú poruchu, k druhej nehode došlo chybou obslužného personálu, kedy pracovníci montáže palivových článkov nevyčistili dôsledne palivový článok od silikagélu používaného pre zabránenie prítomnosti vlhkosti v konštrukčných častiach pri ich transporte. Po nich bolo definitívne rozhodnuté Uznesením federálnej vlády ČSSR č. 135/1979 neobnoviť prevádzku JE A-1 a pripraviť jej postupné vyradenie.

Vyrad'ovanie JE predstavuje súbor špecifických činností, zameraných na celkovú demontáž technologických systémov a stavebných konštrukcií elektrárne s dôrazom na uvoľňovanie maximálneho množstva materiálov z vyrad'ovania do životného prostredia. Materiály nevyhovujúce prísny podmienkam uvoľňovania, tvoria pevné a kvapalné RAO, ktoré musia byť bezpečne spracované a uložené v úložisku rádioaktívnych odpadov.

Hlavný dôraz zo strany štátneho zdravotného dozoru nad radiačnou bezpečnosťou bol kladený na optimalizáciu ožiarenia zamestnancov spoločnosti JAVYS, a. s., a aj externých dodávateľov služieb počas výkonu vyššie spomenutých činností, ako aj na zdôvodnenie expozície, posúdenie stupňa ochrany pri plánovaní pracovných činností, zvládnutie organizácie činností na pracoviskách a posúdenie navrhnutých systémov a ochrany vrátane mechanizačných a automatizačných prostriedkov. Osobitná pozornosť bola venovaná problémom likvidácie kontaminovaných betónov a zemín, ktoré sa tohto času nachádzajú v areáli JE A-1.

O definitívnom odstavení JE V-1 rozhodla vláda SR svojim Uznesením č. 801/1999, v ktorom bol určený termín pre odstavenie 1. aj 2. bloku, oba bloky boli v danom termíne odstavené. V súlade so slovenskou legislatívou bol pre JE V-1 vypracovaný Konceptný plán vyrad'ovania a následne bola zvolená alternatíva bezprostredného vyrad'ovania. Vyrad'ovanie je naplánované v dvoch etapách s termínom ukončenia v roku 2025. V súčasnosti prebieha II. etapa vyrad'ovania.

Transporty RAO

Veľké množstvo pevných RAO je dnes transportovaných medzi lokalitou Jaslovské Bohunice a RÚ RAO v Mochovciach. ÚVZ SR kontroloval transporty RAO uskutočňované medzi objektmi JE V-1, JE A-1 a zariadeniami na spracovania RAO.

Inštitucionálne RAO (ďalej len „IRAO“)

Uznesením vlády bolo rozhodnuté, že IRAO budú ukladané na nejadrovom novovybudovanom zariadení v blízkosti RÚ RAO Mochovce. Zástupcovia ÚVZ SR sa zúčastňovali na rokovaní ohľadom umiestnenie stavby a jej využitia v budúcnosti a v decembri 2013 bolo vydané rozhodnutie ÚVZ SR na výstavbu „Zariadenia pre nakladanie s IRAO a ZRAM“. V roku 2015 ÚVZ SR vydal ďalšie stanoviská nevyhnutné k stavebnému konaniu. V súčasnej dobe prebiehajú kolaudačné konania.

Vydávanie rozhodnutí

V súvislosti s vyradovaním jadrových elektrární v lokalite Jaslovské Bohunice, ako aj s prevádzkou zariadení na spracovanie a ukladanie RAO v obidvoch lokalitách boli v roku 2015 vydané rozhodnutie ÚVZ SR na:

- „Demontáž a likvidácia vrchlíka a austenitickej nehrdzavejúcej výstelky nádrží N2/1 a N2/2 v obj. 44/10“
 - „Vyradovanie nefunkčnej technológie v m. č. 114, 116 a 117 v obj. 44/10“
 - „Dekontaminácia a defektoskopická kontrola nádrže N1/2 v záhrade obj. 44/10“
 - „Výmena podružných rozvádzačov v obj. 32“
 - „Preskladnenie kalov z nádrže N1/3 do N1/2, demontáž homogénizátora H2MF4 z N1/3 a jeho inštalácia v N1/2“
 - „Oprava zariadenia DEZA“
 - „Demontáž izolácií v kontrolovanom pásme JE V1“
 - „Montáž zariadení systému monitorovania aerosólov a dávkových príkonov v RS“
 - „Výmena induktora a snímačov teploty tavnej nádoby“
 - „Umiestnenie a výstavba IS RAO v lokalite Jaslovské Bohunice“
 - „Vyberanie predmetov z bazéna DS a tým súvisiacim navýšením plánovaných individuálnych efektívnych dávok a kolektívnej efektívnej dávky“
 - „Rozšírenie KP JE A-1 o betónovú plochu medzi koľajou 7b vlečky spoločnosti JAVYS, a. s. a objektom 50“
 - „Uvoľnenie dvoch kusov zavážacích strojov ZS I a ZS II JE A-1 do životného prostredia“
 - „Uvoľňovanie stavebnej časti objektu 76B do životného prostredia“
 - „Zmena hraníc kontrolovaného pásma stavebnej časti objektu 76B v JZ JE A-1, vyňatie objektu 76B spod inštitucionálnej kontroly“,
- a taktiež bol vypracovaný posudok ÚVZ SR na zmeny týkajúce sa „Vnútroštruktúry havarijného plánu JZ RÚ RAO“.

Odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť

V procese posudzovania vplyvov na životné prostredie vydával v roku 2015 ÚVZ SR stanoviská k zámerom na základe požiadaviek ústredných orgánov štátnej správy.

Stanoviská vydané pre Ministerstvo životného prostredia

- „Dobudovanie skladovacej kapacity medziskladu vyhoretého jadrového paliva v lokalite Jaslovské Bohunice” – stanovisko k správe o hodnotení
- „Dobudovanie skladovacej kapacity medziskladu vyhoretého jadrového paliva v lokalite Jaslovské Bohunice” – stanovisko k navrhovanej zmene
- „Vyradovanie jadrovej elektrárne A1 III. etapa a IV. etapa” – stanovisko k správe o hodnotení

Stanoviská vydané pre VÚJE, a. s.

- „Radičná situácia v priestoroch objektu 28 JE A1 po demontáži technológie Experimentálnej bitúmenačnej linky VÚJE, a. s.“ – stanovisko ku kontrole

Posudzované programy prác

- „Preskladnenie dnových sedimentov z bazéna DS do NPN“
- „Vyradenie nefunkčnej technológie v m. č. 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309 a 311 v obj. 44/10“
- „Likvidácia odľučovača CO₂ a vymrazovača H₂O v m. č. 325 v obj. 30“
- „Spracovanie downthermu o aktivite gama vyššej ako $2 \cdot 10^8$ Bq·dm⁻³“
- Program prác napojenia zásuvkovej skrine pre zabezpečenie napájania mobilného gamaskenera pre charakterizáciu RAO“
- „Odber vzoriek kalu z MSN“
- „Modernizácia otvárania prekladov v obj. 30 m. č. 460“
- „Stavebné úpravy pre zariadenie SUZA II“
- Montáž trasy tlakového vzduchu pre zariadenie SUZA II“
- „Montáž zariadenia SUZA II“
- „Vyradovanie obj. 76B Experimentálna spaľovňa“
- „Likvidácia kolektorov D₂O v m. č. 104 obj. 30“
- „Inštalácia zariadenia na monitorovanie korózie výstelky nádrže N1/2 v obj. 44/10“
- „Oprava signalizácie únikov kvapaliny do medzipriestoru nádrže MSN“
- „Manipulácia s PRAO v sudoch v obj 44/20 a príprava vytriedených PRAO v sudoch na transport k spracovateľským technológiám“
- „Projekt BIDSF D2 – Dekontaminácia PO“

Vykonané preverky v zariadeniach JAVYS, a. s. v Jaslovských Bohuniciach a Mochovciach

- Kontrola systému uvoľňovania materiálov do životného prostredia a systému merania plynných a kvapalných výpustí
- Kontrola radiačnej situácie na jadrových zariadeniach a hodnotenie vplyvu vyradovania na dávkovú záťaž obyvateľstva
- Kontrola transportov RAO, ktoré sú uskutočňované medzi miestami tvorby RAO a linkami na spracovanie RAO a regionálnym úložiskom RÚ RAO v Mochovciach
- Kontrola posudzovaných programov prác (obdržaných dávok zamestnancov a dodávateľských organizácií v kontrolovanom pásme pri činnostiach vedúcich k ožiareniu) a čerpania predpokladaných dávok pri realizácii programov prác v nasledujúcom období).

Ciele a prehľad plnenia – Slovenské elektrárne, a.s.

Vydávanie rozhodnutí

V súvislosti s prevádzkou jadrových elektrární v lokalite Jaslovské Bohunice (JE V2) a v lokalite Mochovce (EMO 12) bol v roku 2015 vypracovaný 1 posudok ÚVZ SR podľa §13 na zmeny týkajúce sa „Vnútroštruktúry havarijného plánu“ a 3 posudky, ktoré sa týkali stavebnej alebo technologickej zmeny dôležitej z hľadiska radiačnej ochrany:

- **„Realizácia IPR EBO10157 Modernizácia systému monitorovania nešpecifikovaných zaťažení vybraných komponentov PO – 3. blok JE EBO V2“** – z dôvodu zvýšenia bezpečnosti prevádzky jadrových blokov a potreby vyhodnotenia aktuálneho stavu degračných procesov a eliminácie únavového poškodenia v dôsledku zvýšeného teplotného namáhania komponentov PO
- **„Realizácia otvoru v obvodovej stene KP EMO“** – z dôvodu zavedenia projektov pre zvládnutie nadprojektových havárií až do úrovne ťažkých havárií, nutný transport čerpadiel 7JNR10AP001,002, vzhľadom na rozmer a umiestnenie dverí bola najschodnejšia cesta vybúranie nového otvoru
- **„Náhradný spôsob hodnotenia vypustenej bilancie rádiouhlíka C-14“** – z dôvodu nefunkčnosti Vzorkovača C-14. Po opätovnom uvedení Vzorkovača C-14 toto rozhodnutie stráca účinnosť.

V roku 2015 bolo vypracované 1 rozhodnutie. Dôvodom žiadosti bola skutočnosť, že pri prevádzke oboch blokov EMO 12, a najmä pri realizácii dôležitých investičných projektov z dôvodu riešenia nadprojektových havárií, ktoré sú Slovenské elektrárne, a. s. povinné realizovať na základe rozhodnutia Úradu jadrového dozoru SR bol predpoklad, že v tomto roku bude povolené množstvo uvoľňovaných materiálov prekročené.

Odborné stanoviská, konzultačná a poradenská činnosť

Odborne a časovo náročná je aj príprava odborných stanovísk, poradenstvo a konzultácie v oblasti radiačnej ochrany. Čo do počtu, prevažujú telefonické požiadavky a požiadavky zaslané elektronickou poštou. Poskytnutie odbornej rady často vyžaduje nielen štúdium predložených materiálov, ale aj získavanie a štúdium nadväzujúcej legislatívy EÚ, materiálov a odporúčaní MAAE, OECD a podobne.

Z dôležitých stanovísk vypracovaných na základe požiadaviek ústredných orgánov štátnej správy uvádzame stanoviská pre Ministerstvo životného prostredia:

- „Nový jadrový zdroj v lokalite Jaslovské Bohunice“ – posudzovanie správy o hodnotení
- „Výstavba nových jadrových elektrární blokov PaksNPP II“ – posudzovanie správy o hodnotení
- „IPR EBO 10155 – 2. etapa, časť AB – Rekonštrukcia zakopaných potrubí technickej vody dôležitej (TVD) 1, 2, 3 systému v sekundárnej časti JE V2“ – stanovisko k oznámeniu o zmene navrhovanej činnosti
- „Seizmické prehodnotenie EMO 1,2 pre novú hodnotu seizmického zaťaženia, SO780/1-01 – Objekt CO pod administratívnu budovu“
- „SO 840/1-01 Prevádzková budova. Rekonštrukcia budovy pre úroveň seizmickej udalosti – riadený pád (pre IPR EMO 20400)“

- „IPR EMO 20400 – Seizmické z odolnenie stavebných objektov v JE EMO 1,2 SO 810/1-01 a 810/1-02 Superhavarijné napájanie 1. a 2. bloku“
- „Návrh a výstavba dočasného skladu (úložiska) vytrifikovaného vysoko rádioaktívneho odpadu (vit-VAO) na Ukrajine“ – pripomienkovanie doplňujúcich informácií k cezhraničnej činnosti

Stanovisko pre Úrad jadrového dozoru SR:

- „Stanovisko k Predprevádzkovej bezpečnostnej správe JE Mochovce, 3. a 4. blok“
- „Stanovisko k dokumentácii na notifikáciu Európskej komisie podľa čl. 37 Zmluvy o EURATOM vo veci “Vyraďovania JE A1 – II. a IV. etapa”

Stanovisko pre Európsku komisiu:

- „Article 36 of the Euratom Treaty Commission Recommendation 2004/2/Euratom of 18/12/2003 on standardised information on radioactive airborne and liquid discharges into the environment – Information on radioactive discharges from the Slovak nuclear installations in 2014“

Do tejto oblasti možno zahrnúť aj mnohé odborné konzultácie, rokovania, ako aj účasť na pracovných stretnutiach

Výkon štátneho zdravotného dozoru

Na prevádzkovaných jadrových reaktoroch je z hľadiska radiačnej ochrany najzávažnejšie obdobie vykonávania plánovaných generálnych odstávok na jednotlivých blokoch. V prevádzkovaných jadrových elektrárnach boli previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia radiačnej ochrany počas plánovaných generálnych opráv, rovnako boli previerky zamerané na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pred žiarením počas výkonnej prevádzky reaktorov s kontrolou radiačnej situácie v obsluhovaných a poloobsluhovaných priestoroch kontrolovaného pásma.

V roku 2015 došlo na jadrových zariadeniach k jednej radiačnej nehode počas generálnej odstávky na 3. bloku JE EBO pri odstraňovaní cudzieho predmetu z primárneho okruhu pracovníkmi externej dodávateľskej spoločnosti, a taktiež bola v zmysle § 49 ods. (1) písm. d) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov zástupcom ÚVZ SR oznámená radiačná udalosť – kontaminácia pracovníka SE, a. s. Na zamedzenie rozvoja radiačných udalostí boli vykonané potrebné opatrenia, minimalizovali sa a odstránili ich následky. Dotknutým spoločnostiam bolo nariadené vyšetriť príčiny týchto udalostí, zistiť okolnosti, dôsledky a určiť zodpovednosti za vzniknuté udalosti, aby bolo možné prijať opatrenia na zamedzenie ich opakovania.

Avšak, možno konštatovať, že porušovanie zásad radiačnej ochrany pri kontrolách nebolo zistené. Napriek tomu pri previerkach uplatnil ÚVZ SR celý rad požiadaviek, ktorých cieľom bolo zlepšenie systému radiačnej ochrany. Systém zabezpečenia radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach je účinný a systematicky vnútorne kontrolovaný, preto sa pri kontrolách len výnimočne zistia závažnejšie nedostatky, ktoré nie je možné na mieste odstrániť. V roku 2015 nebola udelená v súvislosti s dodržiavaním legislatívnych požiadaviek na zabezpečenie radiačnej ochrany žiadna sankcia. Úroveň radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach ovplyvňuje aj skutočnosť, že riadiace funkcie, najmä funkcie odborného zástupcu pre radiačnú ochranu, v týchto zariadeniach vykonávajú erudovaní pracovníci s medzinárodnými skúsenosťami.

Nedostatok odborných pracovníkov a zaťaženosť inými úlohami sa prejavila na počte vykonaných previerok zástupcami ÚVZ SR. Na druhej strane však prevádzkovatelia jadrových zariadení v súlade s podmienkami stanovenými v povolení poskytujú dozornému orgánu priebežne celý rad informácií a správ. Niektoré z nich poskytujú denne elektronickou formou, iné písomne v mesačných, štvrtročných alebo ročných intervaloch. Okrem toho rozsiahle informácie poskytuje dokumentácia, ktorá je v zmysle nových právnych predpisov požadovaná k vydávaniu rozhodnutí. V tejto dokumentácii prevádzkovateľ nielenže dokumentuje aké stavebné, technologické a organizačné opatrenia na zabezpečenie radiačnej ochrany vykonal, ale predkladá aj prevádzkové predpisy podľa, ktorých bude postupovať. Tieto skutočnosti sú veľmi efektívnym nástrojom pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Veľkú úlohu pri výkone dozoru, odbornom poradenstve a konzultáciách s kompetentnými pracovníkmi jadrových elektrární predstavuje internet, ktorý umožňuje priebežnú výmenu informácií a uplatňovanie požiadaviek alebo odborné poradenstvo.

V prevádzkovaných jadrových zariadeniach bola z hľadiska radiačnej ochrany v roku 2015 priaznivá situácia.

Medzirezortná spolupráca

V oblasti radiačnej ochrany v jadrových zariadeniach sa najvýznamnejší podiel medzirezortnej spolupráce viaže na spoluprácu s Úradom jadrového dozoru SR.

- Činnosť medzirezortnej pracovnej skupiny k problematike občianskoprávnej zodpovednosti za jadrové škody.
- Účasť na cvičení INEX 5 (v spolupráci aj s inými zložkami štátnej správy).

Poslanie organizácie – Odbor ochrany zdravia pred žiarením

Hlavným poslaním Odboru ochrany zdravia pred žiarením je zabezpečenie ochrany zdravia pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a obyvateľov Slovenskej republiky pred negatívnymi účinkami ionizujúceho žiarenia, vykonávať hodnotenie vplyvom ionizujúceho žiarenia na zdravie obyvateľov a spolupráca s medzinárodnými inštitúciami a organizácia a s Európskou komisiou a jednotlivými členskými krajinami Európskej únie v oblasti radiačnej ochrany.

Odbor ochrany zdravia pred žiarením Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vedie „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ a „Centrálny register zdrojov ionizujúceho žiarenia“, vydáva osobné radiačné preukazy externým pracovníkom, ktorý pracujú na externých pracoviskách so zdrojmi žiarenia, alebo pracujú so zdrojmi žiarenia v zahraničí a vedie „Centrálny register osobných radiačných preukazov“. Hlavným poslaním a ťažiskovou činnosťou Odboru ochrany zdravia pred žiarením v tejto oblasti je centrálny zber a spracovanie údajov o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a hodnotenie radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v SR, sledovanie veľkosti ožiarení občanov Slovenskej republiky, ktorí pracujú so zdrojmi žiarenia v zahraničí, hodnotenie veľkosti ožiarenia zamestnancov zahraničných firiem, ktorí pracujú na území SR a informovanie centrálnych registrov iných krajín EU o veľkosti ich ožiarenia. Spolupracuje pritom s inštitúciami Európskej komisie, (podieľa sa na riešení medzinárodného projektu Európskej komisie ESOREX – European Study of Occupational Radiation Exposure), medzinárodnými inštitúciami (IAEA – Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu, UNSCEAR – Výbor OSN pre sledovanie účinkov atómového žiarenia) a inštitúciami ostatných členských krajín Európskej únie v otázkach monitorovania a hodnotenia radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi žiarenia.

Okrem hlavnej ťažiskovej činnosti sa OZPZ podieľa na príprave odborných usmernení pre zabezpečenie a harmonizáciu osobného monitorovania pracovníkov pri používaní zdrojov ionizujúceho žiarenia, vydáva osobné radiačné preukazy (ORP) externým pracovníkom so zdrojmi žiarenia, ktorý pracujú na externých pracoviskách v súlade s legislatívou SR (nariadenie vlády SR 346/2006) a pre pracovníkov, ktorí odchádzajú pracovať do zahraničia v súlade so smernicou Európskej komisie 90/641/EURATOM. OZPZ sa ďalej podieľa na riešení národných a medzinárodných programov v oblasti radiačnej ochrany a vykonáva vedecký výskum v tejto oblasti, poskytuje informácie odborným organizáciám a verejnosti o možných rizikách spôsobených ožiarením a o opatreniach na zníženie ožiarenia a poskytuje odborné usmernenia a informácie osobám, ktoré boli ožiarené. Na požiadanie poskytuje informácie pracovníkom, zamestnávateľom a pracovných zdravotným službám a vystavuje potvrdenia o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia.

Medzi najnovšie úlohy OZPZ patrí sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia obyvateľov Slovenskej republiky zo zdrojov ionizujúceho žiarenia používaných v zdravotníctve (diagnostická rádiológia a nukleárna medicína) a hodnotenie zdravotnej ujmy populácie SR spojenej s ožiarením pri medicínskom využívaní zdrojov žiarenia.

Strednodobý výhľad organizácie – Odbor ochrany zdravia pred žiarením

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ vznikol v roku 2003 na základe požiadaviek smernice Európskej komisie 96/29/EURATOM a 90/641/EURATOM a aktuálne pôsobí v súlade s platnou legislatívou SR – zákon č. 355/2007, nariadenie vlády SR č. 345/2006 a vyhláška MZ SR č. 545/2007.

Odbor ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR by mal aj v nasledujúcom období zabezpečovať úlohy jedinečného charakteru a celoštátneho významu, ktoré zabezpečuje ako jediná odborná organizácia v SR.

Medzi hlavné ciele činnosti OOPZ aj v nasledujúcom období bude patriť usmerňovanie a regulácia radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, jednotlivcov z obyvateľstva a populácie ako celku tak, aby sa vylúčil vznik deterministických poškodení a riziko vzniku stochastických účinkov sa obmedzilo na úroveň prijateľnú jednotlivcom a spoločnosťou.

Odbor ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR by mal v oblasti radiačnej ochrany naďalej zabezpečovať planenie nasledovných úloh:

- vedenie centrálného registra dávok pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike, ktorí sú sledovaní osobnými dozimetrami;
- sledovať a hodnotiť radiačnú záťaž pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike;
- regulácia a znižovanie ožiarenia pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v SR;
- spracovanie prehľadov o výške radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike a trendov vo veľkosti ožiarenia jednotlivých pracovných profesií;
- každoročné spracovanie národnej správy o zabezpečení osobného monitorovania a o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR a informovanie výboru pre radiačnú ochranu pri Európskej komisii o veľkosti radiačnej záťaže pracovníkov v SR;
- poskytovanie informácií pracovníkom so zdrojmi žiarenia o veľkosti ich dávok ožiarenia, ktoré sú registrované v centrálnom registre dávok a na požiadanie im vystaviť potvrdenie o veľkosti ožiarenia;
- poskytovanie informácií zamestnávateľom o veľkosti ožiarenia ich zamestnancov a na požiadanie im vystaviť potvrdenie o veľkosti ožiarenia ich zamestnancov;
- poskytovanie informácií lekárom pracovných zdravotných služieb o veľkosti ožiarenia pracovníkov, pre ktorých zabezpečujú preventívne lekárske prehliadky;
- hodnotenie nadexpozícií pracovníkov so zdrojmi žiarenia;
- vydávanie osobných radiačných preukazov pracovníkom so zdrojmi žiarenia;
- vydávanie potvrdení o veľkosti ožiarenia pre externých pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktorí budú pracovať v zahraničí v súlade s požiadavkami smernice Európskej komisie 90/641/EURATOM;
- spolupráca s inštitúciami Európskej únie, medzinárodnými inštitúciami a inštitúciami ostatných členských krajín Európskej únie v otázkach monitorovania a hodnotenia radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi žiarenia;
- príprava odborných usmernení pre zabezpečenie požiadaviek radiačnej ochrany pri používaní zdrojov ionizujúceho žiarenia a príprava novej legislatívy v radiačnej ochrane v súlade s novou smernicou Európskej komisie č. 2013/59/EURATOM;
- spolupráca na riešení mimoriadnych radiačných situácií pri strate kontroly nad zdrojmi ionizujúceho žiarenia a riešenie mimoriadnych radiačných situácií na pracoviskách so zdrojmi žiarenia a v životnom prostredí;
- spolupráca pri príprave odborných usmernení pre zavádzanie programov kvality radiačnej ochrany na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia;
- prednášková a školiacej činnosti v oblasti radiačnej ochrany a ochrany zdravia pred žiarením;
- podieľať sa na overovaní vedomostí a odbornej spôsobilosti odborných zástupcov pre radiačnú ochranu;
- sledovať a hodnotiť veľkosť ožiarenia pacientov pri vykonávaní rádiologických vyšetrení v diagnostickej rádiológii a v nukleárnej medicíne a spracovať národnú správu o veľkosti ožiarenia populácie SR zo zdrojov žiarenia používaných v zdravotníctve;

- spolupráca pri príprave odborných usmernení zameraných na zabezpečenie systémov kvality v rádiológii a pri vykonávaní auditov kvality na rádiologických pracoviskách;
- vypracovanie odborných stanovísk a posudkov na vykonávanie jednotlivých činností vedúcich k ožiareniu z hľadiska rizika ionizujúceho žiarenia;
- vedeckovýskumná činnosť v oblasti radiačnej ochrany, príprava a realizácia epidemiologických štúdií o zisťovaní vplyvu ionizujúceho žiarenia na zdravie obyvateľstva;
- spolupráca na riešení medzinárodných projektoch Európskej komisie a Medzinárodnej atómovej agentúry zameraných na sledovanie a znižovanie radiačnej záťaže pracovníkov a pacientov v rádiológii;
- zastupovanie Slovenskej republiky v Európskej komisii a v medzinárodných inštitúciách v otázkach osobného monitorovania a hodnotenia veľkosti ožiarenia pracovníkov a obyvateľov zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

V oblasti koncepcnej a pri odborno-metodickom riadení odborov ochrany zdravia pred žiarením na regionálnych úradoch verejného zdravotníctva Odbor ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR by mal v oblasti radiačnej ochrany:

- podieľať sa na príprave novej legislatívy Slovenskej republiky v oblasti ochrany zdravia pred žiarením v súlade so smernicou Európskej komisie 2013/59/EURATOM;
- metodicky usmerňovať plnenie úloh odborov ochrany zdravia pred žiarením na RÚVZ v SR;
- pripraviť štandardné postupy pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia a s tým spojeným potenciálnym zdravotným rizikom;
- pripraviť štandardné postupy pre hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri jednotlivých rádiologických vyšetreniach a pre stanovenie veľkosti ožiarenia plodu pri vyšetrení tehotných pacientok;
- usmerňovať a koordinovať plnenie úloh vyplývajúcich z odporúčaní EÚ;
- koordinovať a riadiť prípravu nových všeobecne záväzných právnych predpisov, ktoré upravujú oblasť radiačnej ochrany;
- koordinovať a hodnotiť plnenie hlavných úloh a projektov v oblasti sledovania a hodnotenia veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia a obyvateľov, na ktorých sa podieľajú jednotlivé odbory radiačnej ochrany RÚVZ v SR;
- podieľať sa na odbornom vzdelávaní pracovníkov OOZPŽ na RÚVZ v SR;
- metodicky usmerňovať a podieľať sa na odbornej príprave odborných zástupcom pre radiačnú ochranu a pracovníkov riadiacich práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia;
- spolupráca na príprave odborných usmernení MZ SR pre zabezpečenie systémov kvality v rádiológii a pri výkone auditu kvality na rádiologických pracoviskách,
- usmerňovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru pri výstavbe celoštátneho zariadenia na skladovanie inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov a zachytených rádioaktívnych materiálov.

Medzi ťažiskové úlohy v nasledujúcom období v oblasti radiačnej ochrany bude príprava nových právnych predpisov, ktoré budú upravovať radiačnú ochranu v Slovenskej republike v súlade so smernicou Európskej komisie 2013/59/EURATOM. V súvislosti s implementáciou právnych predpisov Európskej komisie v radiačnej ochrane do právneho systému Slovenskej republiky bude nutné zrušiť nariadenia vlády č. 340/2006, č. 345/2006, č. 346/2006, č. 348/2006, vyhlášku MZ SR č. 545/2007a pripraviť návrh zákona o radiačnej ochrane a nových vykonávacích predpisov.

Okrem tejto úlohy bude potrebné v oblasti legislatívy pripraviť nový legislatívny predpis, ktorý bude upravovať dovoz a vývoz vysokoaktívnych žiaričov, fyzické

zabezpečenie vysokoaktívnych žiaričov, nakladanie s nepoužívanými vysokoaktívnymi žiaričmi a zvýšenie odborných vedomostí a kvality vzdelávania pracovníkov na pracoviskách s vysokoaktívnymi žiaričmi, nakoľko tieto požiadavky neboli doteraz upravené v slovenskej legislatíve.

Činnosť organizácie – Odbor ochrany zdravia pred žiarením

V súlade s ustanoveniami zákona č. 355/2007, nariadenia vlády č. 345/2006 a vyhlášky MZ SR č. 545/2007 „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ v roku 2015 spracovával údaje o veľkosti profesionálneho ožiarenia pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike na základe výsledkov meraní a údajov poskytnutých od organizácií, ktoré poskytujú v SR služby osobnej dozimetrie:

- Slovenská legálna metrologia n.o., Laboratórium osobnej dozimetrie, Bratislava,
- VF s.r.o., Žilina,
- Jadrová vyrad'ovacia spoločnosť JAVYS, závod Jaslovské Bohunice,
- Slovenské elektrárne, závod EMO Mochovce,
- Ústav radiačnej ochrany s.r.o., Trenčín,
- Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava.

Okrem údajov z dozimetrických služieb sa pri hodnotení veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia vychádzalo z oznámení, ktoré do centrálného registra dávok zasielali zamestnávateľi, ktorých zamestnanci pracovali so zdrojmi žiarenia v zahraničí. V roku 2015 bolo v Slovenskej republike celkovo monitorovaných 13 450 pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia.

Výsledky merania profesionálnych dávok všetkých pracovníkov boli v roku 2015 priebežne evidované za každé monitorovacie obdobie (mesačné alebo štvrt'ročné) a evidované boli tiež sumárne ročné hodnoty efektívnych dávok a ekvivalentných dávok za kalendárny rok.

Evidencia, ktorú vedie „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ obsahuje: osobné údaje a pracovné zaradenie pracovníkov, typ pracoviska so zdrojmi žiarenia, dĺžku sledovaného monitorovacieho obdobia, dátum začatia a ukončenia prác so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, počet pridelených dozimetrov a ich evidenčné čísla, výsledky meraní za každé monitorovacie obdobie, údaje o dozimetrickej službe, efektívnu dávku v kalendárnom roku, efektívnu dávku z vonkajšieho ožiarenia v kalendárnom roku, úväzok efektívnej dávky z vnútorného ožiarenia v kalendárnom roku, efektívnu dávku za posledných päť kalendárnych rokov, kumulovanú efektívnu dávku za celé obdobie práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, efektívnu dávku pri radiačnej nehode a radiačnej havárii a údaje o výnimočnom ožiarení pracovníka.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ eviduje osobné dávky pracovníkov so zdrojmi žiarenia monitorovaných pomocou osobných dozimetrov a hodnotí veľkosť ožiarenia pracovníkov v SR od roku 2001. V rokoch 2001 až 2015 bolo monitorovaných každoročne 12 000 až 13 700 pracovníkov so zdrojmi žiarenia. Ročne sa v priemere spracováva 600 až 650 hlásení o veľkosti ožiarenia zamestnancov.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ v roku 2015 naďalej zabezpečoval vydávanie osobných radiačných preukazov pre externých pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v SR a pre zamestnancov, ktorí odchádzali pracovať do zahraničia. Vydávanie osobných radiačných preukazov sa začalo v Slovenskej republike v októbri v roku 2006 v súlade s nariadením vlády č. 345/2006 a zákonom č. 355/2007 a pokračuje priebežne ďalej. V roku 2015 bolo vybavených celkovo 172 žiadostí externých dodávateľov o vydanie radiačných preukazov a bolo vydaných spolu 602 osobných radiačných preukazov (ORP). V rokoch 2006 až 2015 bolo vydaných spolu 5770 ORP.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ v roku 2015 zabezpečoval v súlade s platnou legislatívou SR pre jednotlivých zamestnávateľov spracovanie osobných dávok ich zamestnancov, ktorí pracovali so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a vydával potvrdenia o veľkosti ožiarenia pracovníkov za obdobie posledných 5 kalendárnych rokov. Potvrdenia o veľkosti ožiarenia v súlade so smernicou Európskej komisie č. 90/641/EURATOM boli vydávané aj jednotlivým fyzickým osobám a to v súvislosti s ich odchodom pracovať do zahraničia. V roku 2015 bolo riešených 8 takýchto žiadostí zamestnávateľov, pričom boli štatisticky spracované údaje o veľkosti ožiarenia celkovo 16 pracovníkov so zdrojmi žiarenia.

Okrem potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov, vydaných na základe žiadosti pracovníkov alebo ich zamestnávateľov, centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia vydal potvrdenie o veľkosti ožiarenia za predchádzajúcich 5 kalendárnych rokov aj všetkým žiadateľom o vydanie osobných radiačných preukazov (spolu 602 pracovníkov). Celkovo tak bolo v roku 2015 vystavených 618 potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia.

V rámci projektu „Sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov pri lekárskom ožiarení“ boli v roku 2015 zhromaždené a spracované údaje o priemerných aktivitách rádiofarmák aplikovaných pacientom pri rôznych diagnostických in-vivo vyšetreniach v nukleárnej medicíne.

V rámci hodnotenia veľkosti ožiarenia plodu tehotných pacientok pri röntgenových vyšetreniach, bola v roku 2015 stanovená dávka na plod u 14 pacientok, ktorým boli vykonané CT vyšetrenia a klasické röntgenové vyšetrenia.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ na Odbore ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR v roku 2015 vykonával činnosti vyplývajúce mu z platnej legislatívy Slovenskej republiky – zákon č. 355/2007, nariadenia vlády č. 345/2006 a vyhláška MZ SR č. 545/2007 a ďalej zabezpečoval plnenie úloh vyplývajúcich z požiadaviek Ministerstva zdravotníctva SR, Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu, Európskej komisie a požiadaviek rôznych subjektov slovenských a zahraničných subjektov, ktoré používajú zdroje ionizujúceho žiarenia.

Skutočný počet pracovníkov v roku 2015 bol výrazne nižší ako plánovaný počet pracovníkov, preto centrálny register plnil svoje úlohy s menším počtom pracovníkov ako bolo plánované. Činnosť centrálného registra dávok v roku 2015 zabezpečoval len jeden pracovník v stálom pracovnom pomere. Vzhľadom k tomu, že uvedený pracovník plnil rad ďalších úloh, nie je možné úplne presne určiť skutočný čistý fond pracovnej doby, vzťahujúci sa na plnenie vecných úloh centrálného registra.

Vzhľadom na skutočnosť, že OOZPŽ má širokú štruktúru činností a významnou mierou sa podieľa na zabezpečení ochrany zdravia obyvateľov a pracovníkov pred negatívnymi účinkami zdrojov ionizujúceho žiarenia a vzhľadom na množstvo, charakter a rôznorodosť vecných úloh „Centrálného registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“, ktoré sa prelínajú s inými úlohami a činnosťami vykonávanými OOZPŽ v oblasti radiačnej ochrany, nie je možné presne kvantifikovať kapacity použité na jednotlivé úzko vymedzené okruhy činností a je veľmi ťažké a problematické kalkulovať priame ani nepriame náklady na jednotlivé vecné úlohy a preto tieto náklady neboli ani takto kalkulované.

Hlavné problémy pri zabezpečení uvedených činností:

- Veľký pokles počtu pracovníkov pracujúcich v oblasti radiačnej ochrany na úradoch verejného zdravotníctva SR – **za posledných 10 rokov klesol počet pracovníkov o 50%** a z toho vyplývajúci nedostatok odborne kvalifikovaných pracovníkov.

- Absolútne nedostatočné prístrojové a materiálne vybavenie, väčšina prístrojov je veľmi zastaraná a veľa prístrojov je nefunkčných. Dlhé roky neboli poskytnuté žiadne alebo len minimálne investičné prostriedky na obnovu prístrojovej techniky.

Ciele a ich plnenie

Vedenie „Centrálneho registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ a hodnotenie veľkosti ožiarovania pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike

Ťažiskovou úlohou „Centrálneho registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ na ÚVZ SR je v súlade s legislatívnymi požiadavkami zákona č. 355/2007, nariadenia vlády č. 345/2006 a vyhlášky MZ SR č. 545/2007 zabezpečiť centrálny zber, spracovanie údajov a viesť evidenciu o veľkosti profesionálneho ožiarovania pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v Slovenskej republike na základe výsledkov meraní a údajov poskytnutých od organizácií, ktoré poskytujú v SR služby osobnej dozimetrie (Slovenská legálna metrológia n.o., Laboratórium osobnej dozimetrie, Bratislava; VF s.r.o., Žilina; Jadrová vyrad'ovacia spoločnosť JAVYS, závod Jaslovské Bohunice; Slovenské elektrárne, závod EMO Mochovce; Ústav radiačnej ochrany s.r.o., Trenčín a Slovenská zdravotnícka univerzita, Bratislava).

V roku 2015 „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ pokračoval priebežne v plnení úloh vyplývajúcich z uvedenej činnosti. V roku 2015 bolo v Slovenskej republike celkovo monitorovaných 12 850 pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Okrem údajov z dozimetrických služieb sa pri hodnotení veľkosti ožiarovania pracovníkov so zdrojmi žiarenia vychádzalo z oznámení, ktoré do centrálneho registra dávok zasielali zamestnávateľia, ktorých zamestnanci pracovali so zdrojmi žiarenia v zahraničí. Pri spracovaní údajov sa vychádzalo z projektu Európskej komisie ESOREX – European Study of Occupational Radiation Exposure a z odporúčaní medzinárodných inštitúcií a smerníc Európskej komisie. Centrálny zber a spracovanie údajov o osobných dávkach pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa vykonávalo vzhľadom na ich pracovné zaradenie, profesiu a typ pracoviska so zdrojmi žiarenia, na ktorom pracujú. Výsledky merania profesionálnych dávok všetkých pracovníkov boli v roku 2015 priebežne evidované za každé monitorovacie obdobie (mesačné alebo štvrt'ročné) a evidované boli tiež sumárne ročné hodnoty efektívnych dávok a ekvivalentných dávok za kalendárny rok. Archivované boli údaje o veľkosti efektívnych dávok a údaje o ekvivalentných dávkach na ruky, kožu a na očné šošovku.

Evidencia osobných dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v centrálnom registre obsahuje údaje o dávkach pracovníkov pri bežnej pracovnej činnosti, dávkach pri mimoriadnych situáciách a haváriách a dávkach z výnimočného ožiarovania. Súčasťou ročných dávok pracovníkov sú aj dávkach zamestnancov, ktorí pracovali so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zahraničí.

Evidencia, ktorú priebežne vedie „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ obsahuje: osobné údaje a pracovné zaradenie pracovníkov, typ pracoviska so zdrojmi žiarenia, dĺžku sledovaného monitorovacieho obdobia, dátum začatia a ukončenia prác so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, počet pridelených dozimetrov a ich evidenčné čísla, výsledky meraní za každé monitorovacie obdobie, údaje o dozimetrickej službe, efektívnu dávku v kalendárnom roku, efektívnu dávku z vonkajšieho ožiarovania v kalendárnom roku, úväzok efektívnej dávky z vnútorného ožiarovania v kalendárnom roku, efektívnu dávku za posledných päť kalendárnych rokov, kumulovanú efektívnu dávku za celé obdobie práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, efektívnu dávku pri radiačnej nehode a radiačnej havárii a údaje o výnimočnom ožiarovaní pracovníka.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ eviduje osobné dávky pracovníkov so zdrojmi žiarenia monitorovaných pomocou osobných dozimetrov a hodnotí veľkosť ožiarenia pracovníkov v SR od roku 2001. V rokoch 2001 až 2015 bolo monitorovaných každoročne 12 000 až 13 700 pracovníkov so zdrojmi žiarenia. Ročne sa v priemere spracováva 600 až 650 hlásení o veľkosti ožiarenia zamestnancov.

Najvyšší počet monitorovaných pracovníkov bol v jadrových zariadeniach a následne v zdravotníctve. Dlhodobo najvyššie priemerné efektívne dávky na jedného monitorovaného pracovníka boli v uplynulých rokoch na pracoviskách s výskytom prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia – sprievodcovia v jaskyniach, v dôsledku ožiarenia radónom a mali v posledných rokoch stúpajúcu tendenciu. Podobne dlhodobo vysoké priemerné dávky na jedného monitorovaného pracovníka boli aj na zdravotníckych pracoviskách so zdrojmi žiarenia. Najnižšie priemerné efektívne dávky na jedného monitorovaného pracovníka v rokoch 2001 až 2015 boli na pracoviskách v jadrových zariadeniach a to najmä v dôsledku vysokého podielu externých pracovníkov, ktorí pracujú v kontrolovanom pásme jadrových zariadení len obmedzený, krátky časový interval.

Dlhodobo najvyššie priemerné efektívne dávky na jedného monitorovaného pracovníka boli v uplynulých rokoch na pracoviskách s výskytom prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia – turistický sprievodcovia v jaskyniach, v dôsledku ožiarenia radónom a mali v posledných rokoch stúpajúcu tendenciu. V priemere druhé najvyššie dávky na jedného monitorovaného pracovníka boli na zdravotníckych pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. V rokoch 2007 a 2008 dokonca priemerné dávky zdravotníckych pracovníkov prekročili priemerné hodnoty dávok pracovníkov s prírodnými zdrojmi žiarenia a dostali sa tak na prvé miesto zo všetkých kategórií zamestnancov. Dlhodobo najnižšie priemerné efektívne dávky na jedného monitorovaného pracovníka sú na pracoviskách v jadrových zariadeniach a to najmä v dôsledku vysokého podielu externých dodávateľov služieb, ktorí pracujú v kontrolovanom pásme jadrových zariadení len obmedzený, krátky časový interval.

Z analýzy výsledkov osobného monitorovania ďalej vyplýva, že najvyšší príspevok ku kolektívnej efektívnej dávke pracovníkov so zdrojmi žiarenia v Slovenskej republike predstavuje ožiarenie zdravotníckych pracovníkov. Tento príspevok predstavoval približne 2/3 až 3/4 z celkovej kolektívnej efektívnej dávky pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a mal v posledných rokoch trvale stúpajúcu tendenciu.

K prekročeniu ročného limitu ožiarenia pre pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia (maximálne 50 mSv v kalendárnom roku) dochádza len ojedinele (v priemere 1-3 pracovníci ročne), k prekročeniu efektívnej dávky 20 mSv za rok dochádza v niekoľkých desiatkach prípadov. Ku všetkým prípadom prekročenia limitov ožiarenia došlo v zdravotníctve u pracovníkov, ktorí vykonávajú mimoriadne náročné činnosti spojené s vysokým rizikom ožiarenia a to najmä v intervenčnej rádiológii a kardiológii, výnimočne pri niektorých chirurgických zákrokoch.

Analýza radiačnej záťaže zdravotníckych pracovníkov

Kolektívne efektívne dávky zdravotníckych pracovníkov pracujúcich so zdrojmi ionizujúceho žiarenia predstavujú najväčší príspevok k celkovej kolektívnej dávke z profesionálneho ožiarenia v Slovenskej republike (60 až 70%). Najvyšší počet monitorovaných pracovníkov v zdravotníctve je v štandardnej diagnostickej rádiológii a potom nasledujú zdravotnícky pracovníci (lekári, rádiologickí asistenti, inštrumentárky), ktorí pracujú s röntgenovými prístrojmi na rôznych operačných sálach (chirurgia, ortopédia, traumatológia, neurológia a pod.). Počet monitorovaných pracovníkov v nukleárnej medicíne a v radiačnej onkológii je v posledných rokoch stabilizovaný a výraznejšie sa nemení.

Najvýraznejší nárast kolektívnej efektívnej dávky zdravotníckych pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v predchádzajúcom období bol v profesijnej skupine pracovníkov na kardiologických pracoviskách, kde sa zvýšil za uplynulých 10 rokov viac ako trojnásobne a má dlhodobo trvale stúpajúcu tendenciu. V tejto profesijnej skupine sú aj dlhodobo najvyššie priemerné dávky na jedného monitorovaného pracovníka. Ďalšou skupinou, kde došlo k nárastu veľkosti ožiarenia je v oblasti „chirurgickej rádiológie“, tj. u pracovníkov, ktorí pracujú s röntgenovými prístrojmi na operačných sálach pri rôznych operačných zákrokoch (chirurgia, traumatológia, neurológia, neurochirurgia, ortopédia, urológia, cievná chirurgia a pod.). V tejto profesijnej skupine bol nárast kolektívnej dávky za uplynulých 10 rokov viac ako dvojnásobný.

Kolektívna efektívna dávka pracovníkov v klasickej rádiodiagnostike kontinuálne počas posledných 10 rokov klesala. V roku 2001 predstavovala kolektívna efektívna dávka pracovníkov v diagnostickej rádiológii 2/3 z celkovej kolektívnej efektívnej dávky zdravotníckych pracovníkov, v rokoch 2010 až 2013 to bola už len 1/3. Znížil sa aj celkový počet monitorovaných pracovníkov tejto kategórii. Na rozdiel od klasickej diagnostickej rádiológie v poslednom období výraznejšie stúpol počet monitorovaných pracovníkov, ktorí pracujú s röntgenovými prístrojmi na operačných sálach pri rôznych operačných zákrokoch.

Záverom pri hodnotení veľkosti radiačnej záťaže zdravotníckych pracovníkov možno uviesť:

- najvyššie priemerné ročné efektívne dávky sú dlhodobo u pracovníkov na špecializovaných kardiologických pracoviskách, ktorí vykonávajú komplikované a časovo náročné intervenčné rádiologické a kardiologické zákroky.
- intervenčné zákroky výrazne vzrástli v Slovenskej republike od roku 2003 s modernizáciou kardiologických pracovísk (angiografie o 70%, endovaskulárne intervencie o 465%, koronárne angioplastiky o 51% v porovnaní s rokom 1999) a rozšírením počtu špecializovaných kardiologických kliník.
- dlhý čistý prevádzkový skiaskopický čas v priebehu intervenčných zákrokov (od 2 min pri angiografiách až po 195 min pri rádiofrekvenčnej ablácii).
- opakovane sa vyskytujú desiatky zdravotníckych pracovníkov, u ktorých ročné efektívne dávky sú vyššie ako 20 mSv.
- výrazne sa v posledných rokoch zvyšuje počet pracovníkov, ktorí vykonávajú rôzne operačné zákroky pomocou röntgenových prístrojov v rôznych oblastiach medicíny (klasická chirurgia, jednoduchová chirurgia, traumatológia, neurológia, neurochirurgia, ortopédia, urológia, cievná chirurgia, gastroenterológia a pod.).

Významný nárast počtu intervenčných rádiologických výkonov v Slovenskej republike v poslednom období viedol tiež k významnému nárastu veľkosti ožiarenia zdravotníckych pracovníkov, ktorí tieto výkony vykonávajú. Intervenčná rádiológia a kardiológia, spolu s rozširujúcim sa používaním röntgenových prístrojov pri rôznych chirurgických výkonoch, vrátane výkonov tzv. „jednoduchovej chirurgie“ sú jedinými oblasťami v zdravotníctve, kde v uplynulých rokoch dochádzalo k trvalému nárastu veľkosti ožiarenia pracovníkov. Pritom v oblasti intervenčných rádiologických výkonov v priebehu siedmych kalendárnych rokov sa zvýšil podiel kolektívnej dávky pracovníkov, ktorí tieto výkony vykonávajú, viac ako trojnásobne: z 4,18% v roku 2001 na 18,50% v roku 2011.

V profesijnej skupine zdravotníckych pracovníkov na rôznych operačných sálach sa podiel kolektívnej dávky týchto pracovníkov zvýšil z 12,27% v roku 2001 až na 32,14% v roku 2013. Najväčší pokles bol zaznamenaný v oblasti klasickej diagnostickej rádiológie: z 65,53% v roku 2001 na 34,01 % v roku 2013.

Veľkosť ožiarenia pracovníkov na pracoviská v radiačnej onkológii a nukleárnej medicíne sa posledných 10 rokov výraznejšie nemenila a predstavovala 6 až 7% z celkovej kolektívnej efektívnej dávky v prípade nukleárnej medicíny a 5 až 8% v prípade radiačnej onkológie.

Vydávanie osobných radiačných preukazov

Centrálny register dávok pracovníkov, ktorí pracujú so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v roku 2015 naďalej zabezpečoval vydávanie osobných radiačných preukazov pre externých pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, ktorí pracujú v kontrolovaných pásmach externých pracovísk so zdrojmi žiarenia a pre pracovníkov, ktorí odchádzali pracovať na pracoviská so zdrojmi žiarenia do zahraničia.

Vydávanie osobných radiačných preukazov sa začalo v Slovenskej republike v októbri v roku 2006 v súlade s nariadením vlády č. 346/2006 a zákonom č. 355/2007 a pokračuje priebežne ďalej. Vydávanie osobných radiačných preukazov predstavuje významnú administratívnu a časovú záťaž – spracovanie údajov, vydanie preukazu, vystavenie potvrdenia o vydaní preukazov, zavedenie osobných údajov pracovníkov do centrálnej evidencie preukazov a vyhľadanie a zápis dát o veľkosti ožiarenia pracovníkov za posledných 5 kalendárnych rokov si vyžaduje minimálne 15 až 20 minút pri vydaní jedného preukazu.

V roku 2015 bolo vybavených celkovo 172 žiadostí externých dodávateľov o vydanie radiačných preukazov a bolo vydaných spolu 602 osobných radiačných preukazov (ORP). V rokoch 2006 až 2015 bolo vydaných celkovo 5770 ORP:

Prehľad vydaných osobných radiačných preukazov:

ROK	Počet vydaných ORP
2006	920
2007	1288
2008	411
2009	273
2010	237
2011	598
2012	464
2013	408
2014	569
2015	602
SPOLU 5770	

Vydávanie potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ v roku 2015 na požiadanie jednotlivých zamestnávateľov zabezpečil spracovanie osobných dávok ich zamestnancov, ktorí pracovali so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a vydal potvrdenia o veľkosti ožiarenia ich zamestnancov za obdobie predchádzajúcich 5 kalendárnych rokov (2010 až 2014). Potvrdenia o veľkosti ožiarenia boli na požiadanie vydávané v súlade so smernicou Európskej komisie č. 90/641/EURATOM aj jednotlivým fyzickým osobám a to v súvislosti s ich odchodom pracovať do zahraničia. V roku 2015 bolo riešených 5 takýchto žiadostí zamestnávateľov, pričom boli štatisticky spracované údaje o veľkosti ožiarenia celkovo 43 pracovníkov so zdrojmi žiarenia za predchádzajúcich 5 kalendárnych rokov (2010-2014) a bolo vydaných jednotlivým zamestnávateľom celkovo 43 potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia. Okrem potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov, vydaných na základe žiadosti pracovníkov alebo ich zamestnávateľov, centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia vydal potvrdenie o veľkosti ožiarenia za predchádzajúcich 5 kalendárnych rokov aj všetkým žiadateľom o vydanie osobných radiačných preukazov (spolu 602 pracovníkov). Celkovo tak bolo v roku 2015 vystavených 645 potvrdení o veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia. ORP a doklady o veľkosti ožiarenia zamestnancov so

zdrojmi žiarenia boli spracovávané a vydávané v súlade so smernicou Európskej komisie č. 90/641/EURATOM a nariadením vlády SR č. 346/2006.

Hodnotenie veľkosti ožiarenia plodu tehotných pacientok

V rámci hodnotenia veľkosti ožiarenia plodu tehotných pacientok pri röntgenových vyšetreniach, bola v roku 2015 stanovená dávka na plod u 14 pacientok, ktorým boli vykonané CT vyšetrenia alebo klasické röntgenové vyšetrenia. Pre výpočet dávky na plod u klasických skiagrafiických rádiodiagnostických vyšetrení sa používal program PCXMC, vyvinutý Fínskym úradom pre radiačnú ochranu – STUK a vychádzalo sa z prevádzkových parametrov röntgenových prístrojov, ktoré poskytli jednotliví poskytovatelia zdravotnej starostlivosti. Pri stanovení dávok na plod pri CT vyšetreniach pacientok sa pri výpočte vychádzalo z prevádzkových parametrov CT prístrojov, údajov o objemovom indexe dávky a DLP pri CT vyšetrení, ktoré poskytli jednotliví prevádzkovatelia CT zariadení. Okrem stanovenia veľkosti dávky na plod bola kvantifikovaná aj výška možného rizika poškodenia zdravia, ktorá by mohla byť vyvolaná ionizujúcim žiarením.

Výkon štátneho zdravotného dozoru

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2015 bolo vydaných 12 rozhodnutí, ktoré sa týkali dovozu, distribúcie a inštalácie technických urýchľovačov častíc a ďalších zdrojov ionizujúceho žiarenia, skúšok zdrojov ionizujúceho žiarenia, výstavby centra urýchľovačov Fyzikálneho ústavu SAV v Piešťanoch, stavebných a technologických zmien pri prevádzke cyklotrónového centra v Bratislave a pri výrobe rádiofarmák, výstavby pracovísk s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi, na prevádzku výskumného centra urýchľovačov STU, MTF v Trnave a na operácie sentinelových uzlín značených rádioaktívnymi látkami vo Fakultnej nemocnici v Trenčíne.

Okrem toho v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2015 bolo vykonaných 19 kontrol na pracoviskách so zdrojmi žiarenia – počas výstavby republikového úložiska inštitucionálnych rádioaktívnych odpadov a zachytených rádioaktívnych materiálov v Mochovciach, v súvislosti s technologickými a stavebnými zmenami pri výrobe rádiofarmák v cyklotrónovom centre BIONT a.s. v Bratislave, počas výstavby centra urýchľovačov MTF STU v Trnave, na pracoviskách vykonávajúcej osobnú dozimetriu a na pracoviskách, ktoré vykonávajú skúšky zdrojov žiarenia.

Vypracovanie odborných stanovísk a posudkov na vykonávanie jednotlivých činností vedúcich k ožiareniu z hľadiska rizika ionizujúceho žiarenia

V roku 2015 bolo vypracovaných 37 odborných stanovísk a posudkov k vykonávaniu rôznych činností vedúcich k ožiareniu, ktoré sa týkali rizikových prác (NsP Myjava, NsP Prievidza), transportu pacientov s aplikovanými rádioaktívnymi látkami (Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR), dovozu, inštalácie a predaja zdrojov žiarenia (Ministerstvo vnútra SR), prepravy a distribúcie rádioaktívnych látok (Krajské riaditeľstvo policajného zboru, Odbor vyšetovania), vzdelávania v radiačnej ochrane (ÚRO s.r.o. Trenčín), uvoľnenia rádioaktívnych žiaričov spod administratívnej kontroly (Canberra-Packard s.r.o. Žilina), vyjadrenia k štatútu komisie MZ SR pre zabezpečenie kvality v diagnostickej rádiológii, rádioterapii a nukleárnej medicíne

Okrem toho bolo vypracovaných 8 posudkov pre vydanie povolenia pre výstavbu alebo stavebné zmeny počas výstavby pracovísk so zdrojmi žiarenia.

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ v roku 2015 spolupracoval so Slovenskou zdravotníckou univerzitou na výskumných úlohách a projektoch zameraných na optimalizáciu radiačnej ochrany zdravotníckych pracovníkov a pacientov pri vykonávaní rádiologických vyšetrení.

Hodnotenie a analýza vývoja organizácie - Odbor ochrany zdravia pred žiarením

Úlohy, ktoré zabezpečuje Odbor ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR a výsledky jeho činnosti ukazujú, že jeho poslanie má nielen celospoločenský charakter ale ďaleko presahuje aj rámec Slovenskej republiky a OOZPŽ zabezpečuje plnenie úloh štátu. Podobne ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2015 bola činnosť financovaná z prostriedkov štátneho rozpočtu. Vzhľadom na fakt, že v oblasti radiačnej ochrany sa vykonáva veľa činnosti, ktoré nie je možné vykonávať bez zodpovedajúceho technického a prístrojového vybavenia a finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu sú dlhodobo obmedzené, nie je možné zabezpečiť kvalitné a kompletne plnenie úloh, ktoré by sa mali vykonávať. Existujúce technické prostriedky nezaručujú a neumožňujú plnenie úloh v plnom rozsahu a nezaručujú ani ďalší perspektívny vývoj odboru.

Veľkým problémom je, že finančné prostriedky nie sú pridelené účelovo na plnenie úloh v oblasti radiačnej ochrany, napriek tomu, že takýto systém financovania radiačnej ochrany vyžaduje nielen Európska únia ale aj Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu. Zabezpečenie ďalších mimorozpočtových zdrojov v existujúcom systéme financovania je prakticky nemožné, preto sa úlohy v oblasti radiačnej ochrany plnia len v obmedzenom rozsahu, ktorý zodpovedá nedostatočným finančným prostriedkom poskytnutých na túto činnosť. Pridelené finančné prostriedky nestačia ani pre zabezpečenie plnenia hlavných úloh v oblasti radiačnej ochrany. Činnosť v oblasti radiačnej ochrany je ďalej výrazne negatívne poznačená aj existujúcou nevyhovujúcou štruktúrou štátnej správy a tým, že radiačná ochrana nie je nezávislá organizačne a finančne od subjektov, v ktorých vykonáva štátny dozor, ako to požaduje Európska únia.

Zmena legislatívy v oblasti radiačnej ochrany v roku 2006 a následne v roku 2007 znamenala, že štruktúra a rozsah údajov evidovaných v centrálnom registre pomocou software dodaného ešte v roku 2004 už nezodpovedá novým legislatívnym požiadavkám. Nové finančné prostriedky na úpravu, zmeny a modernizáciu informačného systému pre centrálny register neboli zabezpečené ani v roku 2015. Rovnako používaná výpočtová technika pre centrálny register je nedostatočná a neexistuje prepojenie centrálného registra na ostatné pracoviská, ktoré vykonávajú štátny dozor v oblasti radiačnej ochrany, na iné orgány verejného zdravotníctva v Slovenskej republike a na medzinárodné organizácie a inštitúcie Európskej únie.

Výsledky činnosti, ktoré dosahuje „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ sa pravidelne mesačne hodnotia a predkladajú vedeniu úradu. Okrem toho sa pravidelne každoročne spracováva ročná správa o činnosti centrálného registra a pre Európsku komisiu, subkomisiu pre jadrovú bezpečnosť a radiačnú ochranu centrálny register každý rok spracováva národnú správu o hodnotení veľkosti ožiarenia pracovníkov so zdrojmi žiarenia v SR.

Pre ďalšie zabezpečenie riadnej činnosti centrálného registra je bezpodmienečne potrebné zabezpečiť finančné prostriedky pre ďalšiu potrebnú výpočtovú techniku a modernizáciu programového vybavenia centrálného registra, ktoré umožnia prepojenie s ďalšími pracoviskami vykonávajúcimi štátny dozor v oblasti radiačnej ochrany a so

zahraničnými partnermi a inštitúciami Európskej únie a to najmä v súvislosti s projektom Európskej komisie, ktorého cieľom je zriadenia centrálného Európskeho registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia a vzájomnej výmeny elektronických dát medzi všetkými členskými krajinami Európskej únie.

Okrem toho je potrebné zabezpečiť aj nevyhnutné vybavenie na ukladanie osobných údajov monitorovaných pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v súlade s platnými požiadavkami na ochranu osobných údajov.

Najväčším problémom a nedostatkom pri zabezpečení riadnej činnosti centrálného registra je absolútny nedostatok kvalifikovaných pracovníkov. Činnosť registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia v roku 2015 zabezpečoval len 1 pracovník, ktorý okrem toho musel plniť rad iných dôležitých úloh. Po odchode dvoch pracovníkov v rokoch 2004 a 2005 nebola zabezpečená žiadna náhrada.

Uvedený stav predstavuje len tretinu pôvodne plánovaného počtu pracovníkov a je absolútne nedostatočný pre zabezpečenie poslania a riadnej činnosti centrálného registra dávok. Nakoľko kvalita a technická úroveň vykonávaných činností je závislá od počtu a odbornej úrovne zamestnancov a používaných technických prostriedkov, existujúci stav neumožňuje zlepšenie činnosti v oblasti radiačnej ochrany.

Nedostatok pracovníkov, ich veľká migrácia a vysoká pracovná preťaženosť spolu s nízkym mzdovým ohodnotením týchto zamestnancov majú za následok, že práca na úrade je pre odborníkov a špecialistov v radiačnej ochrane neatraktívna, predovšetkým z dôvodu najnižšej mzdy v rámci všetkých organizácií, kde sa môžu uplatniť odborníci na radiačnú ochranu: vedecko-výskumné inštitúcie, vysoké školy, jadrová energetika, súkromný sektor, Úrad jadrového dozoru, zahraničné a medzinárodné inštitúcie, kliniky rádioterapie a nukleárnej medicíny v Slovenskej republike a v zahraničí. Pre zlepšenie existujúcej, dlhodobo pretrvávajúcej situácie, je nevyhnutné zabezpečiť zvýšenie prestíže práce na úrade a zabezpečiť adekvátne ohodnotenie odborníkov v radiačnej ochrane na úrovni, ako je to v iných oblastiach ich uplatnenia.

Hlavné skupiny užívateľov výstupov organizácie - Odbor ochrany zdravia pred žiarením

„Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ zabezpečuje predovšetkým úlohy štátu v oblasti radiačnej ochrany. Výsledky jeho činnosti v oblasti sledovania a hodnotenia veľkosti radiačnej záťaže pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia slúžia pre potreby viacerých ústredných orgánov štátnej správy a pre medzinárodné inštitúcie a organizácie:

- Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky,
- Vláda Slovenskej republiky,
- Úrad jadrového dozoru Slovenskej republiky,
- Európska komisia, Subkomisia pre jadrovú bezpečnosť a radiačnú ochranu,
- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (IAEA),
- Výbor OSN pre sledovanie účinkov atómového žiarenia (UNSCEAR),
- EURADOS - European Radiation Dosimetry Group,
- ESOREX Platform European Commission.

Okrem ústredných orgánov štátnej správy, medzinárodných inštitúcií a organizácií výsledky činnosti „Centrálného registra dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ spracoval odborné posudky, odborné vyjadrenia a poskytoval na požiadanie informácie, odbornú poradenskú činnosť a konzultácie v oblasti radiačnej ochrany:

- všetkým fyzickým osobám, ktoré pracujú so zdrojmi žiarenia,

- všetkým právnickým osobám, ktoré zamestnávajú pracovníkov so zdrojmi žiarenia,
- všetkým pracovným zdravotným službám, ktoré vykonávajú preventívne lekárske prehliadky pracovníkov so zdrojmi žiarenia,
- odborným zástupcom v radiačnej ochrane,
- odborníkom a špecialistom v oblasti radiačnej ochrany, ktorí vykonávajú činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany,
- tehotným pacientkam, ktorým boli vykonané röntgenové vyšetrenia,
- poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti pri hodnotení veľkosti ožiarenia tehotných žien a stanovení výšky rizika možného poškodenia plodu ionizujúcim žiarením,
- externým dodávateľom služieb pri vydávaní osobných radiačných preukazov ich zamestnancom,
- externým pracovníkom, ktorí odchádzali pracovať so zdrojmi žiarenia do zahraničia,
- miestne a okresné stavebné úrady, pri vydávaní povolení na výstavbu alebo stavebné zmeny dôležité z hľadiska radiačnej ochrany pri výstavbe pracovísk so zdrojmi žiarenia,
- projektovým a stavebným organizáciám, ktorú pripravujú stavebné projekty pre výstavbu objektov a zariadení, kde sa budú používať zdroje ionizujúceho žiarenia,
- špecialistom v oblasti radiačnej ochrany, ktorí navrhujú opatrenia na optimalizáciu radiačnej ochrany,
- organizáciám poskytujúcim služby osobnej dozimetrie v Slovenskej republike a odborníkom v oblasti radiačnej ochrany, ktorí sa zaoberajú osobným monitorovaním a monitorovaním pracovných priestorov pracovísk so zdrojmi žiarenia,
- odborná a laická verejnosť.

V oblasti vedecko-výskumnej činnosti zameranej na sledovanie a hodnotenie veľkosti ožiarenia pacientov v rádiológii „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ spolupracoval najmä so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave.

V oblasti vzdelávania odborných zástupcov v radiačnej ochrane a pracovníkov riadiacich práce so zdrojmi ionizujúceho žiarenia „Centrálny register dávok pracovníkov so zdrojmi žiarenia“ OOZPŽ spolupracoval s organizáciami, ktoré zabezpečujú odbornú prípravu v oblasti radiačnej ochrany.

Ciele a ich plnenie

Radiačná monitorovacia sieť

Správa o stave radiačnej monitorovacej siete v sieti úradov verejného zdravotníctva.

Úroveň rozvoja jadrovej energetiky v Slovenskej republike je porovnateľná s najvyspelejšími krajinami sveta. V Slovenskej republike sú 4 atómové reaktory v prevádzke (EBO, EMO), 2 reaktory vo výstavbe (EMO 3,4), jedna JE sa plánuje (JESS Jaslovské Bohunice), dve JE sú vyradované z prevádzky (JE A-1 a JE V-1), pričom JE A-1 je po havárii poznamenaná výraznou kontamináciou priestorov i okolia. V Slovenskej republike existuje niekoľko ďalších jadrových zariadení ako sklad nízko a stredne aktívnych RAO v Mochovciach, medzisklad vyhoretého paliva v Jaslovských Bohuniciach a ďalšie zariadenia, pričom niektoré z nich predstavujú vážny potenciálny problém z hľadiska ich možného vplyvu na okolie a obyvateľstvo, v prípade nehody (medzisklad vyhoretého paliva).

Pre zabezpečenie ochrany obyvateľov v prípade radiačnej havárie je potrebné poznať radiačnú situáciu (monitorovať), zaznamenať a vyhodnotiť dávkovú záťaž obyvateľstva a následne navrhnúť opatrenia na ochranu zdravia obyvateľstva. Pre tieto účely sa zriaďuje tzv. radiačná monitorovacia sieť (RMS) a Ústredie radiačnej monitorovacej siete (ÚRMS),

ktoré majú z pohľadu ochrany zdravia obyvateľstva, v prípade radiačnej havárie v podmienkach Slovenskej republiky nezastupiteľnú úlohu.

Legislatívny rámec

Radiačná monitorovacia sieť je zriadená v zmysle § 9 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v znení neskorších predpisov a definovaná ako riadená sústava technicky, odborne a personálne vybavených odborných pracovísk, organizačne prepojených na potreby monitorovania radiačnej situácie a zber údajov na území Slovenskej republiky, ktorú vytvára úrad verejného zdravotníctva (ÚVZ SR) v spolupráci s ústrednými orgánmi štátnej správy (Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, Ministerstvom obrany Slovenskej republiky, Ministerstvom životného prostredia Slovenskej republiky, Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky).

Radiačná monitorovacia sieť zabezpečuje najmä:

- meranie určených veličín v určených zložkách životného prostredia v systéme meracích miest podľa časového harmonogramu,
- hodnotenie ožiarenia obyvateľstva a príspevku k ožiareniu spôsobeného činnosťami vedúcimi k ožiareniu pri normálnej radiačnej situácii,
- podklady na systematické usmerňovanie ožiarenia obyvateľstva,
- údaje o rádioaktívnej kontaminácii životného prostredia potrebné na rozhodovanie o vykonaní a ukončení zásahov a opatrení na obmedzenie ožiarenia pri radiačnom ohrození,
- údaje o úrovni ožiarenia na informovanie obyvateľstva a na medzinárodnú výmenu informácií o radiačnej situácii na území Slovenskej republiky.

Radiačná monitorovacia sieť má nadrezortnú pôsobnosť a pozostáva z Ústredia radiačnej a monitorovacej siete (ÚRMS) zriadeného na odbore ochrany zdravia pred žiarením ÚVZ SR, zo stálych zložiek a z pohotovostných zložiek (ďalej len zložky RMS) v rezorte zdravotníctva a ďalších rezortoch. Úlohy RMS sú bližšie špecifikované vo vyhláske MZ SR č. 524/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o radiačnej monitorovacej sieti.

Radiačná monitorovacia sieť zároveň plní úlohy v zmysle v článku 35 Zmluvy Euratom. Zmluva vyžaduje, aby si každý členský štát EÚ vybudoval zariadenia potrebné na uskutočňovanie nepretržitého sledovania úrovni rádioaktívnej kontaminácie vzduchu, vody a pôdy a zabezpečil dodržiavanie základných bezpečnostných noriem. Článkom 35 sa tiež udeľuje Európskej komisii právo prístupu k takýmto zariadeniam s cieľom skontrolovať ich prevádzku a účinnosť. Článok 36 Zmluvy Euratom následne ukladá členským krajinám EÚ pravidelne informovať Európsku komisiu o nameraných výsledkoch.

Pôsobnosť ÚVZ SR a ÚRMS

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky v zmysle § 5 ods. 5 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. zabezpečuje a riadi činnosti RMS Súčasne zodpovedá za plnenie

článku 35 a 36 Zmluvy Euratom a pravidelné zasielanie výsledkov radiačného monitorovania územia Slovenskej republiky Európskej komisii. V prípade radiačnej havárie na Slovensku resp. v zahraničí zodpovedá za realizáciu radiačného monitorovania na území Slovenskej republiky a za navrhovanie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov v zmysle § 48 ods. 5 zákona č. 355/2007 Z. z. Na základe nameraných radiačných veličín, ktoré zabezpečujú zložky RMS, ÚRMS hodnotí výsledky a usmerňuje ožiarenie obyvateľstva. Prostredníctvom ÚVZ SR podáva návrhy orgánom príslušným na úseku civilnej ochrany obyvateľstva na vyhlásenie mimoriadnej situácie a to:

- ukrytie a na ukončenie ukrytia,
- evakuáciu a na ukončenie evakuácie,
- dočasné presídlenie a na ukončenie dočasného presídlenia,
- trvalé presídlenie,
- použitie profylaktík vrátane jódovej profylaxie alebo antidót,
- odstránenie a spôsob odstránenia rádioaktívnej kontaminácie z terénu, budov a materiálov na bezpečnú úroveň z hľadiska radiačnej ochrany,
- režimové opatrenia pre obyvateľov ohrozenej alebo zasiahnutej oblasti a na ich odvolanie,
- monitorovanie územia,
- varovanie obyvateľstva,
- hygienickú očistu osôb,
- likvidáciu úniku nebezpečných látok a zamedzenie ich nekontrolovaného šírenia,
- vykonanie opatrení na zabezpečenie záchranných prác.

Ústredie radiačnej monitorovacej siete

Ústredie radiačnej monitorovacej siete je skupina zriadená na ÚVZ SR, ktorá pri normálnej radiačnej situácii:

- koordinuje a odborne usmerňuje činnosť siete,
- v spolupráci so stálymi zložkami siete vypracúva metodické pokyny a návody na monitorovanie a zabezpečuje pravidelné porovnávacie merania,
- organizačne pripravuje a riadi výcvik stálych zložiek siete, vypracúva plán havarijných cvičení, najmenej dvakrát ročne organizuje havarijné cvičenia a vyhodnocuje ich,
- zbiera a spracúva výsledky monitorovania získané sieťou,
- eviduje výsledky monitorovania získané sieťou a vypracúva výročné správy o ožiarení obyvateľstva,
- hodnotí úroveň ožiarenia obyvateľstva a príspevok činností vedúcich k ožiareniu obyvateľstva,
- v prípade potreby na základe záverov a analýz výsledkov monitorovania pripravuje podklady pre návrhy na usmerňovanie ožiarenia obyvateľstva.

Ústredie radiačnej monitorovacej siete je skupina zriadená na ÚVZ SR, ktorá pri radiačnom ohrození:

- spolupracuje s centrom havarijnej odozvy pri Úrade jadrového dozoru Slovenskej republiky pri spracúvaní podkladov na rozhodovanie o vykonaní a ukončení zásahov a ochranných opatrení,
- zbiera a spracúva výsledky monitorovania, vyhodnocuje radiačnú situáciu a vypracúva jej prognózy,
- vypracúva správy a informácie o ožiarení obyvateľstva v dôsledku radiačnej havárie,
- koordinuje a odborne usmerňuje postupný prechod z monitorovacieho režimu pri radiačnom ohrození do režimu monitorovania za normálnej radiačnej situácie.

Pôsobnosť zložiek radiačnej monitorovacej siete

Monitorovanie radiačnej situácie vykonávajú stále a pohotovostné zložky RMS.

Stálymi zložkami sú určené stabilné monitorovacie systémy nepretržitého merania, laboratórne skupiny a mobilné skupiny, ktoré sú vytvorené na tento účel na ÚVZ SR, Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici (RÚVZ BB), Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach (RÚVZ KE), Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave (RÚVZ BA), Slovenskej zdravotníckej univerzity (SZU) v Bratislave a v organizáciách určených ústrednými orgánmi štátnej správy, ktoré sa podieľajú na monitorovaní za normálnej radiačnej situácie.

Pohotovostnými zložkami sú mobilné skupiny a laboratórne skupiny vytvorené na ÚVZ SR, RÚVZ BA, RÚVZ BB, RÚVZ KE, v organizáciách určených ústrednými orgánmi štátnej správy, skupiny zriadené podľa osobitných predpisov v zmysle § 14 ods. 1 písm. g) zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a vyhlášky MV SR č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany), resp. skupiny vytvorené v jadrových zariadeniach v Slovenskej republike v súlade s ich havarijnými plánmi.

V súčasnosti sa okrem rezortu zdravotníctva na činnosti radiačnej monitorovacej siete podieľajú zložky v rezortoch MV SR, MO SR, MŽP SR, kde existujú vybudované monitorovacie siete tzv. včasného varovania. Ich činnosť z pohľadu ÚRMS nie je zmluvne zakotvená.

Pohotovostnými zložkami sú mobilné skupiny a laboratórne skupiny, ktoré sú na tento účel:

- vytvorené v jadrových zariadeniach v Slovenskej republike v súlade s ich havarijnými plánmi,
- vytvorené na Úrade verejného zdravotníctva SR , Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici, Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach, Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave,
- vytvorené v organizáciách určených ústrednými orgánmi štátnej správy
- zriadené podľa osobitných predpisov.

Za normálnej radiačnej situácie vykonávajú monitorovanie stále zložky. Pri radiačnom ohrození vykonávajú monitorovanie stále zložky a pohotovostné zložky. Pohotovostné zložky sa aktivizujú v zmysle havarijných plánov a plánov ochrany obyvateľstva alebo na základe pokynu ústredia radiačnej monitorovacej siete.

Hlavné úlohy zložiek radiačnej monitorovacej siete

Za normálnej radiačnej situácie vykonávajú monitorovanie stále zložky. Pri radiačnom ohrození vykonávajú monitorovanie stále zložky a pohotovostné zložky. Pohotovostné zložky sa aktivizujú podľa havarijných plánov a plánov ochrany obyvateľstva alebo na základe pokynu ÚRMS.

Pri radiačnom ohrození činnosť siete koordinuje a odborne usmerňuje ÚRMS, pričom sa monitorovanie vykonáva podľa vnútorných havarijných plánov v zmysle § 4 vyhlášky Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 55/2006 Z. z. o podrobnostiach v havarijnom plánovaní pre prípad nehody alebo havárie, plánov ochrany obyvateľstva v zmysle § 13 vyhlášky Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 55/2006 Z. z., v zmysle § 8 písm. a) a v zmysle § 9 vyhlášky Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z. z., požiadaviek orgánov štátnej správy alebo obcí, ktoré riadia záchranné práce podľa osobitného predpisu v zmysle § 12 až 15 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 42/1994 Z. z., požiadaviek a usmernení ÚRMS.

Monitorovanie za normálnej situácii

Rozsah monitorovania pri normálnej radiačnej situácii je stanovený tak, aby bolo možno zistiť údaje o radiačnej situácii v rozsahu a kvalite, ktorú žiadajú príslušné orgány a inštitúcie Európskej únie a predovšetkým získať podklady na hodnotenie a usmerňovanie ožiarenia obyvateľstva a vplyvu zdrojov ožiarenia na zdravie obyvateľov.

Priority:

- Kontinuálne meranie externého žiarenia (sieť včasného varovania)
- Meranie rádioaktivity aerosólov v ovzduší
- Meranie rádioaktivity atmosférického prašného spadu a zrážok
- Monitorovanie rádioaktívneho jódu v plynnej forme
- Meranie povrchovej rádioaktívnej kontaminácie pôdy, povrchov a porastov
- Meranie rádioaktívnej kontaminácie pitnej a povrchovej vody
- Meranie rádioaktívnej kontaminácie potravín a krmovín
- Monitorovanie kontaminácie osôb a osobných predmetov

Ďalšie úlohy

- Koordinácia činností a komunikácia výsledkov do ÚRMS
- Vyhodnocovanie dávok z ožiarenia obyvateľstva
- Merania na hraničných prechodoch (rádioaktívna kontaminácia osôb, dopravných prostriedkov, predmetov a materiálov)
- Vyhľadávanie a monitorovanie miest so zachytenými (opustenými) zdrojmi žiarenia
- Merania dávky žiarenia gama termoluminiscenčnými dozimetrami

Zároveň so sieťou včasného varovania je monitorovanie rádioaktivity v zložkách ŽP za normálnej situácie zabezpečované predovšetkým stálymi zložkami RMS v rezorte zdravotníctva. Požiadavky na monitorovanie sú v prílohe č.1.

Monitorovanie pri radiačnom ohrození - informácia

Rozsah monitorovania závisí od stupňa radiačnej nehody a veľkosti potenciálnej kontaminácie územia Slovenskej republiky. V extrémnom prípade sa vyžaduje nasadenie veľkého počtu mobilných (pohotovostných) monitorovacích jednotiek a výrazné zvýšenie počtu meraní vykonávaných stabilnými (laboratórnymi) zložkami RMS (pozn.: počas prvého mesiaca po nehode vo Fukušime bolo zmeraných viac ako 50 000 vzoriek potravín a vykonaných niekoľko tisíc meraní dávkového príkonu a kontaminácie územia). Cieľom monitorovania zložiek životného prostredia (vzduch, voda, pôda, potraviny) a osôb je získať informácie potrebné pre zhodnotenie rizika ožiarenia osôb a návrh ochranných opatrení.

Merania rádioaktivity v zložkách životného prostredia

Meranie externého žiarenia - dávkových príkonov vo vzduchu je najdôležitejšou radiačnou veličinou, pre výpočet ožiarenia osôb, na základe ktorého sa odvádzajú nápravné opatrenia. Zabezpečenie dostatočného počtu meraní pokrývajúcich celé územie krajiny je preto nevyhnutnou požiadavkou efektívneho fungovania RMS. Merania sú vykonávané prostredníctvom stabilnej siete včasného varovania a mobilnými skupinami merajúcimi v miestach nepokrytých systémom včasného varovania (radiačná situácia sa po nehode môže výrazne meniť aj v rámci danej lokality). V zmysle platnej legislatívy mobilné skupiny sú zabezpečované úradmi verejného zdravotníctva.

Požiadavky na systémy nepretržitého merania - je nevyhnutné prepojiť výstupy meraní zo všetkých meracích zariadení systémom včasného varovania (MO SR, MV SR, MŽP SR) do jedného centra (ÚRMS).

Meranie rádioaktivity aerosólov a plynnej formy jódu v ovzduší - meranie objemovej koncentrácie rádioaktívnych aerosólov vo vzduchu je nevyhnutné pre stanovenie príspevku k ožiareniu osôb z inhalácie po úniku rádioaktívnych látok do ovzdušia. Radiologické riziko vyplývajúce z inhalácie hlavne rádioaktívnych izotopov jódu (I-131) je významné predovšetkým u detí. Zo skúseností po havárii vo Fukušime aj v Černobyle vyplýva, že poznať skutočnú situáciu na základe meraní je kritické pre navrhovanie nápravných opatrení na ochranu obyvateľstva.

Spôsoby merania koncentrácie rádioaktívnych aerosólov vo vzduchu zahrňujú:

- stabilné systémy s odberom vzduchu na filter a následným meraním filtrov v laboratóriu
- stabilné systémy s kontinuálnym meraním rádioaktivity presávaných filtrov a automatickým on-line prenosom nameraných výsledkov do centra
- meranie mobilnými skupinami vybavenými prenosnými odberovými a meracími zariadeniami.

Požiadavky na systémy nepretržitého merania:

- Vybudovanie a prevádzkovanie minimálne 6 zariadení na kontinuálne meranie rádioaktívnych aerosólov, vrátane monitorovania rádioaktívneho jódu v plynnej forme

vo vzduchu umiestnených vo vybraných väčších mestách SR s automatickým on-line prenosom nameraných výsledkov do ÚRMS,

- Vybudovanie a prevádzkovanie min. 3 veľkoobjemových zariadení na odber aerosólov vo vzduchu s následným meraním filtrov v laboratóriách úradov verejného zdravotníctva.

Meranie povrchovej rádioaktívnej kontaminácie pôdy, objektov a porastov

Veľkoplošné monitorovanie kontaminácie územia (mestských, priemyselných aglomerácií a porastov) vrátane vyhľadávania tzv. „horúcich miest“ po nehode na jadrovom zariadení je dôležitou súčasťou radiačného monitoringu. Zdržovanie sa obyvateľov na kontaminovanom území, ktoré pretrváva po prechode rádioaktívneho mraku, môže byť pri istých úrovniach kontaminácie nebezpečné a navrhnutie nápravných opatrení (evakuácia, presídlenie) je nevyhnutné. Podrobné mapovanie povrchovej kontaminácie je dôležité aj z dôvodu, že radiačná situácia sa môže významne meniť v závislosti na atmosférických, resp. miestnych podmienkach a nie je možné ju predvídať. Meranie a vyhľadávanie kontaminovaných miest je možné zabezpečiť iba prostredníctvom mobilných skupín pre tieto účely vyškolených a technicky vybavených.

Meranie rádioaktívnej kontaminácie pitnej a povrchovej vody

Monitorovanie kontaminácie vôd je dôležité z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva. Európske a slovenské právne predpisy uvádzajú prípustné úrovne rádioaktívnej kontaminácie pitných vôd pri mimoriadnej radiačnej udalosti. Dostatočný rozsah meraní a správne stanovenie kontaminácie vôd je kritické z pohľadu zabezpečenia pitnej vody pre obyvateľstvo v oblastiach postihnutých mimoriadnou radiačnou udalosťou.

Popri monitorovaní vôd je dôležité aj kontinuálne, periodické meranie rádioaktivity zrážok, resp. meranie rádioaktivity atmosférického prašného spad.

Meranie rádioaktívnej kontaminácie potravín a krmovín

Po nehode vo Fukušime japonské úrady vykonali počas prvých dvoch mesiacov viac ako 50 000 meraní potravín pochádzajúcich z postihnutej oblasti. Vzhľadom na ochranné opatrenia zo strany importujúcich krajín sú i naďalej premeriavané všetky potraviny určené na vývoz a tiež veľká časť potravín určených na vnútorný trh pochádzajúcich nielen z postihnutých oblastí.

Súčasnú európsku a slovenskú právnu predpisu uvádzajú prípustné úrovne rádioaktívnej kontaminácie potravín pri mimoriadnej radiačnej udalosti. Ich monitorovanie po vážnej nehode na jadrovom zariadení je kritické z pohľadu ochrany zdravia obyvateľov vo včasnej i neskorej fáze po nehode. Stanovenie kontaminácie je dôležité aj z pohľadu vývozu potravín a krmovín do iných krajín a nedostatočný rozsah monitorovania by mohol mať aj ekonomický dopad na potravinárske subjekty v Slovenskej republike.

Bežne sa kontaminácia potravín stanovuje v laboratóriách stálych zložiek RMS, no v prípade radiačnej udalosti je potrebné zabezpečiť aj merania priamo v teréne (orientálne stanovenie kontaminácie napr. na trhoviskách).

Výsledky meraní vykonaných zložkami RMS

V rámci celoštátnej radiačnej monitorovacej siete plní OOZPŽ na jednotlivých úradoch verejného zdravotníctva plní úlohy v zmysle vyhlášky MZ SR č. 524/2006 Z. z. Tieto úlohy sú zamerané na dve činnosti: na monitorovanie životného prostredia pre napĺňanie zmluvy EURATOM a na sledovanie kontaminácie prostredia pre účely hodnotenia jej vplyvu na zdravie obyvateľstva.

Monitorovanie bolo zamerané na:

- monitorovanie jednorazových okamžitých hodnôt príkonu absorbovanej dávky,
- integrálne meranie príkonu absorbovanej dávky vo vybraných lokalitách,
- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku a celodennej strave,
- monitorovanie výskytu rádionuklidu ^{137}Cs v ostatných potravinách,
- stanovovanie aktivity ^{90}Sr a ^{137}Cs v atmosférickom spade,
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitných, povrchových a odpadových vodách.

Výsledky z monitorovania sú uvedené v kapitole 3 prílohy výročnej správy za rok 2015 a v časti – činnosti jednotlivých RÚVZ.

Zabezpečenie kvality (QA/QC):

Laboratóriá rádiochémie OOZPŽ sa povinne zúčastňujú medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ a medzilaboratórnych porovnávacích skúšok. Meradlá sú pravidelne kalibrované a určené meradlá sú v pravidelných intervaloch overované.

Požiadavky na monitorovanie pri normálnej radiačnej situácii a radiačnom ohrození špecifikuje vyhláška MZ SR č. 524/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o radiačnej monitorovacej sieti nasledovne:

Požiadavky na monitorovanie pri normálnej radiačnej situácii

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania, sledovaný rádionuklid	Minimálny počet miest	Minimálny počet meraní za rok	Požadovaná citlivosť merania
Externé ožiarenie	Príkon priestorového dávkového ekvivalentu	Kontinuálne meranie a hodnotenie	20	Kontinuálne, hodinové a desaťminútové priemery	Rozsah merania od 50 nSv/h
Externé ožiarenie	Príkon priestorového dávkového ekvivalentu	Vyhľadávacie (skrinigové) monitorovanie	Meranie na trase minimálne 50 km	4	Rozsah merania od 50 nSv/h
Externé ožiarenie	Priestorový dávkový ekvivalent	Kontinuálne meranie, periodické vyhodnocovanie, TLD	50	4, štvrtročné vyhodnocovanie	Priestorový dávkový ekvivalent od 100 μSv
Aerosóly v ovzduší	Objemová aktivita rádionuklidov	Kontinuálny odber, periodické vyhodnocovanie, gamaspektrometrické meranie, ⁴⁰ K	5	26 - 52, týždenné až dvojtýždenné vyhodnocovanie	MDA < 1x10 ⁻⁴ Bq/m ³ pre ¹³⁷ Cs
Aerosóly v ovzduší	Objemová aktivita rádionuklidov	Kontinuálny odber, periodické vyhodnocovanie, gamaspektrometrické merania (vrátane ⁷ Be a ¹³⁷ Cs), analýza ⁹⁰ Sr	1 až 2	52, týždenné vyhodnocovanie prírodných rádionuklidov a ¹³⁷ Cs, štvrtročné vyhodnocovanie ⁹⁰ Sr	MDA < 1x10 ⁻⁴ Bq/m ³ pre prírodné rádionuklidy MDA < 1x10 ⁻⁵ Bq/m ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 5x10 ⁻⁷ Bq/m ³ pre ⁹⁰ Sr
Atmosférický spad	Plošná aktivita rádionuklidov	Kontinuálny odber, periodické vyhodnocovanie, gamaspektrometria	3	12, mesačné vyhodnocovanie	MDA < 1 Bq/m ² pre ¹³⁷ Cs
Pôda, tráva a iné porasty	Plošná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie	5	1	MDA < 10 Bq/m ² pre ¹³⁷ Cs
Pôda	Plošná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie in situ	5	1	MDA < 1 000 Bq/m ² pre ¹³⁷ Cs
Povrchová voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), prípadne celková betaaktivita, ⁴⁰ K, ³ H	5	1 - 4, štvrtročné až ročné odbery	MDA < 10 Bq/dm ³ pre ³ H, MDA < 1 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania, sledovaný rádionuklid	Minimálny počet miest	Minimálny počet meraní za rok	Požadovaná citlivosť merania
Povrchová voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ³ H	2	12, mesačné odbery	MDA < 10 Bq/dm ³ pre ³ H, MDA < 0,1 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,05 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr
Pitná voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Prírodné rádionuklidy, ³ H, ⁹⁰ Sr, ¹³⁷ Cs	3	12, mesačné odbery	MDA < 10 Bq/dm ³ pre ³ H, MDA pre celkovú alfaaktivitu 0,04 Bq/m ³ , MDA pre prírodné rádionuklidy na úrovni desiatiny najvyššej prípustnej hodnoty MDA < 0,05 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,01 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr
Pitná voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Prírodné rádionuklidy, ³ H, ⁹⁰ Sr, ¹³⁷ Cs	10	4, štvrtročné	MDA < 10 Bq/dm ³ pre ³ H, MDA pre prírodné rádionuklidy na úrovni desiatiny odvodenej zásahovej úrovne MDA < 0,1 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,05 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr
Vodárenský kal	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie	1	1	MDA < 1 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs
Riečne sedimenty	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie	2	1	MDA < 1 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs
Mlieko	Objemová aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	5	4	MDA < 0,5 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,2 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr
Mlieko	Objemová aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr, ⁴⁰ K	1	12	MDA < 0,1 Bq/dm ³ pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,05 Bq/dm ³ pre ⁹⁰ Sr
Mäso bravčové	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Mäso hovädzie	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Mäso baranie	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Mäso hydinné	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Divina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania, sledovaný rádionuklid	Minimálny počet miest	Minimálny počet meraní za rok	Požadovaná citlivosť merania
Ryby	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Vajcia	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	1	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Pšenica	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Jačmeň	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Ovos	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Kukurica	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Zemiaky	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Lístová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Koreňová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Plodová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Ovocie	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Lesné plody	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Huby	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Čajoviny a liečivé rastliny	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	4	1	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania, sledovaný rádionuklid	Minimálny počet miest	Minimálny počet meraní za rok	Požadovaná citlivosť merania
Múka	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	2	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Ryža	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	2	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Rastlinné oleje a tuky	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	2	MDA < 0,5 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,1 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Mixovaná denná strava	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ⁹⁰ Sr	2	2	MDA < 0,1 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs, MDA < 0,05 Bq/kg pre ⁹⁰ Sr
Importované potraviny	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs)		Podľa potreby	MDA < 100 Bq/kg pre ¹³⁷ Cs
Vnútna kontaminácia osôb rádionuklidmi	Aktivita rádionuklidov v tele	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs)	5	1	MDA < 200 Bq pre ¹³⁷ Cs
Vnútna kontaminácia osôb rádionuklidmi	Aktivita rádionuklidov v dennom moči	Gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs)	5	1	MDA < 0,05 Bq pre ¹³⁷ Cs

Požiadavky na monitorovanie pri radiačnom ohrození

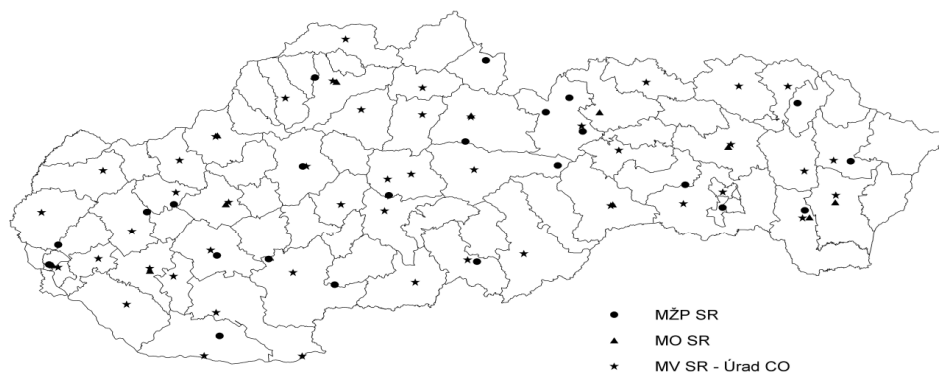
Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania	Frekvencia meraní, počet meraní	Požadovaná citlivosť merania
Externé žiarenie	Prikon priestorového dávkového ekvivalentu	Kontinuálne meranie a hodnotenie	Hodinové a desaťminútové priemery, okamžité hodnoty	Rozsah merania 50 nSv/h do 1 Sv/h
	Prikon priestorového dávkového ekvivalentu	Monitorovanie po trase v teréne	Okamžité hodnoty, krátkodobé priemery	Rozsah merania 50 nSv/h do 1 Sv/h
	Prikon priestorového dávkového ekvivalentu a kontaminácia povrchov	Letecké monitorovanie po trase	Okamžité hodnoty	Rozsah merania 50 nSv/h do 1 Sv/h
	Priestorový dávkový ekvivalent	Kontinuálne meranie, TLD	Vyhodnocovanie denné až mesačné, podľa okolnosti	Fotónový dávkový ekvivalent od 100 µSv
Aerosóly v ovzduší	Objemová aktivita rádionuklidov	Kontinuálny odber na stabilných miestach alebo krátkodobé odbery, gamaspektrometrické meranie, ďalšie analýzy podľa potreby	Vyhodnocovanie: neodkladne, periodické denné alebo častejšie, podľa okolnosti	MDA (Bq/m ³) pre jednotlivé rádionuklidy musí umožniť zistenie úvážku efektívnej dávky z inhalácie (od všetkých zistených rádionuklidov) na úrovni 10 µSv za mesiac
Atmosférický prášny spad a zrážky	Plošná a objemová aktivita rádionuklidov	Kontinuálny odber, periodické vyhodnocovanie, gamaspektrometrické meranie, ďalšie analýzy podľa potreby	Denné až týždenné vyhodnocovanie	Typická MDA < 10 Bq/m ² v závislosti od rádionuklidu
Jód v plynnej forme	Objemová aktivita ¹³¹ I	Kontinuálny alebo periodický odber, gamaspektrometrické meranie	Vyhodnocovanie podľa okolnosti, niekoľkokrát za deň až denné	MDA < 0,1 Bq/m ³
Povrchová rádioaktívna kontaminácia pôdy, povrchov a porastov	Plošná alebo hmotnostná aktivita rádionuklidov	Lokálne odbery, gamaspektrometrické meranie, ďalšie analýzy podľa potreby	Podľa rozsahu havárie a potreby	V závislosti od radiačnej situácie
Povrchová rádioaktívna kontaminácia pôdy a povrchov	Plošná alebo hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie in situ	Podľa rozsahu havárie a potreby	V závislosti od radiačnej situácie
Povrchová voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Jednorazové alebo opakované odbery, gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ³ H, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Denne až týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt rádioaktívnej kontaminácie pre tekutú potravu *

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania	Frekvencia meraní, počet meraní	Požadovaná citlivosť merania
Pitná voda	Objemová aktivita rádionuklidov	Jednorazové alebo opakované odbery, gamaspektrometrické meranie (¹³⁷ Cs), ³ H, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Denne až týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie *
Mlieko	Objemová alebo hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Denne až týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Mäso bravčové, hovädzie, baranie, hydinné	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Divina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Ryby	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Vajcia	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Týždenné, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Pšenica	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Jačmeň	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Ovos	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Kukurica	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolnosti	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania	Frekvencia meraní, počet meraní	Požadovaná citlivosť merania
Zemliaky	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Lístová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Koreňová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Plodová zelenina	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Ovocie	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Lesné plody	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Huby	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Čajoviny a liečivé rastliny	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Krmoviny	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Importované potraviny	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Podľa potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*

Monitorovaná položka	Meraná veličina	Spôsob merania	Frekvencia meraní, počet meraní	Požadovaná citlivosť merania
Mixovaná denná strava	Hmotnostná aktivita rádionuklidov	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Podľa potreby	MDA pre jednotlivé rádionuklidy musí byť nižšia ako jedna desatina prípustných hodnôt kontaminácie*
Vnútoraná kontaminácia osôb rádionuklidmi	Aktivita rádionuklidov v tele	Gamaspektrometrické meranie, prípadne ďalšie analýzy podľa okolností	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA < 500 Bq pre ¹³⁷ Cs
	Aktivita ¹³¹ I v štítnej žľaze	Gamaspektrometrické meranie	Pri zbere úrody, podľa rozsahu havárie a potreby	MDA < 500 Bq pre ¹³¹ I

Sieť včasného varovania - Monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu v SR

Analýza činnosti

1. Meranie gama žiarenia metódou termoluminiscenčných dozimetrov (TLD) v životnom prostredí.

Monitorovanie životného prostredia metóda termoluminiscenčnej dozimetrie (TLD) umožňuje zistiť integrálnu dávku v danom mieste počas obdobia medzi dvoma výmenami dozimetra. Dozimetre sa vymieňajú a vyhodnocujú v trojmesačnom intervale. Pri zbere dozimetrov sa vykonávajú merania okamžitých dávkových príkonov gama žiarenia prenosným zariadením. Odbor ochrany zdravia pred žiarením ako stála zložka celoštátnej radiačnej monitorovacej siete pravidelne zabezpečuje plošné meranie integrálnej dávky v regióne západného Slovenska.

Integrálne dávky sa sledujú v 20 lokalitách na území Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja, v okolí atómovej elektrárne Jaslovské Bohunice a v okolí atómovej elektrárne Mochovce.

Táto metóda bola vybraná ako ťažisková pri zisťovaní dávkovej záťaže populácie Slovenska v prípade havárie atómovej elektrárne, (či už na našom území alebo mimo neho), aj vzhľadom na vysokú citlivosť merania.

Prepočítané dávkové príkony žiarenia v jednotlivých lokalitách(nS_v/hod.)

Jednotlivé lokality na území Bratislavského, Trnavského, Trenčianskeho a Nitrianskeho kraja za rok 2015.

Lokalita	1.kvartál	2.kvartál	3.kvartál	4.kvartál
Bratislava	62,10	48,69	62,22	46,37
Dun.Streda	65,60	45,42	63,37	47,22
Hlohovec	43,47	37,84	16,13	33,55
Kalná n./Hronom	61,20	49,43	64,10	STRATA
Komárno	43,37	40,44	45,12	STRATA
Kopčany	48,75	45,99	39,35	44,96
Kúty	42,13	44,51	34,01	51,85
Malacky	72,62	37,58	63,72	52,24
Myjava	54,68	50,04	38,02	49,50
Nitra	49,19	47,78	47,42	53,22
N.Mesto n./V.	50,97	53,54	31,81	49,54
Partizánske	59,26	57,11	62,63	56,31
Piešťany	42,77	51,94	20,51	43,59
Pov.Bystrica	58,13	52,33	65,11	53,03
Prievidza	58,53	48,05	59,17	48,99
Šamorín	39,78	41,10	54,05	41,13
Štúrovo	54,90	50,03	60,70	52,28
Trnava	55,24	53,31	57,52	53,53
V.Bierovce	43,65	45,00	48,29	43,78
Želiezovce	68,26	52,38	65,37	53,75

2. Gamaspektrometrické analýzy

Gamaspektrometrické analýzy vykonané v roku 2015 boli zamerané na plnenie úloh štátneho zdravotného dozoru v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. a na hodnotenie zdravotnej nezávadnosti vybraných zložiek potravinového reťazca a stavebných materiálov.

Vzhľadom na personálne zmeny na odbore ochrany zdravia pred žiarením Úradu verejného zdravotníctva SR bolo upustené od vykonávania gamaspektrometrických analýz „in situ“, ktoré predstavovali komplexný prístup k monitorovaniu vybraných lokalít, t.j. vo väčšine týchto lokalít sa okrem gamaspektrometrického stanovenia, vykonalo aj meranie dávkových príkonov a odber vzoriek pôdy. Tento prístup slúžil na zvyšovanie spoľahlivosti a presnosti gamaspektrometrických analýz v podmienkach „in situ“, ktoré je potrebné pre hodnotenie možného negatívneho vplyvu činnosti jadrových zariadení na životné prostredie.

Pri rádiometrickom spracovaní vzoriek v gamaspektrometrickom laboratóriu bol použitý digitálny mnohokanálový analyzátor DSPEC/ORTEC, spolu so softvérovým vybavením Gamma Vision32 a polovodičovým detektorom HPGe s vysokým energetickým rozlíšením, typ GEM 35 190. Uvedená aparatúra, jediná svojho druhu na Úrade verejného zdravotníctva SR, je v prevádzke od roku 1999 a nepostačuje pre kompletný monitoring životného prostredia v zmysle vyhlášky MZ SR č. 524/2007 Z. z.

Všeobecne o gamaspektrometrických metódach možno povedať, že ich nezastupiteľnosť v radiačnej ochrane a špeciálne pri hodnotení mimoriadnych situácií je daná ich univerzálnosťou a možnosťou priameho a rýchleho určovania rádioaktívnych látok prakticky vo všetkých zložkách biosféry.

V roku 2015 boli v gamaspektrometrickom laboratóriu analyzované nasledovné vzorky:

- technologické vzorky z jadrových zariadení,
- pôdy,
- stavebné materiály,
- celodenná strava,
- rôzne druhy potravín,
- obilniny,
- krmoviny,
- sušené hriby,
- mach,
- aerosólové filtre,
- produkty na export.

Technologické vzorky z jadrových zariadení analyzované v roku 2015 obsahovali odpadovú vodu. V uvedených vzorkách boli stanovené stopové až podprahové hodnoty aktivity ^{137}Cs .

Odbery vzoriek pôd v okolí jadrových zariadení na Slovensku sa vykonali v súlade s monitorovacím programom a v lokalitách s predpokladaným významným zastúpením prírodných rádionuklidov. Vzorky ornej pôdy boli odobraté v Trakoviciach, Jaslovských Bohuniciach, Mochovciach a Kalnici.

V rámci platených expertíz bolo na obsah prírodných rádionuklidov analyzovaných 13 stavebných materiálov od rôznych dodávateľov a 26 vzoriek potravinových produktov, určených na export. Hodnoty zistených objemových aktivít v stavebných materiáloch sú uvedené tabuľke 2.1.

Tabuľka 2.1 Výsledky merania aktivity v stavebných materiáloch v roku 2015

Stavebný materiál	Kód vzorky	⁴⁰ K (Bq/kg)	²²⁶ Ra (Bq/kg)	²³² Th (Bq/kg)
Stachesil BP	389/15	425,0 ± 25,0	117,0 ± 4,5	53,7 ± 2,9
Popiol liotny Rybnik	390/15	658,0 ± 28,0	123,4 ± 4,7	65,2 ± 5,2
Stachesil N	391/15	< 20,3	10,2 ± 0,8	25,6 ± 1,9
Vusokret SC 60	392/15	155,0 ± 11,0	12,8 ± 0,96	9,9 ± 0,8
Kalcifil S 12 mm	393/15	< 1,3	7,3 ± 1,6	< 8,7
Reparal KEF	394/15	236,0 ± 16,0	15,3 ± 0,9	15,4 ± 1,3
Reparal DUR EF	395/15	124,0 ± 8,6	14,7 ± 1,0	12,7 ± 1,6
Reparal KX03	396/15	38,6 ± 5,9	6,9 ± 0,8	10,3 ± 1,4
Porostop S	397/15	174,0 ± 7,2	12,5 ± 0,9	14,9 ± 0,7
Superstop 90	398/15	51,4 ± 6,2	33,4 ± 1,8	57,1 ± 3,0
Stachesal O	399/15	599,0 ± 26,0	42,6 ± 2,3	38,6 ± 2,0
Psgranul	408/15	< 8,2	4,7 ± 0,3	6,4 ± 0,9
Stachesil P	570/15	403,0 ± 14,0	73,5 ± 2,3	37,1 ± 1,8

V roku 2015 pokračovalo kontinuálne sledovanie rádioaktivity aerosólov v ovzduší na streche budovy ÚVZ SR. Výsledky objemových aktivít sú uvedené v tabuľke 2.2.

Tabuľka 2.2 Výsledky merania aktivity zachytenej na aerosólových filtroch v roku 2015

Obdobie vystavenia filtra	Kód vzorky	¹³⁷ Cs (μBq/m ³)	¹³⁴ Cs (μBq/m ³)	⁷ Be (μBq/m ³)
15.12.2014 – 14.1.2015	74/15	< 0,71	< 0,45	2874 ± 89
16.1.2015 – 15.2.2015	131/15	0,74 ± 0,29	< 0,35	1796 ± 56
20.2.2015 – 22.3.2015	205/15	0,95 ± 0,26	< 0,29	3330 ± 100
1.4.2015 – 1.5.2015	273/15	< 0,40	< 0,28	5880 ± 180
15.5.2015 – 11.6.2015	351/15	0,45 ± 0,15	< 0,19	7400 ± 230
24.6.2015 – 22.7.2015	409/15	< 0,55	< 0,34	7030 ± 210
22.7.2015 – 21.8.2015	455/15	0,74 ± 0,17	< 0,30	8450 ± 260
24.8.2015 – 21.9.2015	495/15	0,66 ± 0,16	< 0,29	6330 ± 190
21.9.2015 – 21.10.2015	571/15	0,66 ± 0,20	< 0,28	2911 ± 89
21.10.2015 – 2.11.2015	629/15	1,70 ± 0,62	< 0,67	6236 ± 130
2.11.2015 – 2.12.2015	733/15	< 1,31	< 0,87	4293 ± 133
9.12.2015 – 4.1.2015	1/16	< 0,89	< 0,83	2020 ± 60

3. Monitoring rádioaktivity v životnom prostredí

3.1 Rádiochemické laboratóriá

Monitoring rádioaktivity životného prostredia sa vykonáva v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a s vyhláškou MZ SR č. 524/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o radiačnej monitorovacej sieti.

Monitoring životného prostredia prebiehal v roku 2015 v súlade s monitorovacím plánom vypracovaným podľa požiadaviek vyššie uvedenej vyhlášky.

Monitorovací plán bol rozdelený do dvoch častí:

- 1) Plán monitorovania rádioaktivity územia SR, ktorého cieľom bol monitoring a kontrola radiačnej situácie na území krajiny, získanie podkladov pre hodnotenie ožiarenia obyvateľov a zabezpečenie radiačnej ochrany. Vybrané údaje z monitoringu za rok 2014 boli zaslané do JRC v Ispre ako plnenie úloh vyplývajúcich z článkov 35 a 36 Zmluvy Euratom v súlade s požiadavkami Európskej komisie.
- 2) Plán monitorovania rádioaktivity v okolí prevádzkovaných atómových elektrární za normálnej radiačnej situácie, ktorý sa vykonával nepretržite za účelom:
 - ✓ sledovania aktivít vybraných rádionuklidov, ktoré sa dostávajú do životného prostredia za normálnej prevádzky atómových elektrární,
 - ✓ získania dlhodobých časových trendov distribúcie rádionuklidov v životnom prostredí a možnosti včasného zistenia odchýlok od dlhodobých priemerov,
 - ✓ vytvorenia databázy výsledkov o rádioaktívnej kontaminácii životného prostredia za dané časové obdobie, ktorá slúži ako podklad pre zhodnotenie vplyvu výpustí z atómových elektrární na okolité životné prostredie.

V roku 2015 pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením odobrali celkovo 634 vzoriek životného prostredia, vykonali 1339 rádiochemických analýz a 7197 rádiometrických meraní.

Vo vzorkách boli stanovené nasledovné rádiologické ukazovatele: celková objemová aktivita alfa a beta, aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs , objemová aktivita ^3H , ^{131}I a ^{222}Rn . Výsledky jednotlivých meraní sú uvedené v tabuľkovej časti tejto správy.

Za účelom zabezpečenia kontroly kvality nameraných výsledkov sa laboratórium rádiochémie v roku 2015 zúčastnilo nasledovných medzilaboratórnych porovnávacích skúšok:

- ✓ ASLAB OR-RA-15 v oblasti rádiologického rozboru pitných a povrchových vôd, ktorý organizuje Výzkumný ústav vodohospodársky T. G. Masaryka v Prahe. V rádiologických ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa (modelová vzorka), celková objemová aktivita beta (modelová vzorka), objemová aktivita ^{222}Rn (modelová vzorka), objemová aktivita ^3H (prírodná vzorka) a gamaspektrometrických stanoveniach laboratórium dosiahlo požadovanú úroveň kvality práce a získalo Osvedčenie o správnosti výsledkov v medzilaboratórnych porovnávacích skúškach.

V súlade s § 47 zákona MZ SR č. 355/2007 Z. z. boli zaevidované protokoly s výsledkami meraní obsahu prírodných rádionuklidov vo vodách dodávaných do siete za rok 2014, ktoré zaslali na ÚVZ SR jednotlivé vodárenské spoločnosti.

3.1.1 Monitoring rádioaktivity v zložkách životného prostredia pre Európsku komisiu v roku 2015

V rámci monitoringu rádioaktivity územia krajiny sme odobrali pitné vody (vodné zdroje Sihot' Bratislava a Jelka), povrchové vody (Dunaj – Bratislava, Morava – Vysoká pri Morave), vzorky čerstvého kravského mlieka (Rajo Bratislava), vzorky celodennej stravy – mix (Onkologický ústav Sv. Alžbety).

Výsledky z monitoringu rádioaktivity za daný rok sme poskytli v požadovanom rozsahu Európskej komisii (JRC v Ispre) ako plnenie článku 36 Zmluvy Euratom a na vypracovanie Komplexnej správy o radiačnej situácii na území Slovenskej republiky, ktorú každoročne pripravuje Slovenské ústredie radiačnej monitorovacej siete.

Pokračovali sme v sledovaní kvality pitných vôd u spotrebiteľa a v odobratých vzorkách pitných vôd sme stanovili základné rádiologické ukazovatele.

Tabuľka č. 3.1.1.1: Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v pitnej vode z vodného zdroja Sihot' Bratislava v roku 2015

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	74±1	66±1	90±1	55±1	96±2	71±1	73±1	71±1	66±1	71±1	64±1	62±1
Celk.ob.akt.beta	77±4	96±4	89±4	108±5	95±4	81±4	94±4	92±4	90±4	104±4	103±4	102±4
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	7±1	7±1	5±1	5±1	8±2	7±1	9±1	< 4	7±2	5±1	8±1	5±1
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	23±2	15±2	31±2	10±1	< 10	< 10	< 9	16±2	14±2	< 10	12±2	16±2
	Bq/l											
Obj.akt. ³ H	< 2,1	5,9 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	4,0 ± 1,3	-	< 1,9
Obj.akt. ²²² Rn	5,2±0,9	8,3±0,9	6,9±0,9	7,3±0,8	6,3±0,8	7,2±0,9	6,6±0,8	8,1±0,9	9,3±0,9	7,2±0,7	5,5±0,6	7,8±0,7

Tabuľka č. 3.1.1.2: Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v pitnej vode z vodného zdroja Jelka (odber/štvrt'rok) v roku 2015

Druh stanovenia	I. štvr.	II. štvr.	III. štvr.	IV. štvr.
	mBq/l			
Celk.obj.akt.alfa	125±2	130±2	127±3	143±4
Celk.obj.akt.beta	62±3	100±5	105±5	106±5
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	4±1	6±2	7±2	4±1
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	25±2	< 9	23±2	16±2
	Bq/l			
Obj.akt. ³ H	< 2,0	< 2,0	2,6 ± 1,4	< 1,9
Obj.akt. ²²² Rn	8,2±0,9	6,3±0,8	6,9±0,7	7,8±0,8

Tabuľka č. 3.1.1.3: Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v povrchovej vode Dunaj - Bratislava v roku 2015

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	55±1	107±1	96±1	37±1	106±3	139±4	31±1	39±1	69±1	44±1	76±1	40±1
Celk.ob.akt.beta	73±4	93±4	79±4	83±4	114±5	76±4	79±4	86±4	88±4	77±4	104±4	93±4
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	< 10	13±2	27±2	12±2	12±2	< 9	16±2	16±2	15±2	< 10	18±2	14±2
Bq/l												
Obj.akt. ³ H	< 2,1	2,8 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 1,9	-	< 1,9

Tabuľka č. 3.1.1.4: Hodnoty jednotlivých rádiologických ukazovateľov v mBq/l a v Bq/l v povrchovej vode Morava – Vysoká pri Morave v roku 2015

Druh stanovenia	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt	nov.	dec.
	mBq/l											
Celk.obj.akt.alfa	106±4	81±1	123±2	92±2	106±2	85±1	61±1	80±2	116±2	77±1	115±2	73±2
Celk.ob.akt.beta	170±6	163±5	181±6	161±5	196±6	249±7	265±7	301±7	279±7	293±7	244±7	243±7
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	< 10	< 10	30±2	< 9	11±2	< 11	< 9	10±1	12±2	< 10	15±2	14±2
Bq/l												
Obj.akt. ³ H	5,0 ± 1,4	3,1 ± 1,4	4,8 ± 1,4	< 2,0	4,3 ± 1,4	4,5 ± 1,4	2,8 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	6,2 ± 1,4	-	9,0 ± 1,4

Tabuľka č. 3.1.1.5: Aktivita ¹³⁷Cs v povrchovej vode Váh - Sereď (odber/štvrt'rok) v roku 2015

Druh Stanovenia	I. štvr.	II. štvr.	III. štvr.	IV. štvr.
	mBq/l			
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	35±2	< 10	18±2	14±2
Bq/l				
Zvyšková beta aktivita	0,037	0,032	-	0,005

Tabuľka č. 3.1.1.6: Aktivita ⁹⁰Sr a ¹³⁷Cs v Bq/l v čerstvom mlieku, ktoré dodalo Rajo – Bratislava (odber/štvrt'rok) v roku 2015

Druh stanovenia	I. štvr.	II. štvr.	III. štvr.	IV. štvr.
	mBq/l			
Obj.akt. ⁹⁰ Sr	32±6	27±7	18±5	24±5
Obj.akt. ¹³⁷ Cs	79±8	69±7	95±8	81±8

Tabuľka č. 3.1.1.7: Aktivita ^{90}Sr , ^{137}Cs a ^{40}K v Bq/osoba.deň mokrej váhy v celodennej strave – mix odobratej v Onkologickom ústave Sv. Alžbety (odber/štvrt'rok) v roku 2015

Druh stanovenia	I. štvr.	II. štvr.	III. štvr.	IV. štvr.
	Bq/osoba.deň			
aktivita ^{90}Sr	24±2	42±2	33±2	20±2
aktivita ^{40}K	59,0 ± 1,0	86,2 ± 1,6	111,4 ± 2,1	56,3 ± 1,5
aktivita ^{137}Cs	< 0,028	< 0,053	< 0,055	< 0,014

Tabuľka č. 3.1.1.8: Aktivita ^{137}Cs a ^{40}K v zložkách potravinového reťazca v Bq/kg odobratých v roku 2015

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs	^{40}K
Slivky sušené	Dunajská Lužná	< 0,12	275,2±5,0
Orechy vlašské	Čelovce	< 0,25	88,0±4,4

Tabuľka č. 3.1.1.9: Aktivita ^{137}Cs a ^{40}K v zmesi jedlých húb v Bq/kg odobratých v roku 2015

Druh vzorky	Miesto odberu	^{137}Cs	^{40}K
Huby jedlé, zmes, sušené	Lakšarská Nová Ves	389,5±3,4	1204,0±22,0

Tabuľka č. 3.1.1.10: Výsledky meraní rádiologických ukazovateľov v Bq/l v pitnej vode v roku 2015

Vzorka	obsah solí (g/l)	celk. obj. akt. alfa (Bq/l)	celk. obj. akt. beta (Bq/l)	obj. aktivita ^{222}Rn (Bq/l)
Dolná Súča	0,41	0,055 ± 0,002	0,047 ± 0,005	12,6 ± 0,8
Šamorín	0,59	0,052 ± 0,008	0,084 ± 0,004	6,7 ± 0,7
Horná Súča, ZŠ Závrská	0,69	0,048 ± 0,009	0,045 ± 0,003	1,8 ± 0,5
Horná Súča, ZŠ Dúbrava	0,66	0,050 ± 0,009	0,036 ± 0,003	6,7 ± 0,7
Hrabovka	1,35	0,064 ± 0,002	0,064 ± 0,003	15,2± 3,8
Sedmerovec	0,78	0,041 ± 0,006	0,087 ± 0,003	8,7 ± 0,9
Kľačany	1,04	0,150 ± 0,019	0,041± 0,003	2,5 ± 0,6
Šamorín, kohút v bare	0,53	0,058 ± 0,008	0,065 ± 0,004	3,8 ± 0,6
Šamorín, kohút v stajni	0,61	0,050 ± 0,009	0,096 ± 0,004	8,2 ± 0,8
Šamorín, hydrant	0,68	0,061 ± 0,009	0,115 ± 0,005	8,9 ± 0,8
Šamorín, kohút na prípojke	0,67	0,056 ± 0,010	0,108 ± 0,005	9,7 ± 0,8
Vršatské Podhradie	0,49	0,023 ± 0,005	0,036 ± 0,003	2,0 ± 0,7

3.1.2 Monitoring rádioaktivity životného prostredia so zameraním na okolie prevádzkovaných atómových elektrární Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2015

Tabuľka č. 3.1.2.1: Celková objemová aktivita beta v mBq/l v pitných, povrchových a odpadových vodách v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Jasl. Bohunice *	23±3	35±3	35±3	43±5	35±3	35±3	35±3	39±3	42±3	38±3	37±3	36±3
Sereď Váh	80±4	81±4	120±5	75±4	91±4	110±4	100±4	106±4	122±5	105±4	101±4	104±4
Trakovice Dudv.	193±6	155±5	140±5	135±5	114±5	114±5	112±5	196±6	137±5	192±4	165±6	202±6
Žlkovce za k.	160±6	163±6	154±6	122±5	127±5	119±5	126±5	170±6	135±5	180±6	137±5	207±6
EBO, odp. voda	376±9	401±9	375±8	282±7	387±9	229±6	469±10	514±10	556±11	436±9	409±9	79±4

Tabuľka č. 3.1.2.2: Celková objemová aktivita beta v mBq/l v pitných, povrchových a odpadových vodách v okolí AE Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Kalná Hron	83±4	79±4	175±6	71±4	71±4	99±4	115±5	124±5	127±5	85±4	90±4	96±4
Čifáre rybník	224±7	196±6	187±6	217±6	299±8	237±7	264±7	401±9	268±7	251±7	212±6	228±7
Horný Ohaj	195±6	150±5	297±8	181±6	148±5	158±6	230±7	195±6	163±6	183±6	176±6	213±7
Mochovce**	88±5	90±4	292±7	103±5	118±5	173±6	159±6	134±5	104±5	94±5	67±4	110±5
RÚVZ Levice *	28±3	46±3	48±3	43±3	54±3	49±3	47±3	48±3	49±3	47±3	48±3	39±3
EMO *	63±4	67±4	66±4	72±4	68±4	65±4	81±4	64±4	79±4	59±4	80±3	65±4
EMO, odp.voda	340±9	323±8	297±7	96±4	178±6	349±8	433±10	511±10	453±10	344±8	415±10	374±9
RÚ RAO Mochovce	-	-	-	-	-	-	-	-	167±5	-	-	159±5

* pitná voda

**Mochovce Stružka C

Tabuľka č. 3.1.2.3: Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v povrchových a odpadových vodách v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Dudv. za kan.	8±2	< 7	< 7	8±3	< 8	< 8	11±3	< 7	15±3	11±3	12±3	8±3
Trakovice Dudv.	< 7	< 7	10±3	7±2	< 7	9±3	< 7	< 8	8±3	10±3	12±3	8±3
EBO, odp. voda	13±2	12±3	8±3	< 7	14±3	11±3	12±3	10±3	15±3	13±3	8±3	10±3
^{137}Cs v mBq/l												
Dudv. za kan.	53±4	30±3	53±4	< 19	< 19	< 20	< 19	34±3	35±4	< 19	38±4	34±4
Trakovice Dudv.	27±3	26±3	66±5	< 19	< 19	< 23	< 19	50±4	26±3	< 19	36±4	31±4
EBO, odp. voda	29±3	23±3	72±5	34±4	< 19	< 21	32±3	23±3	< 19	< 19	34±4	32±4

Tabuľka č. 3.1.2.4: Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v povrchových a odpadových vodách v mBq/l v okolí AE Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
^{90}Sr v mBq/l												
Hron - Kalná	8±2	< 7	10±3	< 8	8±2	12±3	9±3	11±4	8±3	13±3	16±3	13±3
Čifáre-rybník	10±3	< 7	8±3	12±3	8±2	12±3	10±3	< 7	17±3	10±3	9±3	8±2
Mochovce, stružka	8±2	< 7	12±3	10±3	< 7	< 9	< 7	< 9	16±4	12±3	12±3	< 7
EMO, odp. voda	13±2	12±3	< 7	1013	< 7	8±3	8±3	-	-	-	-	-
^{137}Cs v mBq/l												
Hron - Kalná	20±3	37±4	45±4	< 19	< 20	< 18	21±3	< 19	30±3	< 20	< 20	33±4
Čifáre-rybník	26±3	25±3	84±5	< 19	< 19	< 18	20±3	20±3	27±3	< 19	< 19	20±3
Mochovce, stružka	24±3	< 19	58±4	< 19	< 19	< 18	< 19	20±3	25±3	< 19	< 19	23±3
EMO, odp. voda	27±3	< 19	44±4	22±3	< 19	< 18	< 19	-	-	-	-	-

Tabuľka č. 3.1.2.5: Aktivita ^{131}I v povrchových a odpadových vodách v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
EBO, odp. voda	44±13	31±10	< 46	-	60±18	< 50	< 27	< 62	48±16	-	71±18	86±14

Tabuľka č. 3.1.2.6: Objemová aktivita trícia v atmosférických zrážkach v Bq/l odobratých v Bratislave na Kolibe v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Koliba, Bratisl.	< 2,1	< 2,1	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 1,9	< 2,0	< 2,0	< 1,9

Tabuľka č. 3.1.2.7: Objemová aktivita trícia v pitných, povrchových a odpadových vodách v Bq/l odobratých v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Jasl. Bohunice*	< 2,1	< 2,1	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 1,9
Sereď Váh	3,4 ± 1,4	< 2,1	< 2,0	2,4 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 1,9
Trakovice Dud.	3,3 ± 1,4	< 2,1	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	3,4 ± 1,3	< 2,0	< 1,9
Žlkovce za k.	< 2,1	< 2,1	< 2,0	< 2,0	2,7 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	2,8±1,3
Potrubie EBO, Madunice	32,9 ± 1,7	22,2 ± 1,6	199 ± 3	1972 ± 8	32,4 ± 1,6	52,9 ± 1,8	32,9 ± 1,6	32,4 ± 1,6	16,5 ± 1,5	58,0 ± 1,8	64,9 ± 1,9	42,9±1,7

* pitná voda

Tabuľka č. 3.1.2.8: Objemová aktivita trícia v pitných, povrchových, odpadových vodách v Bq/l odobratých v okolí AE Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
RÚVZ Levice *	< 2,1	< 2,1	< 2,0	< 2,0	< 2,0	2,1 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	2,1 ± 1,3	< 2,0	< 1,9
Mochovce	< 2,1	< 2,1	2,2 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	3,0 ± 1,3	< 2,0	< 1,9
Čifáre rybník	< 2,1	3,0 ± 1,4	< 2,0	-	< 2,0	2,3 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	2,9 ± 1,4	< 1,9
Kalná n/Hronom	< 2,1	13,0 ± 1,5	< 2,0	9,9 ± 1,5	< 2,0	< 2,0	< 2,0	110 ± 2	82,3 ± 2,0	2,2 ± 1,3	26,7 ± 1,6	< 1,9
AE Mochovce *	< 2,1	< 2,1	< 2,0	< 2,0	< 2,0	2,1 ± 1,4	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 2,0	< 1,9

* pitná voda

Tabuľka č. 3.1.2.9: Monitoring trícia vo vzorkách povrchových vôd z okolia rieky Hron v súvislosti s priesakmi vôd Hrona do okolitého životného prostredia spôsobenými výstavbou malej vodnej elektrárne v Novom Tekove

Označenie vzorky	Miesto odberu	Dátum odberu	Dátum merania	Aktivita trícia (Bq/l)
povrchová voda – obecný rybník	Starý Tekov	18.11.2015	28.12.2015	10,5 ± 1,5
povrchová voda – nádrž MVE č. 1	Nový Tekov	18.11.2015	28.12.2015	2,5 ± 1,4
povrchová voda - jazierko pri ihrisku	Nový Tekov	18.11.2015	28.12.2015	69,5 ± 1,9
povrchová voda - slepé rameno, Hron	Nový Tekov	18.11.2015	28.12.2015	< 2,0
povrchová voda – nádrž MVE č. 2	Kalnička	18.11.2015	28.12.2015	5,7 ± 1,4
povrchová voda – jazero (štrkovisko)	pri MVE Kalnička	18.11.2015	28.12.2015	29,4 ± 1,6

Tabuľka č. 3.1.2.10: Rádioaktivita v atmosférickom spade v Bq/m² v Jaslovských Bohuniciach, Mochovciach a na referenčnom mieste v Bratislave v roku 2015

Miesto odberu	jan.	feb.	mar.	apr.	máj	jún	júl	aug.	sep.	okt.	nov.	dec.
Celková aktivita beta (Bq/m²)												
Jasl. Bohunice	1,90±0,16	7,33±0,26	22,56±0,5	26,09±0,5	53,04±0,81	29,71±0,54	25,42±0,5	20,56±0,4	21,37±0,5	7,22±0,27	18,13±0,4	21,94±0,47
Levice	1,85±0,16	6,68±0,25	20,57±0,5	13,63±0,36	6,51±0,25	7,13±0,26	30,58±0,6	17,77±0,4	9,95±0,33	-	-	-
Bratisl.-Koliba	1,56±0,32	5,07±0,22	577±0,24	4,34±0,21	16,93±0,39	12,69±0,34	11,15±0,3	19,66±0,4	16,11±0,4	15,93±0,4	7,16±0,26	7,39±0,26
RÚ RAO Mochovce	-	-	-	-	-	-	-	-	16,42±0,4	7,03±0,26	5,17±0,23	2,87±0,18
⁹⁰Sr v Bq/m²												
Jasl. Bohunice	< 45		< 48		0,70±0,18			0,89±0,17				
Levice	< 45		0,87±0,18		0,70±0,18			-				
Bratisl.-Koliba	0,51±0,32		0,68±0,20		0,56±0,18			0,76±0,17				
Mochovce	-		-		< 50			0,64±0,16				
¹³⁷Cs v Bq/m²												
Jasl. Bohunice	4,39±0,30		< 49		3,28±0,26			2,33±0,23				
Levice	0,84±0,18		< 53		1,92±0,23			-				
Bratisl.-Koliba	3,20±0,27		< 49		1,42±0,20			1,50±0,21				
RÚ RAO Mochovce	-		-		1,61±0,20			2,90±0,26				

Tabuľka č. 3.1.2.11: Rádioaktivita povrchovej vody z dažďových nádrží DN1 a DN2 z lokality RÚ RAO Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	Dátum odberu	Celková objemová aktivita beta (Bq/l)	Objemová aktivita trícia (Bq/l)	Gamaspektrometrické stanovenie ¹³⁷ Cs (Bq/l)
RÚ RAO Mochovce	1.10.2015	0,17 ± 0,01	< 2,0	< 0,004

Tabuľka č. 3.1.2.12: Gamaspéktrómetrické stanovenie ^{137}Cs v odpadových vodách (mesačná zlievaná vzorka) z Javys – Manivier, objekt 900 v roku 2015

Dátum odberu	Kód	Aktivita ^{137}Cs (mBq/l)
1/2015	143/15	55,0 ± 11,0
2/2015	179/15	72,2 ± 4,4
3/2015	252/15	269,0 ± 16,0
4/2015	363/15	20,8 ± 7,5
5/2015	367/15	35,3 ± 3,0
6/2015	440/15	38,4 ± 3,4
7/2015	509/15	66,6 ± 6,9
8/2015	538/15	45,7 ± 4,8
9/2015	649/15	37,9 ± 6,0
10/2015	653/15	267,4 ± 10,4
11/2015	17/16	148,9 ± 6,3
12/2015	93/16	63,9 ± 2,2

Tabuľka č. 3.1.2.13: Gamaspéktrómetrické stanovenie ^{137}Cs a ^{60}Co v odpadových vodách (mesačná zlievaná vzorka) z Javys – Sokoman, objekt 368 v roku 2015

Dátum odberu	Kód	Aktivita ^{137}Cs (mBq/l)	Aktivita ^{60}Co (mBq/l)
1/2015	145/15	13,3 ± 1,5	8,8 ± 2,1
2/2015	181/15	16,3 ± 6,5	-
3/2015	254/15	20,0 ± 6,4	22,4 ± 5,5
4/2015	365/15	17,0 ± 3,8	-
5/2015	369/15	13,6 ± 3,0	9,8 ± 3,0
6/2015	442/15	12,4 ± 1,2	7,5 ± 2,2
7/2015	511/15	38,1 ± 5,6	34,4 ± 6,9
8/2015	540/15	< 11,8	< 8,1
9/2015	651/15	48,5 ± 6,7	< 11,6
10/2015	655/15	39,3 ± 4,7	< 11,6
11/2015	19/16	41,1 ± 5,7	< 8,5
12/2015	95/16	24,9 ± 5,9	< 8,9

Tabuľka č. 3.1.2.14: Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v mlieku v mBq/l v okolí AE Jaslovské Bohunice v roku 2015

Miesto odberu	I. štvrťrok	II. štvrťrok	III. štvrťrok	IV. štvrťrok
^{90}Sr v mBq/l				
Malženice	24±6	23±6	20±5	20±6
Žlkovce	< 14	16±5	21±5	18±5
Kátlovce	36±6	-	-	-
Bernolákovo	36±6	24±6	28±5	24±5
^{137}Cs v mBq/l				
Malženice	81±8	74±8	74±7	92±8
Žlkovce	61±7	50±6	78±7	79±8
Kátlovce	84±7	-	-	-
Bernolákovo	90±8	81±7	79±7	83±7

Tabuľka č. 3.1.2.15: Aktivita ^{90}Sr a ^{137}Cs v mlieku v mBq/l v okolí AE Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	I. štvrťrok	II. štvrťrok	III. štvrťrok	IV. štvrťrok
^{90}Sr v mBq/l				
Starý Tekov	21±5	21±5	-	-
Levmilk	20±5	20±6	22±5	18±5
Kozárovce	36±6	15±5	20±5	26±6
^{137}Cs v mBq/l				
Starý Tekov	97±8	60±7	-	-
Levmilk	98±8	74±8	62±7	74±7
Kozárovce	93±8	81±8	82±8	85±8

Tabuľka č. 3.1.2.16: Aktivita ^{137}Cs a ^{40}K v jačmeni v okolí AE Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	^{90}Sr (Bq/kg)	^{137}Cs (Bq/kg)	^{40}K (Bq/kg)
Kátlovce	0,08±0,01	< 0,14	160,4±3,6
Žlkovce	0,06±0,01	< 0,14	156,7±3,5
Červený Hrádok	0,08±0,01	< 0,14	151,0±3,4
Kalná nad Hronom	0,12±0,01	< 0,14	156,6±3,4

Tabuľka č. 3.1.2.17: Aktivita ^{137}Cs a ^{40}K v pšenici v okolí AE Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	^{90}Sr (Bq/kg)	^{137}Cs (Bq/kg)	^{40}K (Bq/kg)
Kátlovce	0,10±0,01	< 0,05	108,7±1,8
Žlkovce	0,04±0,01	< 0,13	127,1±2,9
Červený Hrádok	0,13±0,02	< 0,10	127,0±2,7
Kalná nad Hronom	0,11±0,01	< 0,12	130,1±2,8

Tabuľka č. 3.1.2.18: Aktivita ^{137}Cs a ^{40}K v ornej pôde v Bq/kg v okolí AE Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	^{90}Sr	^{137}Cs	^{40}K
Trakovice	2,38±0,16	2,27±0,09	573,5±9,2
Jaslovské Bohunice	1,11±0,03	4,10±0,09	663,9±9,9
Mochovce	0,87±0,12	16,20±0,27	630,4±9,7
Kálnica	1,00±0,13	6,70±0,15	703,5±10,9

Tabuľka č. 3.1.2.19: Aktivita ^{90}Sr , ^{137}Cs a ^{40}K v krmovine lucerna v Bq/kg (suchá váha) v okolí AE Jaslovské Bohunice a Mochovce v roku 2015

Miesto odberu	^{90}Sr	^{137}Cs	^{40}K
Bernolákovo	1,77±0,05	0,93±0,35	997±18
Trakovice	1,25±0,04	0,98±0,27	845±16
Kozárovce	0,44±0,02	< 1,13	1049±28

Zhodnotenie nameraných výsledkov

Základné rádiologické ukazovatele vo vzorkách pitných vôd odobratých v rámci monitoringu životného prostredia neprekročili smerné hodnoty na vykonanie opatrení podľa prílohy č. 4 k vyhláške č. 528/2007 Z. z.. Objemové aktivity ^{90}Sr boli na úrovni menej ako 0,009 Bq/l a ^{137}Cs menej ako 0,025 Bq/l.

V povrchových a odpadových vodách bola maximálna hodnota aktivity ^{90}Sr 0,017 Bq/l a ^{137}Cs 0,084 Bq/l.

Objemové aktivity trícia v pitných vodách a atmosférických zrážkach boli na úrovni MDA (2,1 Bq/l), v povrchových vodách v rozmedzí < MDA – 110,0 Bq/l. Najvyššie aktivity trícia boli namerané v odpadových vodách z EBO. Nebolo zistené prekročenie koncentračného limitu $1,95 \cdot 10^5$ Bq/l platného pre vypúšťanie trícia do životného prostredia.

Objemové aktivity ^{90}Sr v čerstvom kravskom mlieku boli na úrovni menej ako 0,036 Bq/l a ^{137}Cs 0,098 Bq/l.

Obsah ^{90}Sr v obilninách (jačmeň, pšenica) bol na úrovni 0,13 Bq/kg a ^{137}Cs na úrovni MDA (0,14 Bq/kg).

Vo vzorkách celodennej stravy – mix (čerstvá váha) bol obsah ^{90}Sr 0,42 a ^{137}Cs na úrovni MDA (0,06 Bq/osoba.deň).

Najvyššia hodnota aktivity ^{90}Sr v atmosférickom spade bola 0,89 Bq/m² (štvrtrok) a ^{137}Cs 4,39 Bq/m².

Aktivita ^{137}Cs vo vzorke sušených jedlých húb bola 389,5 Bq/kg.

V priebehu roka 2015 sme vykonali monitoring trícia v povrchových vodách v okolí rieky Hron (Nový Tekov) v súvislosti s priesakmi vôd Hrona do okolitého životného prostredia spôsobenými výstavbou malej vodnej elektrárne v Novom Tekove. Najvyššie objemové aktivity trícia namerané v priesakových vodách boli 69,5 Bq/l.

Z výsledkov monitorovania jednotlivých článkov potravinového reťazca a poľnohospodárskych produktov v roku 2015 vyplýva, že obsah umelých rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v základných druhoch potravín a krmovín je na hranici detekovateľnosti a ich príspevok k radiačnej záťaži obyvateľstva v dôsledku ingescie je nevýznamný.

Porovnaním výsledkov monitorovania mlieka, poľnohospodárskych produktov a ornej pôdy odobratých v okolí atómových elektrární Jaslovské Bohunice a Mochovce a v iných lokalitách SR nebol zistený významný rozdiel v ich rádioaktívnej kontaminácii.

ODBOR LEGISLATÍVY A PRÁVA

Činnosť odboru legislatívy a práva pozostáva najmä z nasledovného okruhu činností:

1. Legislatíva

- 1.1. Legislatívna činnosť Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
- 1.2. Pripomienkovanie legisaltívnych a nelegislatívnych materiálov MZ SR – VPK
- 1.3. Pripomienkovanie legisaltívnych, nelegislatívnych materiálov iných rezortov – MPK

2. Preskúmanie záväzných stanovísk RÚVZ

3. Odvolacie konania

4. Zastupovanie ÚVZ SR pred súdmi v správnom súdnictve

5. Zmluvná agenda

6. Právne poradenstvo

1. Legislatíva

1.1. Legislatívna činnosť Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky

V rámci legislatívnej činnosti Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky odbor legislatívy a práva v posudzovanom období spolupracoval s príslušným vecným útvarom na vypracovaní a následnom legislatívnom konaní týchto **všeobecne záväzných právnych predpisov**:

1. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 301/2007 Z. z. (NV SR č. 83/2015 Z. z.).
2. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (NV SR č. 82/2015 Z. z.).
3. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 496/2010 Z. z. (NV SR č. 8/2016 Z. z.).
4. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 553/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia (vyhláška MZ SR č. 192/2015 Z. z.).
5. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci (vyhláška MZ SR č. 99/2016 Z. z.)
6. Návrh vyhlášky, ktorým sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 528/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na obmedzenie ožiarovania z prírodného žiarenia (vyhláška MZ SR č. 295/2015 Z. z.).
7. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení

neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov(zákon č. 403/2015 Z. z.)

8. Návrh vyhlášky, ktorým sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 259/2008 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.
9. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 527/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia pre deti a mládež.
10. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií (vyhláška MZ SR č. 98/2016 Z. z.).

1.2. Pripomienkovanie legislatívnych a nelegislatívnych materiálov MZ SR – VPK

V rámci vnútrorezortného pripomienkového konania odbor legislatívy a práva v spolupráci s príslušnými vecnými útvarom pripomienkoval tieto všeobecne záväzné právne predpisy a nelegislatívne materiály:

1. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
2. Návrh zákona č./2015, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 579/2004 Z. z. o záchrannej zdravotnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
3. Návrh zákona ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.
4. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 770/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú určujúce znaky jednotlivých druhov zdravotníckych zariadení v znení neskorších predpisov.
5. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú určujúce znaky jednotlivých druhov zdravotných zariadení.
6. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 9/2014 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásenia údajov do Národného registra zdravotníckych pracovníkov a jeho charakteristiky.
7. Nariadenie vlády z /2015, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády č. 622/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o spracovaní, uschovaní, skladovaní alebo distribúcii tkanív a buniek a o hlásení a vyšetrowaní nežiaducich reakcií a udalostí a prijatých opatrení.
8. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky zo 2015, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 435/2011 Z. z. o spôsobe určenia štandardnej dávky liečiva a maximálnej výšky

úhrady zdravotnej poisťovne za štandardnú dávku liečiva v znení neskorších predpisov.

9. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 321/2005 Z. z. o rozsahu praxe v niektorých zdravotníckych povolaniach v znení neskorších predpisov.
10. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky z 2015, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 158/2015 Z. z. o požiadavkách na správnu prax prípravy transfúzných liekov.
11. Návrh výnosu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú pravidlá kódovania chorôb a pravidlá kódovania zdravotných výkonov.
12. Návrh Odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na poskytovanie ambulantnej zdravotnej starostlivosti dospelým pacientom s dislipidémiou v ambulantnej zdravotnej starostlivosti.
13. Národná správa pre regulované zdravotnícke povolenie dentálna hygienička.
14. Dodatok č. 1/2015 k Štatútu Komisie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na vyhodnocovanie žiadosti o poskytnutie dotácie zo dňa 1. júla 2012.
15. Koncepcia odboru vnútorného lekárstva.
16. Metodika o spôsobe vypracovania, obsahu, použití a zverejňovaní štandardného diagnostického a štandardného terapeutického postupu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.
17. Štatút Riadiacej komisie pre dohľad nad vypracovaním, revíziou a aktualizáciou štandardných diagnostických a terapeutických postupov Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.
18. Štatút Pracovnej skupiny pre vypracovanie, revíziu a aktualizáciu štandardného diagnostického a štandardného terapeutického postupu Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.
19. Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o postupe zdravotníckych pracovníkov pri ohrození seniorov násilím.
20. Návrh Národný program rozvoja starostlivosti o pacientov so zriedkavými chorobami v Slovenskej republike na obdobie rokov 2015 – 2020.
21. Koncepcia zdravotnej starostlivosti v odbore plastická chirurgia.
22. Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. Z 214/2015-OF z 2015, ktorým sa dopĺňa odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky číslo: OF/1111/2011 z 30. novembra 2011, ktorým sa usmerňuje počet balení lieku s obsahom drogového prekurzora potrebných na jeden liečebný cyklus v znení odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. S09197/OF/2012 zo dňa 10. decembra 2012 a odborného usmernenia Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. Z 171/2014-OF z 27. januára 2014.
23. Návrh rezidentského programu na podporu postgraduálneho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov v špecializačných odboroch všeobecné lekárstvo a pediatria.
24. Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky o preprave dieťaťa transportným inkubátorom a dieťaťa, ktorému zlyhávajú základné životné funkcie, ktoré bezprostredne ohrozujú jeho život medzi zdravotníckymi zariadeniami ústavnej zdravotnej starostlivosti.

25. Plán realizácie úloh národného programu duševného zdravia na obdobie rokov 2014 – 2015.
26. Správa o plnení úloh vyplývajúcich z akčného plánu realizácie Národnej protidrogovej stratégie Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 - 2016 za rok 2014 Radou vlády Slovenskej republiky pre protidrogovú politiku.
27. Informácia o realizácii protidrogovej politiky v Slovenskej republike v rokoch 2013 – 2014 v súlade s Národnou protidrogovou stratégiou Slovenskej republiky na obdobie rokov 2013 – 2020.
28. Správa o plnení úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015 za rok 2014
29. Návrh Štatútu etickej komisie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.
30. Štatút Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.
31. Návrh transplantáčného programu na roky 2015 – 2016 s výhľadom do roku 2022.
32. Návrh na zrušenie úlohy č. 3 vyplývajúcej pre Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky z Akčného plánu na posilnenie Slovenskej republiky ako právneho štátu schváleného uznesením vlády Slovenskej republiky č. 403 z 8. júla 2015.
33. Návrh nariadenia vlády, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.
34. Návrh na zrušenie úlohy č. 6 v mesiaci september z Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2015
35. Návrh na zrušenie úlohy č. 7 v mesiaci december z Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2015.

1.3. Pripomienkovanie legisaltívnych, nelegislatívnych materiálov iných rezortov – MPK

V rámci medzirezortného pripomienkového konania odbor legislatívy a práva v spolupráci s príslušnými vecnými útvarom pripomienkoval tieto všeobecne záväzné právne predpisy a nelegislatívne materiály:

1. Správa o priebehu a výsledkoch 5. posudzovacieho zasadnutia v zmysle Spoločného dohovoru o bezpečnosti nakladania s vyhoretým palivom a o bezpečnosti nakladania s rádioaktívnym odpadom, konaného v dňoch 11. – 22. mája 2015 vo Viedni.
2. Aktualizácia súboru indikátorov stavu a ochrany biodiverzity na Slovensku.
3. Návrh ďalšieho postupu v projekte Cyklotrónového centra Slovenskej republiky.
4. Návrh ďalšieho postupu v projekte Cyklotrónového centra Slovenskej republiky.
5. Vyhláška Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje rozsah hodnotenia, spôsob výpočtu a hodnoty energetickej účinnosti zdrojov a rozvodov energie.
6. Správa o lesnom hospodárstve v Slovenskej republike za rok 2014.
7. Návrh textu Medzinárodnej energetickej charty.
8. Správa o plnení Akčného plánu na roky 2012 – 2014 k aktualizovanému Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2008 – 2014 a návrh aktualizácie Programu starostlivosti o mokrade Slovenska na roky 2015 - 2021 a jeho Akčného plánu pre mokrade na roky 2015 – 2018.

9. Návrh na prístupenie k Nagojskému protokolu o prístupe ku genetickým zdrojom a spravodlivom a rovnocennom spoločnom využívaní prínosov vyplývajúcich z ich používania k Dohovoru o biologickej diverzite.
10. Program starostlivosti o Národný park Slovenský raj na roky 2013 – 2025.
11. Návrh na zmenu uznesenia vlády SR č. 142/2009 z 18.2.2009 a č. 593/2012 z 31.10.2012.
12. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o podmienkach poskytovania podpory v rámci spoločnej organizácie trhu s vínom.
13. Plán obnovy relevantných budov.
14. Regulačná politika na nadchádzajúce regulačné obdobie.
15. Návrh 1. modifikácie Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020.
16. Návrh Akčného plánu realizácie Stratégie rozvoja kreatívneho priemyslu v Slovenskej republike.
17. Štátny program sanácie enviromentálnych zát'azi (2016 – 2021).
18. Vodný plán Slovenska.
19. Návrh účasti delegácie SR na 7. zasadnutí zmluvných strán Dohovoru EHK OSN o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier, v Budapešti, Maďarská republika, 17. november 2015.
20. Akčný plán Národného lesníckeho programu Slovenskej republiky na obdobie rokov 2014 – 2020.
21. Výnos Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o Jednotných metódach analytickej kontroly odpadov.
22. Návrh na určenie gestorských ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci, zodpovedných za prebratie a aplikáciu smerníc.
23. Informácia o vydaných aproximačných nariadeniach vlády Slovenskej republiky v I. polroku 2015 a o zámere prijímania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v II. polroku 2015.
24. Návrh na účasť delegácie Slovenskej republiky na 59. zasadnutí generálnej konferencie Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE) vo Viedni konanej v dňoch 14. – 18. septembra 2015.
25. Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 490/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o podpore obnoviteľných zdrojov energie, vysoko účinnej kombinovanej výroby a biometánu v znení vyhlášky č. 437/2011 Z. z.
26. Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje vzor daňového priznania a dodatočného daňového priznania k spotrebnej dani z tabakových výrobkov.
27. Návrh projektu verejno-súkromného partnerstva realizácia úsekov diaľnice D4 Jarovce – Rača a rýchlostnej cesty R7 Bratislava Prievoz – Holice.
28. Dohoda o účasti Chorvátskej republiky v Európskom hospodárskom priestore a tri súvisiace dohody.
29. Návrh Stratégie elektromobility v Slovenskej republike a jej vplyv na národné hospodárstvo Slovenskej republiky.
30. Návrh Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o určení príslušného ministerstva podľa zákona č. 409/2011 Z. z. o niektorých opatreniach na úseku environmentálnej zát'aze a o zmene a doplnení niektorých.
31. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o environmentálnych normách kvality v oblasti vodnej politiky.
32. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o evidenčnej a ohlasovacej povinnosti.

33. Návrh predbežného stanoviska Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) 1829/2003, pokiaľ ide o možnosť členských štátov obmedziť alebo zakázať používanie geneticky modifikovaných potravín a krmív na svojom území.
34. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje Katalóg odpadov.
35. Správa o plnení úloh vyplývajúcich z aktualizovanej Koncepcie väzenstva Slovenskej republiky na roky 2011 až 2020
36. Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 256/2014 Z. z. o označovaní balení kontrolných známk určených na označovanie spotrebiteľského balenia liehu a o oznamovaní a zverejňovaní údajov o týchto kontrolných známkach.
37. Vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 255/2014 Z. z. o označovaní balení kontrolných známk určených na označovanie spotrebiteľského balenia tabakových výrobkov a o oznamovaní údajov o týchto kontrolných známkach.
38. Návrh riadneho predbežného stanoviska Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k návrhu nariadenia EP a Rady, ktorým sa zrušujú smernica Rady 76/621/EHS týkajúca sa stanovenia maximálneho obsahu kyseliny erukovej v olejoch a tukoch a nariadenie Rady (ES) č. 320/2006, ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu.
39. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovujú ochranné pásma prírodného liečivého zdroja v Oravskej Polhore a druhy zakázaných činností v ochranných pásmach prírodného liečivého zdroja v Oravskej Polhore.
40. Návrh zásad postupu delegácie Slovenskej republiky na 10. Ministerskej konferencii Svetovej obchodnej organizácie v Nairobi, Keňa, 15. – 18. decembra 2015.
41. Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky č. 349/2005 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 93/2005 Z. z. o autoškólach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení vyhlášky č. 259/2012 Z. z.
42. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 286/2004 Z. z., ktorý sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom, a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnaní mladistvých zamestnancov v znení nariadenia vlády č. 309/2010 Z. z..
43. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o podmienkach vykonávania niektorých opatrení spoločnej organizácie trhu s mliekom a mliečnymi výrobkami.
44. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 460/2011 Z. z., ktorým sa ustanovujú hygienické požiadavky na priamy predaj a dodávanie malého množstva prvotných produktov rastlinného a živočíšneho pôvodu a dodávanie mlieka a mliečnych výrobkov konečnému spotrebiteľovi a iným maloobchodným prevádzkarniam.
45. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení nariadenie Slovenskej republiky č. 367/2007 Z. z. o opatreniach na kontrolu moru hydiny.
46. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 243/2001 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti

- o technických požiadavkách a postupoch posudzovania zhody na námorné vybavenie v znení neskorších predpisov.
47. Žiadosť o zaujatie stanoviska k „Správe o priebehu a následkoch povodní na území Slovenskej republiky v období od decembra 2014 do konca júna 2015“.
 48. Správa o priebehu a následkoch povodní na území SR v období od júla do konca novembra 2014.
 49. Žiadosť o zaujatie stanoviska k materiálu „Návrh na poskytnutie investičnej pomoci pre MAR SK, s.r.o., so sídlom Ul. Hlavná 1940, 038 52 Sučany.
 50. Návrh koncepcie štátnej politiky technickej normalizácie, metrologie, kvality, posudzovania zhody a akreditácie na roky 2015 až 2020.
 51. Žiadosť o nenávratný finančný príspevok na Projekt využívania technickej pomoci, I pre Operačný program Zdravotníctvo.
 52. Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 147/2013 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri stavebných prácach a prácach s nimi súvisiacich a podrobnosti o odbornej spôsobilosti na výkon niektorých pracovných činnosti v znení vyhlášky č. 46/2014 Z. z.
 53. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 137/2010 Z. z. o ovzduší v znení neskorších predpisov.
 54. Návrh vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky, ktorou sa mení vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 771/2004 Z. z. o forme a náležitostiach pitevného protokolu, o zozname pracovísk, na ktorých sa vykonávajú pitvy, a o požiadavkách na materiálno-technické vybavenie pracovísk, na ktorých sa vykonávajú pitvy v znení neskorších predpisov.
 55. Predbežná informácia Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky riadne predbežné stanovisko Slovenskej republiky k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa ustanovujú technické požiadavky na plavidlá vnútrozemskej plavby a ktorou sa zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/87/ES.
 56. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 79/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na účinnosť teplovodných kotlov spaľujúcich kvapalnú palivú alebo plynnú palivú a o postupoch posudzovania ich zhody.
 57. Výnos Ministerstva vnútra Slovenskej republiky o cenách výstrojných súčastí pre príslušníkov Policajného zboru na výkon služby v roku 2015.
 58. Návrh zákona o podpore malého a stredného podnikania a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení zákona č. 321/2014 Z. z..
 59. Vyhláška Ministerstva obrany Slovenskej republiky o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti občana na prijatie do štátnej služby, o spôsobe posudzovania psychickej spôsobilosti a previerke fyzickej zdatnosti občana na prijatie do štátnej služby a o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti profesionálneho vojaka na výkon štátnej služby alebo na výkon funkcie.
 60. Žiadosť o zaujatie stanoviska k „Návrhu Štatútu Ústrednej povodňovej komisie a zloženie Ústrednej povodňovej komisie“.
 61. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

62. Návrh zákona o pôsobnosti orgánov štátnej správy v oblasti prístupu ku genetickým zdrojom a využívania prínosov vyplývajúcich z ich používania a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
63. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa ustanovuje zoznam rádioaktívnych materiálov, ich množstva a ich fyzikálne a chemické parametre odôvodňujúce nízke riziko jadrovej škody.
64. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o sadzbách pre výpočet príspevkov do Recyklačného fondu, o zozname výrobkov, materiálov a zariadení, za ktoré sa platí príspevok do recyklačného fondu, a o podrobnostiach o obsahu žiadosti o poskytnutie prostriedkov z Recyklačného fondu.
65. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 20/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii hovädzieho dobytku.
66. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 17/2012 Z. z., o identifikácii a registrácii ošípaných.
67. Žiadosť o stanovisko k vyhláške Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. o identifikácii a registrácii oviec a kôz.
68. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky sprístupnení rekreačných plavidiel a vodných skútrov na trhu.
69. Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR č. 30/2014 Z. z. o požiadavkách na nápoje.
70. Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a vládou Českej republiky o prepojení rýchlostnej cesty R5 v obci Svrčinovec na území Slovenskej republiky a cesty I/11 v obci Mosty u Jablunkova na území Českej republiky cez spoločnú štátnu hranicu.
71. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.
72. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov.
73. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 399/2008 Z. z. o poskytovaní pomoci na podporu spotreby mlieka a mliečnych výrobkov pre deti v materských školách, pre žiakov na základných školách a pre žiakov na stredných školách v znení neskorších predpisov.
74. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2011 Z. z. o spotrebnej dani z alkoholických nápojov v znení neskorších predpisov.
75. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky o sprístupňovaní tlakových zariadení na trhu.
76. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 272/2004 Z. z., ktorým sa ustanovuje zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané tehotným ženám, matkám do konca deviateho mesiaca po pôrode a dojčiacim ženám, zoznam prác a pracovísk spojených so špecifickým rizikom pre tehotné ženy, matky do konca deviateho mesiaca po pôrode

- a pre dočiacie ženy a ktorým sa ustanovujú niektoré povinnosti zamestnávateľom pri zamestnaní týchto žien v znení nariadenia vlády č. 310/2010 Z. z..
77. Informácia o transpozičnom deficite a harmonograme jeho odstránenia.
 78. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 33/2012 Z. z. o pravidelnom, komplexnom a systematickom hodnotení jadrovej bezpečnosti jadrových zariadení.
 79. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 57/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách pri preprave rádioaktívnych materiálov.
 80. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 58/2006 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu, obsahu a spôsobe vyhotovenia dokumentácie jadrových zariadení potrebnej k jednotlivým rozhodnutiam v znení vyhlášky Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 31/2012 Z. z..
 81. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 430/2011 Z. z. o požiadavkách na jadrovú bezpečnosť.
 82. Vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 431/2011 Z. z. o systéme manažérstva kvality.
 83. Návrh vyhlášky Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu jadrového dozoru Slovenskej republiky č. 30/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách pri nakladaní s jadrovými materiálmi, rádioaktívnymi odpadmi a vyhoretým jadrovým palivom.
 84. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o skladovaní odpadov a dočasnom uskladnení kovovej ortuti.
 85. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 55/2007 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na uvádzanie sadiva zemiakov na trh.
 86. Návrh na zrušenie niektorých úloh z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 583 z 24. októbra 2012 k materiálu Voda ako strategická surovina štátu a návrh na jej ochranu a trvalú udržateľnosť vo vzťahu k cezhraničnému nakladaniu s vodou odobratou zo zdrojov situovaných na území SR.
 87. Návrh zákona o Úrade civilného spravodajstva a Vojenskom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o štátnom spravodajstve a o spravodajských službách).
 88. Zabezpečenie adekvátneho prístrojového vybavenia špecializovaných a všeobecných nemocníc s prednostným zameraním na liečbu ochorení skupiny 5.
 89. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky o rozšírenej zodpovednosti výrobcov výhradných výrobkov a o nakladaní s vyhradenými prúdmi odpadov.
 90. Východiská 18 – mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky.
 91. Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky.
 92. Výnos Ministerstva obrany Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovujú činnosti v mimoriadne náročnom prostredí, v ktorom by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia a mimoriadne náročné činnosti, pri ktorých by mohlo dôjsť k ohrozeniu života alebo zdravia na účely nároku na dodatkovú dovolenku .
 93. Výnos Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky z 2015, ktorým sa vydáva zoznam výrobkov obranného priemyslu.

94. Predbežné stanovisko k Návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 1007/2009 o obchodovaní a výrobkami z tuleňov.
95. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákona.
96. Návrh na vyslovenie súhlasu vlády Slovenskej republiky s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl na území Slovenskej republiky a s vyslaním ozbrojených síl Slovenskej republiky mimo územia Slovenskej republiky na účel vojenských cvičení v 2. polroku 2015.
97. Návrh na uzavretie Dohody medzi vládou Slovenskej republiky a Prípravnou komisiou pre Organizáciu Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok o vzájomnej spolupráci pri výcviku a realizácii komisie týkajúcej sa inšpekcií na mieste.
98. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 136/2000 Z. z. o hnojivách v znení neskorších predpisov.
99. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o odpadoch.
100. Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č./2015 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výške príspevku na zateplenie rodinného domu a náležitosti žiadosti o poskytnutie príspevku na zateplenie rodinného domu a náležitosti žiadosti o poskytnutie príspevku na zateplenie rodinného domu.
101. Vyhláška Ministerstva obrany Slovenskej republiky o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti na prijatie do dobrovoľnej vojenskej prípravy, na jej výkon a na zaradenie do aktívnych záloh a o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti na výkon mimoriadnej služby alebo alternatívnej služby.
102. Návrh nariadenia vlády Slovenskej republiky, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 387/2006 Z. z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci.
103. Vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Úradu pre reguláciu sieťových odvetví č. 490/2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o podpore obnoviteľných zdrojov energie, vysoko účinnej kombinovanej výroby a biometánu v znení vyhláška č. 437/2011 Z. z.
104. Správa o priebežnom stave plnenia prijatých medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v oblasti politiky zmeny klímy za rok 2014.
105. Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 183/2013 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
106. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 39/2013 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.
107. Návrh na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov Štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie.

108. Návrh na určenie zodpovednosti ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy a niektorých orgánov verejnej moci za aplikáciu a prijatie opatrení na vnútroštátnej úrovni k nariadeniam Európskej únie a rozhodnutiam Európskej únie.
109. Vyhláška Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky č./2015 Z. z. o minimálnom obsahu a podrobnostiach ďalšieho odborného vzdelávania a vzoroch žiadostí o zápis do zoznamu správcov.
110. Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 178/1998 Z. z. o podmienkach predaja výrobkov a poskytovania služieb na trhovách miestach a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov.

2. Preskúmanie záväzných stanovísk RÚVZ

Odbor legislatívy a práva v rámci konania podľa zákona č. 50/1976 Zb. vybavoval tieto námietky podané proti **záväzným stanoviskám** regionálnych úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike:

Tabuľka č. 1. Prehľad o výsledku konania o námietke proti záv. stanovisku RÚVZ

P.č.	Záväzné stanovisko	Výsledok konania na ÚVZ SR
1	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	zmenené
2	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	potvrdené
3	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	potvrdené
4	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
5	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
6	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
7	RÚVZ so sídlom v Bratislave	Nesúhlasí
8	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
9	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
10	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
11	RÚVZ so sídlom v Bratislave	zmenené
12	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
13	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
14	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
15	RÚVZ so sídlom v Bratislave	potvrdené
16	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	potvrdené
17	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	potvrdené
18	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	potvrdené
19	RÚVZ so sídlom v Martine	zmenené
20	RÚVZ so sídlom v Trnava	potvrdené

3. Odvolacie konania

Tabuľka č. 2. Prehľad o odvolacích konaniach a mimoodvolacích konaniach v roku 2015

RÚVZ	Potvrdené	Zrušené a vrátené	Zrušené	Zmenené	Spät'vzatie	Mimoodvolacie konania	Spolu
Banská Bystrica	1	2		1		1	5
Bardejov		2					2
Bratislava	13	4		2		6	25
Čadca		2					2
Dolný Kubín	2	2				1	5
Dunajská Streda	4						4
Galanta	2	2					4
Humenné	1					1	2
Komárno	1	1		2			4
Košice	11	5	1			2	19
Levice	4	1					5
Liptovský Mikuláš	1	3				2	6
Lučenec	1	1					2
Martin	1	4	1			1	7
Michalovce	4	2					6
Nitra	1		1				2
Nové Zámky	3	1					4
Poprad	3		1				4
Považská Bystrica		1					1
Prešov							0
Prievidza	1	4				1	6
Rimavská Sobota							0
Rožňava			1			1	2
Senica							0
Spišská Nová Ves		1					1
Stará Ľubovňa							0
Svidník							0
Topoľčany	1	1					2
Trebišov							0
Trenčín	4	1				1	6
Trnava	4	1					5
Veľký Krtíš							0
Vranov nad Topľou							0
Zvolen	4	2					6
Žiar nad Hronom	6						6
Žilina						1	1
Spolu:	73	43	5	5		18	144

4. Zastupovanie ÚVZ SR pred súdmi v správnom súdnictve

- 1. V právnej veci žalobcu Mgr. Lucia Š. vedenej pred KS v Bratislave č. 2S 255/2014-29 (očkovanie).**
KS BA rozhodnutie ÚVZ SR zrušil a vec vrátil na nové konanie. ÚVZ SR podal voči rozsudku odvolanie.
- 2. V právnej veci žalobcu Stanislav C. – Victory vedenej pred KS v Žiline č. 20S/153/2014 (pokuta za správny delikt).**
KS Žilina žalobu zrušil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 07.05.2015.
- 3. V právnej veci žalobcu SPIRIT, s.r.o. vedenej pred KS v Žiline č. 20S/74/2015-44 v (pokuta za správny delikt).**
Krajský súd žalobu zamietol a rozhodnutie ÚVZ SR potvrdil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 21.08.2015.
- 4. V právnej veci žalobcu Mgr. Simony B. vedenej pred KS v Prešove č.k. 3S/6/2015-68 (očkovanie).**
Prvé pojednávanie vytýčené až v roku 2016.
- 5. V právnej veci žalobcu OPTI plus, s.r.o., vedenej pred KS v Žiline č. 21S/34/2015-44 (pokuta za správny delikt – fajčenie).**
Prvé pojednávanie vytýčené až v roku 2016.
- 6. V právnej veci žalobcu CASSOSPORT, s.r.o., vedenej pred KS v Košiciach č. 6S/154/2014-31 (2S) (pokuta za správny delikt).**
Prvé pojednávanie vytýčené až v roku 2016.
- 7. V právnej veci žalobcu Mgr. Soňa K., PhD, Branislav K. vedenej pred KS v Nitre č. PL. 11S/15/2013-179 (očkovanie).**
Krajský súd žalobu zamietol a rozhodnutie ÚVZ SR potvrdil. Žalobca podal voči rozsudku odvolanie.
- 8. V právnej veci žalobcu Tomáš M., Šoporňa vedenej pred KS v Trnave č. 20S/66/2013-58 (pokuta za správny delikt).**
Krajský súd rozhodnutie ÚVZ SR zrušil a vec vrátil na nové konanie. ÚVZ SR podal voči rozsudku odvolanie.
- 9. V právnej veci žalobcu Tomáš M., Šoporňa vedenej pred KS v Trnave č. 20S/65/2015-41 (pokuta za správny delikt).**
Krajský súd konanie zastavil. Žalobca sa voči uzneseniu odvolal.
- 10. V právnej veci žalobcu Ing. Kristíny T. vedenej pred KS v Nitre č. 15S/16/2013 (očkovanie).**
Krajský súd žalobu zamietol a rozhodnutie ÚVZ SR potvrdil. Žalobca sa odvolal.
- 11. V právnej veci žalobcu Mgr. Ota S., vedenej pred KS v Košiciach č. 6S/259/2013-94 (očkovanie).**
Krajský súd rozhodnutie ÚVZ SR zrušil a vec vrátil na nové konanie. ÚVZ SR podal voči rozsudku odvolanie.

12. **V právnej veci žalobcu Lenka V. – CENTRUM KRÁSY vedenej pred KS v Banskej Bystrici č. 23S/119/2015-41 (pokuta za správny delikt).**
Krajský súd žalobu zamietol a rozhodnutie UVZ SR potvrdil. Rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 08.12.2015.
13. **V právnej veci žalobcu Denisa S. vedenej pred KS v Bratislave č. 1S 15/2014-64 (očkovanie).**
Krajský súd žalobu zamietol a rozhodnutie UVZ SR potvrdil. Žalobca podal voči rozsudku odvolanie.
14. **V právnej veci žalobcu Mgr. Lucia H. a Ing. Jozefa V. vedenej pred KS v Trnave č. 14 S/210/2014-44.**
Krajský súd uznesením konanie zastavil. Žalobcovia podali voči uzneseniu odvolanie.
15. **V právnej veci žalobcu JUDr. Tatiana B. a JUDr. Július B. vedenej pred KS v Bratislave č. 6S/204/2015 (uviedenie priestorov do prevádzky).**
Nebolo vytýčené pojednávanie.
16. **V právnej veci žalobcu ŠPRINT, s.r.o, vedenej pred KS v Košiciach č. 7S/31/2015 (pokuta za správny delikt).**
Prvé pojednávanie vytýčené až v roku 2016.
17. **V právnej veci žalobcu Mgr. Romana F. vedenej pred KS v Bratislave č. 5S/205/2015-8 (očkovanie).**
Prvé pojednávanie vytýčené až v roku 2016.
18. V právnej veci žalobcu ÚVZ SR proti žalovanému Oľga C. o zaplatenie 203 eur s príslušenstvom vedenej pred OS Trnava č. 14C/512/2015.
19. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. PL. ÚS 10/2013-146 vo veci súladu § 51 ods. 1 písm. d) a § 62 písm. a) zákona č. 355/2007 Z.z. (očkovanie) s čl. 2 ods. 2 a 3 Ústavy SR.

5. Zmluvná agenda

Odbor legislatívy a práva vypracoval alebo pripomienkoval tieto návrhy **zmlúv**, resp. **dodatkov**:

➤ Zmluvy

1.

predmet zmluvy: Zmluva o servisnej službe

dodávateľ: CWS-boco Slovensko, s.r.o.

doba uzavretia: 02.01.2015

2.

predmet zmluvy: Zmluva o výpožičke

dodávateľ: Úrad verejného zdravotníctva SR

doba uzavretia: 02.01.2015

3.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytnutí odbornej poradenskej činnosti

dodávateľ: DEKRA kvalifikácia a poradenstvo s.r.o.

doba uzavretia: 07.01.2015

4.

predmet zmluvy: Dohoda o ukončení Zmluvy o servise pre ŠIS ÚVZ - ISÚVZ

dodávateľ: A.V.I.S., s.r.o.

doba uzavretia: 30.12.2014

5.

predmet zmluvy: Zmluva na opravy a údržbárske služby pre motorové vozidlá a súvisiace vybavenie

dodávateľ: V.G.CARS, s.r.o.

doba uzavretia: 20.01.2015

6.

predmet zmluvy: Zmluva na poskytovanie služieb

dodávateľ: A.V.I.S., s.r.o.

doba uzavretia: 27.01.2015

7.

predmet zmluvy: Zmluva o financovaní výdavkov na hospodársku mobilizáciu

dodávateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR

doba uzavretia: 03.02.2015

8.

predmet zmluvy: Zmluva o výpožičke

dodávateľ: Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre

doba uzavretia: 27.01.2015

9.

predmet zmluvy: Dohoda o poskytovaní údajov z povolení ÚVZ SR

obstarávateľ: Sociálna poisťovňa

doba uzavretia: 02.02.2015

10.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služieb - o údržbe a podpore č. SZvz070115

dodávateľ: SOFTEC spol. s.r.o.

doba uzavretia: 12.02.2015

11.

predmet zmluvy: Zmluva o výpožičke

dodávateľ: Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trnave

doba uzavretia: 16.02.2015

12.

predmet zmluvy: Zmluva o dielo

dodávateľ: Green Wave Recycling s.r.o.

doba uzavretia: 23.02.2015

13.

predmet zmluvy: Licenčná zmluva

dodávateľ: Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.

doba uzavretia: 02.03.2015

14.

predmet zmluvy: Zmluva č. 1539

dodávateľ: Eko-Salmo s.r.o.

doba uzavretia: 30.03.2015

15.

predmet zmluvy: Zmluva medzi WHO a ÚVZ SR

dodávateľ: Kancelária WHO na Slovensku

doba uzavretia: 19.04.2015

16.

predmet zmluvy: Zmluva č.: 109/2015/Pd-OH

dodávateľ: Ing. Rudolf Suchý – POH-SERVIS

doba uzavretia: 04.05.2015

17.

predmet zmluvy: Licenčná zmluva

dodávateľ: Všeobecná zdravotná poisťovňa, a.s.

doba uzavretia: 14.05.2015

18.

predmet zmluvy: Kúpna zmluva

dodávateľ: Hyundai Motor Czech s.r.o.

doba uzavretia: 20.05.2015

20.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služby pri zbere odpadov

dodávateľ: INTA s.r.o.

doba uzavretia: 01.06.2015

21.

predmet zmluvy: Kolektívna zmluva na rok 2015

dodávateľ: Úrad verejného zdravotníctva SR

doba uzavretia: 04.06.2015

22.

predmet zmluvy: Zmluva o prevode majetku štátu

dodávateľ: Úrad verejného zdravotníctva SR

doba uzavretia: 30.06.2015

23.

predmet zmluvy: Zmluva o prevode majetku štátu

dodávateľ: Úrad verejného zdravotníctva SR

doba uzavretia: 01.07.2015

24.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služby pri zbere odpadov

dodávateľ: MESSER Tatragas spol. s.r.o.

doba uzavretia: 14.07.2015

25.

predmet zmluvy: Zmluva o predaji motorových palív a iných toarov

dodávateľ: SLOVNAFT, a.s.

doba uzavretia: 01.07.2015

26.

predmet zmluvy: Zmluva 136/2015 o bezodplatnom prevode správy hnutel'ného majetku štátu

dodávateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR

doba uzavretia: 28.07.2015

27.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní verejných služieb

dodávateľ: Slovanet, a.s., Bratislava

doba uzavretia: 31.07.2015

28.

predmet zmluvy: Kúpna Zmluva č. Z201520621 Z

dodávateľ: CLEAN TONERY, s.r.o.

dobu uzavretia: 20.08.2015

29.

predmet zmluvy: Zmluva o praktickej výučbe

dodávateľ: Slovenská zdravotná univerzita Slovenskej republiky

dobu uzavretia: 02.09.2015

30.

predmet zmluvy: Zmluva o bezodplatnom prevode správy hnutel'ného majetku štátu

dodávateľ: RÚVZ so sídlom v Nitre

dobu uzavretia: 05.10.2015

31.

predmet zmluvy: Kúpna Zmluva č. Z201533217 Z

dodávateľ: Energie2, a.s.

dobu uzavretia: 09.11.2015

32.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služieb v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia

dodávateľ: VEMAL, s.r.o.

dobu uzavretia: 25.11.2015

33.

predmet zmluvy: Zmluva o servisných službách pre zariadenie elektrickej požiarnej signalizácie

dodávateľ: Pavol Petrišin SERVIS EPS

dobu uzavretia: 25.11.2015

34.

predmet zmluvy: Zmluva o dielo č. 2331/BA/2016

dodávateľ: ARGUSS, s.r.o.

dobu uzavretia: 04.12.2015

35.

predmet zmluvy: Kolektívna zmluva na rok 2016

dodávateľ: Úrad verejného zdravotníctva SR

dobu uzavretia: 22.12.2015

36.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služieb v oblasti ochrany pred požiarimi

dodávateľ: VEMAL, s.r.o.

dobu uzavretia: 21.12.2015

37.

predmet zmluvy: Zmluva o dielo

dodávateľ: Rova-servis, s.r.o.

dobu uzavretia: 17.12.2015

38.

predmet zmluvy: Zmluva o poskytovaní služieb

dodávateľ: Rýchločistiareň Bratislava, s.r.o.

dobu uzavretia: 21.12.2015

➤ **Dodatky**

1.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb

dodávateľ: Orange Slovensko a.s.

dátum platnosti: 31.12.2017

2.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb

dodávateľ: Orange Slovensko a.s.

doba uzavretia: 09.03.2015

3.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb

dodávateľ: Orange Slovensko a.s.

doba uzavretia: 25.06.2015

4.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb

dodávateľ: Orange Slovensko a.s.

doba uzavretia: 25.06.2015

5.

predmet zmluvy: Príloha k zmluve o poskytovaní verejných služieb – súhlas, čz. A8685171

dodávateľ: Orange Slovensko a.s.

doba uzavretia: 20.07.2015

6.

predmet zmluvy: Dodatok č. 1 k Zmluve o financovaní výdavkov HM v roku 2015

dodávateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR

doba uzavretia: 21.10.2015

7.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve o poskytovaní verejných služieb č.z. B0203469

dodávateľ: Orange Slovensko, a.s.

doba uzavretia: 27.11.2015

8.

predmet zmluvy: Dodatok k Zmluve č. OOFŽP/1/2014

dodávateľ: Bekaert, s.r.o.

doba uzavretia: 19.11.2015

9.

predmet zmluvy: Dodatok č. 3 k Zmluve o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

dodávateľ: Generali Poist'ovňa, a.s.

doba uzavretia: 03.12.2015

10.

predmet zmluvy: Dodatok č. 2 k Zmluve o financovaní výdavkov na hospodársku mobilizáciu z prostriedkov štátneho rozpočtu v roku 2015

dodávateľ: Ministerstvo zdravotníctva SR

doba uzavretia: 23.11.2015

6. Právne poradenstvo

1. Právne poradenstvo pre jednotlivé odbory ÚVZ SR.

V rámci právneho poradenstva bol pre každý odbor určený právnik, a to nasledovne:

JUDr. Soska : Hlavný hygienik SR, Odbor mediálny, Odbor epidemiológie, Odbor organizačno - dokumentačný, Odbor preventívneho pracovného lekárstva.

JUDr. Rovný: Odbor hygieny detí a mládeže, Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov.

JUDr. Ružičková: Odbor hygieny životného prostredia, Odbor ochrany zdravia pred žiarením

JUDr. Kopecká: Odbor preventívneho pracovného lekárstva, Odbor ochrany zdravia pred žiarením

V rámci tejto činnosti právnik odboru legislatívy a práva

1. kontroloval rozhodnutia a iné normatívne akty,
2. kontroloval stanoviska určené príslušným odborom,
3. poskytoval stanoviska k aplikácii právnych predpisov,
4. poskytoval konzultácie k právnym predpisom,
5. aktívne sa zúčastňoval pracovných porád regionálnych hygienikov v SR, pracovných porád poradných zborov HH SR a iných pracovných stretnutí.

2. Právne poradenstvo pre RÚVZ

Odbor legislatívy a práva pripravoval pre RÚVZ odborné usmernenia, ktoré sa týkali najmä dodržania ustanovení zákona o správnom konaní. Zároveň sa spolupodieľal na vypracúvaní odborných usmernení a stanovísk vecných odborov.

3. Právne poradenstvo pre externé subjekty

V rámci tejto činnosti poskytoval odbor legislatívy a práva stanoviska a konzultácie k právnym predpisom na úseku verejného zdravotníctva. Súčasťou právneho poradenstva bola aj pravidelná aktualizácia web stránky Úradu verejného zdravotníctva SR oblasť legislatíva.

ODBOR MEDZINÁRODNÝCH VZŤAHOV

Medzinárodné vzťahy a zahraničná spolupráca v roku 2015

ÚVZ SR plní úlohy vyplývajúce z členstva SR v EÚ, Svetovej zdravotníckej organizácii a iných medzinárodných organizáciách. ÚVZ SR plní aj ďalšie úlohy vyplývajúce z bilaterálnych dohôd o spolupráci v oblasti verejného zdravotníctva.

ÚVZ SR je svojimi činnosťami napojený na európske a WHO siete surveillance infekčných ochorení a na medzinárodné projekty týkajúce sa ochrany zdravia celoeurópskeho a celosvetového významu. V roku 2015 pokračovala medzinárodná spolupráca s európskymi orgánmi a medzinárodnými spolupracujúcimi inštitúciami vo vedeckovýskumnej a laboratórnej činnosti.

Odbor medzinárodných vzťahov ÚVZ SR koordinuje zahraničnú spoluprácu medzi ÚVZ SR, RÚVZ v SR a Svetovou zdravotníckou organizáciou, Európskou komisiou, Radou Európy ako aj jednotlivými členskými štátmi EÚ a pracovnými orgánmi na pôde EÚ, a v rámci SR koordinuje spoluprácu medzi ÚVZ SR, Ministerstvom zdravotníctva SR a inými ústrednými orgánmi štátnej správy v oblasti zahraničných vzťahov v rámci verejného zdravotníctva.

I. Zastúpenie expertov ÚVZ SR a RÚVZ v SR vo výboroch, komisiách a pracovných skupinách medzinárodných inštitúcií

Na základe oficiálnych nominácií Ministerstva zdravotníctva SR a Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR sa odborníci ÚVZ SR a RÚVZ v SR zúčastňujú a reprezentujú SR v pracovných skupinách expertov EÚ, Rady EÚ, Európskej komisie, Svetovej zdravotníckej organizácie a v ďalších medzinárodných inštitúciách.

Experti ÚVZ SR a RÚVZ v SR sú zastúpení v mnohých medzinárodných výboroch a pracovných skupinách expertov, v rámci ktorých sa zúčastňujú na práci komisií pre oblasti:

ochrana zdravia spotrebiteľov, kozmetické výrobky, baliace materiály pre potraviny a farmaceutické výrobky, pesticídy, kontaminanty v potravinách, aditívne látky v potravinách, výživa a potraviny na osobitné výživové účely, potraviny a hygiena potravín, potraviny - prídavné látky, dietetické potraviny, potravinová bezpečnosť – výživa, životné prostredie, hluk v životnom prostredí, verejné zdravie, závažné cezhraničné ohrozenia zdravia, prenosné ochorenia, výskum prenosných chorôb, salmonela, Medzinárodné zdravotné predpisy (IHR), imunizačný program, centrálny informačný systém pre infekčné ochorenia, epidemiológia, epidemiologický informačný systém, európsky epidemiologický systém Tessa, mikrobiológia, chrípka, rubeola, imunizácia, zaočkovanosť a nežiaduce reakcie po očkovaní, legionella v životnom prostredí, systém rýchleho varovania a reakcie, životné prostredie a zdravie, pracovné lekárstvo, hrozby radiácie, ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením, štandardy v ochrane zdravia pred žiarením, sledovanie účinkov atómového žiarenia, podpora zdravia, podpora pohybovej aktivity.

Zamestnanci ÚVZ SR a RÚVZ v SR sú členmi rôznych národných a medzinárodných komisií vo vyššie uvedených odborných oblastiach, kde svojou vysokou odbornosťou prispievajú k zvyšovaniu kvality zdravia, posilňovaniu prevencie ochorení, boji proti zdravotným rizikám a ochrane zdravia občanov EÚ.

Zastúpenie v pracovných orgánoch pri Európskej únii:

- Pracovná skupina EK expertov pre verejné zdravie - Rozhodnutie EP a Rady o závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia
- Pracovná skupina EK expertov pre výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách
- Pracovná skupina EK expertov pre nové potraviny
- Pracovná skupina EK expertov pre prídavné látky
- Pracovná skupina EK expertov pre dietetické potraviny
- Pracovná skupina EK expertov pre arómy
- Pracovná skupina EK expertov pre enzýmy do potravín
- Pracovná skupina EK expertov pre aditíva do potravín
- Pracovná skupina pre fortifikáciu potravín a výživové doplnky
- EK - Expertná skupina pre potraviny určené pre dojčatá a malé deti, potraviny pre osobitné medicínske účely a náhradu celkových diét
- EK - Výbor expertov pre perzistentné organické polutanty v potravinách
- Pracovná skupina EK expertov pre environmentálne kontaminanty
- Pracovná skupina EK expertov pre poľnohospodárske kontaminanty
- Pracovná skupina EK pre oblasť fytofarmaceutiká – prípravky na ochranu rastlín
- Pracovná skupina EK pre rezíduá pesticídov
- Pracovná skupina EK pre obalové materiály
- Pracovná skupina EK pre minerálne a pramenité vody
- Pracovná skupina Európskej komisie HLG pre výživu a fyzickú aktivitu
- Pracovná skupina EK expertov pre kozmetiku
- Pracovná skupina EK-Consumer Safety Network Sub-group Tattoos and Permanent Make-up
- Pracovná podskupina EK pre tvrdenia používané v súvislosti s kozmetickými výrobkami
- Pracovná skupina pre mikrobiologické kritériá pre potraviny
- Pracovná skupina EK – voda na kúpanie, pitná voda (Directive Committee)
- Protokol o vode a zdraví: Pracovná skupina pre dohľad nad ochoreniami súvisiacimi s vodou,
- EK – Expertná skupina pre oblasť hluku, Výbor pre hluk
- Poradný výbor pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci BOZP
- Pracovná skupina pre sociálne determinanty a nerovnosti v zdraví
- člen Regulačného výboru pri EK na kontrolu tabaku
- Výbor EK pre tabakové výrobky
- Pracovná podskupina EK pre elektronické cigarety

- Stály výbor EK pre potraviny a zdravie zvierat – rezíduá pesticídov
- Stály výbor EK pre potraviny a zdravie zvierat –všeobecné potravinové právo
- Stály výbor EK pre potraviny a zdravie zvierat –toxikologická bezpečnosť
- Stály výbor EK pre kozmetické výrobky

- Pracovná skupina PEMSAC analytické metódy
- Pracovná skupina PEMSAC trhový dozor
- Pracovná skupina PEMSAC spolupráca európskych orgánov dohľadu nad trhom pre kozmetiku
- Pracovná skupina PEMSAC nanomateriály
- skupina expertov na zabezpečenie článku č. 35 Euratom Treaty – monitoring rádioaktivity; článku č. 31 Euratom Treaty - základné štandardy v ochrane zdravia pre žiarením
- Národný kontaktný bod pre oblasť biologických zbraní
- ESOREX - komisia EU pre sledovanie dávok ionizujúceho žiarenia, jadrový sektor
- ACSHW- Poradný výbor pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci Rozhodnutie Rady zo 16. februára 2010 (2010/98/EÚ)

- Pracovná skupina Výboru expertov pre kozmetické výrobky (P-SC-COS)
- Pracovná skupina Výboru pre ochranu zdravia spotrebiteľov (CD-P-SC)
- Pracovná skupina Výboru expertov pre baliace materiály pre potraviny a farmaceutické výrobky (P-SC-EMB)
- Pracovná skupina Rady EÚ pre verejné zdravie

- Pracovná skupina Rady EÚ pre atómové otázky
- Pracovné skupiny Rady EÚ pre potraviny (nové potraviny, dietetické potraviny, kontaminanty, prídavné látky, rezíduá pesticídov)
- Codex Alimentarius - Kódexový výbor pre aditívne látky v potravinách
- Codex Alimentarius - Kódexový výbor pre rezíduá pesticídov
- Codex Alimentarius – Kódexový výbor pre kontaminanty v potravinách
- Codex Alimentarius - Kódexový výbor pre hygienu potravín
- Codex Alimentarius - Kódexový výbor pre výživu a potraviny na osobitné výživové účely
- Codex Alimentarius - Kódexový výbor pre minerálne vody

Zastúpenie v ECDC, WHO a ďalších medzinárodných štruktúrach:

- ECDC - Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ako národné kontaktné body pre viaceré oblasti), Riadiaci výbor, Poradný zbor, TESSy Regular User, EPIS, EPIET, EWRS, Communication, Network Committee - člen, Think Thank – kontaktný bod
- WHO - GFN- Kontaktný bod pre problematiku salmonely
- WHO - člen riadiaceho výboru –Národný koordinátor pre životné prostredie a zdravie
- WHO - Výskum prenosných chorôb
- WHO – kontaktný bod v rámci imunizačného programu
- WHO, OEWG – člen, CISID (Measles/Rubella Lab)
- WHO, EIW – kontaktný bod, FLUNET
- WHO - Pracovné lekárstvo (kontaktný expert)
- WHO - Národný koordinátor pre radiačné udalosti, ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením,
- WHO - IHR – národné kontaktné miesto
- WHO – kontaktný bod za oblasť prenosných ochorení
- WHO – kontaktný bod pre oblasť zdravia a životného prostredia
- WHO - národný koordinátor pre oblasť neprenosných ochorení
- WHO- národný koordinátor na kontrolu tabaku
- WHO - národný koordinátor pre podporu pohybovej aktivity
- WHO- Potravinová bezpečnosť- Výživa
- WHO - Poradný výbor pre projekt Euro HEAT
- WHO - Akčný plán ŽP a zdravie detí
- OECD - Informačný systém pre ožiarenie pracovníkov, Výbor pre radiačnú ochranu a zdravie
- Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu (MAAE), RASSC Radiation Safety Standards Group
- HSC – Výbor pre zdravotnú bezpečnosť – zástupca za SR,
- HSC - Pracovná skupina výboru pre zdravotnú bezpečnosť pre problematiku radiačného terorizmu a havárií
- vedecký výbor OSN pre sledovanie účinkov atómového žiarenia
- MAAE - Code of Conduct – preprava rádioaktívnych zdrojov
- CYANONET – Medzinárodná sieť pre rizikový manažment sinicových vodných kvetov a toxínov vo vodných zdrojoch
- Projekt VENICE zameraný na stratégiu imunizácie, zaočkovanosť a nežiaduce reakcie po očkovaní (I.,II. kontaktný bod)
- ESSTI - kontaktný bod - Sledovanie pohlavne prenosných nákaz v Európe
- UNAIDS - kontaktný bod
- Kontaktný bod pre sieť NRL členských štátov EÚ v úradnej kontrole potravín pre oblasť *Listeria monocytogenes* (sídlo komunitného NRC Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)
- Kontaktný bod pre sieť NRL členských štátov EÚ v úradnej kontrole potravín pre oblasť Koagulázapozitívne stafylokoky a ich toxíny (sídlo komunitného NRC Agence Francaise De Sécurité Sanitaire des Aliments, Maisons-Alfort, FR)
- Kontaktný bod pre sieť NRL členských štátov EÚ v úradnej kontrole potravín pre oblasť *Escherichia coli* vrátane VTEC (sídlo komunitného NRC Istituto Superiore di Sanita, Roma, IT)
- GISAID - kontaktné miesto pre influenza virology

II. Medzinárodné projekty

ÚVZ SR bol aj v roku 2015 v rámci svojej odbornej činnosti zapojený do riešenia významných medzinárodných projektov.

Por. č.	Názov projektu
1.	JANPA – Joint Action on Nutrition and Physical Activity (Spoločná aktivita k výžive a fyzickej aktivite)
2.	CYANOCOST – COST ES 1105 (Cyanobacterial blooms and toxins in water resources) – Sinicové vodné kvety a toxíny vo vodách: Výskyt, vplyv na zdravie a opatrenia
3.	ESPAD – európsky školský prieskum o alkohole a drogách, Európska informačná sieť o drogách a o drogových závislostiach Reitox (<i>Réseau européen d'information sur les drogues et les toxicomanies</i>), napojená na Európske monitorovacie centrum pre drogy a drogovú závislosť (EMCDDA) v Lisabone
4.	Joint Action 2012 - Cooperation between national authorities for assessment, market surveillance and enforcement of the safety of non-consumer products and services - časť Nanotechnológie a kozmetika (PROSAFE)
5.	GERMM – Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra - podporený grantom MZ SR pod reg. číslom 2012/67-RÚVZBB-
6.	Plnenie akčného plánu pre prostredie a zdravie SR (NEHAP IV)
7.	Health Behaviour in School-aged Children (HBSC - WHO)

III. Podkladové materiály a stanoviská k medzinárodnej spolupráci v roku 2015

ÚVZ SR vypracoval podklady a námety na rozhovor v súvislosti s prijatím **európskeho komisára pre zdravie a bezpečnosť potravín Vytenisa Andriukaitisa** ministrom zdravotníctva SR, ktoré sa konalo v dňoch 19. – 20. marca 2015 v Bratislave. Išlo o problematiku – prevencia chronických ochorení (najmä v súvislosti s alkoholom, úmrtnosť na mŕtvicu a infarkt v dôsledku závažných srdcovo-cievnych ochorení v SR); tabak; Ebola; rizikové faktory súvisiace s migráciou obyvateľstva – TBC, HIV; Joint Procurement – spoločné obstarávanie vakcín; AMR – antimicrobial resistance; očkovanie v SR.

ÚVZ SR vypracoval podklady a nominoval experta na **rokovanie 20. Slovensko-bavorskej komisie, ktorá sa konala v dňoch 14. – 16. apríla 2015** v Bratislave. Išlo o problematiku venovanú výžive a odporúčaným výživovým dávkam; aktuálnym trendom v školskom stravovaní a problematika sortimentu v školských bufetoch; hluk v životnom prostredí a ochrana zdravia obyvateľov.

ÚVZ SR vypracoval podklady a zabezpečil osobnú účasť expertov k prijatiu **delegácie Ministerstva práce, zamestnanosti, veteránov a sociálnych vecí Srbska vedenou jej štátnym tajomníkom**, ktoré sa uskutočnilo v dňoch 28. – 30. októbra 2015 v Bratislave so zameraním na

oblasť legislatívneho rámca systému pracovných zdravotných služieb, evidencie a vyhodnocovanie rizikových faktorov zamestnania negatívne pôsobiacich na zdravie zamestnancov, aplikačná prax činností pracovných zdravotných služieb, kontrolná činnosť ÚVZ SR a pod.

V súvislosti s konaním sa **15. zasadnutia zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre otázky ochrany životného prostredia a ochrany prírody** ÚVZ SR nominovalo experta na predmetné zasadnutie, ktoré sa konalo dňa 18. februára 2015 v Budapešti.

ÚVZ SR vypracoval podklady k rokovaniu delegácie SR vedenej štátnym tajomníkom Ministerstva zdravotníctva SR s **regionálnou riaditeľkou WHO pre Európu pani Zsuzsannou Jakab** na pôde WHO Európa v Kodani.

ÚVZ SR ďalej poskytol Ministerstvu zdravotníctva SR, pre Stálu misiu v Ženeve, viacero stanovísk ako aj podkladov k návrhom vystúpení za SR v rámci zasadnutí WHO, OSN, Rady ministrov zdravotníctva EÚ a ďalšie:

- k neformálnej rade ministrov zdravotníctva, ktorá sa konala v dňoch 20.-21. apríla 2015 v Rige na tému politiky výživy,
- k summitu ministrov 16+1 krajín SVE, ktorý sa konal v dňoch 15. – 17. júna 2015 v Prahe na tému verejné zdravie – epidemiológia a vakcinácia,
- k aktuálnemu odpočtu pre „Správu o prerokovaní druhej periodickej správy SR k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach a návrh zodpovedných subjektov za realizáciu odporúčaní obsiahnutých v Záverečnom stanovisku Výboru pre hospodárske, sociálne a kultúrne práva“ na tematiky venované znevýhodneným komunitám, pitnej vode a tabaku,
- k rokovaniu Rady ministrov zdravotníctva EÚ, ktorá sa konala v dňoch 18. – 19. júna 2015 v Luxemburgu na tému – význam rozmeru zdravotníctva v európskej migračnej agende,
- k pracovnému stretnutiu štátneho tajomníka MZ SR s predsedom Výboru pre životné prostredie, zdravie a bezpečnosť potravín Európskeho parlamentu a s europoslancami za SR dňa 24. júna 2015 v Bruseli,
- k ministerskej konferencii WHO EURO o prístupoch k zdraviu počas celého životného cyklu v kontexte Zdravia 2020,
- k miere efektívnosti členstva SR v medzinárodných organizáciách, resp. ich konkrétnych pracovných štruktúrach v gescii MZ SR za obdobie r. 2014-2015, stručné zhodnotenie aspektov participácie Slovenskej republiky v rámci WHO FCTC (Framework Convention on Tobacco Control),
- k dokumentu OSN „Premena nášho sveta: agenda 2030 pre udržateľný rozvoj“, k témam posilnenie implementácie Rámcového dohovoru WHO o kontrole tabaku; oblasť včasného varovania, znižovanie rizika a riadenia národných globálnych rizík; pitná voda; nebezpečné chemické látky, znečistenie a kontaminácia vzduchu, vody a pôdy; epidémie AIDS, tbc, malárie a ďalšie prenosné ochorenia,
- k WHO pripomienkovému konaniu k návrhu Rámca pre aktivity krajín naprieč sektormi pre zdravie a rovnosť v zdraví a Prioritné oblasti pre posilňovanie zdravotných systémov,
- na Neformálnu radu ministrov zdravotníctva EÚ, ktorá sa konala v dňoch 24. – 25. 10. 2015 v Luxemburgu na témy týkajúce sa riešení zdravotníckych dimenzií migrácie, regulácie trans-mastných kyselín,
- k výstupnému dokumentu zo stretnutia WHO na vysokej úrovni o zdraví utečencov a migrantov,
- k rokovaniu Chief Medical Officers, ktoré sa konalo dňa 13. októbra 2015 v Luxemburgu,

- na tému očkovania a zaočkovanosti v SR,
- k verejnej konzultácii, ktorá sa týka pravidiel reklamy na alkohol, tabak a produkty s vysokým obsahom tuku, soli a cukrov,
 - k 136. Riadiacej rade Svetovej zdravotníckej organizácie,
 - k 68. Svetovému zdravotníckemu zhromaždeniu 2015 (WHA),
 - k 65. zasadnutiu Regionálneho výboru WHO pre Európu 2015 vo Vilniuse,
 - ku konferencii „Ponaučenie pre verejné zdravotníctvo z prepuknutia Eboly v západnej Afriky – ako zlepšiť pripravenosť a odpoveď v EÚ pre budúce prepuknutia, ktorá sa konala v dňoch 12. – 14. októbra 2015 v Luxemburgu,
 - k Návrhu záverov Rady o ponaučení z epidémie Eboly v západnej Afrike pre verejné zdravie – zdravotná bezpečnosť v Európskej únii,
 - k návrhu na predkladanie spoločných projektov SR a OECD spolufinancovaných z dobrovoľných príspevkov SR pre OECD v roku 2016,
 - k implementácii IHR v Slovenskej republike v nadväznosti na vyžiadanie Veľvyslanectva USA v Bratislave,
 - k materiálu Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok Slovenskej republiky,
 - k rokovaniu s Holandskom v prípravy predsedníckeho tria v rámci Neformálnej rady ministrov zdravotníctva EÚ na tému problematiky reformulácie potravín,
 - k návrhu materiálu Holandska ohľadne problematiky zdravej výživy k rokovaniu predsedníckeho tria,
 - k 1. Konsolidovanej verzii Trio programu, k 2. Konsolidovanej verzii Trio programu,
 - k materiálu Návrh na organizáciu neformálnych podujatí na vysokej úrovni počas predsedníctva Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v druhom polroku 2016,
 - k Výročnej správe o členstve Slovenskej republiky v Európskej únii za rok 2014,
 - k Výročnej správe o členstve Slovenskej republiky v Európskej únii za rok 2015 a zdefinovanie kľúčových úloh z pohľadu SK PRES.

IV. Dvojročná dohoda o spolupráci medzi Ministerstvom zdravotníctva SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014-2015

V roku 2015 ÚVZ SR uskutočnil odpočet aktivít vyplývajúci z úloh riešených expertmi ÚVZ SR v rámci **Dvojročnej dohody o spolupráci medzi Ministerstvom zdravotníctva SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014 – 2015.**

V rámci predmetnej dvojročnej dohody ÚVZ SR získal dominantné gestorstvo z hľadiska zverených úloh v oblasti verejného zdravia s aktívnou participáciou na ich plnení a implementácii. Jednalo sa o úlohy v oblasti duševného zdravia a zneužívania návykových látok – s ohľadom na rozšírenie a posilnenie národných stratégií, systémov a opatrení v oblasti porúch spôsobených užívaním alkoholu a povolených návykových látok; v oblasti násillia a úrazov s ohľadom na rozvoj a implementáciu politík a programov riešiacich násillie voči ženám, mládeži a deťom (neúmyselné úrazy, kyberšikana); v oblasti výživy s ohľadom na tvorbu, implementovanie a monitoring akčných plánov založených na komplexnom implementačnom pláne v oblasti výživy matiek, dojčiat a detí; v oblasti zdravého starnutia s ohľadom na odborné usmernenia a inovácie, ktoré identifikujú a riešia potreby starších ľudí (zameranie na osteoporózu); oblasť sociálnych determinantov zdravia, zdravotných systémov a oblasť integrovaných zdravotníckych služieb, v centre záujmu ktorých sú ľudia s ohľadom na vytvorenie balíčka školení pre odborníkov

pracujúcich v oblasti verejného zdravotníctva a posilnenie kapacít pre účinnú realizáciu služieb v oblasti verejného zdravotníctva.

Odpočet aktivít bol vykonaný k 31. 08. 2015. Finálny odpocet aktivít BCA 2014-2015 bude vykonaný v mesiaci január 2016.

ÚVZ SR predložil návrh aktivít, ktoré by realizovali experti ÚVZ SR v rámci pripravovaného návrhu **Dvojročnej dohody o spolupráci medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2016-2017**, s ohľadom na súčasné potreby a priority Slovenska z pohľadu ochrany a podpory verejného zdravia. V rámci navrhovaných aktivít, popri úlohách venovaných prevencii a podpore zdravia v oblasti neprenosných ochorení, ÚVZ SR zaradil medzi aktivity aj mimoriadne dôležitú oblasť lekárskeho ožiarenia a aktuálne diskutovanú problematiku radónu. Súčasťou návrhu sú aj aktivity týkajúce sa oblasti pitnej vody a vody na kúpanie. ÚVZ SR pripravil aj podklady pre úvodnú informáciu návrhu tejto dohody.

V. Agenda predsedníctva v Rade EÚ

1. Predsedníctvo v Rade EÚ v roku 2015

V roku 2015 prebiehalo 18 mesačné predsednícke trio krajín Taliansko, Lotyšsko a Luxembursko (trio od 1. 7. 2014 do 31. 12. 2015). V 1. polroku 2015 pod vedením Lotyšska a v 2. polroku 2015 sa začalo predsedníctvo Luxemburska.

Prioritnými témami predsedníckeho tria Taliansko, Lotyšsko a Luxembursko v oblasti verejného zdravia boli opatrenia na zlepšenie zdravia občanov EÚ; chronické neprenosné ochorenia a ich prevencia; podpora zdravia, propagácia zdravého životného štýlu so zameraním na podporu fyzickej aktivity a zdravú výživu; bezpečnosť potravín; spolupráca na úrovni EÚ pri závažných cezhraničných ohrozeniach zdravia; poskytovanie bezpečnej a vysoko kvalitnej zdravotnej starostlivosti; spoločné stratégie na zvýšenie bezpečnosti pri práci, zníženie miery nehôd pri práci a vykonávanie spoločných riešení na európskej úrovni, pokračovanie v práci na novej stratégii EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci do roku 2020.

Odbor medzinárodných vzťahov ÚVZ SR priebežne informoval vedúcich odborov ÚVZ SR o programových témach jednotlivých predsedníctiev v Rade EÚ.

2. Príprava predsedníctva SR v Rade EÚ v roku 2016

SR bude predsedat' Rade EÚ (ďalej len „SK PRES 2016“) v rámci predsedníckeho tria, spolu s Holandskom a Maltou. Predsedníctvo Rady EÚ vykonáva skupina troch členských štátov (tzv. predsednícke trio) počas obdobia 18 mesiacov. Hoci SK PRES 2016 bude oficiálne trvať od 1. júla do 31. decembra 2016, naše predsedníctvo sa de facto začne už 1. 1. 2016 so začiatkom nášho predsedníckeho tria. Prípravu predsedníctva začínajú členské štáty spravidla 2 až 4 roky pred samotným predsedníctvom.

Príprava SK PRES 2016 je jednou z hlavných priorít vlády SR. Historicky prvé predsedníctvo SR od vstupu do EÚ je jednou z najdôležitejších a najnáročnejších úloh vyplývajúcich z členstva EÚ. Konkrétne úvodné prípravné práce prebiehajú už od roku 2011.

V rámci prípravnej fázy vláda SR počas roka 2015 schválila nasledujúce dokumenty:

- Správa o stave pripravenosti Slovenskej republiky na výkon predsedníctva SR v Rade EÚ za rok 2014,

- Aktualizácie personálneho obsadenia Stáleho zastúpenia SR pri EÚ v Bruseli pre prípravu a výkon predsedníctva SR v Rade EÚ v roku 2016,
- Návrh na vymenovanie splnomocnenca vlády SR pre predsedníctvo SR v Rade EÚ a Štatút,
- Východiská 18-mesačného programu Rady EÚ – príspevok SR,
- Správa o stave pripravenosti SR na výkon predsedníctva SR v Rade EÚ za rok 2015,
- Návrh na organizáciu neformálnych podujatí na vysokej úrovni počas predsedníctva SR v Rade EÚ v druhom polroku 2016.

Množstvo prípravných dokumentov už bolo prijatých a schválených vládou Slovenskej republiky už od roku 2012.

Príprava rezortov (konkrétne aj ÚVZ SR) na výkon predsedníctva sa týkala v roku 2015 najmä v pokračovaní **rezortného odborného vzdelávania**, ktoré v rámci rezortu zdravotníctva zabezpečoval ÚVZ SR ako aj v pokračovaní **jazykového vzdelávania** v rámci Národného programu vzdelávania pod gesciou MZVaEZ SR pre expertov zapojených do prípravy SK PRES 2016 pre anglický a francúzsky jazyk.

V súvislosti s rezortným odborným vzdelávaním ÚVZ SR prostredníctvom svojich expertov zabezpečil školenie s prednáškami v oblasti potravín na témy výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách, kozmetické výrobky, obaly a predmety určené na styk s potravinami, výživa, nové potraviny, kontaminanty v potravinách, aditíva v potravinách, potraviny pre dojčatá a malé deti a potraviny na osobitné medicínske účely, enzýmy a arómy v potravinách. Ďalej boli zabezpečené prednášky z oblasti epidemiológie z hľadiska jej aktuálnych problematik ako aj z oblasti cezhraničných ohrození zdravia. Odznali aj prednášky problematiky podpory zdravia, konkrétne na témy kontrola alkoholu, vývoj zdravotného stavu obyvateľstva v SR, epidemiológia rizikových faktorov neinfekčných chorôb u klientov poradní zdravia, národný rámec na podporu prostredia pre zdravé a aktívne starnutie, podpora fyzickej aktivity – jedna z kľúčových priorít v prevencii chronických neinfekčných ochorení.

ÚVZ SR v zmysle vyžiadania vypracoval a predložil všetky požadované dokumenty týkajúce sa **prípravnej fázy** prípravy SK PRES 2016 Ministerstvu zdravotníctva SR a podieľal sa na príprave všetkých čiastkových dokumentov týkajúcich sa prípravy SK PRES v rámci rezortu ako aj z hľadiska prípravy návrhu **ťažiskových/strategických tém pre rezortnú úroveň**.

Odbor medzinárodných vzťahov ÚVZ SR pravidelne informoval vedúcich odborov ÚVZ SR o dostupných a schválených materiáloch Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, vlády SR a Ministerstva zdravotníctva SR týkajúcich sa SK PRES 2016.

VI. Agenda predsedníctva SR vo Vyšehradskej skupine

V období od 1. 7. 2014 do 30. 6. 2015 Slovenská republika predsedala Vyšehradskej skupine. V rámci rezortu zdravotníctva ÚVZ SR vypracoval a predložil **návrh priorit v oblasti verejného zdravotníctva počas slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej skupine**.

Medzi priority ÚVZ SR navrhlo:

- rozvíjať a prehľbovať posilňovanie verejného zdravia občanov na úrovni EÚ, vládnych a spoločenských aktivít, v zmysle prijatého európskeho politického rámca Zdravie 2020 (v tomto kontexte sa osobitne zamerať na presadzovanie aktivít zameraných na zmiernenie záťaže výskytu neprenosných ochorení a predčasných úmrtí),
- spolupráca pri implementácii IHR v rámci krajín V4,
- udržanie vysokej zaočkovanosť – efektívna prevencia návratu epidémií,
- význam proporcionálneho zastúpenia jednotlivých režimových prvkov v živote detí a mládeže.

V zmysle vládou SR schváleného **Programu predsedníctva Slovenskej republiky vo Vyšehradskej skupine**, pre oblasť zdravia bola z hľadiska vecnej príslušnosti ÚVZ SR schválená oblasť:

- posilnenie podpory prevencie chorôb a zdravia (oblasti záujmu: prevencia voči obezite, fajčeniu, nárast konzumácie alkoholu, podpora fyzických aktivít).

Počas slovenského predsedníctva sa uskutočnilo v dňoch 22. – 23. apríla 2015 v hoteli Bôrik **expertné stretnutie na vyššej úrovni hlavných hygienikov V4**. Podujatie sa konalo na pozvanie hlavného hygienika SR prof. MUDr. Ivana Rovného, PhD., MPH, za účasti zástupkyň hlavného hygienika Českej republiky a riaditeľky odboru ochrany verejného zdravia pani Jarmily Rážovej, ktorá viedla delegáciu Českej republiky, pani Andrea Gresz Seregdy, vedúcej odboru medzinárodných vzťahov Úradu hlavnej hygieničky v zastúpení pani hlavnej hygieničky Maďarska, ktorá viedla delegáciu Maďarska a pána Pawel Abramczyk, riaditeľa odboru medzinárodných vzťahov a zdravotnej ochrany hraníc Úradu hlavného hygienika v zastúpení pána hlavného hygienika Poľska, ktorý viedol delegáciu Poľska. Podujatia sa zúčastnil aj štátny tajomník Ministerstva zdravotníctva SR pán Mario Mikloši.

Hlavnými témami stretnutia boli skúsenosti krajín V4 v oblasti intervencie vo výžive a zdravotného životného štýlu ako faktora prevencie obezity a ostatných neprenosných chronických ochorení; pripravenosť krajín V4 na vysoko virulentné nákazy; situácia v sledovaní stavu zdravia rómskej populácie v krajinách V4.

Rokovania a odborné príspevky krajín V4 poukázali na smerovania krajín na národnej úrovni a taktiež snahu spojiť sily a spolupracovať s cieľom prevencie a zlepšenia zdravotného stavu občanov Vyšehradskej skupiny, či už v rámci zdravotnej politiky výživy, pripravenosti krajín na aktuálne zdravotné hrozby a riziká, alebo aj v oblasti zdravia rómskej populácie.

V období od 1. 7. 2015 do 30. 6. 2016 prebrala štafetu predsedníctva vo Vyšehradskej skupine Česká republika.

VII. Rokovania hlavného hygienika SR so zahraničnými predstaviteľmi

prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH, hlavný hygienik SR uskutočnil dňa 11. marca 2015 v Karvinej rokovanie s hlavným hygienikom Poľska ohľadne aktuálnych problematík verejného zdravotníctva, ktoré boli následne predmetom rokovania v dňoch 22. – 23. apríla 2015 v Bratislave na **expertnom stretnutí na vyššej úrovni hlavných hygienikov V4**.

Hlavný hygienik SR delegoval vo svojom zastúpení účasťou expertov ÚVZ SR, ktorí uskutočnili rokovanie **s hlavným hygienikom ČR ako aj s expertmi MZ ČR a Štátneho zdravotného ústavu Praha** vo veci epidemiologického informačného systému. Rokovanie sa uskutočnilo dňa 7. októbra 2015 v Brne.

prof. MUDr. Ivan Rovný, PhD., MPH, hlavný hygienik SR uskutočnil dňa 23. septembra 2015 v Bratislave rokovanie s Dr. Lajos Ócsai, vedúcim odboru epidemiológie Národného úradu pre verejné zdravie Maďarska, ohľadne očkovania, zaočkovanosti, očkovacieho kalendára Slovenska a Maďarska a aktuálnych problematík súvisiacich s imunizáciou.

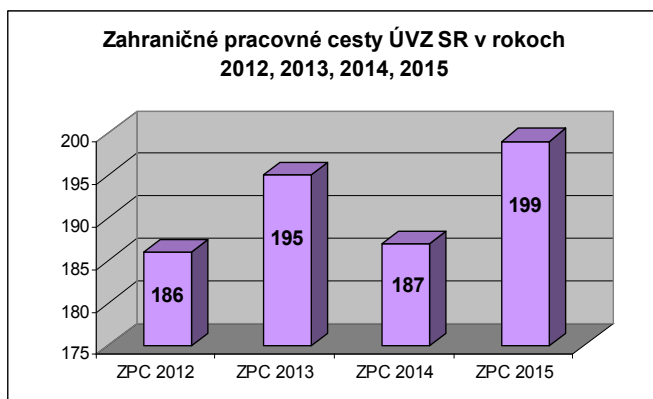
VIII. Zahraničné pracovné cesty

Odbor medzinárodných vzťahov zabezpečuje administráciu činností súvisiacich s účasťou zamestnancov ÚVZ SR a RÚVZ v SR, ako expertov orgánov EÚ, Svetovej zdravotníckej organizácie a iných medzinárodných organizácií. Súčasne zabezpečuje administráciu a vedie evidenciu zahraničných pracovných ciest zamestnancov ÚVZ SR a RÚVZ v SR, ako expertov orgánov EÚ, WHO a iných medzinárodných organizácií.

1.) Prehľad zahraničných pracovných ciest za roky 2015, 2014, 2013, 2012, – sumár

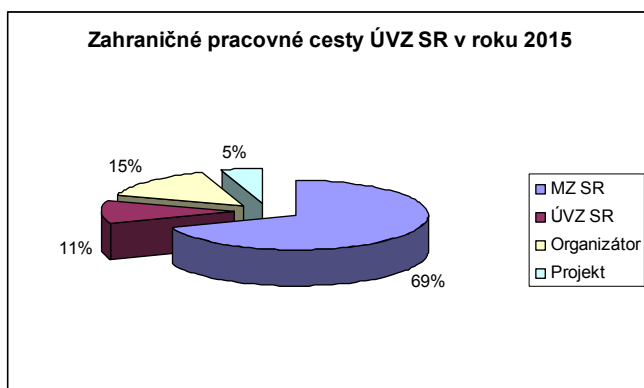
Tabuľka č. 1: Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za roky 2015, 2014, 2013, 2012

	Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2015		Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2014		Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2013		Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2012	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
MZ SR	137	69	102	54	152	78	147	79
ÚVZ SR	23	11	36	20	14	7	18	10
Organizátor	30	15	35	19	24	12	15	8
Projekt	9	5	14	7	5	3	6	3
Spolu	199	100,00	187	100,00	195	100,00	186	100,00
z toho:								
MZSR/refundované	78	57	71	70	113	74	124	84

Graf č. 1: Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za roky 2012, 2013, 2014, 2015

ÚVZ SR realizoval v rokoch 2012 – 2015 zahraničné pracovné cesty v nasledovných počtoch:
 v roku 2012 186 ciest,
 v roku 2013 195 ciest,
 v roku 2014 187 ciest,
 v roku 2015 199 ciest.
V porovnaní s rokom 2014 sa počet ZPC za rok 2015 zvýšil o 6%.

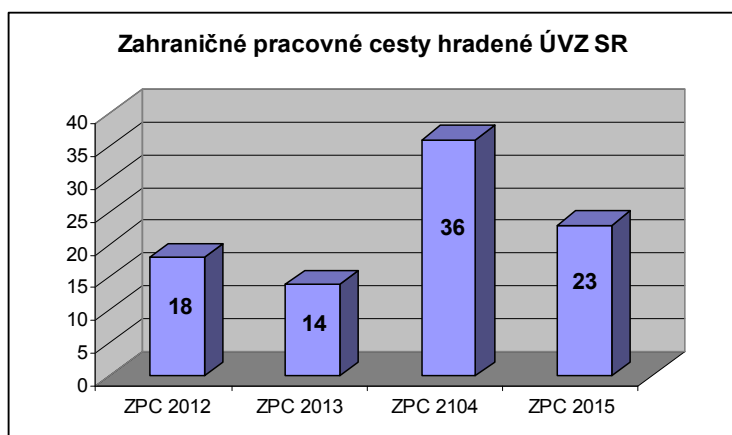
Graf č. 2: Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR v roku 2015

V roku 2015 bolo na ÚVZ SR realizovaných spolu **199 zahraničných pracovných ciest**. Najviac ciest 69% z celkového počtu ciest bolo hradených z prostriedkov MZ SR. **Z celkového počtu ciest bolo z prostriedkov ÚVZ SR hradených 23 zahraničných pracovných ciest**, čo predstavovalo 11% z celk. počtu realizovaných ciest. Najmenej ciest, 5%, bolo hradených z projektov. **89% zahraničných pracovných ciest bolo hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.**

Pre porovnanie uvádzame aj údaje za ostatné tri roky:

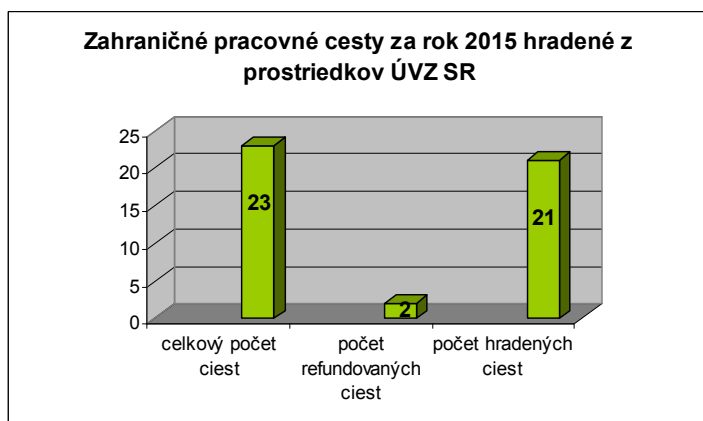
- v roku 2014 bolo na ÚVZ SR realizovaných spolu **187 zahraničných pracovných ciest**. Najviac ciest 54% z celkového počtu ciest bolo hradených z prostriedkov MZ SR. **Z celkového počtu ciest bolo z prostriedkov ÚVZ SR hradených 36 zahraničných pracovných ciest**, čo predstavovalo 20% z celkového počtu realizovaných ciest. Najmenej ciest, 7%, bolo hradených z projektov. **93% zahraničných pracovných ciest bolo hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.**
- v roku 2013 bolo na ÚVZ SR realizovaných spolu **195 zahraničných pracovných ciest**. Najviac ciest 78% z celkového počtu ciest bolo hradených z prostriedkov MZ SR. **Z celkového počtu ciest bolo z prostriedkov ÚVZ SR hradených 14 zahraničných pracovných ciest**, čo predstavovalo 7% z celkového počtu realizovaných ciest. Najmenej ciest, 3%, bolo hradených z projektov. **93% zahraničných pracovných ciest bolo hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.**
- v roku 2012 bolo na ÚVZ SR realizovaných spolu **186 zahraničných pracovných ciest**. Najviac ciest 79% z celkového počtu ciest bolo hradených z prostriedkov MZ SR. **Z celkového počtu ciest bolo z prostriedkov ÚVZ SR hradených 18 zahraničných pracovných ciest**, čo predstavovalo 10% z celkového počtu realizovaných ciest. Najmenej ciest, 3%, bolo hradených z projektov. **90% zahraničných pracovných ciest bolo hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.**

2.) Prehľad zahraničných pracovných ciest za roky 2012, 2013, 2014, 2015 – podľa úhrady

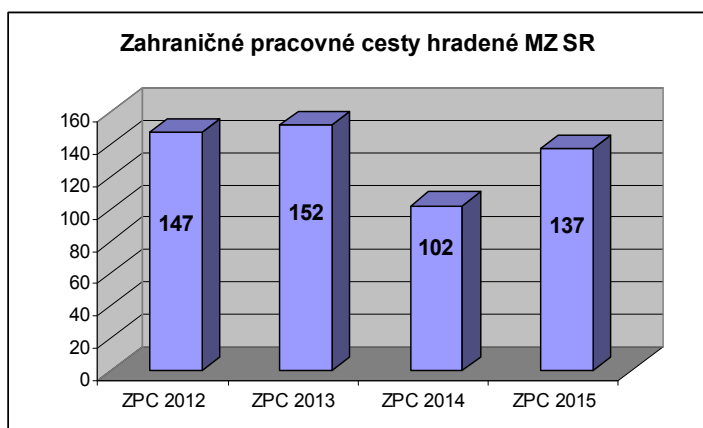
Graf č. 3: Zahranické pracovné cesty hradené z prostriedkov ÚVZ SR

Zahranické pracovné cesty hradené ÚVZ SR v rokoch 2012 – 2015 boli v nasledovných počtoch:
 v roku 2012 18 ciest,
 v roku 2013 14 ciest,
 v roku 2014 36 ciest,
 v roku 2015 23 ciest.

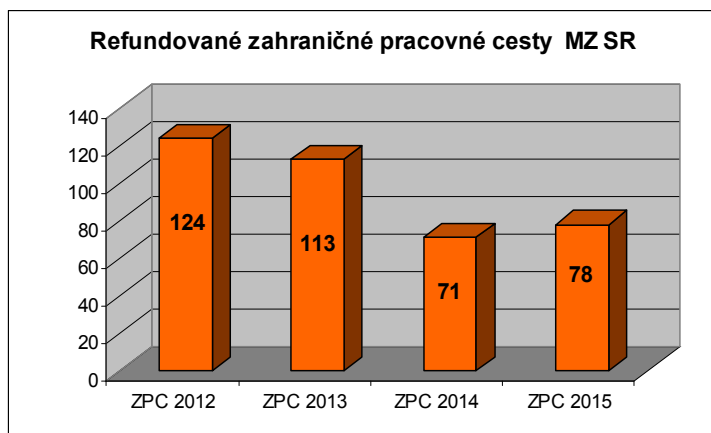
Graf č. 4: Zahranické pracovné cesty za rok 2015 hradené z prostriedkov ÚVZ SR

V posledných rokoch bolo viac ako 90% všetkých zahraničných pracovných ciest ÚVZ SR hradených z iných prostriedkov ako z prostriedkov ÚVZ SR.

Graf č. 5: Zahranické pracovné cesty ÚVZ SR hradené z prostriedkov MZ SR

Počet zahraničných pracovných ciest realizovaných ÚVZ SR hradených z prostriedkov MZ SR bol v rokoch 2012 – 2015 nasledovný:
 v roku 2012 147 ciest, v roku 2013 152 ciest, v roku 2014 102 ciest a v roku 2015 137 ciest. Počet zahraničných pracovných ciest hradených z prostriedkov MZ SR sa v roku 2015 zvýšil oproti roku 2014 približne o 34%.

Graf č. 6: Refundované zahraničné pracovné cesty MZ SR

V grafe č. 6 uvádzame počet refundovaných zahraničných pracovných ciest z celkových počtov zahraničných pracovných ciest hradených MZ SR.

V roku 2012 bolo z počtu 147 ZPC hradených MZ SR refundovaných 124 ciest (84%).

V roku 2013 bolo z počtu 152 ZPC hradených z MZ SR refundovaných 113 ciest (74%).

V roku 2014 bolo z celkového počtu 102 ZPC hradených z MZ SR refundovaných 71 ciest (70%).

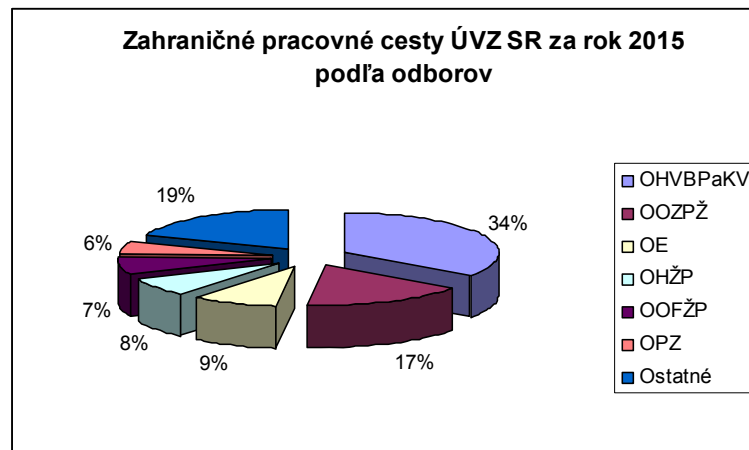
V roku 2015 bolo z celkového počtu 137 zahraničných pracovných ciest hradených MZ SR refundovaných 78 ciest (57%).

3.) Prehľad zahraničných pracovných ciest za rok 2015 – podľa odborov

Zahranických pracovných ciest v roku 2015 sa v najväčšom počte zúčastňoval odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov. Počet zahraničných ciest tohto odboru predstavoval 34,7%. Odbor ochrany zdravia pred žiarením s 34 zahraničnými cestami predstavoval 17,2% z celkového počtu zahraničných ciest realizovaných v roku 2015 a odbor epidemiológie 9,1% s 18 zahraničnými cestami

Tabuľka č. 2 : Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2015 podľa odborov

Zahraničné pracovné cesty (ZPC) ÚVZ SR za rok 2015 podľa odborov		
Odbor	Počet	%
Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov (OHVBPaKV)	69	34,7
Odbor ochrany zdravia pred žiarením (OOZPŽ)	34	17,2
Odbor epidemiológie (OE)	18	9,1
Odbor hygieny životného prostredia (OHŽP)	15	7,5
Odbor objektivizácie faktorov životného prostredia (OOFŽP)	14	7,0
Odbor podpory zdravia (OPZ)	11	5,5
Regionálny úrad verejného zdravotníctva Poprad	8	4,0
Regionálny úrad verejného zdravotníctva Banská Bystrica	6	3,0
Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava	3	1,5
Odbor medzinárodných vzťahov (OMV)	3	1,5
Regionálny úrad verejného zdravotníctva Martin	2	1,0
Regionálny úrad verejného zdravotníctva Košice	2	1,0
Hlavný hygienik SR (HH SR)	1	0,5
Odbor preventívneho pracovného lekárstva (OPPL)	1	0,5
Odbor hygieny detí a mládeže (OHDM)	1	0,5
Ostatné	11	5,5
Spolu	199	100,00

Graf č. 7 : Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2015 podľa odborov

4.) Prehľad zahraničných pracovných ciest za rok 2015 – podľa krajín

Zamestnanci ÚVZ SR sa v roku 2015 najviac zúčastnili zahraničných pracovných ciest v Belgicku. Počet ciest v tejto krajine predstavuje 41,3% z celkového počtu realizovaných zahraničných ciest. Ďalej nasledujú Rakúsko s 8% a Česká republika s 7,5%. Zahraničné pracovné cesty sa realizovali aj v krajinách Luxembursko a Taliansko (6%), Švédsko (5%), Švajčiarsko (4%), Nemecko (3,5%), Francúzsko (2%), Španielsko, Lotyšsko (1,6%), Portugalsko, Holandsko, Maďarsko, Litva, Kazachstan, Moldavsko, Estónsko (1%), Dánsko, Nórsko, Srbsko, Slovinsko, Bosna-Hercegovina, Rusko, Bielorusko, Rumunsko, Veľká Británia, Čína, USA, Kanada a Izrael (0,5%).

Tabuľka č. 3 : Zahraničné pracovné cesty ÚVZ SR za rok 2015 podľa krajiny

Zahraničné pracovné cesty (ZPC) ÚVZ SR za rok 2015 podľa krajiny		
Krajina	Počet	%
Belgicko	82	41,3
Rakúsko	16	8,0
Česká republika	15	7,5
Luxembursko	12	6,0
Taliansko	12	6,0
Švédsko	10	5,0
Švajčiarsko	8	4,0
Nemecko	7	3,5
Francúzsko	4	2,0
Španielsko	3	1,6
Lotyšsko	3	1,6
Portugalsko	2	1,0
Holandsko	2	1,0
Maďarsko	2	1,0
Litva	2	1,0
Kazachstan	2	1,0
Moldavsko	2	1,0
Estónsko	2	1,0
Dánsko	1	0,5
Nórsko	1	0,5
Srbsko	1	0,5
Slovinsko	1	0,5
Bosna - Hercegovina	1	0,5

Rusko	1	0,5
Bielorusko	1	0,5
Rumunsko	1	0,5
Veľká Británia	1	0,5
Čína	1	0,5
USA	1	0,5
Kanada	1	0,5
Izrael	1	0,5
Spolu	199	100,00

IX. Ďalšie aktivity odboru

1. Odborné preklady z/do anglického jazyka

OMV vykonával preklady textov v problematike výživy, obezity, vody, životného prostredia, pracovného lekárstva, prevencie a podpory zdravia, alkoholu, podkladov pre WHO a ďalšie.

2. Informačné kampane s cieľom prevencie a zvýšenia zdravotného uvedomenia

Už druhýkrát sa uskutočnila *Informačná kampaň ÚVZ SR a VŠZP, a.s. venovaná problematike očkovania - „Očkovací kalendár na rok 2015“*, s cieľom podporiť prevenciu a zvýšiť zdravotné uvedomenie občanov o očkovaní. Praktická forma očkovacieho kalendára na rok 2015 bola pripravená v elektronickej podobe dostupná na webových stránkach ÚVZ SR a RÚVZ v SR, ako aj v tlačenej podobe vo forme tzv. kola a tzv. kartičky. Praktická forma Očkovacieho kalendára na rok 2015 bola distribuovaná verejnosti prostredníctvom ambulancií pre deti a dorast (v počte 35 000 ks) a vložením očkovacieho kalendára do informačného balíčka, ktorý obdržali rodičky v pôrodniciach pri narodení dieťaťa (v počte 55 000 ks).

„Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny“, s cieľom poskytnúť rady a odporúčania občanom pre zdravie v súvislosti so Svetovým dňom zdravia WHO 2015 „Bezpečnosť potravín“. Informačný leták bol distribuovaný občanom SR cestou poradní zdravia RÚVZ v SR. Súčasne bol vytvorený dotazník na tému „Päť zásad pre bezpečnejšie potraviny“ s cieľom zistiť zaužívané zvyky a obyčaje obyvateľstva pri príprave a skladovaní potravín a jedál v domácnostiach.

„Ako predísť chrípke“ a *„Ako sa chrániť pred kliešťom“* – informačná kampaň vznikla v rámci spolupráce ÚVZ SR s Rómskym novým listom. Informačné letáky boli pripravené v rómskom a slovenskom jazyku a boli distribuované cestou spolupráce s komunitnými pracovníkmi v oblasti zdravotnej výchovy v rámci zdravotnej výchovy rómskej komunity pre podporu zdravotného uvedomenia rómskych spoluobčanov. Súčasne boli uverejnené v periodiku Rómsky nový list. V danom periodiku boli v rámci spolupráce uverejnené aj články v slovenskom a rómskom jazyku na témy: Bezpečné potraviny – ochrániť zdravie; Pozor na nebezpečné kliešte; Blíži sa chrípková sezóna, pozor na zdravie.

3. Brožúra „Public Health Authority of the Slovak Republic“

s cieľom priniesť odbornej i laickej verejnosti súhrnné informácie o významných aktivitách ÚVZ SR, ktorými prispieva k prevencii a rozvoju zdravia celej populácie.

KRÍZOVÉ RIADENIE

V priebehu roku 2015 pokračoval proces krízovej prípravy úradu na vykonanie opatrení v prospech ochrany verejného zdravia v čase štátom vyhláseného krízového stavu alebo mimoriadnej situácie. V tomto procese hlavné úsilie krízového riadenia bolo sústredené na prípravu postupov orgánov verejného zdravia koordinovaných v spolupráci s orgánmi verejnej správy v čase narušenia bezpečnosti štátu účinkami biologických, chemických a radiačných hrozieb. Krízová príprava úradu bola realizovaná v súlade s Plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2015.

V roku 2015 plnil úlohy na úseku krízového riadenia, hospodárskej mobilizácie a civilnej ochrany jeden odborný zamestnanec. Krízový štáb úradu má päť členov. V priebehu roku 2015 boli uskutočnené štyri rokovania krízového štábu, vykonané tri previerky funkčnosti systému vyrozumienia o vyhlásení krízového stavu alebo mimoriadnej situácie, aktualizovaná bola plánovacia dokumentácia krízového riadenia a civilnej ochrany. V roku 2015 bola udržiavaná organizácia civilnej ochrany v objekte úradu prostredníctvom štábu a siedmich odborných jednotiek civilnej ochrany, realizovaná bola príprava zamestnancov na sebaochranu a vzájomnú pomoc, 35 zamestnancov sa zúčastnilo kurzu poskytovania prvej pomoci, pri ktorého organizovaní poskytli súčinnosť pracovníci strediska odbornej prípravy Operačného strediska Záchrannej zdravotnej služby SR. V priebehu roku boli aktualizované údajové dokumenty o záväzkoch a podmienkach úradu v jednotnom informačnom systéme hospodárskej mobilizácie EPSIS.

K zdokonaľovaniu procesov krízovej prípravy orgánov na ochranu verejného zdravia v roku 2015 prispela odborná príprava realizovaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR ku koordinácii postupov pri výskyte vysoko nebezpečnej nákazy v SR č. OE/2312/2015 zo dňa 4.2.2015. Uvedená odborná príprava orgánov na ochranu verejného zdravia a ďalších dotknutých zložiek bude pokračovať aj v nasledujúcom období. Pripravenosť orgánov verejného zdravotníctva SR na vysoko nebezpečné nákazy bola témou odbornej prednášky zamestnanca krízového riadenia úradu na XVIII. ročníku medzinárodnej konferencie Medicína katastrof v Českej republike.

V priebehu celého roka útvar krízového riadenia oboznamoval v rámci súčinnosti ďalšie subjekty hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva s informáciami o aktuálnej hygienicko-epidemiologickej situácii a výskyte havarijných a iných mimoriadnych situácií na území SR s dopadom na životné a pracovné prostredie.

V rámci cvičenia krízového manažmentu INEX 5 v SR v roku 2015 bola preverená pripravenosť orgánov verejného zdravotníctva na vykonanie opatrení v súvislosti s haváriou jadrového zariadenia, s dôrazom na vyrozumienie, komunikáciu a vzájomné prepojenie pri mimoriadnej udalosti, ku ktorej dôjde vplyvom narastania ničivých faktorov a ich následnej kumulácie v dôsledku živej pohromy a havárie jadrového zariadenia.

V roku 2015 sa nominovaní zástupcovia úradu (útvar krízového riadenia, odbor epidemiológie, odbor ochrany zdravia pred žiarením) zúčastňovali na činnosti pracovnej skupiny zriadenej ministrom zdravotníctva SR pre vypracovanie koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva.

Odpočet plnenia Plánu hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2015 v pôsobnosti ÚVZ SR

1. V rámci krízovej pripravenosti zdravotníctva realizovať opatrenia na udržanie pripravenosti zdravotníctva na vysoko nebezpečné nákazy a radiačné havárie.
 - 1.1 Vydanie usmernenia hlavného hygienika SR na ustanovenie postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike č. OE/2312/2015 zo dňa 4.2.2015.
 - 1.2 Oznámenie a spresnenie kontaktov na regionálnych hygienikov a nimi určených zamestnancov RÚVZ v SR na príslušné krajské operačné strediská ZZS pre riešenie vysoko nebezpečnej nákazy.
 - 1.3 V nadväznosti na usmernenia hlavného hygienika SR na ustanovenie postupov pri zistení vysoko nebezpečnej nákazy v Slovenskej republike č. OE/2312/2015 zo dňa 4.2.2015 vykonané školenia o postupoch:
 - pre regionálnych hygienikov,
 - všeobecných lekárov pre dospelých a všeobecných lekárov pre deti a dorast,
 - vedúcich KOS ZZS a operátorov KOS ZZS,
 - primárov centrálnych prijímacích oddelení, infekčných oddelení a lekárov ústavnej pohotovostnej služby zdravotníckych zariadení,
 - vedúcich hygienikov rezortov vnútra, obrany a dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja.
 - 1.4 Účasť ÚVZ SR a cvičiacich RÚVZ SR na príprave a vykonaní cvičenia INEX 5 v súlade so smernicou MZ SR k príprave a vykonaniu cvičenia v dňoch 3. a 4. decembra 2015.
2. Zabezpečiť priebežné vzdelávanie a prípravu krízového manažmentu rezortu a výkonných zložiek rezortu v príprave na mimoriadne a krízové situácie.
 - 2.1 Účasť na celorezortných poradách krízového manažmentu zdravotníctva.
 - 2.2 Príprava členov krízového štábu ÚVZ SR.
 - 2.3 Účasť nominovaných zástupcov ÚVZ SR XVIII. ročníku medzinárodnej konferencie medicíny katastrof v ČR v roku 2015 a účasť na príprave a organizácii XIX. ročníka konferencie v roku 2016.
3. Vypracovať návrh novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva.
 - 3.1 Účasť nominovaných zástupcov ÚVZ SR na stretnutiach pracovnej skupiny v súlade s harmonogramom na vypracovanie návrhu novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva.
 - 3.2 Účasť na vypracovaní návrhu novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva, časť „Opatrenia na ochranu verejného zdravia v čase narušenia bezpečnosti štátu“.
 - 3.3 Oboznámenie krízového štábu ÚVZ SR s návrhom novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva.
4. Činnosť útvaru krízového riadenia zamerať na prípravu na plnenie úloh stanovených v rozhodnutí MZ SR o určení úradu ako subjektu hospodárskej mobilizácie. Zabezpečovať súčinnosť pri vzájomnej komunikácii medzi orgánmi verejného zdravotníctva, samostatnými odbormi krízového riadenia zdravotníctva krajov a krízovými štábmi subjektov hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva.

- 4.1 Vykonávané opatrenie hospodárskej mobilizácie podľa § 5 písm. a) zákona č. 179/2011 Z. z. o hospodárskej mobilizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov: krízové plánovanie (vypracovať a aktualizovať krízový plán, viesť dokumentáciu KŠ a ďalšiu dokumentáciu krízového riadenia na úrade v súlade s platnými všeobecne záväznými právnymi predpismi a pokynmi MZ SR).
- 4.2 Vykonávané opatrenie hospodárskej mobilizácie podľa § 5 písm. l) zákona o hospodárskej mobilizácii: finančné zabezpečenie (dodržiavať zásady finančných vzťahov dohodnutých v zmluve o financovaní výdavkov na HM z prostriedkov štátneho rozpočtu, dodržiavať zásady hospodárenia s majetkom HM, predkladať požiadavky na úhradu výdavkov za plnenie opatrení HM).
- 4.3 Vykonávané opatrenie hospodárskej mobilizácie podľa § 5 písm. q) zákona o hospodárskej mobilizácii: viesť v aktuálnom stave evidenciu ľudských zdrojov úradu pre potreby plnenia pracovných úloh úradu a na účely spracovania požiadaviek na doplnenie pracovných síl formou uloženia pracovnej povinnosti v období krízovej situácie.
- 4.4 Vykonávané opatrenie hospodárskej mobilizácie podľa § 5 písm. s) zákona o hospodárskej mobilizácii: viesť v aktuálnom stave evidenciu vlastných vecných prostriedkov úradu potrebných na splnenie opatrení HM v období krízovej situácie.
- 4.5 Zabezpečované úlohy kontaktného miesta pre súčinnosť orgánov verejného zdravotníctva so SOKRZ krajov a krízovými štábmi subjektov hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva.

Opatrenia vedúce k splneniu stanovených úloh boli realizované ÚVZ SR a RÚVZ v SR v súčinnosti s dotknutými zložkami.

Pri plnení uložených spracovateľských úloh sa prihliadalo na úplnosť a kompletnosť spracovania predpísanej dokumentácie pre krízové riadenie a hospodársku mobilizáciu, na predkladanie dokumentov spracovaných podľa pokynov a v stanovených termínoch.

Rokovania krízového štábu ÚVZ SR v roku 2015:

P. č.	Program rokovania KŠ, resp. obsah odbornej prípravy	Termín
1.	<ul style="list-style-type: none"> • vyhodnotenie splnenia úloh za rok 2014, • oboznámenie s plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva na rok 2015, • oboznámenie s prideleným limitom na čerpanie finančných prostriedkov na výdavky HM pre rok 2015, • prerokovanie plánu rokovaní KŠ na rok 2015, • oboznámenie so závermi a úlohami z celorezortnej porady krízového manažmentu zdravotníctva (D. Streda 4.- 6.3.2015), • oboznámenie s usmernením HH SR na koordináciu postupov pri výskyte VNN v SR (č. Z61428-2011-OKM) 	31.3.2015
2.	<ul style="list-style-type: none"> • informácia o aktualizácii krízového plánu úradu, • vyhodnotenie previerky vyrozumienia členov KŠ dňa 1.6.2015, • informácia o príprave novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva, • informácia o aktualizácii krízového plánu, • informácia o odbornej príprave organizovanej v zmysle 	3.7.2015

P. č.	Program rokovania KŠ, resp. obsah odbornej prípravy	Termín
	usmernenia HH SR na koordináciu postupov pri výskyte VNN v SR, • informácia o priebehu a záveroch XVIII. ročníku medzinárodnej konferencie Medicína katastrof v ČR	
3.	• informácia o priebehu prípravy novej koncepcie krízovej pripravenosti zdravotníctva, • vyhodnotenie previerky vyrozumenia členov KŠ dňa 29.9.2015, • odpočet plnenia úloh v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR ku koordinácii postupov pri výskyte vysoko nebezpečnej nákazy v SR (č. OE/2312/2015)	16.10.2015
4.	• vyhodnotenie plnenia plánu rokovaní KŠ v roku 2015, • oboznámenie so závermi a úlohami z celorezortnej porady krízového manažmentu zdravotníctva (Oščadnica, 27.-29.10. 2015), • informácia o aktuálnom stave plnenia PHÚ v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení HM v rezorte zdravotníctva v roku 2015, • prerokovanie finančnej uzávierky čerpania prideleného limitu na výdavky HM za rok 2015 a priebehu inventarizácie majetku HM k 31.12.2015, • informácia o priebehu cvičenia INEX 5 v dňoch 3.-4.12.2015	17.12.2015

**Prehľad publikačnej a prednáškovej činnosti
podľa jednotlivých odborov
Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky**

Publikačná činnosť zamestnancov ÚVZ SR za rok 2015

Kód	Kategórie publikačnej činnosti	Počet záznamov
	Názov kategórie	
ACB	Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách	1
ADD	Vedecké práce v domácich karentovaných časopisoch	1
ADF	Vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch	1
AFD	Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách	17
AFG	Abstrakty príspevkov zo zahraničných konferencií	3
AFH	Abstrakty príspevkov z domácich konferencií	3
AFL	Postery z domácich konferencií	5
AGI	Správy o vyriešených vedeckovýskumných úlohách	2
BAB	Odborné knižné práce vydané v domácich vydavateľstvách	1
BBB	Kapitoly v odborných monografiách vydané v domácich vydavateľstvách	2
BDF	Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch	14
BEF	Odborné práce v domácich nerecenzovaných zborníkoch	1
DAI	Dizertačné a habilitačné práce	1
FAI	Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru	1
GHG	Práce zverejnené na internete	1
GII	Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií	2
SPOLU		56

ACB Vysokoškolské učebnice vydané v domácich vydavateľstvách

ACB 01 ROVNÝ I., LESŇÁKOVÁ A., SPÁLOVÁ M., HAMADE J., TRUSKOVÁ I.: Základy hygieny. 1. vyd. Ružomberok : Verbum - vydavateľstvo Katolíckej univerzity v Ružomberku, 2015. 145 s. ISBN 978-80-561-0212-1

ADD Vedecké práce v domácich karentovaných časopisoch

ADD 01 GIČOVÁ, A., DINČÁKOVÁ, L. SIROTNÁ, Z., GRONES, J., 2015. Laboratory detection of verocytotoxin-producing *Escherichiacoli* in the official food control in Slovakia. In: Journal of Food and Nutrition Research 54 (1): 89–92 (ISSN 1336-8672)

ADF Vedecké práce v domácich nekarentovaných časopisoch

ADF 01 OCHABA, R., KADLIČEKOVÁ, P., HERDOVÁ, O., RAČKOVÁ, A., VADOVIČOVÁ, P.: Zdravotné uvedenie a správanie sa obyvateľov Slovenskej republiky v roku 2013 - výsledky z prieskumu. In: Zdravotnícke listy : vedecký recenzovaný časopis. - Trenčín : Fakulta zdravotníctva. Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne, 2015. 2015, roč. 3, č. 2, s. 68-75, ISSN 1339-3022

AFD Publikované príspevky na domácich vedeckých konferenciách

AFD 01 GIČOVÁ A., ŠIMONYIOVÁ, D., GRONES J., Detekcia a identifikácia baktérií rodu *Legionella* zo životného prostredia metódami molekulárnej biológie. In: Zborník prednášok a posterov: Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015, Bratislava, 2015, str.66-69, ISBN 978-80-971422-4-7

AFD 02 ŠIMONYIOVÁ, D., VARCHOLOVÁ A. PAVLEOVÁ E., SIROTNÁ, Z., ROVNÝ I. Mikrobiologická kvalita vnútorného ovzdušia. In: Zborník prednášok a posterov: Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015, Bratislava, 2015, str. 76-79, ISBN 978-80-971422-4-7

AFD 03 ŠIMONYIOVÁ, D., VARCHOLOVÁ A. PAVLEOVÁ E., SPUSTOVÁ, J., ROVNÝ I. Legionely v nemocničných a kúpeľných zariadeniach v SR. In: Zborník prednášok a posterov: Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015, Bratislava, 2015, str. 50-54, ISBN 978-80-971422-4-7

AFD 04 TRNKOVÁ K., KOTRBANCOVÁ M. ŠIMONYIOVÁ, D., ŠPALEKOVÁ M., STRHÁRSKY J., Výskyt *Legionella pneumophila* a jej hostiteľov – voľne žijúcich meňaviek v distribučných systémoch vybraných nemocníc na Slovensku In: Zborník prednášok a posterov: Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015, Bratislava, 2015, str. 55-63, ISBN 978-80-971422-4-7

AFD 05 ŠIMONYIOVÁ, D., PAVLEOVÁ E., VARCHOLOVÁ A., ROVNÝ I. Odbery vzoriek zo životného a pracovného prostredia na stanovenie legionel. In: Zborník prednášok a posterov: Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015, Bratislava, 2015, str. 101-103, ISBN 978-80-971422-4-7

AFD 06 ŠIMONYIOVÁ D., KINTLEROVÁ I., SPÁLOVÁ M., PAVLEOVÁ E., ROVNÝ I. Umelé kúpaliská a legionely. In: Zborník príspevkov: Konferencia - 38. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, Bratislava, 2015, str. 159-162, ISBN 978-80-7159-219-8-ÚVZ SR

- AFD 07 GIČOVÁ, A., SIROTNÁ, Z.: Hodnotenie rizika *E.coli*/VTEC v potravinovom reťazci. In: Zborník vedeckých prác: Konferencia Cudzorodé látky v požívatinách, Bratislava, 2015, str. 19-21, ISBN 978-80-89597-32-1
- AFD 08 STARUCH, L., SIROTNÁ, Z., HEGYIOVÁ, E., KAJABA, I.: Probiotiká v mäsových výrobkoch. In: Zborník vedeckých prác: Konferencia Cudzorodé látky v požívatinách, Bratislava, 2015, str. 200-210, ISBN 978-80-89597-32-1
- AFD 09 VRŠANSKÁ, S., LOPUŠANOVÁ, D., BLAŽEJOVÁ, M.: Glutén v diétnych potravinách. In: Zborník vedeckých prác: Konferencia Cudzorodé látky v požívatinách, Bratislava, 2015, str. 287-290, ISBN 978-80-89597-32-1
- AFD 10 KUREJOVÁ, E., KANÍKOVÁ, M., DYNKOVÁ, J.: Účasť laboratórií Úradu verejného zdravotníctva SR na medzinárodných projektoch zameraných na ochranu zdravia obyvateľstva. In: Zborník príspevkov: Konferencia AnalyticalMethods and HumanHealth, 15. – 18. 6. 2015, Patince, str. 99 – 102, ISBN 978-80-971179-5-5
- AFD 11 DRASTICHOVÁ, I., NAGYOVÁ, V., ROVNÝ, I.: Skúšobné organizmy v ekotoxikológii vôd. Zborník príspevkov z 35. medzinárodného vedeckého sympózia „Priemyselná toxikológia 2015“, 17. - 19. 6. 2015, Svit, Miroslava Smolinská (Edit.), STU Bratislava, s. 28-33, ISBN 978-80-227-4377-8
- AFD 12 NAGYOVÁ, V., DRASTICHOVÁ, I., ROVNÝ, I.: Ekotoxikológia v legislatíve verejného zdravotníctva. Zborník príspevkov z 35. medzinárodného vedeckého sympózia „Priemyselná toxikológia 2015“, 17. - 19. 6. 2015, Svit, Miroslava Smolinská (Edit.), STU Bratislava, s. 84-89, ISBN 978-80-227-4377-8
- AFD 13 NAGYOVÁ, V., CHOMOVÁ, L., ROVNÝ, I.: Biologické ukazovatele kvality pitnej vody. Zborník prednášok z konferencie s medzinárodnou účasťou „Pitná voda“, 6. - 8. 10. 2015, Trenčianske Teplice, Jana Buchlovičová, Danko Barloková (Edit.), VodaTím s.r.o., s. 11-18, ISBN 978-80-971272-3-7
- AFD 14 KAŇKOVÁ, E.: Hygiena versus vodári – čo nás čaká? In: Zborník prednášok z konferencie s medzinárodnou účasťou Pitná voda. VodaTím s.r.o., 2015, s. 7 – 10. ISBN 978-80-971272-3-7.
- AFD 15 VALOVIČOVÁ, Z.: Dezinfekcia pitnej vody v projektoch orgánov verejného zdravotníctva, In Zborník prednášok z konferencie Pitná voda, Trenčianske Teplice 2015, VodaTím s.r.o., 2015, s. 203 – 208, ISBN 978-80-971272-3-7.
- AFD 16 Benedikovičová, A., ROVNÝ, I.: Vplyv biologických determinantov na antropometrické parametre a tlak krvi. In: Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Životný štýl a zdravie. Bratislava 2014, ISBN 978-80-85447-25-5, Bratislava 2015, , s. 195-215
- AFD 17 ROVNÝ, I.: Príhovor. In: Zborník príspevkov z vedeckej konferencie 38. Dni zdravotnej výchovy MUDr. I. Stodolu „Duševné zdravie ako predpoklad celkového zdravia“.- Nový Smokovec , 2012. ISBN 978-80-80-7159-214-3. s. 6-8

AFG Abstrakty príspevkov zo zahraničných konferencií

- AFG 01 GIČOVÁ, A., DINČÁKOVÁ, L., Varcholová, A., SIROTNÁ, Z.: Identifikácia patogénnych druhov *Escherichiacoli*. In Zborník abstraktov: XXIV. Konferencie mladých mikrobiologu – Tomáškovy dny 2015, Brno, 2015, str.48, ISBN 978-80-210-7851-2
- AFG 02 Varcholová, A., ŠIMONYIOVÁ, D., SIROTNÁ, Z., GIČOVÁ, A., DINČÁKOVÁ, L., ROVNÝ, I.: Úlohy a činnosť Národného referenčného centra pre legionely v životnom prostredí v SR. In Zborník abstraktov: XXIV. Konferencie mladých mikrobiologu – Tomáškovy dny 2015, Brno, 2015, str.68, ISBN 978-80-210-7851-2

AFG 03 Štefkovičova, M., ROVNÝ, I., Brnova, J.: Point prevalence survey of healthcare-associated infections in Slovakia: from zero to real data, Abstracts from the 3rd International Conference on Prevention and Infection Control (ICPIC 2015), In: <http://www.aricjournal.com/supplements/4/S1>, 2015

AFH Abstrakty príspevkov z domácich konferencií

AFH 01 TICHÁ, Elena.; LOJKOVÁ, Eva.; DRIMALOVÁ Jana.; HONZOVÁ, Eva: *Prezentácia laboratórnej činnosti NRC pre chrípku*. In: *Zborník abstraktov, XII. Odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR*. Bratislava, roč.12, 19.3.2015, s. 32-33.

AFH 02 TICHÁ, Elena.; ĎURDÍKOVÁ, Štefánia; GAŠPAROVIČOVÁ Jana: *NRC pre morbilli, rubeolu a parotitídu – laboratórne diagnostické metódy a zhrnutie výsledkov diagnostiky* In: *Zborník abstraktov, XII. Odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR*. Bratislava, roč.12, 19.3.2015, s. 34-35.

AFH 03 GAVAČOVÁ, Dagmar; GÖCZEOVÁ, Jana; JAKUŠOVÁ REHÁKOVÁ, Alena; KATONOVÁ, Kornélia; ŠKARKOVÁ, Alena.: *Salmonelózy so sporadickým výskytom – prekvapujú stále viac...* In: *Zborník abstraktov. Konzultačný deň NRC pre surveillance infekčných chorôb. Odborná konferencia Národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR*, Bratislava, roč.12, 19.3.2015, s.18

AFL Postery z domácich konferencií

AFL 01 SIROTNÁ, Z., GIČOVÁ, A., ROVNÝ, I.: Úlohy národného referenčného centra pre mikrobiológiu životného prostredia ÚVZ SR v medzinárodnom projekte PROMISE. In: *Zborník abstraktov: XII. Vedecko - odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR*, Bratislava, 2015, str.40

AFL 02 ŠIMONYIOVÁ, D., ŠVARDOVÁ, A., GIČOVÁ, A., DINČÁKOVÁ, L.: Úlohy a činnosť Národného referenčného centra pre legionely v životnom prostredí. In: *Zborník abstraktov: XII. Vedecko - odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR*, Bratislava, 2015, str.39

AFL 03 CHOMOVÁ, L., NÉMOVÁ, H., DRASTICHOVÁ, I., KUREJOVÁ, E., NAGYOVÁ, V.: Cyanobaktérie v medzinárodnom projekte CYANOCOST. Poster. *Zborník prednášok a posterov zo seminára „Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015“*, 23. – 25. 9. 2015, Nový Smokovec, s. 115-116, ISBN 978-80-971422-4-7

AFL 04 DRASTICHOVÁ, I., NAGYOVÁ, V., KUREJOVÁ, E., LAFFÉRSOVÁ, J.: Využitie ekotoxikologických skúšok pri hodnotení kvality pitných vôd. Poster. *Zborník prednášok a posterov zo seminára „Mikrobiológia vody a životného prostredia 2015“*, 23. – 25. 9. 2015, Nový Smokovec, s. 117-118, ISBN 978-80-971422-4-7

AFL 05 CHOMOVÁ, L.: Cyanobaktérie v medzinárodnom projekte COST. In: *Zborník abstraktov - XII. Vedecko-odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR*, Bratislava, 2015, str. 41

AGI Správy o vyriešených vedeckovýskumných úlohách

- AGI 01 ŠIMONYIOVÁ, D., VARCHOLOVÁ A. PAVLEOVÁ E., SPUSTOVÁ J., ROVNÝ I. Osídlenie vodovodných rozvodných sietí legionelami v nemocniciach a v kúpeľných zariadeniach v SR. In: Informačný bulletin HH SR č. 2, Bratislava, 2015
- AGI 02 ŠIMONYIOVÁ, D., VALOVIČOVÁ, Z., SIROTNÁ, Z.: Odborné usmernenie Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky na zabezpečenie postupu pri prevencii a výskyte nozokomiálnych nákaz spôsobených baktériami rodu Legionella v zdravotníckych zariadeniach v Slovenskej republike – návrh. In: Informačný bulletin HH SR č. 8, Bratislava, 2015

BAB Odborné knižné publikácie vydané v domácich vydavateľstvách

- BAB 01 SIROTNÁ, Z., GIČOVÁ, A., DRAXLEROVÁ, M., ŠIMONYIOVÁ, D., VARCHOLOVÁ, A. ako členovia autorského kolektívu: Správa o zoonózach, alimentárnych nákazách a nákazách z vody v Slovenskej republike za rok 2014. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Bratislava, 2015, 122 strán, ISBN 978-80-89738-05-2

BBB Kapitoly v odborných monografiách vydané v domácich vydavateľstvách

- BBB 01 GAVAČOVÁ, Dagmar; GŐCZEOVÁ, Jana. a kol: *Salmonellaspp.s.*. In: *Správa o zoonózach, pôvodcoch zoonóz a alimentárnych infekciách v Slovenskej republike za rok 2014.* Bratislava, 2015, ISBN 978-80-89738-00-7, s. 4-11.
- BBB 02 KOLEKTÍV AUTOROV; (PASTUCHOVÁ, Katarína): *Bacillusanthracis.* In: *Správa o zoonózach, pôvodcoch zoonóz a alimentárnych infekciách v Slovenskej republike za rok 2014.*, Bratislava, 2015, ISBN 978-80-89738-00-7, s. 65-66.

BDF Odborné práce v domácich nekarentovaných časopisoch

- BDF 01 HAMADE, Jana: Celiakia u detí a nutnosť bezlepkovej diéty. In: *Škola a stravovanie.* 3. roč., 2015, č. 1, s. 6 – 7. ISSN 1339-2301.
- BDF 02 HAMADE, Jana: Čerstvé ovocné a zeleninové šťavy v stravovaní detí. In: *Škola a stravovanie.* 3. roč., 2015, č. 2, s. 7-8. ISSN 1339-2301.
- BDF 03 HAMADE, Jana: Problematika príjmu soli u detí. In: *Škola a stravovanie.* 3. roč., 2015, č. 3, s. 5 - 8. ISSN 1339-2301.
- BDF 04 HAMADE, Jana: Používanie vhodných korenín u detí. In: *Škola a stravovanie.* 3. roč., 2015, č. 4, s. 16. ISSN 1339-2301.
- BDF 05 HAMADE, Jana: Ryby ako významná súčasť zdravej výživy detí. In: *Škola a stravovanie.* 3. roč., 2015, č. 5, s. 5. ISSN 1339-2301.
- BDF 06 Hlavinková L, Krištúfková Z, MIKAS, J.: Risk factors for severe outcome of cases with pandemic influenza A(H1N1)pdm09 In: Bratislavské lekárske listy : international journal for biomedical sciences and clinical medicine. – ISSN 0006-9248. – Vol.116, no. 6 (2015), s. 389-393
- BDF 1 ONDREJKOVÁ, Ľ. Choroby z povolania – následok zdraviu škodlivých pracovných podmienok. Editorial. In *Bezpečnosť práce v praxi*, ročník 5, rok 2015, číslo 5, s. 1, ISSN 1338 – 2691.
- BDF 07 ONDREJKOVÁ, Ľ. Choroby z povolania vo vybraných odvetviach hospodárstva (1.) In *Bezpečnosť práce v praxi*, ročník 5, rok 2015, číslo 6, s. 2-6, ISSN 1338 – 2691.

- BDF 08 ONDREJKOVÁ, Ľ. Choroby z povolania vo vybraných odvetviach hospodárstva (2.) In Bezpečnosť práce v praxi, ročník 5, rok 2015, číslo 7-8, s. 2-6, ISSN 1338 – 2691.
- BDF 09 ONDREJKOVÁ, Ľ. Choroby z povolania vo vybraných odvetviach hospodárstva (3.) In Bezpečnosť práce v praxi, ročník 5, rok 2015, číslo 9, s. 2-7, ISSN 1338 – 2691.
- BDF 10 ONDREJKOVÁ, Ľ. Zdravotná (ne)spôsobilosť na prácu. In Bezpečná práca, ročník 46, rok 2015, číslo 5, s. 16-21, ISSN 0322 – 8347.
- BDF 11 ROVNÝ, I.: „Preto radím, nikdy, nikdy nepodceňujte chrípku. In: *Kúpele – časopis o kúpeľníctve, zdravotnom cestovnom ruchu, prevencii a medicíne, 1-2/2015*. ISSN 1337-3455
- BDF 12 ROVNÝ, I.: „Čo by ste mali vedieť o kúpaliskách“. In: *Kúpele – časopis o kúpeľníctve, zdravotnom cestovnom ruchu, prevencii a medicíne, 3-4/2015*. ISSN 1337-3455
- BDF 13 ROVNÝ, I.: „Riziká infekčných ochorení detí pri kúpaní“. In: *Kúpele – časopis o kúpeľníctve, zdravotnom cestovnom ruchu, prevencii a medicíne, 3-4/2015*. ISSN 1337-3455
- BDF 14 ROVNÝ, I.: „V čom sme sa v minulom roku kúpali“. In: *Kúpele – časopis o kúpeľníctve, zdravotnom cestovnom ruchu, prevencii a medicíne, 3-4/2015*. ISSN 1337-3455

BEF Odborné práce v domácich nerecenzovaných zborníkoch (konferenčných aj nekonferenčných)

- BEF 01 ONDREJKOVÁ, Ľ., FEJDOVÁ, K.: Rakovina močového mechúra a zamestnanie. In Zborník 32. Kongres pracovného lekárstva v Jihlave 15.- 16.10.2015 s medzinárodnou účasťou, rok 2015, ISBN 978-80-260-8784-7.

DAI Dizertačné a habilitačné práce

- DAI 01 DINČÁKOVÁ, Lucia: Rigorózna práca: Identifikácia patogénnych kmeňov *Escherichiacoli* vo vzorkách životného prostredia. Univerzita Komenského v Bratislave, Prírodovedecká fakulta, Katedra molekulárnej biológie. Bratislava, 2015, 91 strán

FAI Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru

- FAI 01 ROVNÝ, I., OCHABA, R. (eds.): *20 rokov od prijatia Národného programu podpory zdravia. 38. dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu*. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie. Bratislava, 2015, s. 180, ISBN 978-80-7159-219-8

GHG Práce zverejnené na internete

- GHG 01 EŠTÓKOVÁ M., VALOVIČOVÁ Z., Preplávajme letom bezpečne, leták ku kúpaliskám, vyd. ÚVZ SR, 2015, s finančnou podporou WHO/Europe v rámci BCA spolupráce.

GII Rôzne publikácie a dokumenty, ktoré nemožno zaradiť do žiadnej z predchádzajúcich kategórií

- GII 01 ROVNÝ, I. et al.: *Public Health Authority of the Slovak Republic*, 1. vyd., KO&KA spol. s r. o., 2015, 82 s., ISBN 978-80-7159-220-4
- GII 02 JAKUBKOVÁ, V. : *Príručka príspevkov lektorov z workshop Kybersíkana a neúmyselné úrazy detí*. Vyd. ÚVZ SR, s. 27, 2015, ISBN 978-80-7159-222-8

Organizačný útvar: odbor hygieny životného prostredia

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
RNDr. Zuzana VALOVIČOVÁ	Dezinfekcia pitnej vody v projektoch orgánov verejného zdravotníctva	Konferencia Pitná voda	Trenčianske Teplice	8. 10. 2015
Mgr. Eva KAŇKOVÁ	Hygiena verzus vodári – čo nás čaká?	Konferencia Pitná voda	Trenčianske Teplice	6. 10. 2015
Mgr. Eva KAŇKOVÁ	Protokol o vode a zdraví	Vzdelávanie zamestnancov ÚVZ SR	ÚVZ SR	29.10.2015
Ing. Magdaléna AMBRÓŠOVÁ	Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2010 Z. z. o pohrebníctve	26. celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Stará Ľubovňa	10. – 11. 6. 2015
Mgr. Michal JAJCAJ	Novelizácia zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia návrhy na zmeny a doplnenia súčasného znenia zákona, stav prípravy	26. celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Stará Ľubovňa	10. – 11. 6. 2015
Mgr. Michal JAJCAJ	Novelizácia vyhlášky MZ SR č. 549/2007 Z. z., návrhy na zmeny, stav prípravy	26. celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Stará Ľubovňa	10. – 11. 6. 2015

Mgr. Michal JAJCAJ	Strategické hlukové mapy a akčné plány ochrany pred hlukom - aktuálne informácie o implementácii Smernice 2002/49/EC Európskeho parlamentu a Rady v podmienkach SR	Pracovná porada regionálnych hygienikov RÚVZ v SR	Sliač – Sielnica	10. 12. 2015
RNDr. Oľga MIKLÁNKOVÁ	„Zdravotné riziko z poskytovania služieb rybej pedikúry (ichtyoterapie)“	Vzdelávanie zamestnancov ÚVZ SR	ÚVZ SR	25.6.2015
Mgr. Milada EŠTÓKOVÁ	Prednáška o projektovom zámere peľových staníc	Pracovná porada regionálnych hygienikov RÚVZ v SR	Stropkov	28.-30. 4. 2015
Mgr. Milada EŠTÓKOVÁ	Prednáška o projektovom zámere peľových staníc	26. celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov a oddelení hygieny životného prostredia a zdravia ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Stará Ľubovňa	10.-11.6. 2015

Organizačný útvar: odbor preventívneho pracovného lekárstva

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
MUDr. Ľudmila ONDREJKOVÁ, MPH	Rizikové práce a choroby z povolania v SR	Konferencia „Bezpečnosť technických zariadení 2015“	Vyhne	16.04.2015
MUDr. Ľudmila ONDREJKOVÁ, MPH	Nové povinnosti zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci v novele zákona č. 355/2007 Z. z.,,	Seminár Slovenskej asociácie cestovných kancelárií a cestovných agentúr	Poprad	24.04.2015
PhDr. M.ZÁMEČNÍKOVÁ MUDr. M. JANOUŠEK, CSc.	Psychická pracovná záťaž a rizikové práce	Seminár NIP Zdravé pracoviská bez stresu	NIP, Bratislava	05.05.2015
PhDr. M.ZÁMEČNÍKOVÁ	Novinky v legislatíve týkajúce sa zdravotného dohľadu pri práci	Tematický kurz – novinky v zdraví pri práci (Hodnotenie fyzickej záťaže pri práci)	SZU, Bratislava	26.05.2015
MUDr. Ľ. ONDREJKOVÁ, MPH	Ochrana zdravia pri práci v novele zákona č. 355/2007 Z. z.	Seminár odborových inšpektorov BOZP KOZ SR	Liptovský Ján	04.06.2015
MUDr. Ľ. ONDREJKOVÁ, MPH, RNDr. K. FEJDOVÁ	Rakovina močového mechúra a zamestnanie	XXXII. Kongres pracovníholékařství s medzinárodnou účasťou, ktorého súčasťou bol 30. Teisingerůvdenprůmyslovétoxikologie a 39. Benůvdenfyziologie a psychofyziologie práce	Jihlava, ČR	15. - 16.10.2015
PhDr. M.ZÁMEČNÍKOVÁ	Uplatňovanie zákona č. 355/2007 Z. z. v praxi	Tematický kurz - Preventívne pracovné lekárstvo	SZU Bratislava	23.11.2015
MUDr. M. JANOUŠEK, CSc.	Informácia o pripravovaných legislatívnych úpravách v oblasti ochrany zdravia pri	Tematický kurz - Preventívne pracovné lekárstvo	SZU Bratislava	23.11.2015

	práci			
MUDr. L. ONDREJKOVÁ, MPH	Novela NV SR č. 355/2006 Z. z. a NV SR č. 356/2006 Z. z	Tematický kurz - Preventívne pracovné lekárstvo	SZU Bratislava	23.11.2015
RNDr. K. FEJDOVÁ	Odstraňovanie azbestu zo stavieb – aktuálne otázky	Tematický kurz - Preventívne pracovné lekárstvo	SZU Bratislava	23.11.2015

Organizačný útvar: odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
Ing. KOHÚTOVÁ	Všeobecné informácie o ICSMS	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, Nemocničná 8	27. 1. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Praktické používanie ICSMS v ŠZD nad kozmetickými výrobkami	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach, Nemocničná 8	27. 1. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Všeobecné informácie o ICSMS	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ so sídlom v Žiline, V. Spanyola 27	3. 2. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Praktické používanie ICSMS v ŠZD nad kozmetickými výrobkami	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ so sídlom v Žiline, V. Spanyola 27	3. 2. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Všeobecné informácie o ICSMS	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ipeľská 1	4. 2. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Praktické používanie ICSMS v ŠZD nad kozmetickými výrobkami	Školenie v systéme ICSMS	zasadačka RÚVZ so sídlom v Košiciach, Ipeľská 1	4. 2. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Aktuálna legislatíva v oblasti kozmetických výrobkov	Rezortné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 – Kozmetické výrobky	MZ SR	11. 2. 2015

Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Nariadenie Komisie (EÚ) č. 655/2013, ktorým sa stanovujú spoločné kritériá na odôvodnenie tvrdení používaných v súvislosti s kozmet. výrobkami	Rezortné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 – Kozmetické výrobky	MZ SR	11. 2. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	RAPEX(Rapid Alert System for non-food dangerous products)	Rezortné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 – Kozmetické výrobky	MZ SR	11. 2. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Serious undesirable effects (SUE) - Závažné nežiaduce účinky	Rezortné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 – Kozmetické výrobky	MZ SR	11. 2. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Plán dozoru na rok 2015	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Plánované ciele sledovania, mimoriadne preverky	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Manuál pre výkon ŠZD nad kozmetickými výrobkami - postupy na výkon dozoru	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Kontrola správnosti notifikácie	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015

	nanomateriálov	zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa		
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Kontrola tvrdení uvedených na obale a v reklame kozmetických výrobkov	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	ICSMS systém	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	Oščadnica, hotel Marlen	13. 4. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Úvod do problematiky kozmetických výrobkov	Celoslovenské školenie pre RÚVZ v SR v oblasti štátneho zdravotného dozoru a ochrany spotrebiteľa	SZU Bratislava	20. 5. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Predpisy v EÚ a SK v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	CMR látky v kozmetike	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Hraničné výrobky : Kozmetika – Biocídy a ich označovanie	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Nové posúdenie farieb na mihalnice	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015

Ing. KOHÚTOVÁ	Prechodné obdobie na parabény	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Príloha III nariadenia 1223/2009 – SK návrh úpravy	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Pripravované zmeny v regulácii látok iných ako CMR v nariadení 1223/2009	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Kontrola tvrdení o kozmetických výrobkoch	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Nanomateriály – výsledky Projektu	SZZV – pracovné stretnutie v oblasti kozmetických výrobkov	SZZV, Metodova 6 Bratislava/SZZV	5. 10. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	CMR látky v kozmetických výrobkoch	KOZMETIKA-ZDRAVIE – KRÁSA 16. ročník odborného seminára	Bratislava, prednášková miestnosť CH 3, STU v Bratislave	27. 11. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Nové zmeny v kozmetickej legislatíve	KOZMETIKA-ZDRAVIE – KRÁSA 16. ročník odborného seminára	Bratislava, prednášková miestnosť CH 3, STU v Bratislave	27. 11. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Tvrdenia používané v súvislosti	KOZMETIKA-ZDRAVIE –	Bratislava, prednášková	27. 11. 2015

	s kozmetickými výrobkami	KRÁSA 16. ročník odborného seminára	miestnosť CH 3, STU v Bratislave	
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	CPNP portál – nedostatky	KOZMETIKA-ZDRAVIE – KRÁSA 16. ročník odborného seminára	Bratislava, prednášková miestnosť CH 3, STU v Bratislave	27. 11. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Katalóg nanomateriálov	KOZMETIKA-ZDRAVIE – KRÁSA 16. ročník odborného seminára	Bratislava, prednášková miestnosť CH 3, STU v Bratislave	27. 11. 2015
Ing. KOHÚTOVÁ	Vyhodnotenie činnosti laboratórií Plán ŠZD na rok 2016, odber vzoriek a zavádzanie nových metód	Nové metodiky v oblasti laboratórnej diagnostiky kozmetických výrobkov – porada vedúcich laboratórií	Bratislava, ÚVZ SR	10. 12. 2015
Ing. KIŠACOVÁ, PhD.	Informácie o zasadnutí pracovnej skupiny pri EK PEMSAC – laboratórne analýzy a Rady Európy EDQM	Nové metodiky v oblasti laboratórnej diagnostiky kozmetických výrobkov – porada vedúcich laboratórií	Bratislava, ÚVZ SR	10. 12. 2015
Ing. Eva JÓŽEFFIOVÁ, PhD.	Nové potraviny	SK PRES 2016 - školenie	kongresová sála MZ SR	4. 3. 2015
Ing. Eva JÓŽEFFIOVÁ, PhD.	školenie HACCP pre chovateľov oviec a kôz na Slovensku	školenie HACCP pre Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku	Združená stredná škola Sabinov	10. 3. 2015
Ing. Eva JÓŽEFFIOVÁ, PhD.	Nové potraviny	Tematický kurz v hygiene výživy	Slovenská zdravotnícka univerzita Bratislava	19. 5. 2015
Ing. Eva JÓŽEFFIOVÁ, PhD.	Výsledky úradných kontrol v prevádzkach s výrobou a	Manažment bezpečnosti a kvality potravinárskych	hotel Trigan, Štrbské Pleso	5. – 6. 11. 2015

	predajom nebalenej zmrzliny počas letnej sezóny 2015v Slovenskej republike	výrobkov, odborná konferencia s medzinárodnou účasťou		
MUDr. Katarína KROMEROVÁ	Výživové a zdravotné tvrdenia o potravinách	Rezortné odborné vzdelávanie zamestnancov- príprava na SK PRES 2016	MZ SR, Bratislava	3. 2. 2015
MUDr. Katarína KROMEROVÁ	Botanicalfoodsupsplements-currentsituation in the Slovak Republic	Konferencia Towards a commonapproach to regulatingbotanicalsupsplements	SZPI, Praha	5.-6.2.2015
MUDr. Katarína KROMEROVÁ	Kontaminanty v potravinách	Rezortné odborné vzdelávanie zamestnancov- príprava na SK PRES 2016	MZ SR, Bratislava	11. 3. 2015
MUDr. Katarína KROMEROVÁ	Od hodnotenia rizika k riadeniu rizika v oblasti prídavných látok a kontaminantov.	XXV.Konferencia Cudzorodé látky v požívatinách	Hotel Fis Štrbské Pleso	8.-9.10.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Problematika hygieny výroby, požiadavky na hygienu zamestnancov	Školenie HACCP mlieko	Banská Bystrica	17.2.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Problematika hygieny výroby, požiadavky na hygienu zamestnancov	Školenie HACCP mlieko	Žilina	3.3.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	„BettertrainingforSaferFood“. Hodnotenie rizika vo výžive	Vzdelávací program EK pre hodnotenie rizika vo výžive „BettertrainingforSaferFood“.	Lisabon,Portugalsko	1.2 – 7.2.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Požiadavky na hygienu	Letný seminár Zväz pekárov a cukrárov SR	Pezinok	18.6.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Od hodnotenia rizika k riadeniu rizika v oblasti prídavných látok a kontaminantov.	XXV.Konferencia Cudzorodé látky v požívatinách	Hotel Fis Štrbské Pleso	8.-9.10.2015

MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Konferencia v rámci veľtrhu EXPO Miláno 2015	Konferencia FeedingthePlanet, FeedingitHealthy	Miláno, Taliansko	27.-28.10.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Krytie výživových potrieb spoločnosti obilninami	Svetový deň potravín 2015 – národné podujatie	Nitra	23.10.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	9.revízia Odporúčaných výživových dávok – ich prínos Výsledky prieskumu správnej manipulácie s potravinami	Porada RH RUVZ v SR	Bojnice	1-2.10.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Plán výkonu ŠZD a ÚK v hygiene výživy v r.2015	Porada RH RUVZ v SR	Stropkov Hotel Ondava WhiteHouse	28-30.4.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Pohľad Slovenského kontrolného úradu na problematiku výživových doplnkov a dohľad nad nimi v rámci Slovenskej republiky, notifikácia VD v SR	Workshop-Prehľad vývoja potravinárskej legislatívy so zameraním na oblasť výživových doplnkov.Pohľad kontrolných orgánov na používanie výživových a zdravotných tvrdení v praxi.	Praha	4-5.11.2015
MUDr. Iveta TRUSKOVÁ, PhD.	Výživové odporúčania v súvislosti s novými OVD	Porada RH RUVZ v SR	Hotel Kaskády, Sliač - Sielnica	10.-11.12.2015

Organizačný útvar: hygiena detí a mládeže

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Implementácia EU Akčného plánu detskej obezity	Workshop k Národnému akčnému plánu v prevencii obezity na roky 2015 - 2025	Zasadačka MZ SR	9.2.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA MUDr. Hana JANECHOVÁ PhDr. Jana BUTKAJOVÁ	Význam jednotlivých režimových prvkov práce a odpočinku u žiakov základných škôl	zasadnutie ÚKROPZ	Zasadačka ÚVZ SR	27.2.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Význam národných referenčných centier	XII. vedecko-odborná konferencia národných referenčných centier pre surveillance infekčných chorôb v SR	Kongresová sála MZ SR	19.3.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Toxocaróza ako stále aktuálny medicínsky problém v súčasnosti	Konferencia „Pediatria pre prax – 55. Pediatrické dni“	Hotel Safron, Bratislava	23.-24.4.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Piť či nepiť	Relácia STV „5 minút po 12tej“	Budova STV Bratislava	18.4.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Pieskoviská, stále aktuálny rizikový faktor toxocarózy v súčasnosti	Konferencia s medzinárodnou účasťou „XII. Dni hygieny detí a mládeže“	Poslucháreň NTÚ LF UK Bratislava	26.5.2015
doc. MUDr. HAMADE Jana, PhD., MPH, MHA	Zdravá výživa a školské stravovanie	Medzinárodná konferencia „70. výročie školského stravovania“	Hotel Olšanka, Praha	12.-13.10.2015

Organizačný útvar: odbor epidemiológie

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
PERTINÁČOVÁ, J., HUDEČKOVÁ, H., MIKAS, J.	Ako postupovať pri výskyte Eboly	VI. Slovenský vakcinologický kongres	Štrbské Pleso, Hotel Patria	15.- 17. 1. 2015
MIKAS, J., HUDEČKOVÁ, H.	Riziká chrípky v postpandemickom období	IX. Martinské dni verejného zdravotníctva, konferencia s medzinárodnou účasťou	Martin, Hotel Victoria	4. – 6. 3. 2015
MIKAS, J., HUDECOVÁ, H.	Prevention from the highly virulent infections in Slovakia	Meeting of the Visegrad group	Bratislava	23. 4. 2015
MIKAS, J., HUDECOVÁ, H.	Prvý podozrivý prípad MERS-CoV v Slovenskej republike	Pracovná porada regionálnych hygienikov	Bojnice	1.- 2. 10. 2015
CHMELANOVÁ, E.	Aktuálna problematika v oblasti epidemiológie	SK PRES – Rezortné odborné vzdelávanie	Bratislava, MZ SR	14. 10. 2015
HUDECOVÁ, H. MIKAS, J.	Závažné cezhraničné ohrozenia zdravia z pohľadu ÚVZ SR	SK PRES – Rezortne odborné vzdelávanie	Bratislava, MZ SR	21. 10. 2015
KRAJČÍROVÁ, K.	Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2014/2015 v Slovenskej republike	Seminár ÚVZ SR	Bratislava, ÚVZ SR	29. 10. 2015
MEČOCHOVÁ, A.	Očkovací kalendár pre rok 2016	Celoslovenská porada epidemiológov	Podbanské	1. - 2. 12. 2015
MIKAS, J.	Zásobovanie vakcínami	Celoslovenská porada epidemiológov	Podbanské	1. - 2. 12. 2015
MIKAS, J.	Informácie z pracovnej skupiny pre imunizáciu za rok 2015	Celoslovenská porada epidemiológov	Podbanské	1. - 2. 12. 2015
MIKAS, J.	Aktuálne problémy v epidemiológii	Pracovná porada	Sliač - Sielnica	10. – 11. 12.

		regionálnych hygienikov		2015
MIKAS, J., TRUSKA, P., STANEKOVA, D.	Epidemiological surveillance and situation on HIV and Syphilis in Slovakia	Technical Consultations on “Dissemination of WHO consolidated guidelines on HIV testing services” and “Monitoring progress and supporting capacity building to validate dual elimination of Mother-to-Child Transmission of HIV and Congenital Syphilis in the WHO European Region”	Astana, Kazakhstan	17. -18. 12. 2015

Organizačný útvar: odbor objektivizácie faktorov životných a pracovných podmienok

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
DRASTICHOVÁ, I., TAKÁČOVÁ, T.	Ochrana zdravia pri práci s biologickými, chemickými, fyzikálnymi faktormi a poskytnutie prvej pomoci	Seminár OOFŽP	ÚVZ SR, Bratislava,	22.05.2015
KUREJOVÁ, E., KANÍKOVÁ, M., DYNKOVÁ, J.	Účasť laboratórií Úradu verejného zdravotníctva SR na medzinárodných projektoch zameraných na ochranu zdravia obyvateľstva	Analytical Methods and Human Health, 20 th International Conference	Wellness Hotel Patince, SR	15.6.–18.6.2015
TAKÁČOVÁ, T.	Biologický monitoring chemických faktorov v pracovnom prostredí	Prednáška študentom 3.ročníka VZ SZU	SZU, Bratislava	23.11.2015
CHOMOVÁ, L., DRASTICHOVÁ, I., KUREJOVÁ, E., NĚMOVÁ, H., KILBERGEROVÁ, H., NAGYOVÁ, V.	Realizácia medzinárodného projektu CYANOCOST	Ústavný seminár	ÚVZ SR Bratislava	26.11.2015
TAKÁČOVÁ, T.	Legislatíva (zmeny – NV č.355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov a NV č.356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, v znení neskorších predpisov)	Konzultačný deň NRC pre expozičné testy xenobiotík	ÚVZ SR, Bratislava	8.12.2015

TAKÁČOVÁ, T., TILINGEROVÁ, I., PÍŠ, L.	Jodúria – sledovanie jódu v moči u vybranej skupiny populácie v Slovenskej republike	Konzultačný deň NRC pre expozičné testy xenobiotík	ÚVZ SR, Bratislava	8.12.2015
--	--	---	--------------------	-----------

Organizačný útvar: odbor lekárskej mikrobiológie

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
GAVAČOVÁ, D., GÓCZEOVÁ, J.,JAKUŠOVÁ- REHÁKOVÁ, A., SIROTNÁ, Z., ŠKARKOVÁ, A.:	Salmonelózy včera, dnes a zajtra - čo priniesli roky 2005-2014 v laboratórnej diagnostike a epidemiologickom vyšetrení	Tématický kurz TK – 3 3007	Slovenská zdravotnícka univerzita, Limbová 8, Bratislava	26.1.2015
TICHÁ, E.	Diagnostika vírusu chrípky v NRC pre chrípku	Odborný seminár	ÚVZ SR, Bratislava	26.2.2015
TICHÁ, E.	Prezentácia laboratórnej činnosti NRC premorbilli, rubeolu a parotitídu	Odborný seminár	ÚVZ SR, Bratislava	26.2.2015
NIKŠ,M.	Enterobaktérie produkujúce karbapenemázy	Odborný seminár UNLP,	UNLP Košice	5.3.2015
GAVAČOVÁ, D., GÓCZEOVÁ,J., JAKUŠOVÁ- REHÁKOVÁ, A., J. SIROTNÁ, Z., ŠKARKOVÁ, A.:	Salmonelózy so sporadickým výskytom- prekvapujú stále viac...	XII.Odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR	Ministerstvo zdravotníctva SR, Limbová 2, Bratislava	19.3.2015
KATONOVÁ, K.; Nikš,M.; Kmeť,V.	Enterobaktérie produkujúce karbapenemázy (CPE); Aktuálna situácia na Slovensku	XII. ODBORNÁ KONFERENCIA NRC	MZ SR, Bratislava	19.3.2015
NIKŠ,M.	Klinicky a epidemiologicky významné mechanizmy	XII. ODBORNÁ KONFERENCIA NRC	MZ SR, Bratislava	19.3.2015

	antibiotickej rezistencie v SR			
TIETZOVÁ J.,	Tréning interných audítorov OLM - Auditovanie požiadaviek EN ISO/IEC 17025:2005 - Kontrola efektívnosti plnenia nápravných opatrení z posudzovania SNAS 2014	Školenie IA OLM MK OLM ÚVZ SR	ÚVZ SR	24.03.2015
NIKŠ,M.	Enterobaktérie produkujúce karbapenemázy	Odborný seminár NsP L. Derera	NsP L. Derera Bratislava	8.4.2015
GAVAČOVÁ,D., GÓCZEOVÁ,J., JAKUŠOVÁ- REHÁKOVÁ,A., SIROTNÁ, Z.,ŠIMONYIOVÁ, D.ŠKARKOVÁ,A.:	NRC pre salmonelózy 2014 - trendy spolupráce vo výsledkoch integrovanej surveillance salmonelóz.	Ústavný seminár, ÚVZ SR	ÚVZ SR	23.4. 2015
JAKUŠOVÁ REHÁKOVÁ, A.	PCR – základná metóda molekulárnej diagnostiky	Odborný seminár	ÚVZ SR	23.4.2015
NIKŠ,M.	Enterobaktérie produkujúce karbapenemázy	Odborný seminár Spolku lekárov SLS v Trnave	Trnava	28.5.2015

Organizačný útvar: odbor podpory zdravia

Meno a priezvisko	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
Mgr. PhDr. Róbert OCHABA, PhD., MPH	Hodnotenie činnosti odboru podpory zdravia na ÚVZ SR za 3 roky	celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6.-1.7.2015
Mgr. PhDr. Róbert OCHABA, PhD., MPH	Návrh zákona o výrobe, uvádzaní a predaji tabakových a iných súvisiacich výrobkov	celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6.-1.7.2015
Mgr. PhDr. Róbert OCHABA, PhD., MPH	Vývoj zdravotného stavu obyvateľstva.	XXIII. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie“	Kúpele Nový Smokovec, a.s./Nový Smokovec	21.-23.9.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Situácia v sledovaní stavu zdravia rómskej populácie na Slovensku Možnosti získavania objektívnych údajov o stave zdravia rómskej populácie v SR	pracovné stretnutie za okrúhlym stolom	Hotel Mercure, Bratislava	26.3.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Situácia v sledovaní stavu zdravia rómskej populácie na Slovensku	expertné stretnutie na vyššej úrovni hlavných hygienikov V4	Hotel Bôrik, Bratislava	22.-23.4.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Situácia v sledovaní stavu zdravia rómskej populácie na Slovensku	vnútroúradný seminár	ÚVZ SR	24.9.2015

PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Záver a odporúčania z okrúhleho stola na tému: „Možnosti sledovania objektívnych údajov charakterizujúcich stav zdravia rómskej populácie“	celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6.-1.7.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Aktualizovaná metodická príručka pre prácu v poradni podpory zdravia psychického zdravia	vzdelávacia akcie pre pracovníkov v poradniach zdravia pri RÚVZ v SR	Hotel Poráč park, Poráčska dolina	25.-26.11.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Aktivita BCA 2016-2017v podpore zdravia znevýhodnených komunit	WHO Country Day	MZSR	11.12.2015
PaedDr. Vanda KRÁĽOVSKÁ	Zhodnotenie spolupráce na projekte „Na veku záleží“	tlačová konferencia „Na veku záleží“	Hotel Doubletree by Hilton	22.10.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Poradne zdravia“	Oblasťný seminár pre zdravotníckych pracovníkov registrovaných v SK MTP	FN Trenčín/ RK MTP Trenčín	20.4.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Úlohy vyplývajúce z pripravovaného Národného akčného plánu v prevencii obezity na roky 2015 – 2025“	Celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6.-1.7.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Význam pohybovej aktivity“	Športový deň	Svätý Jur/ÚVZ SR	18.9.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Rizikovosť populácie Slovenska podľa výskytu hlavných rizikových faktorov neprenosných ochorení“	XXIII. vedecko-odborná konferencia s medzinárodnou účasťou Životné podmienky a zdravie“	Kúpele Nový Smokovec, a.s./Nový Smokovec	21.-23.9.2015

Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Podpora fyzickej aktivity – jedna z kľúčových priorít v prevencii chronických neinfekčných ochorení“	Rezortné odborné vzdelávanie ÚVZ SR/MZ SR	MZ SR - zasadačka	18.11.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Manuál pre prácu v nastavbovej poradni optimalizácie pohybovej aktivity“	Vzdelávacia akcia pre pracovníkov v poradniach zdravia pri RÚVZ v SR	Hotel Poráč park, Poráčska dolina, okr. Spišská Nová Ves	24.-26.11.2015
Mgr. Mária PATOPRSTÁ	„Podpora pohybovej aktivity“	Vzdelávacia akcia ÚVZ SR	Hotel Holliday, Bratislava	3.12.2015
Mgr. Patrícia SRŠŇOVÁ	„Kontrola alkoholu a tabaku v SR“	Stretnutie V4 na najvyššej úrovni o NCDs	DoubleTree by Hilton, Košice	27.-29.9.2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Svetový deň osteoporózy 2014“	6. zasadnutie prac. skupiny na podporu zdravia seniorov	RÚVZ Trenčín	15. 4. 2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Osteoporóza vo vedomí obyvateľov Slovenskej republiky“	Konferencia XIII. Západoslovenský deň o osteoporóze 2015	Kongresové centrum SPU Nitra	24. 4. 2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Vyhodnotenie aktivít v rámci BCA – SENIORI“	Celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6 – 1.7. 2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Národný rámec na podporu prostredia pre zdravé a aktívne starnutie“	Medzinárodný workshop	MZ SR	9. – 10.7. 2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Podpora prostredia pre zdravé a aktívne starnutie - edukačné aktivity úradov verejného zdravotníctva“	Rezortné odborné vzdelávanie ÚVZ SR/MZ SR	MZ SR	4.11.2015
PhDr. Adriána RAČKOVÁ	„Zdravé starnutie – rizikové faktory v prevencii osteoporózy“	Seminár ÚVZ SR	ÚVZ SR	26.11.2015

Mgr. Paulína KADLIČEKOVÁ	„Vyhodnotenie aktivít v rámci BCA – problematika alkoholu“	Celoslovenská porada odborov výchovy k zdraviu/podpory zdravia	Hotel Remata, Ráztočno	30.6 – 1.7. 2015
Mgr. Paulína KADLIČEKOVÁ	Kontrola alkoholu	Rezortné odborné vzdelávanie ÚVZ SR/MZ SR	MZ SR	November 2015
Mgr. Paulína KADLIČEKOVÁ	„Manuál pre nadstavbovú poradňu prevencie závislostí“	Vzdelávacia akcia pre pracovníkov v poradniach zdravia pri RÚVZ v SR	Hotel Poráč park, Poráčska dolina, okr. Spišská Nová Ves	24.-26.11.2015
PhDr. Viktória JAKUBKOVÁ	„Opatrenia zamerané na prevenciu kyberšikany u detí“	Workshop BCA 2014-2015	MZ SR	27.4.2015
PhDr. Viktória JAKUBKOVÁ	Poruchy príjmu potravy	Seminár ÚVZ SR	ÚVZ SR	29.10.2015
PhDr. Viktória JAKUBKOVÁ	Aktivity BCA 2016-2017	WHO Country Day	MZ SR	11.12.2015

Organizačný útvar: odbor ochrany zdravia pred žiarením

Meno a priezvisko autorov	Názov prednášky	Názov kongresu, seminára, atď.	Miesto konania	Dátum
RNDr. Karol BÖHM, PhD., Mgr. Ivana BÖHMOVÁ	Ožiarovanie pacientov v nukleárnej medicíne v Slovenskej republike	Ústavný seminár ÚVZ SR	ÚVZ SR	26.3.2015
RNDr. Karol BÖHM, PhD.	Lekárske ožiarovanie, urýchľovacia technika a využívanie rádioaktívnych látok v medicíne	Rezortné vzdelávanie – príprava Slovenska na predsedníctvo Európskej komisie	MZ SR	17.6.2015
RNDr. Karol BÖHM, PhD.	Podpora aktivít pre znižovanie radiačnej záťaže obyvateľov	WHO Country Day	MZ SR	11.12.2015
RNDr. Karol BÖHM, PhD.	Implementácia medzinárodných odporúčaní pre lekárske ožiarovanie	WHO Country Day	MZ SR	11.12.2015
Mgr. Peter KOVÁČ	Vykonávanie štátneho zdravotného dozoru v atómových elektrárnach	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 v Rade EÚ	MZ SR	3.6. 2015
Mgr. Ivana BÖHMOVÁ	Vykonávanie štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 v Rade EÚ	MZ SR	24.6.2015
Mgr. Andrej GALBAVÝ	Oznamovacia povinnosť v oblasti radiačnej ochrany	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 v Rade EÚ	MZ SR	24.6.2015
Mgr. Cecília GALLOVÁ	Vykonávanie štátneho zdravotného dozoru v atómových elektrárnach	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016 v Rade EÚ	Ministerstvo zdravotníctva SR	3.6.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Radiačná ochrana na Slovensku	SNUS – Ženy v jadre	Častá - Papiernička	23. - 24.4.2015

Martina DUBNÍČKOVÁ	Monitoring rádioaktivity v životnom prostredí	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016	MZ SR	3.6.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Prírodná rádioaktivita	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016	MZ SR	10.6.2015
Anna ONDRUŠKOVÁ	Rádioaktivita vo vodách a potravinách	Rezortné odborné vzdelávanie – Príprava na SK PRES 2016	MZ SR	10.6.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Zmeny v legislatívnych predpisoch v súvislosti s transpozíciou smernice Rady 2013/51/Euratom	Konzultačné dni pracovníkov rádiochemických laboratórií	Topoľčianky	8. -9.9.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Zmeny v legislatívnych predpisoch v súvislosti s transpozíciou smernice Rady 2013/51/Euratom	XVI. konferencia – Pitná voda	Trenčianske Teplice	6. – 8.10.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Transpozícia smernice Rady 2013/51/Euratom a smernice Rady 2013/59/Euratom	MRKS	ÚJD SR	6.11.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Činnosti odboru ochrany zdravia pred žiarením	Odborná prax - študenti SZU	ÚVZ SR	25.11.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Činnosti odboru ochrany zdravia pred žiarením	Odborná prax - študenti SZU	ÚVZ SR	2.12.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Úlohy ÚVZ SR pri radiačnej havárii	MRKS	ÚJD SR	3.12.2015
Martina DUBNÍČKOVÁ	Neprenosné ochorenia - radón	WHO – oblasť spolupráce	MZ SR	11.12.2015